

**REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
WE WROCŁAWIU**

**PLAN URZĄDZENIA LASU
DLA NADLEŚNICTWA WOŁÓW**

na okres od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2024 r.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

**PROGRAM OPRACOWANO W BIURZE URZĄDZANIA LASU I GEODEZJI
LEŚNEJ ODDZIAŁ W BRZEGU**

Program zaktualizowała:

.....
mgr inż. Urszula Franczak

sekretariat@brzeg.buligl.pl
www.brzeg.buligl.pl

Sprawdził:
Zastępca Dyrektora Oddziału

.....
mgr inż. Marek Matyjaszczyk

Akceptuje:
Dyrektor Oddziału

.....
mgr inż. Janusz Bańkowski

BRZEG 2015

Kierownik projektu: dr Dariusz Rosiński

Współpraca: dr Anna Wójcicka-Rosińska, mgr inż. Katarzyna Drozd

Fotografie: dr Anna Wójcicka-Rosińska - fot. 13

mgr inż. Jacek Czepnik - fot. 1, 3-12, 14, 16

mgr inż. Janusz Liszczyk - fot. 2, 15, 17

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP	13
II.	CELE PROGRAMU	14
III.	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA	15
III.1.	Informacje podstawowe	15
III.2.	Położenie	16
III.2.1.	Położenie według podziału administracyjnego kraju	16
III.2.2.	Regionalizacja fizycznogeograficzna	17
III.2.3.	Regionalizacja przyrodniczo-leśna	19
III.2.4.	Regionalizacja geobotaniczna	19
III.3.	Struktura użytkowania ziemi wg gmin	20
III.4.	Charakterystyka ogólna kompleksów leśnych	21
III.5.	Porównanie wybranych cech drzewostanów w ramach grup funkcji lasu	21
III.6.	Miejsce i rola nadleśnictwa w przestrzeni przyrodniczo-leśnej regionu	21
III.7.	Geologia i geomorfologia	22
III.8.	Klimat	23
III.9.	Warunki hydrologiczne	27
III.9.1.	Wody powierzchniowe	27
III.9.2.	Wody podziemne	28
III.10.	Gleby	29
IV.	FORMY OCHRONY PRZYRODY	31
IV.1.	Rezerваты przyrody	31
IV.1.1.	Istniejące rezerваты przyrody	32
IV.1.2.	Proponowane rezerваты przyrody	44
IV.2.	Park krajobrazowy	45
IV.2.1.	Istniejący park krajobrazowy	46
IV.2.2.	Proponowany park krajobrazowy	54
IV.3.	Obszary Chronionego Krajobrazu	55
IV.3.1.	Istniejące obszary chronionego krajobrazu	55
IV.3.2.	Proponowane Obszary Chronionego Krajobrazu	58
IV.4.	Obszary Natura 2000	58
IV.4.1.	Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty	59
IV.4.1.1.	OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018	59
IV.4.1.2.	OZW Dębniarskie Mokradła PLH020002	97
IV.4.1.3.	OZW Dolina Łachy PLH020003	138
IV.4.1.4.	OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079	167
IV.4.1.5.	OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053	177
IV.4.2.	Obszary Specjalnej Ochrony	189
IV.4.2.1.	OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008	189
IV.5.	Pomniki przyrody	204
IV.5.1.	Istniejące pomniki przyrody	204
IV.6.	Użytki ekologiczne	213
IV.6.1.	Istniejące użytki ekologiczne	213
IV.6.2.	Proponowane użytki ekologiczne	215
IV.7.	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	220
IV.7.1.	Proponowane zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	221
IV.8.	Ochrona gatunkowa roślin	221
IV.9.	Ochrona gatunkowa grzybów	235
IV.10.	Ochrona gatunkowa zwierząt	236

IV.10.1.	Ssaki	236
IV.10.2.	Ptaki	242
IV.10.2.1.	Strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków ...	265
IV.10.2.2.	Analiza zapisów pul w zasięgu stref ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków	266
IV.10.3.	Płazy i gady.....	268
IV.10.4.	Ryby.....	271
IV.10.5.	Bezkręgowce	273
V.	WALORY PRZYRODNICZO–LEŚNE	301
V.1.	Roślinność potencjalna.....	301
V.2.	Siedliska przyrodnicze - występowanie i zalecenia ochronne.....	302
V.2.1.	Siedliska leśne	305
V.2.2.	Siedliska nieleśne	315
V.2.3.	Monitoring siedlisk przyrodniczych.....	320
V.3.	Zadrzewienia i zakrzaczenia na terenach zarządzanych przez nadleśnictwo występujące w formie powierzchniowej i cenne punktowe.....	321
V.4.	Obszary o szczególnych walorach przyrodniczych	328
V.5.	Obiekty i miejsca o wartości historycznej i kulturowej.....	330
V.6.	Charakterystyka drzewostanów w aspekcie typologii urządzeniowej.....	337
V.6.1.	Siedliskowe typy lasu	337
V.6.2.	Bogactwo gatunkowe i struktura pionowa drzewostanów	337
V.6.3.	Pochodzenie drzewostanów	341
V.6.4.	Zgodność składu gatunkowego z siedliskiem.....	342
V.7.	Formy degeneracji ekosystemów leśnych	345
V.7.1.	Borowacenie.....	345
V.7.2.	Neofityzacja.....	346
V.7.3.	Monotypizacja.....	347
V.7.4.	Juwenalizacja.....	348
VI.	ZAGROŻENIA.....	349
VI.1.	Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego.....	349
VI.1.1.	Zakłady przemysłowe uciążliwe dla środowiska	349
VI.2.	Planowane przedsięwzięcia zabezpieczające lasy przed negatywnym oddziaływaniem przyszłych inwestycji.....	350
VI.3.	Strefy zagrożenia przemysłowego.....	351
VI.4.	Stan i kształtowanie się stosunków wodnych	351
VI.4.1.	Stan czystości wód powierzchniowych i podziemnych	351
VI.4.2.	Stan gospodarki wodno-ściekowej na terenie gmin	353
VI.5.	Gospodarka odpadami na terenie gmin.....	354
VI.5.1.	Odpady niebezpieczne	354
VI.5.2.	Selektywna zbiórka odpadów	354
VI.5.3.	Prognoza ilości odpadów	354
VI.5.4.	Założenia i cele gospodarki odpadami	355
VI.6.	Zagrożenia biotyczne.....	355
VI.6.1.	Choroby grzybowe	356
VI.6.2.	Szkodniki owadzie	357
VI.6.3.	Szkody powodowane przez zwierzyńę płową	357
VI.6.4.	Szkody powodowane przez zwierzyńę drobną	358
VI.7.	Zagrożenia abiotyczne.....	358
VI.7.1.	Pożary.....	359
VI.7.2.	Czynniki klimatyczne	359
VI.7.2.1.	Wiatr.....	359

VI.7.2.2.	Wyładowania atmosferyczne	360
VI.7.2.3.	Opady i osady atmosferyczne.....	360
VI.7.2.4.	Niskie temperatury.....	360
VI.7.2.5.	Zakłócenia stosunków wodnych.....	361
VI.7.3.	Czynniki antropogeniczne	361
VI.7.3.1.	Zaśmiecanie lasu.....	361
VI.7.3.2.	Zanieczyszczenia wód powierzchniowych.....	361
VI.8.	Ochrona przeciwpożarowa	362
VII.	WYTYCZNE DO ORGANIZACJI GOSPODARSTWA LEŚNEGO, REGULACJI ZASOBÓW ORAZ WYKONYWANIA PRAC LEŚNYCH	363
VII.1.	Ogólne założenia prowadzenia gospodarki leśnej	363
VII.2.	Regulacja użytkowania rębego	363
VII.2.1.	Gospodarstwo specjalne	364
VII.2.2.	Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów ochronnych.....	364
VII.2.3.	Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów gospodarczych ze zrębowym sposobem zagospodarowania	364
VII.2.4.	Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów gospodarczych z przerębowo-zrębowym sposobem zagospodarowania.....	364
VII.3.	Obręby siedliskowe	364
VII.4.	Wytyczne w sprawie poprawy stanu środowiska przyrodniczego w trakcie wykonywania prac leśnych.....	367
VIII.	PLAN DZIAŁAŃ - ZESTAWIENIE PRAC OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY PRZYRODY.....	368
VIII.1.	Kształtowanie stosunków wodnych	368
VIII.2.	Kształtowanie strefy ekotonowej.....	368
VIII.3.	Kształtowanie granicy polno – leśnej.....	368
VIII.4.	Ochrona różnorodności biologicznej.....	369
VIII.4.1.	Szczegółowe zagadnienia w zakresie ochrony bioróżnorodności	369
VIII.4.2.	Ochrona fauny kręgowców – zalecenia	370
VIII.4.3.	Ochrona fauny bezkręgowców – zalecenia.....	371
VIII.4.4.	Ochrona cennych roślin naczyniowych – zalecenia	372
VIII.4.5.	Ochrona siedlisk hydrogeniczych – zalecenia.....	373
VIII.5.	Przewidywane rozwiązania mające na celu ograniczanie negatywnych oddziaływań projektu pul na środowisko.....	374
VIII.6.	Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zastosowanych w projekcie pul.....	385
VIII.7.	Trudności napotkane podczas sporządzania Prognozy.....	387
VIII.8.	Wnioski końcowe	387
VIII.9.	Promocja i edukacja ekologiczna	388
VIII.10.	Rozwój turystyki i rekreacji	389
IX.	LITERATURA	394

SPIS TABEL

Tabela 1.	Szczegółowy podział Nadleśnictwa Wołów na jednostki podrzędne	15
Tabela 2.	Struktura powierzchni Nadleśnictwa Wołów wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski	18
Tabela 3.	Struktura powierzchni Nadleśnictwa Wołów wg regionalizacji przyrodniczo-leśnej	19
Tabela 4.	Zestawienie powierzchni gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów w gminach	20
Tabela 5.	Liczba i wielkość kompleksów leśnych w zarządzie Nadleśnictwa Wołów	21
Tabela 6.	Wybrane cechy drzewostanów w ramach grup funkcji lasu w zarządzie Nadleśnictwa Wołów	21
Tabela 7.	Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów Nadleśnictwa Wołów	21
Tabela 8.	Wieloletnie średnie miesięczne wartości temperatury powietrza we Wrocławiu (1951-2005)	24
Tabela 9.	Wieloletnie średnie miesięczne wartości sum opadu atmosferycznego we Wrocławiu (1951-2005)	26
Tabela 10.	Działania ochronne na obszarze ochrony czynnej w rezerwacie przyrody „Uroczysko Wrzosek” wg załącznika nr 2 do Zarządzenia nr 16 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 13 listopada 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 14 listopada 2012 r. poz. 3923)	38
Tabela 11.	Ogólna charakterystyka rezerwatów przyrody zlokalizowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów	43
Tabela 12.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w całości w zasięgu granic Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”	47
Tabela 13.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w części w zasięgu granic Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”	47
Tabela 14.	Wykaz wydzieleń w zasięgu Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”, w których pominięto lub zmieniono informację o siedlisku przyrodniczym w wyniku weryfikacji terenowej w 2013 roku	53
Tabela 15.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w całości w zasięgu granic Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Baryczy”	58
Tabela 16.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w całości w zasięgu granic OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)	61
Tabela 17.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w części w zasięgu granic OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)	61
Tabela 18.	Siedliska przyrodnicze wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 (wg Standardowego Formularza Danych z 04.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018)	62
Tabela 19.	Wykaz wydzieleń w zasięgu OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, w których pominięto lub zmieniono informację o siedlisku przyrodniczym w wyniku weryfikacji terenowej w 2013 roku	65
Tabela 20.	Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa i gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony	

	<i>siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 (wg Standardowego Formularza Danych z 04.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018).....</i>	66
Tabela 21.	Powierzchniowa tabela klas wieku wg leśnych siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 wg stanu na 1 stycznia 2015 r. [ha] i na koniec obowiązywania planu [ha].....	68
Tabela 22.	Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLH020018 na gruntach Nadleśnictwa Wołów na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 30 września 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 1 października 2014 r. poz. 4042).....	69
Tabela 23.	Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach z siedliskami przyrodniczymi stanowiącymi przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018	83
Tabela 24.	Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach, na których zinwentaryzowano gatunki zwierząt stanowiące przedmioty ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 ..	89
Tabela 25.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w całości w zasięgu granic OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69).....	99
Tabela 26.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w części w zasięgu granic OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69).....	99
Tabela 27.	Siedliska przyrodnicze wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 (wg Standardowego Formularza Danych z 04.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych)	100
Tabela 28.	Wykaz wydzieleń w zasięgu OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, w których pominięto lub zmieniono informację o siedlisku przyrodniczym w wyniku weryfikacji terenowej w 2013 roku	102
Tabela 29.	Powierzchniowa tabela klas wieku wg leśnych siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 wg stanu na 1 stycznia 2015 r. [ha] i na koniec obowiązywania planu [ha].....	102
Tabela 30.	Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa i gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 (wg Standardowego Formularza Danych z 11.2013 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002).....	103
Tabela 31.	Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 14 kwietnia 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 15 kwietnia 2014 r. poz. 1945) z wyłączeniem terenu rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzosek”	105
Tabela 32.	Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie tych działań i obszarów ich wdrażania w granicach rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzosek” wg załącznika nr 6, 7, 8 do zarządzenia nr 16 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 13 listopada 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 14 listopada 2012 r. poz. 3923).....	117

Tabela 33.	Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach z siedliskami przyrodniczymi stanowiącymi przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002	123
Tabela 34.	Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach, na których zinwentaryzowano gatunki zwierząt stanowiące przedmioty ochrony OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002	132
Tabela 35.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w całości w zasięgu granic OZW Dolina Łąchy PLH020003 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji Europejskiej z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)	138
Tabela 36.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w części w zasięgu granic OZW Dolina Łąchy PLH020003 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji Europejskiej z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)	139
Tabela 37.	Siedliska przyrodnicze wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Dolina Łąchy PLH020003 (wg Standardowego Formularza Danych z 04.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Dolina Łąchy PLH020003)	139
Tabela 38.	Wykaz wydzieleń w zasięgu OZW Dolina Łąchy PLH020003, w których pominięto lub zmieniono informację o siedlisku przyrodniczym w wyniku weryfikacji terenowej w 2013 roku	141
Tabela 39.	Powierzchniowa tabela klas wieku wg leśnych siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dolina Łąchy PLH020003 wg stanu na 1 stycznia 2015 r. [ha] i na koniec obowiązywania planu [ha]	141
Tabela 40.	Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa i gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Dolina Łąchy PLH020003 (wg Standardowego Formularza Danych z 04.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Dolina Łąchy PLH020003)	142
Tabela 41.	Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 OZW Dolina Łąchy PLH020003 na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów na podstawie Zarządzenia nr 22 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 31 października 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 5 listopada 2013 r. poz. 5582)	144
Tabela 42.	Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach z siedliskami przyrodniczymi stanowiącymi przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dolina Łąchy PLH020003	155
Tabela 43.	Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach, na których zinwentaryzowano gatunki zwierząt stanowiące przedmioty ochrony OZW Dolina Łąchy PLH020003	160
Tabela 44.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w całości w zasięgu granic OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji Europejskiej z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)	168
Tabela 45.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w części w zasięgu granic OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji Europejskiej z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)	169
Tabela 46.	Siedliska przyrodnicze wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079 (wg Standardowego Formularza Danych z 04.2014)	169

Tabela 47.	Wykaz wydzieleń w obszarze OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079, w których pominięto lub zmieniono informację o siedlisku przyrodniczym w wyniku weryfikacji terenowej w 2013 roku	170
Tabela 48.	Powierzchniowa tabela klas wieku wg leśnych siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079 wg stanu na 1 stycznia 2015 r. [ha] i na koniec obowiązywania planu [ha]	171
Tabela 49.	Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa i gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079 (wg Standardowego Formularza Danych z 04.2014)	171
Tabela 50.	Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach z siedliskami przyrodniczymi stanowiącymi przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079	173
Tabela 51.	Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach, na których zinwentaryzowano gatunki zwierząt stanowiące przedmioty ochrony OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079	176
Tabela 52.	Powierzchniowa tabela klas wieku wg leśnych siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 wg stanu na 1 stycznia 2015 r. [ha] i na koniec obowiązywania planu [ha]	177
Tabela 53.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w całości w zasięgu granic OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji Europejskiej z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)	178
Tabela 54.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w części w zasięgu granic OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji Europejskiej z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)	179
Tabela 55.	Siedliska przyrodnicze wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 (wg Standardowego Formularza Danych z 04.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053)	179
Tabela 56.	Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa i gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory występujące w zasięgu OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 (wg SDF z 04.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053)	180
Tabela 57.	Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów na podstawie Zarządzenia nr 24 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 29 listopada 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 6 grudnia 2013 r. poz. 6245)	182
Tabela 58.	Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach z siedliskami przyrodniczymi stanowiącymi przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053	184
Tabela 59.	Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach, na których zinwentaryzowano gatunki zwierząt stanowiące przedmioty ochrony OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 187	
Tabela 60.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w całości w zasięgu granic OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008 (granica ostoji wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. Dz.U. 2011 nr 25 poz. 133 z późn. zm.)	191

Tabela 61.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w części w zasięgu granic OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008 (granica ostoji wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. Dz.U. 2011 nr 25 poz. 133 z późn. zm.).....	191
Tabela 62.	Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa oraz wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory występujące w zasięgu OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008 (wg Standardowego Formularza Danych z 04.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych).....	192
Tabela 63.	Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008 na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 21 maja 2014 r. (Dz. Urz. Dolno. z dnia 21 maja 2014 r. poz. 2446).....	194
Tabela 64.	Planowane wskazania gospodarcze na siedliskach gatunków ptaków stanowiących przedmioty ochrony OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008.....	197
Tabela 65.	Zestawienie zapisów projektu pul w strefach ochrony ostoji, miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków w obszarze Natura 2000 OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008.	202
Tabela 66.	Wykaz pomników przyrody na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów (wg rejestru pomników przyrody RDOŚ Wrocław z dnia 4.03.2014)	205
Tabela 67.	Wykaz pomników przyrody poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów (wg rejestru pomników przyrody RDOŚ Wrocław z dnia 4.03.2014).....	208
Tabela 68.	Zestawienie ocen wskaźników stanu gatunku kotewka orzech wodny <i>Trapa natans</i> na badanym stanowisku	222
Tabela 69.	Wykaz zagrożonych i chronionych gatunków roślin naczyniowych i mszaków stwierdzonych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów	223
Tabela 70.	Zestawienie chronionych i zagrożonych gatunków roślin i grzybów oraz przewidywany na nie wpływ zapisów projektu pul dla Nadleśnictwa Wołów.....	230
Tabela 71.	Wykaz zagrożonych i chronionych gatunków grzybów wielkoowocnikowych stwierdzonych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów	235
Tabela 72.	Wykaz chronionych gatunków ssaków w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów.....	237
Tabela 73.	Wykaz gatunków ptaków na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów oraz pozostałym jego obszarze	243
Tabela 74.	Zestawienie zapisów projektu pul w strefach ochrony ostoji, miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków poza obszarem Natura 2000 OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008.	267
Tabela 75.	Wykaz chronionych gatunków płazów i gadów w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów	269
Tabela 76.	Wykaz chronionych i cennych gatunków ryb w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów	272
Tabela 77.	Wyniki monitoringu GIOŚ gatunków bezkręgowców w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów	274
Tabela 78.	Wykaz chronionych i cennych gatunków bezkręgowców w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów	274
Tabela 79.	Zestawienie chronionych i zagrożonych gatunków zwierząt oraz przewidywany na nie wpływ zapisów projektu pul dla Nadleśnictwa Wołów	282
Tabela 80.	Dominujące zespoły roślinności potencjalnej w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów oraz odpowiadające im typy siedliskowe lasu.....	302

Tabela 81.	Wykaz chronionych typów siedlisk przyrodniczych odnotowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów.....	303
Tabela 82.	Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach z siedliskami przyrodniczymi nie stanowiącymi przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000	304
Tabela 83.	Zestawienie ustalonych typów drzewostanu i składów odnowieniowych upraw dla leśnych siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony ostoi siedliskowych ze składami naturalnych typów lasu w obszarach Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, OZW Dolina Łachy PLH020003, OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079 i OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053	313
Tabela 84.	Zestawienie wyników monitoringu siedlisk przyrodniczych prowadzonego w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów	321
Tabela 85.	Zestawienie tabelaryczne wybranych zadrzewień i zakrzewień występujących w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów	321
Tabela 86.	Zabytkowe parki podworskie w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów.....	331
Tabela 87.	Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków zlokalizowane w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów	333
Tabela 88.	Wykaz obiektów historycznych i kulturowych zlokalizowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów wg gminnych ewidencji zabytków gmin w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa.....	335
Tabela 89.	Struktura powierzchniowa typów siedliskowych lasu wyróżnionych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwie Wołów	337
Tabela 90.	Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m ³] drzewostanów wg grup wiekowych i bogactwa gatunkowego w Nadleśnictwie Wołów	338
Tabela 91.	Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m ³] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury w Nadleśnictwie Wołów	340
Tabela 92.	Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych	341
Tabela 93.	Zestawienie powierzchni wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem w Nadleśnictwie Wołów	343
Tabela 94.	Zestawienie powierzchni [ha] według form degeneracji lasu – borowacenie	346
Tabela 95.	Wykaz gatunków obcych występujących w zasięgu Nadleśnictwa Wołów.....	347
Tabela 96.	Identyfikacja JCWP w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów.....	352
Tabela 97.	Zestawienie uszkodzeń biotycznych drzewostanów na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów zarejestrowanych w trakcie prac urzędniowych	356
Tabela 98.	Zestawienie uszkodzeń abiotycznych drzewostanów na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów zarejestrowanych w trakcie prac urzędniowych	358
Tabela 99.	Zestawienie powierzchniowe i procentowe gospodarstw w ramach obrębów.....	363
Tabela 100.	Jednostki regulacji użytkowania rębne i długookresowego planowania hodowlanego (gospodarstwa siedliskowe).....	365
Tabela 101.	Przewidywane negatywne oddziaływanie zapisów projektu pul i proponowane w prognozie działania minimalizujące ten wpływ.....	374
Tabela 102.	Wykaz obiektów edukacyjnych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów	389
Tabela 103.	Zestawienie najważniejszych istniejących elementów infrastruktury turystycznej na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów	391

SPIS FOTOGRAFII

Fotografia. 1. Rezerwat przyrody „Odrzysko” widziany z lotu ptaka (fot. J. Czepnik)	32
Fotografia. 2. Rezerwat przyrody „Uroczysko Wrzosa” (fot. J. Liszczyk)	34
Fotografia. 3. Park Krajobrazowy „Dolina Jezierzycy” - stawy na Wrzosach (fot. J. Czepnik).....	46
Fotografia. 4. Dolina Odry w okolicach Lubięża (fot. J. Czepnik)	60
Fotografia. 5. Obszar Natura 2000 Dębnińskie Mokradła PLH020002 (fot. J. Czepnik).....	98
Fotografia. 6. Łuskiewnik różowy <i>Lathraea squamaria</i> w obszarze Natura 2000 Wzgórza Warzęgowskie PLH020079 (fot. J. Czepnik)	168
Fotografia. 7. Tama bobrowa w obszarze Natura 2000 Zagórzyckie Łąki PLH020053 (fot. J. Czepnik).....	178
Fotografia. 8. Obszar Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLB020008 (fot. J. Czepnik)	190
Fotografia. 9. Pomnik przyrody dęb szypułkowy w leśnictwie Wrzosa (fot. J. Czepnik).....	204
Fotografia. 10. Użytek ekologiczny „Dolina Juszyki” (fot. J. Czepnik)	214
Fotografia. 11. Użytek ekologiczny „Korydon” (fot. J. Czepnik)	215
Fotografia. 12. Kotewka orzech wodny <i>Trapa natans</i> (fot. A. Wójcicka-Rosińska)	235
Fotografia. 13. Grodzisko pod Kretowicami (fot. J. Czepnik)	330
Fotografia. 14. Osada hutnicza - pozostałości średniowiecznych dymarek w pobliżu Tarchalic (fot. J. Liszczyk)	334
Fotografia. 15. Leśnictwo Rudno, tablica informacyjna w miejscu postoju pojazdów (fot. J. Czepnik)	392
Fotografia. 16. Miejsce biwakowe w leśnictwie Prawików (fot. J. Liszczyk)	393

SPIS RYCIN

Rycina. 1. Nadleśnictwo Wołów na tle podziału administracyjnego.	16
Rycina. 2. Lasy Nadleśnictwa Wołów na tle podziału fizycznogeograficznego Polski.....	17
Rycina. 3. Diagram klimatyczny dla stacji Wrocław (1951-2005)	24
Rycina. 4. Średnia roczna temperatura powietrza (°C) w Nadleśnictwie Wołów (1951-2005).....	25
Rycina. 5. Średnia roczna suma opadu atmosferycznego (mm) w Nadleśnictwie Wołów (1951-2005)	26
Rycina. 6. Struktura powierzchni gatunków panujących w Nadleśnictwie Wołów	339
Rycina. 7. Struktura powierzchni gatunków rzeczywistych Nadleśnictwie Wołów	339
Rycina. 8. Struktura powierzchni gatunków rzeczywistych Nadleśnictwie Wołów	348
Rycina. 9. Struktura klas wieku drzewostanów w Nadleśnictwie Wołów.....	348

I. WSTĘP

Obecnie w podstawowej jednostce gospodarczej Lasów Państwowych – nadleśnictwie ochrona przyrody realizowana jest w ramach systemu ochrony przyrody i kształtowania środowiska naturalnego w Lasach Państwowych, który jest pochodną wykonywania wybranych zadań z zakresu ochrony przyrody, racjonalnego kształtowania środowiska przyrodniczego, oczekiwań społecznych oraz potrzeb i możliwości gospodarczych kraju. System ochrony przyrody i kształtowania środowiska naturalnego w Lasach Państwowych realizowany jest poprzez określanie funkcji wiodących lasów zgodnie z formami ochrony przyrody wymienionymi w art. 6, pkt. 1, ust. 2-9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (tekst jednolity – Dz. U. z 2013 r. poz. 627 z późn. zm.) oraz zgodnie z kategoriami lasów ochronnych wyszczególnionymi w art. 15 ustawy z dnia 28 września 1991 r. *o lasach* (tekst jednolity - Dz.U. 2014 poz. 1153).

W niniejszym programie szeroko wykorzystano materiały i informacje z poprzedniego programu ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów, stanowiącego część *Planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Wołów* na okres od 01.01.2005 r. do 31.12.2014 r. W obecnej wersji programu zaktualizowano akty prawne, adresy leśne oraz wykaz form ochrony przyrody. Zaktualizowano i uzupełniono wykaz roślin, grzybów i zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, a także szereg informacji dotyczących charakterystyki walorów przyrodniczo-leśnych nadleśnictwa, zagrożeń i planowanych działań w zakresie ochrony przyrody. W programie wykorzystano także wyniki inwentaryzacji przyrodniczej gmin, wyniki inwentaryzacji przyrodniczej siedlisk oraz gatunków flory i fauny Lasów Państwowych z 2007 roku, dane wojewódzkiego zespołu specjalistycznego (WZS) przy Wojewodzie Dolnośląskim z 2008 roku, wyniki weryfikacji siedlisk przyrodniczych i gatunków zwierząt realizowanych w ramach planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, Dębniańskie Mokradła PLH020002, Dolina Łachy PLH020003 i Zagórzyckie Łąki PLH020053 oraz OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008, wyniki weryfikacji siedlisk przyrodniczych i gatunków zwierząt zrealizowane w ramach planów ochrony rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzosey” oraz Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”, jak również informacje i materiały zebrane i przekazane przez pracowników Nadleśnictwa Wołów oraz dane pochodzące z publikacji naukowych.

II. CELE PROGRAMU

Program ochrony przyrody dla nadleśnictwa sporządzany jest w celu:

- Poprawy warunków ochrony i w miarę możliwości wzbogacania zasobów przyrodniczych ekosystemów leśnych, a w szczególności zachowania różnorodności biologicznej na wszystkich poziomach organizacji (genowym, gatunkowym, populacyjnym, ekosystemowym i krajobrazowym);
- Zinwentaryzowania i zobrazowania walorów przyrodniczych nadleśnictwa;
- Ukazania zagrożeń przyrody nadleśnictwa (głównie ekosystemów leśnych) na tle regionu i kraju;
- Ustalenia hierarchii grup funkcji poszczególnych (całych lub części) kompleksów leśnych;
- Wskazania kolejnych obiektów do objęcia szczególnymi formami ochrony i wstępnego określenia przedmiotów oraz celów i metod ich ochrony;
- Sprawowania ochrony przyrody poprzez doskonalenie gospodarki leśnej i pełne wykorzystanie prac glebowo-siedliskowych;
- Preferowania technologii prac leśnych przyjaznych dla środowiska przyrodniczego;
- Uświadczenia wszystkim grupom społeczeństwa obecnych i potencjalnych zagrożeń lasów oraz środowiska przyrodniczego;
- Umożliwienia w przyszłości wykonania szeregu analiz porównawczych dotyczących zmian stanu lasów i środowiska przyrodniczego;
- Ochrony zabytków kultury materialnej w lasach;
- Zebrania informacji dotyczących szeroko pojętych aspektów ochrony przyrody w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa, z podaniem materiałów źródłowych w jednym opracowaniu.

III. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA

III.1. INFORMACJE PODSTAWOWE

Nadleśnictwo Wołów jest jednym z 33 nadleśnictw wchodzących w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu. Składa się z 2 obrębów: Dębno i Wińsko, podzielonych na 13 leśnictw, których łączna powierzchnia wynosi 20004,33 ha. Siedziba nadleśnictwa mieści się w Wołowie przy ul. Leśnej 37.

Tabela 1. Szczegółowy podział Nadleśnictwa Wołów na jednostki podrzędne

Nr	Leśnictwo	Oddziały	Pow. [ha]*
I Obręb Dębno:			
1	Orzeszków	1-15,23-31,37-39,44-47,54-60,66-72	1540,66
2	Tarchalice	32-36,40-43,48-53,61-65,73-77,90-99,111-122,372	1409,35
3	Wrzosey	16-22,78-89,100-110,123-131,147-157	1554,70
4	Dębno	132-146,158-164,172-181,189-195,210-212,226-227,249-254	1381,00
5	Rudno	165-171,182-188,196-209,213-225,228-245,247-248	1614,19
6	Mojęcice	246,266-318,371	1598,55
7	Prawików	255-265,319-370	1484,15
Razem obręb:			10582,60
II Obręb Wińsko:			
8	Stryjno	1-36,68-76,119-126	1382,78
9	Głębowice	58-67,81-118A,130,240-248	1557,24
10	Wińsko	159-211A	1623,95
11	Krzelów	37-57,77-80,212-238	1499,18
12	Smogorzów	127-129,131-158,313-331	1539,32
13	Garwól	249-312,334-335	1819,26
Razem obręb:			9421,73
Razem nadleśnictwo:			20004,33

Nadleśnictwo Wołów graniczy z następującymi jednostkami administracyjnymi Lasów Państwowych, wchodzącymi w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu:

- od północy z Nadleśnictwem Góra Śląska, obręb Jemielno i obręb Załęcze (RDLP Poznań),
- od północnego wschodu z Nadleśnictwem Żmigród, obręb Żmigród (RDLP Wrocław),
- od wschodu z Nadleśnictwem Oborniki Śląskie, obręb Bagno (RDLP Wrocław),
- od południa z Nadleśnictwem Miękinia, obręb Miękinia (RDLP Wrocław),
- od południowego zachodu z Nadleśnictwem Legnica, obręb Prochowice (RDLP Wrocław),
- od północnego zachodu z Nadleśnictwem Lubin, obręb Tymowa (RDLP Wrocław).

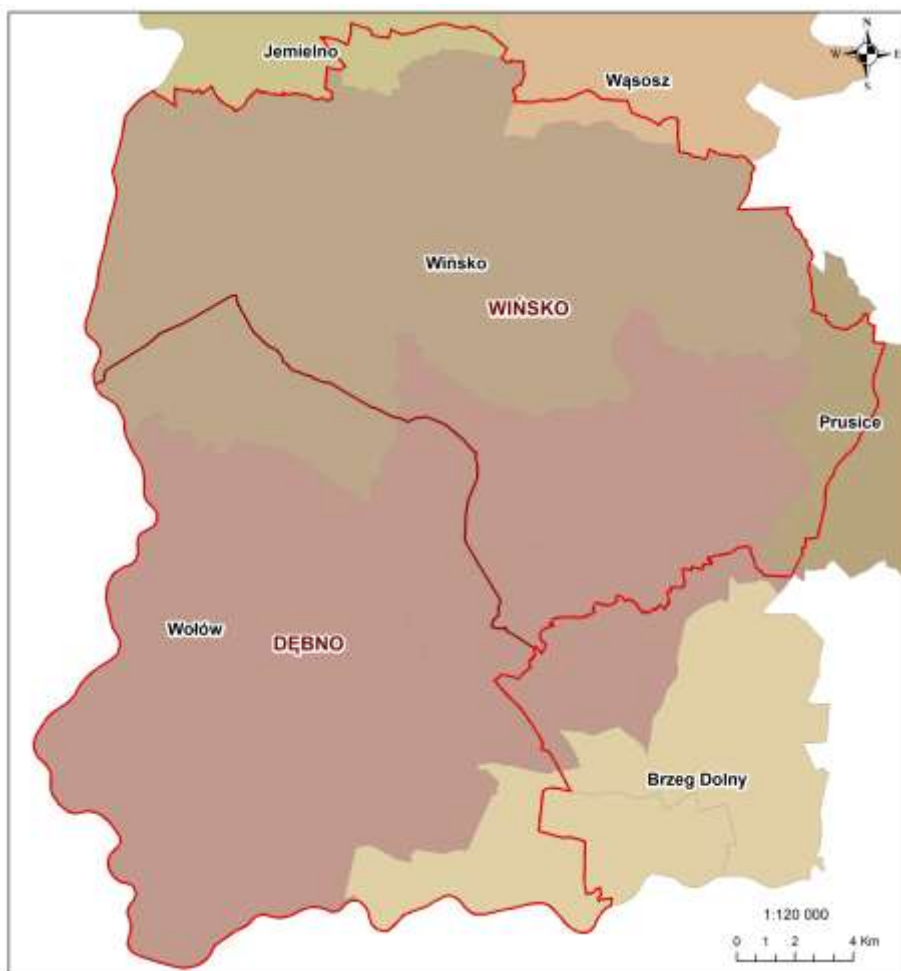
III.2. POŁOŻENIE

III.2.1. POŁOŻENIE WEDŁUG PODZIAŁU ADMINISTRACYJNEGO KRAJU

Pod względem przynależności administracyjnej, Nadleśnictwo Wołów znajduje się w zasięgu województwa dolnośląskiego i jest położone na terenie następujących jednostek administracyjnych:

Województwo dolnośląskie:

powiat górowski:	gmina Jemielno gmina Wąsosz - obszar wiejski
powiat trzebnicki:	gmina Prusice - obszar wiejski
powiat wołowski:	gmina Brzeg Dolny - obszar wiejski gmina Wołów - miasto gmina Wołów - obszar wiejski gmina Wińsko

Rycina. 1. Nadleśnictwo Wołów na tle podziału administracyjnego.

III.2.2. REGIONALIZACJA FIZYCNOGEOGRAFICZNA

Pod względem podziału fizycznogeograficznego lasy Nadleśnictwa Wołów położone są w następujących jednostkach fizycznogeograficznych Polski (Kondracki 2011):

Obszar: Europa Zachodnia

Podobszar: Pozaalpejska Europa Zachodnia

Strefa: Lasów Mieszanych

Prowincja: Niż Środkowoeuropejski (31)

Podprowincja: Niziny Środkowopolskie (318)

Makroregion: Obniżenie Milicko-Głogowskie (318.3)

Mezoregion: Kotlina Żmigrodzka (318.33)

Makroregion: Wał Trzebnicki (318.4)

Mezoregion: Obniżenie Ścinawskie (318.43)

Mezoregion: Wzgórza Trzebnickie (318.44)

Makroregion: Nizina Śląska (318.5)

Mezoregion: Wysoczyzna Rościszawska (318.51)

Mezoregion: Pradolina Wrocławska (318.52)

Rycina. 2. Lasy Nadleśnictwa Wołów na tle podziału fizycznogeograficznego Polski.

Tabela 2. Struktura powierzchni Nadleśnictwa Wołów wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski

Obwód leśny	Prowincja	Makroregion	Mezoregion	Oddział
Dębno	Niż Środkowoeuropejski	Wał Trzebnicki	Obniżenie Ścinawskie	2; 2A; 10; 15; 30-36; 38-43; 45-53; 57-58; 58A; 59-65; 69-77; 84-99; 107-122; 131-146; 159-164; 174-181; 194-195; 227; 250-258; 260; 372
			Wzgórza Trzebnickie	1; 3-8; 8A
		Nizina Śląska	Wysoczyzna Rościszawska	8B; 11-14; 16; 16A; 16B; 17-29; 37; 44; 54-56; 66-68; 78-83; 100-106; 123-130; 147-158; 165-173; 182-193; 196-249; 266; 266A; 267-268; 268A; 269-296
			Pradolina Wrocławska	259; 261-265; 297-300; 300A; 301-312; 312A; 313-371
Wińsko	Niż Środkowoeuropejski	Obniżenie Milicko-Głogowskie	Kotlina Żmigrodzka	21-28; 58-70; 81-92; 92A; 93-118; 118A; 119; 119A; 120-122; 122A; 123-133; 133A; 134-137; 139-; 151; 240A
		Wał Trzebnicki	Obniżenie Ścinawskie	42; 45-46; 49; 57; 77-80; 227; 232-238
			Wzgórza Trzebnickie	1-20; 29-41; 43-44; 47-48; 50-56; 71-76; 138; 144-150; 152-179; 179A; 180-194; 194A; 195-211; 211A; 212-216; 216A; 217-226; 228; 228A; 229-231; 240-300; 302-329; 329A; 330-331; 334-335
		Nizina Śląska	Wysoczyzna Rościszawska	301; 306

Mezoregion Kotlina Żmigrodzka obejmuje swym zasięgiem końcowe, kotlinowe zagłębienie lodowca warciańskiego. Zagłębienie to jest odwadniane przez rzekę Barycz i stanowi fragment pradoliny Odry. Mezoregion Kotliny Żmigrodzkiej jest jednym z czterech mezoregionów Obniżenia Milicko-Głogowskiego, stanowiącego część pradoliny barucko-głogowskiej. Kotlina obejmuje powierzchnię około 1025 km², porośniętą borami sosnowymi i lasami łęgowymi (Kondracki 2011).

Mezoregion Obniżenie Ścinawskie obejmuje fragment doliny Odry położony między Wzgórzami Dalkowskimi a Wzgórzami Trzebnickimi. Obniżenie wypełniają kilkudziesięciometrowe osady rzeczne, które na prawym brzegu rzeki wytworzyły piaszczyste tarasy, miejscami również wydmy. Odra zlokalizowana jest bliżej lewego brzegu obniżenia. Obniżenie Ścinawskie obejmuje obszar o powierzchni około 200 km². Wschodnią część obniżenia porastają lasy, natomiast zachodnią pokrywają łąki (Kondracki 2011).

Mezoregion Wzgórza Trzebnickie tworzy pasmo moren końcowych zlodowacenia warciańskiego otaczającego od południa Kotlinę Żmigrodzką. Wzgórza obejmują mało zalesioną powierzchnię 610 km², a istniejące drzewostany tworzą buk, jodła i świerk. Południowe stoki wniesień pokrywają piaski sandrowe i lessy (Kondracki 2011).

Mezoregion Wysoczyzna Rościszawska obejmuje obszar położony między Pradolina Wrocławska a Wzgórzami Trzebnickimi. Mezoregion ten znajduje się w zasięgu zlodowacenia odrzańskiego, obejmując moreny martwego lodu późnej fazy deglacjacji zlodowacenia. Wysoczyzna obejmuje powierzchnię 150 km² i ma charakter wniesień do wysokości 150 m n.p.m. i wysokości

względnej nad dnem doliny Odry 50 m. Część północna wysoczyzny ma charakter piaszczystego obniżenia z wydrami i jest porośnięta przez lasy, natomiast pozostały obszar ma charakter rolniczy. Przez zalesiony obszar przebiega północna granica zasięgu jodły (Kondracki 2011).

Mezoregion Pradolina Wroclawska jest jednym z mezoregionów Niziny Śląskiej obejmującym swym zasięgiem ponad 100 km odcinek doliny środkowej Odry od Krapkowic po okolice Malczyc i Lubięża. Mezoregion jak i cała Nizina Śląska znajduje się w zasięgu zlodowacenia odrzańskiego. Pradolina obejmuje powierzchnię 1220 km², pokrytą osadami rzecznyymi pochodzenia plejstocenijskiego (piaski) i holoceńskie (tarasy wysłane madami). Pradolinę porastają m.in. dobrze zachowane lasy łąkowe i grądy (Kondracki 2011).

III.2.3. REGIONALIZACJA PRZYRODNICZO-LEŚNA

Zgodnie z *Regionalizacją przyrodniczo-leśną Polski 2010* (Zielony i Kliczkowska 2012) lasy Nadleśnictwa Wołów położone są w zasięgu następujących jednostek przyrodniczo-leśnych:

Kraina: Wielkopolsko-Pomorska (III)

Mezoregion: Kotliny Żmigrodzkiej, Milickiej i Grabowskiej (III.35)

Kraina: Śląska (V)

Mezoregion: Obniżenia Ścinawskiego (V.6)

Pradoliny Wroclawskiej (V.16)

Wzgórz Trzebnicko-Ostrzeszowskich (V.17)

Tabela 3. Struktura powierzchni Nadleśnictwa Wołów wg regionalizacji przyrodniczo-leśnej

Obręb leśny	Kraina	Mezoregion	Oddział
Dębno	Śląska	Obniżenia Ścinawskiego	1-2; 2A; 3-8; 8A; 8B; 9-16; 16A; 16B; 17-58; 58A; 59-255; 266; 266A; 267-268; 268A; 269-276; 372
		Pradoliny Wroclawskiej	256-265; 297-298; 314-317; 320-370
		Wzgórz Trzebnicko-Ostrzeszowskich	277-296; 299-300; 300A; 301-312; 312A; 313; 318-319; 371
Wińsko	Wielkopolsko-Pomorska	Kotliny Żmigrodzkiej, Milickiej i Grabowskiej	28; 58-68; 81-82
	Śląska	Obniżenia Ścinawskiego	37-55; 57; 77-80; 216A; 224; 229-238
		Wzgórz Trzebnicko-Ostrzeszowskich	1-36; 56; 69-76; 83-92; 92A; 93-118; 118A; 119; 119A; 120-122; 122A; 123-133; 133A; 134-179; 179A; 180-194; 194A; 195-211; 211A; 212-223; 225-228; 228A; 240; 240A; 241-329; 329A; 330-331; 334-335

III.2.4. REGIONALIZACJA GEOBOTANICZNA

Według regionalizacji geobotanicznej Polski Matuszkiewicza (2008) obszar Nadleśnictwa Wołów leży w zasięgu następujących jednostek geobotanicznych:

Prowincja Środkowoeuropejska

Podprowincja Środkowoeuropejska Właściwa

B Dział Brandenbursko-Wielkopolski

B.4. Kraina Południowowielkopolsko-Łużycka

B.4b. Podkraina Południowowielkopolska

B.4b.11. Okręg Nadodrzańskich Kotlin Ścinawsko-Głogowskich

B.4b.11.a Doliny Odry „Chobienia - Bytom Odrzański (341-421 km)”

B.4b.11.b Luboszycki

B.4b.11.c Małowicki

B.4b.11.d Przełomu Odry „Lubiąż - Ścinawa (315-341 km)”

B.4b.12. Okręg Doliny Baryczy

B.4b.12.a Żmigrodzki

B.4b.13. Okręg Wzgórz Trzebnickich

B.4b.13.a Wiński

B.4b.13.b Wołowski

B.5. Kraina Dolnośląska

B.5.1. Okręg Legnicko-Brzeski

B.5.1.c Doliny Odry „Wrocław - Lubiąż (254-315 km)”

III.3. STRUKTURA UŻYTKOWANIA ZIEMI WG GMIN

Tabela 4. Zestawienie powierzchni gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów w gminach

Lp.	Gmina	Powierzchnia [ha]			
		Grunty leśne zalesione i niezalesione [ha]	Związane z gosp. leśną [ha]	Grunty nieleśne [ha]	Ogółem [ha]
1	Jemielno	207,64	4,72	-	212,36
2	Wąsosz	117,28	1,71	-	118,99
3	Prusice - obszar wiejski	307,51	3,84	4,77	316,12
4	Brzeg Dolny	262,93	2,68	7,29	272,90
5	Wińsko	6143,11	159,84	136,96	6439,91
6	Wołów - miasto	175,31	5,66	4,73	185,70
7	Wołów - obszar wiejski	11672,95	337,20	448,20	12458,35

III.4. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA KOMPLEKSÓW LEŚNYCH

Tabela 5. Liczba i wielkość kompleksów leśnych w zarządzie Nadleśnictwa Wołów

Wielkość kompleksu	Obręb Dębno		Obręb Wińsko		Nadleśnictwo Wołów	
	Ilość kompleksów/ powierzchnia [ha]		Ilość kompleksów/ powierzchnia [ha]		Ilość kompleksów/ powierzchnia [ha]	
<1.00	29	12,25	49	28,34	78	40,59
1.01-5.00	34	67,07	91	212,57	125	279,64
5.01-20.00	21	210,81	41	395,00	62	605,81
20.01-100.00	10	368,72	11	412,32	20	781,03
100.01-200.00	-	-	5	663,61	5	663,61
200.01-500.00	-	-	2	591,95	2	591,95
500.01-2000.00	1	1702,43	1	505,95	2	2207,99
>2000.00	1	8221,32	2	6611,99	3	14833,71

III.5. PORÓWNANIE WYBRANYCH CECH DRZEWOSTANÓW W RAMACH GRUP FUNKCJI LASU

Tabela 6. Wybrane cechy drzewostanów w ramach grup funkcji lasu w zarządzie Nadleśnictwa Wołów

Obiekt, nazwa: rezerwatu, obrębu, nadleśnictwa	Grupa funkcji	Przeciętny wiek	Przeciętny zapas [m ³ /ha]	Średni przyrost [m ³ /ha]	Udział gatunków liściastych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
Obręb Dębno	lasy ochronne	74	276	6	75,2	24,8
	ogółem obręb	61	263	7	45,1	54,9
Obręb Wińsko	lasy ochronne	68	286	7	56,5	43,5
	ogółem obręb	60	271	7	36,8	63,2
Nadleśnictwo Wołów	lasy ochronne	72	280	6	67,6	32,4
	ogółem nadl.	60	267	7	41,1	58,9

III.6. MIEJSCE I ROLA NADLEŚNICTWA W PRZESTRZENI PRZYRODNICZO-LEŚNEJ REGIONU

Tabela 7. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów Nadleśnictwa Wołów

Jednostka	Średni wiek (lata)	Przeciętny zapas (m ³ /ha)	Przeciętny przyrost (m ³ /ha/rok)	Udział powierzchniowy siedlisk borowych (%)	Udział powierzchniowy gatunków iglastych (%)
Obręb Dębno	61	263	7	45,5	54,9

Jednostka	Średni wiek (lata)	Przeciętny zapas (m ³ /ha)	Przeciętny przyrost (m ³ /ha/rok)	Udział powierzchniowy siedlisk borowych (%)	Udział powierzchniowy gatunków iglastych (%)
Obręb Wińsko	60	271	7	37,8	63,6
Nadleśnictwo Wołów	60	267	7	41,8	59,1
RDLP Wrocław*	62	268	brak danych	brak danych	72,2
Lasy Państwowe*	62	261	9,7	51	76,7

*Wyniki aktualizacji stanu powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w Lasach Państwowych na dzień 1 stycznia 2013 r.

III.7. GEOLOGIA I GEOMORFOLOGIA

Pod względem geologiczno-strukturalnym przeważająca część Nadleśnictwa Wołów położona jest na obszarze monokliny przedsudeckiej, jedynie południowe krańce nadleśnictwa leżą w sąsiedniej jednostce tj. bloku przedsudeckim. Monoklinę tworzą skały permsko-mezozoiczne, leżące na sfałdowanym podłożu paleozoicznym. Całą jednostkę przykrywa kompleks kenozoicznych osadów trzeciorzędowych i czwartorzędowych. Monoklina obejmuje rozległy obszar nachylony pod kątem kilku stopni ku północy i północnemu wschodowi. Blok przedsudecki obejmuje monoklinę od południa. Blok zbudowany jest ze skał metamorficznych i magmowych, częściowo przykrytych skałami osadowymi w wieku od permu do plejstocenu. Największa miąższość skał osadowych bloku przedsudeckiego występuje na granicy z monokliną przedsudecką, zmniejszając się w kierunku południowym.

Obszar nadleśnictwa odznacza się dużym zróżnicowaniem zarówno w budowie geologicznej, jak i rzeźbie terenu, którą odzwierciedla duża liczba regionów i mikroregionów. Wzdłuż zachodniej granicy nadleśnictwa rozciąga się Obniżenie Ścinawskie, którego teren stanowi terasę zalewową rzeki Odry i jej największego odpływu z terenu nadleśnictwa - Jezierzycy. Obniżenie obejmuje płaski obszar wypełniony holocenijskimi osadami rzecznyymi. Obszar ten odznacza się liczną siecią cieków. W okolicy stawów rybnych we Wrzosach wykształciły się wydmy, z których największa osiąga wysokość 109 m n.p.m., wydmy z okolic Domaszkowa osiągają 100 m n.p.m., zaś okolic Buszkowic i Budkowa 88 m n.p.m. W północnej części nadleśnictwa Obniżenie Ścinawskie przechodzi we Wzgórze Trzebnickie, rozciągające się pasem z północnego zachodu na południowy wschód. Wzgórze Trzebnickie wykształciły się ze spiętrzonych moren końcowych zlodowacenia warciańskiego, zbudowanych z glin zwałowych. Południowe stoki wzgórz pokrywają pola sandrowe oraz lessy. Krajobraz wzgórz ma charakter wyraźnie pagórkowaty. Na obszarze nadleśnictwa wzgórze morenowe występują w okolicach Wińska, Węgrzyc oraz Baszyna i noszą lokalną nazwę Wzgórze Wińskie. Ich centralna część odznacza się rozległym wypłaszczeniem. Najwyższe wzniesienia to 200 m n.p.m. w okolicach Jakubikowic, 176 m n.p.m. na zachód od Baszyna. Od północnego-wschodu Wzgórze Trzebnickie otacza rozległa Kotlina Żmigrodzka. Kotlinę pokrywają głównie holocenijskie piaski, żwiry, mady rzeczne, torfy i namuły oraz plejstoceńskie piaski, żwiry i mułki rzeczne, tworzące wyższy taras rzeczny. Rzeźba terenu północno-wschodniego krańca nadleśnictwa jest wyraźnie równinna, a teren jest pocięty rowami i podmokły. Najwyższe wysokości to 86 m n.p.m. Od południa Wzgórze Trzebnickie przechodzą w Wysoczyznę Rościszawską, którą tworzy falista, denudacyjna równina

morenowa pokryta głównie piaskami, żwirami i glinami. Rzeźba terenu jest falisto-pagórkowata o pasowym układzie wzniesień. Teren wznosi się w kierunku zachodnim i wschodnim. Minimalna wysokość to 105 m n.p.m. na północ od Wołowa, najwyższe wysokości osiągnęte są w okolicy Lubiąża - 148 m n.p.m. i w okolicy Stobna - 145 m n.p.m. Na obszarze kompleksu leśnego, na zachód od drogi Dębno - Krzydłina Mała występuje szereg pojedynczych wzgórz o wysokości ponad 120 m n.p.m. W obrębie wysoczyzny wydzielony został płaski i podmokły teren - Obniżenie Wołowskie, o minimalnej wysokości 138 m n.p.m. Na południe od Wysoczyzny Rościszawickiej rozciąga się Pradolina Wrocławska, pokryta plejstoceńskimi i holoceniowymi osadami rzecznyymi, głównie piaskami, żwirami i madami. Pradolina obejmuje swym zasięgiem środkowy odcinek doliny Odry. Granica między Wysoczyzną Rościszawicką a Pradolina Odry miejscami jest ostra w postaci wyraźnej skarpy powstałej w wyniku erozji Odry. Są to tereny od Brzegu Dolnego do Prawikowa, później w okolicach Lubiąża i Glinian. Tak wyraźna granica jest zacierana poprzez budowę obwałowań przeciwpowodziowych. Naturalna wysokość terenu pradoliny przy jej wlocie, w okolicach Brzegu Dolnego to 108 m n.p.m., przy wylocie w Obniżenie Ścinawskie w okolicach Glinian i Domaszkowa - 98 m n.p.m., a przy przekraczaniu granic nadleśnictwa - 86 m n.p.m.

III.8. KLIMAT

Charakterystykę klimatyczną Nadleśnictwa Wołów oparto o wielkości wieloletnich pomiarów meteorologicznych w stacji Wrocław ($\gamma=51^{\circ}06' N$, $\lambda=16^{\circ}53' E$, $H=120$ m n.p.m.) znajdującej się około 40 kilometrów na południowy-wschód od centralnej części nadleśnictwa. Przedstawione średnie wartości temperatury powietrza i sumy opadu atmosferycznego w tej stacji, obejmujące okres 1951-2005, zestawione zostały w oparciu o globalną, historyczną bazę danych meteorologicznych (GHCN) oraz o globalną bazę danych wielkości dobowych (GLOBALSOD)¹.

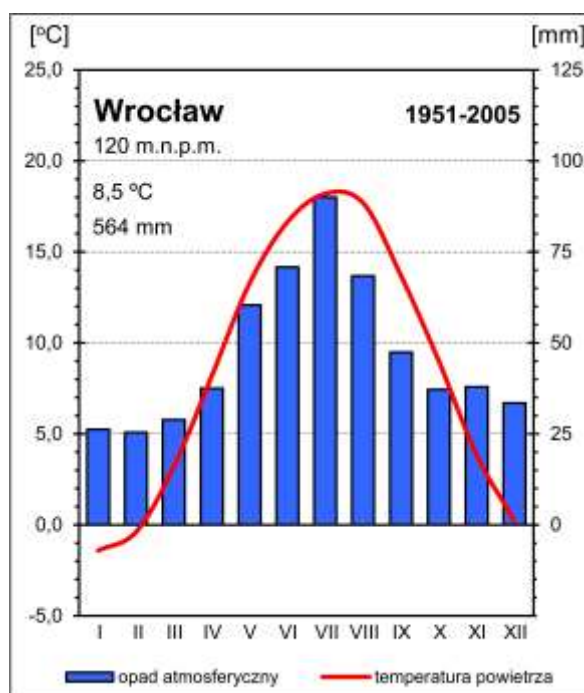
Pogoda i klimat w zasięgu Nadleśnictwa Wołów kształtowane są głównie przez czynniki cyrkulacyjne. Na większej części obszaru nadleśnictwa nie obserwuje się znaczących odmienności klimatycznych. Specyficzne warunki obserwowane są tylko w obrębie i najbliższym otoczeniu Wzgórz Trzebnickich, gdzie wynoszące około 100 metrów zróżnicowanie wysokości nad poziomem morza pomiędzy partią szczytową masywu a otaczającymi go: Pradolina Wrocławską, Kotliną Żmigrodzką i Obniżeniem Ścinawskim wpływa na powstawanie pewnych różnic.

¹ Global Historical Climatology Network jest globalną bazą danych meteorologicznych należącą do Światowej Organizacji Meteorologicznej. Zawiera ona średnie wartości temperatury powietrza, a także sumy miesięczne opadu dla około 7300 stacji meteorologicznych z całego świata. Global Summary of Day jest zbiorem informacji o pogodzie z ponad 10000 stacji meteorologicznych od 1. stycznia 1994 roku do dnia obecnego. Niekomercyjny dostęp do danych, realizowany za pośrednictwem światowej sieci Internet, jest bezpłatny i nielimitowany.

Tabela 8. Wieloletnie średnie miesięczne wartości temperatury powietrza we Wrocławiu (1951-2005)

Wrocław	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	rok	IV-IX
1951-1960	-1,7	-2,4	2,1	7,4	12,8	17,0	18,6	17,6	13,6	8,7	3,8	1,0	8,2	14,5
1961-1970	-3,4	-1,4	1,9	8,7	12,4	17,0	17,7	16,9	14,0	9,2	4,2	-1,9	7,9	14,4
1971-1980	-1,4	0,4	3,8	7,2	12,8	16,1	17,2	17,1	13,1	8,1	3,8	1,1	8,3	13,9
1981-1990	-1,1	-0,8	3,9	8,2	13,9	16,1	18,1	17,4	13,8	9,7	3,7	0,8	8,6	14,6
1991-2000	-0,1	1,7	4,1	9,1	13,7	16,9	18,9	18,7	13,9	9,0	3,5	0,3	9,1	15,2
1996-2005	-0,8	1,1	3,7	9,1	14,6	17,2	18,6	18,9	14,0	9,6	4,1	0,0	9,2	15,4
1951-2005	-1,4	-0,4	3,2	8,2	13,3	16,6	18,2	17,7	13,7	9,0	3,8	0,2	8,5	14,6

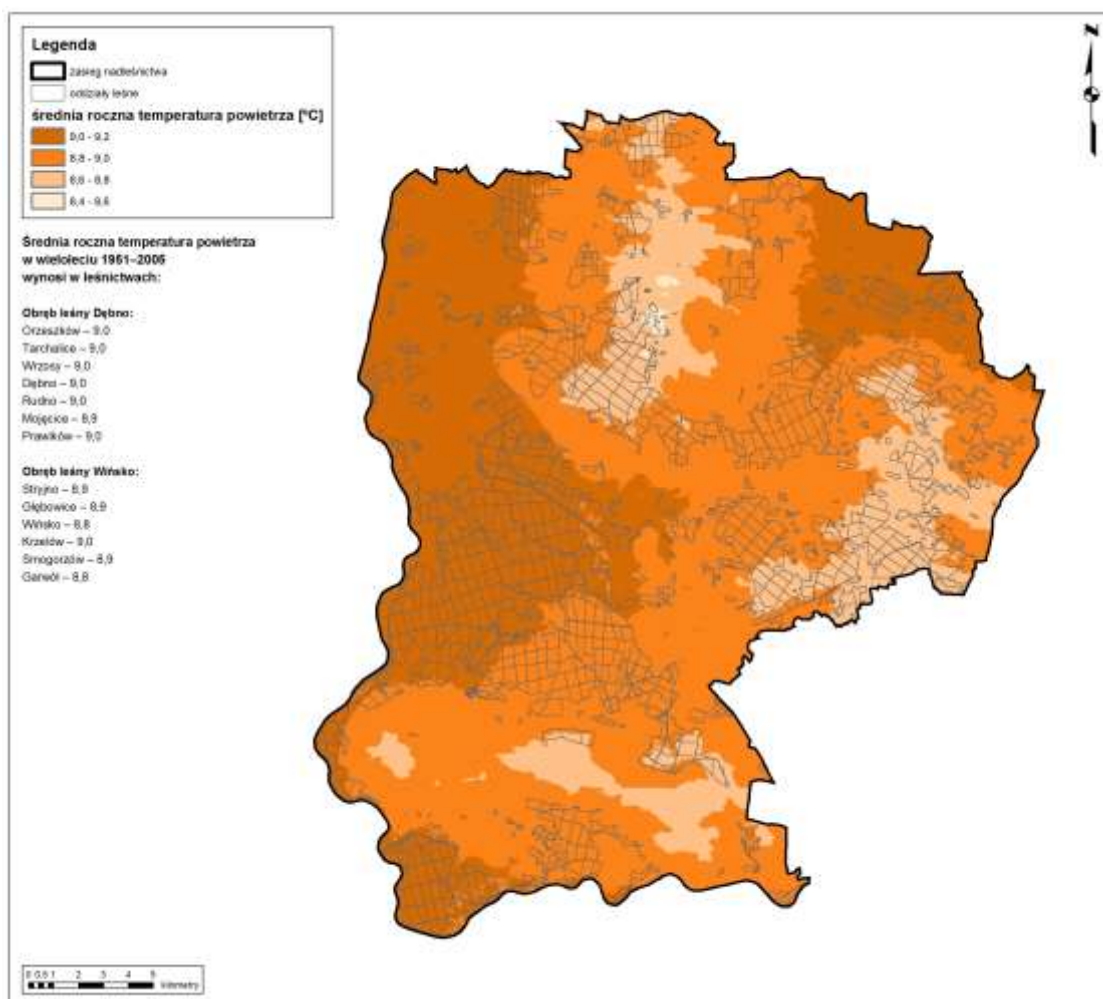
Klimat tej części Polski kształtowany jest przez stałe (Niż Islandzki i Wyż Azorski) oraz sezonowe (Wyż Azjatycki zimą i Niż Południowoazjatycki latem) ośrodki baryczne. Dominującymi masami powietrza w tym regionie są wilgotne masy polarno-morskie (46%) i wykazujące większą suchość masy polarno-kontynentalne (38%). Sytuacje z napływem chłodnych mas arktycznych stanowią tylko 10% dni w roku. Ciśnienie atmosferyczne jest wyrównane przez cały rok z wyraźnie zaznaczonym maksimum w zimie. Na obszarze nadleśnictwa przeważa cyrkulacja zachodnia, którą okresowo przerywa napływ powietrza z innych kierunków.

Rycina. 3. Diagram klimatyczny dla stacji Wrocław (1951-2005)

Średnia wieloletnia temperatura powietrza we Wrocławiu (1951-2005) wynosi 8,5°C. Jest ona nieznacznie niższa od przeciętnej notowanej w większości leśnictw (8,9-9,0°C). Tylko w leśnictwach Wińsko i Garwół (obręb Wińsko) z uwagi na wyższą średnią wysokość nad poziomem morza średnia

roczna temperatura powietrza jest niższa i wynosi 8,8°C. Różnica średniej rocznej temperatury powietrza pomiędzy obrębami leśnymi jest zaniedbywalna i wynosi około 0,1°C. Przeciętnie chłodniejszym jest obręb Wińsko ze średnią temperaturą wynoszącą 8,9°C. We Wrocławiu w analizowanym wieloleciu 1951-2005 najcieplejszym miesiącem roku był lipiec (18,2 °C), zaś najcieplejszą dekadą dziesięciolecie 1991-2000. Zima na obszarze Nadleśnictwa Wołów jest zazwyczaj dość łagodna, jednak na obszarze Wzgórz Trzebnickich uwidacznia się spadek temperatury powietrza, którego widocznymi efektami są produkty kondensacji pary wodnej. W okresie 1951-2005 w stacji Wrocław najchłodniejszym miesiącem był styczeń (-1,4°C), a najchłodniejszą dekadą dziesięciolecie 1961-1970.

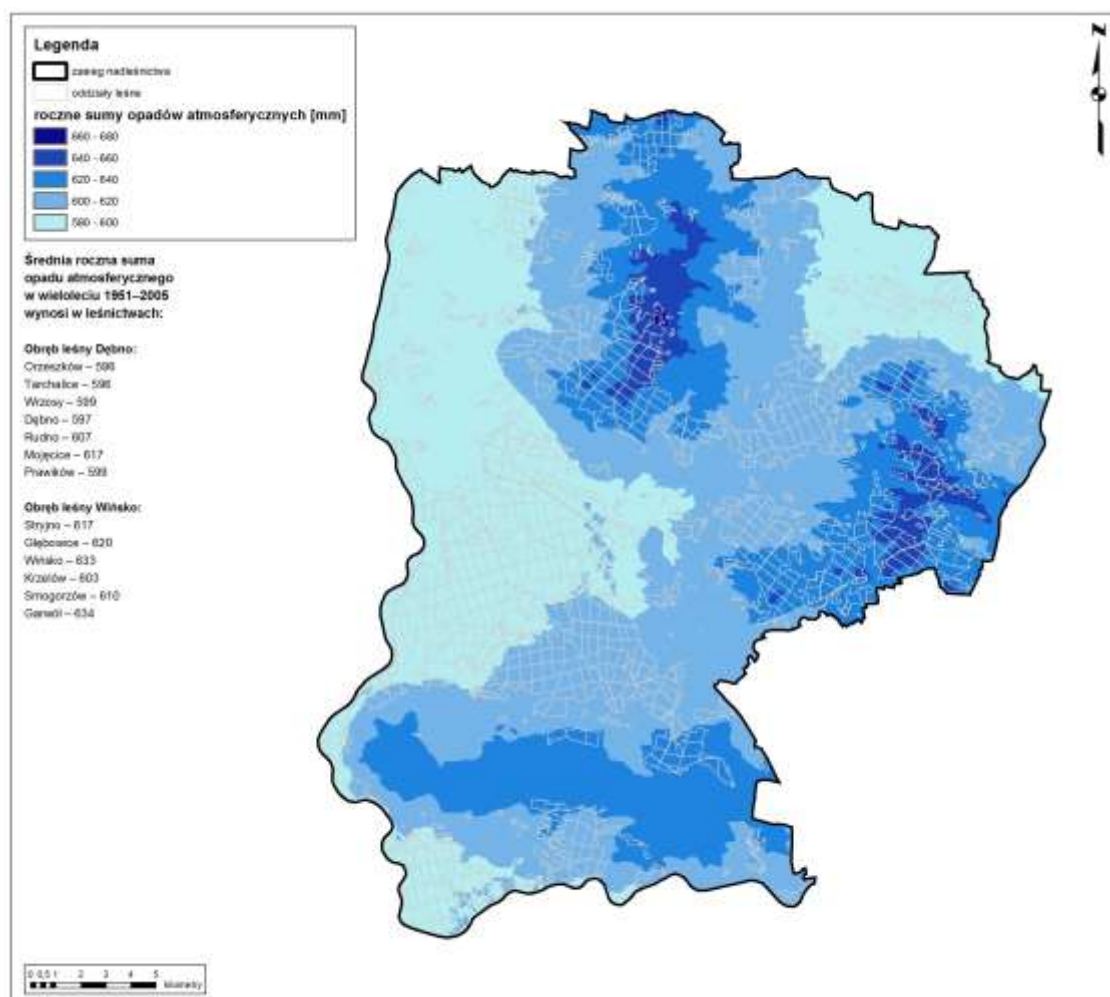

Rycina. 4. Średnia roczna temperatura powietrza (°C) w Nadleśnictwie Wołów (1951-2005)

Suma roczna opadu w leśnej części całego Nadleśnictwa Wołów przeciętnie wynosi ok. 610 mm, należy jednak zwrócić uwagę, że ten parametr charakteryzuje się dużo większą zmiennością z roku na rok niż wielkość średniej temperatury powietrza. W centralnej części nadleśnictwa, na obszarze Wzgórz Trzebnickich wyraźnie zaznacza się wpływ formy terenu w przebiegu wielkości sum opadu atmosferycznego. Obserwuje się tutaj zwiększanie sum opadu atmosferycznego wraz z wysokością.

Tabela 9. Wieloletnie średnie miesięczne wartości sum opadu atmosferycznego we Wrocławiu (1951-2005)

Wrocław	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	rok	IV-IX
1951-1960	24	23	27	42	50	61	100	57	41	33	28	33	517	350
1961-1970	22	29	29	38	76	65	72	92	38	38	48	29	575	380
1971-1980	35	24	24	42	60	88	119	74	57	53	45	38	658	440
1981-1990	27	23	23	37	57	85	61	67	47	31	35	35	527	353
1991-2000	23	27	38	35	59	66	95	53	54	34	33	31	549	362
1996-2005	26	32	37	31	61	49	111	59	50	37	34	30	557	361
1951-2005	26	25	29	37	60	71	90	68	47	37	38	34	564	375

Rycina. 5. Średnia roczna suma opadu atmosferycznego (mm) w Nadleśnictwie Wołów (1951-2005)

Najwyższe roczne sumy opadu atmosferycznego cechuje leśnictwa Garwól i Wińsko (obszary Wińsko) ok. 630 mm. Znacznie niższe sumy opadu notowane są w większości leśnictw obszaru Dębno – około 600 mm. Najniższą średnią dziesięcioletnią sumę roczną opadu atmosferycznego

we Wrocławiu zanotowano w latach 1951-1960 (517 mm), zaś najwyższą w latach 1971-1980 (658 mm). W tej stacji najwyższe opady notowane są w miesiącach ciepłej pory roku (maj-wrzesień) z maksimum wynoszącym przeciętnie 90 mm w lipcu. Do najsuchszych zaliczyć można miesiące zimowe styczeń i luty (ok. 25 mm). W analizowanym okresie na terenie nadleśnictwa pokrywa śnieżna zalega przeciętnie od 50-70 dni w roku ze średnią grubością od 5 do 15 centymetrów.

Warunki klimatyczne Nadleśnictwa Wołów z uwagi na przeciętnie wysokie sumy opadu atmosferycznego oraz dość korzystne warunki termiczne można zaliczyć do korzystnych dla wzrostu i hodowli lasu.

III.9. WARUNKI HYDROLOGICZNE

III.9.1. WODY POWIERZCHNIOWE

Zgodnie z podziałem hydrograficznym Polski (2007) teren nadleśnictwa położony jest w obszarze następujących jednostek hydrograficznych (zlewni):

I Odra

II Barycz

III Barycz od Orli do Polskiego Rowu (p)

IV Tynica

V Tynica od dopł. spod Piskorzów do dopł. spod Cieszyny (p), Dopływ spod Piskorzów, Kijanka (Wińsko), Tynica od dopł. spod Jakubowic do Kijanki (p), Dopływ spod Jakubowic, Tynica do dopł. spod Jakubowic (p)

III Barycz od Sąsiecznicy do Orli (p)

IV Łacha

V Młyniec, Kłotna, Łacha od Kłotnej do Młyńca (I), Graniczna Woda, Łacha od dopł. spod Głębowic do Granicznej Wody (I), Dopływ spod Głębowic, Łacha do dopł. spod Głębowic (I)

IV Krępa

V Krępa od Jastrząbki do Czarnego Potoku (p), Jastrząbka, Kisielina, Krępa od Kisieliny do Jastrząbki (I), Krępa do Kisieliny (I)

II Odra od Nysy Kłodzkiej do Baryczy (p)

III Odra od Kaczawy do Baryczy (p)

IV Jezierzycza

V Jezierzycza od Niecieczy do ujścia, Nieciecza, Jezierzycza od Juszki do Niecieczej (I), Gołaźna, Juszka, Jezierzycza od Gostuszy do Juszki (I), Gostusza, Jezierzycza od Gołaźnej do Gostuszy (I), Jezierzycza do Gołaźnej (p)

IV Odra od Kaczawy do Zimnicy (I)

V Odra od Strużyska do Zimnicy (I), Odra od Jastrzębiej do Strużyska (I), Odra od Bobrka do Jastrzębiej (I), Odra od Kaczawy do Bobrka (I)

IV Odra od Zimnicy do Przychowskiej Strugi (I)

- V Odra od Zimnicy do Przychowskiej Strugi (l)
- IV Odra od Przychowskiej Strugi do Jezierzycy (p)
 - V Odra od Przychowskiej Strugi do Jasienia (l), Odra od Jasienia do Jezierzycy (p)
- IV Odra od Jezierzycy do Słońca (l)
 - V Kanał Dąbie (Strużnik), Odra od Jezierzycy do Kan. Dąbie (p)
- III Odra od Widawy do Kaczawy (l)
 - IV Odra od Lubniówki do Średzkiej Wody (l)
 - V Odra od Lutyni do Średzkiej Wody (l)
 - IV Odra od Średzkiej Wody do Cichej Wody (l)
 - V Młynna (Brzeźnica), Odra od Średzkiej Wody do Młynnej (p), Odra od Młynnej do Cichej Wody (l)
 - IV Odra od Cichej Wody do Kaczawy (l)
 - V Odra od Kan. Rogowskiego do Kaczawy (l), Odra od Cichej Wody do Kan. Rogowskiego (l)

Pod względem hydrograficznym lasy Nadleśnictwa Wołów należą do zlewni rzeki Odry. Wody północnej części nadleśnictwa zbiera rzeka Barycz, natomiast centralnej i południowej - rzeka Odra. Południowa i zachodnia granica nadleśnictwa opiera się o rzekę Odrę. Przez centralną część nadleśnictwa przepływa rzeka Jezierzycza i jej liczne dopływy: Juszcza, Młynówka, Gołaźna, Rów Stawowy, Nieciecza. Poza Jezierzyczą do większych cieków zlewni Odry leżących w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa należą: Mojęcka Struga, Kanał Dębnicki, Młynna, Barłożna. Spośród większych cieków leżących w zasięgu zlewni Baryczy należy wymienić: Graniczną Wodę, Tynicę, Kijankę, Rudawkę, Kłotną, Kisieliną, Jastrząbkę, Smogorzowski Rów.

III.9.2. WODY PODZIEMNE

Według podziału jednostek hydrogeologicznych (AHP) Nadleśnictwo Wołów znajduje się w zasięgu dwóch regionów prowincji niżowej (Sadurski i Paczyński 2007):

- regionu wielkopolskiego (północna i północno-wschodnia część nadleśnictwa)
- regionu dolnośląskiego (centralna i południowa część nadleśnictwa).

Obszar nadleśnictwa położony jest w zasięgu występowania dwóch głównych zbiorników wód podziemnych (Kleczkowski 1990):

- 1) Pradolina Barycz - Głogów (GZWP nr 303) - geologiczny wiek utworów zbiornika to twory czwartorzędu w pradolinach, środowisko porowe, powierzchnia 1515 km², szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 183 tys. m³/dobę, średnia głębokość ujęć wynosi 60 m, obszar wysokiej/najwyższej ochrony, udokumentowany. Zbiornik obejmuje swym zasięgiem północną część nadleśnictwa.
- 2) Subzbiornik Prochowice-Środa Śląska (GZWP nr 319) - geologiczny wiek utworów zbiornika to trzeciorzęd, środowisko porowe, powierzchnia 326 km², szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 25 tys. m³/dobę, średnia głębokość ujęć wynosi 65 m, obszar wysokiej ochrony,

udokumentowany. Zbiornik obejmuje swym zasięgiem niewielką powierzchnię w południowej części nadleśnictwa.

III.10. GLEBY

Nadleśnictwo Wołów posiada opracowanie glebowo-siedliskowe przygotowane przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Brzegu wg stanu na 01.01.2014 r. Zgodnie z *Klasyfikacją gleb leśnych Polski* (CILP 2000), w toku prac siedliskowych, wyróżniono na obszarze Nadleśnictwa Wołów następujące typy i podtypy gleb:

- Typ 4. Arenosole (AR)
 - Podtyp 4.3 Arenosole bielcowane (ARb)
- Typ 9. Czarne ziemie (CZ)
 - Podtyp 9.4 Czarne ziemie murszaste (CZms)
- Typ 10. Gleby brunatne (BR)
 - Podtyp 10. 3 Gleby brunatne wylugowane (BRwy)
 - Podtyp 10. 4 Gleby brunatne kwaśne (BRk)
- Typ 11. Gleby płowe (P)
 - Podtyp 11. 1 Gleby płowe właściwe (Pw)
 - Podtyp 11. 2 Gleby płowe brunatne (Pbr)
 - Podtyp 11. 3 Gleby płowe bielcowe (Pb)
 - Podtyp 11. 4 Gleby płowe opadowoglejowe (Pog)
- Typ 12. Gleby rdzawe (RD)
 - Podtyp 12. 1 Gleby rdzawe właściwe (RDw)
 - Podtyp 12. 2 Gleby rdzawe brunatne (RDbr)
 - Podtyp 12. 3 Gleby rdzawe bielcowe (RDb)
- Typ 13. Gleby ochrowe (OC)
- Typ 14. Gleby bielcowe (B)
 - Podtyp 14. 1 Gleby bielcowe właściwe (Bw)
 - Podtyp 14. 2 Bielice właściwe (Blw)
 - Podtyp 14. 3 Gleby glejo-bielcowe właściwe (Bgw)
 - Podtyp 14. 4 Gleby glejo-bielcowe murszaste (Bgms)
- Typ 15. Gleby gruntowoglejowe (G)
 - Podtyp 15. 1 Gleby gruntowoglejowe właściwe (Gw)
 - Podtyp 15. 2 Gleby gruntowoglejowe próchniczne (Gp)
 - Podtyp 15. 4 Gleby gruntowoglejowe torfowe (Gt)
 - Podtyp 15. 6 Gleby gruntowoglejowe murszowe (Gm)
 - Podtyp 15. 7 Gleby gruntowoglejowe murszaste (Gms)
 - Podtyp 15. 8 Gleby gruntowoglejowe mułowe (Gmł)
- Typ 16. Gleby opadowoglejowe (OG)
 - Podtyp 16.1 Gleby opadowoglejowe właściwe (OGw)
 - Podtyp 16.2 Gleby opadowoglejowe bielcowane (OGb)

- Podtyp 16.5 Gleby stagnoglejowe torfiaste (OGSts)
- Podtyp 16.6 Gleby amfiglejowe (OGam)
- Typ 18. Gleby mułowe (MŁ)
 - Podtyp 17.1 Gleby mułowe właściwe (MŁw)
- Typ 18. Gleby torfowe (T)
 - Podtyp 18.1 Gleby torfowe torfowisk niskich (Tn)
- Typ 19. Gleby murszowe (M)
 - Podtyp 19. 1 Gleby torfowo-murszowe (Mt)
 - Podtyp 19. 3 Gleby gytioowo-murszowe (Mgy)
 - Podtyp 19. 4 Gleby namurszowe (Mn)
- Typ 20. Gleby murszowate (MR)
 - Podtyp 20. 1 Gleby mineralno-murszowe (MRm)
 - Podtyp 20. 2 Gleby murszowate właściwe (MRw)
 - Podtyp 20. 3 Gleby murszaste (MRms)
- Typ 21. Mady rzeczne (MD)
 - Podtyp 21. 2 Mady rzeczne właściwe (MDw)
 - Podtyp 21. 3 Mady rzeczne próchniczne (MDp)
 - Podtyp 21. 4 Mady rzeczne brunatne (MDbr)
- Typ 23. Gleby deluwialne (D)
 - Podtyp 23. 4 Gleby deluwialne brunatne (Dbr)
- Typ 25. Gleby industrioziemne i urbanoziemne (AU)
 - Podtyp 25. 1 Gleby industrioziemne i urbanoziemne o niewykształconym profilu (AUi)

Dominującym typem gleb w Nadleśnictwie Wołów są gleby rdzawe (RD) - 55,76% powierzchni. Najliczniej występującym podtypem są gleby rdzawe właściwe (RDw). Zajmują areał 6495,29 ha, co stanowi 31,36% powierzchni opracowania. Najliczniej występują na charakterystycznych dla siebie siedliskach: BMśw - 3894,05 ha oraz LMśw - 2549,82 ha. Sporadycznie skartowano ten podtyp gleby na siedliskach: Bśw - 32,35 ha oraz Lśw - 19,07 ha. Podtyp gleb rdzawych brunatnych (RDbr) zajmuje na terenie Nadleśnictwa Wołów areał 1805,53 ha, co stanowi 8,78% powierzchni nadleśnictwa. W warunkach nadleśnictwa zajmuje charakterystyczne dla siebie siedliska: LMśw - 1642,02 ha oraz Lśw - 163,51 ha. Gleby rdzawe bielcowe (RDb) zajmują powierzchnię 2609,95 ha - 9,67% powierzchni opracowania. Na glebach rdzawych bielcowych tworzą się najczęściej siedliska BMśw - 1687,28 ha oraz Bśw - 742,90 ha. Rzadziej z tym podtypem gleby związane są siedliska LMśw - 197,77 ha.

IV. FORMY OCHRONY PRZYRODY

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku *o ochronie przyrody* (tekst jednolity - Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.) ustanowiła następujące formy ochrony przyrody:

- parki narodowe,
- rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Teren Nadleśnictwa Wołów wyróżnia się szczególnym bogactwem przyrodniczym, które znajduje odbicie w ilości obszarów i obiektów objętych ochroną prawną oraz w różnorodności gatunkowej fauny i flory. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów znajdują się dwa rezerваты przyrody: „Odrzysko” i „Uroczysko Wrzosa”, Park Krajobrazowy „Dolina Jezierzycy”, obszar chronionego krajobrazu „Dolina Baryczy”, 6 obszarów Natura 2000: 5 obszarów o znaczeniu dla Wspólnoty (OZW) - Łęgi Odrzańskie PLH020018, Dębniańskie Mokradła PLH020002, Dolina Łachy PLH020003, Wzgórza Warzęgowskie PLH020079 i Zagórzyckie Łąki PLH020053 oraz 1 obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) - Łęgi Odrzańskie PLB020008, dwa użytki ekologiczne: „Dolina Juszyki” i „Korydon”. Ponadto na gruntach w zarządzie nadleśnictwa zlokalizowanych jest 10 pomników przyrody, zaś poza nimi 26.

Na terenach gmin leżących w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów zaproponowano szereg kolejnych form ochrony przyrody. Wszystkie opisane propozycje pochodzą z aktualnie obowiązujących dokumentów strategicznych i planistycznych poszczególnych gmin w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa. Większość tych propozycji pochodzi jednak sprzed wielu lat i wymaga weryfikacji, aktualizacji oraz konsultacji odnośnie lokalizacji na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.

IV.1. REZERWATY PRZYRODY

Według ustawy *o ochronie przyrody* (tekst jednolity - Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.) rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi (art.13). Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów zlokalizowane są obecnie dwa rezerваты przyrody: „Odrzysko” i „Uroczysko Wrzosa”.

IV.1.1. ISTNIEJĄCE REZERWATY PRZYRODY

Rezerwat przyrody „Odrzysko” – powołany Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 18 lutego 1987 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 7 poz. 54). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 8 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 28 stycznia 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Odrzysko” (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 28 poz. 352). Rezerwat nie posiada planu ochrony. Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu.

Rezerwat obejmuje obszar starego koryta rzeki Odry o powierzchni **5,15 ha**, położony na terenie gminy Wołów, w województwie dolnośląskim. Numery działek ewidencyjnych oraz adresów leśnych wchodzących w skład rezerwatu określa załącznik nr 1, zaś przebieg granicy rezerwatu określa mapa, stanowiąca załącznik nr 2 do Zarządzenia nr 8 z dnia 28 stycznia 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 28 poz. 352). Rezerwat położony jest w całości na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów i obejmuje oddziały 262 b i 263 d leśnictwa Prawików, w obrębie leśnym Dębno.

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie bogatego stanowiska kotewki orzecha wodnego *Trapa natans* oraz salwinii pływającej *Salvinia natans*. Dla rezerwatu przyrody ustala się: rodzaj - florystyczny (FI); ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ - florystyczny (PFI), podtyp - roślin zarodnikowych (rz), roślin zielnych i krzewinek (rzk); ze względu na główny typ ekosystemu: typ - wodny (EW), podtyp - rzek i ich dolin, potoków i źródeł (rp).

Fotografia 1. Rezerwat przyrody „Odrzysko” widziany z lotu ptaka (fot. J. Czepnik)

Na terenie rezerwatu stwierdzono występowanie 141 gatunków roślin z 41 rodzin, w tym rzadkiej rośliny występującej w pasie nadwodnym - szczawiu nadmorskiego *Rumex maritimus*. Fauna bezkręgowca rezerwatu reprezentowana jest przez kilka gatunków chronionych. Z owadów należy

wymienić biegacza skórzastego *Carabus coriaceus*, a także kilka gatunków z rodzaju trzmieł *Bombus* spp. Fauna kręgowców jest lepiej poznana. Z chronionych ryb występują tu dwa gatunki: różanka *Rhodeus amarus* i piskorz *Misgurnus fossilis*. Spośród płazów stwierdzono tu: traszkę zwyczajną *Triturus vulgaris*, traszkę grzebieniastą *Triturus cristatus*, żabę wodną *Rana esculenta*, żabę jeziorkową *Rana lessonae*, żabę trawną *Rana temporaria*, żabę moczarową *Rana arvalis*, ropuchę szarą *Bufo bufo*, kumaka nizinnego *Bombina bombina*, rzekotkę drzewną *Hyla arborea*. Wśród gadów wyróżnić należy trzy gatunki chronione: jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*, jaszczurka żyworodna *Lacerta vivipara*, zaskroniec *Natrix natrix*. Na terenie rezerwatu stwierdzono także 42 gatunki ptaków. Jednym z ciekawszych jest zimorodek *Alcedo atthis*. Ssaki reprezentowane są przez kilka gatunków chronionych. Są to: ryjówka aksamitna *Sorex araneus*, ryjówka malutka *Sorex minutus*, nocek rudy *Myotis daubentonii*, a także zanotowany tu po raz pierwszy w 2000 r. bóbr europejski *Castor fiber*.

Rezerwat przyrody „Uroczysko Wrzoso” – powołany Rozporządzeniem Nr 2 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 8 marca 2000 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 10 poz. 149). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 1 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 15 lipca 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzoso” (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 134 poz. 2061), zmienione Zarządzeniem Nr 15 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 10 lutego 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. 38 poz. 471). Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem Nr 16 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 13 listopada 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 14 listopada 2012 r. poz. 3923), zmieniony Zarządzeniem Nr 13 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 28 maja 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 29 maja 2013 r. poz. 3388). Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu.

Rezerwat obejmuje obszar lasów, łąk i wód o łącznej powierzchni **575,11 ha**, położony na terenie gminy Wołów, w województwie dolnośląskim. Wokół rezerwatu przyrody utworzono otulinę o powierzchni **397,35 ha**. Numery działek ewidencyjnych oraz adresów leśnych wchodzących w skład rezerwatu i otuliny określa załącznik nr 1, zaś przebieg granicy rezerwatu i otuliny rezerwatu określa mapa stanowiąca załącznik nr 2 do Zarządzenia nr 1 z dnia 15 lipca 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 134 poz. 2061). Rezerwat położony jest częściowo na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów i obejmuje oddziały 57 h-k; 66 a-o; 68 a-l; 69 a-i; 70 a-k; 71 a-c; 81 a-j; 82 a-g; 83 a-j; 84 a-k; 85 a-g; 86 a-h; 103 a-m; 104 a-j; 105 a-h; 106 a-h; 107 a-g; 108 a-m; 109 a-k; 124 g,k,m,s; 149 c-i,k-l; 150 a-b,g-h w leśnictwach Orzeszków i Wrzoso, obręb leśny Dębno o łącznej powierzchni **569,7 ha**. Otulina rezerwatu znajduje się częściowo na gruntach w zarządzie nadleśnictwa i obejmuje oddziały 67 a-j, 102 a-c, g, i, k, n, 124 a, b, f, h, i, j, l, 125 a, c, f, 126 b-d, 127 a, b, d, f-h, 128 a, d-l, 129 a-g, i, j, 130 a-h, j-l, 147 a-c, f, 148 a-c, f-h, 149 a, b, j, 150 c-f, i, j, 80 a, b, d-i leśnictwo Wrzoso, obręb leśny Dębno o łącznej powierzchni **293,69 ha** (**Uwaga!** Adresy leśne zgodne z aktualnym podziałem powierzchniowym Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Wołów wg stanu na 1.01.2015 r.).

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie stanowiska naturalnego olsu porzeczkowego i łągu olszowo-jesionowego z chronionymi i rzadkimi gatunkami roślin, drzewami pomnikowymi oraz łągowiska bogatej ornitofauny leśnej i wodno-błotnej. Dla rezerwatu przyrody ustala się rodzaj: leśny

(L); ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ - fitocenotyczny (PFi), podtyp - zbiorowisk leśnych (zl) oraz typ - faunistyczny (PFn), podtyp - ptaków (pt); ze względu na główny typ ekosystemu: typ - leśny i borowy (EL), podtyp - lasów nizinnych (lni). Cały rezerwat znajduje się w granicach obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Dębniańskie Mokradła PLH020002, dla którego ustanowiono plan zadań ochronnych zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 14 kwietnia 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 15 kwietnia 2014 r. poz. 1945).

Fotografia. 2. Rezerwat przyrody „Uroczysko Wrzosey” (fot. J. Liszczyk)

Przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu ochrony rezerwatu są (wg Zarządzenia Nr 16 z dnia 13 listopada 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 14 listopada 2012 r. poz. 3923):

- 1) zachowanie kompleksu olsu porzeczkowego i łągu olszowo-jesionowego, w tym siedliska przyrodniczego chronionego w ramach Dyrektywy Siedliskowej - łągu jesionowo-olszowego *Circaeo-Alnetum* (91E0);
- 2) zachowanie, populacji chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków roślin naczyniowych, co najmniej na dotychczasowym poziomie, w szczególności: podejrzona marunowego *Botrychium matricariifolium*, długosza królewskiego *Osmunda regalis*, wawrzynka wilczełyko *Daphne mezereum*, nasięźrzała pospolitego *Ophioglossum vulgatum*, kosaćca syberyjskiego *Iris sibirica*, kukułki Fuchsa *Dactylorhiza fuchsii*, kukułki szerokolistnej *Dactylorhiza majalis*;
- 3) utrzymanie bądź odtworzenie łąkowych zbiorowisk roślinnych, w tym stanowiących siedliska przyrodnicze chronione w ramach Dyrektywy Siedliskowej - niżowe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris* (6510) i zmiennowilgotne łąki trzęślicowe *Molinion* (6410);

- 4) zachowanie gatunków ptaków chronionych, rzadkich i zagrożonych i ich siedlisk, w tym gatunków wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej), w szczególności: żurawia *Grus grus*, bąka *Botaurus stellaris*, łabędzia krzykliwego *Cygnus cygnus*, bielika *Haliaeetus albicilla*, błotniaka stawowego *Circus aeruginosus*, kropiatki *Porzana porzana*, derkacza *Crex crex*, zimorodka *Alcedo atthis*, dzięcioła zielonosiwego *Picus canus*, dzięcioła czarnego *Dryocopus martius*, dzięcioła średniego *Dendrocopos medius*, lerki *Lullula arborea*, gąsiorka *Lanius collurio*;
- 5) zachowanie siedlisk przeplatki maturny *Euphydryas maturna*, traszki grzebieniastej *Triturus cristatus*, kumaka nizinnego *Bombina bombina* i innych gatunków zwierząt występujących w rezerwacie, wymienionych w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej;
- 6) istnienie dużych fragmentów siedlisk o dużym zróżnicowaniu gatunkowych i wiekowym drzewostanu, dobrze wykształconym runie i podszybie, o ukształtowanych siedliskach roślinnych z dużym stopniem naturalności lub będących w trakcie rewitalizacji, co daje podstawy do pozostawienia tych powierzchni do naturalnej sukcesji;
- 7) istnienie fragmentów siedlisk zajętych przez młodsze jednogatunkowe, jednowiekowe drzewostany, sadzone w dużym zagęszczeniu;
- 8) niekorzystne dla przyrody zmiany warunków wodnych;
- 9) położenie rezerwatu z dala od uciążliwych obiektów przemysłowych i dużych aglomeracji miejskich;
- 10) grunty rezerwatu prawie w całości są pod zarządem Lasów Państwowych i otoczone są przez lasy gospodarcze;
- 11) mały ruch turystyczny i okresowa niedostępność terenu spowodowana wysokim poziomem wód;
- 12) położenie rezerwatu w centrum Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy” i obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty - projektowanego specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 Dębniańskie Mokradła PLH020002, zwanego dalej „obszarem Natura 2000”;
- 13) występowanie siedlisk przyrodniczych i gatunków zwierząt, wymienionych w załączniku I i II Dyrektywy Ptasiej oraz w załączniku I, II i IV Dyrektywy Siedliskowej występujących na terenie rezerwatu - wykaz zawiera załącznik nr 10 do zarządzenia.

Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną. Identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych i ich skutków zawiera załącznik nr 1; działania ochronne na obszarze ochrony czynnej, z podaniem ich rodzaju, zakresu i lokalizacji zawiera załącznik nr 2; identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 występującymi w granicach rezerwatu przyrody zawiera załącznik nr 6; cele działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 w części leżącej w granicach rezerwatu zawiera załącznik nr 7; działania ochronne dla obszaru Natura 2000 ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie tych działań i obszarów ich wdrażania w granicach rezerwatu zawiera załącznik nr 8; działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów

ochrony obszaru Natura 2000 i innych chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt oraz realizacji celów działań ochronnych zawiera załącznik nr 9 do Zarządzenia Nr 16 z dnia 13 listopada 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 14 listopada 2012 r. poz. 3923). Zarządzenie to wprowadza również ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wołów, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Wołów oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych rezerwatu.

Rezerwat jest miejscem występowania 3 siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym siedliska priorytetowego 91E0 Łęgi jesionowo-olszowe *Circaeo-Alnetum*, będącego przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002. Aktualnie na obszarze rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzosy” stwierdzono występowanie 20 gatunków roślin będących pod ochroną w Polsce, w tym 13 gatunków pod ochroną ścisłą oraz 7 gatunków pod ochroną częściową, jednego gatunku z *Polskiej Czerwonej Księgi Roślin* (podejrzon marunowy, dla którego obszar rezerwatu jest jednym z 10-ciu miejsc występowania w Polsce, a jednym z zaledwie kilku stanowisk w Polsce o udokumentowanym powtórnym pojawieniu się - jednocześnie jest to aktualnie jedno z 3 znanych stanowisk na Dolnym Śląsku) oraz 13 gatunków wpisanych na *Czerwoną listę roślin naczyniowych ginących i zagrożonych Dolnego Śląska*. Występująca tu populacja długosza królewskiego *Osmunda regalis* jest najliczniejszą znaną populacją tego gatunku na Dolnym Śląsku, zaś populacja wawrzynka wilczelyko *Daphne mezereum* jest jedną z najliczniejszych populacji niżowych tego gatunku na Dolnym Śląsku. Podkreślenia wymaga bardzo duże bogactwo gatunkowe ptaków, w tym wielu gatunków rzadkich i zagrożonych. Otoczenie rezerwatu przez lasy i stawy sprzyja zapewnieniu spokoju ptakom w czasie lęgów. Aktualnie na obszarze rezerwatu stwierdzono gniazdowanie 89 gatunków ptaków - 35 gatunków ptaków uznanych za rzadkie, w tym: 14 gatunków z załącznika I *Dyrektywy Ptasiej*, 7 gatunków z *Polskiej czerwonej księgi zwierząt* lub z *Czerwonej listy zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce*, 14 gatunków zagrożonych lub potencjalnie zagrożonych na Śląsku oraz 12 innych gatunków rzadkich w regionie. Dla żurawia *Grus grus*, kszczyka *Gallinago gallinago*, słonki *Scolopax rusticola* i samotnika *Tringa ochropus* obszar rezerwatu „Uroczysko Wrzosy” jest jednym z największych skupisk lęgowych na Śląsku. Rezerwat „Uroczysko Wrzosy” jest prawdopodobnie jedynym miejscem w Polsce, gdzie na niewielkim obszarze gniazduje taka kombinacja rzadkich leśnych i wodno-błotnych gatunków ptaków, jak: bąk *Botaurus stellaris*, łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*, gęgawa *Anser anser*, cyraneczka *Anas crecca*, bielik *Haliaeetus albicilla*, błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, kropiatka *Porzana porzana*, derkacz *Crex crex*, żuraw *Grus grus*, samotnik *Tringa ochropus*, siniak *Columba oenas*, zimorodek *Alcedo atthis*, dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, brzęczka *Locustella luscinioides*, wąsatka *Panurus biarmicus*. Ponadto rezerwat jest miejscem występowania 11 gatunków zwierząt z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej i 10 gatunków zwierząt z załącznika IV Dyrektywy Siedliskowej, w tym gatunków będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002.

Analiza stanu ekosystemów rezerwatu wykazała, że główne zagrożenie dla istnienia przedmiotów ochrony stanowią niekorzystne zmiany warunków wodnych - zarówno podwyższenie się poziomu wód gruntowych i dłuższe ich stagnowanie na powierzchni w centralnej części rezerwatu, co

skutkuje zamieraniem znacznej części drzew w olsach, jak również niski poziom wód gruntowych obserwowany w niektórych latach. Innym zagrożeniem jest zarastanie łąk drzewami i krzewami, a także zanieczyszczanie rzeki Juszki ściekami. Ponadto w rezerwacie poza siedliskami o puszczańskim charakterze, gdzie zachodzą procesy przyrodnicze zbliżone do naturalnych, występują fragmenty sztucznych jednogatunkowych, jednowiekowych drzewostanów sadzonych w dużym zagęszczeniu.

Na podstawie dostępnych opracowań, dokumentacji do planu ochrony rezerwatu przyrody i wyników badań terenowych oceniono stan ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002. Stan ochrony siedlisk łąkowych określono jako zły (U2), siedliska przyrodniczego - łągu jesionowo-olszowego *Fraxino-Alnetum*, populacji gatunków ryb, płazów, nietoperzy oraz przeplątki maturny *Euphydryas maturna* na niezadawalający (U1), natomiast stan ochrony populacji gatunków ssaków - wydry i bobra oceniono na właściwy (FV).

Część powierzchni rezerwatu pozostawia się do naturalnej sukcesji (oddziały: 57 j-k; 66 f; 68 a,d,k; 69 g; 70 b,f,i-j; 71 a-c; 84 i,k; 85 a,d,f; 86 f; 103 d; 104 i; 107 a,c,d; 108 d,h,i; 109 b,f,j), zarówno dla zachowania naturalnych procesów w drzewostanach dojrzałych, jak i dla umożliwienia naturalnej sukcesji roślinnej na terenach będących we wczesnych stadiach sukcesyjnych.

Ze względu na przedmiot ochrony rezerwatu, dużą wrażliwość wielu gatunków i siedlisk na antropopresję, a także sprzeczność ewentualnej działalności z celami ochrony przyrody oraz w celu zatrzymania potencjalnych niekorzystnych zjawisk na tym obszarze nie udostępniania się w rezerwacie obszarów i miejsc dla celów rekreacyjnych, sportowych, amatorskiego połowu ryb i rybactwa ani też miejsc do prowadzenia działalności gospodarczej, z wyjątkiem koszenia powierzchni łąkowych położonych w oddziałach 57 h-i; 69 a-f,i; 70 a; 86 a-b,g. Nie udostępnia się rezerwatu do celów naukowych, w związku z powyższym realizacja badań naukowych będzie możliwa po otrzymaniu zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu w trybie art. 15 ust. 1 pkt 24 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o *ochronie przyrody*.

Tabela 10. Działania ochronne na obszarze ochrony czynnej w rezerwacie przyrody „Uroczysko Wrzosey” wg załącznika nr 2 do Zarządzenia nr 16 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 13 listopada 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 14 listopada 2012 r. poz. 3923)

Lp.	Przedmiot ochrony	Lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Cele działań ochronnych	Działania ochronne	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.		Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych
1	Rzadkie i chronione gatunki roślin, bezkręgowców, ryb, płazów, ptaków i ssaków i ich siedliska.	Nadl. Wołów Obręb Dębno oddz.: 57, 66, 69, 70, 81, 83, 84, 85, 86, 104, 105, 106, 107, 108, 109	Nadl. Wołów Obręb Dębno oddz.: 57, 66, 69, 70, 81, 83, 84, 85, 86, 104, 105, 106, 107, 108, 109	Przywrócenie właściwych dla siedlisk i gatunków je zasiedlających stosunków wodnych, szczególnie istotne dla siedlisk przyrodniczych oraz rzadkich i chronionych roślin, bezkręgowców, ryb, płazów, ptaków i ssaków.	Brak	W celu zachowania populacji włosienicznika wodnego, pływacza zwyczajnego, okrzężnicy bagiennej i czermieni błotnej prace wykonywane na rowach i kanałach melioracyjnych należy poprzedzić przeniesieniem części populacji gatunków chronionych do nieobjętych w danym roku pracami rowów i kanałów - pod nadzorem botanika. Podmiot odpowiedzialny: Właściciel lub posiadacz obszaru.
2	Populacja podejźrzonu marunowego	Nadl. Wołów Obręb Dębno oddz.: 103g□	Nadl. Wołów Obręb Dębno oddz.: 103g□	Zachowawcza uprawa podejźrzonu marunowego.□	Brak	Zbiór materiału w rezerwacie, namnożenie w wyspecjalizowanej placówce naukowej, a następnie wysadzenie w rezerwacie. Prace prowadzić we współpracy z botanikiem. Podmiot odpowiedzialny: organ sprawujący nadzór nad rezerwatem przyrody
3	Populacja wawrzynka wilczelyko.	Nadl. Wołów Obręb Dębno oddz.: 81 d, 81 g, 81 h, 82 a, 82 b, 82 c, 82 d, 83 a, 83 g, 83 h, 83 i, 105 a, 105 b, 105 d	Nadl. Wołów Obręb Dębno oddz.: 81 d-i; 82 a-g; 83 a,g-i; 105 a-b,d	Zachowanie populacji wawrzynka wilczelyko.	Brak	Utrzymanie nawilgocenia gleby na dotychczasowym poziomie. Podmiot odpowiedzialny: Właściciel lub posiadacz obszaru.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Lokalizacja (obręb, oddz., wydzielanie)		Cele działań ochronnych	Działania ochronne	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.		Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych
4	Drzewostany będące w trakcie rewitalizacji.	Nadl. Wołów Obręb Dębno oddz.: 66 o, 81 a, 81 b, 81 i, 85 g, 103 a, 107 d, 107 g	Nadl. Wołów Obręb Dębno oddz.: 66 o, 81 a, 81 b, 81 j, 85 g, 103 a, 107 d, 107 g	Przebudowa drzewostanów w kierunku zgodności z siedliskiem.	Brak	<p>66 o - cięcia rozluźniające ze zmniejszeniem udziału świerka, sadzenie sosny w dwóch nawrotach w pierwszych 10 latach;</p> <p>81 a, b - cięcia rozluźniające ze zmniejszeniem udziału świerka, wycinaniem modrzewia, preferowane pozostawianie sosny; brzozy i olszy;</p> <p>81 i - wycięcie 50% brzozy w 3 nawrotach co 5 lat; w lukach podsadzanie jesionu; w lukach z odnowieniem sztucznym i naturalnym jesionu dopuszcza się grodzenie;</p> <p>85 g - przebudowa sośnin na ols w ciągu 5 pierwszych lat;</p> <p>103 a - przebudowa drzewostanu w kierunku łągu jesionowo-olszowego, usuwanie modrzewia i robinii w ciągu 10 lat w 2 nawrotach, sukcesywne podsadzanie olchy czarnej i jesionu w proporcji jesion 20%, olcha czarna 80%, grodzenie jesionu;</p> <p>107 d - przebudowa w kierunku olsu, usunąć sosnę w ciągu 10 lat w 2 nawrotach;</p> <p>107 g - przebudowa drzewostanu poprzez usunięcie świerka w 3 nawrotach co 5 lat. Posażać sukcesywnie olchę czarną.</p> <p>W celu zachowania populacji kukułki Fuchsa w oddziałach leśnych 81 i oraz 103 a cięcia rozluźniające w drzewostanach prowadzić w okresie zimowym (1 listopad-15 marzec), nie składować drewna na skrajach oddziałów i leśnych drogach, nie wjeżdżać tam ciężkim sprzętem (nie dotyczy Orzeszkowej Drogi przebiegającej przez pododdziały 81 a-c). Intensywność cięć według zasad hodowli lasu, ale dobór drzew do wycinki losowy, a nie jak wskazują zasady pozostawienie drzew o prawidłowej budowie. W miarę możliwości popierać tworzenie biogrup.</p> <p>Dopuszcza się usuwanie poza obszar rezerwatu drewna iglastego, pozyskanego w wyniku prowadzenia ww. cięć.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściciel lub posiadacz obszaru.</p>

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Cele działań ochronnych	Działania ochronne	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.		Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych
5	Drzewostany o dużym zróżnicowaniu gatunkowym i wiekowym, dobrze wykształconym runie i podszycie, o ukształtowanych siedliskach roślinnych z dużym stopniem naturalności lub będące w trakcie rewitalizacji.	Nadl. Wołów Obręb Dębno oddz.: 66 j, 66 k, 68 b, 68 c, 70 c, 70 d, 70 g, 70 h, 103 g, 103 h, 103 i, 104 h (część północna), 105 g, 107 f, 108 a, 108 c, 109 h	Nadl. Wołów Obręb Dębno oddz.: 66 j-k; 68 b-c; 70 c-d,g; 103 g-h,i; 104 g; 105 g; 107 f; 108 a,c; 109 h,k;	Rozrzedzenie gęsto rosnących drzewostanów w młodszych kategoriach wiekowych.	Brak	<p>Prowadzenie cięć rozluźniających, będących odpowiednikiem czyszczeń i cięć trzebieżowych.</p> <p>Intensywność cięć według zasad hodowli lasu, odpowiednio do wieku drzewostanu zastosować normy do czyszczeń lub trzebieży. Dobór drzew do wycinki losowy, a nie jak wskazują zasady, pozostawienie drzew o prawidłowej budowie. W miarę możliwości popierać tworzenie biogrup.</p> <p>Prace leśne w oddziale leśnym 66 prowadzić w taki sposób, aby zachować wszystkie kępy długosza królewskiego.</p> <p>Dopuszcza się usuwanie poza obszar rezerwatu drewna iglastego, pozyskanego w wyniku prowadzenia ww. cięć.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściciel lub posiadacz obszaru.</p>
6	Drzewostany o dużym zróżnicowaniu gatunkowym i wiekowym, dobrze wykształconym runie i podszycie, o ukształtowanych siedliskach roślinnych z dużym stopniem naturalności lub będące w trakcie rewitalizacji.	Nadl. Wołów Obręb Dębno oddz.: 66 b, 66 c, 66 d, 66 h, 66 i, 66 l; 68 f, 68 h, 68 i; 70 k; 81 f, 81 g, 81 h; 82 a, 82 b; 82 d, 103 f; 104 f; 106 g; 108 f, 108 k; 108 l, 109 a, 109 c, 109 g; 124 k; 149 i	Nadl. Wołów Obręb Dębno oddz.: 66 b-d,h-i,l; 68 f,h-i; 70 k; 81 f-i; 82 a-b,f-g; 103 f; 104 f; 106 g; 108 f,j-k; 109 a,c,g; 124 k; 149 i	Rozrzedzenie gęsto rosnących drzewostanów w młodszych kategoriach wiekowych, zmiana proporcji udziału poszczególnych gatunków drzew w kierunku zgodności z siedliskiem, zwiększenie zróżnicowania gatunkowego drzewostanów, usuwanie gatunków obcych.	Brak	<p>Prowadzenie cięć rozluźniających i kształtujących skład gatunkowy - będących odpowiednikiem czyszczeń i cięć trzebieżowych, w tym usuwanie gatunków obcych.</p> <p>W celu zachowania populacji kukułki Fuchsa w oddziałach leśnych 81 f, g, h, 82 a, b, d cięcia rozluźniające w drzewostanach prowadzić w okresie zimowym (1 listopad-15 marzec) nie składować drewna na skrajach oddziałów i leśnych drogach, nie wjeżdżać tam ciężkim sprzętem (nie dotyczy Orzeszkowej Drogi przebiegającej przez pododdziały 81a-c). Prace leśne w oddziale leśnym 66 prowadzić w taki sposób, aby zachować wszystkie kępy długosza królewskiego. Intensywność cięć według zasad hodowli lasu, odpowiednio do wieku drzewostanu zastosować normy do czyszczeń lub trzebieży. Dobór drzew do wycinki losowy, a nie jak wskazują zasady pozostawienie drzew o prawidłowej budowie. W miarę możliwości popierać tworzenie biogrup.</p> <p>Zachowywać przestoje. Dopuszcza się dosadzanie w lukach gatunków drzew zgodnych z siedliskiem, jednakże należy stosować o połowę niższe zagęszczenie sadzonych drzew</p>

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Cele działań ochronnych	Działania ochronne	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.		Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych
						<p>niż przewiduje to instrukcja leśna.</p> <p>Dopuszcza się usuwanie poza obszar rezerwatu drewna iglastego, pozyskanego w wyniku prowadzenia ww. cięć.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściciel lub posiadacz obszaru.</p>
7	Drzewostany o dużym zróżnicowaniu gatunkowym i wiekowym, dobrze wykształconym runie i podszycie, o ukształtowanych siedliskach roślinnych z dużym stopniem naturalności lub będące w trakcie rewitalizacji.	Nadl. Wołów Obręb Dębno oddz.: 81, 103, 150	Nadl. Wołów Obręb Dębno oddz.: 81c, 103 a,c,f 150 b	Usuwanie gatunków obcych biogeograficznie i siedliskowo.	Brak	<p>Wycięcie modrzewia w pododdziałach 81 c i 103 c oraz świerka i modrzewia w 150 b w ciągu pierwszych 5-ciu lat.</p> <p>Usunięcie robinii akacjowej w ciągu 10-ciu lat w pododdziale 103 a.</p> <p>Usunięcie czeremchy amerykańskiej w pododdziałach 103 a, c, f - w pierwszych 5-ciu latach. Powtarzanie tego zabiegu w miarę potrzeb.</p> <p>Dopuszcza się usuwanie poza obszar rezerwatu drewna iglastego, pozyskanego w wyniku prowadzenia ww. cięć.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściciel lub posiadacz obszaru.</p>
8	Drzewostany o dużym zróżnicowaniu gatunkowym i wiekowym, dobrze wykształconym runie i podszycie, o ukształtowanych siedliskach roślinnych z dużym stopniem naturalności lub będące w trakcie rewitalizacji.	Nadl. Wołów Obręb Dębno oddz.: 81 c; 103 c, 103 d; 150 b	Nadl. Wołów Obręb Dębno oddz.: 81 c; 103 c, 103 d; 150 b	Zwiększenie zróżnicowania wiekowego drzewostanów.	Brak.	<p>Prowadzenie cięć rozluźniających, w tym usuwanie gatunków obcych. Zachować przestoje. Dopuszcza się w lukach dosadzanie gatunków zgodnych z siedliskiem, jednakże należy stosować o połowę niższe zagęszczenie sadzonych drzew niż przewiduje to instrukcja leśna.</p> <p>W celu zachowania populacji kukułki Fuchsa w oddziałach leśnych 103 c, d cięcia rozluźniające w drzewostanach prowadzić w okresie zimowym (1 listopad–15 marzec) nie składować drewna na skrajach oddziałów i leśnych drogach, nie wjeżdżać tam ciężkim sprzętem (nie dotyczy Orzeszkowej Drogi przebiegającej przez pododdziały 81a-c).</p> <p>Dopuszcza się usuwanie poza obszar rezerwatu drewna iglastego, pozyskanego w wyniku prowadzenia ww. cięć.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściciel lub posiadacz obszaru.</p>

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Cele działań ochronnych	Działania ochronne	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.		Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych
9	Siedliska przyrodnicze oraz rzadkie i chronione gatunki roślin	Cały rezerwat		Ochrona siedlisk przyrodniczych oraz rzadkich i chronionych gatunków roślin poprzez usuwanie roślinności synantropijnej. □	Brak	W miarę potrzeb.
10	Drzewostany o dużym zróżnicowaniu gatunkowym i wiekowym, dobrze wykształconym runie i podszycie, o ukształtowanych siedliskach roślinnych z dużym stopniem naturalności lub będące w trakcie rewitalizacji.	Cały rezerwat		Usuwanie zagrożeń dla bezpieczeństwa osób przebywających w granicach rezerwatu.	Brak	Usuwanie wiatrolomów oraz wiatrowałów z linii oddziałowych, dróg, udostępnionych szlaków oraz linii kolejowej. Ścinka drzew zamierających i martwych stanowiących zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego, rosnących w odległości nie większej niż 1,5 wysokości tych drzew od ww. elementów infrastruktury liniowej. Dopuszcza się usuwanie poza obszar rezerwatu drewna iglastego, pozyskanego w wyniku prowadzenia ww. cięć. Podmiot odpowiedzialny: Właściciel lub posiadacz obszaru.
11	Siedliska łąkowe	Nadl. Wołów Obręb Dębno linia oddziałowa między oddziałami: 81 oraz 82	Nadl. Wołów Obręb Dębno linia oddziałowa między oddziałami: 81 oraz 82	Utrzymanie charakteru łąkowego. □	Brak	Działania obligatoryjne: Utrzymywanie charakteru łąkowego na obszarze dawnej szkółki oraz linii oddziałowej o łącznej powierzchni 0,94 ha, poprzez wykaszanie raz na dwa lata polany oraz linii oddziałowej wraz z wywozem pozyskanej biomasy. Działania fakultatywne: Koszenie mechaniczne w terminie sierpniowym, na wysokości 5–15 cm. Na powierzchni przewidzianej w danym roku do skoszenia pozostawić 20% powierzchni nieskoszonej (za każdym razem w innym miejscu). W razie braku efektu należy wprowadzić koszenie coroczne. Podmiot odpowiedzialny: Właściciel lub posiadacz obszaru.

Uwaga! Działania zapisane dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 w tabeli załącznika 2 Zarządzenia nr 16 OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 zostały ujęte w osobnej tabeli w rozdziale IV.4.1.2.

Tabela 11. Ogólna charakterystyka rezerwatów przyrody zlokalizowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Nazwa	Rok utworzenia	Położenie		Rodzaj	Typ i podtyp wg dominującego		Pow. [ha] (leśna/nieleśna)	Ważniejsze gatunki / zbiorowiska, zespoły roślinne
			Obręb, leśnictwo, wydz.	Gmina, obręb ewid., dz. ewid.		Przedmiotu ochrony	Ekosystemu		
1	Odrzysko	1987	Dębno Prawików 262 b, 263 d	Wołów Lubiąż 1147/262, 1148/263	Florystyczny (FI)	typ - florystyczny (PFI), podtyp - roślin zarodnikowych (rz), roślin zielnych i krzewinek (rzk)	typ - wodny (EW), podtyp - rzek i ich dolin, potoków i źródeł (rp)	5,15	biegacze <i>Carabus</i> spp., różanka <i>Rhodeus amarus</i> , piskorz <i>Misgurnus fossilis</i> , traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i> , kumak nizinny <i>Bombina bombina</i> , zimorodek <i>Alcedo atthis</i> , bóbr europejski <i>Castor fiber</i>
2	Uroczysko Wrzosek	2000	Rezerwat: Dębno Orzeszków, Wrzosek 57 h-k; 66 a-o; 68 a-l; 69 a-i; 70 a-k; 71 a-c; 81 a-j; 82 a-g; 83 a-j; 84 a-k; 85 a-g; 86 a-h; 103 a-m; 104 a-j; 105 a-h; 106 a-h; 107 a-g; 108 a-m; 109 a-k; 124 g,k,m,s; 149 c-i,k-l; 150 a-b,g-h Otulina: Dębno Wrzosek 67 a-j; 80 a-j; 102 a-o; 124 a-c,f,h-j,l; 125 a-f; 126 a-j; 127 a-m; 128 a-l; 129 a-j; 130 a-l; 147 a-f; 148 a-h; 149 a-b,j; 150 c-f,i-j	Rezerwat: Wołów Rudno 396/57 (część), 505/66, 379/68, 371/69, 507/70, 508/70, 510/71, 511/71, 423/81, 422/82, 419/83, 421/83, 418/84, 416/84, 415/85, 413/85, 431/86, 405/103, 403/103, 409/104, 407/104, 410/105, 411/106, 412/107, 430/108, 428/109 Wołów Wrzosek 514/124 (część), 515/149(część), 520/149(część), 522/150(część) Otulina: Wołów Rudno 506/67, 357/80, 393/130, 394/129, 395/128, 399/127, 402/126 Wołów Wrzosek 507/125, 510/125, 522/150 (część), 526/147, 523/148, 525/148, 515/149 (część), 520/149 (część), 514/124 (część), 491/102, 530/102	Leśny (L)	typ - fitocenotyczny (PFI), podtyp - zbiorowisk leśnych (zl) oraz typ - faunistyczny (PFn), podtyp - ptaków (pt)	typ - leśny i borowy (EL), podtyp - lasów nizinnych (lni)	Rezerwat: 569,7 ha Otulina: 293,69 ha	podejrzon marunowy <i>Botrychium matricariifolium</i> , długosz królewski <i>Osmunda regalis</i> , wawrzynek wilczczyko <i>Daphne mezereum</i> , nasięźrzal pospolity <i>Ophioglossum vulgatum</i> , kosaciec syberyjski <i>Iris sibirica</i> , kukułka Fuchsa <i>Dactylorhiza fuchsii</i> , kukułka szerokolistna <i>Dactylorhiza majalis</i> ; żuraw <i>Grus grus</i> , bąk <i>Botaurus stellaris</i> , łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i> , bielik <i>Haliaeetus albicilla</i> , błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i> , kropiatka <i>Porzana porzana</i> , derkacz <i>Crex crex</i> , zimorodek <i>Alcedo atthis</i> , dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i> , dzięcioł czarny <i>Dryocopus martius</i> , dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i> , lerka <i>Lullula arborea</i> , gąsiorek <i>Lanius collurio</i> , przeplatka maturna <i>Euphrydryas maturna</i> , traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i> , kumak nizinny <i>Bombina bombina</i> ; łąg jesionowo-olszowy <i>Circaeo-Alnetum</i> , niżowe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie <i>Arrhenatherion elatioris</i> , zmiennowilgotne łąki trzęślicowe <i>Molinion</i>

IV.1.2. PROPONOWANE REZERWATY PRZYRODY

Proponowany rezerwat przyrody „Pogalewskie Źródlika” – w gminie Brzeg Dolny. Proponowany rezerwat przyrody o powierzchni około 12 ha, położony w całości na gruntach Nadleśnictwa Wołów (oddziały 298 b, d, f leśnictwa Mojęcice). Rezerwat obejmuje stromą krawędź Wysoczyzny Rościśławickiej opadającej ku dolinie Odry. Obiekt przylega do zachodniej części wsi Pogalewo Wielkie. Celem jego utworzenia jest ochrona lasu nadodrzańskiego z bogatym runem kokoryczkowym oraz źródłiskami, położonego na wysokiej, malowniczej skarpie. Występuje tu siedlisko grądu środkowoeuropejskiego oraz fragmentarycznie łąg jesionowo-olszowy oraz wiązowo-jesionowy. Niezwykle interesujące są tutejsze źródlika, z których spływają strumyki o charakterze poników (znikają pod powierzchnią gruntu, by dalej pojawić się ponownie). Rośnie tu wiele okazów drzew o pomnikowych wymiarach, jak np. wiązy szypułkowe, dęby szypułkowe. W runie występują między innymi kwitnące okazy bluszczu pospolitego *Hedera helix*, kokorycz pusta *Corydalis cava* (łanowo), konwalia majowa *Convallaria majalis* i łuskiewnik różowy *Lathraea squamaria*. Teren zamieszkują również ciekawe gatunki ptaków, m.in. dzięcioł zielony *Picus viridis*, dzięcioł średni *Dendrocopos medius* czy turkawka *Streptopelia turtur* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny*, 2013).

Proponowany rezerwat przyrody „Boraczyńskie Oczka” – w gminie Wołów (oddziały 49 l, m, n w leśnictwie Tarchalice). W obrębie proponowanego rezerwatu znajdują się dwa zbiorniki wodne otoczone lasem łągowym. Stwierdzono tu stanowiska bobra europejskiego *Castor fiber*, żaby trawnej *Rana temporaria*, wodnej *R. esculenta*, moczarowej *R. arvalis* i śmieszki *R. ridibunda* oraz ropuchy szarej *Bubo bufo* i rzekotki drzewnej *Hyla arborea*, a także kałużnicy czarnej *Hydrophilus aterrimus* i żagnicy południowej *Aeshna affinis*. Ponadto odnotowano występowanie salwinii pływającej *Salvinia natans* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wołów*, 2014). Ponadto rośnie tu rogatek krótkoszyjkowy *Ceratophyllum submersum* - gatunek zagrożony w skali Dolnego Śląska. W grądach otaczających zbiorniki wodne rozwija się także bardzo rzadki gatunek chrząszcza - dąbrowiec samotnik *Akimerus schaefferi* (źródło: *Plan ochrony Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”*).

W opracowaniu pt. *Waloryzacja przyrodnicza gminy Wińsko* (1999) zaproponowano utworzenie 10 rezerwatów przyrody położonych w większości na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, 1999). Propozycje te należy obecnie traktować jako wskazania lokalizacji obszarów cennych przyrodniczo, ponieważ po upływie wielu lat nie były ponownie waloryzowane.

Proponowany rezerwat przyrody „Naroków” - proponowany rezerwat leśny o powierzchni około 50 ha, zlokalizowany 0,5 km na północny-zachód od wsi Naroków (oddziały 4-6 w leśnictwie Stryjno). Celem utworzenia rezerwatu było zachowanie wielogatunkowych, żyznych lasów liściastych Wzgórz Trzebnickich, o wysokim stopniu naturalności.

Proponowany rezerwat przyrody „Przyborowski Meander” - proponowany rezerwat florystyczny o powierzchni około 10 ha, obejmujący stare koryto Odry, okalające od zachodu wieś Przyborów (poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów).

Proponowany rezerwat przyrody „Uroczysko Krzelów” - proponowany rezerwat leśno-florystyczny, o powierzchni około 17 ha, położony 2,5 km na wschód od wsi Krzelów (oddziały 222 i-j w leśnictwie Krzelów). Celem utworzenia była ochrona łągu jesionowo-olszowego z obfitym stanowiskiem chronionego wawrzynka wilczełyko *Daphne mezereum*.

Proponowany rezerwat przyrody „Słupski Bór” - proponowany rezerwat leśno-florystyczny o powierzchni około 13 ha, położony 1,5 km na południowy zachód od wsi Słup (część oddziałów 217 i 218 w leśnictwie Krzelów). Celem utworzenia była ochrona fragmentu boru świeżego.

Proponowany rezerwat przyrody „Źródlika” - proponowany rezerwat florystyczny o powierzchni 2,02 ha, położony 0,5 km na południowy zachód od wsi Słup (część oddziału 216A w leśnictwie Krzelów). Celem utworzenia rezerwatu była ochrona źródeł z meandrującą pośród głazów strugą z łągiem jesionowo-olszowym.

Proponowany rezerwat przyrody „Baszyn” - proponowany rezerwat leśno-florystyczny o powierzchni 4,94 ha, położony 2 km na zachód od wsi Baszyn (oddział 188 f w leśnictwie Wińsko). Celem jego utworzenia była ochrona boru sosnowego ze stanowiskami jałowca pospolitego *Juniperus communis*.

Proponowany rezerwat przyrody „Leśniczówka” - proponowany rezerwat leśno-florystyczny o powierzchni 10,37 ha, położony 1 km na południe od wsi Trzcinnica (fragmenty oddziałów 112, 115 i 116 w leśnictwie Głębowice). Celem utworzenia była ochrona grądów na stromym stoku Wzgórz Trzebnickich.

Proponowany rezerwat przyrody „Moczydnica” - proponowany rezerwat leśny o powierzchni 30 ha, stanowiący naturalny las liściasty (poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów). Teren ten sąsiaduje z północno-zachodnią częścią wsi Moczydnica Klasztorna.

Proponowany rezerwat przyrody „Domanicki Bór” - proponowany rezerwat leśno-florystyczny, położony 1 km na południe od wsi Domanice (oddziały 162 d i 165 k w leśnictwie Wińsko). Celem jego utworzenia była ochrona boru świeżego z dużym udziałem brzozy.

Proponowany rezerwat przyrody „Jezierzyca” - proponowany rezerwat wodny o powierzchni 30 ha obejmujący 8 km biegu rzeki Jezierzycy, między Kretowicami a Orzeszkowem, wraz z fragmentami lasów łągowych (fragment Jezierzycy przepływający przez oddziały 9, 10, 14, 17-29 w leśnictwie Orzeszków). Rezerwat zaproponowany w celu ochrony ekosystemu seminaturalnego biegu rzeki Jezierzycy wraz ze średniowiecznym grodziskiem. Ten fragment Jezierzycy reprezentuje doskonale wykształcony typ siedliska przyrodniczego 3260 w formie rzeki nizinnej o swobodnym przepływie i typowych procesach geomorfologicznych (skarpy brzeżne, meandry) oraz o typowej dla siedliska roślinności. W otoczeniu występują fragmenty łągów olchowo-jesionowych oraz grąd. Jest to jedno z niewielu stanowisk kopytnika pospolitego *Asarum europaeum* na terenie Parku (źródło: *Plan ochrony Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”*, 2011).

IV.2. PARK KRAJOBRAZOWY

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity - Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.) park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych

wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju (art. 16). Na obszarach graniczących z parkiem krajobrazowym może być wyznaczona otulina. Utworzenie parku krajobrazowego lub powiększenie jego obszaru następuje w drodze uchwały sejmiku województwa. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów utworzono dotychczas Park Krajobrazowy „Dolina Jezierzycy”.

Uwaga! Przy sporządzaniu wykazu gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów znajdujących się w zasięgu granic parku krajobrazowego przyjęto, że do danego obszaru zalicza się wszystkie wydzielania leśne (wydzielania literowane) zlokalizowane w jego zasięgu, których granice pokrywają się w całości lub w części z danym obszarem. Dla wydzieleni pokrywających się w części z obszarem parku krajobrazowego przy zaliczaniu do niego nie stosowano kryterium powierzchniowego. W zamian zastosowano kryterium odległości granicy obszaru od granicy wydzielenia. Jako minimalną wielkość przyjęto odległość 5 metrów zakładając, że podczas wektoryzacji granic obszaru chronionego krajobrazu dopuszczalna odchyłka mogłaby wynosić +/- 1mm na mapie w skali 1:5000 (mapa gospodarcza).

IV.2.1. ISTNIEJĄCY PARK KRAJOBRAZOWY

Park Krajobrazowy „Dolina Jezierzycy” - utworzony Rozporządzeniem nr 11 Wojewody Wrocławskiego z dnia 12 sierpnia 1994 r. w sprawie utworzenia i ochrony Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy” w województwie wrocławskim (Dz. Urz. Woj. Wrocław. Nr 10 poz. 51). Rozporządzenie to było następnie zmieniane Zarządzeniem nr 45 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 16 marca 1999 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 6 poz. 208). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego z dnia 21 listopada 2006 r. w sprawie Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy” (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 252 poz. 3736), zmienione Rozporządzeniem Wojewody Dolnośląskiego nr 18 z dnia 12 listopada 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 303 poz. 3493).

Fotografia. 3. Park Krajobrazowy „Dolina Jezierzycy” - stawy na Wrzosach (fot. J. Czepnik)

Park o powierzchni **7953 ha**, położony na terenie gmin: Wołów i Wińsko w powiecie wołowskim. Opis granic Parku określa załącznik nr 1, zaś granice Parku przedstawiono na mapie, która stanowi załącznik nr 2 do Rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego z dnia 21 listopada 2006 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 252 poz. 3736). Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów Park obejmuje **5678,22 ha**, w tym 5506,2 ha powierzchni leśnej i 171,59 ha powierzchni nieleśnych.

Park posiada plan ochrony zatwierdzony Uchwałą nr XVII/328/11 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 października 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy” (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 250 poz. 4506).

Tabela 12. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w całości w zasięgu granic Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Dębno	1 b-d; 2 a-l; 3 j; 4 a-f,h-i; 5 h-i; 6 a-k; 7 a-k; 8 a-l; 8A d-f,h-i; 9 a-g; 10 a-r; 11 a-n; 12 a-g; 13 a-i; 14 a-g; 15 a-s,w-ax; 17 a-h; 18 a-k; 19 a-l; 20 a-j; 21 a-s; 22 a-h; 23 a-n; 24 a-f; 25 a-k; 26 a-g; 27 a-g; 28 a-h; 29 a-f; 30 a-i; 31 a-k; 37 a-g; 38 a-l; 39 a-l; 40 a-n; 41 a-j; 44 a-c; 45 a-f; 46 a-l; 47 a-f; 48 a-j; 49 a-o; 54 a-l; 55 a-o; 56 a-l; 57 a-l; 58 a-o; 58A a-p; 59 a-d; 60 a-d; 61 a-h; 62 a-f; 65 r; 66 a-o; 67 a-j; 68 a-l; 69 a-i; 70 a-k; 71 a-m; 72 a-z; 73 h-k; 74 f-h; 75 f-l; 76 b-f,h-k; 78 a-l; 79 a-h; 80 a-j; 81 a-j; 82 a-g; 83 a-j; 84 a-k; 85 a-g; 86 a-h; 87 a-i; 88 a-i; 89 a-j; 90 a-d; 91 a-n; 92 a-i; 93 a-g; 94 a-h; 100 n-t; 101 a-g; 102 a-o; 103 a-m; 104 a-j; 105 a-h; 106 a-h; 107 a-g; 108 a-m; 109 a-k; 110 a-l; 111 a-f; 112 a-h; 113 a-g; 114 a-h; 115 a-j; 123 a-h; 124 a-s; 125 a-f; 126 a-j; 127 a-m; 128 a-l; 129 a-j; 130 a-l; 131 a-s; 132 a-l; 133 a-g; 134 a-n; 135 a-p; 136 a-l; 137 a-g; 147 a-f; 148 a-h; 149 a-l; 150 a-j; 151 a-k; 152 a-b; 153 a-i; 154 a-i; 155 a-l; 156 a-r; 157 a-f; 158 a-ix; 159 a-z; 160 a-ox; 161 a-p; 162 a-m; 163 a-i; 165 a-f; 166 a-f; 167 a-f; 168 a-g; 169 a-i; 170 a-f; 171 a-t; 172 a-l; 173 a-t; 174 a-c; 182 a-bx; 183 a-r; 184 a-l; 185 a-r; 186 a-i; 187 a-m; 188 a-p; 189 a-i; 190 a-h; 191 a-j; 196 a-h; 197 a-h; 198 a-j; 199 a-c; 200 a-c; 201 a-k; 202 a-m; 203 a-d; 204 a-c; 205 a-g; 206 a-f; 207 a-f; 208 a-d; 209 a-n; 210 d,l; 213 a-g; 214 a-g; 215 a-h; 216 a-f; 217 a-f; 218 a-d; 219 a-d; 220 a-d; 221 a-g; 222 a-g; 223 a-g; 224 a-m; 225 a-d; 228 a-h; 229 a-k; 230 a-f; 231 a-g; 232 a-h; 233 a-d; 234 a-d; 235 a-d; 236 a-h; 237 a-f; 238 a-g; 239 a-h; 240 a-tx; 241 a-l; 242 a-f; 243 a-k; 244 a-i; 245 a-m; 247 a-g; 248 a-i; 266 a-b,d-j; 266A a-i; 267 a-n; 268 a-r; 268A a-k,m; 269 a-l; 270 a-k; 271 a-i; 274 a-c; 275 a-s; 276 a-g	5410,16	170,29	5580,45
Ogółem		5410,16	169,86	5580,45

*powierzchnia wydziełów literowanych

Tabela 13. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w części w zasięgu granic Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Dębno	1 a; 8A a,c,j; 15 t; 60 f; 75 d; 76 g; 174 d-f; 175 a; 192 h; 210 f-g; 242 g; 266 c; 274 h-i; 276 h-i	96,04	1,73	97,77
Ogółem		96,04	1,73	97,77

*powierzchnia wydziełów literowanych

Plan ochrony dla Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy” zatwierdzony Uchwałą nr XVI/328/11 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 października 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 250 poz. 4506) składa się z załącznika nr 1 obejmującego część tekstową i załącznika nr 2 obejmującego mapę działań ochronnych. Załącznik tekstowy określa: w rozdziale 1 - Cele ochrony przyrody Parku, w rozdziale 2 - Przyrodnicze, społeczne i gospodarcze uwarunkowania realizacji celów ochrony przyrody; w rozdziale 3 - Identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków; w rozdziale 4 - Obszary realizacji działań ochronnych; w rozdziale 5 - Zakres prac związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu; w rozdziale 6 - Obszary udostępniane dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, amatorskiego połowu ryb i dla innych form gospodarowania oraz sposoby korzystania z tych obszarów; w rozdziale 7 - Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin Wołów i Wińsko oraz do planu przestrzennego zagospodarowania województwa dolnośląskiego dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych; w rozdziale 8 - Uwzględnienie zakresu planu zadań ochronnych dla projektowanego specjalnego obszaru ochrony siedlisk OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 w części pokrywającej się z Parkiem; w rozdziale 9 - Uwzględnienie zakresu planu zadań ochronnych dla projektowanego specjalnego obszaru ochrony siedlisk OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 w części pokrywającej się z Parkiem.

Celami ochrony przyrody Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy” wg § 1. Załącznika nr 1 do Uchwały nr XVI/328/11 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 października 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 250 poz. 4506) są:

- 1) w zakresie ochrony przyrody nieożywionej i gleb:
 - a) zachowanie charakterystycznych struktur geomorfologicznych pagórków wydmych,
 - b) zachowanie różnorodności typologicznej pokrywy glebowej,
 - c) zachowanie warunków do występowania naturalnych procesów glebotwórczych,
 - d) przeciwdziałanie erozji wodnej, wietrznej oraz antropogenicznej degradującej i dewastującej zasoby glebowe,
 - e) przeciwdziałanie czynnikom i procesom degradacji gleb, w tym zanieczyszczeniu ze strony nawożenia i stosowania środków ochrony roślin,
 - f) ograniczenia dewastacji gleb w procesach zagospodarowania przestrzennego;
- 2) w zakresie ochrony zasobów wodnych wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochrony ekosystemów wodnych:
 - a) zachowanie aktualnego systemu hydrogeologicznego i hydrologicznego, w szczególności Jezierzycy i jej ważniejszych dopływów: Niecieczy, Juszki, Strugi Mojęcickiej,
 - b) ochrona ilości zasobów wodnych w warunkach nasilającego się deficytu,
 - c) ochrona jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
 - d) utrzymanie aktualnej powierzchni siedlisk hydrogenicznych i hydrofilnych,
 - e) utrzymanie funkcjonowania ekosystemów wodnych,

- f) zachowanie elementów rodzimej różnorodności biologicznej środowisk wodnych, w tym szczególnie cennych i zagrożonych;
- 3) w zakresie ochrony zbiorowisk roślinnych, w tym chronionych siedlisk przyrodniczych:
 - a) zachowanie różnorodności zbiorowisk roślinnych właściwych dla regionu, w tym szczególnie siedlisk przyrodniczych rzadkich i zagrożonych oraz objętych ochroną prawną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska 14 sierpnia 2001 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (Dz. U. z 2001 r. Nr 92 poz. 1029): nizinnych i podgórskich rzek ze zbiorowiskami włosieniczników - kod 3260, zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych - kod 6410, niżowych i górskich świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie - kod 6510, grądów środkowoeuropejskich i subkontynentalnych - kod 9170, kwaśnych dąbrów śródłądowych - kod 9190-2, łągów wierzbowych, topolowych, olszowych i jesionowych - kod 91E0, łągowych lasów dębowo-wiązowo-jesionowych - kod 91F0,
 - b) poprawa stanu naturalnych i półnaturalnych zbiorowisk roślinnych, w tym szczególnie łąk zmiennowilgotnych i wilgotnych koło Krzydliny Wielkiej i Rudna,
 - c) zachowanie i podtrzymanie możliwości trwałego funkcjonowania zbiorowisk roślinnych, w tym szczególnie chronionych siedlisk przyrodniczych, poprzez zachowanie łączących je liniowych struktur, pełniących funkcje korytarzy ekologicznych,
 - d) odtwarzanie ekosystemów leśnych o składzie gatunkowym zgodnym z siedliskowym typem lasu, przebudowa w trakcie użytkowania rębego, drzewostanów niezgodnych z siedliskiem oraz zrównoważone użytkowanie ekosystemów leśnych,
 - e) utrzymanie ochrony prawnej wybranych stanowisk siedlisk naturalnych oraz objęcie ochroną siedlisk szczególnie cennych, a dotychczas niechronionych;
- 4) w zakresie ochrony gatunków roślin i grzybów oraz ich siedlisk:
 - a) zachowanie rodzimej różnorodności gatunkowej roślin i grzybów, właściwej dla regionu oraz ich siedlisk, w tym szczególnie gatunków rzadkich, zagrożonych i chronionych,
 - b) objęcie ochroną czynną najcenniejszych stanowisk gatunków roślin naczyniowych takich jak: długosz królewski *Osmunda regalis*, goździk pyszny *Dianthus superbus*, kosaciec syberyjski *Iris sibirica*, kruszczyk błotny *Epipactis palustris*, mieczyk dachówkowaty *Gladiolus imbricatus*, nasięźrzał pospolity *Ophioglossum vulgatum*, podejrzon marunowy *Botrychium matricarifolium*, róża francuska *Rosa gallica*, storczyk Fuchsa *Dactylorhiza fuchsii*, storczyk krwisty *Dactylorhiza incarnata*, storczyk samiczy *Orchis morio*, śniedek baldaszkowaty *Ornithogalum umbellatum*, wilżyna bezbronna *Ononis arvensis*, selernica żyłkowana *Cnidium dubium*, groszek błotny *Lathyrus palustris*, tarczycza oszczepowata *Scutellaria hastifolia*,
 - c) ograniczanie rozprzestrzeniania się populacji gatunków obcego geograficznie pochodzenia, w tym szczególnie zagrażających gatunkom rodzimym, takich jak robinia akacjowa *Robinia pseudoacacia*, rdestowiec japoński *Reynoutria japonica*,

rdestowiec sachaliński *Reynoutria sachalinensis* i czeremcha amerykańska *Padus serotina*;

- 5) w zakresie ochrony gatunków zwierząt i ich siedlisk:
 - a) zachowanie rodzimej różnorodności gatunkowej zwierząt, właściwej dla regionu, w tym szczególnie gatunków rzadkich, zagrożonych i chronionych, takich jak: dąbrowiec samotnik *Akimerus schaefferi*, kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo*, modraszek nausitous *Phengaris nausithous*, modraszek telejus *Phengaris teleius*, czerwóńczyk nieparek *Lycaena dispar*, przeplatka maturna *Euphydryas maturna*, przeplatka cinxia *Melitaea cinxia*, naramiennica srebrnica *Spatalia argentina*, barczatka kataks *Eriogaster catax*, postojak wiesiołkowiec *Proserpinus proserpina*, włochacz najabłoniak *Lycia pomonaria*, plamiec agreściak *Abraxas grossulariata*, miotlik trzmieliniak *Artiora evonymaria*, różanka *Rhodeus amarus*, piskorz *Misgurnus fossilis*, traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, kumak nizinny *Bombina bombina*, żmija zygzakowata *Vipera berus*, bąk *Botaurus stellaris*, bączek *Ixobrychus minutus*, bocian czarny *Ciconia nigra*, łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*, gęgawa *Anser anser*, cyraneczka *Anas crecca*, kania ruda *Milvus milvus*, bielik *Haliaeetus albicilla*, błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, kropiatka *Porzana porzana*, derkacz *Crex crex*, żuraw *Grus grus*, kszczyk *Gallinago gallinago*, słonka *Scolopax rusticola*, samotnik *Tringa ochropus*, lelek *Caprimulgus europaeus*, zimorodek *Alcedo atthis*, dudek *Upupa epops*, dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, wąsatka *Panurus biarmicus*, nietoperze *Chiroptera* - wszystkie gatunki, bóbr europejski *Castor fiber*, wydra *Lutra lutra*,
 - b) zachowanie istniejących stanowisk, ostoi i siedlisk rzadkich, zagrożonych i chronionych gatunków zwierząt oraz przywracanie utraconych składników bogactwa gatunkowego,
 - c) utrzymanie powierzchni dotychczas występującej mozaikowatości środowiskowej z dużym udziałem ekotonów, warunkującej bogactwo i różnorodność zgrupowań zwierzęcych,
 - d) utrzymanie lub odtwarzanie korytarzy ekologicznych umożliwiających migrację zwierząt,
 - e) ograniczenie wprowadzania i kontrola liczebności gatunków obcego pochodzenia, w szczególności gatunków inwazyjnych, mogących stanowić zagrożenie dla rodzimej fauny;
- 6) w zakresie ochrony krajobrazów, w tym krajobrazów kulturowych:
 - a) wzmocnienie ochrony prawnej zachowanych obiektów dziedzictwa kulturowego oraz rewaloryzacja obiektów zdegradowanych, przy dopuszczeniu ich adaptacji do pełnienia nowych funkcji,
 - b) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości obiektów dziedzictwa kulturowego,

- c) uwzględnianie zasad ochrony krajobrazów, w tym krajobrazów kulturowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w tym:
 - zachowanie historycznych cech zabudowy regionalnej,
 - zachowanie charakterystycznych, historycznych układów ruralistycznych,
 - zachowanie i odtwarzanie historycznych układów zadrzewień, w tym zwłaszcza alei przydrożnych,
- d) zachowanie elementów kultury ludowej,
- e) poprawa dostępności do obiektów dziedzictwa kulturowego dla osób zainteresowanych,
- f) rozwijanie inicjatyw obywatelskich dotyczących społecznych form opieki nad zabytkami i krajobrazem kulturowym oraz wykorzystywania ich na rzecz rozwoju regionalnego.

Zgodnie z § 9. Załącznika nr 1 do Uchwały nr XVI/328/11 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 października 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 250 poz. 4506) zaleca się następujący zakres prac związanych z ochroną ekosystemów leśnych dla wszystkich typów własnościowych lasów, mający na celu zachowanie gospodarki leśnej oraz krajobrazu leśnego odnoszący się do całego obszaru Parku, ze szczególnym uwzględnieniem stref BSII:

- 1) pozostawianie w drzewostanach oraz na zrębach kęp starodrzewu z udziałem drzew dziuplastych, martwych i zamierających, o znaczeniu biocenotycznym, wraz z runem i podrostem, o powierzchni łącznej nie mniejszej niż 5% powierzchni manipulacyjnej i powierzchni jednostkowej około 0,1 ha, aż do naturalnego rozpadu, a także posuszu liściastego jałowego i czynnego oraz posuszu iglastego w ilościach uniemożliwiających inicjowanie ognisk gradacyjnych. Pozostawione kępy drzewostanu należy lokalizować w miarę możliwości, w miejscu występowania chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt;
- 2) nie sadzenie gatunków obcych geograficznie i ekologicznie, w tym także na poletkach zgrzyzowych i innych poletkach łowieckich;
- 3) stopniowe ograniczanie udziału gatunków obcych geograficznie i ekologicznie w lasach o strukturze i funkcji zbliżonych do lasów rodzimych, według wskazań programu ochrony przyrody Nadleśnictwa Wołów, tym przede wszystkim usuwanie dębu czerwonego *Quercus rubra*, robinii akacjowej *Robinia pseudoacacia* i czeremchy amerykańskiej *Padus serotina* w ramach planowych zabiegów hodowlanych;
- 4) kontynuowanie sukcesywnej przebudowy drzewostanów celem dostosowania ich do warunków siedliskowych, szczególnie przy zastosowaniu rębni złożonych z długim i średnim okresem odnowienia;
- 5) stosowanie na siedliskach borowych niewielkich powierzchniowo zrębów zupełnych;
- 6) sadzenie na obrzeżach zakładanych upraw leśnych, domieszkowych i biocenotycznych gatunków drzew i krzewów występujących na różnych siedliskach lasów naturalnych i półnaturalnych, w tym zwłaszcza tarniny;
- 7) zwiększenie, o ile będzie to możliwe, udziału jesionu w lasach łęgowych, w tym zwłaszcza w okolicach Kretowic, Wrzosów, Rudna i Dębna;

- 8) stosowanie metod mechanicznych lub biologicznych do zwalczania szkodników owadzych i grzybowych, a także ograniczania szkód łowieckich, przy jednoczesnym ograniczeniu do niezbędnego minimum metod zwalczania chemicznego;
- 9) sporządzenie w lasach niepaństwowych uproszczonych planów urządzania lasów określających sposób gospodarowania zgodny z zasadami przyjętymi w lasach państwowych.

Zaleca się także wyznaczenie lasów referencyjnych lub przeniesienie do gospodarstwa specjalnego cennych fragmentów rodzimej przyrody, w obrębie następujących fragmentów ekosystemów leśnych z możliwością pozostawienia ich naturalnym procesom sukcesyjnym:

- 1) strefa BKII_1 - obejmująca głównie olsy koło Białego Mostku w oddziałach: 132 g (część wschodnia), k; 158 a (część zachodnia), c-d, g-h, l; 159 a, obręb Dębno, Nadleśnictwo Wołów;
- 2) strefa BKII_2 – obejmująca fragment rzeki Nieciecza wraz przyległymi lasami i bagnami w oddziałach: 188 a, b (część północna i zachodnia), g, h (fragment w części zachodniej), i (część zachodnia), n (część zachodnia), o-p; 189 i, obręb Dębno, Nadleśnictwo Wołów;
- 3) strefa BKII_3 - obejmująca głównie acydofilne dąbrowy między Wołowem a Rudnem w oddziałach: 167 a; 168 a (część środkowa), obręb Dębno, Nadleśnictwo Wołów;
- 4) strefa BKII_4 - obejmująca głównie lasy łęgowe pomiędzy Rudnem a Dębnem w oddziałach: 158 y, bx, dx-hx; 182 b (fragment w części północnej); 183 a, f (część wschodnia), obręb Dębno, Nadleśnictwo Wołów.

Zgodnie z § 10. Załącznika nr 1 do Uchwały nr XVI/328/11 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 października 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 250 poz. 4506) zaleca się następujący zakres prac związanych z ochroną gatunków grzybów, roślin i zwierząt dziko występujących oraz ich siedlisk, odnoszący się do całego obszaru Parku:

- 1) prowadzenie ochrony czynnej gatunków wymagających takich działań, zgodnie z zasadami określonymi w krajowych i międzynarodowych poradnikach ochrony;
- 2) objęcie wszelkiego typu działań ochrony czynnej kontrolą monitoringową, zarówno na etapie wykonywania projektu, jak i po jego zakończeniu;
- 3) kontynuowanie rozpoznawania stanowisk występowania chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt, grzybów i roślin objętych ochroną czynną oraz objęcie ich w miarę potrzeb zadaniami ochronnymi;
- 4) zachowanie przy remontach i rozbudowie obiektów budowlanych, w tym również obiektów zabytkowych, siedlisk występowania rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt, w tym zwłaszcza mięczaków, ptaków i nietoperzy;
- 5) opracowanie i wdrożenie programu monitoringu gatunków rzadkich i zagrożonych, a także gatunków inwazyjnych stanowiących zagrożenie dla rodzimej różnorodności biologicznej oraz gatunków konfliktowych;
- 6) w odniesieniu do gatunków objętych ochroną czynną, uczestnictwo w regionalnych lub krajowych programach ochrony;
- 7) ograniczanie populacji inwazyjnych gatunków roślin, w szczególności niecierpka gruczołowatego *Impatiens glandulifera*, rdestowców *Reynoutria sachalinesis* i *R. japonica* oraz

- spośród zwierząt - norki amerykańskiej *Mustela vison* i jenota *Nyctereutes procyonoides* stanowiących zagrożenie dla gatunków rodzimych;
- 8) prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej uwzględniającej:
 - a) odtwarzanie właściwej dla poszczególnych siedlisk liczebności i struktury populacji gatunków łownych, które w wyniku przekształcenia siedlisk nie podlegają naturalnym mechanizmom regulacyjnym,
 - b) dostosowanie dokarmiania zwierzyny łownej do potrzeb, w szczególności udostępnianie naturalnej karmy ukrytej pod śniegiem, poprzez mechaniczne rozgarnianie pokrywy śnieżnej oraz wykładanie karmy odpowiedniej dla gatunków,
 - c) zwalczanie kłusownictwa;
 - 9) ograniczenie do niezbędnego minimum używania pestycydów;
 - 10) w przypadku drzewostanów w młodszym wieku i ubogich w naturalne dziuple uzupełnianie i zawieszanie nowych budek lęgowych dla ptaków, nietoperzy i pilchowatych oraz ich regularne czyszczenie;
 - 11) budowę platform gniazdowych dla bociana białego *Ciconia ciconia*;
 - 12) pozostawianie w krajobrazie rolniczym starych i martwych drzew i krzewów, o ile nie stanowi to zagrożenia dla bezpieczeństwa ludzi lub mienia;
 - 13) w obrębie parków i innych obszarów, w których wygrabiane są opadłe liście, tworzenie z nich kompostowników, jako miejsc dogodnych dla rozwoju larw owadów;
 - 14) niezarybianie naturalnych zbiorników wodnych nieprzeznaczonych do celów gospodarki rybackiej.

Uwaga! Plan ochrony PK „Dolina Jezierzycy” zawierał m.in. informacje o siedliskach przyrodniczych w części poza obszarami Natura 2000, które wykorzystano do sporządzenia warstwy wektorowej siedlisk przyrodniczych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów. W trakcie prac taksacyjnych oraz późniejszej kontroli zapisów projektu pul dla Nadleśnictwa Wołów w odniesieniu do informacji o siedliskach przyrodniczych stwierdzono pewne nieścisłości pomiędzy informacjami zawartymi w planie ochrony parku a stanem na gruncie. Poniższa tabela zestawia stwierdzone rozbieżności.

Tabela 14. Wykaz wydzielen w zasięgu Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”, w których pominięto lub zmieniono informację o siedlisku przyrodniczym w wyniku weryfikacji terenowej w 2013 roku

Lp.	Adres leśny wg stanu na 1.01.2011 r. (aneks do pul)	Adres leśny wg stanu na 1.01.2015 r. (pul)	Źródło informacji o siedlisku	Kod siedliska	Zmiana
1	4h (obręb Dębno)	4h (obręb Dębno)	plan ochrony	9170	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – niezgodność składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym.
2	2m (obręb Dębno) 2j (obręb Dębno)	2j (obręb Dębno)	plan ochrony	9170	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – niezgodność TSL i składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym.

Lp.	Adres leśny wg stanu na 1.01.2011 r. (aneks do pul)	Adres leśny wg stanu na 1.01.2015 r. (pul)	Źródło informacji o siedlisku	Kod siedliska	Zmiana
3	4d (obręb Dębno)	4c (obręb Dębno)	plan ochrony	91E0	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – powierzchnia bez drzewostanu.
4	2a (obręb Dębno)	2a (obręb Dębno)	plan ochrony	9170	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – niezgodność TSL i składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym.
5	4i (obręb Dębno)	4i (obręb Dębno)	plan ochrony	9170	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – niezgodność TSL i składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym.
6	1b (obręb Dębno)	1b (obręb Dębno)	plan ochrony	9170	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – niezgodność składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym.
7	8k (obręb Dębno)	8g (obręb Dębno)	plan ochrony	9170	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – niezgodność TSL i składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym.
8	2a (obręb Dębno)	2b (obręb Dębno)	plan ochrony	9170	Usunięto informację o siedlisku – linia energetyczna.
9	4k (obręb Dębno) 4j (obręb Dębno) 4d (obręb Dębno) 4f (obręb Dębno)	4f (obręb Dębno)	plan ochrony	91E0	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – zmiana granic wydziałów taksacyjnych, niezgodność składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym.
10	266c (obręb Dębno)	266b (obręb Dębno)	plan ochrony	9170	Usunięto informację o siedlisku – linia energetyczna.
11	4g (obręb Dębno)	4g (obręb Dębno)	plan ochrony	9170, 91E0	Usunięto informację o siedlisku – droga leśna.
12	4a (obręb Dębno) 4b (obręb Dębno) 2l (obręb Dębno)	4a (obręb Dębno)	plan ochrony	9170	Zmiana kształtu płątu siedliska – usunięcie informacji o 9170 w wyniku weryfikacji terenowej i zmiany granicy wydziału taksacyjnego. Zmiana informacji o typie siedliska przyrodniczego na 91E0.
13	1c (obręb Dębno)	1a (obręb Dębno)	plan ochrony	9170	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – niezgodność TSL i składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym.
14	237f (obręb Dębno)	237f (obręb Dębno)	plan ochrony	9170	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – zmiana granic wydziałów taksacyjnych, niezgodność TSL i składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym.

IV.2.2. PROPONOWANY PARK KRAJOBRAZOWY

W Dolinie Środkowej Odry planowane jest utworzenie **Lubiąsko-Głogowskiego Parku Krajobrazowego („Dolina Odry I”)**. Park ten obejmować ma obszar o powierzchni **16462 ha**

wchodzący głównie w skład gmin Wińsko, Wołów, Miękinia, Środa Śląska, Malczyce. Granice Lubiąsko-Głogowskiego Parku Krajobrazowego obejmują również niewielki fragment doliny położony w zachodniej części gminy Brzeg Dolny na wysokości miejscowości Grodzanów i Pogalewo Wielkie. Dla proponowanego parku krajobrazowego przewiduje się również utworzenie otuliny (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny*, 2013).

Obecnie w granicach proponowanego parku krajobrazowego powołano obszar Natura 2000 o znaczeniu dla Wspólnoty (OZW) Łęgi Odrzańskie PLH020018, a propozycja utworzenia w tym miejscu parku krajobrazowego nie została uwzględniona w aktualnym *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego* (2014).

IV.3. OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Zgodnie z ustawą o *ochronie przyrody* (tekst jednolity - Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.) obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych (art. 23). Działalność gospodarcza na takim obszarze nie ulega poważniejszym ograniczeniom, lecz powinna być prowadzona w sposób nienaruszający stanu względnej równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych chronionego terenu. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów znajduje się obecnie Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Baryczy”. Do południowo-zachodniej granicy nadleśnictwa przylega również Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Odry”.

Uwaga! Przy sporządzaniu wykazu gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów znajdujących się w zasięgu granic obszaru chronionego krajobrazu przyjęto, że do danego obszaru zalicza się wszystkie wydzielania leśne (wydzielania literowane) zlokalizowane w jego zasięgu, których granice pokrywają się w całości lub w części z danym obszarem. Dla wydzialeń pokrywających się w części z obszarem chronionego krajobrazu przy zaliczaniu do niego nie stosowano kryterium powierzchniowego. W zamian zastosowano kryterium odległości granicy obszaru od granicy wydzielenia. Jako minimalną wielkość przyjęto odległość 5 metrów zakładając, że podczas wektoryzacji granic obszaru chronionego krajobrazu dopuszczalna odchyłka mogłaby wynosić +/- 1mm na mapie w skali 1:5000 (mapa gospodarcza).

IV.3.1. ISTNIEJĄCE OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Baryczy” - utworzony został Rozporządzeniem Nr 82/92 Wojewody Leszczyńskiego z dnia 1 sierpnia 1992 r. w *sprawie wyznaczenia Obszarów Chronionego Krajobrazu na terenie Województwa Leszczyńskiego* (Dz. Urz. Woj. Leszcz. Nr 11 z dnia 3 sierpnia 1992 r. poz. 131) i utrzymany w mocy obwieszczeniem Wojewody Wielkopolskiego z dnia 24 marca 1999 r. (Dz. Urz. Woj. Wielkop. Nr 14 poz. 246). Rozporządzeniem nr 6/06 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 21 lutego 2006 r. część obszaru o powierzchni 175 ha położona w województwie wielkopolskim została zlikwidowana. Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego nr 35 z dnia 28 listopada 2008 r. w *sprawie Obszaru*

Chronionego Krajobrazu „Dolina Baryczy” (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 317 poz. 3934). Sprawującym nadzór nad obszarem jest Wojewoda Dolnośląski.

Obszar o powierzchni **43350 ha** położony jest na terenie gmin: Niechlów, Jemielno, Góra, Wąsosz w powiecie górowskim. Opis granic obszaru określa załącznik nr 1, zaś jego granice przedstawiono na mapie, która stanowi załącznik nr 2 do Rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego nr 35 z dnia 28 listopada 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 317 poz. 3934). Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów obszar obejmuje **325,95 ha** powierzchni leśnej.

Na terenie obszaru wprowadza się następujące ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów wg Rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego nr 35 z dnia 28 listopada 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 317 poz. 3934):

1) dotyczące ekosystemów leśnych:

- a) utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych,
- b) wspieranie procesów sukcesji naturalnej przez inicjowanie i utrwalanie naturalnego odnowienia o składzie i strukturze odpowiadającej siedlisku; tam gdzie nie są możliwe odnowienia naturalne – używanie do odnowień gatunków miejscowego pochodzenia przy ograniczaniu gatunków obcych rodzimej florze czy też modyfikowanych genetycznie,
- c) zwiększanie udziału gatunków domieszkowych i biocenotycznych, tworzenie układów ekotonowych z tych gatunków,
- d) pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, przestojów, drzew dziuplastych oraz części drzew obumarłych aż do całkowitego ich rozkładu,
- e) stopniowe usuwanie gatunków obcego pochodzenia, chyba że zaleca się ich stosowanie w ramach przyjętych zasad hodowli lasu,
- f) opracowanie i wdrażanie programów czynnej ochrony oraz reintrodukcji i restytucji gatunków rzadkich, zagrożonych,
- g) wykorzystanie lasów dla celów rekreacyjno-krajoznawczych i edukacyjnych w oparciu o wyznaczone szlaki turystyczne oraz istniejące i nowe ścieżki edukacyjno-przyrodnicze wyposażone w elementy infrastruktury turystycznej i edukacyjnej zharmonizowanej z otoczeniem,
- h) prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, w szczególności poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami leśnymi do warunków środowiskowych;

2) dotyczące nieleśnych ekosystemów lądowych:

- a) zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków oraz łąk,
- b) przeciwdziałanie zarastaniu łąk, pastwisk i torfowisk poprzez koszenie i wypas, a także mechaniczne usuwanie samosiewów drzew i krzewów na terenach otwartych, a w razie konieczności także karczowanie z usunięciem biomasy z pozostawieniem kęp drzew i krzewów,

- c) preferowanie zabiegów agrotechnicznych zgodnych z wymogami zbiorowisk i zasiedlających je gatunków fauny, w szczególności ptaków (odpowiednie terminy, częstotliwość i techniki koszenia), w tym powrót do tradycyjnego użytkowania (koszenie ręczne),
 - d) ochrona oraz kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez utrzymanie istniejących parków wiejskich, zakrzaczeń i zadrzewień śródpolnych i przydrożnych oraz formowanie nowych zakrzaczeń i zadrzewień,
 - e) preferowanie ochrony roślin metodami biologicznymi,
 - f) utrzymywanie i w razie konieczności odtwarzanie lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych;
- 3) dotyczące ekosystemów wodnych:
- a) zachowanie i ochrona naturalnych cieków i zbiorników wód powierzchniowych wraz z pasem roślinności okalającej,
 - b) tworzenie stref buforowych wokół zbiorników wodnych, szczególnie starorzeczy i oczek wodnych, w postaci utrzymania bądź wprowadzenia pasów zadrzewień, zakrzewień lub szuwarów, w celu zwiększenia bioróżnorodności biologicznej oraz ograniczenia spływu substancji biogennych,
 - c) prowadzenie prac regulacyjnych i utrzymaniowych cieków wodnych w zakresie niezbędnym dla rzeczywistej ochrony przeciwpowodziowej,
 - d) wyznaczanie lokalizacji nowych wałów przeciwpowodziowych w oparciu o rzeczywistą konieczność ochrony człowieka i jego mienia przed powodzią; w miarę możliwości wały lokalizować jak najdalej od koryta rzeki, wykorzystując naturalną rzeźbę terenu,
 - e) zachowanie i ewentualne odtwarzanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne w celu zachowania stałych i okresowych (rozwój bezpośrednio związany ze środowiskiem wodnym) dróg migracji gatunków związanych z wodą,
 - f) zapewnienie swobodnej migracji ryb poprzez budowę przepławek w przypadku wznoszenia nowych budowli piętrzących;
 - g) ograniczenie działań powodujących obniżenie zwierciadła wód podziemnych, w szczególności budowy urządzeń drenarskich i rowów odwadniających na gruntach ornych, łąkach i pastwiskach w dolinach rzecznych oraz na krawędzi tarasów zalewowych,
 - h) gospodarka rybacka na wodach powierzchniowych powinna wspomagać ochronę gatunków krytycznie zagrożonych i zagrożonych oraz promować gatunki o pochodzeniu lokalnym prowadząc do uzyskania struktury gatunkowej i wiekowej ryb, właściwej dla danego typu wód;
 - i) zalecane jest utrzymanie i odtwarzanie meandrów na wybranych odcinkach cieków oraz starorzeczy; w razie możliwości wprowadzanie wtórnego zabagnienia terenów.

Tabela 15. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w całości w zasięgu granic Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Baryczy”

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Wińsko	1 a-g; 2 a-k; 3 a-i; 5 a; 6 a; 7 a; 8 a-b; 9 a-b; 10 a-h; 11 a-m; 12 a-o; 15 a; 16 a; 17 a-g; 21 a-j; 22 a-m; 23 a-m; 24 a-f; 25 j-l; 26 a-d	325,95	-	325,95
Ogółem		325,95	-	325,95

*powierzchnia wydzielań literowanych

IV.3.2. PROPONOWANE OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Proponowany obszar chronionego krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie” – proponowany obszar położony jest w północno-wschodniej części województwa dolnośląskiego, na terenie powiatów Wołów, Trzebnica, Milicz, Oleśnica i Wrocław, w gminie Brzeg Dolny, Oborniki Śląskie, Prusice, Trzebnica, Zawonia, Żmigród. Projektowany na podstawie dokumentacji: Jankowski W. (red.). 1998. *Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie”*. Msc. Fulica Wojciech Jankowski. Wrocław. Projekt ten został uwzględniony w obowiązującym *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego (2014)*.

Teren proponowanego obszaru chronionego krajobrazu rozciąga się w południowej i zachodniej części gminy Prusice, obejmując swym zasięgiem miejscowości Borów, Brzeźno, Gola, Górowo, Jagoszyce, Kopaszyn, Krościna Mała, Ligota Strupińska, Pększyn, Piotrkowice, Raszowice, Skokowa, Strupina, Świerzów, Wilkowa, część miasta Prusice i wsi Pawłów Trzebnicki, Dębica, Krościna Wielka, Wszemirów. Obszar obejmuje wyróżniające się krajobrazowo tereny o różnych typach ekosystemu. Zagospodarowanie tych systemów powinno zapewnić stan względnej równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Prusice, 2011*). W gminie Wińsko obszar ma objąć ochroną część powierzchni gminy (Wzgórza Wińskie, Wzgórza Strupińskie, Kotlina Żmigrodzka) i przeznaczony jest do turystyki i wypoczynku (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko, 1999*).

IV.4. OBSZARY NATURA 2000

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów zlokalizowanych jest 6 obszarów Natura 2000: 5 obszarów o znaczeniu dla Wspólnoty (OZW) - Łęgi Odrzańskie PLH020018, Dębniańskie Mokradła PLH020002, Dolina Łachy PLH020003, Wzgórza Warzęgowskie PLH020079 i Zagórzyckie Łąki PLH020053 oraz 1 obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) - Łęgi Odrzańskie PLB020008.

Uwaga! Przy sporządzaniu wykazu gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów znajdujących się w zasięgu granic obszarów Natura 2000 przyjęto, że do danej ostoi zalicza się wszystkie wydzielania leśne (wydzielenia literowane) zlokalizowane w jej zasięgu, których granice pokrywają się w całości lub w części z daną ostoją. Dla wydzielań pokrywających się w części z obszarem Natura 2000 przy zaliczaniu do niego nie stosowano kryterium powierzchniowego. W zamian zastosowano kryterium

odległości granicy obszaru Natura 2000 od granicy wydzielenia. Jako minimalną wielkość przyjęto odległość 5 metrów zakładając, że podczas wektoryzacji granic ostoi Natura 2000 dopuszczalna odchyłka mogłaby wynosić +/- 1mm na mapie w skali 1:5000 (mapa gospodarcza). Granice obszarów przyjęto wg ósmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69, Dz.U.UE.L.2015.18.1) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. 2011 nr 25 poz. 133 z późn. zm.).

IV.4.1. OBSZARY MAJĄCE ZNACZENIE DLA WSPÓLNOTY

IV.4.1.1. OZW ŁĘGI ODRZAŃSKIE PLH020018

Typ ostoi: B (obszar mający znaczenie dla Wspólnoty zaakceptowany decyzją Komisji Europejskiej)

Powierzchnia obszaru wg SDF: 20223,04 ha

Suma powierzchni wydzieleni leśnych literowanych zaliczonych do obszaru Natura 2000 zgodnie z przyjętą metodyką: 3009,89 ha, w tym 2748,28 ha powierzchni leśnej

Uwaga! Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 30 września 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 1 października 2014 r. poz. 4042). Plan zadań ochronnych obejmuje identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony; cele działań ochronnych oraz działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania. Zestawienie powyższych elementów w odniesieniu do gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów zawiera tabela pt. *Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLH020018 na gruntach Nadleśnictwa Wołów*. Zestawienia przedmiotów ochrony obszaru sporządzono na podstawie SDF z kwietnia 2014 r. (źródło: serwis <http://natura2000.gdos.gov.pl/>, data dostępu: 17.07.2014) oraz dokumentacji planu zadań ochronnych.

Charakterystyka obszaru

Obszar OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 stanowi fragment doliny Odry o długości 101 km, od Brzegu Dolnego do Głogowa (od km 290 do km 385 szlaku żeglugowego rzeki Odry), w granicach dawnej terasy zalewowej rzeki, wraz z ujściowym odcinkiem doliny Baryczy. Położony jest w centralnej i północnej części województwa dolnośląskiego (powiat głogowski: gmina Głogów, gmina Pęcław; powiat górowski: gmina Jemielno, gmina Niechlów; powiat legnicki: gmina Prochowice; powiat lubiński: gmina Rudna, gmina Ścinawa; powiat średzki: gmina Malczyce, gmina Miękinia, gmina Środa Śląska; powiat wołowski: gmina Brzeg Dolny, gmina Wołów, gmina Wińsko) oraz w niewielkiej, południowo-zachodniej części na terenie województwa lubuskiego (powiat wschowski, gmina Szlichtyngowa). Obszar obejmuje siedliska nadrzeczne zachowane w międzywalu oraz najlepiej wykształcone lasy, łąki i torfowiska niskie poza jego obrębem. Duża część terenu jest regularnie

zalewana. Obszar porośnięty jest lasami, głównie łęgami jesionowymi i wiązowymi, rozwijającymi się na glebach aluwialnych. Przeważają dobrze zachowane płyty siedlisk, częste są starodrzewia ponad 100-letnie z licznymi drzewami pomnikowymi. Liczne, pozostałe po dawnym korycie Odry starorzecza są w różnych fazach zarastania. Można tu obserwować kolejne stadia sukcesyjne zbiorowisk związanych z dynamicznym układem doliny rzecznej, w tym także zbiorowisk szuwarowych, związanych ze starorzeczami. W dolinie znajdują się też duże kompleksy wilgotnych łąk. Obszar spełnia rolę bardzo ważnego korytarza ekologicznego (m.in. w ramach krajowej sieci ekologicznej ECONET-Polska (Liro 1998): południowa część obszaru stanowi międzynarodowy obszar węzłowy 17M - Dolina Środkowej Odry, a północna - międzynarodowy korytarz ekologiczny 18m - Głogowski Odry).

Fotografia. 4. Dolina Odry w okolicach Lubiąża (fot. J. Czepnik)

Obszar odznacza się dużym bogactwem rzadkich i zagrożonych siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla dużej rzeki nizinnej (11 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, w tym oba typy bardzo dobrze zachowanych lasów łęgowych, zajmujących tu znaczną powierzchnię). Cennym elementem przyrody obszaru są łąki z takimi interesującymi gatunkami jak: goryczka wąskolistna *Gentiana pneumonanthe*, kosaciec syberyjski *Iris sibirica* czy czosnek kątowaty *Allium angulosum*. Na terenie ostoi stwierdzono obecność 22 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG; ważne jest przede wszystkim występowanie kilku rzadkich gatunków bezkręgowców oraz rzadkich gatunków ryb. Na uwagę zasługuje cenne zimowisko nietoperzy w podziemiach dawnego klasztoru w Lubiążu - jedno z największych stanowisk mopka *Barbastella barbastellus* na terenie południowo-zachodniej Polski. Bardzo bogata jest flora ostoi z licznymi gatunkami prawnie chronionymi oraz gatunkami rzadkimi i zagrożonymi, tak w skali całej Polski, jak i lokalnie (m.in. liczne są storczykowate).

Tabela 16. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w całości w zasięgu granic OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Dębno	32 b-i; 33 a-h; 34 a-r; 35 a-k; 36 a-n; 40 g,i,j; 41 b-d,g-i,m-ax; 42 a-p; 43 a-b; 49 g,m-n,p-s; 50 a-r; 51 a-l; 52 a-o; 53 a-h; 77 a-g; 95 o; 96 a-j; 97 a-c; 98 a-h; 99 a-l; 117 c,g-i; 118 a-k; 119 a-i; 120 a-j; 121 a-d; 122 a-h; 141 b-d,g-l; 142 a-c; 143 a-m; 144 a-m; 145 a-k; 146 a-i; 176 d; 177 b-c,g-j,l-w,y; 178 a-n; 179 a-j; 180 a-i; 181 a-c; 194 a-i,k-l; 195 a-m; 212 g; 227 a-g; 249 a-r; 250 a-h; 251 a-r; 252 a-m; 253 a-g; 254 a-o; 255 a-m; 256 a-i; 257 a-d; 258 a-c; 259 a-k; 260 a-f; 261 a-i; 262 a-k; 263 a-g; 264 a-h; 297 b-g,i-j; 298 a,c-h,j-t; 314 b-d; 315 a-d; 316 a-f; 317 b-h; 320 a-r; 321 a-d; 322 a-j; 323 a-s; 324 a-k; 325 a-g; 326 a-d; 327 a-l; 328 a-j; 329 a-d; 330 a-f; 331 a-d; 332 a-g; 333 g-i; 334 a-n; 335 a-r; 336 a-d; 337 a-f; 338 a-l; 339 a-n; 340 a-f; 341 a-h; 342 a-d; 343 a-g; 344 a-i; 345 a-d; 346 a-i; 347 a-h; 348 a-k; 349 a-f; 350 a-j; 351 a-g; 352 g-k,n; 353 a-c; 354 a-f; 355 a-j; 356 a-h; 357 a-i; 358 a-g; 359 a-g; 360 a-h; 361 a-i; 362 a-f; 363 a-l; 364 a-k; 365 a-j; 366 a-d; 367 a-f; 368 a-c; 369 a-i; 370 a-h; 371 n-s,ax	2416,70	208,42	2625,12
Wińsko	77 a-c; 78 a-j; 79 a-b; 80 a-k; 236 a-m; 237 a-j; 238 b-d,g	99,19	37,90	137,09
Ogółem		2515,89	246,32	2762,21

*powierzchnia wydzieleń literowanych

Tabela 17. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w części w zasięgu granic OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Dębno	32 a; 40 a,c-f,h; 41 a,f,j-l; 49 d-f,l,o; 50 s; 63 a-b; 64 a; 65 s; 96 k; 117 b; 140 b-d; 141 f,m; 176 b; 177 a,d-f,k; 194 j; 212 a,d-f; 226 a,i; 257 g; 265 g; 297 a; 298 b,i; 314 a; 317 a,i; 352 b-f; 371 m,z	225,24	6,29	231,53
Wińsko	238 a,f	7,15	-	7,15
Ogółem		232,39	6,29	238,68

*powierzchnia wydzieleń literowanych

Uwaga!

1. Z uwagi na stosowaną metodykę zaliczania wydzieleń leśnych do obszarów Natura 2000 oraz niedokładność prowadzenia granic tych obszarów, część powierzchni wydzieleń leżących w zasięgu granic ostoi jest minimalna i obejmuje jedynie niewielki fragment wydzielienia. Powoduje to zawyżanie powierzchni gruntów nadleśnictwa zaliczonych do obszaru Natura 2000.
2. Granice obszaru OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 były weryfikowane i będą miały skorygowany przebieg po przejściu przez obowiązującą procedurę zmiany granic i zatwierdzeniu tych zmian przez Komisję Europejską.

Tabela 18. Siedliska przyrodnicze wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 (wg Standardowego Formularza Danych z 04.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018)

Kod siedliska	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha] wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg pzo	Pow ha
				Adres leśny (% powierzchni wydzielenia zajmowany przez siedlisko)	
3150	Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	202,23	B	Siedlisko występuje w obszarze w postaci licznych starorzeczy położonych w strefie zawala i międzywala na całej długości doliny Odry w obszarze, większość stanowisk przypada jednak na odcinek Ścinawa-Głogów.	26,11
				Obr. 1: 36n (100%); 41ax (93%); 41t (77%); 41x (100%); 41z (100%); 42f (100%); 42k (100%); 49n (99%); 49r (100%); 98d (100%); 119b (100%); 262b (100%); 324a (100%); 339a (100%); 358d (100%); 359d (100%) Obr. 2: 80f (100%); 236m (100%); 237c (37%)	
3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników <i>Ranunculion fluitantis</i>	2,02	C	Siedlisko nie odnalezione w trakcie badań terenowych, prawdopodobnie podane omyłkowo; proponowane do usunięcia z przedmiotów ochrony.	-
3270	Zalewane muliste brzegi rzek	10,11	C	Występowanie siedliska stwierdzono przy korycie Odry na odcinkach z ostrogami, a także na brzegach łąk i starorzeczy mających połączenie z korytem rzeki oraz na pojedynczym stanowisku na Średzkiej Wodzie w pobliżu jej ujścia do Odry.	-
				Nie zinwentaryzowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	
6210	Murawy kserotermiczne <i>Festuco-Brometea</i>	2,02	C	W obszarze brak siedlisk typowych dla występowania muraw kserotermicznych, odnalezione jednak kilka płatów, które, choć z fitosocjologicznego punktu widzenia mają charakter kadłubowy, spełniają podstawowe kryteria siedliska. Jeden z nich to fragment terenów łąkowych koło Przedmościa, zaś pozostałe dwa stanowiska znajdują się na południowo-wschodnich zboczach wałów przeciwpowodziowych Odry w rejonie Przyborowa i Orska.	0,34
				Obr. 2: 80a (8%); 80b (6%)	
6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe <i>Molinion</i>	202,23	B	Siedlisko to odnalezione na śródleśnych łąkach w rejonie Miękińki i Malczyc oraz na łąkach koło Glinian, w poprzednich latach notowano także niewielkie płaty w rejonie Pogalewa i Szaszorowic.	-
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	
6430	Ziołorośla górskie <i>Adenostyilion alliariae</i> i ziołorośla nadrzeczne	101,12	B	Siedlisko to występuje pospolicie na całej długości doliny Odry w obszarze przy korycie Odry i jej dopływów oraz w układach kompleksowych ze zbiorowiskami łągowymi.	-

Kod siedliska	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha] wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg pzo	Pow ha
				Adres leśny (% powierzchni wydzielenia zajmowany przez siedlisko)	
	<i>Convolvuleta sepium</i>			Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	
6440	Łąki selernicowe <i>Cnidion dubii</i>	242,68	B	Łąki selernicowe obserwowano w obszarze najczęściej w strefie międzywala, rzadziej na zawalu. Najlepiej wykształcone płyty odnotowano na zawalu Odry, na terasie zalewowej rzeki Średzka Woda. Obr. 1: 255l (100%); 255m (100%); 348g (100%); 362b (100%)	7,68
6510	Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże <i>Arrhenatherion</i>	1820,07	C	Siedlisko występuje w obszarze głównie w strefie międzywala, największe powierzchnie zaobserwowano w rejonie Miękinii i Przedmościa, Rogowa Legnickiego i Domaszkowa. Obr. 1: 212g (100%)	0,45
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>	1415,61	C	Grądy występują powszechnie w całym obszarze głównie w strefie zawala Odry, największe powierzchnie zajmują jednak na odcinku Miękinia-Ścinawa. Obr. 1: 32a (100%); 32d (100%); 33g (100%); 33h (100%); 34b (98%); 34c (95%); 34d (84%); 34h (100%); 34k (100%); 34n (100%); 34p (100%); 35f (100%); 35h (100%); 36a (100%); 36c (100%); 36h (100%); 41p (100%); 42g (100%); 42i (100%); 42l (100%); 42m (100%); 42o (100%); 42p (100%); 43a (100%); 43b (100%); 50b (99%); 50h (100%); 51a (100%); 51b (100%); 51c (100%); 51j (100%); 51l (100%); 52a (100%); 52f (100%); 52h (100%); 52i (100%); 52j (100%); 52k (100%); 52l (100%); 52m (100%); 52n (100%); 53a (100%); 53c (100%); 53d (100%); 77c (100%); 77g (100%); 96a (95%); 96b (13%); 96g (100%); 96h (100%); 97a (100%); 97b (100%); 98c (100%); 98f (100%); 98h (100%); 99a (100%); 99b (100%); 99h (100%); 99i (100%); 99k (100%); 99l (98%); 117h (30%); 118a (95%); 118d (71%); 118g (100%); 119a (93%); 119c (99%); 119d (100%); 119i (100%); 120c (100%); 120j (100%); 121a (100%); 121b (98%); 121c (100%); 122a (100%); 122d (100%); 122f (24%); 141c (100%); 141d (100%); 141f (91%); 141g (100%); 141i (100%); 141j (100%); 141k (99%); 141l (100%); 142a (100%); 142b (100%); 142c (100%); 143a (100%); 143c (100%); 143f (100%); 143g (100%); 143h (100%); 143i (100%); 143j (100%); 143k (100%); 143m (100%); 144a (100%); 144b (100%); 144d (100%); 144f (100%); 144g (100%); 144i (100%); 144j (100%); 144l (100%); 144m (100%); 145h (100%); 145j (100%); 145k (88%); 146a (90%); 146c (100%); 146d (100%); 146h (100%); 177c (100%); 177o (100%); 178a (100%); 178b (100%); 178d (100%); 178g (100%); 178h (100%); 178k (100%); 178l (100%); 178n (100%); 179b (98%); 179g (100%); 179i (100%); 179j (100%); 180d (100%); 180f (100%); 194d (100%); 195c (90%); 195d (100%); 195g (100%); 195m (95%); 227a (3%); 227b (100%); 252b (100%); 256c (96%); 256d (100%); 256f (100%); 256i (100%); 257a (100%); 257b (100%); 257c (100%); 257d (100%); 258a (100%); 258c (99%); 259c (100%); 259d (99%); 259g (100%); 259h (100%); 259i (100%); 260a (98%); 260b (100%); 260c (99%); 261d (94%); 261g (100%); 261h (100%); 262a (100%); 262d (99%); 262g (94%); 262i (100%); 262j (100%); 264a (99%); 264d (100%); 265g (74%); 298b (98%); 298c (75%); 298f (99%); 298l	1473,64

Kod siedliska	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha] wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg pzo	Pow ha
				Adres leśny (% powierzchni wydzielenia zajmowany przez siedlisko)	
				(99%); 298t (95%); 314c (93%); 315b (95%); 316d (90%); 323h (98%); 323i (98%); 323k (99%); 324b (100%); 324d (100%); 324f (100%); 325g (100%); 327g (100%); 327h (100%); 327j (100%); 327l (100%); 328d (100%); 328f (100%); 328i (100%); 328j (100%); 329a (100%); 330a (100%); 330b (100%); 333g (100%); 333h (99%); 333i (100%); 334a (100%); 334b (100%); 334c (97%); 334f (100%); 334i (100%); 334j (100%); 334l (100%); 334m (100%); 335c (100%); 335h (100%); 335k (96%); 335l (100%); 335m (100%); 335n (100%); 335o (100%); 335p (100%); 336c (100%); 336d (100%); 337a (100%); 337b (100%); 337d (100%); 337f (100%); 338a (100%); 338b (100%); 338c (100%); 338h (100%); 338i (100%); 339b (100%); 339g (100%); 339i (100%); 339j (72%); 339l (100%); 339m (97%); 340a (100%); 340b (100%); 340c (100%); 340d (100%); 340f (100%); 341a (100%); 341b (100%); 341c (100%); 341d (100%); 341g (100%); 341h (100%); 342a (100%); 342c (100%); 342d (100%); 343a (100%); 343b (100%); 343c (100%); 343f (100%); 343g (100%); 344a (100%); 344b (100%); 344c (100%); 344d (100%); 344h (100%); 344i (100%); 345a (100%); 345b (91%); 345c (100%); 345d (100%); 346a (100%); 346b (100%); 346c (100%); 346d (100%); 346f (100%); 346g (100%); 346i (100%); 347a (100%); 347c (94%); 348a (100%); 348c (100%); 348f (100%); 348j (100%); 348k (100%); 349a (100%); 349d (99%); 350a (100%); 350b (100%); 350c (100%); 350f (100%); 350g (100%); 350h (100%); 351c (99%); 351f (81%); 352d (100%); 352i (100%); 353a (100%); 354a (100%); 354c (100%); 354d (100%); 354f (100%); 355a (98%); 355b (100%); 355f (100%); 355h (100%); 355j (100%); 356a (100%); 356b (99%); 356c (68%); 356d (100%); 356g (100%); 357b (96%); 357c (66%); 357d (99%); 357f (100%); 357g (100%); 357h (99%); 358a (100%); 358b (84%); 358c (100%); 358f (100%); 358g (100%); 359b (100%); 359c (100%); 359f (100%); 359g (100%); 360a (100%); 360b (100%); 360c (100%); 360d (100%); 360g (100%); 360h (100%); 361a (100%); 361b (100%); 361d (100%); 361f (100%); 361h (100%); 361i (100%); 362a (95%); 362d (87%); 363c (98%); 363g (100%); 363i (100%); 363k (100%); 363l (100%); 364b (100%); 364d (100%); 364i (100%); 364j (100%); 365a (100%); 365c (100%); 365i (79%); 365j (90%); 366a (100%); 366b (100%); 366d (100%); 367a (100%); 367c (100%); 367d (100%); 368a (100%); 369a (100%); 369b (100%); 369c (100%); 369f (100%); 369g (100%); 369h (100%); 369i (100%); 371ax (100%); 371z (92%) Obr. 2: 236a (100%); 236b (90%); 236c (92%)	
9190	Kwaśne dąbrowy <i>Quercetea robri-petraeae</i>	-	-	W obszarze nieliczne stanowiska kwaśnych dąbrów, głównie w Pradolinie Głogowskiej. Rozpoznanie terenowe przeprowadzono w dwóch płatach: w rezerwacie „Skarpa Storczyków” koło Orska i na zawalu Odry w okolicach Drogłowic. Siedlisko niewymienione w SDF, zaproponowano dodanie do SDF z kategorią D. Obr. 1: 194h (100%); 194k (100%); 323m (56%)	3,40
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-</i>	465,13	B	W obszarze występują trzy podtypy tego siedliska. Łęgi wierzbowe, występują w międzywalu Odry. Łęg olszowo-jesionowy stwierdzono na kilku niewielkich powierzchniowo stanowiskach na zabagnionych terenach łąkowych koło Przedmościa. Natomiast łęgi topolowe notowane są dość często w wilgotnych	3,00

Kod siedliska	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha] wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg pzo	Pow ha
				Adres leśny (% powierzchni wydzielenia zajmowany przez siedlisko)	
	<i>incanae</i> , olsy źródłiskowe			miejscach przy korycie Odry, głównie na odcinku Ścinawa-Głogów. Obr. 1: 35a (100%); 35c (100%); 118h (100%)	
91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i>	3842,37	A	Większe i mniejsze płyty łęgów dębowo-wiązowo-jesionowych występują powszechnie w całym obszarze, przede wszystkim jednak w międzywalu Odry. Obr. 1: 33a (100%); 33c (100%); 33d (100%); 34m (100%); 35d (100%); 35g (92%); 35i (100%); 35k (100%); 36b (6%); 36d (100%); 36g (85%); 36j (90%); 53g (100%); 53h (100%); 77b (100%); 77d (86%); 181a (100%); 181b (100%); 181c (100%); 195i (100%); 254c (99%); 254i (100%); 297c (99%); 297d (28%); 297f (82%); 325c (99%); 338l (97%); 350i (100%); 357i (100%); 361c (100%); 363b (100%); 363f (100%); 363j (100%); 364f (100%); 365d (100%); 365g (95%); 367f (100%); 368b (100%); 368c (100%); 370a (100%); 370b (100%); 370d (99%); 370f (100%); 370g (100%); 370h (100%); 371n (58%); 371o (93%); 371p (50%); 371r (99%); 371s (54%) Obr. 2: 77a (100%); 77b (100%); 77c (99%); 78c (95%); 78h (92%); 79a (95%); 79b (93%); 80c (94%); 80d (96%); 237f (100%); 237g (100%); 237h (100%); 237j (100%); 238a (100%); 238c (99%)	187,54

Uwaga! Plan zadań ochronnych dla OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 zawierał m.in. informacje o siedliskach przyrodniczych, które wykorzystano do sporządzenia warstwy wektorowej siedlisk przyrodniczych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów. W trakcie prac taksacyjnych oraz późniejszej kontroli zapisów projektu pul dla Nadleśnictwa Wołów w odniesieniu do informacji o siedliskach przyrodniczych stwierdzono pewne nieścisłości pomiędzy informacjami zawartymi w planie zadań obszaru Natura 2000 a stanem na gruncie. Poniższa tabela zestawia stwierdzone rozbieżności.

Tabela 19. Wykaz wydzielen w zasięgu OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, w których pominięto lub zmieniono informację o siedlisku przyrodniczym w wyniku weryfikacji terenowej w 2013 roku

Lp.	Adres leśny wg stanu na 1.01.2011 r. (aneks do pul)	Adres leśny wg stanu na 1.01.2015 r. (pul)	Źródło informacji o siedlisku	Kod siedliska	Zmiana
1	Fragment wydzielenia leśnego 260c (obręb Dębno)	260f (obręb Dębno)	Plan zadań ochronnych	9170	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – zmiana granic wydzielen taksacyjnych, niezgodność TSL i składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym (Lł, Db).

Lp.	Adres leśny wg stanu na 1.01.2011 r. (aneks do pul)	Adres leśny wg stanu na 1.01.2015 r. (pul)	Źródło informacji o siedlisku	Kod siedliska	Zmiana
2	Fragment wydzielenia leśnego 78i (obręb Wińsko)	78g (obręb Wińsko)	Plan zadań ochronnych	91F0	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – zmiana granic wydzielen taksacyjnych, powierzchnia nieleśna (bagno).
3	Fragment wydzielenia leśnego 298b (obręb Dębno)	298d (obręb Dębno)	Plan zadań ochronnych	9170	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – zmiana granic wydzielen taksacyjnych, powierzchnia nieleśna (bagno).
4	Fragment wydzielenia leśnego 355b (obręb Dębno)	355c (obręb Dębno)	Plan zadań ochronnych	9170	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – zmiana granic wydzielen taksacyjnych, niezgodność TSL i składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym (L1, Db).
5	Fragmenty wydzielen leśnych: 339b (obręb Dębno) 339g (obręb Dębno)	339k (obręb Dębno)	Plan zadań ochronnych	9170	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – zmiana granic wydzielen taksacyjnych, powierzchnia nieleśna (sukcesja).
6	78d (obręb Wińsko)	78d (obręb Wińsko)	Plan zadań ochronnych	91F0	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – powierzchnia nieleśna (urządzenie wodne).

Tabela 20. Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa i gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 (wg Standardowego Formularza Danych z 04.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018)

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Stan populacji wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg pzo
				Adres leśny
1037	Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i>	osiadła: R	B	Liczebność w obszarze wynosi od 200 do 300 osobników, rozmieszczonych na kilkunastu stanowiskach.
				Obserwacje punktowe gatunku odnotowano w oddziałach leśnych: Obr. 1: 362 a; 364 d; 367 c
1042	Zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	osiadła: V	C	Zajmuje 1 stanowisko w obszarze - zarastające starorzecze z welnianką wąskolistną <i>Eriophorum angustifolium</i> . Liczebność wynosi kilkanaście osobników (od 12-18).
				Brak informacji o występowaniu gatunku na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
6169	Przeplątka matura <i>Euphydryas maturna</i>	osiadła: C	A	Łączna liczebność szacowana jest obecnie na co najmniej 100-120 gniazd gąsienic, co z grubsza przekłada się na około 2000-4000 (?) osobników dorosłych (w zależności od roku).
				Obserwacje punktowe gatunku odnotowano w oddziałach leśnych: Obr. 1: 256 h; 315a, b, d; 324d, f; 335a-c, h, l, n, o, 346a, c, d, f, i, 359 b, c, d, f, g, 360 a-d, f-h.
1060	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	osiadła: R	B	Gatunek występujący na obszarze od Brzegu Dolnego do Głogowa, najliczniej na odcinkach Słup – Tarchalice oraz Bełcz Wielki - Głogów. Łączna liczebność ostrożnie szacowana jest na co najmniej 500 osobników (14 stanowisk i powierzchni).

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Stan populacji wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg pzo
				Adres leśny
				Obserwacje punktowe gatunku odnotowano w oddziałach leśnych: Obr. 1: 50 b; 262 g
6177	Modraszek telejus <i>Phengaris teleius</i>	osiadła: R	B	Gatunek występujący na obszarze od Brzegu Dolnego do Dziewina, najliczniej na odcinku Brzeg Dolny - Domaszków. Łączna liczebność ostrożnie szacowana jest na co najmniej 500 osobników (17 stanowisk).
				Obserwacje punktowe gatunku odnotowano w oddziałach leśnych: Obr. 1: 334 k; 348 g; 362 b
6179	Modraszek nausitous <i>Phengaris nausithous</i>	osiadła: R	B	Gatunek występujący na obszarze od Brzegu Dolnego do Głogowa, najliczniej na odcinkach Brzeg Dolny - Domaszków i Mileszyn - Głogów. Łączna liczebność ostrożnie szacowana jest na co najmniej 300 osobników (14 stanowisk).
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1074	Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i>	osiadła: C	A	Gatunek występujący na obszarze od Brzegu Dolnego do Głogowa, najliczniej na odcinku Lubiaków - Bełcz Wielki. Łączna liczebność ostrożnie szacowana jest na co najmniej 2000-3000 gniazd gąsienic, co z grubsza przekłada się na około 30000-40000 osobników (licząc w stadium larwalnym L-3).
				Obserwacje punktowe gatunku odnotowano w oddziałach leśnych: Obr. 1: 33 g; 298 p; 347 a Obr. 2: 80 b
1084	Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i>	osiadła: R	A	Liczebność gatunku na terenie obszaru wynosi od 500 do 700 osobników.
				Obserwacje punktowe gatunku odnotowano w oddziałach leśnych: Obr. 1: 34 k, 255 i, 324 b, 350 c,f, 351 c, 365 c.
1088	Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i>	osiadła: R	A	Liczebność gatunku na terenie obszaru wynosi od 750 do 1500 osobników.
				Obserwacje punktowe gatunku odnotowano w oddziałach leśnych: Obr. 1: 122 b-d, g-h, 324 d, 339 b, 351 c, 365 c.
1106	Łosoś atlantycki <i>Salmo salar</i>	migrująca: R	C	Stan zachowania gatunku w obszarze aktualnie jest nieznan. Stąd trudno wskazać miejsca jego występowania.
1124	Kiełb białopłetwy <i>Gobio albipinnatus</i>	osiadła: C	B	Wody płynące poza zarządem nadleśnictwa.
1130	Boleń <i>Aspius aspius</i>	osiadła: C	B	Wody płynące poza zarządem nadleśnictwa.
1149	Koza <i>Cobitis taenia</i>	osiadła: C	B	Wody płynące poza zarządem nadleśnictwa.
5339	Różanka <i>Rhodeus amarus</i>	osiadła: C	B	Starorzecze Odry. Obr. 1: 42 f
1166	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	osiadła: V	C	Zlokalizowano 7 stanowisk rozrodczych gatunku w obszarze.
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1188	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	osiadła: C	B	Liczebność gatunku na omawianym obszarze wynosi około 500-700 (1000) dorosłych, rozradzających się tu osobników. Zlokalizowano 40 stanowisk rozrodczych.
				Obserwacje punktowe gatunku odnotowano w oddziałach leśnych: Obr. 1: 178 i

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Stan populacji wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg pzo
				Adres leśny
1308	Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	osiadła: R	B	Stwierdzono zimowisko mopka w podziemiach klasztoru w Lubiążu. Stosunkowo często notowany na żerowiskach w lasach liściastych Obszaru.
				Obserwacje punktowe gatunku odnotowano w oddziałach leśnych: Obr. 1: 43; 195; 324; 349; 351
1318	Nocek łydkowłosy <i>Myotis dasycneme</i>	osiadła: R	B	Obserwacje gatunku nad rzeką Odrą i w nadodrzańskich lasach. Brak stwierdzonych zimowisk gatunku w obszarze.
				Obserwacje punktowe gatunku odnotowano w oddziałach leśnych: Obr. 1: 351
1323	Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i>	osiadła: R	B	Żerowiska gatunku w lasach łęgowych i grądowych w Obszarze, z licznymi dziuplastymi starodrzewami. Brak stwierdzonych zimowisk gatunku w obszarze.
				Obserwacje punktowe gatunku odnotowano w oddziałach leśnych: Obr. 1: 36; 43; 53; 195
1324	Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	osiadła: R	B	Częste obserwacje gatunku w nadodrzańskich lasach. Zimowisko w podziemiach klasztoru w Lubiążu.
				Obserwacje punktowe gatunku odnotowano w oddziałach leśnych: Obr. 1: 43; 180; 195
1337	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	osiadła: C	B	Optymalnym siedliskiem bobra w ostoi są wszelkie wody, zwłaszcza brzegi Odry, Baryczy, Jeziorki i ich dopływów, a także starorzecza, zwłaszcza Odry, większe oczka wodne oraz większe kanały. Stan populacji: minimum 200 osobników.
				Obserwacje punktowe gatunku odnotowano w oddziałach leśnych: Obr. 1: 49 n; 98 d; 122 c; 145 f; 177 l; 262 b; 348 b; 367 d
1355	Wydra <i>Lutra lutra</i>	osiadła: R	C	Optymalnym siedliskiem wydry w Łęgach Odrzańskich jest rzeka Odra, jej większe starorzecza i jej największy dopływ – Barycz. Stan populacji: minimum 15-25 dorosłych osobników.
				Obserwacje punktowe gatunku odnotowano w oddziałach leśnych: Obr. 1: 98 d; 144 h

*Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne

Tabela 21. Powierzchniowa tabela klas wieku wg leśnych siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 wg stanu na 1 stycznia 2015 r. [ha] i na koniec obowiązywania planu [ha]

Kod siedliska	Gr. leśne niezalesione	Gr. związane z gosp. leśną	Drzewostany			KO, KDO	Razem
			<40 lat	41-100 lat	>100 lat		
Stan na 1 stycznia 2015 r.							
9170	4,91		191,58	383,00	794,15	87,11	1460,75
91E0			2,15	0,84			2,99
91F0	9,69		31,28	50,80	98,24		190,01
Stan koniec obowiązyującego planu							
9170	4,91		157,1	391,47	547,07	360,16	1460,71
91E0				2,99			2,99
91F0	9,69		3,93	58,3	118,09		190,01

Tabela 22. Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLH020018 na gruntach Nadleśnictwa Wołów na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 30 września 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 1 października 2014 r. poz. 4042)

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
1	3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion, Potamion</i>	Wszystkie płyty w obszarze Natura 2000 wymienione w tabeli nr 17.		<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wędkarstwo. 2. Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze. <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych. 	Zachowanie siedliska w obszarze Natura 2000 w niepogorszonym stanie (co najmniej U1).	Brak	<p>Podjęcie działań zabezpieczających przed naruszeniem stanu, zanieczyszczeniem, naruszeniem stosunków wodnych, niszczeniem roślinności wodnej i przybrzeżnej we współpracy z właścicielem lub zarządzającym terenem.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 we współpracy z właścicielem, posiadaczem lub zarządzającym obszarem.</p>
2	6210 Murawy kserotermiczne <i>Festuco-Brometea</i> i ciepłolubne murawy z <i>Asplenion septentrionalis-Festucion pallentis</i>	Wszystkie płyty w obszarze Natura 2000 wymienione w tabeli nr 17.		<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zaniechanie / brak koszenia. 2. Problematyczne gatunki rodzime. <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Tamy i ochrona przeciwpowodziowa w śródlądowych systemach wodnych. 	Poprawa stanu zachowania siedliska do stanu co najmniej U1.	Brak	<p><u>Działania obligatoryjne:</u> Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe trwałych użytków zielonych.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściciele lub posiadacze obszaru.</p> <p><u>Działania fakultatywne:</u> Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego 6210.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściciele lub posiadacze obszaru na podstawie umowy zawartej z organem sprawującym nadzór nad obszarem</p>

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
							Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu utraty dochodowości.
3	6440 Łąki selemnicowe <i>Cnidion dubii</i>	Wszystkie płaty w obszarze Natura 2000 wymienione w tabeli nr 17.		<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zaniechanie / brak koszenia. 2. Problematyczne gatunki rodzime. <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Usuwanie trawy (łąk i pastwisk) pod grunty orne. 2. Zalesianie terenów otwartych. 	Poprawa stanu zachowania siedliska do stanu co najmniej U1.	Brak	<p><u>Działania obligatoryjne:</u> Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe trwałych użytków zielonych.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściciele lub posiadacze obszaru.</p> <p><u>Działania fakultatywne:</u> Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego 6440.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściciele lub posiadacze obszaru na podstawie umowy zawartej z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu utraty dochodowości.</p>
4	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie <i>Arrhenatherion elatioris</i>	Wszystkie płaty w obszarze Natura 2000 wymienione w tabeli nr 17.		<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Problematyczne gatunki rodzime. <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zaniechanie / brak koszenia 2. Usuwanie trawy (łąk i pastwisk) pod grunty orne. 	Poprawa stanu zachowania siedliska do stanu co najmniej U1.	Brak	<p><u>Działania obligatoryjne:</u> Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe trwałych użytków zielonych.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściciele lub posiadacze obszaru.</p> <p><u>Działania fakultatywne:</u> Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach</p>

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
				3. Zalesianie terenów otwartych.			obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego 6510. Podmiot odpowiedzialny: Właściciele lub posiadacze obszaru na podstawie umowy zawartej z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu utraty dochodowości.
5	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>	Wszystkie płaty w obszarze Natura 2000 wymienione w tabeli nr 17.		<u>Zagrożenia istniejące:</u> 1. Inne zmiany ekosystemu. 2. Obce gatunki inwazyjne. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> X Brak zagrożeń	Zachowanie siedliska i poprawa jego stanu. w zakresie wskaźnika martwe drewno do stanu co najmniej U1.	1.Odnawianie drzewostanu wyłącznie gatunkami zgodnymi z siedliskiem, z zachowaniem właściwej dla siedliska struktury składu gatunkowego; zachowanie naturalnego podrostu drzew; ze względu na występowanie mikrosiedlisk łągowych podlegających grądowieniu, preferencja gatunków łągowych przy odnowieniach tam, gdzie siedlisko na to pozwala (odstępstwa od składu drzewostanu zaleczonego dla siedliska 9170). 2.Ograniczenie fragmentacji runa leśnego poprzez wykorzystywanie istniejących dróg leśnych: unikanie fragmentacji runa nowymi drogami leśnymi. 3.Zachowanie fragmentów starodrzewu na powierzchniach zrębowych. W trakcie zabiegów rębnych pozostawiać do naturalnej śmierci i rozkładu drzewa na powierzchni 5% każdego bloku drzewostanów rębnych przeznaczonych do wycięcia w dziesięciolecie. Nie dotyczy sytuacji kłeskowych oraz bloków upraw pochodnych.	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
						<p>4. Zapewnianie zasobów martwego drewna, z dostosowaniem do konkretnych uwarunkowań lokalnych (wieku i stanu sanitarnego drzewostanu, wymogów przeciwpożarowych i zagrożeń wynikających z wpływów antropogenicznych) poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozostawianie wywrotów i złomów, - pozostawianie martwych drzew stojących i nieusuwanie drzew dziuplastych i próchniejących, - we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu, rozproszone pozostałości po zrębach (niezagrożające trwałości lasu), <p>z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściwe terytorialnie nadleśnictwa.</p>	
6	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnetion glutinoso-incanae</i> i olsy źródłiskowe	Wszystkie płaty w obszarze Natura 2000 wymienione w tabeli nr 17.		<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Inne zmiany ekosystemu. 2. Obce gatunki inwazyjne. <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>X Brak zagrożeń</p>	Zachowanie siedliska i poprawa jego stanu w zakresie wskaźnika martwe drewno do stanu co najmniej U1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odnawianie drzewostanu wyłącznie gatunkami zgodnymi z siedliskiem, z zachowaniem właściwej dla siedliska struktury składu gatunkowego; zachowanie naturalnego podrostu drzew. 2. Ograniczenie fragmentacji runa leśnego poprzez wykorzystywanie istniejących dróg leśnych: unikanie fragmentacji runa nowymi drogami leśnymi. 3. W trakcie zabiegów rębnych pozostawiać do naturalnej śmierci i rozkładu drzewa na powierzchni 5% każdego bloku drzewostanów rębnych przeznaczonych do wycięcia w dziesięciolecie. Nie dotyczy sytuacji 	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
						<p>klęskowych oraz bloków upraw pochodnych.</p> <p>4. Zapewnianie zasobów martwego drewna, z dostosowaniem do konkretnych uwarunkowań lokalnych (wieku i stanu sanitarnego drzewostanu, wymogów przeciwpożarowych i zagrożeń wynikających z wpływów antropogenicznych) poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozostawianie wywrotów i złomów, - pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących, - we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu, rozproszone pozostałości pozrębowe (nie zagrażające trwałości lasu), <p>z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego.</p> <p>5. Nienaruszanie stosunków wodnych w płacie siedliska poprzez pozostawianie nieużytkowanych pasm drzewostanów po 30 m w każdą stronę od wszystkich rzek.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściwe terytorialnie nadleśnictwa.</p>	
7	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i>	Wszystkie płaty w obszarze Natura 2000 wymienione w tabeli nr 17.		<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Inne zmiany ekosystemu. 2. Obecne gatunki inwazyjne. <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>X Brak zagrożeń</p>	Zachowanie siedliska i poprawa jego stanu w zakresie wskaźnika martwe drewno do stanu co	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odnawianie drzewostanu wyłącznie gatunkami zgodnymi z siedliskiem, z zachowaniem właściwej dla siedliska struktury składu gatunkowego; zachowanie naturalnego podrostu drzew; możliwość odstępstwa od składu gatunkowego zaleconego dla siedliska 91F0 w przypadku zamierania jesionu. 2. Ograniczenie fragmentacji runa leśnego 	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
					<p>najmniej U1.</p> <p>poprzez wykorzystywanie istniejących dróg leśnych: unikanie fragmentacji runa nowymi drogami leśnymi.</p> <p>3.W trakcie zabiegów rębnych pozostawiać do naturalnej śmierci i rozkładu drzewa na powierzchni 5% każdego bloku drzewostanów rębnych przeznaczonych do wycięcia w dziesięciolecie. Nie dotyczy sytuacji kłeskowych oraz bloków upraw pochodnych.</p> <p>4.Zapewnianie zasobów martwego drewna, z dostosowaniem do konkretnych uwarunkowań lokalnych (wieku i stanu sanitarnego drzewostanu, wymogów przeciwpożarowych i zagrożeń wynikających z wpływów antropogenicznych) poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozostawianie wywrotów i złomów, - pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących, - we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu, rozproszone pozostałości po zrębach (nie zagrażające trwałości lasu), <p>z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego.</p> <p>5.Nienaruszanie stosunków wodnych w płacie siedliska. Pozostawienie nieużytkowanych pasm drzewostanów po 30 m w każdą stronę od wszystkich rzek.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściciel terytorialnie nadleśnictwa.</p>		

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
8	1308 Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	W granicach obszaru Natura 2000.		<p><u>Zagrożenia istniejące:</u> X Brak zagrożeń</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Drogi, autostrady. 2. Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych. 3. Usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej. 4. Wycinka lasu. 5. Usuwanie podszytu. 6. Usuwanie martwych i umierających drzew. 7. Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo). 8. Produkcja energii wiatrowej . 9. Linie energetyczne i telefoniczne. 10. Chwywanie, trucie, kłusownictwo. 11. Sporty i różne formy czynnego wypoczynku, rekreacji uprawiane w plenerze. 12. Turystyka górską, wspinaczka. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa stanu siedlisk gatunku w obrębie zimowisk gatunku do stanu właściwego (FV). 2. Utrzymanie właściwego (FV) stanu leśnych żerowisk gatunku. 3. Uzupelnienie stanu wiedzy w zakresie parametrów populacji gatunku, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych. 	<p>Wstrzymanie w okresie rozrodu (czerwiec i lipiec) wycinki drzew liściastych z dziuplami i z odstającą korą, preferowanych przez nietoperze na kryjówki letnie. Wycinanie tylko tych egzemplarzy co do których jest pewność, że nie są zasiedlone przez nietoperze.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwa: Głogów, Góra Śląska, Legnica, Lubin, Miękinia, Oborniki Śląskie, Wołów.</p>	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
				13. Wandalizm.			
9	1323 Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i>	W granicach obszaru Natura 2000.		<p><u>Zagrożenia istniejące:</u> X Brak zagrożeń</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Drogi, autostrady. 2. Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych. 3. Usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej. 4. Wycinka lasu. 5. Usuwanie podszytu. 5. Usuwanie martwych i umierających drzew. 6. Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie właściwego (FV) stanu siedlisk wiosenno-letnich gatunku w obrębie drzewostanów. 2. Uzupelnienie stanu wiedzy w zakresie parametrów populacji gatunku, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych. 	<p>Wstrzymanie w okresie rozrodu (czerwiec i lipiec) wycinki drzew liściastych z dziuplami i z odstającą korą, preferowanych przez nietoperze na kryjówki letnie. Wycinanie tylko tych egzemplarzy co do których jest pewność, że nie są zasiedlone przez nietoperze.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwa: Głogów, Góra Śląska, Legnica, Lubin, Miękinia, Oborniki Śląskie, Wołów.</p>	Brak
10	1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	W granicach obszaru Natura 2000.		<p><u>Zagrożenia istniejące:</u> X Brak zagrożeń</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Drogi, autostrady. 2. Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa stanu siedliska w obrębie zimowisk gatunku do stanu właściwego (FV). 	<p>Prowadzenie gospodarki leśnej zgodnej z wymogami gatunku: zachowanie starodrzewu i dziuplastych drzew oraz pozostawianie drzew do naturalnego rozpadu, prace należy prowadzić tak aby w jak najmniejszym stopniu uszkadzać podszyt i runo leśne.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwa: Głogów, Góra Śląska,</p>	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
				<p>3. Usuwanie żywoptotów i zagajników lub roślinności karłowatej.</p> <p>4. Wycinka lasu.</p> <p>5. Usuwanie podszytu.</p> <p>6. Usuwanie martwych i umierających drzew.</p> <p>7. Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo).</p> <p>8. Produkcja energii wiatrowej.</p> <p>9. Linie energetyczne i telefoniczne.</p> <p>10. Chwywanie, trucie, kłusownictwo.</p> <p>11. Sporty i różne formy czynnego wypoczynku, rekreacji uprawiane w plenerze.</p> <p>12. Turystyka górską, wspinaczka.</p> <p>13. Inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku.</p> <p>14. Wandalizm.</p>	<p>2. Utrzymanie właściwego (FV) stanu leśnych żerowisk gatunku.</p> <p>3. Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie parametrów populacji gatunku, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.</p>	<p>Legnica, Lubin, Miękinia, Oborniki Śląskie, Wołów.</p>	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
11	1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	W granicach obszaru Natura 2000.		<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Usuwanie trawy (łąk i pastwisk) pod grunty orne. 2. Zaniechanie / brak koszenia. 3. Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu. 4. Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych. 5. Wypalanie. 6. Nawożenie /nawozy sztuczne/. <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zabudowa rozproszona. 	Zachowanie siedlisk gatunku we właściwym (FV) stanie ochrony.	Brak	<p><u>Działania obligatoryjne:</u> Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe trwałych użytków zielonych.</p> <p><u>Działania fakultatywne:</u> Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę gatunku 1060.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściciele lub posiadacze obszaru na podstawie umowy zawartej z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu utraty dochodowości.</p> <p>Podczas prac melioracyjnych i konserwacyjnych zachowywać pasy nienaruszonej roślinności zielonej rosnącej na skarpach rowów i cieków. Zachowywać zadrzewienia i zakrzaczenia wzdłuż rowów, cieków, a wycinkę ograniczyć jedynie do drzew i krzewów rosnących w dnach rowów i cieków oraz wywrotów uniemożliwiających swobodny spływ wód oraz do drzew i krzewów mogących spowodować uszkodzenie urządzeń hydrotechnicznych lub uniemożliwiających ich właściwą eksploatację.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej</p>

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
							we Wrocławiu, Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Wrocławiu, właściwe terytorialnie nadleśnictwa
12	6177 Modraszek telejus <i>Phengaris teleius</i> 6179 Modraszek nausitous <i>Phengaris nausithous</i>	W granicach obszaru Natura 2000.		<u>Zagrożenia istniejące:</u> 1. Usuwanie trawy (łąk i pastwisk) pod grunty orne. 2. Zaniechanie / brak koszenia. 3. Zrzucenie pasterstwa, brak wypasu. 4. Tamy i ochrona przeciwpowodziowa w śródlądowych systemach wodnych. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> X Brak zagrożeń	Zachowanie siedlisk gatunków we właściwym (FV) stanie ochrony.	Brak.	<u>Działania obligatoryjne:</u> Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe trwałych użytków zielonych. <u>Działania fakultatywne:</u> Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę gatunku 1060. Podmiot odpowiedzialny: Właściciele lub posiadacze obszaru na podstawie umowy zawartej z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu utraty dochodowości.
13	1084 Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i>	W granicach obszaru Natura 2000.		<u>Zagrożenia istniejące:</u> 1. Chirurgia drzewna, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew przydrożnych. 2. Usuwanie martwych i umierających drzew. 3. Wycinka lasu.	Zachowanie siedlisk gatunku we właściwym (FV) stanie ochrony.	Utrzymanie struktury i funkcji siedliska gatunku (pozostawienie zasiedlonych dębów). Podmiot odpowiedzialny: Właściwe terytorialnie nadleśnictwa i organy administracji samorządowej.	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
				<u>Zagrożenia potencjalne:</u> 1. Zmniejszenie płodności / depresja genetyczna (inbredowa) u zwierząt.			
		Nadl. Wołów Obr. Dębno oddz.: 34 k, 255 j, 324 b, 350 c, 350 d, 350 g, 351 b, 365 c	Nadl. Wołów Obr. Dębno oddz.: 34 k; 255 i; 324 b; 350 c,f; 351 c; 365 c	jw.	jw.	Utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania lasu z pozostawieniem luk w zwartym drzewostanie, utrzymanie na powierzchni siedliska gatunku drzew w wieku powyżej 100 lat. Podmiot odpowiedzialny: Właściwe terytorialnie nadleśnictwo.	Brak
14	1088 Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i>	W granicach obszaru Natura 2000.		<u>Zagrożenia istniejące:</u> 1. Chirurgia drzewna, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew przydrożnych. 2. Usuwanie martwych i umierających drzew. 3. Wycinka lasu. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> 1. Zmniejszenie płodności / depresja genetyczna (inbredowa) u zwierząt.	Zachowanie siedlisk gatunku w niepogorszonym stanie (co najmniej U1).	Utrzymanie struktury i funkcji siedliska gatunku (pozostawienie zasiedlonych dębów z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego). Podmiot odpowiedzialny: Właściwe terytorialnie nadleśnictwa i organy administracji samorządowej.	Brak
		Nadl. Wołów Obr. Dębno	Nadl. Wołów Obr. Dębno	jw.	jw.	Utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania lasu z pozostawieniem luk w zwartym drzewostanie: utrzymanie na	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
		oddz.: 122 b, 122 c, 122 d, 122 f, 122 h, 122 i, 324 d, 339 b, 351 b, 365 c	oddz.: 122 b-d, 122 g-h; 324 d; 339 b; 351 c; 365 c			powierzchni siedliska gatunku drzew w wieku powyżej 100 lat. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów	
15	6169 Przeplatka matura <i>Euphydryas maturna</i>	Nadl. Wołów Obr. Dębno oddz.: 256 a, 256 b, 256 d, 256 f, 256 h, 256 i, 257 b, 258 a, 258 b 259 c, 259 d 260 a, 260 b, 260 c, 260 d, 260 f, 261 a, 261 c, 261 d, 261 f, 261 h, 261 i	Nadl. Wołów Obr. Dębno oddz.: 256 a-b, 256 d-f, 256 h-i; 257 b; 258 a; 259 c-d, 259 g-i; 260 a-f; 261 a,c-d, 261 g-h	<u>Zagrożenia istniejące:</u> 1. Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska. 2. Wycinka lasu. 3. Zmniejszenie płodności / depresja genetyczna (inbredowa) u zwierząt. 4. Obce gatunki inwazyjne. 5. Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe. 6. Pasożytnictwo. 7. Zawleczenie choroby. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> X Brak zagrożeń	Zachowanie siedlisk gatunku we właściwym (FV) stanie ochrony.	Brak	Uzupełnienie bazy pokarmowej dla motyla, poprzez nasadzenie jesionu wyniosłego oraz kaliny koralowej. Pozostawianie dla naturalnego odnowienia jesionu i derenia świdy. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
		W granicach obszaru Natura 2000.		jw.	jw.	<p>Pozostawianie w drzewostanach jesionu z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego i w przypadku wykonywania cięć sanitarnych.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściwe terytorialnie nadleśnictwa i organy administracji samorządowej.</p>	Brak
		<p>Nadl. Wołów Obr. Dębno oddz.: 315 a, 315 b, 315 d, 324 d, 324 f, 335 a, 335 b, 335 c, 335 h, 335 n, 335 o, 335 l, 346 a, 346 c, 346 d, 346 f, 346 i, 359 b, 359 c, 359 d, 359 f, 359 h, 360 a, 360 b, 360 c, 360 d, 360 f, 360 g, 360 h, 360 i</p>	<p>Nadl. Wołów Obr. Dębno oddz.: 315 a- b,d; 324 d-f; 335 a-c, 335 h,l, 335 n-o; 346 a,c- f,i; 359 b-g; 360 a-h</p>	jw.	jw.	<p>Utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania lasu z pozostawieniem luk w zwartym drzewostanie dla naturalnego odnowienia jesionu, a nawet jego dosadzenia. Prowadzenie prac związanych z pozyskaniem drewna w okresie od początku listopada do końca marca celem ograniczenia możliwości niszczenia złoś jajowych oraz zabijania żerujących gąsienic, z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego oraz sytuacji kłęskowych stwarzających zagrożenie trwałości drzewostanu. Prowadzenie prac poza tym terminem możliwe po potwierdzeniu braku obecności gatunku w danym wydzieleniu.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów</p>	Brak
16	1074 Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i>	W granicach obszaru Natura 2000.		<p><u>Zagrożenia istniejące:</u> 1. Wypalanie. 2. Nawożenie /nawozy sztuczne/.</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u> 1. Usuwanie żywopłotów i</p>	Zachowanie siedlisk gatunku we właściwym (FV) stanie ochrony.	Brak	Zachować istniejące zarośla tarninowe. W przypadku niezbędnej konieczności wycinki stosować obowiązek kompensacji przyrodniczej poprzez wprowadzanie nowych nasadzeń krzewów tarniny na powierzchni co najmniej dwukrotnie większej od powierzchni krzewów przewidzianych do

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
				zagajników oraz roślinności karłowatej. 2. Tamy i ochrona przeciwpowodziowa w śródlądowych systemach wodnych.			usunięcia. Podmiot odpowiedzialny: Właściwe terytorialnie nadleśnictwa i organy administracji samorządowej.

Tabela 23. Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach z siedliskami przyrodniczymi stanowiącymi przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
1	Siedl. przyr.: Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i> kod: 3150 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko przyrodnicze zlokalizowane jest w 19 wydzieleniach leśnych. W opisie taksacyjnym powierzchnie należą do kategorii użytkowania: urządzenie wodne, zbiornik lub bagno. Projekt pul w stosunku do tych powierzchni nie określa żadnych wskazań gospodarczych, w związku z czym w tym zakresie ocenia się go jako neutralny.</p>	Brak
		2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
2	Siedl. przyr.: Murawy kserotermiczne <i>Festuco-Brometea</i> kod: 6210 ocena ogólna: C (wg SDF)	1	brak	brak	brak	0	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Płaty siedliska zlokalizowane są częściowo w 2 wydzieleniach leśnych z drzewostanem. Jedno z nich pozostawione jest bez wskazań gospodarczych, w drugim planowana jest trzebież późna.</p> <p>Planowany zabieg nie obejmie siedliska przyrodniczego, jednak teoretycznie może pośrednio oddziaływać na nie poprzez wykorzystywanie powierzchni sąsiadującej z drzewostanem do tymczasowego składowania drewna, dojazdu do powierzchni drzewostanu, itp.</p> <p>W związku z tym konieczne jest w tym wypadku zastosowanie działania minimalizującego przewidywany potencjalny wpływ.</p>	Nie składować drewna na powierzchni siedliska przyrodniczego murawy kserotermiczne w wydz. leśn. 80b – obręb Wińsko, ani nie lokalizować na niej tras dojazdu do powierzchni drzewostanu, w którym będzie wykonywana trzebież.
		2	brak	brak	brak	-1	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	-1	brak	brak		
3	Siedl. przyr.: Łąki selemicowe <i>Cnidion dubii</i> kod: 6440 ocena ogólna: B (wg SDF) Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże <i>Arrhenatherion</i> kod: 6510 ocena ogólna: C (wg SDF)	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko przyrodnicze łąk selemicowych 6440 zlokalizowane jest w 4 wydzieleniach leśnych. Z kolei płat siedliska łąki świeżej 6510 występuje tylko w 1 wydzieleniu leśnym. W opisie taksacyjnym wszystkie te powierzchnie należą do kategorii użytkowania: łąka lub poletko łowieckie. Projekt pul w stosunku do tych powierzchni nie określa żadnych wskazań gospodarczych, w związku z czym w tym zakresie ocenia się go jako neutralny.</p>	Brak
		2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
4	Siedl. przyr.: Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i> kod: 9170 ocena ogólna: C (wg SDF)	1	0	0	0	0	brak	0	<p>W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko grądu 9170 rozpoznano w obrębie 361 wydzieleń leśnych, w których z wyjątkiem trzech przypadków zajmuje duże powierzchnie stanowiąc ponad 50% powierzchni każdego wydziałenia. Tylko w 3 wydz. lesn. występuje w postaci mniejszych fragmentów.</p> <p>W zakresie pzo dla obszaru OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 w projekcie pul uwzględniono wszystkie zadania ochronne dla siedliska grądu z zakresu gospodarki leśnej.</p> <p>Projekt pul pozostawia bez wskazań gospodarczych 17,5% łącznej powierzchni wydzialeń leśnych z siedliskiem grądu.</p> <p>W zakresie odnowień przyjęto składy odnowieniowe zgodne z siedliskiem przyrodniczym podawanym dla danej powierzchni leśnej, co szczegółowo prezentuje zestawienie w rozdz. VI.2.1. W nadchodzącym 10-leciu odnowienia w składzie gatunkowym odpowiadającym siedlisku grądu są przewidziane na łącznej powierzchni 138,5 ha.</p> <p>W zakresie wytyczania nowych dróg leśnych projekt pul nie zawiera tego typu zapisów.</p> <p>W zakresie pozostałych zadań pzo wskazuje ogólne wytyczne dla powierzchni leśnych, na których projekt pul przewiduje zabiegi rębne. Zastosowanie się do nich pozwoli uniknąć potencjalnie negatywnego oddziaływania projektu pul na siedlisko przyrodnicze.</p> <p>Zabiegi rębne zaplanowane na siedlisku obejmują tylko rębnie złożone. W 92% są to rębnie IVD.</p>	<p>Dla wszystkich powierzchni wydzialeń, dla których przewidziane są zabiegi rębne, konieczne jest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie fragmentów starodrzewia na powierzchniach zrębowych. W trakcie zabiegów rębnych pozostawiać do naturalnej śmierci i rozkładu drzewa na powierzchni 5% każdego bloku drzewostanów rębnych przeznaczonych do wycięcia w dziesięciolecie. Nie dotyczy sytuacji kłeskowych oraz bloków upraw pochodnych (zgodnie z pzo). 2. Zapewnianie zasobów martwego drewna, z dostosowaniem do konkretnych uwarunkowań lokalnych (wieku i stanu sanitarnego drzewostanu, wymogów przeciwpożarowych i zagrożeń wynikających z wpływów antropogenicznych) poprzez: <ul style="list-style-type: none"> - pozostawianie wywrotów i złomów, - pozostawianie martwych drzew stojących i nieusuwanie drzew dziuplastych i próchniejących, - we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu, rozproszone pozostałości
		2	+3	+3	+2	0	brak	-1		
		3	+3	+3	+2	0	brak	-1		

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzonym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
										<p>pozębrowe (niezagrożające trwałości lasu), z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego (zgodnie z pzo).</p> <p>3. W wydzieleniach leśnych: 34k, 35h, 260a (obręb Dębno) w trakcie wykonywania zaplanowanej rębni nie wykonywać żadnych czynności z nią związanych w pasie 30m od strony Odry (zadanie ochronne z pzo OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008).</p>
5	Siedl. przyr.: Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe kod: 91E0 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	0	0	brak	brak	<p>W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej! Siedlisko łągu 91E0 rozpoznano w obrębie 5 wydzieli leśnych, w których zajmuje ono 100% powierzchni każdego wydzielenia. Dwa z wydzieli leśnych z tym typem siedliska tylko częściowo wchodzi w zasięg granic osto.</p> <p>W zakresie pzo dla obszaru OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 w projekcie pul uwzględniono wszystkie zadania ochronne dla siedliska łągu 91E0 z zakresu gospodarki leśnej.</p> <p>Projekt pul pozostawia bez wskazań gospodarczych 35% łącznej powierzchni wydzieli leśnych z siedliskiem łągu (1 wydzielenie).</p> <p>W zakresie odnowień w nadchodzącym 10-leciu nie będą prowadzone żadne prace, nie ma więc zagrożenia wprowadzania niewłaściwych dla siedliska gatunków drzew.</p> <p>W zakresie wytyczania nowych dróg leśnych projekt pul nie zawiera tego typu zapisów.</p> <p>W zakresie pozostałych zadań pzo wskazuje ogólne wytyczne dla powierzchni leśnych, na których projekt pul przewiduje</p>	<p>Dla powierzchni wydzielenia 118h (obręb Dębno) konieczne jest:</p> <p>1. Zapewnianie zasobów martwego drewna, z dostosowaniem do konkretnych uwarunkowań lokalnych (wieku i stanu sanitarnego drzewostanu, wymogów przeciwpożarowych i zagrożeń wynikających z wpływów antropogenicznych) poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozostawianie wywrótów i złomów, - pozostawianie martwych drzew stojących i nieusuwanie drzew dziuplastych i próchniejących,
		2	brak	brak	0	0	brak	brak		

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
		3	brak	brak	0	-1	brak	brak	<p>zabiegi rębne. W obecnym projekcie pul nie przewiduje się na siedlisku łągu 91E0 żadnych zabiegów rębnych.</p> <p>Działania minimalizującego wymaga planowana trzebież późna na jednej z powierzchni z siedliskiem.</p>	- we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu, rozproszone pozostałości pozrębnowe (niezagrożające trwałości lasu), z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego (zgodnie z pzo).
6	Siedl. przyr.: Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i> kod: 91F0 ocena ogólna: A (wg SDF)	1	brak	0	0	0	brak	brak	<p>W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko łągu 91F0 rozpoznano w obrębie 65 wydzieleń leśnych, w których z wyjątkiem dwóch zajmuje ono duże powierzchnie stanowiąc ponad 50% powierzchni każdego wydziałenia. Tylko w 2 wydz. lesn. występuje w postaci mniejszych fragmentów.</p> <p>W zakresie pzo dla obszaru OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 w projekcie pul uwzględniono wszystkie zadania ochronne dla siedliska łągu 91F0 z zakresu gospodarki leśnej.</p> <p>Projekt pul pozostawia bez wskazań gospodarczych blisko 59% łącznej powierzchni wydzieleń leśnych z siedliskiem łągu 91F0.</p> <p>W zakresie odnowień w nadchodzącym 10-leciu nie będą prowadzone żadne prace, nie ma więc zagrożenia wprowadzania niewłaściwych dla siedliska gatunków drzew.</p> <p>W zakresie wytyczania nowych dróg leśnych projekt pul nie zawiera tego typu zapisów.</p> <p>W zakresie pozostałych zadań pzo wskazuje ogólne wytyczne dla powierzchni leśnych, na których projekt pul przewiduje zabiegi rębne.</p> <p>W projekcie pul nie przewiduje się na siedlisku łągu 91F0 żadnych zabiegów rębnych.</p>	<p>Dla powierzchni wydzialeń: 35i, 36g, 36j, 77b, 371r, 338l, 357i, 363b, 364f, 365d, 370b, d, f, g (obręb Dębno); 238c, 78c (obręb Wińsko) konieczne jest:</p> <p>1. Zapewnianie zasobów martwego drewna, z dostosowaniem do konkretnych uwarunkowań lokalnych (wieku i stanu sanitarnego drzewostanu, wymogów przeciwpożarowych i zagrożeń wynikających z wpływów antropogenicznych) poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozostawianie wywrotów i złomów, - pozostawianie martwych drzew stojących i nieusuwanie drzew dziuplastych i próchniejących, - we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu, rozproszone pozostałości pozrębnowe (niezagrożające trwałości lasu), z wyłączeniem
		2	brak	+3	0	0	brak	brak		
		3	brak	+3	0	-1	brak	brak		

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne		
									sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego (zgodnie z pzo). 2. Pozostawienie nieużytkowanych pasm drzewostanów po 30 m w każdą stronę od wszystkich rzek (zgodnie z pzo).

¹⁾ Symbole wpływu planowanych czynności gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony oraz symbole dotyczące okresu tego oddziaływania: + (plus) – wpływ dodatni, pozytywny; 0 (zero) – wpływ obojętny; - (minus) – wpływ ujemny, negatywny; brak – gdy brak danej czynności w projekcie planu; 1. oddziaływanie krótkoterminowe, 2. oddziaływanie średnioterminowe, 3. oddziaływanie długoterminowe. ²⁾ Wskaźniki zachowania stanu: Kryterium 1: Naturalny zasięg i powierzchnia siedliska przyrodniczego w obrębie tego zasięgu są stałe lub zwiększają się: zwiększają się (+), pozostają bez zmian (0), zmniejszają się (-); Kryterium 2: Struktura drzewostanów i funkcje konieczne do długotrwałego zachowania siedliska przyrodniczego istnieją i prawdopodobnie będą istnieć nadal: poprawiają się (+), pozostają bez zmian (0), pogarszają się (-); Kryterium 3: Stan ochrony typowych gatunków siedliska przyrodniczego jest korzystny: poprawia się (+), pozostaje bez zmian (0), pogarsza się (-). ³⁾ Zadania gospodarcze formułowane na poziomie ogólnym (nieadresowane do wydziałów drzewostanowych) nie kwalifikują się do ujęcia w formie macierzy, stąd omówienie ich przewidywanego wpływu możliwe tylko w formie tekstowej.

Tabela 24. Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach, na których zinwentaryzowano gatunki zwierząt stanowiące przedmioty ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzonym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018										
1	Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i> , kod: 1037 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	0	0	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Gatunek związany z korytem Odry. W drzewostanach i ich pobliżu obserwowany w czasie żerowania. W oddziałach leśnych, w których gatunek był obserwowany (oddz. leśn.: 362, 364, 367 – obręb Dębno) planowane są jedynie pielęgnacje młodszych drzewostanów i trzebieże późne. Nie przewiduje się, aby mogły mieć one jakiegokolwiek znaczenie dla tego gatunku.</p> <p>Wpływ zapisów projektu pul neutralny.</p>	brak
2	brak	brak	0	0	brak	brak				
3	brak	brak	0	0	brak	brak				

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzonym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
2	Przeplatka matura <i>Euphydryas maturna</i> kod: 6169 ocena ogólna: A/ (wg SDF)	1	0	0	-1/0	-1/0	-1/0	brak	<p>W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>W zakresie pzo dla obszaru OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 w projekcie pul uwzględniono niemal wszystkie zadania ochronne dla przeplatki matura z zakresu gospodarki leśnej z wyjątkiem kilku sytuacji, które opisano poniżej tabeli.</p> <p>Przewidywany negatywny wpływ trzebieży, pielęgnacji młodszych drzewostanów i rębni złożonych na gatunek może wystąpić w sytuacji niezastosowania się do działań minimalizujących. Wówczas będzie miał on charakter bezpośredniego oddziaływania negatywnego, chwilowego lub krótkoterminowego związanego z zabijaniem pojedynczych osobników gatunku w postaci żerujących gąsienic, a w przypadku trzebieży późnych i rębni również złóż jajowych.</p>	<p>W ramach zaplanowanych w projekcie pul zabiegów związanych z pozyskaniem drewna w wydz. lesn. : 315a, 324d, f, 335a, c, h, l, n, o, 346 a, c, d, f, i, 359b, c, f, g, 360a, b, c, d, f, g, h (obręb Dębno) konieczne jest:</p> <p>1. Prowadzenie w okresie od początku listopada do końca marca celem ograniczenia możliwości niszczenia złóż jajowych oraz zabijania żerujących gąsienic, z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego oraz sytuacji kłeskowych stwarzających zagrożenie trwałości drzewostanu. Prowadzenie prac poza tym terminem możliwe po potwierdzeniu braku obecności gatunku w danym wydzieleniu (zgodnie z pzo).</p> <p>W wydz. lesn.: 259d, 260a, d (obręb Dębno) w ramach zaplanowanych rębni złożonych konieczne jest:</p> <p>1. Pozostawianie dla naturalnego odnowienia jesionu i derenia świdwy (zgodnie z pzo).</p> <p>2. W czasie następujących w dalszej kolejności zabiegów związanych z odnawianiem powierzchni leśnej należy uzupełnić bazę pokarmową dla motyla, poprzez nasadzenie jesionu wyniosłego oraz kaliny koralowej (zgodnie z pzo).</p> <p>W wydz. lesn. : 256a, b, d, i, 257b, 258a, 260c, 261a, d, g (obręb Dębno) w ramach zaplanowanych zabiegów konieczne jest:</p>
		2	0	0	0	0	0	brak		
		3	0	0	0	0	0	-1		

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
										1. Pozostawianie dla naturalnego odnowienia jesionu i derenia świdy (zgodnie z pzo).
3	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i> , kod: 1060 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	brak	0	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Na gruntach w zarządzie nadleśnictwa w zasięgu OZW Łęgi Odrzańskie gatunek został odnotowany w 2 wydzieleniach leśnych, w których zaplanowano trzebież późną. Zabieg nie będzie bezpośrednio oddziaływał na siedlisko gatunku, ponieważ go nie dotyczy. Istnieje jednak zagrożenie pośredniego oddziaływania tego zabiegu związane np. ze składowaniem drewna lub dojazdem do powierzchni z drzewostanem.</p> <p>W związku z tym konieczne jest zastosowanie działania minimalizującego.</p>	<p>W czasie realizacji planowanych trzebieży późnych w wydz. lesn. 50b, 262g (obręb Dębno) chronić siedliska gatunku sąsiadujące z powierzchnią leśną – nie składować drewna, nie wyznaczać tras dojazdu do powierzchni drzewostanu w tego typu miejscach.</p>
		2	brak	brak	brak	0	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	-1/0	brak	brak		
4	Modraszek telejus <i>Phengaris teleius</i> kod: 6177 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Na gruntach w zarządzie nadleśnictwa w zasięgu OZW Łęgi Odrzańskie gatunek został odnotowany w 3 wydzieleniach leśnych.</p> <p>Projekt pul nie przewiduje dla nich żadnych wskazań gospodarczych.</p>	Brak
		2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
5	Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i> kod: 1074 ocena ogólna: A (wg SDF)	1	brak	brak	0	0	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Na gruntach w zarządzie nadleśnictwa w zasięgu OZW Łęgi Odrzańskie gatunek został odnotowany w 4 wydzieleniach leśnych.</p> <p>Projekt pul dla trzech z nich przewiduje pielęgnacje młodszych drzewostanów i trzebieże późne. Oba wskazania nie obejmą siedliska gatunku</p>	Brak
		2	brak	brak	0	0	brak	brak		
		3	brak	brak	0	0	brak	brak		

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
									zlokalizowanego na skraju drzewostanu w strefie ekotonu. W tej sytuacji zapisy projektu pul w tym zakresie ocenia się jako neutralne.	
6	Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i> , kod: 1084 ocena ogólna: A (wg SDF)	1	brak	brak	0	-1/0	-1/0	brak	<p>W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Na gruntach w zarządzie nadleśnictwa w zasięgu OZW Łęgi Odrzańskie gatunek został odnotowany w 7 wydzieleniach leśnych.</p> <p>W zakresie pzo dla obszaru OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 w projekcie pul uwzględniono wszystkie zadania ochronne dla pachnicy.</p> <p>Projekt pul dla czterech z nich przewiduje brak wskazań gospodarczych (wydz. lesn. 324b, 365c – obręb Dębno) i pielęgnacje młodszych drzewostanów (wydz. lesn. 255i, 350c- obręb Dębno). Zapisy projektu pul w tym zakresie ocenia się jako neutralne.</p> <p>Odpowiednie działania minimalizujące są za to wymagane dla pozostałych powierzchni leśnych ze stanowiskami gatunku, w których zaplanowano trzebieże późne i rębnie złożone.</p> <p>Przewidywane negatywne oddziaływanie bezpośrednie, średnioterminowe może mieć miejsce tylko w sytuacji nie zastosowania się do działań minimalizujących planowany zabieg.</p>	<p>W czasie realizacji planowanych trzebieży późnych w wydz. lesn. 350f, 351c (obręb Dębno) oraz rębni złożonych w wydz. lesn. 34k (obręb Dębno) konieczne jest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania lasu z pozostawieniem luk w zwartym drzewostanie, utrzymanie na powierzchni siedliska gatunku drzew w wieku powyżej 100 lat (zgodnie z pzo). 2. Pozostawienie zasiedlonych dębów (zgodnie z pzo).
		2	brak	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	brak	0	-2/0	-2/0	brak		
7	Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i> kod: 1088 ocena ogólna: A (wg SDF)	1	brak	brak	brak	0	brak	brak	<p>W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Na gruntach w zarządzie nadleśnictwa w zasięgu OZW Łęgi Odrzańskie gatunek został odnotowany w 9 wydzieleniach leśnych.</p> <p>W zakresie pzo dla obszaru OZW Łęgi Odrzańskie</p>	<p>W czasie realizacji planowanych trzebieży późnych w wydz. lesn. 122h, 324d, 351c (obręb Dębno) konieczne jest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie struktury i funkcji siedliska gatunku (pozostawienie zasiedlonych dębów z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia
		2	brak	brak	brak	0	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	-2/0	brak	brak		

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
									<p>PLH020018 w projekcie pul uwzględniono wszystkie zadania ochronne dla kozioroga dębosza.</p> <p>Odpowiednie działania minimalizujące są wymagane dla powierzchni leśnych ze stanowiskami gatunku, w których zaplanowano trzebieże późne.</p> <p>Przewidywane negatywne oddziaływanie bezpośrednie, średnioterminowe może mieć miejsce tylko w sytuacji nie zastosowania się do działań minimalizujących planowany zabieg.</p>	<p>ludzkiego) (zgodnie z pzo).</p> <p>2. Utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania lasu z pozostawieniem luk w zwartym drzewostanie: utrzymanie na powierzchni siedliska gatunku drzew w wieku powyżej 100 lat (zgodnie z pzo).</p>
8	Różanka <i>Rhodeus amarus</i> , kod: 5339 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Na gruntach w zarządzie nadleśnictwa w zasięgu OZW Łęgi Odrzańskie gatunek został odnotowany w 1 wydzieleniu leśnym ze zbiornikiem.</p> <p>Projekt pul nie przewiduje dla tej lokalizacji żadnych wskazań gospodarczych.</p>	Brak
		2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
9	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i> kod: 1188 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Na gruntach w zarządzie nadleśnictwa w zasięgu OZW Łęgi Odrzańskie gatunek został odnotowany w 1 wydzieleniu leśnym należącym do kategorii użytkowania „bagno”.</p> <p>Projekt pul nie przewiduje dla tej lokalizacji żadnych wskazań gospodarczych.</p>	Brak
		2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
10	Mopek <i>Barbastella barbastellus</i> , kod: 1308 ocena ogólna: B (wg SDF) Nocek Bechsteina	1	0	0	0	0	0	0	<p>W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Wskazane gatunki nietoperzy mogą występować głównie w drzewostanach liściastych i mieszanych w odpowiednim wieku (głównie ponad 80-letnich), wykorzystując je jako zerowiska i miejsca letnich schronień.</p>	<p>W ramach realizacji trzebieży późnych, rębni złożonych oraz rębni zupełnych konieczne jest:</p> <p>1. Wstrzymanie w okresie rozrodu (czerwiec i lipiec) wycinki drzew liściastych z dziuplami i z odstającą korą, preferowanych przez nietoperze na kryjówki letnie. Wycinanie</p>
		2	0	0	0	0	0	0		
		3	0	0	0	-1/0	-1/0	-1/0		

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone		
	<p><i>Myotis bechsteinii</i>, kod: 1323 ocena ogólna: B (wg SDF)</p> <p>Nocek duży <i>Myotis myotis</i>, kod: 1324 ocena ogólna: B (wg SDF)</p>							<p>Realizacja zapisów projektu pul tylko w określonym zakresie niesie za sobą zagrożenie wywołania negatywnego oddziaływania na wskazane gatunki. Jednym z potencjalnych oddziaływań może być płoszenie lub zabijanie pojedynczych osobników w wyniku usuwania drzew dziuplastych. Ten rodzaj oddziaływania można określić jako negatywny, bezpośredni, chwilowy. Dotyczy on powierzchni leśnych, na których zaplanowano trzebieże późne i zabiegi rębne.</p> <p>Drugi rodzaj oddziaływania dotyczy siedlisk wskazanych gatunków i polega na ich czasowym przekształceniu. Można go określić jako negatywny, bezpośredni średnio- lub długoterminowy. Ogranicza się on jednak tylko do zabiegów rębni zupełnych lub rębni złożonych wielkopowierzchniowych. W jego przypadku trudno jest zastosować odpowiednie działanie minimalizujące, ponieważ nie można całkowicie zrezygnować ze stosowania tego typu zabiegów. Należy jednak pamiętać, że zabiegi te w dużej mierze obejmują drzewostany najmniej atrakcyjne dla nietoperzy. Z kolei drzewostany, które faktycznie stanowią potencjalne siedliska tych zwierząt, objęte są tego typu rębniami w stosunkowo niewielkim stopniu.</p> <p>Powierzchnia, na jakiej zaplanowano zabiegi rębne i trzebieże późne obejmuje 1643 ha, przy czym 10% z nich stanowią drzewostany sosnowe, które nie są atrakcyjnymi siedliskami wskazanych gatunków.</p> <p>Jednocześnie bez wskazań gospodarczych pozostawiono ponad 400 ha drzewostanów, co będzie skutecznie kompensować zmiany w siedliskach wynikające z realizacji ww. zabiegów gospodarczych. Zabiegi najsilniej wpływające na siedliska wskazanych</p>	<p>tylko tych egzemplarzy co do których jest pewność, że nie są zasiedlone przez nietoperze (zgodnie z pzo).</p> <p>2. Zachowanie starodrzewu i dziuplastych drzew oraz pozostawianie drzew do naturalnego rozpadu, prace należy prowadzić tak aby w jak najmniejszym stopniu uszkadzać podszyt i runo leśne (zgodnie z pzo).</p>

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
									gatunków (rębnie) oceniono pomijając w analizach wszystkie drzewostany, dla których projekt pul przewidział rębnię stopniową IVD oraz drzewostany budowane wyłącznie przez sosnę. Ostatecznie udział zabiegów najsilniej zmieniających potencjalne siedliska wskazanych nietoperzy obejmuje powierzchnię jedynie 71 ha. W tej sytuacji wskazane zagrożenia można ocenić jako nieistotne dla populacji wskazanych gatunków. Pomimo to, konieczne jest zastosowanie odpowiednich działań minimalizujących, które <u>wynikają wprost z planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.</u>	
11	Nocek łydkowłosy <i>Myotis dasycneme</i> kod: 1318 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	0	0	0	0	0	0	W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej! Gatunek obserwowany w czasie żerowania w drzewostanach sąsiadujących z Odrą i dużymi zbiornikami wodnymi. Nie przewiduje się, aby którykolwiek z zaplanowanych zabiegów gospodarczych w projekcie pul mógł wpłynąć negatywnie na populację nocka łydkowłosego ponieważ nie będzie oddziaływał na jego siedliska. W tej sytuacji zapisy projektu pul ocenia się jako neutralne dla wskazanego gatunku.	Brak
		2	0	0	0	0	0	0		
		3	0	0	0	0	0	0		
12	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i> , kod: 1337 ocena ogólna: B (wg SDF) Wydra <i>Lutra lutra</i> kod: 1355	1	brak	brak	brak	0	brak	brak	W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej! Bóbr to gatunek w ekspansji na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów. W dotychczasowych miejscach jego znanego występowania w większości nie są planowane żadne zabiegi gospodarcze. Wydzielenia leśne, w których bóbr był obserwowany stanowią powierzchnie nieleśne z wodami. Jedynie w jednym przypadku powierzchnia stanowi drzewostan, dla	Brak
		2	brak	brak	brak	0	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	0	brak	brak		

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
	ocena ogólna: C (wg SDF)								<p>którego projekt pul przewiduje trzebież późną.</p> <p>W przypadku realizacji planowanego zabiegu należy spodziewać się potencjalnego wystąpienia nieznacząco negatywnego, pośredniego, chwilowego wpływu na gatunek. Oddziaływanie to dotyczy jednak tylko sytuacji, gdy drzewostan, w którym będzie realizowany zabieg, zlokalizowany jest w sąsiedztwie bobrowych żeremi.</p> <p>Z uwagi na rosnącą populację bobra na terenie nadleśnictwa oraz dobre warunki jego bytowania nie stwierdza się potrzeby formułowania działań minimalizujących.</p> <p>W przypadku wydry w miejscach jej znanego występowania na gruntach w zarządzie nadleśnictwa nie są planowane żadne zabiegi gospodarcze.</p>	

¹⁾ Symbole wpływu planowanych czynności gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony oraz symbole dotyczące okresu tego oddziaływania: + (plus) – wpływ dodatni, pozytywny; 0 (zero) – wpływ obojętny; - (minus) – wpływ ujemny, negatywny; brak – gdy brak danej czynności w projekcie planu; 1. oddziaływanie krótkoterminowe, 2. oddziaływanie średnioterminowe, 3. oddziaływanie długoterminowe. ²⁾ Wskaźniki zachowania stanu: Kryterium 1: Liczebność populacji gatunku wskazuje na to, że sam utrzyma się w długim okresie jako żywotny składnik swoich siedlisk przyrodniczych: liczebność populacji zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-); Kryterium 2: Naturalny zasięg występowania gatunku nie zmniejsza się: zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-); Kryterium 3: Powierzchnia siedlisk odpowiednich dla rozwoju gatunku nie zmniejsza się: zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-). 3) Zadania gospodarcze formułowane na poziomie ogólnym (nie adresowane do wydziałów drzewostanowych) nie kwalifikują się do ujęcia w formie macierzy, stąd omówienie ich przewidywanego wpływu możliwe tylko w formie tekstowej.

IV.4.1.2. OZW DĘBNIAŃSKIE MOKRADEŁA PLH020002

Typ ostoi: B (obszar mający znaczenie dla Wspólnoty zaakceptowany decyzją Komisji Europejskiej)

Powierzchnia obszaru wg SDF: 5233,27 ha

Suma powierzchni wydzieleń leśnych literowanych zaliczonych do obszaru Natura 2000 zgodnie z przyjętą metodyką: 3279,2 ha, w tym 3148,29 ha powierzchni leśnej

Uwaga! Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 14 kwietnia 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 15 kwietnia 2014 r. poz. 1945). Plan zadań ochronnych obejmuje identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony; cele działań ochronnych, oraz działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania. Zestawienie powyższych elementów w odniesieniu do gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów zawiera tabela pt. *Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 Dębniańskie Mokradła PLH020002 na gruntach Nadleśnictwa Wołów*. Zestawienia przedmiotów ochrony obszaru sporządzono na podstawie SDF z kwietnia 2014 r. (źródło: serwis <http://natura2000.gdos.gov.pl/>, data dostępu: 17.07.2014) oraz dokumentacji planu zadań ochronnych. W granicach obszaru znajduje się rezerwat przyrody „Uroczysko Wrzosa”, który posiada plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem Nr 16 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 13 listopada 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 14 listopada 2012 r. poz. 3923), zmieniony Zarządzeniem Nr 13 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 28 maja 2013 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzosa” (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 29 maja 2013 r. poz. 3388). Plan zadań ochronnych dla Dębniańskich Mokradeł PLH020002 nie posiada zapisów odnoszących się do powierzchni rezerwatu przyrody.

Część obszaru Dębniańskich Mokradeł PLH020002 pokrywa się z obszarem Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”, który posiada plan ochrony zatwierdzony Uchwałą nr XVI/328/11 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 października 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy” (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 250 poz. 4506). Zapisy planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 są spójne z planem ochrony parku krajobrazowego w odpowiednim zakresie.

Charakterystyka obszaru

Obszar zlokalizowany jest w centralnej części województwa dolnośląskiego, na terenie powiatu wołowskiego. Przeważająca część obszaru znajduje się w zasięgu granic gminy Wołów, z kolei mniejszy północny fragment obszaru w zasięgu gminy Wińsko. Obszar stanowią głównie tereny leśne, w mniejszej części tereny użytkowane rolniczo i stawy hodowlane w okolicy wsi Wrzosa, Dębno oraz Krzydłina Mała, będące ważnym miejscem lęgowym dla ptaków wodno-błotnych. Duży udział w obszarze mają siedliska wilgotne o naturalnym charakterze: okresowo zalewane olsy, łągi, bagna śródleśne, podmokłe łąki, starorzecza i stawy. Często w ich sąsiedztwie występują piaszczyste pagórki z charakterystyczną florą. Przeważająca część gruntów znajduje się w zarządzie

Nadleśnictwa Wołów oraz w zarządzie gmin. Pozostałą część stanowią grunty prywatne lub grunty innej własności, których udział w całkowitej powierzchni obszaru jest marginalny. W związku z rolniczym charakterem regionu na gruntach rolnych w obszarze utrzymuje się dotychczasowe ich użytkowanie. Sporadycznie obserwuje się zamianę użytków zielonych na grunty orne lub intensyfikację użytkowania łąk w kierunku pastwisk, szczególnie w południowej części obszaru. W związku z obecnością dość licznych stawów istotne znaczenie w obszarze ma również prowadzona na jego terenie gospodarka rybacka. Wiąże się z nią duże zapotrzebowanie na wodę, której deficyty obserwuje się okresowo. Dalszy rozwój tego typu działalności może pogłębić problem wody i gospodarowania nią w obszarze. Obszar położony jest w obrębie Obniżenia Ścinawskiego. Od północy okala go pas Wzgórz Trzebnickich, od zachodu dolina Odry, południową i wschodnią granicę wyznaczają lokalne wysoczyzny. Strukturę rzeźby terenu budują formy akumulacji lodowcowej, wodnolodowcowej i rzecznej. Obszar ostoji nie jest w bezpośredni sposób powiązany z innymi obszarami Natura 2000. W najbliższym sąsiedztwie znajduje się obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Łęgi Odrzańskie PLH020018 oraz obszar specjalnej ochrony ptaków Łęgi Odrzańskie PLB020008. Wymienione obszary graniczą z obszarem OZW Dębniańskie Mokradła od zachodniej i południowej strony rozciągając się wzdłuż doliny Odry. W centralnej części obszaru położony jest rezerwat przyrody „Uroczysko Wrzosa”. Obszar jest istotny dla zachowania leśnych oraz nieleśnych siedlisk przyrodniczych, szczególnie siedlisk o charakterze hydrogenicznym i związanych z nimi cennymi gatunkami zwierząt stanowiących przedmioty ochrony obszaru.

Fotografia. 5. Obszar Natura 2000 Dębniańskie Mokradła PLH020002 (fot. J. Czepnik)

Tabela 25. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w całości w zasięgu granic OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Dębno	16 a-c; 17 a-h; 18 a-k; 19 a-o; 20 a-j; 21 a-s; 22 a-h; 23 a-n; 24 i-j; 54 a-l; 55 a-o; 56 a-l; 57 a-l; 58 a-o; 58A a-p; 66 a-o; 67 a-j; 68 a-l; 69 a-i; 70 a-k; 71 a-m; 78 a-l; 79 a-h; 80 a-j; 81 a-j; 82 a-g; 83 a-j; 84 a-k; 85 a-g; 86 a-h; 87 a-i; 101 a-g; 102 a-o; 103 a-m; 104 a-j; 105 a-h; 106 a-h; 107 a-g; 108 a-m; 109 a-k; 110 a-l; 123 b-h; 124 a-s; 125 a-f; 126 a-j; 127 a-m; 128 a-l; 129 a-j; 130 a-l; 131 a-s; 132 a-l; 147 a-f; 148 a-h; 149 a-l; 150 a-j; 151 a-k; 152 a-b; 153 a-i; 154 a-i; 155 a-l; 156 a-r; 157 a-f; 158 a-ix; 159 a-z; 160 k-ox; 161 a-p; 162 a-m; 163 a-i; 165 a-f; 166 a-f; 167 a-f; 168 a-g; 169 a-i; 170 a-f; 171 a-t; 172 a-l; 173 a-t; 174 a-c; 182 a-bx; 183 a-r; 184 a-l; 185 a-r; 186 a-i; 187 a-m; 188 a-p; 189 a-i; 190 a-h; 191 a-j; 196 a-h; 197 a-h; 198 a-j; 199 a-c; 200 a-c; 201 a-k; 202 a-m; 203 a-d; 204 a-c; 205 a-g; 206 a-f; 207 a-f; 208 a-d; 209 a-n; 210 d,l; 213 d-g; 215 a-h; 216 a-f; 217 a-f; 218 a-d; 219 a-d; 220 a-d; 221 a-g; 222 a-g; 223 a-g; 224 a-m; 225 a-d; 228 b,g-h; 238 a-g; 239 a-h; 240 a-wx; 266 b; 266A a-i; 267 b,d,h; 268 a,d,l-r	3090,03	130,91	3220,94
Ogółem		3090,03	130,91	3220,94

*powierzchnia wydzieleń literowanych

Tabela 26. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w części w zasięgu granic OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Dębno	160 c,h-i; 174 d; 210 f-h; 237 b,d-f	58,26	-	58,26
Ogółem		58,26	-	58,26

*powierzchnia wydzieleń literowanych

Uwaga!

1. Z uwagi na stosowaną metodykę zaliczania wydzieleń leśnych do obszarów Natura 2000 oraz niedokładność prowadzenia granic tych obszarów, część powierzchni wydzieleń leżących w zasięgu granic ostoi jest minimalna i obejmuje jedynie niewielki fragment wydzielienia. Powoduje to zawyżanie powierzchni gruntów nadleśnictwa zaliczonych do obszaru Natura 2000.

2. Granice obszaru OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 były weryfikowane i będą miały skorygowany przebieg po przejściu przez obowiązującą procedurę zmiany granic i zatwierdzeniu tych zmian przez Komisję Europejską.

Tabela 27. Siedliska przyrodnicze wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 (wg Standardowego Formularza Danych z 04.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych)

Kod siedliska	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha] wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg pzo	Pow [ha]
				Adres leśny (% powierzchni wydzielenia zajmowany przez siedlisko)	
3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników <i>Ranunculion fluitantis</i>	26,17	B	W trakcie prac terenowych dokonano weryfikacji potencjalnych miejsc występowania siedliska rzek ze zbiorowiskami włosieniczników. Weryfikacja terenowa Jezierzycy oraz Juszki nie potwierdziła występowania siedliska w obszarze Natura 2000. W tej sytuacji konieczne jest wykonanie bardziej szczegółowych badań potwierdzających bądź wykluczających istnienie siedliska rzeki włosienicznikowej na naturalnych ciekach w obszarze.	-
6410	Zmiennowilgotne łąki trzęslicowe <i>Molinion</i>	110,11	B	Większość płatów tego siedliska w obszarze zlokalizowanych jest w okolicach miejscowości Krzydłina Wielka i Krzydłina Mała oraz pomiędzy Dębniem i Rudnem. Obr. 1: 17b (69%); 57h (100%); 57i (100%); 69b (100%); 69c (100%); 69d (100%); 69f (100%); 70a (95%); 86g (100%); 104i (62%); 182d (100%); 182f (67%); 182g (88%); 182h (100%); 182k (5%); 182l (79%); 182y (97%); 182z (91%); 182ax (100%); 182bx (94%); 240g (59%); 240h (35%)	41,34
6440	Łąki selernicowe <i>Cnidion dubii</i>	0,0	-	Obszar nie ma istotnego znaczenia dla ochrony typu siedliska, stopień reprezentatywności został w SDF określony oceną D. Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	-
6510	Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże <i>Arrhenatherion</i>	646,96	B	Największe płaty świeżych łąk zlokalizowane są w południowo-zachodniej części obszaru koło Krzydliny Małej i Krzydliny Wielkiej, a także na zachód od Wołowa oraz na południe od wsi Moczylpnica. Obr. 1: 18k (100%); 86a (100%); 86b (100%); 103d (100%); 104i (38%); 131i (81%); 160dx (54%); 160fx (61%); 182c (65%); 182i (28%); 182j (80%); 182m (3%); 183b (55%); 183c (2%)	9,40
7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)	0,0	-	Obszar nie ma istotnego znaczenia dla ochrony typu siedliska, stopień reprezentatywności został w SDF określony oceną D. Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	-
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>	106,19	B	Siedlisko zajmuje w obszarze ponad 106 ha. Część powierzchni leśnych z siedliskiem uległa zniszczeniu w wyniku huraganu w 2010 roku. Obr. 1: 16a (100%); 17a (100%); 24i (100%); 24j (100%); 130c (100%); 150d (100%); 153d (100%); 154d (100%); 172g (100%); 185i (100%); 185l (100%); 186d (100%); 188o (100%); 188p (100%); 197h (100%); 198i (83%); 205g (100%); 206b (100%); 206c (99%); 206f (100%); 207d (100%); 209c (100%); 215a (100%); 221d (96%); 222f (93%); 223b (99%); 223c (99%); 240dx (100%)	104,65

Kod siedliska	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha] wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg pzo	Pow [ha]
				Adres leśny (% powierzchni wydzielenia zajmowany przez siedlisko)	
9190	Kwaśne dąbrowy <i>Quercetea roboripetraeae</i>	47,39	B	<p>Siedlisko zajmuje w obszarze ponad 47 ha. Większość ich pierwotnego arealu zajmują obecnie gospodarcze monokultury sosnowe. Obecnie zachowane są dwa duże płaty siedliska: pomiędzy Rudnem i Wołowem oraz na południe od Dębna. Oprócz nich, w rozproszeniu, spotkać można mniejsze płaty zlokalizowane głównie w kompleksach lasów sosnowych.</p> <p>Obr. 1: 167a (100%); 168f (100%); 186f (100%); 207b (100%); 207c (100%); 208a (100%); 224a (100%); 225c (95%)</p>	47,00
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe	138,2	A	<p>Siedlisko zajmuje w obszarze ponad 138 ha. Najlepiej zachowane fragmenty chronione są w obrębie rezerwatu „Uroczysko Wrzosey”. Pozostałe większe powierzchnie łągów znajdują się poza zasięgiem rezerwatu, m.in. między Rudnem a Dębem oraz w dolinie Jezierzycy i Nieciecznej. Część powierzchni leśnych z siedliskiem uległa zniszczeniu w wyniku huraganu w 2010 roku i lokalnej działalności bobrów w ostatnich latach.</p> <p>Obr. 1: 16b (100%); 17h (100%); 19b (100%); 19k (100%); 23a (100%); 23f (100%); 78i (91%); 80d (100%); 81h (100%); 82d (100%); 82f (100%); 101a (100%); 103h (100%); 103i (100%); 103j (100%); 103k (100%); 104j (100%); 109k (100%); 110h (100%); 124s (100%); 127b (91%); 128a (100%); 128b (100%); 128c (99%); 129i (100%); 131l (100%); 132j (100%); 147a (100%); 147b (100%); 147c (100%); 147d (100%); 147f (100%); 148f (100%); 149g (100%); 149k (100%); 150a (100%); 150g (100%); 150h (100%); 158b (100%); 158bx (96%); 158c (98%); 158cx (95%); 158d (100%); 158dx (98%); 158f (2%); 158fx (98%); 158g (97%); 158gx (100%); 158h (100%); 158ix (100%); 158m (99%); 158w (100%); 158x (100%); 158z (95%); 159b (100%); 159h (100%); 159i (100%); 162c (100%); 172j (100%); 172k (100%); 182w (100%); 182x (100%); 183d (100%); 183h (100%); 188a (100%); 188g (100%); 189f (100%); 189i (100%); 190f (100%)</p>	148,83
91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i>	46,34	B	<p>Siedlisko zajmuje w obszarze ponad 46 ha. Siedlisko to występuje jedynie w północno-wschodniej części obszaru.</p> <p>Obr. 1: 17d (96%); 17g (98%); 18b (100%); 18c (99%); 18d (100%); 19m (100%); 19n (100%); 78h (97%); 78l (94%)</p>	46,00

Uwaga! Plan zadań ochronnych dla OZW Dębnińskie Mokradła PLH020002 zawierał m.in. informacje o siedliskach przyrodniczych, które wykorzystano do sporządzenia warstwy wektorowej siedlisk przyrodniczych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów. W trakcie prac taksacyjnych oraz późniejszej kontroli zapisów projektu pul dla Nadleśnictwa Wołów w odniesieniu do informacji o siedliskach przyrodniczych stwierdzono pewne nieścisłości pomiędzy informacjami zawartymi w planie zadań obszaru Natura 2000 a stanem na gruncie. Poniższa tabela zestawia stwierdzone rozbieżności.

Tabela 28. Wykaz wydzieleń w zasięgu OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, w których pominięto lub zmieniono informację o siedlisku przyrodniczym w wyniku weryfikacji terenowej w 2013 roku

Lp.	Adres leśny wg stanu na 1.01.2011 r. (aneks do pul)	Adres leśny wg stanu na 1.01.2015 r. (pul)	Źródło informacji o siedlisku	Kod siedliska	Zmiana
1	Fragment wydzielenia leśnego 207d (obręb Dębno)	207f (obręb Dębno)	Plan zadań ochronnych	9170	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – zmiana granic wydzieleń taksacyjnych, niezgodność TSL i składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym (LMśw, Brz).
2	Fragment wydzielenia leśnego 224a (obręb Dębno)	224b (obręb Dębno)	Plan zadań ochronnych	9190	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – zmiana granic wydzieleń taksacyjnych, niezgodność TSL i składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym (BMw, So).
3	Fragment wydzielenia leśnego 222g (obręb Dębno)	222b (obręb Dębno)	Plan zadań ochronnych	9170	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – zmiana granic wydzieleń taksacyjnych, niezgodność TSL i składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym (LMśw, So).
4	Fragment wydzielenia leśnego 223b (obręb Dębno) oraz 223f (obręb Dębno)	223a (obręb Dębno)	Plan zadań ochronnych	9170	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – zmiana granic wydzieleń taksacyjnych, niezgodność TSL i składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym (LMśw, So).

Tabela 29. Powierzchniowa tabela klas wieku wg leśnych siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 wg stanu na 1 stycznia 2015 r. [ha] i na koniec obowiązywania planu [ha]

Kod siedliska	Gr. leśne niezalesione	Gr. związane z gosp. leśną	Drzewostany			KO, KDO	Razem
			<40 lat	40-100 lat	>100 lat		
Stan na 1 stycznia 2015 r.							
9170				73,16	10,64	20,17	103,97
9190				16,10	29,99		46,09
91E0	1,43		50,01	83,92	11,82		147,18
91F0	0,88		4,09	5,79	34,86		45,62
Stan koniec obowiązyującego planu							
9170			11,42	66,31	13,65	12,59	103,97
9190				14,1	29,87	2,12	46,09
91E0	1,43		17,4	105,79	16,11	6,45	147,18
91F0			4,97		34,86	5,79	45,62

Tabela 30. Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa i gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 (wg Standardowego Formularza Danych z 11.2013 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002)

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Stan populacji wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg pzo
				Adres leśny
1060	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Osiadła: 11-50 i	C	Aktualne dane potwierdzają występowanie ww. gatunku w obszarze jednak wymagają uszczegółowienia. Na stanowiskach, gdzie czerwończyk został stwierdzony, populacja wydaje się być stabilna i niezolowana. Obr. 1: 18 b-c, f
6169	Przeplatka maturna <i>Euphydryas maturna</i>	Osiadła: 101-250 i	A	W ostoi odnotowano 5 miejsc występowania gatunku, które można traktować jako osobne stanowiska. Zlokalizowane są one przede wszystkim w północno-wschodniej części Obszaru – okolice miejscowości Kretowice oraz w części centralnej – okolice miejscowości Dębno. Obr. 1: 16 a-c; 19 l-o; 81 d,g-h,j; 82 b,d,g; 83 h-i; 103 a-d,h-k; 104 a-b,j; 105 a; 109 k; 124 s; 149 g,k; 150 a,g-h; 158 z,bx; 183 b
6177	Modraszek telejus <i>Phengaris teleius</i>	Osiadła: 11-50 i	C	W ostoi wykryto 1 miejsce występowania tego gatunku, które pokrywa się z największym miejscem występowania <i>Phengaris nausithous</i> . Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
6179	Modraszek nausitous <i>Phengaris nausithous</i>	Osiadła: 51-100i	C	W ostoi wykryto 4 miejsca występowania tego gatunku. Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1074	Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i>	Osiadła: 251-500 i	A	W ostoi odnotowano 11 miejsc występowania gatunku, które można traktować jako osobne stanowiska. Na dwóch z nich wykazano blisko 100% populacji obszaru. Pierwsze znajduje się kilkaset metrów na północny-wschód od miejscowości Wrzosey, drugie natomiast zlokalizowane jest pomiędzy miejscowościami Kretowice i Moczydlnica Dworska. Pozostałe stanowiska gatunku mają charakter niewielkich skupień tarniny rozmieszczonych głównie w okolicach Rudna oraz pod Wołowem. Obr. 1: 18 f; 24 i; 183 f; 184 a
1088	Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i>	Osiadła: 11-50 i	C	Odnotowano tutaj występowanie kozioroga dębosza tylko na jednym stanowisku na drzewie zlokalizowanym w szpalerze dębów wzdłuż Kanalu Dębnickiego, na zachód od miejscowości Dębno. Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1145	Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	Osiadła: P	B	Warunki siedliskowe w obrębie naturalnych cieków oraz sztucznych cieków w postaci kanałów z warunkami zbliżonymi do naturalnych sprawiają, że oba gatunki ryb znajdują w obszarze dogodne warunki siedliskowe. Aktualne dane potwierdzają występowanie ww. gatunków w obszarze jednak wymagają uszczegółowienia.
5339	Różanka <i>Rhodeus amarus</i>	Osiadła: P	B	
1166	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Osiadła: P	B	Gatunek znajduje w granicach obszaru dobre warunki bytowania i rozrodu. Aktualne dane potwierdzają występowanie gatunku w obszarze, wymagają jednak uszczegółowienia. Obr. 1: 102 j; 106 c

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Stan populacji wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg pzo
				Adres leśny
1188	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Osiedla: P	B	Gatunek znajduje w granicach obszaru dobre warunki bytowania i rozrodu. Aktualne dane potwierdzają występowanie gatunku w obszarze, wymagają jednak uszczegółowienia.
				Obr. 1: 58A a; 71 d; 84 h-k; 85 f; 102 b,j,m; 106 a-f; 107 a-b; 124 d; 125 b,d; 163 a; 173 h; 189 a; 240 g-h
1308	Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	Osiedla: 11-50 i	B	Obszar dla wszystkich gatunków nietoperzy będących przedmiotami ochrony stanowi głównie tereny żerowiskowe. Brak w zasięgu obszaru lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie znanych obiektów służących za zimowiska lub miejsca rozrodu powoduje, że liczebność poszczególnych gatunków jest zależna przede wszystkim od atrakcyjności miejsc żerowania. Aktualne dane potwierdzają występowanie ww. gatunków w obszarze jednak wymagają uszczegółowienia.
1323	Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i>	Osiedla: 11-50 i	B	
1324	Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	Osiedla: 11-50 i	B	
1337	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Osiedla: C	B	W ostatnich latach obserwuje się ekspansję gatunku, który lokalnie silnie oddziałuje zarówno na pozostałe przedmioty ochrony (siedliska przyrodnicze), jak i na prowadzoną w obszarze gospodarkę rolną i leśną.
				Gatunek notowany na stawach we Wrzosach oraz na terenach wzdłuż Juszki i Kanału Dębnickiego. Obserwacje punktowe gatunku: Obr. 1: 17 a,h;18 b,g;19 l,o;57 i-k;71 a-c;102 b;147 f;149 k;151 a;190 a;240 h;
1355	Wydra <i>Lutra lutra</i>	Osiedla: 6-10 i	B	Dogodne warunki siedliskowe oraz bogata baza żerowiskowa sprzyjają stabilności populacji gatunku na terenie ostoi.
				Gatunek notowany na stawach we Wrzosach oraz na terenach wzdłuż Juszki i Kanału Dębnickiego. Obserwacje punktowe gatunku: Obr. 1: 17 a;57 i-k;71 a-c;85 a;149 k

* Jednostka: i = osobniki pojedyncze; lub Kategorie liczebności (kategoria): P = obecne, C = powszechne

Tabela 31. Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 14 kwietnia 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 15 kwietnia 2014 r. poz. 1945) z wyłączeniem terenu rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzosa”

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
1	6410 Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe <i>Molinion</i>	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 17 b, 182 l, 182 m, 182 o, 182 p, 182 r, 182 w, 182 x, 240 g, 240 h	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 17 b, 182 d, 182 f, 182 g, 182 h, 182 l, 182k, 182 y, 182 z, 182 ax, 182bx, 240 g, 240 h	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Zaniechanie / brak koszenia. 2.Obce gatunki inwazyjne. 3.Zmiana składu gatunkowego (sukcesja). 4.Problematyczne gatunki rodzime. <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych. 2.Zalesianie terenów otwartych. 	1. Zachowanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1) lub poprawa jego stanu.	Brak	<p><u>Działania obligatoryjne:</u></p> <p>Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony, położonego na trwałych użytkach zielonych.</p> <p>Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe trwałych użytków zielonych.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściciel lub posiadacz obszaru.</p> <p><u>Działania fakultatywne:</u></p> <p>Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego 6410.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie umowy zawartej z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości.</p>

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
2	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie <i>Arrhenatherion elatioris</i>	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 18 h, 131 i, 160 dx, 160 fx, 182 l, 182 m, 182 n, 183 b	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 18 k, 131 i, 160 dx, 160 fx, 182 c, 182 i, 182 j, 182 m, 183 b	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nawożenie /nawozy sztuczne/. 2. Wypas intensywny. 3. Intensywne koszenie lub intensyfikacja. 4. Zaniechanie / brak koszenia. 5. Obce gatunki inwazyjne. 6. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja). <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Usuwanie trawy pod grunty orne. 2. Zalesianie terenów otwartych. 3. Drogi, autostrady. 	1. Zachowanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1) lub poprawa jego stanu.	Brak	<p><u>Działania obligatoryjne:</u></p> <p>Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony, położonego na trwałych użytkach zielonych.</p> <p>Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe trwałych użytkach zielonych.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściciel lub posiadacz obszaru.</p> <p><u>Działania fakultatywne:</u></p> <p>Przywracanie właściwego stanu siedliska: usunięcie nalotu drzew i krzewów w płatach siedliska, następnie użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe (oddz. 183 b).</p> <p>Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego 6510.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie umowy zawartej z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości.</p>

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
3	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 16 a, 24 l, 24 m, 130 c, 150 d, 153 d, 154 c, 185 j, 185 l, 186 h, 188 s, 188 y, 198 i, 205 h, 206 b, 206 c, 207 d, 209 c, 209 d, 215 a, 221 h, 222 g, 223 b, 223 c, 223 f	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 16 a, 24 i, 24 j, 130 c, 150 d, 153 d, 154 d, 185 i, 185 l, 186 d, 188 o, 188 p, 198 i, 205 g, 206 b, 206 c, 206 f, 207 d, 209 c, 215 a, 221 d, 222 f, 223 b, 223 c	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obce gatunki inwazyjne. 2. Odnawianie lasu po wycince (nasadzenia). 3. Problematyczne gatunki rodzime. <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Usuwanie martwych i umierających drzew. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa stanu siedliska w zakresie wskaźników wiek drzewostanu, martwe drewno, struktura pionowa i przestrzenna drzewostanu lub zachowanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1). 2. Przywrócenie składu gatunkowego drzewostanu typowego dla siedliska przyrodniczego. 3. Ograniczenie inwazji gatunków obcych geograficznie w podszycie. 	<p>Ograniczanie udziału gatunków obcych ekologicznie na siedlisku poprzez ich stopniowe usuwanie.</p> <p>Przebudowa drzewostanu w kierunku zgodnym z siedliskiem poprzez stopniowe usuwanie sosny zwyczajnej <i>Pinus sylvestris</i>.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów.</p>	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
		Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 16 a, 24 l, 24 m, 130 c, 150 d, 153 d, 154 c, 172 g, 185 j, 185 l, 186 h, 188 s, 188 y, 197 l, 198 i, 205 h, 206 b, 206 c, 207 d, 209 c, 209 d, 215 a, 221 h, 222 g, 223 b, 223 c, 223 f, 240 dx	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 16 a, 24 i, 24 j, 130 c, 150 d, 153 d, 154 d, 172 g, 185 i, 185 l, 186 d, 188 o, 188 p, 197 h, 198 i, 205 g, 206 b, 206 c, 206 f, 207 d, 209 c, 215 a, 221 d, 222 f, 223 b, 223 c, 240 dx	jw.	jw.	<p>Pozostawianie drzew martwych i zamierających, w celu odtworzenia zasobów martwego drewna w obszarze Natura 2000.</p> <p>Usuwanie czeremchy amerykańskiej z warstwy podszytu podczas wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych oraz w cięciach rębnych na powierzchniach leśnych z siedliskiem.</p> <p>Cięcia wykonywać rębniami złożonymi z wydłużonym okresem odnowienia (średnim i długim okresem odnowienia).</p> <p>Nie stosować w odnowieniach drzewostanu na siedlisku gatunków obcych ekologicznie.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów.</p>	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
		Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 16 a, 24 l, 24 m, 130 c, 150 d, 153 d, 154 c, 172 g, 188 s, 188 y, 197 l, 198 i, 205 h, 206 b, 206 c, 207 d, 209 c, 209 d, 215 a, 221 h, 222 g, 223 b, 223 c, 223 f, 240 dx	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 16 a, 24 i-j, 130 c; 150 d; 153 d; 154 d; 172 g; 188 o-p; 197 h; 198 i; 205 g; 206 b-c,f; 207 d; 209 c; 215 a; 221 d; 222 f; 223 b-c; 240 dx	jw.	jw.	Podczas wykonywania zabiegów rębnych na powierzchniach leśnych z siedliskiem pozostawianie 5% miąższności drzewostanu, określanej przed rozpoczęciem użytkowania rębego w wydzieleniu leśnym, w postaci zwartego fragmentu, który nie powinien być mniejszy niż 6 arów, aż do jego naturalnego rozpadu. Nie dotyczy to przypadku zagrożenia trwałości lasu i bezpieczeństwa ludzi. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów.	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
4	9190 Kwaśne dąbrowy <i>Quercetea roboripetraeae</i>	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 167 a, 168 g	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 167 a; 168 f	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obce gatunki inwazyjne. 2. Problematyczne gatunki rodzime. <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Usuwanie martwych i umierających drzew. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa stanu siedliska w zakresie wskaźników wiek drzewostanu, martwe drewno, struktura pionowa i przestrzenna drzewostanu lub zachowanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1). 2. Przywrócenie składu gatunkowego drzewostanu typowego dla siedliska przyrodniczego. 	<p>Ograniczanie udziału gatunków obcych ekologicznie na siedlisku poprzez ich stopniowe usuwanie z warstwy drzewostanu.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów.</p>	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
		Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 167 a, 168 g, 186 f, 207 b, 207 c, 208 a, 224 a, 225 c	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 167 a; 168 f; 186 f; 207 b-c; 208 a; 224 a; 225 c	jw.	jw.	<p>Pozostawianie drzew martwych i zamierających, w celu odtworzenia zasobów martwego drewna w obszarze Natura 2000.</p> <p>Usuwanie czeremchy amerykańskiej z warstwy podszytu podczas wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych oraz w cięciach rębnych na powierzchniach leśnych z siedliskiem.</p> <p>Podczas wykonywania zabiegów rębnych na powierzchniach leśnych z siedliskiem pozostawianie 5% miąższości drzewostanu, określanej przed rozpoczęciem użytkowania rębego w wydzieleniu leśnym, w postaci zwartej fragmentu, który nie powinien być mniejszy niż 6 arów, aż do jego naturalnego rozpadu. Nie dotyczy to przypadku zagrożenia trwałości lasu i bezpieczeństwa ludzi.</p> <p>Cięcia wykonywać rębniami złożonymi z wydłużonym okresem odnowienia (średnim i długim okresem odnowienia).</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów.</p>	Brak
5	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albo fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-incanae</i> i olsy źródliskowe	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 16 b, 17 h, 19 b, 19 m, 23 a, 23 f, 78 j,	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 16 b; 17 h; 19 b,k; 23 a,f;	<u>Zagrożenia istniejące:</u> 1. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja). 2. Obce gatunki inwazyjne. 3. Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe).	1. Poprawa istniejącego złego stanu zachowania (U2) siedliska w zakresie wskaźników wiek drzewostanu, martwe drewno, struktura pionowa	<p>Pozostawianie drzew martwych i zamierających, w celu odtworzenia zasobów martwego drewna w obszarze Natura 2000.</p> <p>Nie planować użytkowania rębego w wydzieleniach leśnych na minimum 25% powierzchni siedliska w obszarze Natura 2000 (tj. na powierzchni około 30 ha). Nie dotyczy to przypadku</p>	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
		80 d, 101 a, 110 i, 127 b, 128 a, 128 b, 128 c, 129 j, 131 l, 132 j, 147 a, 147 b, 147 c, 147 d, 147 f, 147 g, 148 f, 158 a, 158 b, 158 c, 158 d, 158 g, 158 h, 158 l, 158 s, 158 t, 158 x, 158 y, 158 ax, 158 bx, 158 cx, 158 dx, 158 fx, 159 b, 159 h, 159 i, 162 c, 162 g, 172 j, 172 k, 182 d, 182 g, 183 d, 183 h, 188 a, 188 i, 189 f, 189 i, 190 j	78 i; 80 d; 101 a; 110 h; 127 b; 128 a-c; 129 i; 131 l; 132 j; 147 a-f; 148 f; 158 b-d,g-h,m,w-x,z,bx-gx,ix; 159 b,h-i; 162 c; 172 j-k; 182 w-x; 183 d,h; 188 a,g; 189 f,i; 190 f	4. Odnawianie lasu po wycince (nasadzenia). <u>Zagrożenia potencjalne:</u> 1. Usuwanie martwych i umierających drzew.	i przestrzenna drzewostanu. 2. Przywrócenie składu gatunkowego drzewostanu typowego dla siedliska przyrodniczego. 3. Poprawa stosunków wodnych w obszarze.	zagrożenia trwałości lasu i bezpieczeństwa ludzi. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów.	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
6	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i>	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 17 d, 17 g, 18 b, 18 c, 19 o, 19 p, 78 i	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 17 d,g; 18 b-d; 19 m-n; 78 h,l	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe). 2. Obce gatunki inwazyjne. 3. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja). <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Usuwanie martwych i umierających drzew. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa stanu siedliska w zakresie wskaźników wiek drzewostanu, martwe drewno, struktura pionowa i przestrzenna drzewostanu lub zachowanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1). 2. Przywrócenie składu gatunkowego drzewostanu typowego dla siedliska przyrodniczego. 3. Ograniczenie inwazji gatunków obcych geograficznie w podszycie. 	<p>Ograniczanie udziału gatunków obcych ekologicznie na siedlisku poprzez ich stopniowe usuwanie na etapie zaplanowanych prac gospodarczych.</p> <p>Pozostawianie drzew martwych i zamierających, w celu odtworzenia zasobów martwego drewna w obszarze Natura 2000.</p> <p>Nie planować użytkowania rębego w wydzieleniach leśnych na minimum 25% powierzchni siedliska w obszarze Natura 2000 (tj. na powierzchni około 12 ha). Nie dotyczy to przypadku zagrożenia trwałości lasu i bezpieczeństwa ludzi.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów.</p>	Brak
		Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 19 o, 19 p	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 19 m-n	jw.	jw.	<p>Usuwanie czeremchy amerykańskiej <i>Padus serotina</i> z warstwy podszytu w ramach prowadzonych zabiegów gospodarczych.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000, Nadleśnictwo Wołów.</p>	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
7	1074 Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i>	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 18 d, 183 f, 184 a	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 18 f; 183 f; 184 a	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nagromadzenie materii organicznej. 2. Ewolucja biocenotyczna, sukcesja. 3. Wypalanie. 4. Usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej. <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zalesianie terenów otwartych. 2. Intensyfikacja rolnictwa. 3. Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych. 	1. Poprawa istniejącego złęgo (U2) lub niezadawalającego o (U1) stanu zachowania gatunku w obszarze Natura 2000.	Brak	<p>Opierając się na wynikach monitoringu stanu zachowania gatunku, na wybranych stanowiskach podjęcie działań w celu wycięcia starszych roślin żywicielskich, nienadających się już do zasiedlenia, w sposób dostosowany do wymagań gatunku, w celu stworzenia warunków do powstania młodej generacji (odrostów) rośliny żywicielskiej i jej samorzutnego odnowienia. Zabiegi mogą być wykonywane jedynie we wrześniu.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 we współpracy z właścicielami /użytkownikami gruntu, Nadleśnictwo Wołów, Gmina Wołów.</p>

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
		Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 18 d, 24 l, 183 f, 184 a	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 18 f; 24 i; 183 f; 184 a	jw.	jw.	Brak	Pozostawianie zarośli roślin żywicielskich gatunku wzdłuż rowów, miedz, dróg itp. Wszystkie tarniny, głogi, dzikie grusze i dzikie róże powinny być traktowane w Obszarze w sposób szczególny. Wszelkie działania zmierzające do usuwania osobników tych gatunków, jak czyszczenie rowów przydrożnych, konserwacja torowisk itp. powinny odbywać się we wrzeźniu. Miejsce po usuniętych roślinach należy pozostawić do samoczynnego odnowienia zarośli. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów, właściciele / użytkownicy gruntu, gmina Wołów.
8	1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 18 b, 18 c, 18 d	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 18 b, c, f	<u>Zagrożenia istniejące:</u> Brak zagrożeń. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> 1. Intensyfikacja rolnictwa. 2. Usuwanie osadów (mułu). 3. Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie. 4. Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem.	1. Uzupełnienie stanu wiedzy na temat gatunku. 2. Utrzymanie lub poprawa istniejącego niezadowolającego o (U1) stanu zachowania gatunku w obszarze Natura 2000.	Brak	Wykonujący prace w obszarze Natura 2000 związane z konserwacją rowów melioracyjnych, kanałów i cieków wodnych oraz brzegów stawów powinni brać pod uwagę występowanie w tych środowiskach rośliny żywicielskiej gatunku szczaw lancetowaty <i>Rumex hydrolapathum</i> . Podmiot odpowiedzialny: Właściciele / użytkownicy gruntu.

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
9	6169 Przeplatka matura <i>Euphydryas maturna</i>	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 16 b, 16 c, 19 l, 19 n, 19 o, 19 p, 158 x, 158 y, 183 b	Nadl. Wołów obręb Dębno oddz.: 16 b-c; 19 l-o; 158 z,bx; 183 b	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u> 1. Zawleczenie choroby (patogeny Mikrobowe).</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u> 1. Usuwanie trawy pod grunty orne. 2. Usuwanie podszytu. 3. Wycinka lasu. 4. Odnawianie lasu po wycince (nasadzenia). 5. Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych.</p>	<p>1. Zachowanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1). 2. Uzupelnienie stanu wiedzy na temat gatunku.</p>	<p>Zachowanie nasadzeń z jesionem wyniosłym i popieranie naturalnych odnowień. Pozostawienie wydzieleń leśnych z rodzimym jesionem ze szczególnym uwzględnieniem osobników młodych i podrostu jesionowego.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów, właściciele / użytkownicy gruntu.</p>	<p>Nasadzenia kaliny koralowej na obrzeżach stanowisk przeplatki i wewnątrz bardziej prześwietlonych wydzieleń leśnych w obrębie stanowisk jako zastępczej rośliny żywicielskiej gatunku.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 we współpracy z właścicielami /użytkownikami gruntu, Nadleśnictwo Wołów.</p>
10	1308 Mopek <i>Barbastella barbastellus</i> , 1323 Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i> , 1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	Cały obszar Natura 2000		<p><u>Zagrożenia istniejące:</u> Brak zagrożeń.</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u> 1. Usuwanie martwych i umierających drzew.</p>	<p>1. Utrzymanie lub poprawa istniejącego niezadawalającego (U1) stanu zachowania siedliska gatunku. 2. Uzupelnienie stanu wiedzy na temat gatunków.</p>	<p>Pozostawianie na powierzchniach leśnych starych drzew dziuplastych oraz stojących drzew martwych lub obumierających z odstającą korą z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi lub mienia oraz przypadków zagrożenia trwałości lasu.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów.</p>	<p>Prowadzenie edukacji ekologicznej mającej na celu zmianę stosunków społeczeństwa do nietoperzy.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Dolnośląski Zespól Parków Krajobrazowych./ jednostki prowadzące działalność edukacyjną na terenie gminy Wołów i Wińsko.</p>

Tabela 32. Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie tych działań i obszarów ich wdrażania w granicach rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzosa” wg załącznika nr 6, 7, 8 do zarządzenia nr 16 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 13 listopada 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 14 listopada 2012 r. poz. 3923)

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
1	91E0 Łęg jesionowo-olszowy <i>Circaeo-Alnetum</i>	Nadl. Wołów, obr. Dębno oddz.: 81, 82, 103, 104	Nadl. Wołów, obr. Dębno oddz.: 81 h; 82 d-f; 103 h-k; 104 j	1. Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych. 2. Niewłaściwe kształtowanie poziomu wód.	Zachowanie dotychczasowej powierzchni siedliska i utrzymanie, w co najmniej nie pogorszonym stanie ochrony na całej powierzchni siedliska.	Brak	Wykonanie ekspertyzy w celu rozpoznania zasobów wodnych i przyczyn ich zmian. Określenie rodzaju działań wraz z ich lokalizacją i zakresem, a także parametrów poszczególnych urządzeń hydrotechnicznych mających na celu utrzymanie właściwych stosunków wodnych w granicach rezerwatu. W oparciu o ww. ekspertyzę zabezpieczenie właściwych stosunków wodnych w rezerwacie poprzez wykonanie prac inżynierjno-technicznych eliminujących niekorzystne zmiany stosunków wodnych. Podmiot odpowiedzialny: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu/ Nadleśnictwo Wołów/ Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Wrocławiu

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
2	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe <i>Molinion</i>	Nadl. Wołów, obr. Dębno oddz.: 57 h, 57 i, 69 b, 69 c, 69 d, 69 f, 70 a, 86 g	Nadl. Wołów, obr. Dębno oddz.: 57 h-i; 69 b-f; 70 a; 86 g	1. Zaprzestanie koszenia i zmiany w strukturze gatunkowej. 2. Zarastanie krzewami. 3. Eutrofizacja - nadmierny udział nitrofilnych bylin. 4. Inwazja gatunków obcych geograficznie.	Zachowanie dotychczasowej powierzchni siedliska i dążenie do osiągnięcia właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego na całej powierzchni siedliska.	Brak	<u>Działania obligatoryjne:</u> Zachowanie siedliska przyrodniczego, ekstensywne użytkowanie kośne, z wywiezieniem pozyskanej biomasy poza rezerwat. <u>Działania fakultatywne:</u> Mechaniczne koszenie, co najmniej 50% powierzchni w każdym roku, naprzemiennie, na wysokości 5-15 cm, w okresie sierpień - październik. W razie braku efektu dopuszcza się koszenie coroczne na całej powierzchni. Podmiot odpowiedzialny: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu/ Nadleśnictwo Wołów/ beneficjenci programów rolno-środowiskowych
		Nadl. Wołów, obr. Dębno oddz.: 104 h	Nadl. Wołów, obr. Dębno oddz.: 104 i We wskazanej lokalizacji siedlisko współwysępuje z innym siedliskiem	jw.	jw.	Brak	<u>Działania obligatoryjne:</u> Zachowanie 4 luk w drzewostanie o łącznej powierzchni około 1,08 ha (2 w północnej i 2 w południowej części oddziału 104 i) wraz z wizurami dla odtwarzania korytarzy ekologicznych łączących fragmenty łąk. Zachowanie siedliska przyrodniczego, ekstensywne użytkowanie kośne, z wywiezieniem pozyskanej biomasy poza rezerwat. <u>Działania fakultatywne:</u> Przez okres pierwszych trzech lat należy kosić mechanicznie corocznie (okres sierpień-październik) na wysokości 5-15 cm, po upływie trzech lat łąki należy kosić na powierzchni 50%, naprzemiennie, w każdym roku inna powierzchnia. W zachowanych w części południowej oddziału 104 h dwóch lukach w drzewostanie należy wyciąć drzewa znajdujące się wewnątrz luk i wywieźć poza rezerwat, następnie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
			przyrodni czym (6510).				należy wyrównać frezem leśnym powstałe po wycięciu drzew pnie i odrośla. Wizury o szerokości 4m powinny łączyć luki ze sobą i z drogą umożliwiającą wywóz biomasy, dopuszcza się w miejscu przejścia wizur przez rowy wykonanie przepustów umożliwiających komunikację, a także w miejscach szczególnie wilgotnych na trasie wizury wzmocnienie podłoża w postaci dylówki. Podmiot odpowiedzialny: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu/ Nadleśnictwo Wołów/ beneficjenci programów rolno-środowiskowych
3	6510 Niżowe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie <i>Arrhenatherion elatioris</i>	Nadl. Wołów, obr. Dębno oddz.: 86 a, 86 b, 103 d, 104 g, 104 d	Nadl. Wołów, obr. Dębno oddz.: 86 a-b; 103 d; 104 i We wskazane j lokalizacji siedlisko współwys tępuje z innym siedliskiem przyrodni	1. Zaprzestanie koszenia i zmiany w strukturze gatunkowej. 2. Zarastanie krzewami. 3. Eutrofizacja - nadmierny udział nitrofilnych bylin. 4. Inwazja gatunków obcych geograficznie.	Zachowanie dotychczasowej powierzchni siedliska i dążenie do osiągnięcia właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego na całej powierzchni siedliska.	Brak	<u>Działania obligatoryjne:</u> Zachowanie siedliska przyrodniczego, ekstensywnie użytkowane kośne, z wywiezieniem pozyskanej biomasy poza rezerwat. <u>Działania fakultatywne:</u> Koszenie mechaniczne, coroczne po 15 lipca na wysokości 5-15 cm. Podmiot odpowiedzialny: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu/ Nadleśnictwo Wołów/ beneficjenci programów rolno-środowiskowych <u>Działania obligatoryjne:</u> Utrzymywanie charakteru łąkowego na obszarze dawnej szkółki (oddz. 103 d) oraz linii oddziałowej między oddziałami 81-82 o łącznej powierzchni 0,94 ha, poprzez wykaszanie raz na dwa lata polany oraz linii oddziałowej wraz z wywozem pozyskanej biomasy. <u>Działania fakultatywne:</u> Koszenie mechaniczne w terminie sierpniowym, na

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
			czym (6410).				wysokości 5-15 cm. Na powierzchni przewidzianej w danym roku do skoszenia pozostawić 20% powierzchni nieskoszonej (za każdym razem w innym miejscu). W razie braku efektu należy wprowadzić koszenie coroczne. Podmiot odpowiedzialny: Właściciel lub posiadacz obszaru.
4	Populacje gatunków ssaków: 1337 bóbr europejski <i>Castor fiber</i> , 1355 wydra <i>Lutra lutra</i>	Nadl. Wołów, obr. Dębno oddz.: 57, 70, 71, 82, 83, 84, 85, 86, 103, 104, 106, 107, 108, 109, 124, 149, 150	Nadl. Wołów, obr. Dębno oddz.: 57, 70, 71, 82, 83, 84, 85, 86, 103, 104, 106, 107, 108, 109, 124, 149, 150	1. Zanieczyszczenia wód. 2. Regulowanie koryt rzecznych.	Nie ma potrzeby podejmowania specyficznych działań dla ochrony gatunków. Ochrona siedlisk gatunków. Utrzymanie liczebności gatunku na obecnym poziomie.	Brak	Nie ma potrzeby podejmowania specyficznych działań dla ochrony gatunków. Ochrona siedlisk gatunków, poprzez utrzymanie właściwych stosunków wodnych. Należy utrzymać populację na obecnym poziomie. Podmiot odpowiedzialny: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu/ Nadleśnictwo Wołów/ Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Wrocławiu

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
5	6169 Przeplatka matura <i>Euphydryas maturna</i>	Nadl. Wołów, obr. Dębno oddz.: 103 d, linia oddziałowa między oddziałami 81-82	Nadl. Wołów, obr. Dębno oddz.: 103 d, linia oddziałowa między oddziałami 81-82	1. Zaprzestanie koszenia i zmiany w strukturze gatunkowej istniejących łąk. 2. Eksploatacja lasu bez odnowienia. 3. Zawleczenie choroby (choroba jesionów).	Zapewnienie dostępu do rośliny pokarmowej. Uzupełnienie stanu wiedzy o liczebności i parametrach populacji bytującej w rezerwacie stanowiącej cel ochrony obszaru Natura 2000.	Brak	<u>Działania obligatoryjne:</u> Utrzymywanie charakteru łąkowego na obszarze dawnej szkółki oraz linii oddziałowej o łącznej powierzchni 0,94 ha, poprzez wykaszanie raz na dwa lata polany oraz linii oddziałowej wraz z wywozem pozyskanej biomasy. <u>Działania fakultatywne:</u> Wykaszanie raz na dwa lata, polany oraz linii oddziałowej; koszenie mechaniczne w terminie sierpniowym, na wysokości 5-15 cm. Na powierzchni przewidzianej w danym roku do skoszenia pozostawić 20% powierzchni nieskoszonej (za każdym razem w innym miejscu). W razie braku efektu należy wprowadzić koszenie coroczne. Podmiot odpowiedzialny: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu/ Nadleśnictwo Wołów/ beneficjenci programów rolno-środowiskowych
6	Populacje gatunków nietoperzy: nocek duży <i>Myotis myotis</i> , nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i> , mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	Cały rezerwat		Nie rozpoznano.	Uzupełnienie stanu wiedzy o liczebności i parametrach populacji gatunków bytujących w rezerwacie stanowiących cele ochrony obszaru Natura 2000.	Brak	Nie stwierdzono potrzeby prowadzenia działań dotyczących ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk. Uzupełnienie stanu wiedzy o liczebności populacji gatunków bytujących w rezerwacie stanowiących cele ochrony obszaru Natura 2000. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
7	Populacje gatunków ryb: różanka <i>Rhodeus amarus</i> , piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	Rzeka Juszka		1. Zanieczyszczenia wód. 2. Regulowanie koryt rzecznych.	Uzupełnienie stanu wiedzy o liczebności i parametrach populacji gatunków bytujących w rezerwacie stanowiących cele ochrony obszaru Natura 2000.	Brak	Utrzymanie siedlisk dla gatunków we właściwym stanie ochrony. Wykonanie ekspertyzy w celu rozpoznania zasobów wodnych i przyczyn ich zmian. Określenie rodzaju działań wraz z ich lokalizacją i zakresem, a także parametrów poszczególnych urządzeń hydrotechnicznych mających na celu utrzymanie właściwych stosunków wodnych w granicach rezerwatu. W oparciu o ww. ekspertyzę zabezpieczenie właściwych stosunków wodnych w rezerwacie poprzez wykonanie prac inżynierjno-technicznych eliminujących niekorzystne zmiany stosunków wodnych. Podmiot odpowiedzialny: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu/ Nadleśnictwo Wołów/ Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Wrocławiu
8	Populacje gatunków płazów: traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i> , kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Nadl. Wołów, obr. Dębno oddz.: 84, 85, 106, 107	Nadl. Wołów, obr. Dębno oddz.: 84, 85, 106, 107	1. Zanieczyszczenia wód. 2. Regulowanie koryt rzecznych. 3. Wypływanie, zarastanie niewielkich stawów.	Uzupełnienie stanu wiedzy o liczebności i parametrach populacji gatunków bytujących w rezerwacie, stanowiących cele ochrony obszaru Natura 2000.	Brak	Utrzymanie siedlisk dla gatunków we właściwym stanie ochrony. Zapobieganie wypłycaaniu i zarastaniu trzciną i rdestnicą pływającą stawku w oddziale leśnym 106 poprzez wykaszanie roślinności wodnej. Zapobieganie nadmiernemu ocienieniu lustra wody przez usuwanie zakrzaczeń w bezpośrednim sąsiedztwie stawku. Podmiot odpowiedzialny: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu/ Nadleśnictwo Wołów/ Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Wrocławiu

Tabela 33. Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach z siedliskami przyrodniczymi stanowiącymi przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
1	Siedl. przyr.: Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe <i>Molinion</i> kod: 6410 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko przyrodnicze zlokalizowane jest w 22 wydzieleniach leśnych. W opisie taksacyjnym powierzchnie te należą do kategorii użytkowania: łąka, poletko łowieckie - łąka, sukcesja, drzewostan. W wydzieleniu leśnym opisanym jako drzewostan znajduje się niewielki płat siedliska (5% pow. wydz. leśn.) przechodzący z sąsiedniego wydzielenia z łąką. Projekt pul w stosunku do tych powierzchni nie określa żadnych wskazań gospodarczych, w związku z czym w tym zakresie ocenia się go jako neutralny.</p>	Brak
		2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
2	Siedl. przyr.: Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże <i>Arrhenatherion</i> kod: 6510 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko przyrodnicze zlokalizowane jest w 14 wydzieleniach leśnych. W opisie taksacyjnym powierzchnie te należą do kategorii użytkowania: łąka, poletko łowieckie - łąka, poletko łowieckie-rola, poletko łowieckie-pastwisko, pastwisko lub sukcesja. Projekt pul w stosunku do tych powierzchni nie określa żadnych wskazań gospodarczych, w związku z czym w tym zakresie ocenia się go jako neutralny.</p>	Brak
		2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
		3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
3	Siedl. przyr.: Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i> kod: 9170 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	0	brak	brak	0	brak	0	<p>W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko grądu 9170 rozpoznano w obrębie 30 wydziełów leśnych, w których z wyjątkiem jednego zajmuje ono duże powierzchnie stanowiąc ponad 50% powierzchni każdego wydziału. Dwa z wydziełów leśnych z siedliskiem grądu tylko częściowo pokrywają się z obszarem ostoi. W wydziałach tych siedlisko zajmuje odpowiednio 54% i 16% ich powierzchni.</p> <p>W zakresie pzo dla obszaru OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 w projekcie pul uwzględniono prawie wszystkie zadania ochronne dla siedliska grądu z zakresu gospodarki leśnej z wyjątkiem kilku sytuacji, które opisano poniżej tabeli.</p> <p>Projekt pul pozostawia bez wskazań gospodarczych 20% łącznej powierzchni wydziełów leśnych z siedliskiem grądu.</p> <p>W zakresie odnowień przyjęto składy odnowieniowe zgodne z siedliskiem przyrodniczym podawanym dla danej powierzchni leśnej, co szczegółowo prezentuje zestawienie w rozdz. VI.2.1. W nadchodzącym 10-leciu odnowienia w składzie gatunkowym odpowiadającym siedlisku grądu są przewidziane na łącznej powierzchni 11,26 ha.</p> <p>W zakresie pozostałych zadań pzo wskazuje głównie potrzebę eliminowania z drzewostanu na siedlisku obcych gatunków drzew. W większości przypadków będzie to możliwe dzięki zaplanowaniu trzebieży późnych w wyd. leśn, którym przypisano takie zadania ochronne.</p>	<p>W ramach planowanych trzebieży późnych w wydziałach leśnych: 130c, 150d, 153d, 154d, 188p, 205g, 206b, c, f221d, 222f, 223c, 185i, l, 186d, 198i (obręb Dębno) konieczne jest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczanie udziału gatunków obcych ekologicznie na siedlisku poprzez ich stopniowe usuwanie (zgodnie z pzo). 2. Przebudowa drzewostanu w kierunku zgodnym z siedliskiem poprzez stopniowe usuwanie sosny zwyczajnej <i>Pinus sylvestris</i> (zgodnie z pzo). 3. Pozostawianie drzew martwych i zamierających, w celu odtworzenia zasobów martwego drewna w obszarze Natura 2000 (zgodnie z pzo). 4. Usuwanie czeremchy amerykańskiej z warstwy podszytu podczas wykonywania zabiegów
		2	+3	brak	brak	+2	brak	-1/+2		
		3	+3	brak	brak	-1	brak	-1		

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
										<p>pielęgnacyjnych oraz w cięciach rębnych na powierzchniach leśnych z siedliskiem (zgodnie z pzo).</p> <p>5. Pozostawianie drzew dziuplastych.</p> <p>W ramach planowanych rębni złożonych w wydzieleniach leśnych: 207d oraz 223 b (obręb Dębno) konieczne jest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczanie udziału gatunków obcych ekologicznie na siedlisku poprzez ich stopniowe usuwanie (zgodnie z pzo). 2. Przebudowa drzewostanu w kierunku zgodnym z siedliskiem poprzez stopniowe usuwanie sosny zwyczajnej <i>Pinus sylvestris</i> (zgodnie z pzo). 3. Pozostawianie drzew martwych i zamierających, w celu odtworzenia zasobów martwego drewna w obszarze Natura 2000 (zgodnie z pzo). 4. Usuwanie czeremchy amerykańskiej z warstwy podszytu podczas wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych oraz w

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
										<p>cięciach rębnych na powierzchniach leśnych z siedliskiem (zgodnie z pzo).</p> <p>5. Nie stosować w odnowieniach drzewostanu na siedlisku gatunków obcych ekologicznie (zgodnie z pzo).</p> <p>6. Podczas wykonywania zabiegów rębnych na powierzchniach leśnych z siedliskiem pozostawianie 5% miąższości drzewostanu, określanej przed rozpoczęciem użytkowania rębego w wydzieleniu leśnym, w postaci zwartej fragmentu, który nie powinien być mniejszy niż 6 arów, aż do jego naturalnego rozpadu. Nie dotyczy to przypadku zagrożenia trwałości lasu i bezpieczeństwa ludzi (zgodnie z pzo).</p> <p>7. Pozostawianie drzew dziuplastych.</p> <p>8. Planowane zabiegi w wydz. leśn.: 130c, 150d (obręb Dębno) wykonać w terminie 31.08-31.03.</p>

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
4	Siedl. przyr.: Kwaśne dąbrowy <i>Quercetea roboripetraeae</i> kod: 9190 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	0	brak	brak	0	brak	0	<p>W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko kwaśnej dąbrowy 9190 rozpoznano w obrębie 8 wydzielań leśnych, w których niemal w każdym zajmowało ono 100% jego powierzchni.</p> <p>W zakresie pzo dla obszaru OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 w projekcie pul uwzględniono wszystkie zadania ochronne dla siedliska kwaśnej dąbrowy.</p> <p>W związku z dość dużym zniekształceniem struktury gatunkowej drzewostanów na siedlisku w jego poszczególnych płatach całą powierzchnię siedliska zagospodarowano trzebieżami późnymi (7 wydz. lesn.) i rębiami złożonymi.</p> <p>W zakresie odnowień przyjęto składy odnowieniowe zgodne z siedliskiem przyrodniczym podawanym dla danej powierzchni leśnej, co szczegółowo prezentuje zestawienie w rozdz. VI.2.1. W nadchodzącym 10-leciu odnowienia w składzie gatunkowym odpowiadającym siedlisku kwaśnej dąbrowy są przewidziane na powierzchni 0,6 ha.</p> <p>W zakresie pozostałych zadań pzo wskazuje głównie potrzebę eliminowania z drzewostanu na siedlisku obcych gatunków drzew. W większości przypadków będzie to możliwe dzięki zaplanowaniu trzebieży późnych i rębni złożonych w wydz. lesn., którym przypisano takie zadania ochronne.</p>	<p>W ramach planowanych trzebieży późnych w wydzieleniach leśnych: 167a, 186f, 207b, c, 208a, 224a, 225c (obręb Dębno) konieczne jest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczanie udziału gatunków obcych ekologicznie na siedlisku poprzez ich stopniowe usuwanie z warstwy drzewostanu (zgodnie z pzo). 2. Pozostawianie drzew martwych i zamierających, w celu odtworzenia zasobów martwego drewna w obszarze Natura 2000 (zgodnie z pzo). 3. Usuwanie czeremchy amerykańskiej z warstwy podszytu podczas wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych oraz w cięciach rębnych na powierzchniach leśnych z siedliskiem (zgodnie z pzo). 4. Pozostawianie drzew dziuplastych. <p>W ramach planowanych rębni złożonych w wydzieleniu leśnym 168f (obręb Dębno) konieczne jest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczanie udziału
		2	+3	brak	brak	+2	brak	-1/+2		
		3	+3	brak	brak	-1	brak	-1		

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
										<p>gatunków obcych ekologicznie na siedlisku poprzez ich stopniowe usuwanie z warstwy drzewostanu (zgodnie z pzo).</p> <p>2. Pozostawianie drzew martwych i zamierających, w celu odtworzenia zasobów martwego drewna w obszarze Natura 2000 (zgodnie z pzo).</p> <p>3. Usuwanie czeremchy amerykańskiej z warstwy podszytu podczas wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych oraz w cięciach rębnych na powierzchniach leśnych z siedliskiem (zgodnie z pzo).</p> <p>4. Podczas wykonywania zabiegów rębnych na powierzchniach leśnych z siedliskiem pozostawianie 5% miąższości drzewostanu, określonej przed rozpoczęciem użytkowania rębego w wydzieleniu leśnym, w postaci zwarteo fragmentu, który nie powinien być mniejszy niż 6 arów, aż do jego naturalnego rozpadu. Nie dotyczy to przypadku zagrożenia trwałości lasu i bezpieczeństwa ludzi (zgodnie z pzo).</p>

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
										5. Pozostawianie drzew dziuplastych.
5	Siedl. przyr.: Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe kod: 91E0 ocena ogólna: A (wg SDF)	1	0	0	0	0	brak	0	<p>W pzo z ochronne z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko łęgu 91E0 rozpoznano w obrębie 69 wydzieleń leśnych, w których niemal w każdym zajmowało ono 100% jego powierzchni.</p> <p>W zakresie pzo dla obszaru OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 w projekcie pul uwzględniono wszystkie zadania ochronne dla siedliska łęgu 91E0.</p> <p>W związku z priorytetowym charakterem siedliska bez wskazań gospodarczych pozostawiono w zasięgu ostoi ponad 74 ha łągów, w tym 42,25 ha poza rezerwatem przyr „Uroczysko Wrzosa”, co pozwoliło spełnić założenia jednego z zadań ochronnych dla tego siedliska o pozostawieniu min. 25% jego siedliska bez wskazań gospodarczych.</p> <p>W zakresie odnowień przyjęto składy odnowieniowe zgodne z siedliskiem przyrodniczym podawanym dla danej powierzchni leśnej, co szczegółowo prezentuje zestawienie w rozdz. VI.2.1. W nadchodzącym 10-leciu odnowienia w składzie gatunkowym odpowiadającym siedlisku łęgu 91E0 są przewidziane na powierzchni 2,05 ha.</p>	<p>W ramach planowanych rębni złożonych w wydzieleniach leśnych 129i, 16b oraz trzebieży późnych w wydzieleniach leśnych: 101a, 128a, 147a, b, f, 148f, 19b, 132j, 158cx, dx, fx, m, 159h, 189f, 183h, 188a (obręb Dębno) konieczne jest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pozostawianie drzew martwych i zamierających, w celu odtworzenia zasobów martwego drewna w obszarze Natura 2000 (zgodnie z pzo). 2. Pozostawianie drzew dziuplastych. 3. Planowane zabiegi w wydz. leśn.: 127b, 128a, 129i, 147a, b, c, f, 148f, 80d (obręb Dębno) wykonać w terminie 31.08-31.03.
		2	+3	+2	0	0	brak	-1		
		3	+3	0	0	-1	brak	-1		
6	Siedl. przyr.: Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i> kod: 91F0	1	0	0	0	0	brak	0	<p>Zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko łęgu 91F0 rozpoznano w obrębie 9 wydzieleń leśnych, w których niemal w każdym zajmowało ono 100% jego powierzchni.</p> <p>W zakresie pzo dla obszaru OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 uwzględniono wszystkie zadania ochronne dla</p>	<p>W ramach planowanych rębni złożonych w wydzieleniach leśnych 19m, n (obręb Dębno) konieczne jest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczanie udziału gatunków obcych
		2	+3	+2	0	0	brak	-1		
		3	+3	0	0	-1	brak	-1		

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
	ocena ogólna: B (wg SDF)								<p>siedliska łągu 91F0.</p> <p>Powierzchnia starszych drzewostanów zagospodarowanych trzebieżami późnymi (19,79 ha) stanowi 43% powierzchni całego siedliska, co w pełni spełnia założenia jednego z zadań ochronnych zamieszczonych w pzo o pozostawieniu bez użytkowania rębego min. 25% powierzchni siedliska.</p> <p>W zakresie odnowień przyjęto składy odnowieniowe zgodne z siedliskiem przyrodniczym podawanym dla danej powierzchni leśnej, co szczegółowo prezentuje zestawienie w rozdz. VI.2.1. W nadchodzącym 10-leciu odnowienia w składzie gatunkowym odpowiadającym siedlisku łągu 91F0 są przewidziane na powierzchni 3,14 ha.</p>	<p>ekologicznie na siedlisku poprzez ich stopniowe usuwanie na etapie zaplanowanych prac gospodarczych (zgodnie z pzo).</p> <p>2. Pozostawianie drzew martwych i zamierających, w celu odtworzenia zasobów martwego drewna w obszarze Natura 2000 (zgodnie z pzo).</p> <p>3. Usuwanie czeremchy amerykańskiej <i>Padus serotina</i> z warstwy podszytu w ramach prowadzonych zabiegów gospodarczych (zgodnie z pzo).</p> <p>4. Pozostawianie drzew dziuplastych.</p> <p>W ramach planowanych trzebieży późnych w wydz. lesn. 17d, g, 78h (obręb Dębno) oraz pielęgnacji młodszych drzewostanów w wydz. lesn. 18b (obręb Dębno) konieczne jest:</p> <p>1. Ograniczanie udziału gatunków obcych ekologicznie na siedlisku poprzez ich stopniowe usuwanie na etapie zaplanowanych prac</p>

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
										gospodarczych (zgodnie z pzo). 2. Pozostawianie drzew martwych i zamierających, w celu odtworzenia zasobów martwego drewna w obszarze Natura 2000 (zgodnie z pzo).

¹⁾ Symbole wpływu planowanych czynności gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony oraz symbole dotyczące okresu tego oddziaływania: + (plus) – wpływ dodatni, pozytywny; 0 (zero) – wpływ obojętny; - (minus) – wpływ ujemny, negatywny; brak – gdy brak danej czynności w projekcie planu; 1. oddziaływanie krótkoterminowe, 2. oddziaływanie średnioterminowe, 3. oddziaływanie długoterminowe. ²⁾ Wskaźniki zachowania stanu: Kryterium 1: Naturalny zasięg i powierzchnia siedliska przyrodniczego w obrębie tego zasięgu są stałe lub zwiększają się: zwiększają się (+), pozostają bez zmian (0), zmniejszają się (-); Kryterium 2: Struktura drzewostanów i funkcje konieczne do długotrwałego zachowania siedliska przyrodniczego istnieją i prawdopodobnie będą istnieć nadal: poprawiają się (+), pozostają bez zmian (0), pogarszają się (-); Kryterium 3: Stan ochrony typowych gatunków siedliska przyrodniczego jest korzystny: poprawia się (+), pozostaje bez zmian (0), pogarsza się (-). ³⁾ Zadania gospodarcze formułowane na poziomie ogólnym (nieadresowane do wydziałów drzewostanowych) nie kwalifikują się do ujęcia w formie macierzy, stąd omówienie ich przewidywanego wpływu możliwe tylko w formie tekstowej.

Tabela 34. Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach, na których zinwentaryzowano gatunki zwierząt stanowiące przedmioty ochrony OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002										
1	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i> , kod: 1060 ocena ogólna: C (wg SDF)	1	0	brak	0	brak	brak	brak	W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej! Na gruntach w zarządzie nadleśnictwa w zasięgu OZW Dębniańskie Mokradła gatunek został odnotowany w 3 wydzieleniach leśnych, w których zaplanowano odnowienia (wydz. lesn. 18c) oraz pielęgnacje młodszych drzewostanów (wydz. lesn. 18b, f). Zabieg nie będzie bezpośrednio oddziaływał na siedlisko gatunku, ponieważ go nie dotyczy. Istnieje jednak zagrożenie pośredniego, chwilowego negatywnego oddziaływania tego zabiegu związanego np. z dojazdem do powierzchni z drzewostanem.	W czasie realizacji planowanych zabiegów w wydz. lesn. 18b, c, f (obręb Dębno) chronić siedliska gatunku sąsiadujące z powierzchnią leśną – nie wyznaczać tras dojazdu do powierzchni drzewostanu w tego typu miejscach.
		2	0	brak	0	brak	brak	brak		
		3	-1/0	brak	-1/0	brak	brak	brak		
2	Przeplatka matura <i>Euphydryas maturna</i> , kod: 6169 ocena ogólna: A (wg SDF)	1	0	brak	-1/0	-1/0	-1/0	brak	W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej! Na gruntach w zarządzie nadleśnictwa w zasięgu OZW Dębniańskie Mokradła gatunek został odnotowany w 38 wydzieleniach leśnych. W zakresie pzo dla obszaru OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 w projekcie pul uwzględniono niemal wszystkie zadania ochronne dla przeplatki matura z zakresu gospodarki leśnej z wyjątkiem kilku sytuacji, które opisano poniżej tabeli. Dla 31 wydzieleń leśnych projekt pul nie przewiduje żadnych wskazań gospodarczych. W pozostałych planowane są odnowienia, pielęgnacje młodszych drzewostanów, trzebieże późne oraz rębnie złożone.	W czasie realizacji planowanych wskazań gospodarczych w wydz. leśn.: 16b, c, 19l, m, n, 158z (obręb Dębno) konieczne jest: 1. Popieranie naturalnych odnowień jesionu wyniosłego na powierzchni wydzialeń leśnych (zgodnie z pzo). 2. Ochrona i pozostawianie w drzewostanie w czasie realizacji wskazań gospodarczych osobników młodych i podrostu jesionowego (zgodnie z pzo). 3. Dodatkowo w wydz. lesn. 16b, 19m, n (obręb Dębno) w zaplanowanych po rębni złożonej odnowieniach należy uwzględnić zgodnie z zadaniem ochronnym z pzo
		2	0	brak	0	0	0	brak		
		3	+3	brak	-1/0	-1/0	-1/0	brak		

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
									<p>Wszystkie zabiegi z wyjątkiem odnowień mogą potencjalnie negatywnie oddziaływać na pojedyncze osobniki gatunku oraz ich siedlisko.</p> <p>W pierwszym przypadku wpływ ten będzie miał charakter bezpośredni, chwilowy i wiązać się będzie z możliwością niezamierzonego zabicia pojedynczych osobników gatunku na powierzchni leśnej w czasie wykonywania czynności związanych z realizowanym zadaniem gospodarczym.</p> <p>Drugi rodzaj oddziaływania będzie miał charakter pośredni, średnioterminowy i wiązać się będzie z potencjalnym zubożeniem bazy pokarmowej gatunku w czasie wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych, trzebieży późnych oraz rębni złożonych.</p> <p>Ten rodzaj oddziaływania wymaga zastosowania działań minimalizujących.</p> <p>Zaplanowane odnowienia będą miały pozytywny wpływ na siedlisko gatunku w perspektywie długoterminowej.</p>	konieczność wprowadzania nasadzeń kaliny koralowej na obrzeżach stanowisk przeplatki i wewnątrz bardziej prześwietlonych wydzielen leśnych w obrębie stanowisk jako zastępczej rośliny żywicielskiej gatunku.
3	Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i> , kod: 1074 ocena ogólna: A (wg SDF)	1	brak	0	0	0	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Na gruntach w zarządzie nadleśnictwa w zasięgu OZW Dębniańskie Mokradła gatunek został odnotowany w 4 wydzieleniach leśnych.</p> <p>Z wyjątkiem jednego z nich, które zostało pozostawione bez wskazań gospodarczych, w pozostałych zaplanowano: pielęgnacje (wydz. lesn. 183f – obręb Dębno), pielęgnacje młodszych drzewostanów (wydz. lesn. 18f– obręb Dębno) oraz trzebieże późne (184a - obręb Dębno). Żaden z tych zabiegów nie obejmuje siedliska gatunku. W tej sytuacji zapisy projektu pul w stosunku do barczatki ocenia się jako neutralne.</p>	Brak
		2	brak	0	0	0	brak	brak		
		3	brak	0	0	0	brak	brak		

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
4	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i> , kod: 1166 ocena ogólna: B (wg SDF) Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i> , kod: 1188 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	0	brak	0	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Z uwagi na dostępność odpowiednich siedlisk na terenie Nadleśnictwa Wołów oba gatunki posiadają liczne stanowiska w zasięgu granic nadleśnictwa, w tym również na gruntach w jego zarządzie.</p> <p>Powierzchnie, na których zlokalizowane są znane stanowiska traszki grzebieniastej nie zaplanowano żadnych wskazań gospodarczych.</p> <p>W przypadku kumaka jego stanowiska występują w 25 wydzieleniach leśnych, z czego aż 21 zostało pozostawionych bez wskazań gospodarczych. W pozostałych zaplanowano pielęgnacje i trzebieże późne, które nie obejmują siedlisk gatunku i nie stanowią dla niego żadnego zagrożenia.</p>	Brak
		2	brak	0	brak	0	brak	brak		
		3	brak	0	brak	0	brak	brak		
5	Mopek <i>Barbastella barbastellus</i> kod: 1308 Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i> kod: 1323 Nocek duży <i>Myotis myotis</i> kod: 1324 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	0	0	0	0	0	0	<p>W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Wskazane gatunki nietoperzy mogą występować głównie w drzewostanach liściastych i mieszanych w odpowiednim wieku (głównie ponad 80-letnich), wykorzystując je jako żerowiska i miejsca letnich schronień.</p> <p>Realizacja zapisów projektu pul tylko w określonym zakresie niesie za sobą zagrożenie wywołania negatywnego oddziaływania na wskazane gatunki. Jednym z potencjalnych oddziaływań może być płoszenie lub zabijanie pojedynczych osobników w wyniku usuwania drzew dziuplastych. Ten rodzaj oddziaływania można określić jako negatywny, bezpośredni, chwilowy. Dotyczy on powierzchni leśnych, na których zaplanowano trzebieże późne i zabiegi rębne.</p> <p>Drugi rodzaj oddziaływania dotyczy siedlisk obu</p>	<p>W ramach realizacji trzebieży późnych, rębni złożonych oraz rębni zupełnych konieczne jest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pozostawianie na powierzchniach leśnych starych drzew dziuplastych oraz stojących drzew martwych lub obumierających z odstającą korą z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi lub mienia oraz przypadków zagrożenia trwałości lasu (zgodnie z pzo). 2. W obrębie wydziałów leśnych z planowanymi rębniami wielkopowierzchniowymi pozostawiać fragmenty starodrzewia do naturalnego rozpadu.
		2	0	0	0	0	0	0		
		3	0	0	0	-1/0	-1/0	-1/0		

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone		
									<p>gatunków i polega na ich czasowym przekształceniu. Można go określić jako negatywny, bezpośredni średnio- lub długoterminowy. Ogranicza się on jednak tylko do zabiegów rębni zupełnych lub rębni złożonych wielkopowierzchniowych. W jego przypadku trudno jest zastosować odpowiednie działanie minimalizujące, ponieważ nie można całkowicie zrezygnować ze stosowania tego typu zabiegów. Należy jednak pamiętać, że zabiegi te w dużej mierze obejmują drzewostany najmniej atrakcyjne dla nietoperzy. Z kolei drzewostany, które faktycznie stanowią potencjalne siedliska tych zwierząt, objęte są tego typu rębiami w stosunkowo niewielkim stopniu.</p> <p>Powierzchnia, na jakiej zaplanowano zabiegi rębne i trzebieże późne obejmuje 1341 ha, przy czym ponad 3% z nich stanowią drzewostany sosnowe, które nie są atrakcyjnymi siedliskami wskazanych gatunków. Jednocześnie jednak bez wskazań gospodarczych pozostawiono ponad 570 ha drzewostanów, co będzie skutecznie kompensować zmiany w siedliskach wynikające z realizacji ww. zabiegów gospodarczych.</p> <p>Zabiegi najsilniej wpływające na siedliska wskazanych gatunków (rębnie) oceniono pomijając w analizach wszystkie drzewostany, dla których projekt pul przewidział rębnię stopniową IVD oraz drzewostany budowane wyłącznie przez sosnę. Ostatecznie udział zabiegów najsilniej zmieniających potencjalne siedliska wskazanych nietoperzy obejmuje powierzchnię jedynie 150 ha.</p> <p>Pomimo stosunkowo niewielkiej skali potencjalnego wpływu ww. zabiegów na siedliska nietoperzy, konieczne jest zastosowanie odpowiednich działań minimalizujących ten wpływ.</p>

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
6	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i> kod: 1337 Wydra <i>Lutra lutra</i> kod: 1355 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	0	0	0	0	0	0	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Bóbr to gatunek w ekspansji na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów, szczególnie w obszarze OZW Dębniańskie Mokradła.</p> <p>Z uwagi na rosnącą populację bobra na terenie nadleśnictwa oraz dobre warunki jego bytowania nie stwierdza się potrzeby formułowania działań minimalizujących.</p> <p>W przypadku wydry zapisy projektu pul nie dotyczą zajmowanych przez nią siedlisk i nie przyczynią się do zmian w siedlisku tego gatunku.</p> <p>Jedyne możliwe oddziaływanie planowanych zabiegów gospodarczych na oba gatunki będzie miało charakter oddziaływania nieznaczco negatywnego, bezpośredniego i/lub pośredniego chwilowego i będzie wiązało się z potencjalną możliwością płoszenia osobników obu gatunków w czasie realizacji prac leśnych, na powierzchniach sąsiadujących z miejscami ich występowania. W tej sytuacji nie stwierdza się potrzeby formułowania działań minimalizujących.</p>	Brak
		2	0	0	0	0	0	0		
		3	0	0	0	0	0	0		

¹⁾ Symbole wpływu planowanych czynności gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony oraz symbole dotyczące okresu tego oddziaływania: + (plus) – wpływ dodatni, pozytywny; 0 (zero) – wpływ obojętny; - (minus) – wpływ ujemny, negatywny; brak – gdy brak danej czynności w projekcie planu; 1. oddziaływanie krótkoterminowe, 2. oddziaływanie średnioterminowe, 3. oddziaływanie długoterminowe. ²⁾ Wskaźniki zachowania stanu: Kryterium 1: Liczebność populacji gatunku wskazuje na to, że sam utrzyma się w długim okresie jako żywotny składnik swoich siedlisk przyrodniczych: liczebność populacji zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-); Kryterium 2: Naturalny zasięg występowania gatunku nie zmniejsza się: zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-), Kryterium 3: Powierzchnia siedlisk odpowiednich dla rozwoju gatunku nie zmniejsza się: zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-). ³⁾ Zadania gospodarcze formułowane na poziomie ogólnym (nie adresowane do wydziałów drzewostanowych) nie kwalifikują się do ujęcia w formie macierzy, stąd omówienie ich przewidywanego wpływu możliwe tylko w formie tekstowej.

Działanie ochronne zapisane w pzo dla siedliska przyrodniczego 91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe *Salicetum albo fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae* i olsy źródliskowe pod nazwą: „*Nie planować użytkowania rębego w wydzieleniach leśnych na minimum 25% powierzchni siedliska w obszarze Natura 2000 (tj. na powierzchni około 30 ha). Nie dotyczy to przypadku zagrożenia trwałości lasu i bezpieczeństwa ludzi. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów*” zostało zrealizowane na etapie sporządzania projektu pul dla Nadleśnictwa Wołów.

Działanie ochronne zapisane w pzo dla siedliska przyrodniczego 91F0 łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe *Ficario-Ulmetum* pod nazwą: „*Nie planować użytkowania rębego w wydzieleniach leśnych na minimum 25% powierzchni siedliska w obszarze Natura 2000 (tj. na powierzchni około 12 ha). Nie dotyczy to przypadku zagrożenia trwałości lasu i bezpieczeństwa ludzi. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów*” zostało zrealizowane na etapie sporządzania projektu pul dla Nadleśnictwa Wołów.

Analiza zapisów projektu pul pod kątem uwzględnienia w nich zadań ochronnych dla obszaru OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 pokazała, że większość zapisanych w pzo zadań została uwzględniona w projekcie pul. Do powierzchni leśnych, w obrębie których nie będzie możliwe zrealizowanie działania ochronnego z pzo w ramach zaplanowanych w projekcie pul zadań gospodarczych należą:

1. Wydzielenia leśne z siedliskiem grądu 9170:

- 16a (obręb Dębno) – zapis projektu pul według przyjętych agregacji wskazań gospodarczych „odnowienia”. Większość zadań ochronnych przewidziana dla tej powierzchni leśnej jest nieadekwatna do stanu i wieku drzewostanu oraz rodzaju zaplanowanego zabiegu gospodarczego. W związku z przyjęciem właściwych składów odnowieniowych dla powierzchni z siedliskami przyrodniczymi nie formułowano dla tego wydzielenia leśnego dodatkowego działania minimalizującego;
- 24i, j (obręb Dębno) – brak wskazań, drzewostan referencyjny. Z uwagi na niski stopień zadrzewienia i jego wiek nie było możliwe wprowadzenie wskazania gospodarczego. Pozostawienie powierzchni bez wskazań nie przyczyni się do pogorszenia stanu siedliska grądu, a jedynie do utrzymania się w nim stwierdzonych zniekształceń w kolejnym 10-leciu;
- 188o (obręb Dębno) - brak wskazań, drzewostan dębowy w wieku 90 lat o niskim zadrzewieniu. Z tego powodu dla zachowania starodrzewia nie wprowadzono zabiegów rębnych na siedlisku. Pozostawienie powierzchni bez wskazań nie przyczyni się do pogorszenia stanu siedliska grądu, a jedynie do utrzymania się w nim stwierdzonych zniekształceń w kolejnym 10-leciu;
- 209c, 197h, 215a, 240dx, 172g (obręb Dębno) - brak wskazań, drzewostan dębowy w wieku 150, 145, 130 i 100 lat. Z tego powodu dla zachowania starodrzewia nie wprowadzono zabiegów rębnych na siedlisku. Pozostawienie powierzchni bez wskazań nie przyczyni się do pogorszenia stanu siedliska grądu, a jedynie do utrzymania się w nim stwierdzonych zniekształceń w kolejnym 10-leciu.

IV.4.1.3. OZW DOLINA ŁACHY PLH020003

Typ ostoi: B (obszar mający znaczenie dla Wspólnoty zaakceptowany decyzją Komisji Europejskiej)

Powierzchnia obszaru wg SDF: 991,24 ha

Suma powierzchni wydziełów leśnych literowanych zaliczonych do obszaru Natura 2000 zgodnie z przyjętą metodyką: 302,54 ha, w tym 291,3 ha powierzchni leśnej

Uwaga! Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem nr 22 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 31 października 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 5 listopada 2013 r. poz. 5582). Plan zadań ochronnych obejmuje identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony; cele działań ochronnych, oraz działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania. Zestawienie powyższych elementów w odniesieniu do gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów zawiera tabela pt. *Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 Dolina Łachy PLH020003 na gruntach Nadleśnictwa Wołów*. Zestawienia przedmiotów ochrony obszaru sporządzono na podstawie Standardowego Formularza Danych z kwietnia 2014 r. (źródło: serwis <http://natura2000.gdos.gov.pl/>, data dostępu: 17.07.2014) oraz dokumentacji planu zadań ochronnych.

Charakterystyka obszaru

Obszar obejmuje fragment doliny rzeki Łachy (dopływu Baryczy) na długości 10 km. W międzywalu i jego najbliższym otoczeniu występują dobrze zachowane i wykształcone zbiorowiska roślinne. Teren ten jest słabo zróżnicowany, nizinny, poprzecinany siecią kanałów i cieków naturalnych. W większej części leży na terasie zalewowej, rozwiniętej wśród łagodnych pagórów morenowych. Ponad połowa obszaru stanowi zbiorowiska nizinnych łąk kośnych i pastwiska, zaś blisko 40% to zbiorowiska leśne z przewagą lasów o charakterze naturalnym. Północno-wschodnia część obszaru zajęta jest przez tereny podmokłe (olsy, turzycowiska). W części środkowej zaznacza się przewaga lasów łęgowych i grądowych. W części południowej znajdują się płaty łąk zmiennowilgotnych, wydmy śródlądowej z murawami napiaskowymi oraz łąki świeże. Od 2008 r. Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra” we współpracy z Polskim Towarzystwem Ochrony Przyrody „proNatura” prowadzi w obrębie obszaru program reintrodukcji susła moręgowanego *Spermophilus citellus*. Park podworski w Głębowicach stanowi ważną ostoję dla kozioroga dębosza *Cerambyx cerdo* i pachnicy dębowej *Osmoderma eremita*.

Tabela 35. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w całości w zasięgu granic OZW Dolina Łachy PLH020003 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji Europejskiej z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Wińsko	58 a-n; 59 j-m; 60 a-g; 61 a-j,l-n,r-s; 62 a-l; 63 a-m; 64 a-k; 65 a-k; 66 a-l; 67 a-c; 68 l; 81 h-k; 82 b; 118A f; 123 c-d; 130 a-g,i-j; 131 a-h; 138 a-g,j-m	270,84	11,24	282,08

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Ogółem		270,84	11,24	282,08

*powierzchnia wydziałów literowanych

Tabela 36. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w części w zasięgu granic OZW Dolina Łachy PLH020003 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji Europejskiej z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Wińsko	61 k; 118A c, g; 130 h,k,m	20,46	-	20,46
Ogółem		20,46	-	20,46

*powierzchnia wydziałów literowanych

Uwaga!

1. Z uwagi na stosowaną metodykę zaliczania wydziałów leśnych do obszarów Natura 2000 oraz niedokładność prowadzenia granic tych obszarów, część powierzchni wydziałów leżących w zasięgu granic ostoi jest minimalna i obejmuje jedynie niewielki fragment wydziału. Powoduje to zawyżanie powierzchni gruntów nadleśnictwa zaliczonych do obszaru Natura 2000.
2. Granice obszaru OZW Dolina Łachy PLH020003 były weryfikowane i będą miały skorygowany przebieg po przejściu przez obowiązującą procedurę zmiany granic i zatwierdzeniu tych zmian przez Komisję Europejską.

Tabela 37. Siedliska przyrodnicze wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Dolina Łachy PLH020003 (wg Standardowego Formularza Danych z 04.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Dolina Łachy PLH020003)

Kod siedliska	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha] wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg pzo	Pow [ha]
				Adres leśny (% powierzchni wydziału zajmowany przez siedlisko)	
2330	Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi	6,0	C	W Dolinie Łachy siedlisko stwierdzone zostało w obrębie rezerwatu społecznego Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Przyrody proNatura Polder. Siedlisko obecnie objęte jest wypasem co zapobiega nawrotom sukcesji (zarastanie olszą).	-
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	-
3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników <i>Ranuncion fluitantis</i>	0,1	C	Nie potwierdzono występowania siedliska w obszarze w trakcie badań terenowych.	-
6120	Ciepolubne śródlądowe murawy napiaskowe	0,9	C	Nie potwierdzono występowania siedliska w obszarze w trakcie badań terenowych.	-

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Kod siedliska	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha] wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg pzo	Pow [ha]
				Adres leśny (% powierzchni wydzielenia zajmowany przez siedlisko)	
6210	Murawy kserotermiczne <i>Festuco-Brometea</i>	1,78	C	W granicach obszaru Dolina Łachy siedlisko stwierdzone zostało na kilku metrach kwadratowych na południowym stoku wzniesienia w obrębie kopalni piasku w Smogorzówku.	-
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	
6230	Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe <i>Nardetalia</i> - płaty bogate florystycznie	1,8	C	Nie występuje. Siedlisko omyłkowo wpisane w SDF obszaru. W trakcie badań prowadzonych w 2011 r. stwierdzono występowanie bliźniczki psiej trawki <i>Nardus stricta</i> , jednakże brak innych gatunków charakterystycznych dla tego typu siedliska, które kwalifikowałyby go jako siedlisko (w przypadku tego typu siedliska kwalifikuje się jedynie płaty bogate florystycznie).	-
6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe <i>Molinion</i>	47,0	B	Siedlisko dość powszechne w granicach obszaru Dolina Łachy. Wykształcenie i stan zachowania tego typu siedliska przyrodniczego w granicach obszaru Dolina Łachy określić można jako dobre - występują one w północnej i południowej części obszaru. Największy i najcenniejszy płat siedliska występuje w Smogorzówku.	1,28
				Obr. 2: 138a (96%); 138b (100%)	
6510	Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże <i>Arrhenatherion</i>	92,0	B	Na terenie obszaru łąki kośne rozwijają się prawidłowo i w większości są objęte regularną gospodarką łąkarską.	-
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>	18,0	C	Siedlisko zajmuje największą powierzchnię z siedlisk leśnych w obszarze. Siedlisko zniekształcone jest poprzez udział sosny <i>Pinus sylvestris</i> i świerka pospolitego <i>Picea abies</i> w drzewostanie i brakiem graba <i>Carpinus betulus</i> .	18,53
				Obr. 2: 61a (87%); 63l (100%); 65a (100%); 65d (100%); 65f (100%); 65g (100%); 68l (82%); 130g (85%)	
9190	Kwaśne dąbrowy <i>Quercetea robur-petraeae</i>	66,0	B	Siedlisko nie występuje w obszarze. Część płatów, które uprzednio zaliczono do tego typu siedliska, w wyniku weryfikacji, zaliczono do siedliska grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny. Prawdopodobnie w północnej części obszaru siedlisko mogło występować w mozaice z grądami 9170, jednakże w wyniku wiatrolomu powstałego przez wiatr huraganowy w 2009 r. płaty siedliska zostały powalone i siedlisko uległo zniszczeniu.	-
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe	51,0	B	Siedlisko typowo wykształcone związane z rzeką Łachą (Graniczna Woda), jej dopływami oraz terenami o wysokim poziomie wód gruntowych. Występuje w postaci niewielkich płatów.	46,10
				Obr. 2: 58b (100%); 58c (93%); 58d (100%); 58f (100%); 58k (82%); 58m (100%); 60a (100%); 63a (96%); 63b (100%); 63c (100%); 64a (87%); 64b (100%); 64c (100%); 64f (100%); 66k (100%); 67b (100%); 118Af (100%); 130b (100%); 131c (100%); 131d (100%)	
91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i>	14,0	C	W obszarze siedlisko zajmuje stosunkowo niewielką powierzchnię, jednakże stanowi ważne siedlisko dla bezkręgowców saproksylicznych	12,37
				Obr. 2: 58a (91%); 82b (100%)	

Uwaga! Plan zadań ochronnych dla OZW Dolina Łachy PLH020003 zawierał m.in. informacje o siedliskach przyrodniczych, które wykorzystano do sporządzenia warstwy wektorowej siedlisk przyrodniczych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów. W trakcie prac taksacyjnych oraz późniejszej kontroli zapisów projektu pul dla Nadleśnictwa Wołów w odniesieniu do informacji o siedliskach przyrodniczych stwierdzono pewne nieścisłości pomiędzy informacjami zawartymi w planie zadań obszaru Natura 2000 a stanem na gruncie. Poniższa tabela zestawia stwierdzone rozbieżności.

Tabela 38. Wykaz wydzielen w zasięgu OZW Dolina Łachy PLH020003, w których pominięto lub zmieniono informację o siedlisku przyrodniczym w wyniku weryfikacji terenowej w 2013 roku

Lp.	Adres leśny wg stanu na 1.01.2011 r. (aneks do pul)	Adres leśny wg stanu na 1.01.2015 r. (pul)	Źródło informacji o siedlisku	Kod siedliska	Zmiana
1	Fragment wydzielenia leśnego 63 I (obręb Wińsko)	63 h (obręb Wińsko)	Plan zadań ochronnych	9170	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – zmiana granic wydzielen taksacyjnych, niezgodność TSL i składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym (sukcesja, OI).
2	Fragment wydzielenia leśnego 60 a (obręb Wińsko)	60 b (obręb Wińsko)	Plan zadań ochronnych	91E0	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – zmiana granic wydzielen taksacyjnych, niezgodność TSL i składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym (Lw, Db).
3	62 k (obręb Wińsko)	62 k (obręb Wińsko)	Plan zadań ochronnych	91E0	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – niezgodność TSL i składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym (Lśw, So).
4	63 b (obręb Wińsko)	63 b (obręb Wińsko)	Plan zadań ochronnych	9170	Wg informacji w zarządzeniu pod wskazanym adresem w warstwie siedlisk przyrodniczych i na gruncie powinno znajdować się siedlisko grądu 9170. Tymczasem we wskazanym miejscu znajduje się siedlisko łągi 91E0.

Tabela 39. Powierzchniowa tabela klas wieku wg leśnych siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dolina Łachy PLH020003 wg stanu na 1 stycznia 2015 r. [ha] i na koniec obowiązywania planu [ha]

Kod siedliska	Gr. leśne niezalesione	Gr. związane z gosp. leśną	Drzewostany			KO, KDO	Razem
			<40 lat	40-100 lat	>100 lat		
Stan na 1 stycznia 2015 r.							
9170			0,84	11,96	7,02		19,82
91E0	2,32		10,36	33,72			46,40
91F0					12,84		12,84

Kod siedliska	Gr. leśne niezalesione	Gr. związane z gosp. leśną	Drzewostany			KO, KDO	Razem
			<40 lat	40-100 lat	>100 lat		
Stan koniec obowiązującego planu							
9170			0,84	10,56	1,40	7,02	19,82
91E0	2,32		10,36	27,94	3,84	1,94	46,40
91F0					12,84		12,84

Ponadto w trakcie analizy zapisów zarządzenia regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 31 października 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 5 listopada 2013 r. poz. 5582) stwierdzono, że jeden z adresów wydzieleń leśnych figurujący w zarządzeniu (wydz. leśn. 63b obr. Wińsko) wskazuje na występowanie w tym miejscu siedliska przyrodniczego grądu 9170. W warstwie wektorowej siedlisk przyrodniczych w tym samym miejscu wskazywane jest priorytetowe siedlisko przyrodnicze łągu 91E0. W związku ze stanem na gruncie przyjęto, że na wskazanej powierzchni leśnej znajduje się siedlisko łągu 91E0.

Tabela 40. Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa i gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Dolina Łachy PLH020003 (wg Standardowego Formularza Danych z 04.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Dolina Łachy PLH020003)

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Stan populacji wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg pzo
				Adres leśny
6177	Modraszek telejus <i>Phengaris teleius</i>	Osiedla: 1 i	C	Gatunek związany z wilgotnymi łąkami, torfowiskami niskimi i węglanowymi. Preferuje tereny zakrzaczone, unika terenów otwartych.
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
6179	Modraszek nausitous <i>Phengaris nausithous</i>	Osiedla: 1 i	C	Gatunek związany z wilgotnymi łąkami, torfowiskami niskimi i węglanowymi. Preferuje tereny zakrzaczone, unika terenów otwartych.
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1074	Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i>	Osiedla: 1 i	B	Gatunek występuje w środowiskach kserotermicznych na zaawansowanych etapach sukcesji - zwykle zarośla tarniny i glogu - na miedzach i w obrębie zadrzewień śródpolnych.
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1084	Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i>	Osiedla: 400-700 adults	B	Stwierdzona na 68 stanowiskach. Najważniejszą ostoją dla gatunku w obszarze jest podworski park w Głębowicach, w którym występują kilkusetletnie dęby.
				Obr. 2: 58 a; 61a, 64 a.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Stan populacji wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg pzo
				Adres leśny
1088	Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i>	Osiadła: 1300-1800 adults	B	W granicach obszaru Dolina Łachy gatunek występuje głównie w obrębie parku podworskiego w Głębowicach, w płacie siedliska 91F0 oraz wzdłuż drogi w kierunku Biaław Wielkich. Stwierdzony na 169 stanowiskach. Obr. 2: 58 a; 61 a; 62 a, l; 63 a, d, k-m; 64 a-b; 66 a, h; 67 b
5339	Różanka <i>Rhodeus amarus</i>	Osiadła: R	C	Nie występuje w obszarze. Brak środowiska właściwego dla gatunku. Gatunek umieszczony w SDF obszaru omyłkowo.
1145	Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	Osiadła: 7-30 i	C	W obszarze występuje w górnym odcinku cieką Graniczna Woda (Łacha). Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1149	Koza <i>Cobitis taenia</i>	Osiadła: 2 i	C	W obszarze występuje w górnym odcinku cieką Graniczna Woda (Łacha) i jej dopływach. Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1166	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Osiadła: V	C	Gatunek nieliczny, występujący na dwóch stanowiskach w obszarze ocenionych jako dobrze zachowane. Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1188	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Osiadła: C	B	Gatunek liczny występujący na kilkunastu stanowiskach w obszarze, związany z niewielkimi oczkami wodnymi i starorzeczami. Obr. 2: 58 f; 60 a; 62 c; 63 k
1308	Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	Osiadła: P	C	Brak istotnych zimowisk dla gatunków w obszarze, obszar stanowi głównie miejsce żerowania.
1324	Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	Osiadła: P	C	
1335	Suseł moręgowany <i>Spermophilus citellus</i>	Osiadła: P	C	Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody "Salamandra" we współpracy z Polskim Towarzystwem Ochrony Przyrody proNatura prowadzi w obrębie obszaru program reintrodukcji gatunku. Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1337	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Osiadła: 3 i	-	W obszarze gatunek stwierdzono w stawach w parku podworskim w Głębowicach oraz w kilku miejscach na cieką. W trakcie prac terenowych prowadzonych na potrzeby PZO stwierdzono, iż zniszczona została jedna tama gatunku. Obr. 2: 130 d
1355	Wydra <i>Lutra lutra</i>	Osiadła: 1-5 i	C	W obszarze gatunek stwierdzono w stawach w parku podworskim w Głębowicach. Obszar Natura 2000 Dolina Łachy stanowi ważny korytarz migracyjny dla gatunku, którego ślady obserwowane są wzdłuż rzeki Łachy. Gatunek przemieszcza się pomiędzy Baryczą a Odrą. Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.

* Jednostka: i = osobniki pojedyncze, adults = osobniki dorosłe; lub kategoria liczebności: P = obecne, C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie

Tabela 41. Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 OZW Dolina Łachy PLH020003 na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów na podstawie Zarządzenia nr 22 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 31 października 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 5 listopada 2013 r. poz. 5582)

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie))		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym ³	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
1	6410 Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe <i>Molinion</i>	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 138 a, 138 b	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 138 a, 138 b	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Zmiana sposobu użytkowania. 2.Problematyczne gatunki rodzime. 3.Ewolucja biocenotyczna, sukcesja. <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Zmiana sposobu użytkowania. 2.Nawożenie /nawozy sztuczne/. 3.Inne rodzaje praktyk rolniczych. 4.Nierodzące gatunki inwazyjne. 5.Zalesienie terenów otwartych. 	Zachowanie siedliska w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1). Poprawa jego stanu poprzez ochronę czynną - ekstensywne użytkowanie łąkarskie.	Brak	<p><u>Działania obligatoryjne:</u></p> <p>Zachowanie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków stanowiących przedmioty ochrony, położonych na trwałych użytkach zielonych.</p> <p>Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe trwałych użytków zielonych.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściciel lub posiadacz terenu.</p> <p><u>Działania fakultatywne:</u></p> <p>Koszenie działek z siedliskiem w terminie od 15 września do 31 października, z usunięciem biomasy poza teren siedliska w ciągu 14 dni od skoszenia. Nie należy kosić od zewnątrz płata do środka, koszenie na wysokości 10-15 cm. Korzystne byłoby stosowanie kosiarki listwowej lub o podobnej technologii koszenia. Nie stosować włókowania w okresie od dnia 1 kwietnia do dnia 1 września.</p> <p>Pozostawianie 5-10% powierzchni niewykasanej na działkach, na których występuje siedlisko, co roku w innym miejscu. Część niewykaszana działek powinna obejmować miejsca występowania czarcikęsa łąkowego, krwiściągu lekarskiego, a te fragmenty siedliska mogą być niewykasane przez 3 lata (te same części działki).</p>

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym ³	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
							<p>Usuwanie, w okresie od 1 października do 31 marca, nalotu drzew i krzewów oraz pojedynczych egzemplarzy drzew i krzewów, z pozostawieniem kęp tarniny.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściciel lub posiadacz terenu na podstawie umowy zawartej z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości.</p>
2	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 61 a, 63 b, 63 l, 65 a, 65 c, 65 d, 65 g, 68 l, 130 g	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 61 a; 63 l; 65 a,d-g; 68 l; 130 g	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nierodzone gatunki inwazyjne. 2. Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska. 3. Problematyczne gatunki rodzime. <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Odnawianie lasu po wycince (nasadzenia). 2. Usuwanie martwych i umierających drzew. 3. Konkurencja. 	1. Zachowanie siedliska w niepogorszonej formie (co najmniej U1).	<p>Stopniowe usuwanie drzew i krzewów gatunków obcych siedliskowo i geograficznie na etapie zaplanowanych prac gospodarczych (sosna, świerk, czeremcha amerykańska).</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów.</p>	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym ³	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
		Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 61 a, 63 l, 65 a, 65 g, 68 l	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 61 a; 63 l; 65 a,g; 68 l	jw.	jw.	<p>W miarę wydzielania się zwiększać ilość martwego drewna do co najmniej 15 sztuk na hektar drewna leżącego lub stojącego (powyżej 3 m długości i 0,5 m grubości):</p> <ul style="list-style-type: none"> - nie usuwanie wywrotów i złomów z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego i w przypadku konieczności wykonania cięć sanitarnych, - pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących. <p>Zwiększenie zróżnicowania struktury pionowej, przestrzennej i wiekowej drzewostanu poprzez planowanie cięć rębnych przy zastosowaniu rębni z długimi i bardzo długimi okresami odnowienia i długimi okresami nawrotu cięć (rębnie stopniowe IVa i IVd, a w przypadku wydzieli 65 a i 65 g rębnia gniazdowa).</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów.</p>	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym ³	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
		Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 61 a, 65 a, 65 c, 65 d, 65 g	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 61 a; 65 a,d-g	jw.	jw.	Preferowanie odnowień naturalnych w siedlisku. W razie potrzeby stosować odnowienia sztuczne - wykorzystywać w pierwszym etapie mikrosiedliska, w których obecnie występują gatunki charakterystyczne dla grądów i stopniowo powiększać powierzchnię z regularnym udziałem tych gatunków w drzewostanie. Preferowanie lipy, buka, jawora w planowaniu cięć pielęgnacyjnych i rębni; pozostawianie drzew w wieku przeszłorębnym oraz przestojów, Lp, Bk, Jw. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów.	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym ³	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
3	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 58 b, 58 c, 58 d, 60 a, 63 c, 64 b, 64 c, 64 d, 64 g, 66 k, 67 c, 118A g, 130 b	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 58 b-c; 60 a; 63 c; 64 a-c,f; 66 k; 67 b; 118A f; 130 b	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <p>1.Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska.</p> <p>2.Problematyczne gatunki rodzime.</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>1.Odnawianie lasu po wycince (nasadzenia).</p> <p>2.Usuwanie martwych i umierających drzew.</p> <p>3. Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe).</p> <p>4.Zasypywanie terenu, melioracje, osuszanie.</p>	1.Zachowanie siedliska w niepogorszonej formie (co najmniej U1).	Stopniowe usuwanie, na etapie zaplanowanych prac gospodarczych, gatunków drzew i krzewów obcych siedliskowo i geograficznie (sosna, świerk, czeremcha amerykańska). Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów.	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym ³	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
		Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 64 b, 64 c, 64 d, 64 g, 66 k, 67 c	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 64 a-c,f; 66 k; 67 b	jw.	jw.	<p>W miarę wydziałania się zwiększać ilość martwego drewna do 15 sztuk na hektar drewna leżącego lub stojącego:</p> <ul style="list-style-type: none"> -nie usuwanie wywrotów i złomów z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego i w przypadku konieczności wykonania cięć sanitarnych, -pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących. <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów.</p>	Brak
		Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 58 b, 58 c, 58 d, 58 g, 58 j, 58 k, 58 i, 63 a, 63 c, 64 b, 64 c, 64 d, 64 g, 66 k, 67 c, 131 c, 131 d	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 58 b-d,k; 63 a,c; 64 a-c,f; 66 k; 67 b; 131 c-d;	jw.	jw.	<p>Zwiększenie zróżnicowania struktury pionowej, przestrzennej i wiekowej drzewostanu poprzez planowanie cięć rębnych przy zastosowaniu rębni z długimi i bardzo długimi okresami odnowienia i długimi okresami nawrotu cięć (rębnie stopniowe IVa i IVd).</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów.</p>	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym ³	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
		Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 60 a, 63 c, 64 b, 64 c, 64 d, 64 g, 66 k, 67 c	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 60 a; 63 c; 64 a-c,f; 66 k; 67 b	jw.	jw.	Preferowanie odnowień naturalnych w siedlisku. W razie potrzeby stosować odnowienia sztuczne - wykorzystywać w pierwszym etapie mikrosiedliska, w których obecnie występuje jesion i wiąź i stopniowo powiększać powierzchnię z regularnym udziałem tych gatunków w drzewostanie. Preferowanie OI, Js i Wz w planowaniu cięć pielęgnacyjnych i rębni. I pozostawianie drzew w wieku przeszłorębnym oraz przestojów OI, Js i Wz. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów.	Brak
		Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 60 a	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 60 a	jw.	jw.	Naturalna regeneracja drzewostanów - wyznaczenie powierzchni z brakiem wskazań gospodarczych w celu zaistnienia naturalnych procesów siedliskotwórczych. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów.	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym ³	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
4	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i>	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 58 a, 82 b	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 58 a, 82 b	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <p>1. Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska.</p> <p>2. Nierodzące gatunki inwazyjne.</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>1. Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe).</p> <p>2. Odnawianie lasu po wycince (nasadzenia).</p>	1. Zachowanie siedliska we właściwym stanie ochrony.	<p>Naturalna regeneracja drzewostanów - wyznaczenie powierzchni z brakiem wskazań gospodarczych w celu zaistnienia naturalnych procesów siedlisko twórczych.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów.</p>	Brak
5	1074 Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i>	Cały obszar Natura 2000.		<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <p>X Brak zagrożeń</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>1. Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych.</p> <p>2. Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska.</p>	<p>1. Zachowanie siedliska gatunku w nie pogorszonym stanie poprzez ochronę bierną potencjalnych miejsc jego występowania.</p> <p>2. Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie parametrów populacji gatunku.</p>	Brak	<p>Utrzymanie w krajobrazie ostoi czyżni i okrajkowych, ciepłolubnych zarośli ze sliwą taminą jako siedlisk gatunku.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Użytkownicy gruntów położonych na obszarze Natura 2000.</p>
6	1088 Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i>	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 58 a,	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.:	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <p>1. Usuwanie martwych i umierających drzew.</p>	1. Utrzymanie we właściwym stanie siedlisk gatunku.	Nie pozyskiwać dębów o średnicy powyżej 110 cm w pierśnicy jako rzeczywistych lub potencjalnych miejsc rozrodu gatunku z wyłączeniem sytuacji	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym ³	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
		61 a, 62 a, 62 c, 63 a, 63 d, 63 k, 63 l, 63 m, 64 b, 64 c, 66 a, 66 h, 67 c	58 a; 61 a; 62 a,l; 63 a,d, 63 k-m; 64 a-b; 66 a,h; 67 b	2. Chirurgia drzewna, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew przydrożnych. 3. Wandalizm.		stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego. W przypadku wystąpienia powyższych zagrożeń prace zaplanować i prowadzić we współpracy z organem sprawującym nadzór nad obszarem oraz specjalistą entomologiem. Zaplanować i przeprowadzić działania kompensacyjne zapewniające ciągłość siedlisk gatunku. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów. Zachowanie i utrzymanie stanowisk gatunku i potencjalnych miejsc jego rozwoju, poprzez pozostawienie zasiedlonych drzew do naturalnej śmierci i rozpadu z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego. W przypadku wystąpienia powyższych zagrożeń prace zaplanować i prowadzić we współpracy z organem sprawującym nadzór nad obszarem oraz specjalistą entomologiem. Zaplanować i przeprowadzić działania kompensacyjne zapewniające ciągłość siedlisk gatunków. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów, Urząd Gminy Wińsko, Starosta Wołowski, Właściciele działek	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie))		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym ³	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
		W granicach obszaru Natura 2000.		jw.	jw.	Brak	Akcja informacyjno-edukacyjna pokazująca walory i znaczenie dla zachowania bioróżnorodności starych zamierających i dziuplastych drzew (np. tablice informacyjne, ścieżki edukacyjne, publikacje). Podmiot odpowiedzialny: Ośrodki naukowe, organizacje ekologiczne, Nadleśnictwo Wołów.
7	1084 Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i>	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 58 a, 61 a, 64 b	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 58 a; 61 a; 64 a	<u>Zagrożenia istniejące:</u> 1. Usuwanie martwych i umierających drzew. 2. Chirurgia drzewna, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew przydrożnych. 3. Wandalizm.	1. Utrzymanie we właściwym stanie siedlisk gatunku.	Zachowanie i utrzymanie stanowisk gatunku i potencjalnych miejsc jego rozwoju, poprzez pozostawienie zasiedlonych drzew do naturalnej śmierci i rozpadu z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego. W przypadku wystąpienia powyższych zagrożeń prace zaplanować i prowadzić we współpracy z organem sprawującym nadzór nad obszarem oraz specjalistą entomologiem. Zaplanować i przeprowadzić działania kompensacyjne zapewniające ciągłość siedlisk gatunków. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów, Urząd Gminy Wińsko, Starosta Wołowski, Właściciele działek Nie pozyskiwać dziuplastych dębów (z dziuplą umiejscowioną w głównym pniu) oraz dębów o średnicy powyżej 110 cm w pierśnicy jako rzeczywistych lub potencjalnych miejsc rozrodu gatunku, z wyłączeniem sytuacji	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym ³	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
						<p>stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego. W przypadku wystąpienia powyższych zagrożeń prace zaplanować i prowadzić we współpracy z organem sprawującym nadzór nad obszarem oraz specjalistą entomologiem. Zaplanować i przeprowadzić działania kompensacyjne zapewniające ciągłość siedlisk gatunku.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów.</p>	
		w granicach obszaru Natura 2000		jw.	jw.	Brak	<p>Akcja informacyjno-edukacyjna pokazująca walory i znaczenie dla zachowania bioróżnorodności starych zamierających i dziuplastych drzew (np. tablice informacyjne, ścieżki edukacyjne, publikacje).</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Ośrodki naukowe, organizacje ekologiczne, Nadleśnictwo Wołów.</p>
8	<p>1308 Mopek <i>Barbastella barbastellus</i> 1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i></p>	Cały obszar Natura 2000		<p><u>Zagrożenia istniejące:</u> 1. Usuwanie martwych i umierających drzew.</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u> 1. Stosowanie substancji chemicznych. 2. Wycinka lasu.</p>	<p>1. Utrzymanie we właściwym stanie siedlisk gatunku. 2. Uzupelnienie stanu wiedzy w zakresie parametrów populacji gatunku.</p>	<p>Zachowanie drożności korytarzy ekologicznych. Zachowanie lub poprawa stanu struktur liniowych (alei, szpalerów drzew i cieków wodnych).</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów użytkownicy gruntów położonych na obszarze Natura 2000, Urząd Gminy Wińsku</p>	<p>Zachowanie i utrzymanie schronień oraz zerowisk gatunku.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów użytkownicy gruntów położonych na obszarze Natura 2000, Urząd Gminy Wińsku</p>

Tabela 42. Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach z siedliskami przyrodniczymi stanowiącymi przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dolina Łachy PLH020003

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone		
1	Siedl. przyr.: Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe <i>Molinion</i> kod: 6410 ocena ogólna: B	1	brak	brak	brak	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko przyrodnicze zlokalizowane jest w 2 wydzieleniach leśnych. W opisie taksacyjnym powierzchnie te opisane są jako łąka. Projekt pul w stosunku do tych powierzchni nie określa żadnych wskazań gospodarczych, w związku z czym w tym zakresie ocenia się go jako neutralny.</p>	Brak
		2	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak		

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone		
2	Siedl. przyr.: Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i> kod: 9170 ocena ogólna: C	1	0	0	0	0	0	<p>W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko grądu 9170 rozpoznano w obrębie 8 wydziałów leśnych, w których zajmuje ono duże powierzchnie stanowiąc ponad 80% lub blisko 100% każdego wydziału.</p> <p>W zakresie pzo dla obszaru OZW Dolina Łąchy PLH020003 w projekcie pul uwzględniono niemal wszystkie zadania ochronne dla siedliska grądu z zakresu gospodarki leśnej z wyjątkiem kilku sytuacji, które opisano poniżej tabeli.</p> <p>W zakresie odnowień przyjęto składy odnowieniowe zgodne z siedliskiem przyrodniczym podawanym dla danej powierzchni leśnej, co szczegółowo prezentuje zestawienie w rozdz. VI.2.1. W nadchodzącym 10-leciu odnowienia w składzie gatunkowym odpowiadającym siedlisku grądu są przewidziane na łącznej powierzchni 2,11 ha.</p> <p>W zakresie pozostałych zadań pzo wskazuje głównie potrzebę eliminowania z drzewostanu na siedlisku obcych gatunków drzew, poprawy struktury drzewostanu i zwiększenia zasobów martwego drewna.</p> <p>W większości przypadków będzie to możliwe dzięki zaplanowaniu trzebieży późnych i rębni złożonych w wydz. leśn, którym przypisano takie zadania ochronne.</p>	<p>W ramach planowanych trzebieży późnych w wydz. leśn.: 65d, 65f, 65g, 68l, 130g (obręb Wińsko), rębni złożonych w wydz. leśn. 61a, 63l (obręb Wińsko) oraz pielęgnacji młodszych drzewostanów w wydz. leśn. 65a (obręb Wińsko) konieczne jest:</p> <p>1. Stopniowe usuwanie drzew i krzewów gatunków obcych siedliskowo i geograficznie na etapie zaplanowanych prac gospodarczych (sosna, świerk, czeremcha amerykańska) (zgodnie z pzo).</p> <p>W wydz. leśn. 61a, 63l, 65g, 68l, 65a (obręb Wińsko) w ramach zaplanowanych zabiegów konieczne jest:</p> <p>1. W miarę wydziałania się (posuszu) zwiększać ilość martwego drewna do co najmniej 15 sztuk na hektar drewna leżącego lub stojącego (powyżej 3 m długości i 0,5 m grubości):</p> <ul style="list-style-type: none"> - nie usuwanie wywrotów i złomów z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego i w przypadku konieczności wykonania cięć sanitarnych, - pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących (zgodnie z pzo). <p>W wydz. leśn. 61a (obręb Wińsko) w ramach planowanych po wykonaniu rębni złożonej odnowień konieczne jest:</p> <p>1. Preferowanie odnowień naturalnych w siedlisku. W razie potrzeby stosować odnowienia sztuczne - wykorzystywać w pierwszym etapie mikrosiedliska, w których obecnie występują gatunki charakterystyczne dla</p>
		2	+3	+2	0	+2	-1/+2		
		3	+3	0	0	-1	-1		

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone		
									grądów i stopniowo powiększać powierzchnię z regularnym udziałem tych gatunków w drzewostanie. Preferowanie lipy, buka, jawora w planowaniu cięć pielęgnacyjnych i rębni; pozostawianie drzew w wieku przeszłorębnym oraz przestojów, Lp, Bk, Jw (zgodnie z pzo).
3	Siedl. przyr.: Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe kod: 91E0 ocena ogólna: B	1	0	brak	0	0	0	<p>W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko łągu 91E0 rozpoznano w obrębie 20 wydzieleń leśnych, w których niemal w każdym zajmowało ono 100% jego powierzchni.</p> <p>W zakresie pzo dla obszaru OZW Dolina Łączy PLH020003 w projekcie pul uwzględniono niemal wszystkie zadania ochronne dla siedliska łągu 91E0 z zakresu gospodarki leśnej z wyjątkiem kilku sytuacji, które opisano poniżej tabeli.</p> <p>W związku z priorytetowym charakterem siedliska bez wskazań gospodarczych pozostawiono ponad 17 ha łągów, co</p>	<p>W ramach zaplanowanych trzebieży późnych w wydz. lesn.: 118Af, 130b, 63c, 64a, b, f, 66k (obręb Wińsko) konieczne jest:</p> <p>1. Stopniowe usuwanie, na etapie zaplanowanych prac gospodarczych, gatunków drzew i krzewów obcych siedliskowo i geograficznie (sosna, świerk, czeremcha amerykańska) (zgodnie z pzo).</p> <p>Ponadto w wydz. lesn. 64a, b, f, 66k (obręb Wińsko) w miarę wydzielania się (posuszu) zwiększać ilość martwego drewna do 15 sztuk na hektar drewna leżącego lub stojącego:</p> <p>-nie usuwanie wywrotów i złomów z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego i w przypadku konieczności</p>
		2	+3	brak	0	+2	-1/+2		

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebienie późne	rębnie złożone		
		3	+3	brak	0	-1	-1	<p>stanowi 37% powierzchni tego siedliska w ostoi. Zgodnie z pzo wśród powierzchni bez wskazań znalazła się powierzchnia łągu w wydz. lesn. 60a (obręb Wińsko) (patrz: komentarz poniżej tabeli).</p> <p>W zakresie odnowień przyjęto składy odnowieniowe zgodne z siedliskiem przyrodniczym podawanym dla danej powierzchni leśnej, co szczegółowo prezentuje zestawienie w rozdz. VI.2.1. W nadchodzącym 10-leciu odnowienia w składzie gatunkowym odpowiadającym siedlisku łągu 91E0 są przewidziane na powierzchni 0,6 ha.</p> <p>Wskazanie z pzo dla wydzielania 67b o stosowaniu rębni stopniowych zostało uwzględnione w projekcie pul poprzez zastosowanie w tym miejscu rębni IVD.</p>	<p>wykonania cięć sanitarnych,</p> <p>-pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących (zgodnie z pzo).</p> <p>W wydz. lesn. 67b (obręb Wińsko) z zaplanowaną Rb złożoną należy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stopniowe usuwanie, na etapie zaplanowanych prac gospodarczych, gatunków drzew i krzewów obcych siedliskowo i geograficznie (sosna, świerk, czeremcha amerykańska) (zgodnie z pzo). 2. w miarę wydzielania się zwiększać ilość martwego drewna do 15 sztuk na hektar drewna leżącego lub stojącego: <ul style="list-style-type: none"> -nie usuwanie wywrotów i złomów z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego i w przypadku konieczności wykonania cięć sanitarnych, -pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących (zgodnie z pzo). 3. Preferowanie odnowień naturalnych w siedlisku. W razie potrzeby stosować odnowienia sztuczne - wykorzystywać w pierwszym etapie mikrosiedliska, w których obecnie występuje jesion i wiąz i stopniowo powiększać powierzchnię z regularnym udziałem tych gatunków w drzewostanie. Preferowanie OI, Js i Wz w planowaniu cięć pielęgnacyjnych i rębni. I pozostawianie drzew w wieku przeszłorębnym oraz przestojów OI, Js i Wz (zgodnie z pzo).

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebienie późne	rębnie złożone		
4	Siedl. przyr.: Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i> kod: 91F0 ocena ogólna: C	1	brak	brak	brak	brak	brak	<p>W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko łęgu 91F0 rozpoznano w obrębie 2 wydzieleń leśnych, w których niemal w każdym zajmowało ono 100% jego powierzchni.</p> <p>W zakresie pzo dla obszaru OZW Dolina Łachy PLH020003 w projekcie pul uwzględniono wszystkie zadania ochronne dla tego siedliska. Wszystkie wydzielenia leśne z siedliskiem łęgu 91F0 pozostawiono bez wskazań gospodarczych.</p>	Brak uwag.
		2	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak		

¹⁾ Symbole wpływu planowanych czynności gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony oraz symbole dotyczące okresu tego oddziaływania: + (plus) – wpływ dodatni, pozytywny; 0 (zero) – wpływ obojętny; - (minus) – wpływ ujemny, negatywny; brak – gdy brak danej czynności w projekcie planu; 1. oddziaływanie krótkoterminowe, 2. oddziaływanie średnioterminowe, 3. oddziaływanie długoterminowe. ²⁾ Wskaźniki zachowania stanu: Kryterium 1: Naturalny zasięg i powierzchnia siedliska przyrodniczego w obrębie tego zasięgu są stałe lub zwiększają się: zwiększają się (+), pozostają bez zmian (0), zmniejszają się (-); Kryterium 2: Struktura drzewostanów i funkcje konieczne do długotrwałego zachowania siedliska przyrodniczego istnieją i prawdopodobnie będą istnieć nadal: poprawiają się (+), pozostają bez zmian (0), pogarszają się (-); Kryterium 3: Stan ochrony typowych gatunków siedliska przyrodniczego jest korzystny: poprawia się (+), pozostaje bez zmian (0), pogarsza się (-). ³⁾ Zadania gospodarcze formułowane na poziomie ogólnym (nieadresowane do wydzieleń drzewostanowych) nie kwalifikują się do ujęcia w formie macierzy, stąd omówienie ich przewidywanego wpływu możliwe tylko w formie tekstowej.

Tabela 43. Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach, na których zinwentaryzowano gatunki zwierząt stanowiące przedmioty ochrony OZW Dolina Łachy PLH020003

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzonym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
OZW Dolina Łachy PLH020003										
1	Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i> , kod: 1084 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	brak	0	0	brak	<p>W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Na gruntach w zarządzie nadleśnictwa w zasięgu OZW Dolina Łachy gatunek został odnotowany w 3 wydzieleniach leśnych.</p> <p>W zakresie pzo dla obszaru OZW Dolina Łachy PLH020003 w projekcie pul uwzględniono wszystkie zadania ochronne dla pachnicy.</p> <p>Odpowiednie działania minimalizujące są wymagane dla powierzchni leśnych ze stanowiskami gatunku, w których zaplanowano trzebieże późne i rębnię złożoną.</p> <p>Przewidywane negatywne oddziaływanie bezpośrednie, średnioterminowe może mieć miejsce tylko w sytuacji nie zastosowania się do działań minimalizujących planowany zabieg.</p>	<p>W ramach planowanej trzebieży późnej w wydz. lesn. 64a (obręb Wińsko) oraz rębni złożonej w wydz. lesn. 61a (obręb Wińsko) konieczne jest:</p> <p>1. Zachowanie i utrzymanie stanowisk gatunku i potencjalnych miejsc jego rozwoju, poprzez pozostawienie zasiedlonych drzew do naturalnej śmierci i rozpadu z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego. W przypadku wystąpienia powyższych zagrożeń prace zaplanować i prowadzić we współpracy z organem sprawującym nadzór nad obszarem oraz specjalistą entomologiem. Zaplanować i przeprowadzić działania kompensacyjne zapewniające ciągłość siedlisk gatunków (zgodnie z pzo).</p> <p>2. Nie pozyskiwać dziuplastych dębów (z dziuplą umiejscowioną w głównym pniu) oraz dębów o średnicy powyżej 110 cm w pierśnicy jako rzeczywistych lub potencjalnych miejsc rozrodu gatunku, z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego. W przypadku wystąpienia powyższych zagrożeń prace zaplanować i prowadzić we współpracy z organem</p>
		2	brak	brak	brak	0	0	brak		
		3	brak	brak	brak	-2/0	-2/0	brak		

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
										<p>sprawującym nadzór nad obszarem oraz specjalistą entomologiem. Zaplanować i przeprowadzić działania kompensacyjne zapewniające ciągłość siedlisk gatunku (zgodnie z pzo).</p>
2	<p>Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i>, kod: 1088 ocena ogólna: B (wg SDF)</p>	1	brak	0	brak	0	0	brak	<p>W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej! Na gruntach w zarządzie nadleśnictwa w zasięgu OZW Dolina Łachy gatunek został odnotowany w 14 wydzieleniach leśnych. W zakresie pzo dla obszaru OZW Dolina Łachy PLH020003 w projekcie pul uwzględniono wszystkie zadania ochronne dla kozioroga dębosza. W 5 wydzieleniach leśnych ze stanowiskami gatunku nie zaplanowano żadnych wskazań gospodarczych. W dwóch kolejnych (wydz. lesn. 62l, 63k) zaplanowano pielęgnacje, które nie będą miały znaczenia dla siedliska gatunku. Odpowiednie działania minimalizujące są wymagane dla powierzchni leśnych ze stanowiskami gatunku, w których zaplanowano trzebieże późne i rębnię złożoną. Przewidywane negatywne oddziaływanie bezpośrednie, średnioterminowe może mieć miejsce tylko w sytuacji nie zastosowania się do działań minimalizujących planowany zabieg.</p>	<p>W ramach planowanej trzebieży późnej w wydz. lesn. 63m, 64a, b (obręb Wińsko) oraz rębni złożonej w wydz. lesn. 61a, 63l, 66a, 67b (obręb Wińsko) konieczne jest: 1. Nie pozyskiwać dębów o średnicy powyżej 110 cm w pierśnicy jako rzeczywistych lub potencjalnych miejsc rozrodu gatunku z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego. W przypadku wystąpienia powyższych zagrożeń prace zaplanować i prowadzić we współpracy z organem sprawującym nadzór nad obszarem oraz specjalistą entomologiem. Zaplanować i przeprowadzić działania kompensacyjne zapewniające ciągłość siedlisk gatunku (zgodnie z pzo).</p>
		2	brak	0	brak	0	0	brak		
		3	brak	0	brak	-2/0	-2/0	brak		

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
3	Mopek <i>Barbastella barbastellus</i> kod: 1308 Nocek duży <i>Myotis myotis</i> kod: 1324 ocena ogólna: C (wg SDF)	1	0	0	0	0	0	brak	<p>W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Wskazane gatunki nietoperzy mogą występować głównie w drzewostanach liściastych i mieszanych w odpowiednim wieku (głównie ponad 80-letnich), wykorzystując je jako żerowiska i miejsca letnich schronień.</p> <p>Realizacja zapisów projektu pul tylko w określonym zakresie niesie za sobą zagrożenie wywołania negatywnego oddziaływania na wskazane gatunki. Jednym z potencjalnych oddziaływań może być płoszenie lub zabijanie pojedynczych osobników w wyniku usuwania drzew dziuplastych. Ten rodzaj oddziaływania można określić jako negatywny, bezpośredni, chwilowy. Dotyczy on powierzchni leśnych, na których zaplanowano trzebieże późne i zabiegi rębne.</p> <p>Drugi rodzaj oddziaływania dotyczy siedlisk obu gatunków i polega na ich czasowym przekształceniu. Można go określić jako negatywny, bezpośredni średnio- lub długoterminowy. Ogranicza się on jednak tylko do zabiegów rębni złożonych wielkopowierzchniowych. W przypadku OZW Dolina Łachy skala jego oddziaływania jest nieistotna.</p> <p>Powierzchnia, na jakiej zaplanowano zabiegi rębne i trzebieże późne obejmuje 120 ha, przy czym 6% z nich stanowią drzewostany sosnowe, które nie są atrakcyjnymi siedliskami wskazanych gatunków. Jednocześnie bez wskazań gospodarczych pozostawiono 57 ha drzewostanów, co będzie skutecznie kompensować negatywne oddziaływania na wskazane gatunki wynikające z realizacji ww. zabiegów gospodarczych.</p>	W ramach realizacji trzebieży późnych, rębni złożonych pozostawiać na powierzchni wydzieleń drzewa dziuplaste.
		2	0	0	0	0	0	brak		
		3	0	0	0	-1/0	-1/0	brak		

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
									Zabiegi najsilniej wpływające na siedliska wskazanych gatunków (rębnie) oceniono pomijając w analizach wszystkie drzewostany, dla których projekt pul przewidział rębnię stopniową IVD oraz drzewostany budowane wyłącznie przez sosnę. Ostatecznie udział zabiegów najsilniej zmieniających potencjalne siedliska wskazanych nietoperzy obejmuje powierzchnię jedynie 4 ha.	
4	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i> , kod: 1188 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	0	brak	brak	brak	brak	W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej! Na niemal wszystkich powierzchniach leśnych ze stanowiskami gatunku nie zaplanowano wskazań gospodarczych. Tylko na jednej z nich zaplanowano pielęgnacje. Zabiegi z tej grupy pozostają neutralne dla gatunku i jego siedliska.	Brak
		2	brak	0	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	0	brak	brak	brak	brak		

¹⁾ Symbole wpływu planowanych czynności gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony oraz symbole dotyczące okresu tego oddziaływania: + (plus) – wpływ dodatni, pozytywny; 0 (zero) – wpływ obojętny; - (minus) – wpływ ujemny, negatywny; brak – gdy brak danej czynności w projekcie planu; 1. oddziaływanie krótkoterminowe, 2. oddziaływanie średnioterminowe, 3. oddziaływanie długoterminowe. ²⁾ Wskaźniki zachowania stanu: Kryterium 1: Liczebność populacji gatunku wskazuje na to, że sam utrzyma się w długim okresie jako żywotny składnik swoich siedlisk przyrodniczych: liczebność populacji zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-); Kryterium 2: Naturalny zasięg występowania gatunku nie zmniejsza się: zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-); Kryterium 3: Powierzchnia siedlisk odpowiednich dla rozwoju gatunku nie zmniejsza się: zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-). 3) Zadania gospodarcze sformułowane na poziomie ogólnym (nie adresowane do wydzieli drzewostanowych) nie kwalifikują się do ujęcia w formie macierzy, stąd omówienie ich przewidywanego wpływu możliwe tylko w formie tekstowej.

Działanie ochronne zapisane w pzo dla siedliska przyrodniczego 91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe *Salicetum albo fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae* i olsy źródliskowe oraz siedliska przyrodniczego 91F0 łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe *Ficario-Ulmetum* pod nazwą: „Naturalna regeneracja drzewostanów - wyznaczenie powierzchni z brakiem wskazań gospodarczych w celu zaistnienia naturalnych procesów siedliskotwórczych. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów” zostało zrealizowane na etapie sporządzania projektu pul dla Nadleśnictwa Wołów.

Analiza zapisów projektu pul pod kątem uwzględnienia w nich zadań ochronnych dla obszaru OZW Dolina Łachy PLH020003 pokazała, że większość zapisanych w pzo zadań została uwzględniona w projekcie pul. Do powierzchni leśnych, w obrębie których nie będzie możliwe zrealizowanie działania ochronnego z pzo w ramach zaplanowanych w projekcie pul zadań gospodarczych należą:

1. Wydzielenia leśne z siedliskiem grądu 9170:

- 65a (obręb Wińsko) – zapis projektu pul według przyjętych agregacji wskazań gospodarczych „czyszczenia późne” na pow. 0,84 ha. Z uwagi na wiek i aktualną strukturę drzewostanu na gruncie, poniższe zadania ochronne dla siedliska grądu zapisane w pzo dla wskazanego wydzielenia leśnego są nieadekwatne do sytuacji na gruncie. Z tego powodu nie jest możliwa realizacja zadań:
 - Zwiększenie zróżnicowania struktury pionowej, przestrzennej i wiekowej drzewostanu poprzez planowanie cięć rębnych przy zastosowaniu rębni z długimi i bardzo długimi okresami odnowienia i długimi okresami nawrotu cięć (rębnie stopniowe IVa i IVd, a w przypadku wydzieleń 65 a i 65 g rębnia gniazdowa).
 - Preferowanie odnowień naturalnych w siedlisku. W razie potrzeby stosować odnowienia sztuczne - wykorzystywać w pierwszym etapie mikrosiedliska, w których obecnie występują gatunki charakterystyczne dla grądów i stopniowo powiększać powierzchnię z regularnym udziałem tych gatunków w drzewostanie. Preferowanie lipy, buka, jawora w planowaniu cięć pielęgnacyjnych i rębni; pozostawianie drzew w wieku przeszlórębnym oraz przestojów, Lp, Bk, Jw.
- 65g (obręb Wińsko) – zapis projektu pul według przyjętych agregacji wskazań gospodarczych „trzebież późna” na powierzchni 3,21 ha. Z uwagi na wiek i aktualną strukturę drzewostanu na gruncie, poniższe zadania ochronne dla siedliska grądu zapisane w pzo dla wskazanego wydzielenia leśnego są nieadekwatne do sytuacji na gruncie. Z tego powodu nie jest możliwa realizacja zadań:
 - Zwiększenie zróżnicowania struktury pionowej, przestrzennej i wiekowej drzewostanu poprzez planowanie cięć rębnych przy zastosowaniu rębni z długimi i bardzo długimi okresami odnowienia i długimi okresami nawrotu cięć (rębnie stopniowe IVa i IVd, a w przypadku wydzieleń 65 a i 65 g rębnia gniazdowa).
 - Preferowanie odnowień naturalnych w siedlisku. W razie potrzeby stosować odnowienia sztuczne - wykorzystywać w pierwszym etapie mikrosiedliska, w których obecnie występują gatunki charakterystyczne dla grądów i stopniowo powiększać

powierzchnię z regularnym udziałem tych gatunków w drzewostanie. Preferowanie lipy, buka, jawora w planowaniu cięć pielęgnacyjnych i rębni; pozostawianie drzew w wieku przeszłorębnym oraz przestojów, Lp, Bk, Jw.

- 65d (obręb Wińsko) – zapis projektu pul według przyjętych agregacji wskazań gospodarczych „trzebież późna” na powierzchni 3,29 ha, pielęgnacje na pow. 0,45 ha, czyszczenia wczesne na pow. 0,45 ha. Z uwagi na wiek i aktualną strukturę drzewostanu na gruncie, poniższe zadania ochronne dla siedliska grądu zapisane w pzo dla wskazanego wydzielenia leśnego są nieadekwatne do sytuacji na gruncie. Z tego powodu nie jest możliwa realizacja zadań:
 - Preferowanie odnowień naturalnych w siedlisku. W razie potrzeby stosować odnowienia sztuczne - wykorzystywać w pierwszym etapie mikrosiedliska, w których obecnie występują gatunki charakterystyczne dla grądów i stopniowo powiększać powierzchnię z regularnym udziałem tych gatunków w drzewostanie. Preferowanie lipy, buka, jawora w planowaniu cięć pielęgnacyjnych i rębni; pozostawianie drzew w wieku przeszłorębnym oraz przestojów, Lp, Bk, Jw.
- 65f (obręb Wińsko) – zapis projektu pul według przyjętych agregacji wskazań gospodarczych „trzebież późna” na powierzchni 0,96 ha. Z uwagi na wiek i aktualną strukturę drzewostanu na gruncie, poniższe zadania ochronne dla siedliska grądu zapisane w pzo dla wskazanego wydzielenia leśnego są nieadekwatne do sytuacji na gruncie. Z tego powodu nie jest możliwa realizacja zadań:
 - Preferowanie odnowień naturalnych w siedlisku. W razie potrzeby stosować odnowienia sztuczne - wykorzystywać w pierwszym etapie mikrosiedliska, w których obecnie występują gatunki charakterystyczne dla grądów i stopniowo powiększać powierzchnię z regularnym udziałem tych gatunków w drzewostanie. Preferowanie lipy, buka, jawora w planowaniu cięć pielęgnacyjnych i rębni; pozostawianie drzew w wieku przeszłorębnym oraz przestojów, Lp, Bk, Jw.

2. Wydzielenia leśne z siedliskiem łągu 91E0:

- 60a (obręb Wińsko) – zapis projektu pul według przyjętych agregacji wskazań gospodarczych „brak wskazań” zgodnie z jednym z zadań ochronnych w pzo. W tej sytuacji nie jest możliwa realizacja dalszych sprzecznych zadań ochronnych dla tej powierzchni zapisanych również w pzo:
 - Stopniowe usuwanie, na etapie zaplanowanych prac gospodarczych, gatunków drzew i krzewów obcych siedliskowo i geograficznie (sosna, świerk, czeremcha amerykańska).
 - Preferowanie odnowień naturalnych w siedlisku. W razie potrzeby stosować odnowienia sztuczne - wykorzystywać w pierwszym etapie mikrosiedliska, w których obecnie występuje jesion i wiąz i stopniowo powiększać powierzchnię z regularnym udziałem tych gatunków w drzewostanie. Preferowanie Ol, Js i Wz w planowaniu cięć pielęgnacyjnych i rębni i pozostawianie drzew w wieku przeszłorębnym oraz przestojów Ol, Js i Wz.

- 58b, 64c (obręb Wińsko) – zapis projektu pul według przyjętych agregacji wskazań gospodarczych „brak wskazań”. Wydzielenie leśne 58b należy do kategorii użytkowania „bagn”. W stosunku do takich powierzchni projekt pul nie formułuje wskazań gospodarczych. Z kolei wydzielenie leśne 64c stanowi przeszlorębny drzewostan olszowy w wieku 90 lat, dla którego w celu uwzględnienia w projekcie pul zadania ochronnego, należałoby wprowadzić użytkowanie rębne. Z uwagi na wartość przyrodniczą wskazanej powierzchni leśnej zdecydowano o pozostawieniu jej bez wskazań gospodarczych. W tej sytuacji nie jest możliwa realizacja zadania:
 - Stopniowe usuwanie, na etapie zaplanowanych prac gospodarczych, gatunków drzew i krzewów obcych siedliskowo i geograficznie (sosna, świerk, czeremcha amerykańska).
 - Zwiększenie zróżnicowania struktury pionowej, przestrzennej i wiekowej drzewostanu poprzez planowanie cięć rębnych przy zastosowaniu rębni z długimi i bardzo długimi okresami odnowienia i długimi okresami nawrotu cięć (rębnie stopniowe IVa i IVd).
- 58c, k, d, 63a (obręb Wińsko) – zapis projektu pul według przyjętych agregacji wskazań gospodarczych: „brak wskazań” oraz „pielęgnacje młodszych drzewostanów”. W wydzieleniach leśnych: 58c, k, d ze względu na wiek i aktualną strukturę drzewostanu, poniższe zadanie ochronne dla siedliska grądu zapisane w pzo dla wskazanego wydzielenia leśnego jest nieadekwatne do sytuacji na gruncie. Z tego powodu nie jest możliwa realizacja tego zadania. Z kolei wydzielenie leśne 63a należy do kategorii użytkowania „sukcesja”, dla której projekt pul nie formułuje wskazań gospodarczych.
 - Zwiększenie zróżnicowania struktury pionowej, przestrzennej i wiekowej drzewostanu poprzez planowanie cięć rębnych przy zastosowaniu rębni z długimi i bardzo długimi okresami odnowienia i długimi okresami nawrotu cięć (rębnie stopniowe IVa i IVd).
- 63c, 66k, 64a, b, f (obręb Wińsko) – zapis projektu pul według przyjętych agregacji wskazań gospodarczych „trzebież późna”. W tej sytuacji nie jest możliwa realizacja zadania:
 - Zwiększenie zróżnicowania struktury pionowej, przestrzennej i wiekowej drzewostanu poprzez planowanie cięć rębnych przy zastosowaniu rębni z długimi i bardzo długimi okresami odnowienia i długimi okresami nawrotu cięć (rębnie stopniowe IVa i IVd).
 - Preferowanie odnowień naturalnych w siedlisku. W razie potrzeby stosować odnowienia sztuczne - wykorzystywać w pierwszym etapie mikrosiedliska, w których obecnie występuje jesion i wiąz i stopniowo powiększać powierzchnię z regularnym udziałem tych gatunków w drzewostanie. Preferowanie OI, Js i Wz w planowaniu cięć pielęgnacyjnych i rębni i pozostawianie drzew w wieku przeszlorębnym oraz przestojów OI, Js i Wz.
- 131c, d (obręb Wińsko) – zapis projektu pul według przyjętych agregacji wskazań gospodarczych „trzebież późna”. W tej sytuacji nie jest możliwa realizacja zadania:
 - Zwiększenie zróżnicowania struktury pionowej, przestrzennej i wiekowej drzewostanu poprzez planowanie cięć rębnych przy zastosowaniu rębni z długimi i bardzo długimi okresami odnowienia i długimi okresami nawrotu cięć (rębnie stopniowe IVa i IVd).

Należy pamiętać, że wskazania gospodarcze w projekcie pul dla wydziałów leśnych z siedliskiem przyrodniczym łągu 91E0 zostały określone w oparciu o taksację drzewostanów na gruncie oraz późniejsze szczegółowe analizy ich wieku, struktury, a w szczególności potrzeb hodowlanych. W tej sytuacji nie uwzględnienie ww. wskazanych zadań z pzo w ramach wskazań gospodarczych dla poszczególnych wydziałów leśnych nie może być oceniane negatywnie.

Jednocześnie zwraca się uwagę, że w planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Łachy PLH020003 nie uwzględniono powierzchni leśnych z siedliskiem w wydziałach leśnych 63b oraz 58m, f (obręb Wińsko). W wydziale leśnym 63b zaplanowano pielęgnację młodszych drzewostanów, co może jedynie poprawić strukturę przestrzenną drzewostanu na siedlisku łągu. Pozostałe dwa wydziały pozostawiono w projekcie pul bez wskazań gospodarczych.

IV.4.1.4. OZW WZGÓRZA WARZĘGOWSKIE PLH020079

Typ ostoi: B (obszar mający znaczenie dla Wspólnoty zaakceptowany decyzją Komisji Europejskiej)

Powierzchnia obszaru wg SDF: 660,92 ha

Suma powierzchni wydziałów leśnych literowanych zaliczonych do obszaru Natura 2000 zgodnie z przyjętą metodyką: 208,54 ha, w tym 207,83 ha powierzchni leśnej

Uwaga! Na dzień 1.01.2015 roku obszar OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079 nie posiada zatwierdzonego planu zadań ochronnych ani planu ochrony. Poniższe zestawienia przedmiotów ochrony obszaru sporządzono na podstawie SDF z kwietnia 2014 r. (źródło: serwis <http://natura2000.gdos.gov.pl/>, data dostępu: 17.07.2014). Informacje o lokalizacji siedlisk i gatunków stanowiących przedmioty ochrony obszaru pochodzą z powszechnej inwentaryzacji w LP 2006-2007 i zostały zweryfikowane w trakcie opracowania niniejszego dokumentu w oparciu o dane taksacyjne.

Charakterystyka obszaru

Pod względem administracyjnym obszar w całości znajduje się w granicach powiatu wołowskiego (niewielki fragment w powiecie trzebnickim) w województwie dolnośląskim. Jest częścią niewielkich wzniesień położonych w mikroregionie Wzgórza Strupińskie, na Wale Trzebnickim. W podłożu zalegają piaski i żwiry z głazami polodowcowymi, pochodzące z moren czołowych, a także gliny zwałowe i ropy oraz utwory pochodzenia rzecznoego. Pokrywą glebową stanowią głównie gleby brunatne wylugowane i gleby płowe z niewielkim udziałem gleb bielcowych. Obszar wyznaczono pomiędzy miejscowościami: Warzęgowo, Pierusza, Pawłoszewo, Ligota Strupińska i Straża. Obejmuje wzniesienia pokryte zbiorowiskami leśnymi, wśród których dominują grądy środkowoeuropejskie oraz mozaikowy krajobraz rolny w części wschodniej. Tereny odlesione zajmuje roślinność łąkowa, fragmenty dawnych muraw, a w otoczeniu stawów mozaika roślinności wodnej i szuwarowej. Lasy to głównie grądy oraz w niewielkim stopniu łągi olszowo-jesionowe.

Badania prowadzone w roku 2008 wykazały istotne znaczenie obszaru dla ochrony dużej liczebnie populacji barczatki kataks *Eriogaster catax*. Większość stanowisk znajduje się w zachodniej części obszaru, silnie zagospodarowanej rolniczo. Tarniny zasiedlone tutaj przez barczatkę rosną najczęściej wzdłuż dróg polnych, na miedzach oraz wzdłuż rowów. W większości mają charakter średniej wielkości tarninowisk, jednak dwa z nich są znacznej wielkości - doliczono się na nich po

kilkadziesiąt gniazd z gąsienicami. Są to tarniny rosnące wzdłuż dogi polnej na zachód od Pieruszy oraz porozrywany ciąg tarnin wzdłuż rowu biegnącego równolegle do drogi polnej łączącej miejscowości Pierusza i Nieszkowice. Pozostałe zakrzaczenia tarninowe, w tej części ostoi, są nieco mniejsze, choć również licznie zasiedlone przez barczatkę. W granicach proponowanego obszaru stwierdzono 8 siedlisk przyrodniczych. Wśród nich największymi walorami charakteryzują się, miejscami dobrze zachowane, fragmenty grądu ze stanowiskami m.in. kruszczyka połabskiego *Epipactis albensis* i kruszczyka siniego *E. purpurata* - jedno z najliczniejszych stanowisk w Polsce (Bobrowicz i in. 2005). Dużym walorem są również zachowane fragmenty łąk, zarówno trzęślicowych (ze stanowiskami m.in. nasięźrzała pospolitego *Ophioglossum vulgatum* i goździka kosmatego *Dianthus armeria*), jak również łąk świeżych oraz fragment murawy kserotermicznej ze stanowiskiem róży francuskiej *Rosa gallica*. Ponadto duże znaczenie jako ostoja fauny mają włączone w granice obszaru stawy w Ligocie Strupińskiej, jak również lasy bezpośrednio z nimi sąsiadujące.

Fotografia. 6. Łuskiewnik różowy *Lathraea squamaria* w obszarze Natura 2000 Wzgórza Warzęgowskie PLH020079 (fot. J. Czepnik)

Tabela 44. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w całości w zasięgu granic OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji Europejskiej z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Wińsko	84 i-p,t-w; 93 l-n; 107 i-j; 114 l; 156 b-d,y-bx; 240A j-p,t-x; 242 b-c; 244 a-h; 245 a-k; 246 a-i; 247 a-m; 248 a-b,f-h	158,71	0,71	159,42
Ogółem		158,71	0,71	159,42

*powierzchnia wydzielań literowanych

Tabela 45. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w części w zasięgu granic OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji Europejskiej z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Wińsko	84 h,s; 87 d; 93 k; 240A s,z; 242 a,d; 245 l; 248 c-d	49,12	-	49,12
Ogółem		49,12	-	49,12

*powierzchnia wydziałów literowanych

Uwaga! Z uwagi na stosowaną metodykę zaliczania wydziałów leśnych do obszarów Natura 2000 oraz niedokładność prowadzenia granic tych obszarów, część powierzchni wydziałów leżących w zasięgu granic ostoi jest minimalna i obejmuje jedynie niewielki fragment wydziału. Powoduje to zawyżanie powierzchni gruntów nadleśnictwa zaliczonych do obszaru Natura 2000.

Tabela 46. Siedliska przyrodnicze wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079 (wg Standardowego Formularza Danych z 04.2014)

Kod siedliska	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha] wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Adres leśny (% powierzchni wydziału zajmowany przez siedlisko)	Pow. [ha]
3130	Brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z <i>Littorelletea</i> , <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>	0,33	C	Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	-
6210	Murawy kserotermiczne <i>Festuco-Brometea</i>	3,44	C	Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	-
6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe <i>Molinion</i>	3,63	C	Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	-
6510	Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże <i>Arrhenatherion</i>	21,55	C	Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	-
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>	85,12	A	Obr. 2: 84j (100%); 84k (100%); 84l (100%); 114l (100%); 156c (100%); 156d (100%); 240Aj (100%); 240Ak (100%); 240Am (100%); 240Ao (100%); 240As (100%); 240At (100%); 242a (100%); 244a (100%); 244b (100%); 244d (100%); 244f (100%); 245a (100%); 245i (100%); 246c (80%); 246d (100%); 246g (96%); 247c (95%); 247i (100%)	81,30
9190	Kwaśne dąbrowy <i>Quercetea roboripetraeae</i>	43,22	A	Obr. 2: 84i (100%); 84n (100%); 84o (100%); 84p (100%); 87d (100%); 93m (100%); 93n (100%); 107i (100%); 107j (100%); 156bx (65%); 156z (67%); 245d (91%); 245f (100%); 245g (100%); 246i (100%); 248g (97%)	39,19

Kod siedliska	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha] wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Adres leśny (% powierzchni wydzielenia zajmowany przez siedlisko)	Pow. [ha]
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe	11,5	C	Obr. 2: 84m (100%); 84t (78%); 84w (100%); 156y (74%); 245k (100%); 246h (100%); 247j (100%); 247m (100%)	9,22
91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i>	4,16	C	Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	-

Uwaga! W trakcie prac taksacyjnych oraz późniejszej kontroli zapisów projektu pul dla Nadleśnictwa Wołów w odniesieniu do informacji o siedliskach przyrodniczych w OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079 stwierdzono pewne nieścisłości pomiędzy warstwą wektorową z 2007 roku (inventaryzacja LP) dla tej ostoi a stanem na gruncie. Poniższa tabela zestawia stwierdzone rozbieżności.

Tabela 47. Wykaz wydzieleni w obszarze OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079, w których pominięto lub zmieniono informację o siedlisku przyrodniczym w wyniku weryfikacji terenowej w 2013 roku

Lp.	Adres leśny wg stanu na 1.01.2011 r. (aneks do pul)	Adres leśny wg stanu na 1.01.2015 r. (pul)	Źródło informacji o siedlisku	Kod siedliska	Zmiana
1	246 f (obręb Wińsko)	246 f (obręb Wińsko)	WZS 2007	9170	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – niezgodność TSL i składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym.
2	247 d (obręb Wińsko)	247 d (obręb Wińsko)	WZS 2007	9170	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – niezgodność TSL i składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym.
3	248 f (obręb Wińsko)	248 f (obręb Wińsko)	WZS 2007	9190	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – niezgodność składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym.
4	93 k (obręb Wińsko)	93 l (obręb Wińsko)	WZS 2007	9190	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – niezgodność składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym.
5	248 c (obręb Wińsko)	248 c (obręb Wińsko)	WZS 2007	9190	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – niezgodność składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym.
6	156 d (obręb Wińsko)	156 d (obręb Wińsko)	WZS 2007	91E0	Zmiana informacji o typie siedliska przyrodniczego na 9170 w wyniku weryfikacji terenowej i stwierdzonych na gruncie gatunków roślin.

Lp.	Adres leśny wg stanu na 1.01.2011 r. (aneks do pul)	Adres leśny wg stanu na 1.01.2015 r. (pul)	Źródło informacji o siedlisku	Kod siedliska	Zmiana
7	247 f (obręb Wińsko)	247 f (obręb Wińsko)	WZS 2007	91F0	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – niezgodność TSL i składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym.
8	247 g (obręb Wińsko)	247 g (obręb Wińsko)	WZS 2007	91F0	Usunięto informację o siedlisku w wyniku weryfikacji terenowej – niezgodność TSL i składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem przyrodniczym.

Tabela 48. Powierzchniowa tabela klas wieku wg leśnych siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079 wg stanu na 1 stycznia 2015 r. [ha] i na koniec obowiązywania planu [ha]

Kod siedliska	Gr. leśne niezalesione	Gr. związane z gosp. leśną	Drzewostany			KO, KDO	Razem
			<40 lat	40-100 lat	>100 lat		
Stan na 1 stycznia 2015 r.							
9170			3,72	15,91	61,50		81,13
9190			1,80	10,72	27,47		39,99
91E0			4,12	5,36			9,48
Stan koniec obowiązyującego planu							
9170			0,85	15,29	14,39	50,60	81,13
9190				12,52	8,62	18,85	39,99
91E0			1,38	7,09	1,01		9,48

Tabela 49. Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa i gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079 (wg Standardowego Formularza Danych z 04.2014)

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Stan* populacji w OZW wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Adres leśny
1074	Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i>	Osiadła	A	Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1088	Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i>	Osiadła	-	Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1166	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Osiadła	-	Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1188	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Osiadła	-	Obserwacje punktowe gatunku w oddziałach leśnych: Obr. 2: 247 h

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Stan* populacji w OZW wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Adres leśny
1308	Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	Osiadła: 2-5 i	-	Obserwacje punktowe gatunku w oddziałach leśnych: Obr. 2: 244
1324	Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	Osiadła: 40-50 i	C	Obserwacje punktowe gatunku w oddziałach leśnych: Obr. 2: 244-246

* Jednostka: i = osobniki pojedyncze

Tabela 50. Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach z siedliskami przyrodniczymi stanowiącymi przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
1	Siedl. przyr.: Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i> kod: 9170 ocena ogólna: A (wg SDF)	1	0	brak	0	0	brak	0	<p>Siedlisko grądu 9170 rozpoznano w obrębie 25 wydzieleń leśnych, w których niemal w każdym zajmowało ono 100% jego powierzchni.</p> <p>W projekcie pul znaczna część powierzchni leśnych z siedliskiem została pozostawiona bez wskazań gospodarczych (19%).</p> <p>W zakresie odnowień przyjęto składy odnowieniowe zgodne z siedliskiem przyrodniczym podawanym dla danej powierzchni leśnej, co szczegółowo prezentuje zestawienie w rozdz. VI.2.1. W nadchodzącym 10-leciu odnowienia w składzie gatunkowym odpowiadającym siedlisku grądu są przewidziane na powierzchni 15,17 ha.</p> <p>Zaplanowane w drzewostanach grądowych zabiegi rębne ograniczają się w projekcie pul do rębni złożonych IVD. Pozostałe zabiegi to trzebieże późne i zabiegi pielęgnacyjne.</p> <p>Przyjęty sposób zagospodarowania drzewostanów na siedlisku jest zgodny z zasadami hodowli lasu. Oprócz krótkotrwałego chwilowego zagrożenia dla gatunków zwierząt związanych z siedliskiem, które wiąże się z pozyskaniem drewna na każdej powierzchni leśnej, na której one występują, nie przewiduje się, aby opisane wskazania mogły negatywnie oddziaływać na siedlisko grądu 9170 w obszarze Wzgórz Warzęgowskich.</p>	<p>Na powierzchniach z planowanymi rębiami złożonymi (wydz. leśn.: 242a, 244a, 245i, 246c, 247i – obręb Wińsko) w trakcie realizacji zabiegu pozostawiać na powierzchni drzewa dziuplaste i zabezpieczać odpowiednią ilość martwego drewna do naturalnego rozpadu.</p>
		2	+3	brak	0	0	brak	0		
		3	+3	brak	0	-1	brak	-1		

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
2	Siedl. przyr.: Kwaśne dąbrowy <i>Quercetea roboripetraeae</i> kod: 9190 ocena ogólna: A (wg SDF)	1	0	brak	brak	0	brak	0	<p>Siedlisko kwaśnej dąbrowy rozpoznano w obrębie 17 wydziełów leśnych, w których niemal w każdym zajmowało ono 100% jego powierzchni.</p> <p>W projekcie pul znaczna część powierzchni leśnych z siedliskiem została pozostawiona bez wskazań gospodarczych (22%).</p> <p>W zakresie odnowień przyjęto składy odnowieniowe zgodne z siedliskiem przyrodniczym podawanym dla danej powierzchni leśnej, co szczegółowo prezentuje zestawienie w rozdz. VI.2.1. W nadchodzącym 10-leciu odnowienia w składzie gatunkowym odpowiadającym siedlisku kwaśnej dąbrowy są przewidziane na powierzchni 5,66 ha.</p> <p>Zaplanowane w drzewostanach dębowych zabiegi rębne ograniczają się w projekcie pul do rębni złożonych IVD. Pozostałe zabiegi to trzebieże późne.</p> <p>Przyjęty sposób zagospodarowania drzewostanów na siedlisku jest zgodny z zasadami hodowli lasu. Oprócz krótkotrwałego chwilowego zagrożenia dla gatunków zwierząt związanych z siedliskiem, które wiąże się z pozyskaniem drewna na każdej powierzchni leśnej, na której one występują, nie przewiduje się, aby opisane wskazania mogły negatywnie oddziaływać na siedlisko kwaśnej dąbrowy 9190 w obszarze Wzgórz Warzęgowskich.</p>	<p>Na powierzchniach z planowanymi rębiami złożonymi (wydz. leśn. : 245d, g, 84n, 93n - obręb Wińsko) w trakcie realizacji zabiegu pozostawiać na powierzchni drzewa dziuplaste i zabezpieczać odpowiednią ilość martwego drewna do naturalnego rozpadu.</p>
		2	+3	brak	brak	0	brak	0		
		3	+3	brak	brak	-1	brak	-1		

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
4	Siedl. przyr.: Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródlikowe kod: 91E0 ocena ogólna: C (wg SDF)	1	brak	brak	0	0	brak	brak	Siedlisko łągu 91E0 rozpoznano w obrębie 8 wydzieleń leśnych, w których niemal w każdym zajmowało ono 100% jego powierzchni. W związku z priorytetowym charakterem siedliska bez wskazań gospodarczych pozostawiono w zasięgu ostoi ponad 63% powierzchni tego siedliska. Przyjęty sposób zagospodarowania drzewostanów na siedlisku jest zgodny z zasadami hodowli lasu. W obrębie siedliska nie zaplanowano żadnych zabiegów rębnych. W tej sytuacji ocenia się, że zapisy projektu pul dla tego typu siedliska pozostają neutralne .	Brak uwag.
		2	brak	brak	0	0	brak	brak		
		3	brak	brak	0	0	brak	brak		

¹⁾ Symbole wpływu planowanych czynności gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony oraz symbole dotyczące okresu tego oddziaływania: + (plus) – wpływ dodatni, pozytywny; 0 (zero) – wpływ obojętny; - (minus) – wpływ ujemny, negatywny; brak – gdy brak danej czynności w projekcie planu; 1. oddziaływanie krótkoterminowe, 2. oddziaływanie średnioterminowe, 3. oddziaływanie długoterminowe. ²⁾ Wskaźniki zachowania stanu: Kryterium 1: Naturalny zasięg i powierzchnia siedliska przyrodniczego w obrębie tego zasięgu są stałe lub zwiększają się: zwiększają się (+), pozostają bez zmian (0), zmniejszają się (-); Kryterium 2: Struktura drzewostanów i funkcje konieczne do długotrwałego zachowania siedliska przyrodniczego istnieją i prawdopodobnie będą istnieć nadal: poprawiają się (+), pozostają bez zmian (0), pogarszają się (-); Kryterium 3: Stan ochrony typowych gatunków siedliska przyrodniczego jest korzystny: poprawia się (+), pozostaje bez zmian (0), pogarsza się (-). ³⁾ Zadania gospodarcze formułowane na poziomie ogólnym (nieadresowane do wydzieleń drzewostanowych) nie kwalifikują się do ujęcia w formie macierzy, stąd omówienie ich przewidywanego wpływu możliwe tylko w formie tekstowej.

Tabela 51. Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach, na których zinwentaryzowano gatunki zwierząt stanowiące przedmioty ochrony OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079										
1	Nocek duży <i>Myotis myotis</i> , kod: 1324 ocena ogólna: C (wg SDF)	1 2 3	0 0 0	0 0 0	0 0 0	0 0 0	0 0 0	0 0 0	<p>Wskazany gatunek może występować głównie w drzewostanach liściastych i mieszanych w odpowiednim wieku (głównie ponad 80-letnich), wykorzystując je jako zerowiska i miejsca letnich schronień.</p> <p>Realizacja zapisów projektu pul tylko w określonym zakresie niesie za sobą zagrożenie wywołania negatywnego oddziaływania na nocka dużego. Jednym z potencjalnych oddziaływań może być płoszenie lub zabijanie pojedynczych osobników w wyniku usuwania drzew dziuplastych. Ten rodzaj oddziaływania można określić jako negatywny, bezpośredni, chwilowy. Dotyczy on powierzchni leśnych, na których zaplanowano trzebieże późne i zabiegi rębne.</p> <p>Drugi rodzaj oddziaływania dotyczy siedlisk gatunku i polega na ich czasowym przekształceniu. Można go określić jako negatywny, bezpośredni średnio- lub długoterminowy. Ogranicza się on jednak tylko do zabiegów rębni zupełnych i rębni złożonych wielkopowierzchniowych. W przypadku OZW Wzgórza Warzęgowskie tego typu zabiegi ograniczają się do 5 powierzchni leśnych z drzewostanami z dominacją gatunków iglastych (So, Św).</p> <p>Powierzchnia, na jakiej zaplanowano zabiegi rębne i trzebieże późne obejmuje 154 ha. Jednocześnie bez wskazań gospodarczych pozostawiono 34 ha drzewostanów.</p>	W ramach realizacji trzebieży późnych, rębni złożonych pozostawiać na powierzchni wydzielonych drzewa dziuplaste.

¹⁾ Symbole wpływu planowanych czynności gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony oraz symbole dotyczące okresu tego oddziaływania: + (plus) – wpływ dodatni, pozytywny; 0 (zero) – wpływ obojętny; - (minus) – wpływ ujemny, negatywny; brak – gdy brak danej czynności w projekcie planu; 1. oddziaływanie krótkoterminowe, 2. oddziaływanie średnioterminowe, 3. oddziaływanie długoterminowe. ²⁾ Wskaźniki zachowania stanu: Kryterium 1: Liczebność populacji gatunku wskazuje na to, że sam utrzyma się w długim okresie jako żywotny składnik swoich siedlisk przyrodniczych: liczebność populacji zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-); Kryterium 2: Naturalny zasięg występowania gatunku nie zmniejsza się: zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-); Kryterium 3: Powierzchnia siedlisk odpowiednich dla rozwoju gatunku nie zmniejsza się: zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-). 3) Zadania gospodarcze formułowane na poziomie ogólnym (nie adresowane do wydziałów drzewostanowych) nie kwalifikują się do ujęcia w formie macierzy, stąd omówienie ich przewidywanego wpływu możliwe tylko w formie tekstowej.

IV.4.1.5. OZW ZAGÓRZYCKIE ŁĄKI PLH020053

Typ ostoi: B (obszar mający znaczenie dla Wspólnoty zaakceptowany decyzją Komisji Europejskiej)

Powierzchnia obszaru wg SDF: 359,79 ha

Suma powierzchni wydziełów leśnych literowanych zaliczonych do obszaru Natura 2000 zgodnie z przyjętą metodyką: 83,4 ha powierzchni leśnej

Uwaga! Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem nr 24 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 29 listopada 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 6 grudnia 2013 r. poz. 6245). Plan zadań ochronnych obejmuje identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony; cele działań ochronnych, oraz działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania. Zestawienie powyższych elementów w odniesieniu do gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów zawiera tabela pt. *Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 Zagórzyckie Łąki PLH020053 na gruntach Nadleśnictwa Wołów*. Zestawienia przedmiotów ochrony obszaru sporządzono na podstawie SDF z kwietnia 2014 r. (źródło: serwis <http://natura2000.gdos.gov.pl/>, data dostępu: 17.07.2014) oraz dokumentacji planu zadań ochronnych.

Charakterystyka obszaru

Obszar jest położony na Wysoczyźnie Rościszewickiej pomiędzy miejscowościami Rataje, Zagórzyce, Grodzanów i Prawików. Obejmuje łąki kośne oraz zadrzewienia śródłąkowe i polne rozwijające się na skarpie pradoliny Odry. Są to głównie zbiorowiska łąk trzęślicowych, świeżych i pastwisk z rzędu *Arrhenatheretalia*, mniejszą rolę mają fitocenozy z innych typów roślinności (ziołorośla, turzycowiska). Stan wykształcenia tych łąk ma wyjątkowe znaczenie ze względu na obecność licznej grupy gatunków ginących i zagrożonych oraz dużej mozaikowości siedlisk. Główną formą użytkowania tych terenów była ekstensywna gospodarka kośna i pastwiskowa.

Tabela 52. Powierzchniowa tabela klas wieku wg leśnych siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 wg stanu na 1 stycznia 2015 r. [ha] i na koniec obowiązywania planu [ha]

Kod siedliska	Gr. leśne niezalesione	Gr. związane z gosp. leśną	Drzewostany			KO, KDO	Razem
			<40 lat	40-100 lat	>100 lat		
Stan na 1 stycznia 2015 r.							
9170				0,22	2,31		2,53
9190			7,40	20,15	3,51	6,20	37,26
Stan koniec obowiązyującego planu							
9170				0,22	2,31		2,53
91E0			1,38	18,01	3,51	14,36	37,26

Fotografia. 7. Tama bobrowa w obszarze Natura 2000 Zagórzyckie Łąki PLH020053 (fot. J. Czepnik)

Obecnie ma ona mniejsze znaczenie, co powoduje zanikanie najcenniejszych siedlisk przyrodniczych związanych z użytkami zielonymi. W obszarze występuje unikalny w skali Dolnego Śląska zespół higro- i termofilnych owadów (głównie motyli) i roślin łąkowych, z którymi są one związane. Większość powierzchni zajmują siedliska przyrodnicze roślinności nieleśnej ujęte w I załączniku Dyrektywy Siedliskowej. Spośród nich największe znaczenie mają bogate w gatunki i dobrze wykształcone łąki trzęślicowe. W ich składzie florystycznym znajduje się liczne gatunki rzadkie i ginące. Łąki są siedliskiem modraszka telejusa *Phengaris teleius* i nausitousa *P. nausithous*, a także przepłatki aurinii *Euphydryas aurinia* - gatunek zagrożony i rzadki w Polsce, mający nieliczne stanowiska w kraju. Na eksponowanych południowych stokach porośniętych tarniną, występuje ciepłolubny motyl barczatka kataks *Eriogaster catax*. Wyjątkowe walory kulturowe i przyrodnicze mają łąki świeże, użytkowane ekstensywnie. Z łąkami tymi związany jest ślimak poczwarówka zwężona *Vertigo angustior*, występujący na tym obszarze na co najmniej kilku stanowiskach. O ile w północnej i północno-zachodniej Polsce gatunek ten ma wiele stanowisk, o tyle w Dolinie Odry na Dolnym Śląsku jest rzadko spotykany. Stanowiska te są ważne dla zasobów gatunku na Dolnym Śląsku.

Tabela 53. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w całości w zasięgu granic OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji Europejskiej z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Dębno	312A a-c; 313 a-f, h-m, o-r; 318 g-i; 319 a-k,r-s	75,45	-	75,45
Ogółem		75,45	-	75,45

*powierzchnia wydziełów literowanych

Tabela 54. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w części w zasięgu granic OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji Europejskiej z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Dębno	312 f; 312A d	7,95	-	7,95
Ogółem		7,95	-	7,95

*powierzchnia wydziałów literowanych

Uwaga!

1. Z uwagi na stosowaną metodykę zaliczania wydziałów leśnych do obszarów Natura 2000 oraz niedokładność prowadzenia granic tych obszarów, część powierzchni wydziałów leżących w zasięgu granic ostoi jest minimalna i obejmuje jedynie niewielki fragment wydziału. Powoduje to zawyżanie powierzchni gruntów nadleśnictwa zaliczonych do obszaru Natura 2000.

2. Granice obszaru OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 były weryfikowane i będą miały skorygowany przebieg po przejściu przez obowiązującą procedurę zmiany granic i zatwierdzeniu tych zmian przez Komisję Europejską.

Tabela 55. Siedliska przyrodnicze wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 (wg Standardowego Formularza Danych z 04.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053)

Kod siedliska	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha] wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg pzo	Pow. [ha]
				Adres leśny (% powierzchni wydziału zajmowany przez siedlisko)	
6120	Ciepłolubne śródładowe murawy napiaskowe	0,43	A	Istotny przedmiot ochrony w obszarze. Stwierdzono dwa niewielkie płyty tego siedliska w obszarze, których stan uznano za niezadowalający ze względu na niewielki udział gatunków diagnostycznych siedliska.	-
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	
6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe <i>Molinion</i>	42,2	B	Siedlisko stanowi najcenniejszą część obszaru - jest to jeden z największych i najbogatszych kompleksów łąk trzęślicowych na Dolnym Śląsku. Łąki wymagają jak najszybszego przywrócenia gospodarki kośnej, ponieważ na części płatów obserwuje się silną ekspansję bylin i krzewów.	5,58
				Obr. 1: 313o (62%)	
6430	Ziółorośla górskie <i>Adenostylin alliariae</i> i ziółorośla nadrzeczne <i>Convolvuletalia sepium</i>	0,07	A	Siedlisko reprezentowane przez kilka niewielkich płatów zespołu <i>Urtico-Calystegietum sepium</i> , których stan zachowania oceniono jako dobry.	-
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	

Kod siedliska	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha] wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg pzo	Pow. [ha]
				Adres leśny (% powierzchni wydzielenia zajmowany przez siedlisko)	
6510	Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże <i>Arrhenatherion</i>	40,9	A	Łąki świeże występują w zachodniej części obszaru i stanowią bardzo istotny przedmiot ochrony w obszarze. Większość łąk jeszcze kilka lat temu mocno zarośnięta obecnie przywrócona do użytkowania kośnego. Stan oceniono jako niezadowolający, na kilku płatach jednak dobry bądź z dobrymi perspektywami ochrony.	-
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>	2,41	B	Stanowisko reprezentuje fragment silnie przerzedzonego lasu dębowego z bardzo obfitym odnowieniem i podrostem grabowym.	2,34
				Obr. 1: 312Ac (100%); 319b (92%)	
9190	Kwaśne dąbrowy <i>Quercetea robur-petraeae</i>	40,9	B	Siedlisko stanowią dwa większe kompleksy we wschodniej części obszaru i dwa niewielkie płyty na skraju kompleksu o drzewostanie sosnowym. Zbiorowiska te są zniekształcone na skutek antropogenicznego wprowadzenia sosny, obecnie dominującej w najwyższej warstwie drzew.	36,05
				Obr. 1: 312Aa (100%); 312Ab (90%); 313b (69%); 313c (100%); 313d (99%); 313f (100%); 313h (91%); 313i (100%); 313j (100%); 313k (96%); 313l (85%); 313m (99%); 313r (100%); 319g (88%); 319i (29%)	
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albae, Populetum albae, Alnion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe	5,5	C	Siedlisko reprezentowane jest przez dwa kilkuhektarowe płyty. Siedlisko stanowi znaczący przedmiot ochrony w obszarze, mimo że oba płyty są niewielkie powierzchniowo, o młodym drzewostanie, i niezbyt obficie zasilane w wodę. wraz z towarzyszącymi im zbiorowiskami ziołorośli i szuwarów tworzą cenny układ przyrodniczy, podnoszący bioróżnorodność terenów polno-łąkowych.	-
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	

Tabela 56. Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa i gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory występujące w zasięgu OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 (wg SDF z 04.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053)

Kod	Nazwa gatunku	Stan* populacji wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg pzo
				Adres leśny
1014	Poczwarówka zwężona <i>Vertigo angustior</i>	Osiedla: 3 loc	B	Bardzo istotny przedmiot ochrony w obszarze. Jedno ze stanowisk i największe powierzchniowo (0,3 ha) znajduje się poza głównym kompleksem łąk trzęślicowych, kolejne trzy znajdują się w obszarze, dość blisko siebie, w części zachodniej wśród łąk świeżych.
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Kod	Nazwa gatunku	Stan* populacji wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg pzo
				Adres leśny
1060	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Osiadła: R	C	W obszarze występuje jedno stanowisko tego motyla, nie obserwowano osobników ani rośliny żywicielskiej - szczawiu lancetowatego. Prawdopodobnie motyl zalatuje z sąsiednich łąk bądź rozwija się na innych gatunkach szczawiu. Istotny przedmiot ochrony w obszarze.
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1065	Przeplatka aurinia <i>Euphydryas aurinia</i>	Osiadła: 150-200 i	B	Jedyne znane stanowisko w południowo zachodniej Polsce. Bardzo istotny przedmiot ochrony w obszarze. Pomimo stosunkowo dużej liczebności populacji i rozległej powierzchni siedliska, stan zachowania gatunku nie jest zadowalający.
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
6169	Przeplatka matura <i>Euphydryas matura</i>	Osiadła: P	B	Ze względu na brak danych o liczebności populacji oraz niewielką powierzchnię drzewostanu z udziałem jesionu - siedliska gatunku, konieczne jest uzupełnienie informacji o liczebności populacji.
				Obr. 1: 313 a
6177	Modraszek telejus <i>Phengaris teleius</i>	Osiadła: 50-100 i	B	Bardzo istotny przedmiot ochrony w obszarze. Występuje tu 17 stanowisk tego gatunku.
				Obr. 1: 313 o
6179	Modraszek nausitous <i>Phengaris nausithous</i>	Osiadła: 150-200 i	B	Bardzo istotny przedmiot ochrony w obszarze. Występuje tu 17 stanowisk tego gatunku.
				Obr. 1: 313 o
1074	Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i>	Osiadła: C	B	Stanowiska barczatki nie są izolowane, jak również udział zarośli tarninowych jest właściwy. Zagrożenie stanowi presja antropogeniczna oraz karczowanie krzewów dla ochrony łąk.
				Obr. 1: 313 h
1337	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Osiadła	-	Nie stanowi przedmiotu ochrony obszaru.

Tabela 57. Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów na podstawie Zarządzenia nr 24 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 29 listopada 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 6 grudnia 2013 r. poz. 6245)

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym ³	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
1	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe <i>Molinion</i>	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 313 o, 313 s, 313 t, 313 w, 313 x	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 313 o	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ewolucja biocenotyczna, sukcesja. 2. Obce gatunki inwazyjne. 3. Zalesianie terenów otwartych. <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ewolucja biocenotyczna, sukcesja. 2. Obce gatunki inwazyjne. 	Poprawa stanu siedliska poprzez ochronę czynną – ekstensywne użytkowanie łąkarskie oraz poprawa jego struktury i funkcji poprzez usuwanie gatunków obcych geograficznie.	Brak	<p>Zaniechanie stosowania poprawek i uzupełnień w nasadzeniach leśnych.</p> <p>Wykaszenie i utrzymanie w miarę możliwości fragmentów łąk wokół istniejących podtopień.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów</p>
2	9190 Kwaśne dąbrowy <i>Quercetea robur-petraeae</i>	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 313 b, 313 c, 313 d, 313 f, 313 h, 313 i, 313 j, 313 k, 313 l, 313 o	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 313 b-f, h-m, r	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska. <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska. 2. Odnawianie lasu po wycince. 	Zachowanie siedliska w nie pogorszony m stanie (co najmniej U1). Poprawa jego struktury i funkcji poprzez poprawę struktury gatunkowej drzewostanu.	<p>Utrzymanie gospodarki leśnej z rębniami złożonych. Eliminacja sosny (można pozostawić do 20% obecnego drzewostanu sosnowego) z pozostawieniem podrastającego pod nią drzewostanu liściastego. Wskazane odnowienia rodzimym gatunkiem dębu.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów</p>	<p>Usunięcie (w ramach planowanej gospodarki leśnej) nasadzeń świerka wprowadzonego w prześwitach.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów</p>
		Nadl. Wołów,	Nadl. Wołów,	jw.	jw.	Usunięcie (w ramach planowanej gospodarki leśnej) sosny z	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym ³	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
		obr. Wińsko oddz.: 312A a	obr. Wińsko oddz.: 312A a			drzewostanu (pozostawić można ok. 20% obecnego drzewostanu sosnowego) i niepromowanie sosny. Pozostawienie podrastającego drzewostanu brzoźowo-dębowego. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów	
3	6177 Modraszek telejus <i>Phengaris teleius</i> 6179 Modraszek nausitous <i>Phengaris nausithous</i>	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 313 o, 313 s, 313 t, 313 w, 313 x	Nadl. Wołów, obr. Wińsko oddz.: 313 o	<u>Zagrożenia istniejące:</u> 1. Ewolucja biocenotyczna, sukcesja. 2. Obecne gatunki inwazyjne. 3. Zalesianie terenów otwartych. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> 1. Ewolucja biocenotyczna, sukcesja. 2. Zmiana sposobu uprawy.	Utrzymanie lub przywracanie właściwego stanu siedliska gatunku poprzez ochronę czynną – ekstensywne użytkowanie łąkarskie lub łąkarsko-pastwiskowe. Uzupełnienie stanu wiedzy nt. rozmieszczenia i zagęszczenia populacji gatunków.	Brak	Zaniechanie stosowania poprawek i uzupełnień w nasadzeniach leśnych. Wykaszenie i utrzymanie w miarę możliwości fragmentów łąk wokół istniejących podtopień. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Wołów
4	1074 Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i>	Cały obszar Natura 2000.		<u>Zagrożenie istniejące:</u> 1. Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> 1. Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych.	Zachowanie siedliska gatunku we właściwym stanie. Ochrona zachowawcza powierzchni z tarniną. Uzupełnienie	Brak	Utrzymanie w ostoi czyżni i okrajkowych, ciepłolubnych zarośli ze śliwą tarniną jako siedlisk gatunku. Podmiot odpowiedzialny: Użytkownicy gruntów położonych na obszarze Natura 2000.

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym ³	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
					stanu wiedzy nt. populacji i siedliska gatunku.		

Tabela 58. Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach z siedliskami przyrodniczymi stanowiącymi przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone		
1	Siedl. przyr.: Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe <i>Molinion</i> kod: 6410 ocena ogólna: B	1	brak	brak	brak	brak	brak	W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej! Siedlisko przyrodnicze zlokalizowane jest w 1 wydzieleniu leśnym. Projekt pul nie określa żadnych wskazań gospodarczych dla tej powierzchni, w związku z czym w tym zakresie ocenia się go jako neutralny .	Brak
		2	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak		
2	Siedl. przyr.: Grąd środkowoeuropejski i	1	brak	brak	brak	0	brak	W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!	Brak
		2	brak	brak	brak	0	brak		

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone		
	subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i> kod: 9170 ocena ogólna: B	3	brak	brak	brak	-1	brak	<p>Siedlisko grądu 9170 rozpoznano w obrębie 2 wydziałów leśnych, w których zajmuje ono duże powierzchnie stanowiąc blisko 100% każdego wydziału.</p> <p>Pzo dla obszaru OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 nie przewidział zadań ochronnych dla tego typu siedliska przyrodniczego.</p> <p>Obie powierzchnie z grądem 9170 zagospodarowano w projekcie pul trzebieżami późnymi. Z uwagi na brak innych wskazań gospodarczych oraz zagrożeń określonych dla siedliska grądu w pzo nie przewiduje się, aby realizacja zaplanowanych wskazań mogła przyczynić się do pogorszenia stanu zachowania siedliska w obszarze. W tej sytuacji zapisy projektu pul dla siedliska grądu 9170 ocenia się jako neutralne.</p> <p>Krótkoterminowy, negatywny wpływ planowanych trzebieży na gatunki zwierząt związane z siedliskiem będzie miał charakter chwilowy bezpośredni i pośredni i ustanie po wykonaniu prac leśnych związanych z trzebieżą. Z uwagi na bardzo małą powierzchnię, jakiej będzie on dotyczył (2,5 ha) nie stwierdza się konieczności formułowania działań minimalizujących ten wpływ.</p>	
3	Siedl. przyr.: Kwaśne dąbrowy <i>Quercetea robur-petraeae</i> kod: 9190 ocena ogólna: B	1	0	brak	0	0	0	<p>W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko kwaśnej dąbrowy 9190 rozpoznano w obrębie 15 wydziałów leśnych, w których z wyjątkiem kilku zajmowało ono 100% lub blisko 100% powierzchni.</p> <p>W zakresie pzo dla obszaru OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 w projekcie pul uwzględniono niemal wszystkie zadania ochronne dla siedliska kwaśnej dąbrowy z zakresu gospodarki leśnej z wyjątkiem kilku sytuacji, które opisano poniżej tabeli.</p> <p>W związku z dość dużym zniekształceniem struktury gatunkowej drzewostanów na siedlisku w jego poszczególnych</p>	<p>W ramach zaplanowanych trzebieży późnych w wydz. lesn.: 313f, h, j, k, l, m (obręb Dębno); pielęgnacji młodszych drzewostanów (wydz. lesn. 313b, c – obręb Dębno) oraz rębni złożonych (wydz. lesn. 313d – obręb Dębno) na powierzchni siedliska przyrodniczego konieczne jest:</p> <p>1. Eliminacja sosny (można pozostawić do 20% obecnego drzewostanu sosnowego) z pozostawieniem podrastającego pod nią drzewostanu liściastego. Wskazane odnowienia rodzimym gatunkiem dębu</p>
		2	+3	brak	+2	+2	+2		
		3	+3	brak	0	-1	-1		

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone		
								<p>płatach bez wskazań gospodarczych pozostawiono tylko niecałe 5% powierzchni leśnych z siedliskiem.</p> <p>W zakresie odnowień przyjęto składy odnowieniowe zgodne z siedliskiem przyrodniczym podawanym dla danej powierzchni leśnej, co szczegółowo prezentuje zestawienie w rozdz. VI.2.1. W nadchodzącym 10-leciu odnowienia w składzie gatunkowym odpowiadającym siedlisku kwaśnej dąbrowy są przewidziane na powierzchni 9 ha.</p> <p>W zakresie pozostałych zadań pzo wskazuje głównie potrzebę eliminowania z drzewostanu na siedlisku obcych ekologicznie gatunków drzew. W większości przypadków będzie to możliwe dzięki zaplanowaniu pielęgnacji młodszych drzewostanów, trzebieży późnych i rębni złożonych w wydz. leśn, którym przypisano takie zadania ochronne.</p> <p>Krótkoterminowy, negatywny wpływ planowanych trzebieży na gatunki zwierząt związane z siedliskiem będzie miał charakter chwilowy bezpośredni i pośredni i ustanie po wykonaniu prac leśnych związanych z pozyskaniem drewna.</p>	<p>(zgodnie z pzo).</p> <p>2. Usunięcie nasadzeń świerka wprowadzonego w prześwitach (zgodnie z pzo).</p> <p>3. Pozostawianie drzew dziuplastych.</p> <p>W wydzieleniu leśnym 312Aa (obręb Dębno) w ramach zaplanowanej rębni złożonej konieczne jest usunięcie sosny z drzewostanu (pozostawić można ok. 20% obecnego drzewostanu sosnowego) i niepromowanie sosny. Pozostawienie podrastającego drzewostanu brzożowo-dębowego (zgodnie z pzo).</p>

¹⁾ Symbole wpływu planowanych czynności gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony oraz symbole dotyczące okresu tego oddziaływania: + (plus) – wpływ dodatni, pozytywny; 0 (zero) – wpływ obojętny; - (minus) – wpływ ujemny, negatywny; brak – gdy brak danej czynności w projekcie planu; 1. oddziaływanie krótkoterminowe, 2. oddziaływanie średnioterminowe, 3. oddziaływanie długoterminowe. ²⁾ Wskaźniki zachowania stanu: Kryterium 1: Naturalny zasięg i powierzchnia siedliska przyrodniczego w obrębie tego zasięgu są stałe lub zwiększają się: zwiększają się (+), pozostają bez zmian (0), zmniejszają się (-); Kryterium 2: Struktura drzewostanów i funkcje konieczne do długotrwałego zachowania siedliska przyrodniczego istnieją i prawdopodobnie będą istnieć nadal: poprawiają się (+), pozostają bez zmian (0), pogarszają się (-); Kryterium 3: Stan ochrony typowych gatunków siedliska przyrodniczego jest korzystny: poprawia się (+), pozostaje bez zmian (0), pogarsza się (-). 3) Zadania gospodarcze sformułowane na poziomie ogólnym (nieadresowane do wydziałów drzewostanowych) nie kwalifikują się do ujęcia w formie macierzy, stąd omówienie ich przewidywanego wpływu możliwe tylko w formie tekstowej.

Tabela 59. Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach, na których zinwentaryzowano gatunki zwierząt stanowiące przedmioty ochrony OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzonym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053										
1	Przeplatka matura <i>Euphydryas maturna</i> kod: 6169 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	brak	0	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>W wydzieleniu leśnym, w obrębie którego znajduje się siedlisko gatunku, zaplanowano trzebież późną (wydz. lesn. 313a; obręb Dębno).</p> <p>Na powierzchni wskazanego wydzielenia leśnego dominuje sosna w wieku 50 lat na siedlisku lasu mieszanego świeżego.</p> <p>Czynności związane z realizacją tego wskazania w sytuacji faktycznego występowania przeplatki matura potencjalnie mogą oddziaływać na pojedyncze osobniki tego gatunku. Jednak biorąc pod uwagę uwarunkowania siedliskowe na powierzchni wydzielenia leśnego 313a jest to mało prawdopodobne.</p> <p>W tej sytuacji zalecenie o zastosowaniu działania minimalizującego potencjalnie negatywny wpływ planowanego zabiegu zapisano zgodnie z tzw. zasadą ostrożności.</p>	W czasie realizacji trzebieży późnej w wydz. lesn. 313a (obręb Dębno) w przypadku obecności w drzewostanie lub podroście gatunku jesion wyniosły, zaleca się pozostawianie go na powierzchni wydzielenia.
		2	brak	brak	brak	0	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	-1/0	brak	brak		
2	Modraszek telejus <i>Phengaris teleius</i>	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p>	Brak
		2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
	kod: 6177 Modraszek nausitous <i>Phengaris nausithous</i> kod: 6179 ocena ogólna: B (wg SDF)	3	brak	brak	brak	brak	brak	brak	W miejscu występowania obu gatunków nie zaplanowano żadnych wskazań gospodarczych. W tej sytuacji zapisy projektu pul pozostają neutralne w stosunku do nich.	
3	Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i> kod: 1074 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	brak	0	brak	brak	W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej! W wydzieleniu leśnym, na skraju którego znajduje się siedlisko gatunku, zaplanowano trzebież późną. Czynności związane z realizacją tego wskazania nie obejmują siedliska gatunku. W tej sytuacji zapisy projektu pul w stosunku do barczatki kataks pozostają neutralne.	Brak
		2	brak	brak	brak	0	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	0	brak	brak		

¹⁾ Symbole wpływu planowanych czynności gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony oraz symbole dotyczące okresu tego oddziaływania: + (plus) – wpływ dodatni, pozytywny; 0 (zero) – wpływ obojętny; - (minus) – wpływ ujemny, negatywny; brak – gdy brak danej czynności w projekcie planu; 1. oddziaływanie krótkoterminowe, 2. oddziaływanie średnioterminowe, 3. oddziaływanie długoterminowe. ²⁾ Wskaźniki zachowania stanu: Kryterium 1: Liczebność populacji gatunku wskazuje na to, że sam utrzyma się w długim okresie jako żywotny składnik swoich siedlisk przyrodniczych: liczebność populacji zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-); Kryterium 2: Naturalny zasięg występowania gatunku nie zmniejsza się: zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-); Kryterium 3: Powierzchnia siedlisk odpowiednich dla rozwoju gatunku nie zmniejsza się: zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-). ³⁾ Zadania gospodarcze formułowane na poziomie ogólnym (nie adresowane do wydzieleni drzewostanowych) nie kwalifikują się do ujęcia w formie macierzy, stąd omówienie ich przewidywanego wpływu możliwe tylko w formie tekstowej.

Analiza zapisów projektu pul pod kątem uwzględnienia w nich zadań ochronnych dla obszaru OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 pokazała, że większość zapisanych w pzo zadań została uwzględniona w projekcie pul. Do powierzchni leśnych, w obrębie których nie będzie możliwe zrealizowanie działania ochronnego z pzo w ramach zaplanowanych w projekcie pul zadań gospodarczych należą:

1. Wydzielenia leśne z siedliskiem kwaśnej dąbrowy 9190:

- 313r (obręb Dębno) – zapis projektu pul według przyjętych agregacji wskazań gospodarczych „brak wskazań”. W tej sytuacji nie jest możliwa realizacja zadań:
 - Utrzymanie gospodarki leśnej z rębniami złożonych. Eliminacja sosny (można pozostawić do 20% obecnego drzewostanu sosnowego) z pozostawieniem podrastającego pod nią drzewostanu liściastego. Wskazane odnowienia rodzimym gatunkiem dębu.
 - Usunięcie (w ramach planowanej gospodarki leśnej) nasadzeń świerka wprowadzonego w prześwitach.

Wydzielenie leśne 313r z siedliskiem kwaśnej dąbrowy zajmuje niewielką powierzchnię 0,37 ha. Gatunkiem głównym jest tu dąb w wieku 110 lat. W celu zachowania tego fragmentu starodrzewia nie planowano wskazań gospodarczych dla wydzielenia leśnego, w którym się znajduje. Poza tym w wydzieleniu tym w drzewostanie z dębem występuje tylko brzoza, więc przypisane do wydzielenia zadanie ochronne dotyczące usuwania gatunków iglastych jest nieadekwatne do sytuacji na gruncie.

Jednocześnie zwraca się uwagę, że w planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 nie uwzględniono powierzchni leśnych z siedliskiem w wydzieleniach leśnych 319g, 313i, 312Ab oraz 319i (obręb Dębno). W wydzieleniu leśnym 319g nie zaplanowano wskazań gospodarczych. Dla kolejnych powierzchni projekt pul przewiduje zabiegi rębni złożonej (313i) oraz trzebieży późnych (312Ab, 319i). Zaplanowana rębnia złożona występuje w wydzieleniu leśnym z siedliskiem silnie zniekształconym znaczącym (80%) udziałem sosny w drzewostanie. Zabieg będzie ukierunkowany na poprawę struktury gatunkowej siedliska w przyszłości. Pozostałe zabiegi trzebieży późnej nie mają istotnego znaczenia dla stanu zachowania siedliska kwaśnej dąbrowy w obszarze Natura 2000 Zagórzyckie Łąki PLH020053.

IV.4.2. OBSZARY SPECJALNEJ OCHRONY

IV.4.2.1. OSO ŁĘGI ODRZAŃSKIE PLB020008

Typ ostoi: A (obszar specjalnej ochrony ptaków powołany rozporządzeniem Ministra Środowiska)

Powierzchnia obszaru: 17999,42 ha

Suma powierzchni wydziałów literowanych zaliczonych do obszaru Natura 2000 zgodnie z przyjętą metodyką: 2768,04 ha, w tym 2535,86 ha powierzchni leśnej

Uwaga! Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 21 maja 2014 r. (Dz. Urz. Dolno. z dnia 21 maja 2014 r. poz. 2446) ustanowiono plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLB020008. Plan zadań ochronnych obejmuje identyfikację istniejących i potencjalnych

zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony i ich siedlisk; cele działań ochronnych, oraz działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania. Zestawienie powyższych elementów w odniesieniu do gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów zawiera tabela pt. *Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008 na gruntach Nadleśnictwa Wołów*. Zestawienia przedmiotów ochrony obszaru sporządzono na podstawie Standardowego Formularza Danych z kwietnia 2014 r. (źródło: serwis <http://natura2000.gdos.gov.pl/>, data dostępu: 17.06.2014) oraz dokumentacji planu zadań ochronnych.

Fotografia. 8. Obszar Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLB020008 (fot. J. Czepnik)

Charakterystyka obszaru

Obszar stanowi fragment doliny Odry o długości 101 km, od Brzegu Dolnego do Głogowa, w przybliżeniu od 290 km do 385 km, w granicach dawnej terasy zalewowej rzeki. Obejmuje też ujście Baryczy. Granica obszaru poprowadzona jest zgodnie z zasięgiem aktualnego terenu zalewowego wraz z planowanymi polderami. Obejmuje siedliska nadrzeczne zachowane w międzywalu oraz najlepiej wykształcone lasy, łąki i torfowiska niskie poza jego obrębem. Duża część terenu jest regularnie zalewana. Obszar porośnięty jest lasami, głównie łęgami jesionowymi i wiązowymi, rozwijającymi się na glebach aluwialnych. Przeważają dobrze zachowane płyty siedlisk, częste są starodrzewia ponad 100-letnie, z licznymi drzewami pomnikowymi. Liczne, pozostałe po dawnym korycie Odry starorzecza, są w różnych fazach zarastania. Można tu obserwować kolejne stadia sukcesyjne zbiorowisk związanych z dynamicznym układem doliny rzecznej, w tym także zbiorowisk szuwarowych, związanych ze starorzeczami. W dolinie znajdują się duże kompleksy wilgotnych łąk.

Tabela 60. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w całości w zasięgu granic OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008 (granica ostoi wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. Dz.U. 2011 nr 25 poz. 133 z późn. zm.)

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Dębno	32 c-i; 33 a-h; 34 a-r; 35 a-k; 36 a-n; 42 a-p; 43 a-b; 50 a-k; 51 a-l; 52 a-o; 53 a-h; 77 a-g; 95 o; 96 a-j; 97 a-c; 98 a-h; 99 a-l; 119 a-i; 120 a-j; 121 a-d; 122 a-h; 141 b-d,g-l; 142 a-c; 143 a-m; 144 a-m; 145 a-k; 146 a-i; 176 d; 177 b-c,g-j,l-w,y; 178 a-n; 179 a-j; 180 a-i; 181 a-c; 194 a-i,k-l; 195 a-m; 227 b-g; 249 a-r; 250 a-h; 251 a-r; 252 a-m; 253 a-g; 254 a-o; 255 a-m; 256 a-i; 257 a-d; 258 a-c; 259 a-k; 260 a-f; 261 a-i; 262 a-k; 263 a-g; 264 a-h; 297 b-g,i-j; 298 a,c-h,j-t; 314 b-d; 315 a-d; 316 a-f; 317 b-h; 320 a-r; 321 a-d; 322 a-j; 323 a-s; 324 a-k; 325 a-g; 326 a-d; 327 a-l; 328 a-j; 329 a-d; 330 a-f; 331 a-d; 332 a-g; 333 g-i; 334 a-n; 335 a-r; 336 a-d; 337 a-f; 338 a-l; 339 a-n; 340 a-f; 341 a-h; 342 a-d; 343 a-g; 344 a-i; 345 a-d; 346 a-i; 347 a-h; 348 a-k; 349 a-f; 350 a-j; 351 a-g; 352 g-k,n; 353 a-c; 354 a-f; 355 a-j; 356 a-h; 357 a-i; 358 a-g; 359 a-g; 360 a-h; 361 a-i; 362 a-f; 363 a-l; 364 a-k; 365 a-j; 366 a-d; 367 a-f; 368 a-c; 369 a-i; 370 a-h; 371 n-s,ax	2345,10	193,03	2538,13
Wińsko	77 a-c; 78 a,c-d,g-j; 79 a-b; 80 a-k; 236 a-m; 237 a-j; 238 b-d,g	98,38	37,90	136,28
Ogółem		2443,48	230,93	2674,41

*powierzchnia wydzieleń literowanych

Tabela 61. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Wołów leżących w części w zasięgu granic OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008 (granica ostoi wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. Dz.U. 2011 nr 25 poz. 133 z późn. zm.)

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Dębno	96 k; 141 f; 176 b; 177 a,d-f,k; 194 j; 212 a; 227 a; 297 a; 298 b,i; 314 a; 317 a,i; 352 f; 371 m,z	86,89	1,25	88,14
Wińsko	78 f; 238 a	5,49	-	5,49
Ogółem		92,38	1,25	93,63

*powierzchnia wydzieleń literowanych

Uwaga!

1. Z uwagi na stosowaną metodykę zaliczania wydzieleń leśnych do obszarów Natura 2000 oraz niedokładność prowadzenia granic tych obszarów, część powierzchni wydzieleń leżących w zasięgu granic ostoi jest minimalna i obejmuje jedynie niewielki fragment wydzielenia. Powoduje to zawyżanie powierzchni gruntów nadleśnictwa zaliczonych do obszaru Natura 2000.

2. Granice obszaru OZW Łęgi Odrzańskie PLB020008 były weryfikowane i będą miały skorygowany przebieg po przejściu przez obowiązującą procedurę zmiany granic i zatwierdzeniu tych zmian przez Komisję Europejską.

Tabela 62. Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa oraz wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory występujące w zasięgu OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008 (wg Standardowego Formularza Danych z 04.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych)

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Wielkość* populacji wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dotyczące występowania wg pzo
				Adres leśny
A028	Czapla siwa <i>Ardea cinerea</i>	rozrodca: 200-250 i	C	Gatunek lęgowy w starych lasach liściastych nad brzegami Odry i Baryczy, żerowiska przede wszystkim na starorzeczach i nad brzegami rzek. Aktualnie funkcjonują dwie kolonie lęgowe: w lesie nadodrzańskim naprzeciwko Malczyc oraz w lesie nad Baryczą na południowy-wschód od Wyszanowa. Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
A038	Łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i>	rozrodca: 9-10 i	C	Zasiedla starorzecza Odry i Baryczy. Obserwacje punktowe: Obr 1: 98 d (źródło: pzo)
A055	Cyranka <i>Anas querquedula</i>	rozrodca: 20-25 i	C	Gatunek lęgowy na zalewanych łąkach i turzycowiskach, często przy starorzeczach. Gatunek stwierdzany prawie wyłącznie w północnej połowie OSO, poniżej Ścinawy. Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
A070	Nurogęs <i>Mergus merganser</i>	rozrodca: 15-20 i	C	Koryta rzek i starorzecza z urwistymi i zalesionymi brzegami. Gatunek stwierdzany głównie w pobliżu zalesionych odcinków brzegów Odry oraz nad Baryczą.
A073	Kania czarna <i>Milvus migrans</i>	rozrodca: 3-5 i	B	Gniazduje w starych lasach nadrzecznych, zwykle w pobliżu lub na samej krawędzi lasu. Żeruje na terenach otwartych - rzeki, starorzecza, łąki, pola. Aktualnie zachowały się 3 stanowiska lęgowe w lasach nadodrzańskich między Rzeczycą a Ścinawą oraz 1 stanowisko w pobliżu kolonii czapli pod Wyszanowem i 1 efemeryczne stanowisko nad Odrą koło Słupa. Lokalizacja znana - dane wrażliwe.
A074	Kania ruda <i>Milvus milvus</i>	rozrodca: 8-9 i	B	Gniazduje w starych lasach nadrzecznych, żeruje na terenach otwartych - łąki, pola, zbiorniki wodne. Stanowiska lęgowe rozmieszczone dość równomiernie w lasach i większych zadrzewieniach wzdłuż Odry, na odcinku poniżej Rzeczycy. Lokalizacja znana - dane wrażliwe.
A075	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	rozrodca: 6-8 i, osiadła: 20 i	C	Gatunek lęgowy w starych lasach i zadrzewieniach wzdłuż Odry i Baryczy oraz w starym olsie w rezerwacie „Zabór”. Tereny łowieckie obejmują przede wszystkim koryta rzek (zwłaszcza koryto Odry), starorzecza i łąki. Lokalizacja znana - dane wrażliwe.
A229	Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>	rozrodca: 25-30 i	C	Odcinki Odry, jej starorzeczy i dopływów, o zalesionych, urwistych brzegach.

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Wielkość* populacji wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dotyczące występowania wg pzo
				Adres leśny
A234	Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i>	osiadła: 50-60 i	C	Starsze lasy liściaste, najchętniej grądy i łęgi, czasami także niewielkie laski i zadrzewienia. Przeważająca większość par gnieździ się w lasach nadodrzańskich powyżej Ścinawy. Obserwacje punktowe: Obr 1: 264 c (źródło: pzo)
A238	Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i>	osiadła: 300-400 i	B	Starsze lasy liściaste, najchętniej grądy i łęgi z dużym udziałem dębu, także małe kępy lasów i zadrzewień, w szczególności dębowych. Gatunek rozmieszczony dość równomiernie w lasach na terenie OSO, najliczniej między Rzeczą a Ścinawą.
A321	Muchołówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i>	rozrodcza: 150-200 i	C	Większe fragmenty starych lasów liściastych typu łęgów, grądów i olsów. Prawie cała populacja lęgowa skupiona jest w lasach nadodrzańskich między Rzeczą a Ścinawą.

* Kategorie liczebności (kategoria): P = obecne lub Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary, males = osobniki męskie

Tabela 63. Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008 na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 21 maja 2014 r. (Dz. Urz. Dolno. z dnia 21 maja 2014 r. poz. 2446)

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym ³	
					Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
1	A073 Kania czarna <i>Milvus migrans</i> A074 Kania ruda <i>Milvus milvus</i> A075 Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	W granicach obszaru Natura 2000.	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych. 2. Usuwanie trawy pod grunty orne lub koszenie/ ścinanie trawy. 3. Inne zmiany ekosystemu. 4. Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji, uprawiane w plenerze. <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Inne zmiany ekosystemu. 2. Produkcja energii wiatrowej. 3. Napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie populacji gatunku na poziomie stanu obecnego lub wzrost liczebności. 2. Poprawa stanu siedlisk gatunku lub zachowanie siedlisk w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1). 	<p>Utrzymanie udziału drzewostanów w VI i wyższych klasach wieku w poszczególnych nadleśnictwach na następujących poziomach: Nadleśnictwo Wołów $\geq 45\%$, w tym drzewostany w VIII klasie wieku $\geq 10\%$</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwa: Głogów, Góra Śląska, Legnica, Lubin, Miękinia, Wołów</p> <p>Nie planowanie cięć rębnych w skrajnym 30 metrowym pasie drzewostanu przylegającym lub położonym najbliżej rzeki Odry.</p> <p>W drzewostanach zlokalizowanych w odległości do 100 m od Odry jej dopływów i starorzeczy zwiększanie udziału topoli czarnej i topoli białej.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwa: Głogów, Góra Śląska, Legnica, Lubin, Miękinia, Oborniki Śląskie, Wołów.</p>	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym ³	
					Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
2	A234 Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i> A238 Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i> A321 Muchotówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i>	W granicach obszaru Natura 2000.	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych. 2. Inne zmiany ekosystemu. 3. Obce gatunki inwazyjne. 4. Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji, uprawiane w plenerze. <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych. 2. Inne zmiany ekosystemu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie populacji gatunku na poziomie stanu obecnego lub wzrost liczebności. 2. Zachowanie siedlisk w nie pogorszonym stanie. 	<p>Nie planowanie cięć rębnych w skrajnym 30 metrowym pasie drzewostanu przylegającym lub położonym najbliższej rzeki Odry.</p> <p>Utrzymanie udziału drzewostanów w VI i wyższych klasach wieku w poszczególnych nadleśnictwach na następujących poziomach: Nadleśnictwo Wołów $\geq 45\%$, w tym drzewostany w VIII klasie wieku $\geq 10\%$</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwa: Głogów, Góra Śląska, Legnica, Lubin, Miękinia, Wołów</p> <p>W miarę wydzielania się zwiększać ilość martwego drewna stojącego i leżącego poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nie usuwanie wywrotów i złomów; - pozostawianie martwych i zamierających drzew stojących oraz nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących; - we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu nieuporządkowane pozostałości po zrębach (niezagrażające trwałości lasu), z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego oraz w przypadku usuwania posuszu czynnego w ramach wykonywania cięć sanitarnych, w sytuacjach zagrażających trwałości lasu. <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwa: Głogów, Góra Śląska, Legnica, Lubin, Miękinia, Oborniki Śląskie, Wołów.</p>	Brak

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym ³	
					Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
3	A070 Nurogęś <i>Mergus merganser</i>	W granicach obszaru Natura 2000.	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych. 2. Inne zmiany ekosystemu. 3. Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji, uprawiane w plenerze. <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych. 2. Produkcja energii wiatrowej. 3. Napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne. 4. Inne zmiany ekosystemu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie populacji gatunku na poziomie stanu obecnego lub wzrost liczebności. 2. Zachowanie siedlisk w niepogorszonej formie. 	<p>Nie planowanie cięć rębnych w skrajnym 30 metrowym pasie drzewostanu przylegającym lub położonym najbliżej rzeki Odry.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwa: Głogów, Góra Śląska, Legnica, Lubin, Miękinia, Oborniki Śląskie, Wołów.</p> <p>Utrzymanie udziału drzewostanów w VI i wyższych klasach wieku w poszczególnych nadleśnictwach na następujących poziomach: Nadleśnictwo Wołów ≥ 45%, w tym drzewostany w VIII klasie wieku ≥ 10%</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwa: Głogów, Góra Śląska, Legnica, Lubin, Miękinia, Wołów</p>	Brak.

Tabela 64. Planowane wskazania gospodarcze na siedliskach gatunków ptaków stanowiących przedmioty ochrony OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008

Lp.	Nazwa gatunku ptaka oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków ptaków i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008										
1	Nurogęś <i>Mergus merganser</i> kod: A070 ocena ogólna: C (wg SDF)	1	0	0	0	0	0	0	<p>W pzo zadania ochronne z pzo z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>W planie zadań ochronnych dla OSO Łęgi Odrzańskie zapisano: „<i>Nie planowanie cięć rębnych w skrajnym 30 metrowym pasie drzewostanu przylegającym lub położonym najbliższej rzeki Odry.</i>”</p> <p>Z uwagi na powyższe zadanie ochronne analiza zapisów projektu pul pod kątem potencjalnego wpływu na wskazany gatunek została przeprowadzona dla powierzchni wydziełów leśnych zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie Odry. W ogólnej puli takich powierzchni znalazło się 147 wyłączeń taksacyjnych, z czego 101 stanowiły wydzielania leśne z drzewostanem, w stosunku do których projekt pul mógł przewidywać określone wskazania gospodarcze.</p> <p>Spośród 101 wydziełów leśnych z drzewostanem, 94 wydzielania stanowią powierzchnie, dla których projekt pul nie przewidział żadnych wskazań gospodarczych lub określił wskazania niezwiązane z cięciami rębnymi (odnowienia, pielęgnacje, pielęgnacje młodszych drzewostanów, trzebieże późne).</p> <p>Tylko w 6 wydzieniach leśnych zaplanowano rębnie złożone, a w 1 wydzieniu rębnię zupełną. Należy jednak pamiętać, że wydzielania te mają określoną powierzchnię, daleko wykraczającą poza wskazany bufor 30 m, dlatego nie ma potrzeby rezygnowania z zaplanowanych wskazań dla całych wydziełów leśnych.</p>	<p>W czasie realizacji planowanych rębni złożonych w wydz. lesn. 34k, 35h, j, 255a, 260a, d oraz rębni zupełnej w wydz. lesn. 297a (obręb Dębno) nie wykonywać czynności związanych z pozyskaniem drewna w pasie drzewostanu o szerokości 30 m liczonym od strony Odry (zgodnie z pzo).</p>
		2	0	0	0	0	0	0		
		3	0	0	0	0	-1/0	-1/0		

Lp.	Nazwa gatunku ptaka oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków ptaków i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
									<p>W tej sytuacji konieczne będzie zastosowanie działania minimalizującego, spełniającego założenia zadania ochronnego dla wskazanego gatunku.</p> <p>Plan zadań ochronnych dla wskazanej grupy gatunków dla drzewostanów w zasięgu granic ostoi wyznaczył określone wartości, co do udziału starych drzewostanów w określonych klasach wieku w ogólnej puli drzewostanów w OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008.</p> <p>Analiza udziału procentowego drzewostanów w VI klasie wieku i wyższych wykazała, że drzewostany w tym przedziale wiekowym w granicach OSO Łęgi Odrzańskie stanowią 45,7%, z tego drzewostany w VIII klasie wieku mają udział ponad 11%. Realizacja zapisów projektu pul nie wpłynie istotnie na utrzymanie tych proporcji. Na koniec okresu gospodarczego dla Nadleśnictwa Wołów przewiduje się, że udział drzewostanów w VI klasie wieku i wyższych wzrośnie do 47%, z tego udział VIII klasy wieku utrzyma się na poziomie ponad 11%.</p> <p>W tej sytuacji zapisy projektu pul ocenia się pozytywnie.</p>	
2	Kania czarna <i>Milvus migrans</i> kod: A073 Kania ruda <i>Milvus milvus</i> kod: A074 ocena ogólna: B (wg SDF) Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i> kod: A075 ocena ogólna: C (wg	1	0	0	0	0	0	0	<p>W pzo zadania ochronne z pzo z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Miejsca rozrodu wskazanych gatunków na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów są znane i objęte szczególną ochroną w postaci stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków. Szczegółowa analiza zapisów projektu pul w poszczególnych strefach ochrony została przeprowadzona i oceniona w kolejnej tabeli. W tym zakresie zapisy projektu pul, przy zachowaniu ograniczeń w gospodarce leśnej wynikających z funkcjonowania stref ochrony, ocenia się jako neutralne.</p> <p>Spełnienie założeń kolejnego zadania ochronnego zapisanego w pzo dla wskazanych gatunków, mówiącego o nieplanowaniu cięć rębnych w skrajnym 30 metrowym pasie drzewostanu</p>	W ramach planowanych prac odnowieniowych w wydzieleniach leśnych: 35j, 297a, 260d, 264c, 321c, 322a (obręb Dębno) zwiększać udział topoli czarnej i topoli białej (zgodnie z pzo), przy czym w wydz. leśn. 321c, 322a zadanie to wykonywać pod warunkiem jeśli nie koliduje z celem związanym z gospodarką nasienną.
		2	0	0	0	0	0	0		
		3	0	0	0	0	0	0		

Lp.	Nazwa gatunku ptaka oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Ogólne uwagi o siedliskach gatunków ptaków i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone		
	SDF)							<p>przylegającym lub położonym najbliżej rzeki Odry, zostało przeanalizowane dla pierwszego przedmiotu ochrony w tej tabeli (nurogęś), podobnie jak analiza możliwości zachowania odpowiedniej ilości starych drzewostanów w określonych klasach wieku w ogólnej puli drzewostanów w OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008.</p> <p>W zakresie spełnienia w projekcie pul założeń kolejnego zadania ochronnego zapisanego w pzo odnoszącego się do powierzchni leśnych zlokalizowanych w odległości do 100 m od Odry i jej dopływów w kontekście zwiększanie udziału topoli czarnej i topoli białej w drzewostanach ostoi przyjęto, co następuje.</p> <p>W ogólnej puli takich powierzchni znalazły się 173 wyłączenia taksacyjne. 121 wyłączeń taksacyjnych stanowiły wydzielania leśne z drzewostanem, w stosunku do których projekt pul mógł przewidywać określone wskazania gospodarcze.</p> <p>Spośród tych powierzchni leśnych wybrano tylko te, dla których w nadchodzącym 10-leciu będą przeprowadzane czynności związane z odnawianiem. Niemal wszystkie wydzielania leśne w tej grupie zlokalizowane są na siedlisku leśnym lasu łęgowego (Lł) – 11 wydzieleń leśnych, z wyjątkiem powierzchni wydzielania leśnego 255a (obręb Dębno) położonego na siedlisku lasu mieszanego świeżego porośniętego 120 letnią sosną. W stosunku do tej powierzchni nie będzie wskazywać się konieczności wprowadzania w odnowieniach obu gatunków topoli.</p> <p>W przypadku pozostałych 11 wydzieleń leśnych pod uwagę wzięto również obecność siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018.</p> <p>W pięciu wydzieniach leśnych (34k, 35h, 146a, 260a, 236c – obręb Dębno) zlokalizowane są płaty siedliska przyrodniczego łąk środkowoeuropejskich i subkontynentalnych 9170. Nie</p>	

Lp.	Nazwa gatunku ptaka oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków ptaków i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
									jest wskazane, aby w przypadku tych powierzchni zalecać wprowadzanie wskazanych gatunków topoli. W tej sytuacji zadanie możliwe jest do zrealizowania w 6 wydzieleniach leśnych, co do których sformułowano działanie minimalizujące.	
3	Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i> kod: A234 Muchotłówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i> kod: A321 ocena ogólna: C (wg SDF) Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i> kod: A238 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	0	0	0	0	0	0	W pzo zadania ochronne z pzo z zakresu gospodarki leśnej! Spełnienie założeń zadania ochronnego zapisanego w pzo dla wskazanych gatunków, mówiącego o nieplanowaniu cięć rębnych w skrajnym 30 metrowym pasie drzewostanu przylegającym lub położonym najbliżej rzeki Odry, zostało przeanalizowane dla pierwszego przedmiotu ochrony w tej tabeli (nurogęś), podobnie jak analiza możliwości zachowania odpowiedniej ilości starych drzewostanów w określonych klasach wieku w ogólnej puli drzewostanów w OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Analiza zapisów projektu pul dla drzewostanów stanowiących siedliska wskazanych gatunków wykazała co następuje. Powierzchnia wszystkich drzewostanów w zasięgu obszaru Natura 2000 wynosi 2428,5 ha. Dla 16% tej powierzchni projekt pul nie przewiduje żadnych wskazań gospodarczych. W stosunku do kolejnych 20% powierzchni projekt pul przewiduje wskazania gospodarcze nie mające większego znaczenia dla wskazanych gatunków (odnowienia, pielęgnacje, pielęgnacje młodszych drzewostanów). Potencjalnie najsilniejszy wpływ zarówno na pojedyncze osobniki wskazanych gatunków, jak i ich siedliska będą miały zabiegi trzebieży późnych, rębni złożonych i zupełnych, dlatego te rodzaje zapisów projektu pul przeanalizowano szczegółowo. Trzebieże późne w zasięgu granic ostoi zostały zaplanowane na blisko 1000 ha drzewostanów, z czego 5% z nich stanowią drzewostany sosnowe, które nie są siedliskami atrakcyjnymi dla	W miarę wydzielania się zwiększać ilość martwego drewna stojącego i leżącego poprzez: - nie usuwanie wywrotów i złomów; - pozostawianie martwych i zamierających drzew stojących oraz nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących; - we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu nieuporządkowane pozostałości pozrębowe (niezagrożające trwałości lasu), z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego oraz w przypadku usuwania posuszu czynnego w ramach wykonywania cięć sanitarnych, w sytuacjach zagrażających trwałości lasu (zgodnie z pzo).
		2	0	0	0	0	0	0		
		3	0	0	0	-1/0	-1/0	-1/0		

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Nazwa gatunku ptaka oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków ptaków i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
									<p>wskazanych gatunków.</p> <p>Rębnie złożone zaplanowano na powierzchni blisko 500 ha, z czego 6,5% z nich stanowią drzewostany sosnowe.</p> <p>Rębnie zupełne zaplanowano na powierzchni jedynie 6 ha drzewostanów sosnowych (119g, 177d, s, 249h – obręb Dębno) i uszkodzonych plantacji topolowych w wieku 37 i 50 lat (297a, 351b – obręb Dębno). Powierzchnie te nie stanowią atrakcyjnych siedlisk wskazanych gatunków, dlatego wpływ tego typu zabiegu ocenia się jako neutralny w zakresie wpływu na warunki siedliskowe przedmiotów ochrony ostoi.</p> <p>Oddziaływania, jakie przewiduje się w czasie realizacji zapisów projektu pul, będą polegać głównie na pioszeniu wskazanych gatunków. W pojedynczych sytuacjach może dojść do niezamierzonego zniszczenia lęgów w wyniku usunięcia drzewa z zasiedloną przez dzięcioły lub muchołówkę dziuplą. W stosunku do tego rodzaju oddziaływania konieczne jest zastosowanie działań minimalizujących.</p>	
4	Zimorodek <i>Alcedo atthis</i> kod: A229 ocena ogólna: C (wg SDF)	1	0	0	0	0	0	0	<p>W pzo brak zadań ochronnych z pzo z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Projekt pul nie zawiera zapisów, które w bezpośredni sposób mogłyby oddziaływać na siedliska gatunku i miejsca jego rozrodu. Mimo to w czasie realizacji wskazań gospodarczych na powierzchniach sąsiadujących z siedliskami gatunku, może dochodzić do nieznacznych negatywnych oddziaływań pośrednich. W tej sytuacji zaleca się zastosowanie odpowiedniego działania minimalizującego.</p>	Zachowanie wokół zbiorników i wzdłuż cieków buforu, w obrębie którego nie będą wykonywane żadne czynności związane z realizacją planowego wskazania gospodarczego.
		2	0	0	0	0	0	0		
		3	0	0	-1/0	-1/0	-1/0	-1/0		

¹⁾ Symbole wpływu planowanych czynności gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony oraz symbole dotyczące okresu tego oddziaływania: + (plus) – wpływ dodatni, pozytywny; 0 (zero) – wpływ obojętny; - (minus) – wpływ ujemny, negatywny; brak – gdy brak danej czynności w projekcie planu; 1. oddziaływanie krótkoterminowe, 2. oddziaływanie średnioterminowe, 3. oddziaływanie długoterminowe. ²⁾ Wskaźniki zachowania stanu: Kryterium 1: Liczebność populacji gatunku wskazuje na to, że sam utrzyma się w długim okresie jako żywotny składnik siedlisk przyrodniczych: liczebność populacji zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-); Kryterium 2: Naturalny zasięg występowania gatunku nie zmniejsza się: zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-); Kryterium 3: Powierzchnia siedlisk odpowiednich dla rozwoju gatunku nie zmniejsza się: zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-). ³⁾ Zadania gospodarcze sformułowane na poziomie ogólnym (nie adresowane do wydziałów drzewostanowych) nie kwalifikują się do ujęcia w formie macierzy, stąd omówienie ich przewidywanego wpływu możliwe tylko w formie tekstowej.

Działanie ochronne zapisane w pzo dla siedlisk takich gatunków jak: A073 kania czarna *Milvus migrans*, A074 kania ruda *Milvus milvus*, A075 bielik *Haliaeetus albicilla*, A234 dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, A238 dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, A321 muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis*, A070 nurogęś *Mergus merganser* pod nazwą: „Utrzymanie udziału drzewostanów w VI i wyższych klasach wieku w poszczególnych nadleśnictwach na następujących poziomach: Nadleśnictwo Wołów $\geq 45\%$, w tym drzewostany w VIII klasie wieku $\geq 10\%$ Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwa: Głogów, Góra Śląska, Legnica, Lubin, Miękinia, Wołów” będzie możliwe do spełnienia przy aktualnie zaplanowanym użytkowaniu drzewostanów w zasięgu ostoi.

Działanie ochronne zapisane w pzo dla siedlisk takich gatunków jak: dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, A238 dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, A321 muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis*, A070 nurogęś *Mergus merganser* pod nazwą: „Nie planowanie cięć rębnych w skrajnym 30 metrowym pasie drzewostanu przylegającym lub położonym najbliżej rzeki Odry. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwa: Głogów, Góra Śląska, Legnica, Lubin, Miękinia, Wołów” zostało zrealizowane na etapie sporządzania projektu pul dla Nadleśnictwa Wołów.

Tabela 65. Zestawienie zapisów projektu pul w strefach ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków w obszarze Natura 2000 OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008.

Lp.	Gatunek	Decyzja ustanawiająca strefę ochrony	Status	Pow. (ha)	Zapisy projektu pul	Uwagi i działania minimalizujące
1	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	SR.V.6631/s/9/km/07 z dnia 16 listopada 2007 r. (strefa zlokalizowana na granicy ostoi)	całoroczna	3,88	Brak wskazań 3,88 ha (1 wydz. leś.)	Brak uwag.
			okresowa	31,2	Brak wskazań 1,72 ha (3 wydz. leś.) Pielęgnacje 5,67 ha (1 wydz. leś.) Pielęgnacje młodszych drzewostanów 15,41 ha (3 wydz. leś.) Trzebież późna 3,6 ha (2 wydz. leś.) Rębnia złożona 4,8 ha (1 wydz. leś.)	Zaplanowane zabiegi mogą negatywnie oddziaływać na chroniony gatunek, jeśli będą realizowane w okresie lęgowym gatunku. Oddziaływanie może mieć charakter oddziaływania negatywnego, chwilowego pośredniego (płoszenie, utrata lęgu w wyniku opuszczenia gniazda). Działanie minimalizujące: 1. Zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 1.01-31.07.
2	Kania ruda <i>Milvus milvus</i>	RDOŚ-02-WPN-6631/s/7/0 9/mk z dnia 8 lipca 2009 r.	całoroczna	7,01	Brak wskazań 7,01 ha (2 wydz. leś.)	Brak uwag.
			okresowa	11,49	Brak wskazań 7,35 ha (4 wydz. leś.) Pielęgnacje młodszych drzewostanów 4,14 ha (1 wydz. leś.)	Zaplanowane zabiegi mogą negatywnie oddziaływać na chroniony gatunek, jeśli będą realizowane w okresie lęgowym gatunku. Oddziaływanie może mieć charakter oddziaływania negatywnego, chwilowego pośredniego (płoszenie, utrata lęgu w wyniku opuszczenia gniazda). Działanie minimalizujące: 1. Zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 1.03-31.08.
3	Kania ruda <i>Milvus</i>	RDOŚ-02-WPN-6631/s/8/0 9/mk z dnia	całoroczna	22,32	Brak wskazań 21,67 ha (3 wydz. leś.)	Zaplanowane działania z zakresu pielęgnacji zostały uzgodnione z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska we Wrocławiu (pismo z dnia 8.05.2012 r;

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Gatunek	Decyzja ustanawiająca strefę ochrony	Status	Pow. (ha)	Zapisy projektu pul	Uwagi i działania minimalizujące
	<i>milvus</i>	9 lipca 2009 r.			Pielęgnacje 0,65 ha (1 wydz. leś.)	znak: WPN.6444.33.2011. MK.1). Zabiegi mogą negatywnie oddziaływać na chroniony gatunek, jeśli będą realizowane w okresie lęgowym gatunku. Oddziaływanie może mieć charakter oddziaływania negatywnego, chwilowego pośredniego (płoszenie, utrata lęgu w wyniku opuszczenia gniazda) lub w skrajnej sytuacji negatywnego, długoterminowego, pośredniego (trwałe porzucenie miejsca dotychczasowego gniazdowania). Działanie minimalizujące: 1. Zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 1.03-31.08.
			okresowa	26,29	Pielęgnacje 2,1 ha (1 wydz. leś.) Trzebież późna 6,95 ha (1 wydz. leś.) Rb. złożona (IVD) 17,24 ha (2 wydz. leś.)	Zaplanowane zabiegi mogą negatywnie oddziaływać na chroniony gatunek, jeśli będą realizowane w okresie lęgowym gatunku. Oddziaływanie może mieć charakter oddziaływania negatywnego, chwilowego pośredniego (płoszenie, utrata lęgu w wyniku opuszczenia gniazda). Działanie minimalizujące: 1. Zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 1.03-31.08.
4	Kania czarna <i>Milvus migrans</i>	SR.V.6631/s/21/km/05 z dnia 5 lipca 2005 r.	całoroczna	20,8	Brak wskazań 20,8 ha (2 wydz. leś.)	Brak uwag.
			okresowa	25,96	Brak wskazań 25,96 ha (8 wydz. leś.)	Brak uwag.
5	Kania ruda <i>Milvus milvus</i>	SR.V.6631/s/25/km/05 z dnia 5 lipca 2005 r.	całoroczna	14,55	Brak wskazań 14,55 ha (1 wydz. leś.)	Brak uwag.
			okresowa	13,12	Brak wskazań 11,72 ha (4 wydz. leś.) Trzebież późna 1,4 ha (1 wydz. leś.)	Zaplanowane zabiegi mogą negatywnie oddziaływać na chroniony gatunek, jeśli będą realizowane w okresie lęgowym gatunku. Oddziaływanie może mieć charakter oddziaływania negatywnego, chwilowego pośredniego (płoszenie, utrata lęgu w wyniku opuszczenia gniazda). Działanie minimalizujące: 1. Zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 1.03-31.08.
6	Kania czarna <i>Milvus migrans</i> Kania ruda <i>Milvus milvus</i>	SR.V.6631/s/26/km/05 z dnia 5 lipca 2005 r.	całoroczna	13,61	Brak wskazań 13,61 ha (1 wydz. leś.)	Brak uwag.
			okresowa	14,75	Brak wskazań 2,02 ha (3 wydz. leś.) Odnowienia 1,73 ha (1 wydz. leś.) Pielęgnacje młodszych drzewostanów 1,85 ha (1 wydz. leś.) Trzebież późna 4,2 ha (2 wydz. leś.) Rb. złożona (IVD) 4,95 ha (1 wydz. leś.)	Zaplanowane zabiegi mogą negatywnie oddziaływać na chroniony gatunek, jeśli będą realizowane w okresie lęgowym gatunku. Oddziaływanie może mieć charakter oddziaływania negatywnego, chwilowego pośredniego (płoszenie, utrata lęgu w wyniku opuszczenia gniazda). Działanie minimalizujące: 1. Zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 1.03-31.08.

IV.5. POMNIKI PRZYRODY

Według ustawy o ochronie przyrody (tekst jednolity - Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.) pomnikami przyrody są *pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie* (art. 40 ust.1). Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu (art. 40 ust. 2).

IV.5.1. ISTNIEJĄCE POMNIKI PRZYRODY

Wykaz istniejących pomników przyrody sporządzono na podstawie danych uzyskanych z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu oraz programów ochrony środowiska gmin w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa. Łącznie na gruntach w zarządzie nadleśnictwa zlokalizowano 10 pomników przyrody, zaś poza nimi 26.

Fotografia 9. Pomnik przyrody dąb szypułkowy w leśnictwie Wrzosey (fot. J. Czepnik)

Tabela 66. Wykaz pomników przyrody na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów (wg rejestru pomników przyrody RDOŚ Wrocław z dnia 4.03.2014)

Lp.	Akt prawny	Położenie		Opis obiektu (wg danych Nadleśnictwa Wołów)			Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Obręb, leśnictwo, wydz.	Gmina, obr. ew., dz. ewid.	Gatunek / obiekt	Obw. [cm]	Wys. [m]	
1	Decyzja Nr 72/64 z dnia 2 kwietnia 1964 r. (Dz. Urz. Woj. Rady Narodowej we Wrocławiu Nr 3 z dnia 20.05.1966 r.)	Dębno Prawików 360 f	Wołów Prawików 628/360 Rośnię przy drodze leśnej do nieczynnej przeprawy promowej w Malczycach.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Pień z licznymi guzami, suchy z odpadającą korą, liczne ślady żerowań owadzych i dziuple, blizna od strony wschodniej; korona na wysokości 4 m z licznymi wyłamanymi konarami, posusz do 90%.	460	28	Zabronione jest: 1. Wycinanie, niszczenie lub uszkodzenie drzew, 2. Zrywanie pędów, owoców i liści, 3. Umieszczenie na drzewie tablic i napisów, 4. Nacinanie, rycie napisów i znaków, 5. Wchodzenie na drzewo, 6. Zanieczyszczanie otoczenia i wzniecanie ognia.
2	Decyzja Nr 81/64 z dnia 3 kwietnia 1964 r. (Dz. Urz. Woj. Rady Narodowej we Wrocławiu Nr 3 z dnia 20.05.1966 r.)	Wińsko Garwół 249 f	Wołów Gródek 341/249 Rośnię na skraju lasu przy cieku wodnym około 350 m od drogi Proszkowa - Gródek.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Pień z wypróchnieniem wgłębnym z licznymi zgrubieniami, obłamany konar; korona na wysokości 6 m silnie rozwinięta, posusz gruby i drobny do 20%.	640	30	Zabronione jest: 1. Wycinanie, niszczenie lub uszkodzenie drzew, 2. Zrywanie pędów, owoców i liści, 3. Umieszczenie na drzewie tablic i napisów, 4. Nacinanie, rycie napisów i znaków, 5. Wchodzenie na drzewo, 6. Zanieczyszczanie otoczenia i wzniecanie ognia.
3	Decyzja Nr 94/64 z dnia 10 kwietnia 1964 r. (Dz. Urz. Woj. Rady Narodowej we Wrocławiu Nr 3 z dnia 20.05.1966 r.)	Wińsko Garwół 276 g	Wołów Sławowice 222/276 Znajduje się około 350 m od drogi Garwół - Sławowice, przy drodze leśnej.	Głaz narzutowy, eratyk polodowcowy	755	1,3	Zabronione jest: 1. Przenoszenie, niszczenie i uszkadzanie, 2. Rycie znaków i napisów, 3. Umieszczanie tablic i napisów, 4. Zanieczyszczanie otoczenia, 5. Wzniesienie ognia.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Akt prawny	Położenie		Opis obiektu (wg danych Nadleśnictwa Wołów)			Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Obręb, leśnictwo, wydz.	Gmina, obr. ew., dz. ewid.	Gatunek / obiekt	Obw. [cm]	Wys. [m]	
4	Uchwała Nr LVI/399/2010 Rady Miejskiej w Wołowie z dnia 5 listopada 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 228 poz.3783)	Dębno Rudno 238 a	Wołów Dębno 464/238 Przy drodze leśnej, w lesie.	Sosna pospolita <i>Pinus sylvestris</i> „Matka” Do 30% posuszu drobnego, pień zdrowy, korona uszkodzona (złamany wierzchołek).	292	24	W stosunku do ustanowionych pomników przyrody zakazuje się: 1. Niszczenia, uszkodzenia lub przekształcanie obiektów, 2. Uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby, 3. Dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej, 4. Wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych, 5. Umieszczania tablic reklamowych.
5	Uchwała Nr IV/42/94 Rady Miejskiej w Wołowie z dnia 29 kwietnia 1994 r.	Dębno Wrzoso 16B o	Wołów Stary Wołów 590/16 Park podworski.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>	412	38	Zakazuje się: 1. Dokonywania wszelkich lub istotnych zmian przedmiotów z obszarów objętych ochroną na czas określony lub nieokreślony, 2. Używania, użytkowania, uszkodzenia i zanieczyszczenia przedmiotów i obszarów objętych ochroną, 3. Zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Akt prawny	Położenie		Opis obiektu (wg danych Nadleśnictwa Wołów)			Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Obręb, leśnictwo, wydz.	Gmina, obr. ew., dz. ewid.	Gatunek / obiekt	Obw. [cm]	Wys. [m]	
6	Decyzja 77/64 z dnia 2 kwietnia 1964 r. (Dz. Urz. Woj. Rady Narodowej we Wrocławiu nr 3 z dnia 20.05.1966 r.)	Wińsko Stryjno 4 a	Wińsko Naroków 668/4 W części północno zachodniej oddziału.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	439	28	Zabronione jest: 1. Wycinanie, niszczenie lub uszkodzenie drzew, 2. Zrywanie pędów, owoców i liści, 3. Umieszczenie na drzewie tablic i napisów, 4. Nacinanie, rycie napisów i znaków, 5. Wchodzenie na drzewo, 6. Zanieczyszczanie otoczenia i wzniecanie ognia.
7	Decyzja 95/64 z dnia 3 grudnia 1964 r. (Dz. Urz. Woj. Rady Narodowej we Wrocławiu nr 3 z dnia 20.05.1966 r.)	Wińsko Wińsko 175 d	Wińsko Moczydlnica Klasztorna Przy drodze z Moczydlnicy Klasztornej do Kłopotówka, 4 m od rozwidlenia dróg.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Wywrot pohuraganowy - do zniesienia ochrony	595	34	Zabronione jest: 1. Wycinanie, niszczenie lub uszkodzenie drzew, 2. Zrywanie pędów, owoców i liści, 3. Umieszczenie na drzewie tablic i napisów, 4. Nacinanie, rycie napisów i znaków, 5. Wchodzenie na drzewo, 6. Zanieczyszczanie otoczenia i wzniecanie ognia.
8	Decyzja 83/64 z dnia 10 kwietnia 1964 r. (Dz. Urz. Woj. Rady Narodowej we Wrocławiu nr 3 z dnia 20.05.1966 r.)	Wińsko Wińsko 196 c	Wińsko Słup 146/196 Przy drodze z Wińska do Słupa, w części południowej oddziału od strony zwirowni.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	466	24	Zabronione jest: 1. Wycinanie, niszczenie lub uszkodzenie drzew, 2. Zrywanie pędów, owoców i liści, 3. Umieszczenie na drzewie tablic i napisów, 4. Nacinanie, rycie napisów i znaków, 5. Wchodzenie na drzewo, 6. Zanieczyszczanie otoczenia i wzniecanie ognia.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Akt prawny	Położenie		Opis obiektu (wg danych Nadleśnictwa Wołów)			Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Obręb, leśnictwo, wydz.	Gmina, obr. ew., dz. ewid.	Gatunek / obiekt	Obw. [cm]	Wys. [m]	
9	Decyzja 89/64 z dnia 10 kwietnia 1964 r. (Dz. Urz. Woj. Rady Narodowej we Wrocławiu nr 3 z dnia 20.05.1966 r.)	Wińsko Wińsko 190 c	Wińsko Słup 287/190 Przy skrzyżowaniu dróg w kierunku Moczydlnicy Klasztornej, do Jakubikowic, Stupa i Kłopotówka.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	477	32	Zabronione jest: 1. Wycinanie, niszczenie lub uszkodzenie drzew, 2. Zrywanie pędów, owoców i liści, 3. Umieszczenie na drzewie tablic i napisów, 4. Nacinanie, rycie napisów i znaków, 5. Wchodzenie na drzewo, 6. Zanieczyszczanie otoczenia i wzniecanie ognia.
10	Decyzja 93/64 z dnia 10 kwietnia 1964 r. (Dz. Urz. Woj. Rady Narodowej we Wrocławiu nr 3 z dnia 20.05.1966 r.)	Wińsko Wińsko 188 a	Wińsko Słup 199/188 100 m na południe od drogi Słup-Baszyn.	Pojedynczy gałąz narzutowy	994	1,52	Zabronione jest: 1. Przenoszenie, niszczenie i uszkodzenie, 2. Rycie znaków i napisów, 3. Umieszczanie tablic i napisów, 4. Zanieczyszczanie otoczenia, 5. Wzniesienie ognia.

Tabela 67. Wykaz pomników przyrody poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów (wg rejestru pomników przyrody RDOŚ Wrocław z dnia 4.03.2014)

Lp.	Akt prawny	Położenie		Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.			
1	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r.	Prusice Ligota Strupińska	Przy drodze bocznej na północny - wschód wsi.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
2	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r.	Prusice Ligota Strupińska Przy drodze bocznej na północny - wschód wsi.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
3	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r.	Prusice Ligota Strupińska 137/11 Park podworski.	Żywotnik zachodni <i>Thuja occidentalis</i>	
4	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r.	Prusice Ligota Strupińska 137/11 Park podworski.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
5	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r.	Prusice Ligota Strupińska 137/11 Park podworski.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
6	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r.	Prusice Ligota Strupińska 137/11 Park podworski.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
7	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r.	Prusice Ligota Strupińska 137/11 Park podworski.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
8	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r.	Prusice Ligota Strupińska 137/11 Park podworski.	Lipa srebrzysta <i>Tilia tomentosa</i>	
9	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r.	Prusice Ligota Strupińska 137/11 Park podworski.	Sosna rumelijska <i>Pinus peuce</i>	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
10	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r.	Prusice Ligota Strupińska 137/11 Park podworski.	Sosna rumelijska <i>Pinus peuce</i>	
11	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r.	Prusice Ligota Strupińska 137/11 Park podworski.	Robinia biała <i>Robinia pseudoacacia</i>	
12	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r.	Prusice Ligota Strupińska 137/11 Park podworski.	Robinia biała <i>Robinia pseudoacacia</i>	
13	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r.	Prusice Ligota Strupińska 137/11 Przy drodze w parku.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
14	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r.	Prusice Ligota Strupińska 137/11 Przy drodze w parku.	Klon polny <i>Acer campestre</i>	
15	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r.	Prusice Ligota Strupińska 137/11 Przy drodze w parku.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
16	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r.	Prusice Zakrzewo 57/5 Przy drodze.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
17	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r.	Prusice Zakrzewo 57/5 Na terenie PGR.	Dąb szypułkowy odmiana kolumnowa „Fastigiata” <i>Quercus robur var. Fastigiata</i>	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
18	Uchwała Nr LVI/399/2010 Rady Miejskiej w Wołowie z dnia 5 listopada 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 228 poz.3783)	Wołów Wrzosa 511/124 Przy drodze Wrzosa - Rudno, grobla nad stawem.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Do 30% posuszu grubego i drobnego, pień zdrowy, pokrój prawidłowy.	W stosunku do ustanowionych pomników przyrody zakazuje się: 1. Niszczenia, uszkodzenia lub przekształcanie obiektów, 2. Uszkodzenia i zanieczyszczania gleby, 3. Dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej, 4. Wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych, 5. Umieszczania tablic reklamowych.
19	Uchwała Nr LVI/399/2010 Rady Miejskiej w Wołowie z dnia 5 listopada 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 228 poz.3783)	Wołów Wołów 56/1 Park przy ul. Piłsudskiego.	Platan klonolistny <i>Platanus x acerifolia</i> Do 30% posuszu drobnego, pień zdrowy, pokrój prawidłowy.	
20	Uchwała Nr LVI/399/2010 Rady Miejskiej w Wołowie z dnia 5 listopada 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 228 poz.3783)	Wołów Uskora Mały 106 Na nieczynnym cmentarzu, obecnie terenie zieleni.	Morwa biała <i>Morus alba</i> Do 30% posuszu drobnego i grubego, pień zdrowy, pokrój prawidłowy.	
21	Uchwała Nr V/33/93 Rady Miejskiej w Wołowie z dnia 14 maja 1993 r.	Wołów Wołów 3/1 Ul. Kolejowa, naprzeciw dworca kolejowego.	Głaz narzutowy, eratyk polodowcowy	Zakazuje się: 1. Dokonywania wszelkich lub istotnych zmian przedmiotów z obszarów objętych ochroną na czas określony lub nieokreślony, 2. Używania, użytkowania, uszkodzenia i zanieczyszczania przedmiotów i obszarów objętych ochroną, 3. Zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków.
22	Uchwała Nr V/34/93 Rady Miejskiej w Wołowie z dnia 14 maja 1993 r.	Wołów Siódtkowice 177/1 Na pastwisku za zabudowaniami popołowicznymi przy drodze.	Miłorząb dwukłapowy <i>Ginkgo biloba</i> Pień bez zmian, w koronie posusz do 10%.	Zakazuje się: 1. Dokonywania wszelkich lub istotnych zmian przedmiotów z obszarów objętych ochroną na czas określony lub nieokreślony, 2. Używania, użytkowania, uszkodzenia i zanieczyszczania przedmiotów i obszarów objętych ochroną, 3. Zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków.
23	Decyzja 76/64 z dnia 02.04.1964 r. (Dz. Urz. Woj. Rady Narodowej we Wrocławiu nr 3 z 20.05.1966 r.)	Wińsko Moczydnica Klasztorna 26/3 W południowo - zachodniej części parku, na jego skraju.	Grupa 3 drzew – dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	Zabronione jest: 1. Wycinanie, niszczenie lub uszkodzenie drzew, 2. Zrywanie pędów, owoców i liści, 3. Umieszczenie na drzewie tablic i napisów, 4. Nacinanie, rycie napisów i znaków, 5. Wchodzenie na drzewo, 6. Zanieczyszczanie otoczenia i wzniesienie ognia.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
24	Rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego z 17.09.2004 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 185 poz. 2983)	Wińsko Moczydlnica Klasztorna 26/3 W zachodniej części parku, wjazd od strony wsi.	Grupa 2 drzew – buk zwyczajny <i>Fagus sylvatica</i>	W stosunku do pomników przyrody wprowadza się następujące zakazy: 1. Niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania, 2. Wykonywania prac ziemnych trwale przekształcających rzeźbę terenu w obrębie rzutu korony drzew, 3. Uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby w obrębie rzutu korony drzew.
25	Decyzja Nr 84/64 z dnia 10 kwietnia 1964 r. (Dz. Urz. Woj. Rady Narodowej we Wrocławiu Nr 3 z dnia 20.05.1966 r.)	Wołów Wrzoso 511/124 Rośnie przy drodze Wrzoso-Rudno, nad stawem, przy lesie.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Pień zdrowy, na wysokości 5-18 m zablizniona listwa po piorunie; korona na wysokości 6 m, posusz gruby i drobny do 90%.	Zabronione jest: 1. Wycinanie, niszczenie lub uszkodzenie drzew, 2. Zrywanie pędów, owoców i liści, 3. Umieszczenie na drzewie tablic i napisów, 4. Nacinanie, rycie napisów i znaków, 5. Wchodzenie na drzewo, 6. Zanieczyszczenie otoczenia i wzniecanie ognia.
26	Decyzja Nr 92/64 z dnia 10 kwietnia 1964 r. (Dz. Urz. Woj. Rady Narodowej we Wrocławiu Nr 3 z dnia 20.05.1966 r.)	Wołów Miłcz 172 Znajduje się około 350 m od drogi Miłcz - Miłcz Leśny, na łące, przy drodze polnej, obok granicy lasu.	Głaz narzutowy, eratyk polodowcowy	Zabronione jest: 1. Przenoszenie, niszczenie i uszkodzenie, 2. Rycie znaków i napisów, 3. Umieszczanie tablic i napisów, 4. Zanieczyszczenie otoczenia, 5. Wzniesienie ognia.

IV.6. UŻYTKI EKOLOGICZNE

Użytek ekologiczny to indywidualna forma ochrony przyrody wprowadzona do polskich przepisów prawnych przez ustawę o *ochronie przyrody* (tekst jednolity - Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.). Użytkami ekologicznymi w rozumieniu tej ustawy są *zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania* (art. 42). Użytki ekologiczne uwzględnia się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego i uwidacznia w ewidencji gruntów.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów znajdują się dwa użytki ekologiczne: „Dolina Juszki” oraz „Korydon”, zlokalizowane poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów. W opracowaniach dotyczących obszaru gmin w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów znalazło się kilka propozycji objęcia ochroną w formie użytku ekologicznego obszarów cennych dla zachowania różnorodności biologicznej. Większość z nich znajduje się poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów.

IV.6.1. ISTNIEJĄCE UŻYTKI EKOLOGICZNE

Użytek ekologiczny „Dolina Juszki” – utworzony Rozporządzeniem nr 16 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 1 czerwca 1999 r. w *sprawie wprowadzenia indywidualnej formy ochrony przyrody* (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 14 poz. 651). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Nr 47 Wojewody Dolnośląskiego z 22 sierpnia 2002 r. w *sprawie uznania za użytki ekologiczne i zespół przyrodniczo-krajobrazowy* (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 185 poz. 2615).

Użytek ekologiczny obejmuje kompleks łąkowo-zaroślowy o powierzchni **145,50 ha** położony w dolinie Juszki i Mojęcickiej Strugi w gminie Wołów. Znajduje się on poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów, na terenie leśnictwa Wrzosa, w sąsiedztwie oddziałów 123-124, 147-148 oraz 151.

Celem ochrony jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych, krajobrazowych i turystycznych pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk. Użytek tworzy kompleks wilgotnych łąk i zbiorowisk szuwarowych ze stanowiskami rzadkich i chronionych gatunków roślin oraz terenów łągowych i żerowisk rzadkich w skali kraju przedstawicieli ornitofauny, ze szczególnym uwzględnieniem jednej z największych w województwie dolnośląskim populacji łąkowej derkacza *Crex crex*.

Fotografia. 10. Użytek ekologiczny „Dolina Juszeki” (fot. J. Czepnik)

W celu zachowania walorów przyrodniczych na terenie objętym ochroną zabrania się (wg Rozporządzenia Nr 47 Wojewody Dolnośląskiego z 22 sierpnia 2002 r.):

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu,
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem obiektów związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym,
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
- 4) wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów i innych nieczystości,
- 5) zaśmiecania obiektu i terenu wokół niego,
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i gospodarki rybackiej,
- 7) likwidowania małych zbiorników wodnych oraz obszarów wodno-błotnych,
- 8) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
- 9) lokalizacji budownictwa letniskowego,
- 10) budowy budynków, budowli, obiektów małej architektury i tymczasowych obiektów budowlanych mogących mieć negatywny wpływ na obiekt chroniony bądź spowodować degradację krajobrazu.

Użytek ekologiczny „Korydon” („Głębowice”) - powołany uchwałą nr XXVI/161/96 Rady Gminy w Wińsku z dnia 22 marca 1996 r. w sprawie utworzenia użytku ekologicznego. Użytek o powierzchni **0,64 ha** położony jest w obrębie wsi Głębowice, na działce nr 105, poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów.

Użytek powstał na terenie dawnej kopalni piasku i żwiru, w celu ochrony murawy kserotermicznej. Walory przyrodnicze, które uznano za podstawę do objęcia tego obszaru ochroną to:

roślinność kserotermiczna, wiele gatunków mchów, bogata fauna bezkręgowców (motyle: mieniak strużnik *Apatura ilia*, paź królowej *Papilio machaon*, modraszki *Phengaris* sp., chrząszcze z rodzaju *Carabus*, trzmiele *Bombus*) i gadów (jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*, padalec zwyczajny *Anguis fragilis*, zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*) oraz roślin: naradka północna *Androsace septentrionalis*, zawciąg pospolity *Armeria maritima*, rozchodnik biały *Sedum album*, goździk kartuzek *Dianthus carthusianorum*, driakiew żółtawa *Scabiosa ochroleuca*, jasioniec piaskowy *Jasione montana*.

W obrębie użytku ekologicznego wprowadzono następujące zakazy (wg Uchwały nr XXVI/161/96 Rady Gminy w Wińsku z dnia 22 marca 1996 r.):

- a) zakaz wydobywania kopalin (piasku i żwiru),
- b) zakaz wywozu i składowania oraz wylewania odpadów,
- c) zakaz chwytania i zabijania zwierząt,
- d) zakaz pozyskiwania i niszczenia roślinności, za wyjątkiem robót pielęgnacyjnych zmierzających do zachowania charakteru środowiska,
- e) zakaz wprowadzania obcych gatunków roślin i zwierząt,
- f) zakaz palenia ognisk.

Fotografia. 11. Użytek ekologiczny „Korydon” (fot. J. Czepnik)

IV.6.2. PROPONOWANE UŻYTKI EKOLOGICZNE

Na terenie gminy Wińsko w wyniku przeprowadzonej przez PTPP „proNatura” *Waloryzacji przyrodniczej na potrzeby miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego* (1999) zinwentaryzowano 42 obszary o wysokich walorach przyrodniczych i wytypowano je do objęcia ochroną w formie użytku ekologicznego. Część z nich objęła grunty w zarządzie Nadleśnictwa Wołów:

Proponowany użytek ekologiczny „Odrzańskie Ramię” - stanowi ślepe ramię Odry, mające połączenie z rzeką. Na odrzańskiej skarpie znajduje się lęgowisko zimorodka *Alcedo atthis* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, 1999). Obejmuje oddział 237 c w leśnictwie Krzelów.

Proponowany użytek ekologiczny „Rogal Iwana” - zarośnięte trzciną starorzecze Odry. Lęgowisko błotniaka stawowego *Circus aeruginosus* i kokoszki *Gallinula chloropus*. Znajdują się tu stanowiska grzybieni białych *Nymphaea alba* i grążela żółtego *Nuphar lutea* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, 1999). Obejmuje oddziały 236 k, m w leśnictwie Krzelów.

Proponowany użytek ekologiczny „Grąd nad Niecieczą” - mozaika lasu i turzycowisk. Znajdują się tu stanowiska kosaćca syberyjskiego *Iris sibirica*, konwalii majowej *Convallaria majalis*, wilczomleczka błotnego *Euphorbia palustris*. Stwierdzono tu również występowanie dziwonii *Carpodacus erythrinus* i borsuka *Meles meles* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, 1999). Część proponowanego użytku obejmuje oddział 2 I w leśnictwie Orzeszków.

Proponowany użytek ekologiczny „Kozłowski Łuzok” - śródleśne oczko wodne z trzciną i wierzbą. Lęgowisko żurawia *Grus grus*, godowisko ropuchy szarej *Bufo bufo* i żaby trawnej *Rana temporaria* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, 1999). Obejmuje oddział 53 I w leśnictwie Krzelów.

Proponowany użytek ekologiczny „Garnierówka” - śródleśne oczko wodne porośnięte trzciną, turzycą i olchą. Lęgowisko żurawia *Grus grus* oraz wodnika *Rallus aquaticus*. Godowisko rzekotki drzewnej *Hyla arborea* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, 1999). Obejmuje oddziały 63 f, g w leśnictwie Głębowice.

Proponowany użytek ekologiczny „Długas” - fragment starodrzewu nad ciekami. Lęgowisko żurawia *Grus grus* i kszycy *Gallinago gallinago*. Stwierdzono tu stanowiska kozioroga dębosza *Cerambyx cerdo*, dęby o wymiarach pomnikowych. Znajduje się tu stanowisko okrzężnicy bagiennej *Hottonia palustris* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, 1999). Część proponowanego użytku obejmuje oddział 58 a w leśnictwie Głębowice.

Proponowany użytek ekologiczny „Żurawiec” - fragment olsu o strukturze kępkowo-dolinkowej. Lęgowisko żurawia *Grus grus*. Znajduje się tu stanowisko okrzężnicy bagiennej *Hottonia palustris* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, 1999). Obejmuje oddziały 58 d, f w leśnictwie Głębowice.

Proponowany użytek ekologiczny „Leopoldów” - zarastający śródleśny staw. Lęgowisko żurawia *Grus grus*, godowisko żaby moczarowej *Rana arvalis* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, 1999). Obejmuje oddział 11 i, k w leśnictwie Stryjno.

Proponowany użytek ekologiczny „Trzciniński Łęg” - łęg jesionowo-olszowy. Stanowisko śnieżycy wiosennej *Leucoium vernum*, porzeczki czarnej *Ribes nigrum*. Lęgowisko dzięcioła średniego *Dendrocopos medius* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, 1999). Obejmuje oddział 82 b w leśnictwie Głębowice.

Proponowany użytek ekologiczny „Kokoszka” - śródleśne oczko wodne. Lęgowisko kokoszki *Gallinula chloropus*, godowisko ropuchy szarej *Bufo bufo* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, 1999). Obejmuje oddział 122 c w leśnictwie Głębowice.

Proponowany użytek ekologiczny „Moczar” - śródleśne bagno porośnięte trzcinową i olszą. Lęgowisko żurawia *Grus grus* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, 1999). Obejmuje oddziały 136 n, p w leśnictwie Smogorzów.

Proponowany użytek ekologiczny „Relikt” - fragment boru świeżego. Stanowisko widłaka jałowcowatego *Lycopodium annotinum* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, 1999). Obejmuje oddział 135 i w leśnictwie Smogorzów.

Proponowany użytek ekologiczny „Przytulia” - fragment boru świeżego. Stanowisko widłaka goździstego *Lycopodium clavatum* oraz przytuli okrągłolistnej *Galium rotundifolium* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, 1999). Obejmuje część oddziału 113 b (garb wzgórze) w leśnictwie Głębowice.

Proponowany użytek ekologiczny „Prymula” - fragment łągi przysturymkowego. Stanowisko pierwiosnka lekarskiego *Primula veris* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, 1999). Obejmuje oddział 107 b w leśnictwie Głębowice.

Proponowany użytek ekologiczny „Winka” - fragment łąki środkowoeuropejskiej. Stanowisko barwinka pospolitego *Vinca minor* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, 1999). Obejmuje oddział 107 a w leśnictwie Głębowice.

Proponowany użytek ekologiczny „Trytony” - kompleks śródleśnych oczek wodnych. Stanowisko trzaski zwyczajnej *Triturus vulgaris* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, 1999). Obejmuje oddziały 100 d, g w leśnictwie Głębowice.

Wyżej wymienione proponowane do ochrony obszary wymagają obecnie ponownej waloryzacji w związku z upływem czasu, jaki nastąpił od momentu ich zinventaryzowania. Dlatego propozycje te należy obecnie traktować jako wskazania terenów potencjalnie cennych przyrodniczo na terenie gminy Wińsko.

Na terenie gminy Wołów celu zapewnienia właściwej ochrony walorów naturalnych gminy zaproponowano utworzenie 5 użytków ekologicznych (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wołów*, 2014):

Proponowany użytek ekologiczny „Turzycowisko nad Niecieczą” - część proponowanego użytku obejmuje oddziały 240 g, h w leśnictwie Rudno. Użytek zaproponowany w celu ochrony lęgowiska kszczyka *Gallinago gallinago* i żurawia *Grus grus* na śródleśnym mokradle. Jest to także siedlisko lub żerowisko innych ważnych gatunków fauny, jak: żaba moczarowa *Rana arvalis*, kumak nizinny *Bombina bombina*, rzekotka drzewna *Hyla arborea*, bielik *Haliaeetus albicilla*, bocian czarny *Ciconia nigra*, gąsiorek *Lanius collurio*, samotnik *Tringa ochropus*, bóbr europejski *Castor fiber*. Jedno

z nielicznych torfowisk przejściowych w Parku z obfitym występowaniem welnianki wąskolistnej (źródło: *Plan ochrony Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”*, 2011).

Proponowany użytek ekologiczny „Stawy Gancarz” - obejmuje oddziały 271 d, 275 a, b, g w leśnictwie Mojęcice. Zaproponowany w celu ochrony stanowiska salwinii pływającej *Salvinia natans* oraz kotewki orzecha wodnego *Trapa natans* i lęgowej ornitofauny wodno-błotnej. Występuje tu bąk *Botaurus stellaris*, błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, brzęczka *Locustella luscinioides*, perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena*, remiz *Remiz pendulinus*, zauszniak *Podiceps nigricollis*, zimorodek *Alcedo atthis*, wodnik *Rallus aquaticus*, żuraw *Grus grus*. Znajdują się tu również siedliska lub żerowiska innych ważnych gatunków fauny, takich jak: kumak nizinny *Bombina bombina*, rzekotka drzewna *Hyla arborea*, bielik *Haliaeetus albicilla*, bocian czarny *Ciconia nigra*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, samotnik *Tringa ochropus*, bóbr europejski *Castor fiber*, wydra *Lutra lutra* (źródło: *Plan ochrony Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”*, 2011).

Proponowany użytek ekologiczny „Krzydlińskie Łąki” - położony w leśnictwie Dębno, w sąsiedztwie oddziałów 188-192, 210, poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa. Proponowany do ochrony obszar obejmuje kompleks łąk wilgotnych i zmiennowilgotnych. Stwierdzono tu stanowiska następujących rzadkich gatunków roślin: goryczka wąskolistna *Gentiana pneumonanthe* - bardzo licznie, kosaciec syberyjski *Iris sibirica*, nasięźrzał pospolity *Ophioglossum vulgatum*, kukulka szerokolistna *Dactylorhiza majalis* (źródło: *Plan ochrony Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”*, 2011).

Proponowany użytek ekologiczny „Rudniański Łęg” - położony przy miejscowości Rudno, część proponowanego użytku obejmuje fragment oddziałów 158 i 182 leśnictwa Rudno. Użytek zaproponowany w celu ochrony ekosystemów lasów lęgowych i podmokłych łąk. Znajdują się tu stanowiska rzadkich gatunków motyli: modraszka nausitous *Phengaris nausithous*, modraszka telejus *Phengaris teleius*, barczatki kataks *Eriogaster catax*, przeplatki maturna *Euphydryas maturna*, przeplatki cinksia *Melitaea cinxia*, górówki meduzy *Erebia medusa*. Stwierdzono tu siedliska lęgowe lub żerowiska rzadkich gatunków ptaków, takich jak: derkacz *Crex crex*, słonka *Scolopax rusticola*, srokosz *Lanius excubitor*, strumieniówka *Locustella fluviatilis*, świerszczak *Locustella naevia*, bocian czarny *Ciconia nigra*, dudek *Upupa epops*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, gąsiorek *Lanius collurio*, samotnik *Tringa ochropus*, żuraw *Grus grus*, oraz płazów - rzekotka drzewna *Hyla arborea*. Na terenie łąk występuje co najmniej 10 gatunków roślin objętych ochroną prawną, w tym nasięźrzał pospolity *Ophioglossum vulgatum*, kosaciec syberyjski *Iris sibirica*, kukulka szerokolistna *Dactylorhiza majalis*, przylaszczka pospolita *Hepatica nobilis*, śniedek cienkolistny *Ornithogalum collinum*, listera jajowata *Listera ovata*, przytulia wonna *Galium odoratum*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, bluszcz pospolity *Hedera helix*, kruszyna zwyczajna *Frangula alnus* i kalina koralowa *Viburnum opulus* (źródło: *Plan ochrony Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”*, 2011).

Proponowany użytek ekologiczny „Żurawie Mokradło” - obejmuje oddziały 134 f-h, l, 135 d, f w leśnictwie Dębno. Użytek zaproponowany w celu ochrony lęgowiska samotnika *Tringa ochropus* i żurawia *Grus grus*. Jest to także siedlisko lub żerowisko innych ważnych gatunków fauny, jak: żaba

moczarowa *Rana arvalis*, rzekotka drzewna *Hyla arborea*, bocian czarny *Ciconia nigra*, bóbr europejski *Castor fiber* (źródło: *Plan ochrony Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”*, 2011).

Na terenie gminy Brzeg Dolny w wyniku przeprowadzonej *Waloryzacji przyrodniczej Gminy Brzeg Dolny* (Bobrowicz i Konieczny 2001) wytypowano 20 obszarów do objęcia ochroną jako użytki ekologiczne:

Proponowany użytek ekologiczny „Grodzanowskie Skarpy” - w gminie Brzeg Dolny. Proponowany użytek ekologiczny o powierzchni około 12 ha, położony w całości na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów, obejmuje części oddziałów 314-317 w leśnictwie Prawików. Jest malownicza, zalesiona skarpa o stromej krawędzi, z rozcięciami o charakterze wąwozów. Występują tu źródła oraz zróżnicowane siedliska leśne - kwaśna dąbrowa *Quercetea robori-petraeae* na wierzcholinie skarpy, grąd środkowoeuropejski *Galio-Carpinetum* na skarpie i u jej podnóża oraz łąka. Rosną tu drzewa o wymiarach i pokroju egzemplarzy pomnikowych. Znajdują się tu również stanowiska interesujących gatunków roślin - ciemiężyk białokwiatowy *Vincetoxicum hirsutum*, konwalia majowa *Convallaria majalis* czy wilczomlec błotny *Euphorbia palustris*, oraz motyle - bielinek rukiewnik *Pontia daplidice*, kosternik palemon *Carterocephalus palaemon*, ogończyk akacjowiec *Satyrium acaciae*, paź królowej *Papilio machaon*, a także kompleks nor borsuka *Meles meles* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny*, 2013).

Proponowany użytek ekologiczny „Naborowska Struga” - w gminie Brzeg Dolny. Proponowany użytek ekologiczny o powierzchni około 15 ha, położony na zachód od Pyszającej, częściowo na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów, obejmuje fragmenty oddziału 371 leśnictwie Mojęcice. Jest to malowniczy, meandrujący odcinek nizinnej strugi, ze stanowiskami konwalii majowej *Convallaria majalis*, godowiskami rzekotki drzewnej *Hyla arborea* i żaby moczarowej *Rana arvalis* oraz łągowiskami ortolana *Emberiza hortulana*. Rosną tu także wiekowe dęby szypułkowe o wymiarach pomnikowych (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny*, 2013).

Proponowany użytek ekologiczny „Żabie Oczko” - w gminie Brzeg Dolny. Proponowany użytek ekologiczny o powierzchni około 2 ha, położony 0,8 km na północny wschód od Grodzanowa, poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów. Jest to oczko wodne wraz z zadrzewieniem śródpolnym, gdzie występują godowiska rzekotki drzewnej *Hyla arborea* oraz łągowiska ortolana *Emberiza hortulana* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny*, 2013).

Proponowany użytek ekologiczny „Helenka” - w gminie Brzeg Dolny. Proponowany użytek ekologiczny o powierzchni około 2 ha, położony w środkowej części Pogalewa Wielkiego, poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów. Jest to wilgotna łąka ze stanowiskami rzadkich i interesujących gatunków motyli - modraszek nausitous *Phengaris nausithous*, modraszek telejus *Phengaris teleius*, dostojka aglaja *Argynnis aglaja*, oraz roślin - czarcikęs łąkowy *Succisa pratensis*, czyściec lekarski *Stachys officinalis*, krwiściąg lekarski *Sanguisorba officinalis*, kukułka szerokolistna *Dactylorhiza majalis* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny*, 2013).

Proponowany użytek ekologiczny „Wrzosowa Górka” - w gminie Brzeg Dolny. Proponowany użytek ekologiczny o powierzchni około 2 ha, położony na północ od Pogalewa Wielkiego, poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów. Jest to murawa kserotermiczna ze stanowiskami rzadkich i interesujących gatunków roślin - goździk kartuzek *Dianthus carthusianorum*, przetacznik kłosowy *Veronica spicata*, dąbrówka kosmata *Ajuga genevensis*, owadów - miecznik ciemny *Conocephalus fuscus* oraz ptaków - gąsiorek *Lanius collurio* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny*, 2013).

Proponowany użytek ekologiczny „Piaskownia Pogalewo” - w gminie Brzeg Dolny. Proponowany użytek ekologiczny o powierzchni około 5 ha, położony na północny zachód od Pogalewa Małego, poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów. Jest to wyrobisko piasku porośnięte roślinnością kserotermiczną, z kępą sosen. Występują tu stanowiska rzadkich i interesujących gatunków roślin i zwierząt - goździk kartuzek *Dianthus carthusianorum*, kocanki piaskowe *Helichrysum arenarium*, przetacznik kłosowy *Veronica spicata*, szparag lekarski *Asparagus officinalis*, modraszek korydon *Polyommatus coridon*, podłateczyn szary *Platycleis grisea*, tygrzyk paskowany *Argiope bruennichi*, brzegówka *Riparia riparia* czy grzebiuszka ziemna *Pelobates fuscus* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny*, 2013).

Proponowany użytek ekologiczny „Rzekotka” - w gminie Brzeg Dolny. Proponowany użytek ekologiczny o powierzchni około 2 ha, położony przy północnej części Pogalewa Małego, poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów. Jest to oczko wodne wraz z zadrzewieniem śródpolnym, gdzie występują godowiska rzekotki drzewnej *Hyla arborea* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny*, 2013).

Proponowany użytek ekologiczny „Pogalewski Park” - w gminie Brzeg Dolny. Proponowany użytek ekologiczny o powierzchni około 6 ha, położony przy wschodniej części Pogalewa Małego, poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów. Jest to park z przestojami sędziwych drzew o wymiarach pomnikowych, m.in. dębów szypułkowych, jesionu wyniosłego, lipy drobnolistnej, osiki, buka pospolitego, wiązu szypułkowego, tulipanowca czy wejmutki (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny*, 2013).

Na terenie gminy Prusice występują zróżnicowane pod względem przyrodniczym typy środowisk, które tworzą naturalne elementy krajobrazu, będące pozostałością występujących niegdyś na danym terenie zbiorowisk, np. niewielkie bagna i torfowiska, zadrzewienia śródpolne, starorzecza, nasłonecznione wzniesienia, jak i środowiska powstałe na skutek działalności człowieka, takie jak stawy rybne, żwirownie czy piaskownie. Wiele z nich zostało zakwalifikowane do objęcia ochroną w postaci użytku ekologicznego. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów zlokalizowano 7 z nich, wszystkie poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Prusice*, 2011).

IV.7. ZESPOŁY PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWE

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody (tekst jednolity - Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.) na ochronę w formie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego zasługują fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego wyróżniające się walorami widokowymi lub estetycznymi (art. 43).

Dotychczas w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa nie ustanowiono tej formy ochrony przyrody. W opracowaniach dotyczących obszaru gmin w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów zaproponowano cztery obszary do objęcia ochroną w formie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, zlokalizowane częściowo na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.

IV.7.1. PROPONOWANE ZESPOŁY PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWE

Proponowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Ligota Strupińska” - w gminie Prusice. Obejmuje zespół stawów położonych na północny zachód od miejscowości Ligota Strupińska (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Prusice*, 2011). Część proponowanego zespołu obejmuje oddziały 84 i-p, 240A j, k w leśnictwie Głębowice.

Proponowany Wiński Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy - w gminie Wińsko, o powierzchni około 600 ha, obejmujący szczytową część Wzgórz Wińskich, wraz z ich kulminacją (202 m n.p.m.) (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, 1999). Część proponowanego zespołu obejmuje fragmenty oddziałów 72 w leśnictwie Stryjno, 186-187, 195-197, 205-210 w leśnictwie Wińsko.

Proponowany Białkowski Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy - w gminie Wińsko, o powierzchni około 150 ha, obejmujący fragment Wzgórz Wińskich leżący w ich wschodniej części. Obejmuje on dobrze zachowany kompleks wilgotnych lasów liściastych i podmokłe łąki (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, 1999). Część proponowanego zespołu obejmuje fragmenty oddziałów 69-72 w leśnictwie Stryjno.

Proponowany Głębowicki Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy - w gminie Wińsko, o powierzchni około 300 ha, obejmujący fragment Kotliny Żmigrodzkiej z obfitością mokradeł oraz wilgotnych lasów liściastych (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, 1999). Część proponowanego zespołu obejmuje fragmenty oddziałów 61-67 w leśnictwie Głębowice.

IV.8. OCHRONA GATUNKOWA ROŚLIN

Na podstawie danych pochodzących z inwentaryzacji florystycznych terenu gmin leżących w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa stwierdzono występowanie 50 gatunków roślin chronionych i/lub zagrożonych w skali kraju i regionu. Spośród nich 18 objętych jest ochroną ścisłą, 24 - częściową, 7 z nich wpisanych jest do *Polskiej Czerwonej Księgi Roślin*, 21 znajduje się na *Czerwonej Liście Roślin i Grzybów Polski*, a 39 zagrożonych jest w skali Dolnego Śląska. Duże zróżnicowanie morfologiczne i edaficzne terenu nadleśnictwa wpłynęło na to, iż występująca tu roślinność jest bogata i bardzo urozmaicona. Zwarte kompleksy leśne, łąki o różnym stopniu uwilgotnienia, suche pagórki oraz liczne starorzecza, zakola i bagniska są miejscem występowania wielu rzadkich i chronionych w skali kraju gatunków roślin.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzony jest monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. Projekt ten realizowany jest na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska przez Instytut Ochrony Przyrody PAN

i finansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W 2011 r. przeprowadzono monitoring gatunku kotewka orzech wodny *Trapa natans* na stanowisku Przyborów koło Ścinawy (gm. Wińsko, pow. wołowski, woj. dolnośląskie). Jest to starorzecze Odry w formie silnie zakrzywionego rogala o długości 900 m, średniej szerokości około 60 m i o głębokości w partii środkowej 1,7-2,5 m, znajdujące się poza wałami przeciwpowodziowymi biegnącymi wzdłuż rzeki. Leży na szlaku ciek Stara Odra, na zachód od wsi, obok pałacyku z 1915 r., w którym niegdyś znajdowała się siedziba nieistniejącego już PGR. Stanowisko znajduje się poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów.

Tabela 68. Zestawienie ocen wskaźników stanu gatunku kotewka orzech wodny *Trapa natans* na badanym stanowisku

Wskaźnik (1, 2, 3 -hierarchia ważności)	Stanowisko „Przyborów”
Liczebność (wielkość) populacji (1) - tys. rozet	FV
Zagęszczenie roślin w płatach (1)	U1
Średnia liczba owoców w rozecie (1)	FV
Średnia liczba zawiązków owoców w rozecie (2)	U2
Średnica rozet liściowych (2)	FV
Zdrowotność roślin (3)	U1
Powierzchnia siedliska zajmowana przez populację (1)	FV
Powierzchnia potencjalnego siedliska o głębokości wody do 2 m (2)	FV
Fragmentacja siedliska (2)	FV
Ocienienie siedliska (3)	FV
Stopień zarośnięcia lustra wody zbiornika przez szuwary oraz roślinność zajmującą tę samą niszę (2)	FV
Obserwowane zmiany siedliska (1)	XX
Prowadzone zabiegi czynnej ochrony i ich skuteczność	nie prowadzono
Perspektywy ochrony	FV

Stan populacji kotewki orzecha wodnego na stanowisku monitoringowym oceniono jako zły (U2), na co wpłynęła średnia liczba zawiązków owoców w rozecie, a także w mniejszym stopniu zagęszczenie roślin w płatach i ich zdrowotność. Ocena ta jest jednak zaniżona z powodu zbyt późnego terminu wykonania pomiarów. Stan siedliska oraz perspektywy ochrony oceniono jako właściwe (FV). Ocena ogólna, z uwagą na zniżenie oceny stanu populacji, jest zła (U2) (za: *Wyniki monitoringu gatunków roślin w latach 2009-2011*, serwis <http://siedliska.gios.gov.pl>, data dostępu 25.07.2014).

Tabela 69. Wykaz zagrożonych i chronionych gatunków roślin naczyniowych i mszaków stwierdzonych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochronny (prawo krajowe, N2000)	Polska Czerwona Księga	Polska Czerwona Lista	Zagrożone gatunki Dolnego Śląska	Adres leśny / Uwagi dot. występowania
1	Bielistka siwa (B. sina)	<i>Leucobryum glaucum</i>	Ochrona częściowa DS - zał. V kod: 1400	-	-	-	Gatunek acydofilny, rosnący głównie w zbiorowiskach borowych z klasy <i>Vaccinio-Piceetea</i> . Rzadziej spotykana w kwaśnych buczynach, lasach mieszanych, olsach, na obrzeżach torfowisk i wrzosowiskach. Obr. 1: 62 a; 65 b
2	Buławnik czerwony	<i>Cephalanthera rubra</i>	Ochrona ścisła	EN	E	EN	Gatunek widnych, żyznych lasów liściastych. Obr. 1: 343 g
3	Buławnik mieczolistny	<i>Cephalanthera longifolia</i>	Ochrona ścisła	-	V	VU	Gatunek widnych, żyznych lasów liściastych. Obr. 1: 324 f; 331 a
4	Buławnik wielkokwiatowy	<i>Cephalanthera damasonium</i>	Ochrona ścisła	-	V	VU	Gatunek widnych, żyznych lasów liściastych. Obr. 1: 257 b Obr. 2: 318 a
5	Centuria pospolita	<i>Centaurium erythraea</i>	Ochrona częściowa	-	-	-	Gatunek łąk, pastwisk, ugorów i muraw. Obr. 1: 104 g; 108 i
6	Cis pospolity	<i>Taxus baccata</i>	Ochrona częściowa	VU	-	-	Jest obecnie gatunkiem rzadkim i w warunkach naturalnych w większej liczbie osobników występuje prawie wyłącznie w rezerwach przyrody. Rośnie najczęściej na podłożu zasobnym w węglan wapnia, na glebach żyznych oraz wilgotnych. Obr. 1: 248 a Obr. 2: 210 a; 284 d
7	Długosz królewski	<i>Osmunda regalis</i>	Ochrona ścisła, nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 pkt 1 Ochrona ścisła	-	V	EN	Rośnie w olsach, zaroślach wierzbowych, na torfowiskach, w podmokłych, cienistych lasach. Obr. 1: 16A a; 66 a-o; 128 j; 148 h Obr. 2: 314 i-j

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochronny (prawo krajowe, N2000)	Polska Czerwona Księga	Polska Czerwona Lista	Zagrożone gatunki Dolnego Śląska	Adres leśny / Uwagi dot. występowania
8	Dziewięcśl bezłodygowy	<i>Carlina acaulis</i>	Ochrona częściowa	-	-	-	Występuje na suchych murawach i obrzeżach lasów, rośnie w miejscach nasłonecznionych. Obr. 2: 184 b
9	Gnieźnik leśny	<i>Neottia nidus-avis</i>	Ochrona częściowa	-	-	VU	Gatunek cienistych lasów liściastych. Obr. 1: 33 b; 188 n Obr. 2: 244 c
10	Goryczka wąskolistna	<i>Gentiana pneumonanthe</i>	Ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej	-	V	VU	Rośnie na torfowiskach, wilgotnych łąkach i w rzadkich zaroślach. Odnotowana w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”. Obr. 1: 189 g
11	Goździk pyszny	<i>Dianthus superbus</i>	Ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej	-	V	VU	Preferuje wilgotne łąki, torfowiska, skraje lasów. Gatunek charakterystyczny dla łąk trzęślicowych ze związku <i>Molinion caeruleae</i> . Nie zinwentaryzowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
12	Grzybień białe	<i>Nymphaea alba</i>	Ochrona częściowa	-	-	LC	Występuje w starorzeczach, stawach, przybrzeżnych strefach jezior, w wodach wolno płynących kanałów i zakolach rzek. Obr. 1: 32 g Obr. 2: 236 m
13	Grzybień północne	<i>Nymphaea candida</i>	Ochrona częściowa	VU	-	-	Rośnie na płytkich wodach o dnie zwykle torfowym lub piaszczysto-mulistym i mulistym. Preferuje zbiorniki oligo- do słabo eutroficznych. Obr. 1: 42 f
14	Jaskier wielki	<i>Ranunculus lingua</i>	Ochrona częściowa	-	V	NT	Rośnie na torfowiskach, wilgotnych łąkach, brzegach ścieków i stawów, w trzcinowiskach, szuwarach. Odnotowany w granicach rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzosey”. Obr. 1: 69 g-h; 84 c
15	Kocanki piaskowe	<i>Helichrysum arenarium</i>	Ochrona częściowa	-	-	-	Gatunek muraw piaskowych i przydroży. Obr. 1: 9 a; 72 c Obr. 2: 132 m; 212 f

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochronny (prawo krajowe, N2000)	Polska Czerwona Księga	Polska Czerwona Lista	Zagrożone gatunki Dolnego Śląska	Adres leśny / Uwagi dot. występowania
16	Kosaciec syberyjski	<i>Iris sibirica</i>	Ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej	-	V	VU	Występuje na torfowiskach niskich m.in. na wilgotnych łąkach trzęślicowych i na ich obrzeżach. Obr. 1: 2 l; 103 l; 104 g
17	Kotewka orzech wodny	<i>Trapa natans</i>	Ochrona ścisła, nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 pkt 1 Ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej	CR	E	EN	Występuje w naturalnych, eutroficznych zbiornikach wodnych. Odnotowana w granicach rezerwatu przyrody „Odrzysko” oraz Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”. Obr. 1: 262 b; 275 b
18	Kruszczyk błotny	<i>Epipactis palustris</i>	Ochrona ścisła	-	V	EN	Rośnie na torfowiskach niskich i źródłiskowych, wilgotnych łąkach, w dolinach wydmowych, czasami na obrzeżach lasów. Preferuje gleby wapienne. Obr. 1: 240 wx
19	Kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>	Ochrona częściowa	-	-	-	Rośnie w żyznych lasach liściastych, także na ich obrzeżach i na śródleśnych przydrożach, w lasach na siedliskach kwaśnych i ubogich, w zaroślach, na łąkach i wydmach. Notowany także na stanowiskach silnie przekształconych antropogenicznie. Obr. 1: 43 b; 68 d; 99 c; 122 b; 337 a Obr. 2: 266 b
20	Kukułka Fuchsa	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	Ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej	-	V	LC	Rośnie w żyznych wilgotnych lasach olszowych, na brzegach wód, na podmokłych łąkach i torfowiskach, czasami na skrajach łąk i w podmokłych zaroślach na granicy z lasem. Obr. 1: 81 d-h,j; 82 b,f; 103 a-d
21	Kukułka plamista	<i>Dactylorhiza maculata</i>	Ochrona częściowa	-	V	VU	Gatunek mokrych łąk i zarośli. Obr. 1: 158 cx
22	Kukułka szerokolistna	<i>Dactylorhiza majalis</i>	Ochrona częściowa	-	-	NT	Rośnie na wilgotnych glebach torfowych, głównie na wilgotnych łąkach. Notowana w całym zasięgu nadleśnictwa. Obr. 1: 2 i; 103 i; 104 g; 158 cx; 182 b-c,l; 183 a

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochronny (prawo krajowe, N2000)	Polska Czerwona Księga	Polska Czerwona Lista	Zagrożone gatunki Dolnego Śląska	Adres leśny / Uwagi dot. występowania
23	Lilia złotogłów	<i>Lilium martagon</i>	Ochrona ścisła	-	-	LC	Spotykana w rzadkich, widnych lasach, zaroślach, zrębach, rzadziej wśród ziołorośli. Obr. 1: 167 a
24	Listera jajowata	<i>Listera ovata</i>	Ochrona częściowa	-	-	-	Gatunek wilgotnych lasów i zarośli. Obr. 1: 52 a; 82 d; 158 cx; 240 wx; 314 c; 343 b; 371 o Obr. 2: 27 c; 62 l; 71 f; 207 a; 212 m,w; 216A b; 242 a; 319 m
25	Mieczyk dachówkowaty	<i>Gladiolus imbricatus</i>	Ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej	-	-	VU	Spotykany na wilgotnych łąkach, ugorach, polanach, zaroślach, dąbrowach. Odnotowany w granicach rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzosey”: Obr. 1: 104 i
26	Miodownik melisowaty (M. wielkokwiatowy)	<i>Melittis melissophyllum</i>	Ochrona częściowa	-	-	NT	Rośnie w widnych lasach liściastych, zaroślach. Obr. 1: 158 bx
27	Naparstnica zwyczajna	<i>Digitalis grandiflora</i>	Ochrona częściowa	-	-	-	Gatunek świetlistych lasów, rośnie na porębach leśnych, na obrzeżach lasów. Nie zinwentaryzowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
28	Naradka północna	<i>Androsace septentrionalis</i>	Niechroniona	-	-	EN	Rośnie na polach, pagórkach, nasypach, na glebach piaszczystych, miejscach trawiastych. Nie zinwentaryzowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
29	Nasięźrzał pospolity	<i>Ophioglossum vulgatum</i>	Ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej	-	V	VU	Występuje na wilgotnych, śródleśnych polanach i wilgotnych łąkach. Gatunek charakterystyczny dla łąk trzęślicowych ze związku <i>Molinion caeruleae</i> . Odnotowany w granicach rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzosey” oraz Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”: Obr. 1: 68 b; 82 d-f; 84 b-c; 104 g
30	Podejźrzon marunowy	<i>Botrychium matricariifolium</i>	Ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej	CR	E	CR	Gatunek występuje najczęściej w bliźniczyskach, murawach i na polanach leśnych. Odnotowany w granicach rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzosey”: Obr. 1: 103 g

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochronny (prawo krajowe, N2000)	Polska Czerwona Księga	Polska Czerwona Lista	Zagrożone gatunki Dolnego Śląska	Adres leśny / Uwagi dot. występowania
31	Podkolan biały	<i>Platanthera bifolia</i>	Ochrona częściowa	-	-	LC	Gatunek świetlistych lasów i zarośli, występuje na polanach i porębach. Obr. 1: 141 d; 153 g; 167 a,c; 178 a; 207 c; 240 wx; 312A d Obr. 2: 70 l; 72 a
32	Podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>	Ochrona częściowa	-	-	LC	Gatunek leśny, preferuje jałowe, wilgotne, kwaśne i próchniczno-kamieniste podłoże Obr. 1: 224 h
33	Pomocnik baldaszkowy	<i>Chimaphila umbellata</i>	Ochrona częściowa	-	-	EN	Gatunek ciepłolubny i światłolubny. Występuje przeważnie na słonecznych wzgórzach, w świetlistych zaroślach z leszczyną i na obrzeżach lasów. Nie zinwentaryzowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
34	Przytulia okrągłolistna	<i>Galium rotundifolium</i>	Niechroniona	-	-	LC	Spotykana w borach jodłowo-świerkowych. Jest gatunkiem wskaźnikowym starych lasów. Obr. 2: 113 b
35	Róża francuska	<i>Rosa gallica</i>	Ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej	VU	V	VU	Rośnie w zaroślach, na miedzach, przydrożach. Preferuje miejsca suche. Nie zinwentaryzowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
36	Rutewka wąskolistna	<i>Thalictrum lucidum</i>	Niechroniona	-	-	LC	Zasiedla torfowiska niskie, wilgotne łąki, brzegi rzek i zarośla. Obr. 1: 104 g
37	Salwinia pływająca	<i>Salvinia natans</i>	Ochrona ścisła	-	V	VU	Występuje głównie w wodach stojących - w starorzeczach, stawach, rowach, wchodząc w skład zbiorowisk pleustonowych. Obr. 1: 41 x,z; 42 f; 49 n; 164 d; 262 b; 275 b
38	Selernica żytkowana	<i>Cnidium dubium</i>	Niechroniona	-	V	VU	Występuje na podmokłych łąkach, w zaroślach i świetlistych dąbrowach. Obr. 1: 69 b-f

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochronny (prawo krajowe, N2000)	Polska Czerwona Księga	Polska Czerwona Lista	Zagrożone gatunki Dolnego Śląska	Adres leśny / Uwagi dot. występowania
39	Siedmiopalecznik błotny	<i>Comarum palustre</i>	Niechroniony	-	-	NT	Rośnie na torfowiskach, brzegach wód i olszynach. Obr. 1: 83 d
40	Sitniczka szczecinowata	<i>Isolepis setacea</i>	Niechroniona	-	-	LC	Zasiedla bagniste i zalane przez większość roku brzegi zbiorników wodnych i wolno płynących rzek. Nie zinwentaryzowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
41	Szafirek miękkiolistny	<i>Muscari comosum</i>	Ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej	CR	V	CR	Rośnie na suchych łąkach oraz w uprawach zbożowych, w widnych zaroślach i na polach. Nie zinwentaryzowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
42	Śniedek baldaszkowaty	<i>Ornithogalum umbellatum</i>	Niechroniony	-	-	LC	Gatunek suchych muraw i przydroży. Obr. 2: 245 h
43	Śniedek cienkolistny	<i>Ornithogalum collinum</i>	Ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej	-	E	EN	Występuje w murawach kserotermicznych. Nie zinwentaryzowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
44	Śnieżycza wiosenna	<i>Leucoium vernum</i>	Ochrona częściowa	-	V	NT	Występuje w lasach łąkowych oraz na kwaśnych i wilgotnych łąkach. Obr. 1: 19 k; 260 f Obr. 2: 82 b-c; 185 i; 206 f; 212 h; 224 c; 313 a; 319 l-n
45	Śnieżyczka przebiśnieg	<i>Galanthus nivalis</i>	Ochrona częściowa DS - zał. V (kod: 1866)	-	-	NT	Występuje w rozproszaniu w wilgotnych lasach łąkowych i grądach. Obr. 1: 35 j; 53 g; 58A c; 77 c; 257 b; 259 c; 262 g; 317 f; 349 a; 359 g; 360 b; 361 d; 368 a
46	Wawrzynek wilczelyko	<i>Daphne mezereum</i>	Ochrona częściowa	-	-	-	Występuje w cienistych lasach liściastych i mieszanych oraz zaroślach. Obr. 1: 16A a; 19 b; 57 f; 68 b,d,j,l; 79 a; 81 c-h,j; 82 a-b,d; 83 a-d,g-i; 84 b,g-h; 103 j; 104 a-d,g; 105 a-b,d; 106 c Obr. 2: 27 a; 185 i; 212 m; 222 j; 313 a; 319 p

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochronny (prawo krajowe, N2000)	Polska Czerwona Księga	Polska Czerwona Lista	Zagrożone gatunki Dolnego Śląska	Adres leśny / Uwagi dot. występowania
47	Wiciokrzew (Suchokrzew) pomorski	<i>Lonicera periclymenum</i>	Ochrona częściowa	-	-	-	Gatunek podszytowy świetlistych lasów i zarośli. Obr. 2: 207 r; 209 c; 216 f; 224 c
48	Widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>	Ochrona częściowa DS - zał. V (kod 5105)	-	-	VU	Porasta torfowiska, wrzosowiska, widne suche bory i lasy mieszane. Obr. 1: 125 f; 150 d Obr. 2: 6 f; 44 d; 113 b; 137 h; 141 l; 142 a; 150 a; 222 j; 265 h; 326 g
49	Widłak jałowcowaty	<i>Lycopodium annotinum</i>	Ochrona częściowa DS – zał. V (kod 5104)	-	-	VU	Rośnie przede wszystkim w wilgotnych lasach, w miejscach porośniętych mchami. Czasami tworzy całe łany na obrzeżach torfowisk, zwłaszcza w sąsiedztwie bagna zwyczajnego. Obr. 1: 150 b-c; 207 b Obr. 2: 6 f; 135 i; 142 a; 195 l
50	Wilczomleczeń błotny	<i>Euphorbia palustris</i>	Niechroniony	-	V	NT	Zasiedla trzcinowiska, wilgotne łąki, brzegi wód płynących lub stojących, wilgotne lasy i zarośla. Obr. 1: 2 l; 69 g-h; 315 d

Prawo krajowe - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. z dnia 16 października 2014 r. poz. 1409). Kategorie zagrożenia wg **Polskiej Czerwonej Księgi Roślin** (Kaźmierczakowa i in. 2001): CR – gatunki krytycznie zagrożone, EN – gatunki zagrożone, VU – gatunki narażone. Kategorie zagrożenia wg **Czerwonej Listy Roślin i Grzybów Polski** (Zarzycki i in. 2006): E – gatunki wymierające, krytycznie zagrożone, V – gatunki narażone. Kategorie zagrożenia wg **Czerwonej listy roślin naczyniowych Dolnego Śląska** (Kącki i in. 2003): CR - gatunki krytycznie zagrożone, EN - gatunki wymierające, VU - gatunki narażone, NT - gatunki bliskie zagrożenia, LC - gatunki słabo zagrożone. **DS** – Dyrektywa Siedliskowa - Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

Tabela 70. Zestawienie chronionych i zagrożonych gatunków roślin i grzybów oraz przewidywany na nie wpływ zapisów projektu pul dla Nadleśnictwa Wołów

Gatunek	Powierzchnia i liczba wydzieli ze zinwentaryzowanym stanowiskiem gatunku na gruntach w zarządzie nadleśnictwa	Zabiegi zaplanowane w miejscach występowania	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
Grupa III: Gatunki roślin, dla których przewiduje się potencjalne wystąpienie negatywnego wpływu zapisów projektu pul, wymagające stosowania działań minimalizujących ten wpływ				
Długosz królewski	3,09 (1)	Pielęgnacje upraw	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	Uwaga! Gatunek, którego nie dotyczy odstępstwo od zakazów umyślnego niszczenia i uszkodzenia oraz niszczenia ich siedlisk w trakcie wykonywania czynności związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki leśnej, jeżeli technologia prac uniemożliwia przestrzeganie tych zakazów! Podczas realizacji zabiegu w wydzieleniu leśnym 128j (obręb Dębno) konieczne jest wyraźne oznakowanie stanowiska długosza i niewykonywanie w jego otoczeniu żadnych prac leśnych.
	22,97 (3)	Trzebież późna	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	Uwaga! Gatunek, którego nie dotyczy odstępstwo od zakazów umyślnego niszczenia i uszkodzenia oraz niszczenia ich siedlisk w trakcie wykonywania czynności związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki leśnej, jeżeli technologia prac uniemożliwia przestrzeganie tych zakazów! Podczas realizacji zabiegów w wydzieleniach leśnych 148h, 16Aa (obręb Dębno); 314j (obręb Wińsko) zaleca się wyraźne oznakowanie stanowiska długosza i niewykonywanie w jego otoczeniu żadnych prac leśnych.
	4,04 (1)	Rębnie złożone	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	Uwaga! Gatunek, którego nie dotyczy odstępstwo od zakazów umyślnego niszczenia i uszkodzenia oraz niszczenia ich siedlisk w trakcie wykonywania czynności związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki leśnej, jeżeli technologia prac uniemożliwia przestrzeganie tych zakazów! Podczas realizacji zabiegu w wydzieleniu leśnym 314i (obręb Wińsko) zaleca się wyraźne oznakowanie stanowiska długosza i niewykonywanie w jego otoczeniu żadnych prac leśnych.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Gatunek	Powierzchnia i liczba wydzieli ze zinwentaryzowanym stanowiskiem gatunku na gruntach w zarządzie nadleśnictwa	Zabiegi zaplanowane w miejscach występowania	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
Kukulka szerokolistna	7,62 (2)	Pielęgnacje młodszych drzewostanów	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	Planowane zabiegi w wydzieleniach leśnych: 2i, 183a (obręb Dębno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.
Listera jajowata	3,24 (1)	Pielęgnacje młodszych drzewostanów	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	Planowany zabieg w wydzieleniu leśnym 212 w (obręb Wińsko) wykonać poza okresem wegetacyjnym.
	26,01 (5)	Trzebież późna	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	Planowane zabiegi w wydzieleniach leśnych: 52a, 158cx, 343b (obręb Dębno), 27c, 319m (obręb Wińsko) wykonać poza okresem wegetacyjnym.
	40,41 (3)	Rębnie złożone	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	Planowane zabiegi w wydzieleniach leśnych: 71f, 242a, 212m (obręb Wińsko) wykonać poza okresem wegetacyjnym.
Podkolan biały	3,1 (1)	Pielęgnacje młodszych drzewostanów	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	Planowany zabieg w wydzieleniu leśnym 153g (obręb Dębno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.
	34,44 (5)	Trzebież późna	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	Planowane zabiegi w wydzieleniach leśnych: 141d, 178a, 167a, 207c, 312Ad (obręb Dębno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.
	31,12 (3)	Rębnie złożone	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	Planowane zabiegi w wydzieleniach leśnych: 167c (obręb Dębno); 70l, 72a (obręb Wińsko) wykonać poza okresem wegetacyjnym.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Gatunek	Powierzchnia i liczba wydzieleń ze zinwentaryzowanym stanowiskiem gatunku na gruntach w zarządzie nadleśnictwa	Zabiegi zaplanowane w miejscach występowania	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
Wiciokrzew pomorski	10,82 (1)	Pielęgnacje młodszych drzewostanów	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	W czasie realizacji planowanych zabiegów w wydz. leśn.: 224c (obręb Wińsko) pozostawiać na powierzchni wydzieleń egzemplarze drzew ze wskazanym gatunkiem.
	10,31 (2)	Trzebież późna	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	W czasie realizacji planowanych zabiegów w wydz. leśn.: 207r, 216f (obręb Wińsko) pozostawiać na powierzchni wydzieleń egzemplarze drzew ze wskazanym gatunkiem.
Buławnik mieczolistny	26,38 (2)	Trzebież późna	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	Planowany zabieg w wydzieleniu leśnym 324f, 331a (obręb Dębno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.
Buławnik wielkokwiatowy	19,12 (2)	Trzebież późna	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	Planowany zabieg w wydzieleniu leśnym 257b (obręb Dębno) oraz 318a (obręb Wińsko) wykonać poza okresem wegetacyjnym.
Cis pospolity	7,71 (2)	Trzebież późna	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	Podczas prac leśnych w wydzieleniach leśnych 248a (obręb Dębno) oraz 210a (obręb Wińsko) chronić stanowiska gatunku przed zniszczeniem.
Kukułka plamista, kukułka szerokolistna	3,34 (1)	Trzebież późna	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	Planowany zabieg w wydzieleniu leśnym 158cx (obręb Dębno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Gatunek	Powierzchnia i liczba wydzieleni ze zinwentaryzowanym stanowiskiem gatunku na gruntach w zarządzie nadleśnictwa	Zabiegi zaplanowane w miejscach występowania	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
Lilia złotogłów	13,63 (1)	Trzebież późna	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	Planowany zabieg w wydzieleniu leśnym 167a (obręb Dębno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.
Podrzeń żebrowiec	4,83 (1)	Trzebież późna	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	Podczas realizacji prac w wydzieleniu leśnym 224h (obręb Dębno) chronić widoczne stanowiska podrzenia żebrowca przed zniszczeniem.
Widłak goździsty	23,67 (5)	Trzebież późna	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	W czasie realizacji planowanego zabiegu w wydz. leśn.: 125f, 150d (obręb Dębno) oraz 44d, 137h, 142a (obręb Wińsko) chronić widoczne stanowiska gatunku przed zniszczeniem.
	33,12 (4)	Rębnie złożone	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	W czasie realizacji planowanego zabiegu w wydz. leśn.: 6f, 113b, 222j, 150a (obręb Wińsko) chronić widoczne stanowiska gatunku przed zniszczeniem.
Widłak jałowcowaty	14,78 (3)	Trzebież późna	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	W czasie realizacji planowanego zabiegu w wydz. leśn.: 207b (obręb Dębno) oraz 195l, 142a (obręb Wińsko) chronić widoczne stanowiska gatunku przed zniszczeniem.
	8,5 (2)	Rębnie złożone	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	W czasie realizacji planowanego zabiegu w wydz. leśn.: 150c (obręb Dębno) oraz 6f (obręb Wińsko) chronić widoczne stanowiska gatunku przed zniszczeniem.
Buławnik czerwony	7,63 (1)	Rębnie złożone	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	Planowany zabieg w wydzieleniu leśnym 343g (obręb Dębno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Gatunek	Powierzchnia i liczba wydzieleni ze zinwentaryzowanym stanowiskiem gatunku na gruntach w zarządzie nadleśnictwa	Zabiegi zaplanowane w miejscach występowania	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
Gnieźnik leśny	13,93 (2)	Rębnie złożone	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	Planowane zabiegi w wydzieleniach leśnych: 188n (obręb Dębno); 244c (obręb Wińsko) wykonać poza okresem wegetacyjnym.
Kosaciec syberyjski	6,28 (1)	Rębnie złożone	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	W wydzieleniu leśnym 2l (obręb Dębno), gdzie w sąsiedztwie drzewostanu od strony wschodniej zlokalizowane są płyty wilgotnych łąk, nie należy w ich obrębie lokalizować tras dojazdu do powierzchni z drzewostanem, ani składu drewna w czasie wykonywania planowanego zabiegu.
Kruszczyk szerokolistny	5,01 (1)	Rębnie złożone	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	Planowany zabieg w wydzieleniu leśnym 337a (obręb Dębno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.
Śnieżyca wiosenna	4,51 (1)	Rębnie złożone	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	Planowany zabieg w wydzieleniu leśnym 206f (obręb Wińsko) wykonać poza okresem wegetacyjnym.
Wawrzynek wilczczyko	10,57 (1)	Rębnia zupełna	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	Na powierzchni leśnej pozostawiać kępy starodrzewia w miejscach występowania stanowisk wawrzyńka wilczczyko 79a (obręb Dębno).
Goryczka wąskolistna	1,11 (1)	Pielęgnacje upraw	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga działań minimalizujących.	W wydzieleniu leśnym 189g (obręb Dębno), gdzie w sąsiedztwie drzewostanu od strony wschodniej zlokalizowane są płyty wilgotnych łąk, nie należy w ich obrębie lokalizować tras dojazdu do powierzchni z drzewostanem.

Uwaga! W przypadku rozpoznania chronionego gatunku rośliny bądź grzyba w miejscach nieujętych w powyższej tabeli należy postępować zgodnie z wytycznymi co do działań minimalizujących potencjalnie negatywne oddziaływanie zabiegów gospodarczych zawartymi w tej tabeli oraz w Programie ochrony przyrody.

Fotografia. 12. Kotewka orzech wodny *Trapa natans* (fot. A. Wójcicka-Rosińska)

IV.9. OCHRONA GATUNKOWA GRZYBÓW

Dane na temat występowania zagrożonych i chronionych gatunków grzybów na terenie nadleśnictwa są bardzo ubogie. Zanotowano tu jedynie występowanie 4 cennych gatunków grzybów wielkoowocnikowych oraz 2 porostów. Dane te pochodzą z planu ochrony rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzoso” oraz bieżącej taksacji.

Tabela 71. Wykaz zagrożonych i chronionych gatunków grzybów wielkoowocnikowych stwierdzonych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochronny	Czerwona Lista Roślin i Grzybów	Adres leśny / Uwagi dot. występowania
Grzyby wielkoowocnikowe					
1	Dzwonkówka fioletowa	<i>Entoloma euchroum</i>	Niechroniona	R	Na ziemi, na ziemi, na podłożu trawiastym i w porośniętych mchem lasach iglastych i mieszanych, na torfowiskach, rzadko pod liśćmi. Odnotowany w rezerwacie przyrody „Uroczysko Wrzoso”. Obr. 1: 103 j
2	Błyskoporek podkorowy (Włóknouszek ukośny)	<i>Inonotus obliquus</i>	Ochrona częściowa	R	Rozwijają się na żywych, obumierających, rzadziej martwych drzewach liściastych, najczęściej na brzozie, rzadziej na buku, klonie, grabie, jarząbie, wiązcie i olszy. Odnotowany w rezerwacie przyrody „Uroczysko Wrzoso”. Obr. 1: 81 d-f

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony	Czerwona Lista Roślin i Grzybów	Adres leśny / Uwagi dot. występowania
3	Trzęsak listkowaty	<i>Tremella foliacea</i>	Niechroniony	I	Rośnie na martwym drewnie drzew liściastych, najczęściej na bukach, brzozech, olchach, dębach, grabach, zarówno w lasach, jak i w parkach, zaroślach, ogrodach. Odnotowany w rezerwacie przyrody „Uroczysko Wrzoso”. Obr. 1: 81 f, h
4	Ziarnóweczka cynobrowa	<i>Cystodermella cinnabarina</i>	Niechroniona	R	Grzyb naziemny, rośnie w lasach iglastych i mieszanych - w trawie, wśród mchów, także na obrzeżach dróg leśnych. Odnotowany w rezerwacie przyrody „Uroczysko Wrzoso”. Obr. 1: 81 a, c
Porosty					
5	Chrobotki - rodzaj	<i>Cladonia</i> sp.	Część gatunków pod ochroną prawną DS – zał. V (kod: 1378)	Część gatunków zagrożonych w skali kraju	W Polsce występuje 7 gatunków chrobotków należących do podrodzaju Cladina. Najczęściej występują one wspólnie w typowych dla nich siedliskach. Rosnąc tworzą zwarte lub luźne płyty runa. Obr. 1: 21 n; 48 g, i; 49 h, j; 61 a, d; 65 b-c, g, k; 75 h, j, l; 87 d; 88 a; 90 b; 111 a, c; 126 g, i; 133 b-c Obr. 2: 44 b; 45 b; 47 d-f; 48 g-h; 49 n; 230 d; 231 a, d
6	Płucnica islandzka	<i>Cetraria islandica</i>	Ochrona częściowa	VU	Rośnie na glebach piaszczystych i próchnicznych w widnych lasach sosnowych i na otwartych miejscach. Obr. 1: 21 n; 48 g, i; 49 h, j; 61 a, d; 65 b-c, g, k; 75 h, j, l; 87 d; 88 a; 90 b; 111 a, c; 126 g, i; 133 b-c Obr. 2: 44 b; 45 b; 47 d-f; 48 g-h; 49 n; 230 d; 231 a, d

Prawo krajowe - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. z dnia 16 października 2014 r. poz. 1408). Kategoria zagrożenia dla grzybów wielkoowocnikowych wg **Czerwonej Listy Roślin i Grzybów Polski** (Zarzycki i in. 2006): R - gatunek potencjalnie zagrożony z powodu ograniczonego zasięgu geograficznego i małych obszarów siedliskowych, I - gatunek o nieokreślonym zagrożeniu; kategoria zagrożenia dla porostów: VU - gatunki narażone.

IV.10. OCHRONA GATUNKOWA ZWIERZĄT

IV.10.1. SSAKI

Na podstawie danych zawartych w inwentaryzacjach faunistycznych gmin położnych w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa stwierdzono występowanie na tym terenie 29 chronionych gatunków ssaków, w tym 14 gatunków nietoperzy, 4 gatunki gryzoni, 4 gatunki drapieżne oraz 7 gatunków owadożernych.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzony jest monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. Projekt ten realizowany jest na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska przez Instytut Ochrony Przyrody PAN i finansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W 2011 roku przeprowadzono monitoring gatunku mopek *Barbastella barbastellus* na stanowisku

w klasztorze w Lubiążu. Jest to jedno ze schronień zimowych gatunku w środkowo-zachodnim rejonie jego występowania. Stanowisko znajduje się poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów. Stan populacji oceniano na podstawie liczebności, którą oceniono jako niezadowalającą (U1). W roku 2011 na większości stanowisk liczebności były niższe niż w latach ubiegłych, ale tylko w pięciu przypadkach wynik ten uznano za niezadowalający. Wynika to ze zmian zaistniałych w obiektach (ograniczenia liczby wlotów, zmiany warunków mikroklimatycznych). Stan siedliska oceniano na podstawie wskaźników powierzchni zimowiska, zabezpieczenia przed niepokojeniem nietoperzy, dostępności wylotów dla nietoperzy, warunków mikroklimatycznych, udziału terenów zalesionych w otoczeniu schronienia oraz elementów liniowych (aleje, rzeki) mających połączenie z lasami. Parametr ten oceniono jako niezadowalający (U1). Perspektywy zachowania z uwzględnieniem oddziaływań i zagrożeń dla stanowiska są również niezadowalające (U1) (źródło: *Wyniki monitoringu gatunków zwierząt w latach 2009-2011*, serwis <http://siedliska.gios.gov.pl>, data dostępu 25.07.2014).

Tabela 72. Wykaz chronionych gatunków ssaków w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
Nietoperze <i>Chiroptera</i>				
1	Borowiec wielki <i>Nyctalus noctula</i>	PL – ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC	Tereny żerowiskowe gatunku nad Kanałem Dębnickim oraz Juszką w granicach rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzosa”: Obr. 1: oddz. 86, 104	Gatunek związany z obszarami leśnymi. Zasiada szczeliny w drzewach, dziuple i skrzynki lęgowe dla ptaków. Związany zwłaszcza z lasami liściastymi.
2	Gacek brunatny <i>Plecotus auritus</i>	PL – ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC	Wg danych z inwentaryzacji faunistycznej gminy Wińsko schronienie gatunku na strychu budynku w oddziale: Obr. 1: 231 s	Gatunek związany z terenami zabudowanymi. Latem kolonie rozrodzce spotykane są w budynkach (głównie na strychach), w dziuplach drzew oraz skrzynkach dla ptaków i nietoperzy. Żeruje na terenach leśnych.
3	Gacek szary <i>Plecotus austriacus</i>	PL – ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Gatunek ściśle związany z obszarami zabudowanymi. Zimuje głównie w małych piwnicach przydomowych, sporadycznie w fortyfikacjach i jaskiniach.
4	Karlik drobny <i>Pipistrellus pygmaeus</i>	PL – ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC	Tereny żerowiskowe gatunku nad Juszką, stawami we Wrzosach oraz Kanałem Dębnickim w granicach rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzosa”: Obr. 1: oddz. 68, 84, 103, 124, 149	Związany z wodami i terenami podmokłymi jako miejscami żerowania, polują również na łąkach przy szpalerach drzew, w parkach i na skraju lasu. Kolonie rozrodzce w budynkach lub rzadziej w dziuplach drzew. Zimują w nadziemnych częściach budynków.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
5	Karlik malutki <i>Pipistrellus pipistrellus</i>	PL – ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Tereny żerowiskowe gatunku nad Kanałem Dębnickim w granicach rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzosa”: Obr. 1: oddz. 109	Gatunek synantropijny, poluje głównie nad wodami, ale też w osiedlach i terenach otwartych. Samice tworzą kolonie letnie liczące do 50-500 osobników pod okapami, w szczelinach murów, lub belek nośnych, w pustych drzewach lub pod korą; zimują w zakamarkach budynków, na wieżach, za obrazami w kościołach.
6	Mopek <i>Barbastella barbastellus</i> kod: 1308	PL – ochrona ścisła PCzL – DD DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – NT	Gatunek notowany w granicach OZW Łęgi Odrzańskie: Obr. 1: 43; 195; 324; 349; 351 W granicach OZW Dębniańskie Mokradła oraz OZW Dolina Łachy głównie tereny żerowiskowe, brak znanych obiektów służących za zimowiska lub miejsca rozrodu. Zgodnie z danymi WZS z 2007 roku gatunek notowany w granicach OZW Wzgórza Warzęgowskie: Obr. 2: 244 Ponadto gatunek notowany w zasięgu nadleśnictwa w oddziałach: Obr. 1: 90, 136 Obr. 2: 24, 36, 115, 126, 308	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, OZW Dolina Łachy PLH020003. Gatunek w dużym stopniu leśny, o osiadłym trybie życia. Hibernuje w podziemiach. Latem jako schronień używa zwykle szczelin za drewnianymi okiennicami oraz szczelin na strychach i konstrukcjach betonowych lub murowanych. Za letnie kryjówki służą mu również drewniane budynki, dziuple, szczeliny za odstającą korą drzew i skrzynki dla nietoperzy.
7	Mroczek późny <i>Eptesicus serotinus</i>	PL – ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Gatunek synantropijny. Jego kryjówkami letnimi są niemal wyłącznie budynki, gdzie kryje się na strychach, w szczelinach dachów i ścian. Zimuje głównie w nadziemnych częściach budynków (strychy, przewody wentylacyjne), rzadko w piwnicach i fortyfikacjach.
8	Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i> kod: 1323	PL - ochrona ścisła PCzL – NT PCzK – NT DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – NT	Gatunek notowany w granicach OZW Łęgi Odrzańskie: Obr. 1: 36; 43; 53; 195 W granicach OZW Dębniańskie Mokradła głównie tereny żerowiskowe, brak znanych obiektów służących za zimowiska lub miejsca rozrodu. Obserwacje punktowe Obr. 1: 109, 124	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002. Gatunek od wiosny do jesieni związany ze starymi lasami (głównie buczyny i grądy). W tym okresie jego kryjówkami są dziuple. Nieodzwonne jest więc pozostawianie pojedynczych starych drzew dziuplastych (np. buków w drzewostanach mieszanych ze świerkiem), jak i litych drzewostanów liściastych w starszych klasach wiekowych.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
9	Nocek Brandta <i>Myotis brandtii</i>	PL – ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Tereny żerowiskowe gatunku nad Juszką i stawami we Wrzosach w granicach rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzosy”: Obr. 1: oddz. 103	Preferuje zalesione tereny nizinne. Jego letnimi kryjówkami są głównie budynki i skrzynki dla nietoperzy (zwłaszcza płaskie, o wąskim, szczelinowym otworze), niekiedy również dziuple drzew. W budynkach spotykany zarówno w szczelinach dachu i ścian, jak i za okiennicami. Zimą spotykany jest w podziemiach, zarówno naturalnych, jak i sztucznych. Razem z nockiem wąsatkiem tworzy trudną do odróżnienia parę gatunków.
10	Nocek duży <i>Myotis myotis</i> kod: 1324	PL – ochrona ścisła DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC	Gatunek notowany w granicach OZW Łęgi Odrzańskie: Obr. 1: 43; 180; 195 W granicach OZW Dębnińskie Mokradła oraz OZW Dolina Łachy znajdują się głównie tereny żerowiskowe, brak znanych obiektów służących za zimowiska lub miejsca rozrodu. Obserwacje punktowe Obr. 1: oddz. 83, 86, 103 Zgodnie z danymi WZS z 2007 roku gatunek notowany w granicach OZW Wzgórza Warzęgowskie: Obr. 2: 244-246 Ponadto gatunek notowany w zasięgu nadleśnictwa w oddziałach: Obr. 1: 60, 73, 135 Obr. 2: 24, 70, 81, 127, 129, 164, 207, 227, 231, 232, 309, 313	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębnińskie Mokradła PLH020002, OZW Dolina Łachy PLH020003, OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079. Zamieszkuje głównie w osiedlach ludzkich, latem kryjąc się na dużych strychach, wieżach kościelnych i w innych budowlach. Zimuje w piwnicach, fortyfikacjach, opuszczonych kopalniach, w jaskiniach. Związany z terenami leśnymi, gdzie zlokalizowane są jego żerowiska.
11	Nocek łydkowłosy <i>Myotis dasycneme</i> kod: 1318	PL – ochrona ścisła PCzL – EN PCzK – EN DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – NT	Gatunek notowany w granicach OZW Łęgi Odrzańskie: Obr. 1: 351 Tereny żerowiskowe gatunku nad Juszką w granicach rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzosy”: Obr. 1: oddz. 57, 104	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018. Należy przyjąć, że gatunek może być obserwowany na obrzeżach drzewostanów w sąsiedztwie większych zbiorników wodnych i dużych rzek. W okresie letnim spotykany jest na strychach budynków, rzadko w skrzynkach lęgowych, dziuplach drzew i szczelinach mostów. Zimuje w jaskiniach, piwnicach i fortyfikacjach.
12	Nocek Natterera <i>Myotis nattereri</i>	PL - ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC	Tereny żerowiskowe gatunku nad Juszką w granicach rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzosy”: Obr. 1: oddz. 57, 71, 85, 124, 149	Preferuje tereny zalesione i mozaikę polno-leśną. Jego letnimi kryjówkami najczęściej są dziuple i skrzynki. Zimuje w wilgotnych, umiarkowanie ciepłych podziemiach - jaskiniach, fortyfikacjach - starych kopalniach, piwnicach i studniach. Żeruje w pobliżu koron drzew lub krzewów.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
13	Nocek rudy <i>Myotis daubentonii</i>	PL – ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC	Tereny żerowiskowe gatunku nad Juszką i Kanałem Dębnickim oraz stawami we Wrzosach w granicach rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzosy”: Obr. 1: oddz. 70, 83, 86, 103, 109, 149, 150	Preferuje okolice obfitujące w wody płynące i stojące, zarówno w krajobrazie zalesionym, jak i otwartym. Latem zamieszkują głównie dziuple drzew, zimą hibernuje w kryjówkach podziemnych - jaskiniach, starych kopalniach, fortyfikacjach, piwnicach i studniach, wybierając w nich miejsca chłodne (3-6 °C) i wilgotne. Związany z wodami otwartymi, gdzie żeruje na owadach, których rozwój larwalny przebiega w wodzie.
14	Nocek wąsatek <i>Myotis mystacinus</i>	PL – ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC	Tereny żerowiskowe gatunku nad Juszką i Kanałem Dębnickim oraz stawami we Wrzosach w granicach rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzosy”: Obr. 1: oddz. 103, 109, 149, 150	Częstszy na terenach wyżynnych i górskich, niż na nizinach, głównie siedliska synantropijne. Jego letnimi kryjówkami są głównie budynki, niekiedy również dziuple. Zimą spotykany jest w podziemiach, zarówno naturalnych (jaskinie), jak i sztucznych (sztolnie, fortyfikacje).
Gryzonie Rodentia				
15	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i> kod: 1337	PL – ochrona częściowa DS – zał. II, IV, V KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Gatunek notowany w starorzeczach Odry w granicach OZW Łęgi Odrzańskie: Obr. 1: 49 n; 98 d; 122 c; 145 f; 177 l; 262 b; 348 b; 367 d Gatunek stwierdzony w kilku miejscach na cieku w granicach OZW Dolina Łachy: Obr. 2: 130 d Ponadto gatunek występuje w obrębie Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy” na terenach wzdłuż Jezierzycy, Juszki i Kanału Dębnickiego. Obserwacje punktowe Obr. 1: 7 j; 9 b; 10 g; 11 b; 17 a,h; 18 b,g; 19 l,o; 57 i-k; 71 a-c; 102 b; 147 f; 149 k; 151 a; 190 a; 240 h; 271 i; 275 b	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, OZW Dolina Łachy PLH020003. Gatunek ziemnowodny ściśle związany z wszelkiego typu ciekami i zbiornikami. Zasiada zarówno duże rzeki i jeziora jak i niewielkie śródleśne potoki i strumienie, stawy czy starorzecza. Preferuje biotopy naturalne z dobrze zachowaną zwartą roślinnością nadbrzeżną zapewniającą odpowiednią bazę pokarmową. Gatunek notowany nad Odrą, na stawach we Wrzosach, na terenach wzdłuż Jezierzycy, Juszki i Kanału Dębnickiego oraz Młynówki i Wołowskiego Rowu.
16	Popielica <i>Glis glis</i>	PL – ochrona częściowa PCzL – NT PCzK – NT KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Według danych z inwentaryzacji faunistycznej gminy Wińsko gatunek notowany w leśnictwach Głębowice i Stryjno, przy północnej granicy nadleśnictwa: Obr. 2: 4 a; 61 c	Lasy liściaste i mieszane, parki z rozwiniętym podszytem i dziuplastymi drzewami. Chętnie zajmuje skrzynki dla ptaków. Może też występować w sadach i winnicach oraz budynkach mieszkalnych, ruinach, domkach letniskowych położonych wśród lasów.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
17	Suseł moregowany <i>Spermophilus citellus</i> kod: 1335	PL – ochrona ścisła PCzL – EX PCzK – EXP DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – VU	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przedmiot ochrony OZW Dolina Łachy PLH020003. Preferuje tereny otwarte, zwłaszcza ugory, pola uprawne, suche i kamieniste łąki, pastwiska, drogi polne, skarpy i nasłonecznione pagórki porośnięte niską roślinnością stepową lub do niej podobną. Gatunek reintrodukowany w granicach obszaru OZW Dolina Łachy PLH020003.
18	Wiewiórka pospolita <i>Sciurus vulgaris</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Występuje często w parkach, zadrzewieniach śródpolnych i sadach. Preferuje drzewostany liściaste w starszych klasach wiekowych (powyżej 70 - 80 lat).
Drapieżne Carnivora				
19	Gronostaj <i>Mustela erminea</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Zamieszkuje skraje lasów, zarośla, również doliny rzeczne i groble stawowe. Preferuje doliny rzeczne. Występuje rzadko i nielicznie.
20	Kuna leśna <i>Martes martes</i>	PL – gatunek towny od 1.IX do 31.III DS – zał. V KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Występuje zarówno w lasach liściastych, iglastych jak i mieszanych. Preferuje gęste, dojrzałe drzewostany.
21	Łasica <i>Mustela nivalis</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Spotykana na brzegach lasów, w zaroślach, na miedzach i łąkach. Występuje także w osiedlach ludzkich. Występuje powszechnie w krajobrazie rolniczym.
22	Wydra <i>Lutra lutra</i> kod: 1355	PL – ochrona częściowa DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – NT	Gatunek notowany nad Odrą w granicach OZW Łęgi Odrzańskie: Obr. 1: 98 d; 144 h Gatunek obserwowany w granicach OZW Dolina Łachy wzdłuż rzeki Łachy, którą przemieszcza się pomiędzy Baryczą a Odrą. W granicach OZW Dębniańskie Mokradła gatunek obserwowany nad Juszką, Jezierzycą i Kanalem Dębnickim. Obserwacje punktowe Obr. 1: 17 a; 57 i-k; 71 a-c; 85 a; 149 k	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, OZW Dolina Łachy PLH020003. Zamieszkuje zadrzewione i zakrzewione brzegi stawów i rzek. Gatunek notowany nad Odrą, na stawach we Wrzosach, na terenach wzdłuż Juszki, Mojęcickiej Strugi, Kanalu Dębnickiego i Łachy.
Owadożerne Insectivora				
23	Jeż wschodni <i>Erinaceus concolor</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Spotykany w różnych biotopach, w pobliżu siedzib ludzkich, ogrodach, sadach, parkach, brzegach lasów z gęstym podszytem, na groblach stawów.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
24	Jeż zachodni <i>Erinaceus europaeus</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Zamieszkuje tereny o bujnej roślinności krzewiastej - obrzeża lasów i borów, także zieleń w osiedlach ludzkich.
25	Kret europejski <i>Talpa europaea</i>	PL – ochrona częściowa, osobniki znajdujące się poza terenem ogrodów, upraw ogrodniczych, szkółek leśnych, trawiastych lotnisk, ziemnych konstrukcji hydrotechnicznych oraz obiektów sportowych KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Zamieszkuje ogrody, sady, łąki, pola, skraje lasów liściastych, groble.
26	Ryjówka aksamitna <i>Sorex araneus</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Zamieszkuje obrzeża podmokłych lasów, wilgotne łąki, kępy krzewów na łąkach i bagnach, żywopłoty, ogródki działkowe. Zimą można ją spotkać także w obrębie zabudowań.
27	Ryjówka malutka <i>Sorex minutus</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Zasiedla obficie porośnięte brzegi stawów i strumieni. Mniej liczna w lasach, zwłaszcza liściastych oraz przy brzegach leśnych cieków pozbawionych roślinności.
28	Rzęsorek rzeczek <i>Neomys fodiens</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Związany ściśle ze zbiornikami wodnymi. Występuje na obrzeżach stawów i groblach, rowach, kanałach, podmokłych łąkach z drzewami i krzewami oraz w olsach.
29	Zębiełek karliczek <i>Crocidura suaveolens</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Preferuje tereny otwarte i częściowo pokryte krzewami i luźnymi zadrzewieniami. Gatunek w dużej mierze synantropijny, występuje w sąsiedztwie osiedli ludzkich. Rzadki.

PL – Prawo krajowe - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z dnia 7 października 2014 r. poz. 1348). **PCzL / PCzK** - Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce (Głowaciński, 2002) / Polska Czerwona Księga Zwierząt. Kregowce (Głowaciński, 2001). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: EX - gatunki całkowicie wymarłe, EXP - gatunki zanikłe lub prawdopodobnie zanikłe, EN - gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone, NT - gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia, DD - gatunki o danych niepełnych. **DS** - Dyrektywa Siedliskowa - Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory. **KB** - Konwencja Berneńska - Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (Dz.U. 1996 nr 58 poz. 263). **Czerwona Lista IUCN** - IUCN Red List of Threatened Species. Version 2013.2. Stosowane skróty kategorii zagrożenia: VU - gatunki narażone, NT - gatunki bliskie zagrożenia, LC - gatunki najmniejszej troski.

IV.10.2. PTAKI

Do najbardziej atrakcyjnych ornitologicznie obszarów nadleśnictwa należy dolina Odry, gdzie znajdują się liczne starorzecza, łąki, zabagnione rowy melioracyjne oraz lasy łąkowe i łąkowe. Łącznie w zasięgu nadleśnictwa stwierdzono występowanie 51 gatunków terenów otwartych, 49 gatunków wodnych i wodno-błotnych, 61 gatunków leśnych oraz strefy ekotonowej lasu.

Tabela 73. Wykaz gatunków ptaków na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów oraz pozostałym jego obszarze

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
Ptaki terenów otwartych, śródpolnych zadrzewień i osiedli ludzkich				
1	Bażant <i>Phasianus colchicus</i>	PL – gat. łowny DP – zał. IIA i IIIA KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Agrocenozy z zakrzewionymi miedzami i zadrzewieniami śródpolnymi, obrzeża miast, np. ugory, ogrody działkowe.
2	Białorzytka <i>Oenanthe oenanthe</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Tereny ruderalne (miejsca budów, składowiska materiałów i surowców budowlanych, piaszkownie i żwirownie) oraz większe zręby zupełne i wczesne uprawy leśne (1-szy rok).
3	Błotniak łąkowy <i>Circus pygargus</i> A084	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy i migrujący. Otwarte przestrzenie, łąki, bagna, ugory w dolinach rzecznych, kompleksy roślinności szuwarowej z wysokimi turzycami i torfowiska z miejscami porastającą brzozą niską, wierzbą rokitą. Gnieździ się na polach uprawnych, w zbożu lub rzepaku.
4	Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i> A031	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy w osiedlach ludzkich, także w bezpośrednim sąsiedztwie lasów i borów. Żeruje również na przyleśnych i śródeśnych terenach otwartych (podleśne łąki, polany).
5	Czajka <i>Vanellus vanellus</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 70	Lęgowa. Wilgotne i podmokłe tereny o niskiej runi, zwłaszcza kośne łąki i pastwiska oraz pola uprawne o wilgotnej glebie, też zastoiska śródpolne.
6	Derkacz <i>Crex crex</i> A122	PL – ochrona ścisła PCzL – DD DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 57, 69	Lęgowy. Trwałe użytki zielone (łąki i ugory) i inne tereny trawiaste, lokalnie pola uprawne na wilgotnych glebach.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
7	Dudek <i>Upupa epops</i>	PL – ochrona ścisła PCzL – DD KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 11, 88	Lęgowy. Preferuje krajobraz otwarty z ekstensywnym rolnictwem, np. rejon z wypasem bydła. Nieodzowna obecność starszych dziuplastych drzew.
8	Dymówka <i>Hirundo rustica</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Osiedla ludzkie, głównie wioski, zwłaszcza obory i stajnie z prowadzoną hodowlą bydła i koni.
9	Dzierlatka <i>Galerida cristata</i>	PL – ochrona ścisła PCzL – DD KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Pozbawione roślinności lub z niewielką jej ilością tereny jak np. place, parkingi, torowiska, itp.
10	Dzięcioł zielony <i>Picus viridis</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 82, 83, 107, 108, 298	Lęgowy. Zasiedla głównie parki i większe zadrzewienia w osiedlach ludzkich, rzadziej skraje lasów liściastych.
11	Dziwonia <i>Carpodacus erythrinus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 2	Lęgowa. Kępy drzew i krzewów, głównie w sąsiedztwie wód, zwłaszcza w dolinach rzecznych.
12	Gawron <i>Corvus frugilegus</i>	PL – ochrona ścisła poza obszarem administracyjnym miast; ochrona częściowa w obszarze administracyjnym miast DP – zał. IIB Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Gniazduje głównie w osiedlach ludzkich – parki, cmentarze, aleje oraz w zadrzewieniach śródpolnych.
13	Gąsiorek <i>Lanius collurio</i> A338	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 8, 11, 70, 240	Lęgowy. Kępy krzewów i niskich drzew w krajobrazie otwartym i w strefie ekotonu. Także w uprawach leśnych. Zaleca się pozostawianie lub nasadzanie kęp krzewów (głóg, róża, tarnina) w strefie ekotonu.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
14	Jarzębatka <i>Sylvia nisoria</i> A307	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Kępy krzewów i niskich drzew w krajobrazie otwartym i w strefie ekotonu. Łęgi V – VII, jeszcze w VIII karmienie młodych. Wskazane jest pozostawianie lub nasadzanie kęp krzewów (głóg, róża, tarnina) w strefie ekotonu.
15	Jerzyk <i>Apus apus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Gatunek synantropijny, żeruje nad lasami i borami oraz uprawami i młodnikami, także nad śródleśnymi wodami. Wyjątkowo łęgi w lasach i borach, przy obecności wysokich drzew z dziuplami.
16	Kapturka <i>Sylvia atricapilla</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Wszelkiego typu zadrzewienia liściaste i mieszane (w borach brak), również w zieleni wysokiej osiedli ludzkich.
17	Kawka <i>Corvus monedula</i>	PL – ochrona ścisła Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Osiedla ludzkie, stare parki.
18	Kłaskawka <i>Saxicola rubicola</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Tereny otwarte, np. pobocza dróg, składowiska gruzu, obrzeża wykopów – piasku i żwiru, też zręby zupełne przylegające do terenów otwartych.
19	Kopciuszek <i>Phoenicurus ochruros</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Budynki i środowiska ruderalne.
20	Kulczyk <i>Serinus serinus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Zieleni wysoka osiedli ludzkich, aleje śródpolne.
21	Kuropatwa <i>Perdix perdix</i>	PL – gat. łowny DP – zał. IIA i IIIA KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Gatunek silnie zmniejszający liczebność. Agrocenozy, ale także rozległe zręby i wczesne uprawy leśne.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
22	Kwiczół <i>Turdus pilaris</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Obrzeża wszelkiego typu zadrzewień liściastych i mieszanych, w borach rzadki, też w zieleni wysokiej osiedli ludzkich (parki, cmentarze), zwłaszcza części peryferyjnych.
23	Łozówka <i>Acrocephalus palustris</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Wysoka roślinność zielna, np. kępy pokrzyw, nawłoci, itp., w krajobrazie otwartym.
24	Makolągwa <i>Carduelis cannabina</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Obrzeża wszelkiego typu zadrzewień liściastych i mieszanych, w borach rzadki, też w zieleni osiedli ludzkich (parki, cmentarze, podwórkowe i ogrodowe kępy krzewów i żywopłoty), zwłaszcza części peryferyjnych.
25	Mazurek <i>Passer montanus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Obrzeża wszelkiego typu zadrzewień liściastych i mieszanych, w borach rzadki, też w zieleni osiedli ludzkich (parki, cmentarze, podwórkowe i ogrodowe kępy drzew. Chętnie gniazduje w budkach lęgowych.
26	Myszołów <i>Buteo buteo</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 83	Lęgowy. Wszelkiego typu zadrzewienia liściaste i mieszane i iglaste, sporadycznie w peryferyjnych częściach rozległej zieleni wysokiej osiedli ludzkich (parki).
27	Oknówka <i>Delichon urbicum</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Osiedla ludzkie – gniazda na zewnątrz budynków (głównie przy oknach, pod balkonami, gzymsami), też na budowach poza osiedlami ludzkimi, np. na jazach.
28	Ortolan <i>Emberiza hortulana</i> A379	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 247	Lęgowy. Obrzeża wszelkiego typu zadrzewień liściastych i mieszanych, aleje śródpolne.
29	Piegża <i>Sylvia curruca</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Zieleni osiedli ludzkich i terenów otwartych – kępy krzewów i żywopłoty oraz zieleńce, także strefa ekotonu.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
30	Pleszka <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Gniazduje pojedynczo w suchych borach sosnowych. Luźne i nasłonecznione drzewostany liściaste i mieszane ze świerkiem. Osiedla ludzkie – parki, cmentarze, aleje, wysoka zieleń przydomowa. Chętnie odwiedza starsze ogrody działkowe.
31	Pliszka siwa <i>Motacilla alba</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Sąsiedztwo wód płynących i stojących, z partiami niepokrytego roślinnością terenu, np. mosty, nabrzeża, drogi i torowiska. Także tereny zurbanizowane – place, środowiska ruderalne, rozległe płaskie dachy na halach i magazynach.
32	Pliszka żółta <i>Motacilla flava</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Trwałe użytki zielone (łąki i ugory), torfowiska niskie oraz pola uprawne, zwłaszcza z uprawami buraków, rzepaku i ziemniaków.
33	Płomykówka <i>Tyto alba</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Gatunek synantropijny. Opuszczone i mało odwiedzane przez ludzi części zabudowań, np. strychy, wieże kościelne. Żeruje w krajobrazie otwartym.
34	Pokląskwa <i>Saxicola rubetra</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Trwałe użytki zielone (łąki i ugory), przesuszone torfowiska oraz rzadko zachwaszczone pola.
35	Potrzeszcz <i>Miliaria calandra</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Pola i trwałe użytki zielone z „chwastami” i krzewami lub małymi drzewkami na miedzach i poboczach dróg.
36	Przepiórka <i>Coturnix coturnix</i>	PL – ochrona ścisła PCzL – DD DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Pojedyncze stanowiska znajdują się w krajobrazie otwartym na całym obszarze nadleśnictwa. Pola uprawne, zwłaszcza z uprawami jęczmienia, owsa i pszenicy.
37	Pustułka <i>Falco tinnunculus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. W osiedlach ludzkich we wnękach budynków i innych obiektach murowanych (kominy). Opuszczone gniazda srok, wron w zadrzewieniach śródpolnych i kępach drzew.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
38	Sierpówka <i>Streptopelia decaocto</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Osiedla ludzkie oraz luźna zadrzewienia w ich sąsiedztwie. Czasami we wnętrzu większych kompleksów leśnych, z dala od siedzib ludzkich.
39	Skowronek <i>Alauda arvensis</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Tereny otwarte o niskiej runi – pola uprawne, pastwiska, kośne łąki, ugory o niskie roślinności. Także na większych polanach śródleśnych.
40	Słowik rdzawy <i>Luscinia megarhynchos</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Kępy krzewów i drzew liściastych w krajobrazie otwartym, zadrzewienia śródpolne i nadrzeczne oraz w osiedlach ludzkich. Czasami w strefie ekotonu.
41	Sroka <i>Pica pica</i>	PL – ochrona częściowa DP – zał. IIB Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Zadrzewienia, pasy i kępy drzew i krzewów w otoczeniu terenów otwartych.
42	Srokosz <i>Lanius excubitor</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Tereny otwarte z krzewami lub/i drzewami na miedzach i poboczach dróg.
43	Szczygieł <i>Carduelis carduelis</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Wszelka zieleń osiedli ludzkich i brzegów lasów oraz zadrzewień śródpolnych.
44	Szpak <i>Sturnus vulgaris</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Wymagana obecności dziupli lub budek. Gniazduje też w zakamarkach budynków.
45	Śpiewak <i>Turdus philomelos</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Wszelkie zadrzewienia, nawet kępy drzew i krzewów w agrocenozach.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
46	Świergotek łąkowy <i>Anthus pratensis</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Wilgotne i podtopione łąki i pastwiska, torfowiska.
47	Świergotek polny <i>Anthus campestris</i> A255	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Zasiedla otwarte suche, nasłonecznione obszary za skąpą roślinnością, takie jak wydmy nadrzeczne, ugory, żwirownie, ubogie pola uprawne.
48	Świerszczak <i>Locustella naevia</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 17, 57, 69, 70, 83, 84, 86, 104, 108	Lęgowy. Ugory i niekoszone łąki oraz torfowiska. Także na obrzeżach miast.
49	Uszatka <i>Asio otus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Preferuje skraje lasów, parki oraz śródpolne zadrzewienia z przewagą drzew iglastych. Występuje w rozproszeniu na całym obszarze nadleśnictwa.
50	Wrona siwa <i>Corvus cornix</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Skraje zadrzewień w krajobrazie otwartym, doliny rzeczne.
51	Wróbel <i>Passer domesticus</i>	PL - ochrona ścisła Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Osiedla ludzkie, żeruje czasami w polach, kilkaset metrów od osad.
Ptaki terenów wodnych, wodno-błotnych i trzcinowisk				
52	Batalion <i>Philomachus pugnax</i> A151	PL - ochrona ścisła PCzL – EN PCzK – EN DP – zał. I, IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny. Błotniste i piaszczyste brzegi wód, płycizny, spuszczone stawy rybne.
53	Bąk <i>Botaurus stellaris</i> A021	PL – ochrona ścisła PCzL – LC PCzK – LC	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie	Lęgowy i przelotny. Zbiorniki wodne z szerokimi szuwarami: naturalne jeziora, stawy hodowlane, glinianki, starorzecza, podmokłe trzcinowiska.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
		DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 107, 275	
54	Biegus malutki <i>Calidris minuta</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny. Żeruje na otwartych brzegach stawów i mieliznach oraz pływaczach rozlewisk.
55	Biegus zmienny <i>Calidris alpina</i>	PL – ochrona ścisła PCzL – EN PCzK – EN KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny. Żeruje na otwartych brzegach stawów i mieliznach oraz pływaczach rozlewisk.
56	Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i> A081	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 107, 275 Obr. 2: oddz. 236	Lęgowy. Szuwały nadwodne wód stojących i wolno płynących. Żeruje głównie na terenach otwartych, agrocenozy.
57	Brodzicz piskliwy <i>Actitis hypoleucos</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny. Błotniste, piaszczyste i kamieniste brzegi wód, czasami zalane grunty orne.
58	Brodzicz śniady <i>Tringa erythropus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny. Błotniste i piaszczyste brzegi wód, zalane i podtopione pola, łąki i pastwiska, torfowiska.
59	Brzegówka <i>Riparia riparia</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 2: oddz. 77	Lęgowa. W naturalnych i sztucznych skarpach i obrywach, zwłaszcza nad rzekami i w piaskowniach.
60	Brzęczka <i>Locustella luscinoides</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 84, 109	Lęgowa. Trzcinowiska i szuwały nad wodami stojącymi i wolno płynącymi.
61	Cyraneczka <i>Anas crecca</i>	PL – gat. łowny DP – zał. IIA i IIIB	Gatunek obserwowany na gruntach w	Lęgowa. Preferuje płytkie wody stojące w otoczeniu terenów zadrzewionych.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
		KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 85, 86	
62	Cyranka <i>Anas querquedula</i>	PL – ochrona ściśła DP – zał. IIA KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przedmiot ochrony obszaru OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Przelotna. Płytkie wody stojące, najchętniej pośród łąk i pastwisk oraz pól.
63	Czapla siwa <i>Ardea cinerea</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek notowany w granicach OSO Łęgi Odrzańskie: Obr. 1: 365 c	Przedmiot ochrony obszaru OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Łęgowa. Różnego rodzaju zbiorniki wodne, doliny rzeczne, bagna. Kolonie są często lokalizowana na wyspach lub w starych drzewostanach w pobliżu wód.
64	Gągoł <i>Bucephala clangula</i>	PL – ochrona ściśła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny. Zamieszkuje wody słodkie, rzeki, starorzecza, jeziora w strefie lasów liściastych czasem nawet stawy rybne pod warunkiem, że w pobliżu znajdują się stare, dziuplaste drzewa. Łęgi w dziuplach.
65	Gęgawa <i>Anser anser</i>	PL – gat. łowny DP – zał. IIA, IIIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC R	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 85, 107	Łęgowa. Słodkowodne zbiorniki gęsto porośnięte trzcinnami, bagniste łąki i moczary. Preferuje tereny trudnodostępne. Żeruje na łąkach i pastwiskach oraz oziminach.
66	Kokoszka <i>Gallinula chloropus</i>	PL – ochrona ściśła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 85, 107, 150 Obr. 2: oddz. 122, 236	Łęgowa. Wszelkie akweny wód stojących i wolno płynących, także niewielkie powierzchniowo, z szuwarem lub krzewami, np. <i>Salix</i> sp.
67	Kormoran <i>Phalacrocorax carbo</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny. Płytkie zbiorniki wodne oraz duże rzeki obfitujące w ryby.
68	Krakwa <i>Anas strepera</i>	PL – ochrona ściśła DP – zał. IIA KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC R	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 85, 107	Łęgowa i migrant. Bogato zarośnięte, nizinne zbiorniki stojącej wody o rozległej toni wodnej jak jeziora i stawy. Łęgi głównie na stawach.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
69	Kropiatka <i>Porzana porzana</i> A119	PL – ochrona ścisła PCzL – DD DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 85, 86	Lęgowa. Zasiedla bagienne, zalewowe doliny rzeczne oraz turzycowiska i szuwały na płytkich zbiornikach wodnych.
70	Krwawodziób <i>Tringa totanus</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Błotniste i piaszczyste brzegi wód, zalane i podtopione pola, łąki i pastwiska, torfowiska.
71	Krzyżówka <i>Anas platyrhynchos</i>	PL – gat. łowny DP – zał. IIA i IIIA KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa, migrująca i zimująca. Stawy i rzeki. Sporadycznie także rowy melioracyjne i małe oczka wodne.
72	Kszyk <i>Gallinago gallinago</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIA i IIIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC R	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 69, 70, 71, 84, 85, 86, 106, 107, 109	Lęgowy. Wszelkie tereny podmokłe i rozleglejsze zastoiska (też bobrowe – <i>Castor fiber</i>) z niewysoką roślinnością zielną, także podmokłe polany śródlądne i bagniste zręby i uprawy.
73	Kulik wielki <i>Numenius arquata</i>	PL – ochrona ścisła PCzL - VU PCzK – VU DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – NT SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny. Błotniste i piaszczyste brzegi wód, zalane i podtopione pola, łąki i pastwiska. Bardzo nielicznie widywany w kwietniu oraz od lipca do jesieni.
74	Kwokacz <i>Tringa nebularia</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny. Błotniste i piaszczyste brzegi wód, zalane i podtopione pola, łąki i pastwiska.
75	Łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i> A038	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek notowany w granicach OSO Łęgi Odrzańskie: Obr. 1: 98 d Ponadto gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa:	Przedmiot ochrony obszaru OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Lęgowy. Duże jeziora z pasem trzciny, śródlądne jeziora, moczary, stawy, najczęściej rybne, rzadziej na starorzeczach.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
			Obr. 1: oddz. 106, 107	
76	Łabędź niemy <i>Cygnus olor</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 321	Lęgowy. Wszelkie akweny wód stojących i wolno płynących, także niewielkie powierzchniowo, z szuwarem lub krzewami, np. <i>Salix</i> ssp.
77	Łyska <i>Fulica atra</i>	PL – gat. łowny DP – zał. IIA, IIIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 86, 106, 124	Lęgowa. Wody stojące, wyjątkowo większe wody wolno płynące. Gatunek zanikający w związku z obecnością norki amerykańskiej <i>Mustela vison</i> .
78	Mewa siwa <i>Larus canus</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotna. Obserwowana także podczas migracji i zimą.
79	Mewa srebrzysta <i>Larus argentatus</i>	PL – ochrona częściowa DP – zał. IIB Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Zalutująca, głównie zimą. Różnego rodzaju wyspy w nurcie rzek, na jeziorach naturalnych, zbiornikach zaporowych, stawach hodowlanych, w zwirowniach, a także na dachach budynków.
80	Perkoz dwuczuby <i>Podiceps cristatus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Preferuje akweny z wykształconą roślinnością wodną, np. trzcinowiska i inne zespoły szuwarowe (oczeret, pałka), mannowska.
81	Perkoz rdzawoszyi <i>Podiceps grisegena</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Wody stojące od około 0, 5 – 1, 5 ha powierzchni, z obficie wykształconą tzw. miękką wynurzoną roślinnością wodną, np. mannowska, płyty rdestu ziemnowodnego, osoki aloesowej.
82	Perkozek <i>Tachybaptus ruficollis</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 85, 106, 107	Lęgowy. Wody stojące oraz leniwie płynące, z dobrze wykształconą roślinnością wodną, np. zespoły szuwarowe (trzcina, oczeret, pałka), mannowska, płyty rdestu ziemnowodnego.
83	Płaskonos <i>Anas clypeata</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIA, IIIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Płytkie stawy, jeziora, zalane pola, mokradła i starorzecza lub zbiorniki na otwartej przestrzeni o gęsto zarośniętych manną, turzycami, trzciną i pałką brzegach.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
84	Podgorzałka <i>Aythya nyroca</i> A060	PL – ochrona ścisła PCzL – EN PCzK – EN DP – zał. I KB – zał. III Czerwona lista IUCN – NT R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotna. Płytkie wody śródlądowe z dobrze rozwiniętymi szuwarami, kożuchami roślinności, głównie na stawach hodowlanych i jeziorach.
85	Potrzos <i>Emberiza schoeniclus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Trzcinowiska i kępy krzewów na obrzeżach wód stojących i leniwie płynących, zakrzewione torfowiska.
86	Remiz <i>Remiz pendulinus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 102, 275, 298, 352, 353, 367, 370 Obr. 2: oddz. 60	Lęgowy. Zadrzewienia lęgowe nad wodami i w ich sąsiedztwie, zwłaszcza z brzoza i wierzbami.
87	Rokitniczka <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Obrzeża wód, zabagnione łąki i obszary torfowiskowe z wysoką roślinnością trawiastą.
88	Rybitwa czarna <i>Chlidonias niger</i> A197	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotna. Jeziora i stawy z niską roślinnością szuwarową, torfianki, starorzecza.
89	Rybitwa rzeczna <i>Sterna hirundo</i> A193	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotna. Wyspy w nurcie rzek, na jeziorach, stawach, żwirowniach, pokryte niską roślinnością.
90	Rycyk <i>Limosa limosa</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – NT R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny. Torfowiska, podmokłe łąki, brzegi wód. Występuje na biotopach wtórnych, np. łąkach i polach rzepaku. Na przelotach można spotkać rycyki na obszarach zalewanych.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
91	Samotnik <i>Tringa ochropus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 9, 18, 57, 85, 105, 108, 149, 188	Przelotny. Brzegi wód, także na terenach zadrzewionych. Podmokle i bagniste olsy i łęgi w dolinach rzecznych i na obrzeżach jezior i stawów, śródleśne bagienka i torfowiska.
92	Sieweczka obroźna <i>Charadrius hiaticula</i>	PL – ochrona ścisła PCzL – VU PCzK – VU KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Piaszczyste i żwirowe, rzadziej błotniste wyspy i brzegi wód.
93	Sieweczka rzeczna <i>Charadrius dubius</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Piaszczyste i żwirowe, rzadziej błotniste wyspy i brzegi wód, wymokliska śródpolne, spuszczone stawy i osadniki. Czasami tereny ruderalne z kałużami wody, również rozległe zręby zupełne z kałużami.
94	Trzciniaak <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Trzcinowiska oraz szuwały trzcinowo – palkowe, nad wodami stojącymi i wolno płynącymi.
95	Trzcinniczek <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Trzcinowiska oraz szuwały trzcinowo – palkowe, nad wodami stojącymi i wolno płynącymi.
96	Wąsatka <i>Panurus biarmicus</i>	PL – ochrona ścisła PCzL – LC PCzK – LC KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 107	Lęgowa. Trzcinowiska nad wodami, głównie stojącymi, zwłaszcza w krajobrazie otwartym.
97	Wodnik <i>Rallus aquaticus</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 85, 107, 108, 109, 124 Obr. 2: oddz. 62, 63	Lęgowy. Szuwały i trzcinowiska na brzegach wód płynących i stojących, także rozlewiska wykreowane przez bobra.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
98	Zausznik <i>Podiceps nigricollis</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy na stawach. Małe zbiorniki wodne na bagnach oraz płytkie stawy i jeziora o bujnej roślinności zanurzonej i z obszarami roślinności wystającej ponad lustro wody.
99	Zimorodek <i>Alcedo atthis</i> A229	PL – ochrona ścisła DP - zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 103, 149, 190, 275	Przedmiot ochrony obszaru OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Lęgowy. Strome i podmyte brzegi wód, głównie płynących w otoczeniu lub sąsiedztwie co najmniej grup drzew. Łęgi od IV do VIII. Ochrona gatunku to: - pozostawianie drzew i krzewów nad ciekami w pasie 10 m, - pozostawianie leżących w wodzie drzew i ich części (pni, konarów).
100	Żuraw <i>Grus grus</i> A127	PL – ochrona ścisła DP - zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 18, 70, 83, 84, 85, 86, 98, 102, 105, 106, 107, 108, 109, 124, 125, 134, 144, 149, 158, 188, 194, 252, 262, 271, 275, 291, 321 Obr. 2: oddz. 11, 53, 58, 60, 61, 62, 63, 65, 69, 74, 77, 80, 82, 84, 107, 122, 126, 129, 136, 141, 156, 236, 254, 313	Lęgowy. Podmokłe i zalane tereny otwarte, zakrzaczone i zadrzewione, w tym zalewiska bobra. Również w sąsiedztwie osad ludzkich. Żeruje m. in. na polach. Także migrant i zimujący.
Ptaki terenów leśnych				
101	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i> A075	PL – ochrona ścisła PCzL – LC PCzK – LC DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Lokalizacja znana – dane wrażliwe.	Przedmiot ochrony obszaru OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Lęgowy, migrujący i zimujący. Łęgi w starszych drzewostanach, żeruje głównie nad wodami (ryby, ptaki wodne). Zjada też padlinę.
102	Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i> A030	PL – ochrona ścisła DP - zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Lokalizacja znana – dane wrażliwe.	Lęgowy. Różnego typu starsze zadrzewienia, najchętniej wilgotnych i bagiennych. Gniazda lokuje najczęściej na dębach. Żeruje głównie nad wodami, często pod okapem drzew.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
103	Bogatka <i>Parus major</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Wszelkie typy zadrzewień, od drągowin (łęgi w budkach) po starodrzewy. Także kępy krzewów z grupami drzew. W osiedlach wszelkie miejsca z kępami drzew.
104	Czarnogłówka <i>Poecile montanus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Wilgotne i podmokłe drzewostany mieszane, nawet dość młode (powyżej 35 – 40 lat).
105	Czubatka <i>Lophophanes cristatus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Starsze wiekowo bory sosnowe, mieszane i świerkowe, także z jodłą.
106	Czyż <i>Carduelis spinus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Rozległe bory świerkowe i mieszane, kocujące stada można spotykać wszędzie, gdzie występują drzewa obfitujące w nasiona, głównie brzozy i olsze.
107	Dzięcioł czarny <i>Dryocopus martius</i> A236	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 18, 25, 61, 66, 80, 82, 83, 84, 103, 106, 113, 124, 149, 187, 199, 219, 270	Lęgowy. Wszelkie typy drzewostanów, powyżej 80 lat, preferuje starodrzewia sosnowe i buczyny. Spotykany również w dużych starych peryferyjnych parkach. Lęgi od IV do VI. Wyjątkowo ważny gatunek na terenach leśnych – tzw. <i>umbrella species</i> = gatunek parasolowy, decydujący o istnieniu populacji innych gatunków, m. in. gągoła, siniaka, puszczyka i włośchatki, kraski oraz nietoperzy i wielu innych gatunków, w tym licznych bezkręgowców.
108	Dzięcioł duży <i>Dendrocopos major</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Wszelkiego typu drzewostany w wieku powyżej 40-50 lat, zadrzewienia, większe parki. Unika małych zadrzewień śródpolnych.
109	Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i> A238	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany poza OSO Łęgi Odrzańskie na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 2: oddz. 82	Przedmiot ochrony obszaru OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Lęgowy. Starsze (powyżej 90 lat) drzewostany liściaste, zwłaszcza z dębami <i>Quercus sp.</i> Także stare peryferyjne parki. Toleruje niewielkie rozluźnienie (prześwietlenie) drzewostanów. Lęgi IV – V do VI. W celu właściwej ochrony zaleca się: - zachowanie starych lasów liściastych i mieszanych, - pozostawianie odpowiedniej liczby drzew zamierających i martwych oraz ochrona drzew dziuplastych.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
110	Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i> A234	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek notowany w granicach OSO Łęgi Odrzańskie: Obr. 1: 264 c Ponadto gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 83, 84, 103, 124, 148, 187	Przedmiot ochrony obszaru OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Łęgowy. Starsze lasy liściaste i mieszane, rzadziej bory mieszane. Spotykany też w dużych parkach i zadrzewionych cmentarzach. Preferuje skraje lasów. Łęgi od IV / V do VI. Ochrona gatunku polega na pozostawianiu martwych i zamierających drzew liściastych oraz wywrotów i wiatrołomów (gat. liśc.). Zaleca się pozostawiać na obrzeżach lasów smugi starodrzewi, izolujących drzewostany od terenów otwartych. Toleruje lekkie rozluźnienie drzewostanów.
111	Dzięciołek <i>Dendrocopos minor</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Łęgowy. Drzewostany liściaste i mieszane, zwłaszcza łęgowe, też parki i zadrzewione cmentarze. Obecna gospodarka leśna nie zagraża temu gatunkowi, ale wskazane jest pozostawianie drzew liściastych o miękkim drewnie, głównie topól (zwłaszcza osika) i wierzb.
112	Gajówka <i>Sylvia borin</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Łęgowa. Lasy liściaste i mieszane, częsta w grądach.
113	Gil <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 66	Łęgowy. Wilgotne bory sosnowe z podrostem świerka lub jodły, rzadziej lasy mieszane ze świerkiem i jodłą.
114	Grubodziób <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Łęgowy. Lasy i bory mieszane. Unika olsów i borów sosnowych.
115	Grzywacz <i>Columba palumbus</i>	PL – gat. łowny DP – zał. IIA, IIIA Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Łęgowy. Wszelkie drzewostany, ale w borach sosnowych rzadki. Żeruje na polach.
116	Jastrząb <i>Accipiter gentilis</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Łęgowy. Wszelkiego typu drzewostany powyżej 40 – 50 lat, zwłaszcza wilgotne i podmokłe.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
117	Kania czarna <i>Milvus migrans</i> A073	PL – ochrona ścisła PCzL – NT PCzK – NT DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Lokalizacja znana - dane wrażliwe.	Przedmiot ochrony obszaru OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Łęgowa. Żeruje na terenach otwartych i składowiskach odpadów komunalnych. Łęgi z reguły na skrajach łągów i grądów, również w niewielkich zadrzewieniach. Ochrona gatunku – zachować stare drzewostany w dolinach rzek i sąsiedztwie wód stojących.
118	Kania ruda <i>Milvus milvus</i> A074	PL – ochrona ścisła PCzL – NT PCzK – NT DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – NT R	Lokalizacja znana - dane wrażliwe.	Przedmiot ochrony obszaru OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Łęgowa. Żeruje nad wodami oraz na terenach otwartych i składowiskach odpadów komunalnych. Łęgi z reguły na skrajach łągów i grądów, również w niewielkich zadrzewieniach.
119	Kobuz <i>Falco subbuteo</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 111	Prawdopodobnie łągowy. Starsze drzewostany, bory sosnowe, zwłaszcza z gniazdami kruka, w których chętnie odbywa lęgi.
120	Kos <i>Turdus merula</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Łęgowy. Wszelkiego typu zadrzewienia liściaste i mieszane, w borach rzadki, również w zieleni wysokiej osiedli ludzkich (parki, cmentarze).
121	Kowalik <i>Sitta europaea</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Łęgowy. Lasy i bory mieszane.
122	Krętogłów <i>Jynx torquilla</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Łęgowy. Wszelkie zadrzewienia liściaste i mieszane, w borach i w zieleni wysokiej osiedli rzadki.
123	Krogulec <i>Accipiter nisus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 84	Łęgowy. Głównie młodniki i drągowiny (liściaste i iglaste), parki tylko peryferyjne i rozległe.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
124	Kruk <i>Corvus corax</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Wszelkiego typu zadrzewienia liściaste i iglaste, rzadki, rzadko w zieleni wysokiej peryferyjnych części osiedli ludzkich. Obecnie w ekspansji.
125	Kukułka <i>Cuculus canorus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Wszelkiego typu zadrzewienia liściaste i mieszane, w borach rzadka, też w zieleni wysokiej peryferii osiedli ludzkich (parki, cmentarze).
126	Lelek <i>Caprimulgus europaeus</i> A224	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 72, 202	Lęgowa. Bory sosnowe, zwłaszcza suche i świeże, z płatami nagiego gruntu, też wrzosowiska. Preferuje mozaikę starych sośnin, zrębów, upraw i młodników.
127	Lerka <i>Lullula arborea</i> A246	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 8A, 24, 28, 55, 57, 80, 126, 191, 196, 225, 237, 240, 276	Lęgowa. Tereny otwarte w borach sosnowych i na ich obrzeżach, zwłaszcza suche i świeże, z płatami nagiego gruntu, m. in. wrzosowiska.
128	Modraszka <i>Cyanistes caeruleus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Wszelkiego typu zadrzewienia liściaste i mieszane, w borach rzadka, też w zieleni wysokiej osiedli ludzkich (parki, cmentarze), też w centrach miast.
129	Muchotówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i> A321	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przedmiot ochrony obszaru OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Lęgowa. Starsze drzewostany liściaste i mieszane (powyżej 70-80 lat), głównie grądy i buczyny. Chętnie gniazduje w budkach. Ochrona gatunku - kreować drzewostany zasobne w zamierające i martwe drzewa, chronione zachowawczo do stanu terminalnego.
130	Muchotówka mała <i>Ficedula parva</i> A320	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Preferuje starsze drzewostany (powyżej 70-80 lat) - buczyny i grądy z dużym udziałem grabu. Ochrona gatunku - kreować drzewostany zasobne w zamierające i martwe drzewa

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
131	Muchołówka szara <i>Muscicapa striata</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Starsze drzewostany liściaste i mieszane, również osiedla ludzkie - parki, cmentarze, aleje, wysoka zieleń przydomowa.
132	Muchołówka żałobna <i>Ficedula hypoleuca</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Rzadsza niż siostrzana muchołówka białoszyja. Starsze drzewostany liściaste, mieszane i iglaste, rzadko większe zadrzewienia śródpolne i osiedla ludzkie - parki, cmentarze. Chętnie gniazduje w budkach.
133	Mysikrólik <i>Regulus regulus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Bory świerkowe, jodłowe oraz sosnowe na siedliskach wilgotnych z udziałem świerka.
134	Paszkot <i>Turdus viscivorus</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Gatunek leśny - wszelkiego typu starsze drzewostany liściaste, mieszane i iglaste (w borach z sosną najliczniej). Zimą ściśle związany z obecnością jemioli, spotykany wtedy także w rozległej zieleni wysokiej osiedli ludzkich (parki, cmentarze, aleje topolowe).
135	Pelzacz leśny <i>Certhia familiaris</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Wszelkiego typu zadrzewienia liściaste i mieszane i iglaste, sporadycznie w peryferyjnych częściach rozległej zieleni wysokiej osiedli ludzkich (parki).
136	Pelzacz ogrodowy <i>Certhia brachydactyla</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Starsza wysoka zieleń osiedli ludzkich (parki i zadrzewione cmentarze) oraz skraje starszych i luźnych drzewostanów liściastych i mieszanych, zwłaszcza w dolinach rzecznych.
137	Piecuszek <i>Phylloscopus trochilus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Młode klasy wiekowe drzewostanów liściastych i mieszanych – starsze uprawy, a szczególnie młodniki i drągowiny, zwłaszcza po rozluźnieniu w/w drzewostanów. Także zarośla i strefa ekotonu na skraju lasu.
138	Pierwiosnek <i>Phylloscopus collybita</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Lasy i bory mieszane, głównie w średnich i starszych klasach wiekowych. Także parki i zadrzewione cmentarze oraz zadrzewienia śródpolne.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
139	Pokrzywnica <i>Prunella modularis</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Młode klasy wiekowe drzewostanów liściastych, mieszanych i iglastych - starsze uprawy, młodniki i drągowiny. Także większe peryferyjne parki oraz zadrzewienia śródpolne.
140	Puszczyk <i>Strix aluco</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Dziuple w lasach liściastych i mieszanych, rzadziej w borach mieszanych. W osiedlach ludzkich parki i cmentarze z dziuplastymi drzewami oraz opuszczone budynki (strychy, kominy). Ochrona gatunku - pozostawianie starych drzew dziuplastych z osłoną kilku innych w bezpośrednim sąsiedztwie.
141	Raniuszek <i>Aegithalos caudatus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Drzewostany liściaste i mieszane, skraje osiedli ludzkich - peryferyjne parki, zaniedbane cmentarze. Zadrzewienia śródpolne.
142	Rudzik <i>Erithacus rubecula</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Lasy liściaste i mieszane, rzadziej w borach mieszanych. W osiedlach ludzkich peryferyjne parki i zaniedbane cmentarze. Większe zadrzewienia śródpolne.
143	Sikora uboga <i>Poecile palustris</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Lasy liściaste i mieszane, rzadko w borach mieszanych. W osiedlach ludzkich peryferyjne parki i zaniedbane cmentarze. Większe zadrzewienia śródpolne.
144	Siniak <i>Columba oenas</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 18, 84, 86, 106, 232, 237	Lęgowy, w dziuplach. Stare (powyżej 90-100 lat) dziuplaste drzewostany liściaste (głównie buczyny) i mieszane, rzadziej iglaste (stare sośniny). Związany z dzięciołem czarnym (dziuple).
145	Słonka <i>Scolopax rusticola</i>	PL – gat. łowny PCzL – DD DP – zał. IIA i IIIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 68, 70, 81, 82, 85, 86, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 150	Lęgowa. Występuje w rozproszeniu na obszarach leśnych. Wilgotne i podtopione drzewostany liściaste i mieszane, rzadziej iglaste.
146	Sosnówka <i>Periparus ater</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Bory w średnich i starszych klasach wiekowych. Nieodzowna obecność dziupli lub budek lęgowych.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
147	Sójka <i>Garrulus glandarius</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Lasy liściaste i mieszane, rzadko w borach mieszanych. W osiedlach ludzkich peryferyjne parki i zaniedbane cmentarze. Większe zadrzewienia śródpolne.
148	Strumieniówka <i>Locustella fluviatilis</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 70, 83, 84, 103, 104, 105, 106, 109	Lęgowa. Lasy łęgowe nad brzegami wód płynących i stojących. Preferuje siedliska wilgotne.
149	Strzyżyk <i>Troglodytes troglodytes</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Lasy wszelkich typów (preferuje łągi) i bory mieszane. Zwłaszcza gęste z wykrotami. Także większe peryferyjne i zaniedbane parki oraz zadrzewienia śródpolne.
150	Świstunka leśna <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Lasy liściaste i mieszane, rzadziej bory mieszane i peryferyjne parki.
151	Trzmielojad <i>Pernis apivorus</i> A072	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 11, 188	Przelotny i lęgowy. Lasy i bory mieszane w starszych klasach wiekowych, a w sąsiedztwie tereny otwarte z trwałymi użytkami zielonymi, miedzami, polany śródleśne.
152	Turkawka <i>Streptopelia turtur</i>	PL – ochrona ścisła PCzL – DD DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 11, 17, 18, 19, 66, 70, 185, 187, 229, 237, 298	Lęgowa. Gatunek zmniejszający liczebność. Lasy i bory. Preferuje drzewostany w wieku 25-50 lat. Także większe zadrzewienia śródpolne.
153	Wilga <i>Oriolus oriolus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Lasy i bory mieszane. Peryferyjne parki i większe zadrzewienia śródpolne.
154	Zaganiacz <i>Hippolais icterina</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Drzewostany liściaste i mieszane, zwłaszcza prześwietlone, z kępami krzewów, także wyższa zieleń śródmiejska.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obszary, oddziały (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
155	Zięba <i>Fringilla coelebs</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Wszelkie typy zadrzewień, od młodników / drągowin po starodrzewia. Także kępy krzewów z grupami drzew. W osiedlach wszelkie miejsca z kępami drzew.
156	Zniczek <i>Regulus ignicapilla</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Gatunek obserwowany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa: Obr. 1: oddz. 81, 105	Lęgowy. Bory mieszane oraz kępy świerka lub jodły w drzewostanach liściastych i mieszanych. Peryferyjne większe parki.
Ptaki strefy ekotonowej lasu				
157	Cierniówka <i>Sylvia communis</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Kępy krzewów i niskich drzew w krajobrazie otwartym i w strefie ekotonu. Także w uprawach leśnych.
158	Dzwoniec <i>Chloris chloris</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Obrzeża lasów liściastych i mieszanych, zwłaszcza zieleń wysoka wsi i miast oraz zadrzewienia śródpolne.
159	Słowik szary <i>Luscinia luscinia</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Kępy krzewów i drzew liściastych w krajobrazie otwartym, zadrzewienia śródpolne i nadrzeczne oraz w osiedlach ludzkich. Czasami w, strefie ekotonu.
160	Świergotek drzewny <i>Anthus trivialis</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Obrzeża lasów i borów oraz polany, zręby i uprawy w głębi drzewostanów. Także luźne, widne lasy (dąbrowy) i bory sosnowe.
161	Trznadel <i>Emberiza citrinella</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Obrzeża lasów i borów oraz polany, zręby i uprawy w głębi drzewostanów. Także zadrzewienia i aleje w krajobrazie otwartym.

PL - Prawo krajowe - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z dnia 7 października 2014 r. poz. 1348). **PCzL / PCzK** - Czerwona lista ginących i zagrożonych w Polsce (Głowaciński, 2002) / Polska Czerwona Księga Zwierząt. Kregowce (Głowaciński, 2001). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: EN - gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone, VU - gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginiecie, NT - gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia, LC - gatunki niższego ryzyka, DD - gatunki o statusie słabo rozpoznanym i zagrożeniu stwierdzonym, ale bliżej nieokreślonym. **DP** - Dyrektywa Ptasia - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa - wcześniej dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa. **KB** - Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (Dz.U. 1996 nr 58 poz. 263). **Czerwona Lista IUCN** - IUCN Red List of Threatened Species. Version 2013.2. Stosowane skróty kategorii zagrożenia: NT - gatunki bliskie zagrożenia, LC - gatunki najmniejszej troski. Nazwy łacińskie podane za: <http://komisjafaunistyczna.pl>

IV.10.2.1. STREFY OCHRONY OSTOI, MIEJSC ROZRODU I REGULARNEGO PRZEBYWANIA

GATUNKÓW

Podstawy prawne ochrony strefowej zawiera Ustawa o *ochronie przyrody* z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. 2004 nr 92 poz. 880; tekst jednolity - Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w *sprawie ochrony gatunkowej zwierząt* (Dz.U. 2014 poz. 1348). W załączniku nr 4 do ww. rozporządzenia wymieniono gatunki zwierząt, wymagających ustalenia stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania. Informacje o stwierdzonych przypadkach gniazdowania zgłaszają leśnicy, ornitolodzy oraz służby konserwatorskie. Wyznaczanie granic miejsc rozrodu i regularnego przebywania oraz prowadzenie wykazu gatunków chronionych strefowo leży w gestii regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Strefy zatwierdza i likwiduje dyrektor Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Granice stref ochrony oznacza się tablicami z napisem: „ostoja zwierząt” i informacją: „osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”. Liczba i powierzchnia stref ulegają częstym zmianom, co związane jest z zakładaniem nowych lub opuszczaniem starych gniazd, a także w rezultacie wystąpienia przypadków losowych np. zniszczenia gniazda w wyniku huraganu, gwałtownej burzy lub uderzenia pioruna. Strefa może zostać zlikwidowana przez dyrektora RDOŚ na wniosek nadleśnictwa. Zwyczajowo jednak decyzja taka może być wydana w przypadkach, gdy gniazdo jest przez trzy kolejne sezony niezajęte. W związku z tym zaleca się, aby nadleśnictwo gromadziło informacje na temat stanu obiektu, poprzez obserwacje całoroczne, szczególnie w okresie lęgowym, które należy potwierdzić sporządzeniem notatki służbowej przez leśniczego na koniec roku (za: *Instrukcja Ochrony Lasu*, 2012). Osoby kontrolujące gniazda muszą posiadać pisemne upoważnienie od dyrektora RDOŚ oraz powiadomić nadleśnictwo o prowadzeniu obserwacji w obrębie stref.

Strefa ochrony całorocznej ma na celu ochronę istniejących stanowisk lęgowych ptaków. Miejsce lęgu obejmuje drzewo gniazdowe oraz cały drzewostan (lub obszar) w jego otoczeniu. Strefa stwarza ptakom możliwość odpoczynku, pilnowania lęgu, obserwacji czy noclegu, a także zbudowania nowego gniazda w przypadku utraty dotychczasowego. Obowiązują tu zakazy: „przebywania osób, z wyjątkiem właściciela nieruchomości objętej strefą ochrony oraz osób sprawujących zarząd i nadzór nad obszarami objętymi strefą ochrony, oraz osób wykonujących prace na podstawie umowy zawartej z właścicielem lub zarządcą; wycinania drzew lub krzewów bez zezwolenia regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska; dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli nie jest to związane z potrzebą ochrony poszczególnych gatunków; wznoszenia obiektów, urządzeń i instalacji”. Odstępstwo od tych zakazów możliwe jest tylko w celu wykonania niezbędnych prac sanitarnych w sytuacjach katastrofalnych. Planowane prace muszą być pisemnie zgłoszone dyrektorowi RDOŚ, który rozpatruje każdy przypadek indywidualnie (art. 60 Ustawy o *ochronie przyrody*). W strefach całorocznych wykonuje się niezbędne prace, po uprzednim uzyskaniu zgody RDOŚ, w tym obligatoryjne prace np. z zakresu ochrony lasu (np. prognostyczne czy niezbędne dla zachowania trwałości lasu).

Strefa ochrony okresowej powinna zapewniać ptakom spokój i bezpieczeństwo podczas wyprowadzania lęgów. W strefach tych, będących obszarami wyłączonymi okresowo z działalności gospodarczej, niezbędne prace związane z pozyskaniem drewna, hodowlą i ochroną lasu muszą być

wykonywane poza okresowym terminem ochrony określonym ww. na początku rozdziału rozporządzeniem.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez nadleśnictwo, w Nadleśnictwie Wołów zlokalizowanych jest 10 stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków:

(A030) BOCIAN CZARNY *CICONIA NIGRA*

- Decyzja SR.V.6631/s/12/km/05 z dnia 5 lipca 2005 r.
- Decyzja SR.V.6631/s/13/km/05 z dnia 5 lipca 2005 r.
- Decyzja SR.V.6631/s/14/km/05 z dnia 5 lipca 2005 r.

(A073) KANIA CZARNA *MILVUS MIGRANS*

- Decyzja SR.V.6631/s/21/km/05 z dnia 5 lipca 2005 r.

(A074) KANIA RUDA *MILVUS MILVUS*

- Decyzja RDOŚ-02-WPN-6631/s/7/09/mk z dnia 8 lipca 2009 r.
- Decyzja RDOŚ-02-WPN-6631/s/8/09/mk z dnia 9 lipca 2009 r.
- Decyzja SR.V.6631/s/25/km/05 z dnia 5 lipca 2005 r.

(A073, A074) KANIA CZARNA *MILVUS MIGRANS* I KANIA RUDA *MILVUS MILVUS*

- Decyzja SR.V.6631/s/26/km/05 z dnia 5 lipca 2005 r.

(A075) BIELIK *HALIAEETUS ALBICILLA*

- Decyzja SR.V.6631/s/9/km/07 z dnia 16 listopada 2007 r.
- Decyzja WPN.6442.2.2012.MK z dnia 8 marca 2012 r.

Zgodnie z załącznikiem nr 4 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z dnia 7 października 2014 r. poz. 1348) ustala się:

- dla bociana czarnego *Ciconia nigra* - strefę ochrony całorocznej w promieniu do 200 m od gniazda oraz strefę ochrony okresowej w promieniu do 500 m od gniazda. Ochrona okresowa obowiązuje od 15 marca do 31 sierpnia.
- dla kani rudej *Milvus milvus* i kani czarnej *Milvus migrans* - strefę ochrony całorocznej w promieniu do 100 m od gniazda oraz strefę ochrony okresowej w promieniu do 500 m od gniazda. Ochrona okresowa obowiązuje od 1 marca do 31 sierpnia.
- dla bielika *Haliaeetus albicilla* - strefę ochrony całorocznej w promieniu do 200 m od gniazda oraz strefę ochrony okresowej w promieniu do 500 m od gniazda. Ochrona okresowa obowiązuje od 1 stycznia do 31 lipca.

IV.10.2.2. ANALIZA ZAPISÓW PUL W ZASIĘGU STREF OSTOI, MIEJSC ROZRODU I

REGULARNEGO PRZEBYWANIA GATUNKÓW

W związku z tym, że gatunki ptaków zasiedlające powołane do ich ochrony strefy stanowią w dużej mierze przedmioty ochrony obszaru specjalnej ochrony ptaków Łęgi Odrzańskie PLB020008 analiza dla części stref znajdujących się w zasięgu wskazanego obszaru została wykonana

w rozdziale IV.4.2.1. Poza obszarem OSO Łęgi Odrzańskie na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów zlokalizowane są 4 strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt: 1 strefa dla bielika (WPN.6442.2.2012.MK z dnia 8 marca 2012 r.) oraz 3 strefy dla bociana czarnego (SR.V.6631/s/14/KM/05 z dnia 5 lipca 2005 r.; SR.V.6631/s/12/km/05 z dnia 5 lipca 2005 r.; SR.V.6631/s/13/km/05 z dnia 5 lipca 2005 r.). Dodatkowa strefa bielika (SR.V.6631/s/9/km/07 z dnia 16 listopada 2007 r.), która leży po obu stronach granicy OSO Łęgi Odrzańskie, została przeanalizowana również w rozdziale IV.4.2.1.

Tabela 74. Zestawienie zapisów projektu pul w strefach ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków poza obszarem Natura 2000 OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008.

Gatunek	Decyzja ustanawiająca strefę ochrony	Status	Pow. (ha)	Zapisy projektu pul	Uwagi i działania minimalizujące
Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	SR.V.6631/s/12/km/05 z dnia 5 lipca 2005 r.	całoroczna	9	Brak wskazań 9,0 ha (3 wydz. leś.)	Brak uwag.
		okresowa	21,99	Brak wskazań 0,11 ha (1 wydz. leś.) Pielęgnacje młodszych drzewostanów 3,5 ha (2 wydz. leś.) Trzebieże późne 2,59 ha (2 wydz. leś.) Rb złożona (IIIAU, IIIB) 3,48 ha (2 wydz. leś.) Rb złożona (IVD) 12,31 ha (4 wydz. leś.)	Zaplanowane zabiegi mogą negatywnie oddziaływać na chroniony gatunek, jeśli będą realizowane w okresie lęgowym gatunku. Oddziaływanie może mieć charakter oddziaływania negatywnego, chwilowego pośredniego (płoszenie, utrata lęgu w wyniku opuszczenia gniazda). Działanie minimalizujące: 1. Zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 15.03-31.08. 2. W przypadku planowanych odnowień, jeśli zabieg będzie wykonywany w okresie ochronnym wymaga uzgodnienia z RDOŚ we Wrocławiu.
Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	SR.V.6631/s/13/km/05 z dnia 5 lipca 2005 r.	całoroczna	2,07	Brak wskazań 2,07 ha (2 wydz. leś.)	Brak uwag.
		okresowa	21,41	Pielęgnacje upraw 2,62 ha (1 wydz. leś.) Pielęgnacje młodszych drzewostanów 2,48 ha (3 wydz. leś.) Trzebieże późne 11,32 ha (5 wydz. leś.) Rb. złożone (IIIA) 1,47 ha (1 wydz. leś.) Rb. zupełna (IB) 3,52 ha (2 wydz. leś.)	Zaplanowane zabiegi mogą negatywnie oddziaływać na chroniony gatunek, jeśli będą realizowane w okresie lęgowym gatunku. Oddziaływanie może mieć charakter oddziaływania negatywnego, chwilowego pośredniego (płoszenie, utrata lęgu w wyniku opuszczenia gniazda). Działanie minimalizujące: 1. Zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 15.03-31.08. 2. W przypadku planowanych odnowień, jeśli zabieg będzie wykonywany w okresie ochronnym wymaga uzgodnienia z RDOŚ we Wrocławiu. 3. Z uwagi na wysoki odsetek powierzchni przeznaczonych do rębni zupełnej i złożonej w całej

Gatunek	Decyzja ustanawiająca strefę ochrony	Status	Pow. (ha)	Zapisy projektu pul	Uwagi i działania minimalizujące
					strefie (21%) planowane zabiegi rębne w strefie okresowej konieczne są do uzgodnienia z RDOS we Wrocławiu.
Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	SR.V.6631/s/14/KM/05 z dnia 5 lipca 2005 r.	całoroczna	3,82	Brak wskazań 3,82 ha (1 wydz. leś.)	Brak uwag.
Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	WPN.6442.2.20 12.MK z dnia 8 marca 2012 r.	całoroczna	10,18	Brak wskazań 10,18 (2 wydz. leś.)	Brak uwag.
		okresowa	21,20	Brak wskazań 2,69 ha (1 wydz. leś.) Pielęgnacje 4,46 ha (1 wydz. leś.) Trzebież późna 9,47 ha (4 wydz. leś.) Rb. złożona (IVD) 4,58 ha (2 wydz. leś.)	Zaplanowane zabiegi mogą negatywnie oddziaływać na chroniony gatunek, jeśli będą realizowane w okresie lęgowym gatunku. Oddziaływanie może mieć charakter oddziaływania negatywnego, chwilowego pośredniego (płoszenie, utrata lęgu w wyniku opuszczenia gniazda). Działanie minimalizujące: 1. Zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 1.01-31.07.

IV.10.3. PŁAZY I GADY

Skład gatunkowy herpetofauny terenu Nadleśnictwa Wołów jest zróżnicowany w wyniku zmian środowiska naturalnego. Na terenach przekształconych rolniczo (okolica wsi Moczydlnica Dworska, Moczydlnica Klasztorna, Rataje, Krzydłina Wielka, Mojęcice) jest ona uboższa, zaś na terenach zalesionych, z fragmentami mało zmienionych łąk, skarp, śródleśnych zbiorników dominują gatunki cenniejsze. Wpływ na bogactwo herpetofauny ma głównie spadek poziomu wód gruntowych, a co za tym idzie wysychanie i zarastanie starorzeczy i małych zbiorników wodnych, które należy otoczyć szczególną opieką. Ważnym wydaje się tu kompleks stawów we wsi Wrzosa, ze stosunkowo dużą populacją żmii zygzakowatej. Populacje ropuchy zielonej i ropuchy szarej zagrożone są poprzez zanieczyszczanie i zasypywanie śmieciami oraz gruzem małych zbiorników wodnych, gdyż związane są one behawiorem rozrodu przez całe życie tylko z jednym zbiornikiem wodnym. Regulacja Odry i związane z tym opadanie poziomu wód gruntowych spowodowały zanik żółwia błotnego *Emys orbicularis*, którego ostatnie znane stanowiska znajdowały się pod Wołowem. Nie potwierdzono również występowania gniewosza plamistego *Coronella austriaca* i ropuchy paskówki *Epidalea calamita*.

Tabela 75. Wykaz chronionych gatunków płazów i gadów w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
Płazy <i>Amphibia</i>				
1	Grzebiuszka ziemna <i>Pelobates fuscus</i>	PL - ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Preferuje głównie tereny z glebami luźnymi lub słabo zwięzłymi- piaszczystymi, piaszczysto-gliniastymi, czarnoziemami, w których łatwo może się zagrzebać. Często spotyka się ją także w ogródkach warzywnych i na polach uprawnych. W okresie godowym wybiera wody stojące i wolno płynące w krajobrazie otwartym, np. miejsca eksploatacji kruszyw (piasek, drobny żwir), stawy rybne.
2	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i> kod: 1188	PL - ochrona ścisła PCzL – DD DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN - LC	W granicach OZW Łęgi Odrzańskie zlokalizowano 3 stanowiska rozrodcze w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa: Obr. 1: 178 i W granicach OZW Dębniańskie Mokradła dane potwierdzające występowanie gatunku wymagają uszczegółowienia: Obr. 1: 58A a; 71 d; 84 h-k; 85 f; 102 b,j,m; 106 a-f; 107 a-b; 124 d; 125 b,d; 163 a; 173 h; 189 a; 240 g-h Gatunek liczny w granicach OZW Dolina Łachy: Obr. 2: 58 f; 60 a; 62 c; 63 k Według danych WZS z 2007 roku gatunek notowany w granicach OZW Wzgórza Warzęgowskie: Obr. 2: 247 h Ponadto gatunek odnotowany w Parku Krajobrazowym „Dolina Jezierzycy”: Obr. 1: 275 b	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, OZW Dolina Łachy PLH020003. Preferuje niewielkie zbiorniki wodne położone na łąkach i skrajach lasów, rozlewiska, starorzecza z obfitą roślinnością wodną.
3	Ropucha szara <i>Bufo bufo</i>	PL - ochrona częściowa KB – zał. II Czerwona lista IUCN - LC	Obr. 1: 49 m; 262 b; 275 b Obr. 2: 53 l; 122 c	Preferuje wilgotne drzewostany w średnim wieku i starsze. Niezbędna obecność niewielkich akwenów o wodzie stojącej, najchętniej niezarybionych.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
4	Ropucha zielona <i>Bufo viridis</i>	PL - ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN - LC	Obr. 1: 275 b	Gatunek ten preferuje krajobraz rolniczy, szczególnie suche i średnio wilgotne łąki, pola uprawne, sady i tereny kamieniste, szczególnie chętnie zasiedla takie środowiska, gdy sąsiadują z zabudowaniami wiejskimi lub miejskimi.
5	Rzekotka drzewna <i>Hyla arborea</i>	PL - ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN - LC	Obr. 1: 7 j; 18 h; 49 m; 85 f; 109 i; 134 l; 158 h; 188 g; 240 h; 262 b; 275 b Obr. 2: 63 f	Preferuje skraje wilgotnych i podmokłych zadrzewień i zakrzewień nad wodami; również w obrębie osiedli ludzkich.
6	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i> kod: 1166	PL - ochrona ścisła PCzL – NT PCzK – NT DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN - LC	W granicach OZW Łęgi Odrzańskie zlokalizowano 7 stanowisk rozrodczych, wszystkie poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa. W granicach OZW Dębniańskie Mokradła dane potwierdzające występowanie gatunku wymagają uszczegółowienia: Obr. 1: 102 j; 106 c Gatunek nieliczny w granicach OZW Dolina Łachy, występuje na dwóch stanowiskach poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa. Według danych WZS z 2007 roku gatunek notowany w granicach OZW Wzgórza Warzęgowskie.	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, OZW Dolina Łachy PLH020003. Gatunek rzadki. Występuje lokalnie, głównie w bezrybnych akwenach wód stojących, często śródleśnych lub częściowo ocienionych drzewami.
7	Traszka zwyczajna <i>Triturus vulgaris</i>	PL - ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN - LC	Obr. 2: 100 d	Rozmnaża się w różnego rodzaju zbiornikach wodnych, po okresie rozrodu żyje na łądzie w cienistych lasach.
8	Żaba jeziorkowa <i>Pelophylax lessonae</i>	PL - ochrona częściowa DS – zał. IV KB – zał. III Czerwona lista IUCN - LC	Obr. 1: 7 j; 18 h; 85 f; 109 i; 134 l; 188 g; 240 h; 262 b	Jest płazem typowym dla małych zbiorników wodnych. Rozród odbywa się także w rowach melioracyjnych, kałużach, okresowych rozlewiskach na łąkach, w przybrzeżnej strefie większych zbiorników wodnych.
9	Żaba moczarowa <i>Rana arvalis</i>	PL - ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. III Czerwona lista IUCN - LC	Obr. 1: 7 j; 18 h; 49 m; 85 f; 109 i; 134 l; 188 g; 240 h; 262 b; 275 b Obr. 2: 11 i	Preferuje tereny podmokłe i akweny wód stojących i wolno płynących, również na obrzeżach lasów i borów mieszanych.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
10	Żaba śmieszka <i>Pelophylax ridibundus</i>	PL - ochrona częściowa DS – zał. V KB – zał. II Czerwona lista IUCN - LC	Obr. 1: 49 m	Preferuje wody stojące i wolno płynące, także na terenach zalesionych.
11	Żaba trawna <i>Rana temporaria</i>	PL - ochrona częściowa DS – zał. V KB – zał. III Czerwona lista IUCN - LC	Obr. 1: 49 m; 262 b; 275 b Obr. 2: 53 I	Preferuje tereny podmokłe i akweny wód stojących i wolno płynących, również wilgotne i podmokłe lasy oraz bory mieszane.
12	Żaba wodna <i>Pelophylax esculentus</i>	PL - ochrona częściowa DS – zał. V KB – zał. III Czerwona lista IUCN - LC	Obr. 1: 49 m; 85 f; 262 b; 275 b	Preferuje obficie zarośnięte roślinnością, płytkie zbiorniki wodne.
Gady Reptilia				
13	Jaszczurka zwinka <i>Lacerta agilis</i>	PL - ochrona częściowa DS – zał. IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN - LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Preferuje różnego typu tereny otwarte, łąki, nieużytki, ugory, skraje pól uprawnych, tereny dobrze nasłonecznione, a w lasach obrzeża dróg leśnych.
14	Jaszczurka żyworodna <i>Lacerta vivipara</i>	PL - ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN - LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Występuje w kompleksach leśnych. Gatunek rzadszy, preferuje siedliska bardziej wilgotne.
15	Padalec zwyczajny <i>Anguis fragilis</i>	PL - ochrona częściowa KB – zał. III	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Preferuje wilgotne lasy liściaste i mieszane, rzadziej wilgotne bory mieszane. Często występuje na obrzeżach drzewostanów, przy polanach i drogach. Chętnie kryje się pod kłodami leżących drzew.
16	Zaskroniec zwyczajny <i>Natrix natrix</i>	PL - ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LR/LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Spotykany głównie nad brzegami wód. Ściśle związany z obecnością płazów (pokarm).
17	Żmija zygzakowata <i>Vipera berus</i>	PL - ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN - LC	Obr. 1: 56 k; 268 f	Występuje głównie w wilgotnych drzewostanach, nad śródleśnymi ciekami i zbiornikami wodnymi.

PL – Prawo krajowe - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z dnia 7 października 2014 r. poz. 1348). PCzL / PCzK – Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce (Głowaciński, 2002) / Polska Czerwona Księga Zwierząt. Kregowce (Głowaciński, 2001). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: VU - gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginięcie, NT - gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia, DD - gatunki o statusie słabo rozpoznanym i zagrożeniu stwierdzonym, ale bliżej nieokreślonym. DS - Dyrektywa Siedliskowa - Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory. KB - Konwencja Berneńska - Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (Dz.U. 1996 nr 58 poz. 263). Czerwona Lista IUCN - IUCN Red List of Threatened Species. Version 2013.2. Stosowane skróty kategorii zagrożenia: LR - gatunki niższego ryzyka, LC - gatunki najmniejszej troski.

IV.10.4. RYBY

Na podstawie danych z inwentaryzacji faunistycznych gmin stwierdzono tu występowanie jedynie 7 cennych gatunków ryb. Głównym czynnikiem zubożającym ichtiofaunę tego terenu jest duże zanieczyszczenie wód powierzchniowych ściekami bytowymi.

Tabela 76. Wykaz chronionych i cennych gatunków ryb w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Uwagi
1	Boleń <i>Aspius aspius</i> kod: 1130	PL – niechroniony CzLR – LC DS – zał. II i V KB – zał. III Czerwona lista IUCN - LC	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018. Występuje w Odrze. Gatunek zasiedla wody płynące i zbiorniki zaporowe, słonawe odcinki rzek i jeziora. Zasiedla strefę lotyczną. Zagrożony przez zanieczyszczenie wód powierzchniowych, drapieżnictwo ze strony innych gatunków ryb, nielegalne pozyskanie chronionych gatunków ryb w czasie amatorskiego połowu ryb.
2	Brzana <i>Barbus barbus</i>	PL – niechroniona CzLR – VU DS – zał. V Czerwona lista IUCN - LC	Występuje w Odrze. Zagrożeniem są wszelkie modyfikacje morfologii koryt w wyniku prac hydrotechnicznych lub pobierania kruszywa.
3	Kiełb białopłetwy <i>Romanogobio albipinnatus</i> kod: 6144	PL - ochrona częściowa PCzL – NT CzLR – NT DS – zał. II KB – zał. III Czerwona lista IUCN - LC	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018. Występuje w Odrze. Gatunek rzeczny, zamieszkuje środkowe i dolne odcinki rzek. Przebywa z dala od brzegów w strefie głębokiej wody o słabym prądzie. Zagrożony przez zanieczyszczenie wód powierzchniowych, drapieżnictwo ze strony innych gatunków ryb, nielegalne pozyskanie chronionych gatunków ryb w czasie amatorskiego połowu ryb.
4	Koza <i>Cobitis taenia</i> kod: 1149	PL - ochrona częściowa PCzL – DD CzLR – LC DS – zał. II KB – zał. III Czerwona lista IUCN - LC	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dolina Łachy PLH020003. Występuje w Odrze, Jezierzycy oraz w górnym odcinku ciekłu Graniczna Woda (Łacha) i jej dopływach. Gatunek rzeczny, zamieszkuje środkowe i dolne odcinki rzek. Przebywa z dala od brzegów w strefie głębokiej wody o słabym prądzie. Gatunek wrażliwy na wszelkie zmiany pochodzenia antropogenicznego (zanieczyszczenia wód, regulacje i zabudowa hydrotechniczna rzek).
5	Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i> kod: 1145	PL - ochrona częściowa PCzL – NT PCzK – NT CzLR – VU DS – zał. II KB – zał. III Czerwona lista IUCN - LC	Przedmiot ochrony OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, OZW Dolina Łachy PLH020003. Występuje w Jezierzycy, Juszce, Kanale Dębnickim, Krępie, Jodłowce oraz w górnym odcinku ciekłu Graniczna Woda (Łacha). Zasiedla wody stojące i wolno płynące, płytkie, drobne muliste zbiorniki, starorzecza, kanały. Żyje w pobliżu dna, podczas dnia zagrzebuje się w mule. Zagrożeniem dla gatunku są zanieczyszczenia wód, regulacje i zabudowa hydrotechniczna rzek.
			Notowany na gruntach nadleśnictwa w obrębie rezerwatu „Odrzysko” Obr. 1: 262 b

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Uwagi
6	Różanka <i>Rhodeus amarus</i> kod: 5339	PL - ochrona częściowa PCzL – NT PCzK – NT CzLR – VU DS – zał. II KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LR/LC	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, OZW Dolina Łachy PLH020003. Notowana w Odrze, Gliniance, Juszce, Jezierzycy oraz Sąsiedzicy i Krępie. Preferuje wody stojące lub wolno płynące, zasiedlając jeziora, stawy, starorzecza i kanały. Występuje również w dolnym i środkowym biegu dużych rzek. W ciekach ryba ta wybiera miejsca zarośnięte roślinnością zanurzoną, o dnie mulistym, wyraźnie utrzymując się bliżej brzegów. Do rozrodu wymaga obecności małży (skójkii lub szczeżui). Zagrożeniem są zanieczyszczenia wód, regulacje i zabudowa hydrotechniczna rzek. W granicach OZW Łęgi Odrzańskie notowana na gruntach nadleśnictwa w obrębie starorzecza Odry: Obr. 1: 42 f
7	Śliz pospolity <i>Barbatula barbatula</i>	PL - ochrona częściowa CzLR – LC Czerwona lista IUCN - LC	Notowany w Sąsiedzicy, Krępie, Wołowskiej Strudze, Jezierzycy, Pełczyńskim Potoku, Tynicy, Rudawce i Granicznej Wodzie. Żyje w środkowym i górnym biegu rzek oraz w stawach z kwaśnym odczynem wody. Preferuje miejsca ze żwirowym lub kamienistym dnem oraz powalonymi do wody drzewami. Zagrożeniem są regulacje cieków.

PL - Prawo krajowe - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z dnia 7 października 2014 r. poz. 1348). PCzL / PCzK - Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce (Głowaciński, 2002) / Polska Czerwona Księga Zwierząt. Kregowce (Głowaciński, 2001). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: NT - gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia, DD - gatunki o statusie słabo rozpoznanym i zagrożeniu stwierdzonym, ale bliżej nieokreślonym. CzLR - Czerwona lista minogów i ryb (Witkowski, 2009). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: VU - gatunki narażone, NT - gatunki bliskie zagrożenia, LC - gatunki najmniejszej troski. DS - Dyrektywa Siedliskowa - Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory. KB - Konwencja Berneńska - Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (Dz.U. 1996 nr 58 poz. 263). Czerwona Lista IUCN - IUCN Red List of Threatened Species. Version 2013.2. Stosowane skróty kategorii zagrożenia: LR - gatunki niższego ryzyka, LC - gatunki najmniejszej troski.

IV.10.5. BEZKRĘGOWCE

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa stwierdzono występowanie 49 cennych gatunków owadów. W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa prowadzony jest monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. Projekt ten realizowany jest na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska przez Instytut Ochrony Przyrody PAN i finansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W 2010 roku przeprowadzono monitoring gatunku barczatka kataks *Eriogaster catax* na dwóch stanowiskach w pobliżu miejscowości Smogorzówek oraz Wrzosy. W 2007 roku przeprowadzono również monitoring gatunku przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia* na stanowisku Łąki Zagórzyckie. Monitorowane stanowisko tego gatunku zlokalizowane jest poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów (za: *Wyniki monitoringu gatunków zwierząt w latach 2009-2011*, serwis <http://siedliska.gios.gov.pl>, data dostępu 25.07.2014).

Tabela 77. Wyniki monitoringu GIOŚ gatunków bezkręgowców w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów

Lokalizacja stanowiska	Obszar Natura 2000	Gatunek	Nazwa stanowiska	Rok badań	Ocena ogólna	Perspektywy zachowania	Stan populacji	Stan siedliska
Poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów	OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053	Przeplatka aurinia <i>Euphydryas aurinia</i>	Łąki Zagórzyckie – część wschodnia	2007	U1	U1	U1	U1
Poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów	OZW Dolina Łąchy PLH020003	Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i>	Smogorzówek	2010	FV	FV	U1	FV
Poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów	OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002	Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i>	Wrzosey	2010	FV	FV	FV	U1

Tabela 78. Wykaz chronionych i cennych gatunków bezkręgowców w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
Mięczaki <i>Mollusca</i>				
1	Poczwarówka zwężona <i>Vertigo angustior</i> kod: 1014	PL – ochrona ścisła PCzL – EN PCzK – EN DS – zał. II Czerwona lista IUCN – NT	W granicach OZW Zagórzyckie Łąki stwierdzono trzy stanowiska gatunku, poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa.	Przedmiot ochrony OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053. Poczwarówka zwężona jest gatunkiem wapieniolubnym. Preferuje obszary podmokłe, otwarte, o różnym pochodzeniu, od wilgotnych łąk, młak, brzegów jezior i torfowisk węglanowych i ziołorośli z wierzbówką <i>Filipendula</i> sp. Czasem występuje w lasach olszowych. Gatunek odnotowany w obszarze Natura 2000 Zagórzyckie Łąki.
Prostoskrzydłe <i>Orthoptera</i>				
2	Długoskrzydłak sierposz <i>Phaneroptera falcata</i>	PCzL – NT	Gatunek odnotowany w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”.	Głównie ciepłe stanowiska porośnięte krzewami i niskimi drzewami, zwłaszcza murawy kserotermiczne. Ponadto zasiedla łąki, murawy w sąsiedztwie glinianek, żwirowni i piaskowni, śródpolne, śródłąkowe i śródleśne rowy, młodniki sosnowe, zręby, wrzosowiska i ogrody działkowe. Preferuje wysokie trawy, szczególnie kępy trzcinnika piaskowego <i>Calamagrostis epigejos</i> .
3	Napierśnik torfowiskowy <i>Stethophyma grossum</i>	PCzL – VU	Gatunek odnotowany w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”: Obr. 1: 57 h-i; 69 b-f; 70 a	Bagna, torfowiska, wilgotne łąki, tereny zalewowe.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
4	Podłęczyn szary <i>Platycleis grisea</i>	PCzL – DD	Gatunek odnotowany na projektowanym użytku ekologicznym „Piaskownia Pogalewo”.	Występuje w środowiskach suchych, ciepłych, nasłonecznionych.
5	Siwoszek błękitny <i>Oedipoda caerulescens</i>	PCzL – NT	Gatunek odnotowany w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”.	Zasiedla suche, dobrze nasłonecznione miejsca, bujnie porośnięte roślinnością. Żywi się trawami.
6	Świerszcz polny <i>Gryllus campestris</i>	PCzL – NT	Gatunek odnotowany w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”.	Gatunek związany z otwartymi terenami, takimi jak łąki, ugory, polne drogi, duże polany.
Błonkówki Hymenoptera				
7	Smukwa kosmata <i>Scolia hirta</i>	PCzL – VU PCzK – VU	Gatunek odnotowany w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”: Obr. 1: 151 c	Występuje na stanowiskach suchych i słonecznych o sypkiej glebie, na silnie nasłonecznionych murawach, m.in. obszary wydmore, stoki wzgórz, suche łąki, lessowe zbocza, itp.
Chrzęszcze Coleoptera				
8	Biegacz pomarszczony <i>Carabus intricatus</i>	PL – ochrona częściowa PCzL – LC Czerwona lista IUCN – LR/NT	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Gatunek nieczęsty, w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa prawdopodobny. Żyje w starych lasach liściastych i mieszanych. Rzadki. Obecnie prowadzona gospodarka w lasach nie stanowi realnego zagrożenia dla gatunku.
9	Biegacz problematyczny <i>Carabus problematicus</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Gatunek kserofilny, żyjący na otwartych lub słabo porośniętych terenach, również w jasnych lasach sosnowych. Obecnie prowadzona gospodarka w lasach nie stanowi realnego zagrożenia dla gatunku.
10	Biegacz skórzasty (B. piaskowy) <i>Carabus coriaceus</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Występuje głównie na terenach piaszczystych. Preferuje drzewostany suche i świetliste, zazwyczaj liczniejszy w lasach niż w borach. W Polsce najczęstszy w południowej części, zwłaszcza w górach i na pogórzu. Obecnie prowadzona gospodarka w lasach nie stanowi realnego zagrożenia dla gatunku.
11	Biegacz Ulrichiego <i>Carabus ulrichi</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Gatunek nieczęsty. Zasiedla tereny otwarte na glebach gliniastych oraz obfitujących w margle i gleby wapienne. W Polsce tylko w południowej części. Rzadki. Obecnie prowadzona gospodarka w lasach nie stanowi realnego zagrożenia dla gatunku.
12	Biegacz wypukły (B. zwężony) <i>Carabus convexus</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Preferuje ciepłe, podmokłe gleby. Spotykany zarówno na terenach słabo porośniętych trawami i krzewami, jak i w siedliskach leśnych, nierzadko w sąsiedztwie gniazd mrówek.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
13	Bycznik <i>Typhoeus typhoeus</i>	PCzL – NT	Gatunek odnotowany w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”: Obr. 1: 89 b	Zasiedla tereny nizinne, głównie wrzosowiska i lasy sosnowe na glebach piaszczystych. Spotykany często w pobliżu nor dzikich królików, których odchody służą mu za pokarm. Żeruje również w ekskrementach jeleni, saren i owiec, rzadziej krów i koni.
14	Ciołek matowy <i>Dorcus parallelipedus</i>	PCzL – VU	Gatunek odnotowany w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”: Obr. 1: 40 j; 102 b	Zasiedla tereny nizinne. Jest saproksylobiontem związanym z martwymi lub zamierającymi drzewami liściastymi. Preferuje silnie spróchniałe kłody oraz pniaki bukowe i dębowe.
15	Dąbrowiec samotnik <i>Akimerus schaefferi</i>	PL – ochrona częściowa PCzL – CR	Gatunek odnotowany w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”: Obr. 1: 40 j	Chrząszcz zaliczany do reliktywów lasów pierwotnych z okresu przedlodowcowego. Występuje w jasnych lasach liściastych, zwłaszcza w świetlistych dąbrowach.
16	Kałużnica czarna <i>Hydrophilus aterrimus</i>	PCzL – VU	Gatunek odnotowany w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”: Obr. 1: 49 n; 275 b	Gatunek spotykany przeważnie na terenach nizinnych w różnego typu wodach stojących i wolno płynących.
17	Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i> kod: 1088	PL – ochrona ścisła PCzL – VU PCzK – VU DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN – VU	Gatunek notowany w granicach OZW Łęgi Odrzańskie: Obr. 1: 122 b-d, g-h, 324 d, 339 b, 351 c, 365 c. Gatunek odnotowany w granicach OZW Dębniańskie Mokradła na jednym stanowisku, poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa. Gatunek stwierdzony na licznych stanowiskach w granicach OZW Dolina Łachy: Obr. 2: 58 a; 61 a; 62 a, l; 63 a, d, k-m; 64 a-b; 66 a, h; 67 b	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, OZW Dolina Łachy PLH020003. Jest kambioksylofagiem, w Polsce żerującym i przechodzącym rozwój wyłącznie na żywych dębach: szypułkowym i (rzadko) bezszypułkowym. Występuje w łęgach wzdłuż Widawy z alejami starych dębów, nad Odrą w Lesie Rędzińskim oraz na terenach leśnych w okolicy Jodłowic, Wilczyna, Obornik Śląskich, Chodlewska, Sucheje i Krościny Wielkiej.
18	Kwietnica okazała (K. wielka) <i>Protetia aeruginosa</i>	PL – ochrona częściowa PCzL – VU	Gatunek odnotowany w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”: Obr. 1: 40 j	Gatunek znany z terenów nizinnych i pagórkowatych. Występuje w starych drzewostanach. Larwy rozwijają się w murszejącym drewnie drzew liściastych, zwłaszcza dębu, przeważnie w dziuplach i grubych gałęziach położonych wysoko w partii wierzchołkowej. Postacie dorosłe ukazują się w końcu maja i przeżywają do sierpnia. Spotykane są zwykle na nasłonecznionych stanowiskach na kwitnących krzewach, wyciekającym soku, z drzew i dojrzałych owocach (grusz, czereśni, winogron).

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
19	Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i> kod: 1084	PL – ochrona ścisła PCzL – VU PCzK – VU DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN - NT	Gatunek notowany w granicach OZW Łęgi Odrzańskie: Obr. 1: 34 k, 255 i, 324 b, 350 c,f, 351 c, 365 c. Gatunek stwierdzony na licznych stanowiskach w granicach OZW Dolina Łąchy: Obr. 2: 58 a; 61a, 64 a.	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dolina Łąchy PLH020003. Jest to gatunek reliktowy lasów pierwotnych, preferuje świetliste drzewostany liściaste i mieszane. W środowisku zmienionym przez człowieka gatunek spotykany jest w parkach, zadrzewieniach cmentarnych oraz alejach. Rozwój pachnicy dębowej jest ściśle związany ze starymi dziuplastymi (koniecznie próchnięjącymi) drzewami.
20	Stonik <i>Curculio elephas</i>	PCzL – VU	Gatunek odnotowany w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”: Obr. 1: 40 j; 151 a; 154 d; 165 b	Żyje na dębie szypułkowym <i>Quercus robur</i> , dębie bezszypułkowym <i>Q. petraea</i> , i dębie omszonym <i>Q. pubescens</i> , a w ciepłych regionach także na innych gatunkach dębów oraz na kasztanie jadalnym <i>Castanea sativa</i> . Postacie dojrzałe odżywiają się liśćmi i młodymi żołądziami.
21	Tęcznik liszkarz <i>Calosoma sycophanta</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Gatunek palearktyczny, zasiedla lasy iglaste, liściaste, najchętniej przebywa w koronach drzew.
22	Tęcznik mniejszy <i>Calosoma inquisitor</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Gatunek palearktyczny, żyje głównie w jasnych lasach liściastych - młodych buczynach, dębinach oraz w sadach. Poluje również na drogach i przecinkach leśnych.
Motyle Lepidoptera				
23	Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i> kod: 1074	PL – ochrona ścisła PCzL – EN PCzK – VU DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – DD	Gatunek notowany w granicach OZW Łęgi Odrzańskie: Obr. 1: 33 g; 298 p; 347 a Obr. 2: 80 b Gatunek potwierdzony w granicach OZW Dębnińskie Mokradła: Obr. 1: 18 f; 24 i; 183 f; 184 a W OZW Dolina Łąchy wykryto miejsca występowania tego gatunku, poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa. Gatunek stwierdzony w granicach OZW Zagórzyckie Łąki: Obr. 1: 313 h Ponadto zgodnie z danymi WZS z 2007 roku oraz planem ochrony Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy” gatunek odnotowano: Obr. 1: 7 b, j; 8B g, i, m; 21 bx; 100 d, g, i; 312A h-i Obr. 2: 69 n; 118 j-l, n; 128 a-b, d; 211 g; 211A c; 233 a; 234 g	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębnińskie Mokradła PLH020002, OZW Dolina Łąchy PLH020003, OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079, OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053. Gatunek występuje w środowiskach kserotermicznych na zaawansowanych etapach sukcesji. Preferuje również tarniny i głogi rosnące na miedzach i w obrębie zadrzewień śródpolnych. Roślinami pokarmowymi są rozmaite krzewy liściaste, głównie tarnina i głóg.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
24	Barczatka osiczanka <i>Phyllodesma tremulifolia</i>	PCzL – VU	Gatunek odnotowany w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”: Obr. 1: 151 j	Sady, parki, skraje lasów liściastych i mieszanych. Gąsienice żerują na: topoli, dębie, brzozie, jesionie, drzewach owocowych.
25	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i> kod: 1060	PL – ochrona ścisła PCzL – LC PCzK – LR DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LR/NT	Gatunek notowany w granicach OZW Łęgi Odrzańskie: Obr. 1: 50 b; 262 g Gatunek potwierdzony w granicach OZW Dębniańskie Mokradła, dane dotyczące występowania wymagają uszczegółowienia: Obr. 1: 18 b-c, f W granicach OZW Zagórzycie Łąki stwierdzono jedno stanowisko tego motyla, poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa. Ponadto gatunek odnotowany poza obszarami Natura 2000: Obr. 1: 95 f	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, OZW Zagórzycie Łąki PLH020053. Gatunek higrofilny. Zasiedla brzegi wód i bagien oraz podmokłe łąki, głównie w miejscach wilgotnych, często w pobliżu i wewnątrz starorzeczy i rowów. Częściowo jego siedlisko stanowią łągi nadrzeczne, zwłaszcza fragmenty podmokłe z prześwitami lub graniczące z kwiecistymi łąkami. Związany troficznie ze szczawiem <i>Rumex</i> sp.
26	Kraśnik karyncki <i>Zygaena carniolica</i>	PCzL – NT	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Zasiedla miejsca nasłonecznione, o podłożu wapiennym.
27	Mieniak strużnik <i>Apatura ilia</i>	PCzL – LC	Gatunek odnotowany w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”: Obr. 1: 103 j; 184 b	Preferuje lasy liściaste i mieszane, głównie łąki. Preferuje leśne gruntowe drogi i skraje lasów, czasami w parkach. Troficznie związany z topolami <i>Populus</i> sp. (gąsienica). Istotna jest obecność osiki <i>Populus tremula</i> . Imago żeruje na wilgotnej ziemi, padlinie i odchodach.
28	Mieniak tęczowiec <i>Apatura iris</i>	PCzL – LC	Gatunek odnotowany w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”: Obr. 1: 81 c; 184 b	Lasy liściaste i mieszane, głównie łąki. Preferuje leśne gruntowe drogi i skraje lasów. Istotna jest obecność w drzewostanach i ich sąsiedztwie wierzby iwy <i>Salix caprea</i> , wierzby uszatej <i>Salix aurita</i> i wierzby szarej <i>Salix cinerea</i> , rzadziej wierzby kruchej, białej i purpurowej oraz osiki <i>Populus tremula</i> .
29	Modraszek korydon <i>Polyommatus coridon</i>	Czerwona lista IUCN – LC	Gatunek odnotowany na projektowanym użytku ekologicznym „Piaskownia Pogalewo”.	Zasiedla stępy, lasostępy, skaliste zbocza, piaszczyska, pastwiska, polany w borach sosnowych, przydroża, przytorza, kamieniołomy i żwirownie.
30	Modraszek nausitous <i>Phengaris nausithous</i> kod: 6179	PL – ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej PCzL – LC PCzK – LR DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LR/NT	W granicach OZW Dębniańskie Mokradła i OZW Dolina Łachy wykryto miejsca występowania tego gatunku, poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa. Gatunek stwierdzony w granicach OZW Zagórzycie Łąki: Obr. 1: 313 o	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, OZW Dolina Łachy PLH020003, OZW Zagórzycie Łąki PLH020053. Zasiedla torfowiska niskie i łąki trzęślicowe. Troficznie związany z krwiściągiem lekarskim <i>Sanguisorba officinalis</i> . Gąsienice muszą być „adoptowane” przez mrówki z rodzaju <i>Myrmica</i> – głównie <i>M. rubra</i> , czasem <i>M. scabrinodis</i> oraz <i>M. ruginosis</i> .

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
31	Modraszek telejus <i>Phengaris teleius</i> kod: 6177	PL – ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej PCzK – LR PCzL – LC DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LR/NT	Gatunek notowany w granicach OZW Łęgi Odrzańskie: Obr. 1: 334 k; 348 g; 362 b W granicach OZW Dębniańskie Mokradła i OZW Dolina Łachy wykryto miejsca występowania tego gatunku, poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa. Gatunek stwierdzony w granicach OZW Zagórzycie Łąki: Obr. 1: 313 o	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, OZW Dolina Łachy PLH020003, OZW Zagórzycie Łąki PLH020053. Zasiedla wilgotne łąki, obrzeża torfowisk niskich oraz inne siedliska otwarte, pod warunkiem występowania rośliny żywicielskiej wraz z przynajmniej jednym z gatunków mrówek gospodarzy. Troficznie związany z krwiściągami lekarskim <i>Sanguisorba officinalis</i> . Gąsienice muszą być „adoptowane” przez mrówki z rodzaju <i>Myrmica</i> , np. <i>M. scabrinodis</i> , <i>M. rubra</i> i <i>M. gallieni</i> .
32	Naramiennica srebrnica <i>Spatalia argentina</i>	PCzL – VU	Gatunek odnotowany w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”: Obr. 1: 88 d; 148 f; 154 d; 207 d	Zasiedla ciepłolubne zarośla i świetliste lasy dębowe. Wskaźnik dobrego stanu przyrodniczego drzewostanów z udziałem dębów (gatunek parasolowy).
33	Niedźwiedziówka dwórka <i>Hyphoraia aulica</i>	PCzL – NT PCzK – CR	Gatunek odnotowany w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”: Obr. 1: 72 s	Siedliskiem są kserotermiczne murawy, ugory, wrzosowiska. Gąsienica żeruje na różnych roślinach zielnych, najczęściej babce <i>Plantago</i> spp., brodawniku <i>Leontodon</i> spp., przytulii <i>Galium</i> spp. i pokrzywie zwyczajnej <i>Urtica dioica</i> . Gatunek ten wymaga dodatkowej inwentaryzacji i w razie potwierdzenia jego występowania, należy podjąć działania w celu jego czynnej ochrony.
34	Ogończyk akacjowiec <i>Satyrium acaciae</i>	PCzL – NT	Gatunek odnotowany w granicach OZW Łęgi Odrzańskie: Obr. 1: 315 d	Suche murawy z tarniną, zarośla, skraje lasów. Gąsienice żerują na sliwie tarninie.
35	Paź królowej <i>Papilio machaon</i>	PCzL – LC	Gatunek odnotowany w granicach OZW Łęgi Odrzańskie oraz Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”: Obr. 1: 315 d	Łąki, ugory, zbocza wałów przeciwpowodziowych, nasłonecznione stoki wzgórz i pagórów, polany śródleśne, sąsiedztwo dróg i linii kolej. Zalatuje do sadów i ogrodów. Troficznie związany z roślinami baldaszkowatymi <i>Apiaceae</i> .
36	Postojak wiesiołkowiec <i>Proserpinus proserpina</i>	PL – ochrona ścisła PCzL – LC PCzK – LR DS – zał. IV Czerwona lista IUCN – DD	Gatunek odnotowany w granicach OZW Łęgi Odrzańskie oraz Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”, poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa.	Gatunek może występować w bardzo różnych typach środowisk, zarówno suchych jak i podmokłych. Motyl dobrze lata i o własnych siłach może przemieszczać się na odległość wielu kilometrów. Gąsienice spotykane są w środowiskach kserotermicznych, zwykle na piaszczystych ugorach porośniętych wiesiołkiem <i>Oenothera</i> spp. Czasami znajduje się je w miastach. Występują również na obszarach bagiennych, zwłaszcza przy rowach melioracyjnych, gdzie rosną wierzbownice <i>Epilobium</i> spp.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
37	Przeplatka aurinia <i>Euphydryas aurinia</i> kod: 1065	PL – ochrona ścisła PCzL – EN PCzK – EN DS – zał. II KB – zał. II	Gatunek stwierdzony w granicach OZW Zagórzycykie Łąki, poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa.	Przedmiot ochrony OZW Zagórzycykie Łąki PLH020053. Torfowiska niskie i przejściowe oraz wilgotne łąki trzęślicowe. Troficznie związany z czarcikęsem łąkowym <i>Succisa pratensis</i> oraz pięciornikiem kurze ziele, jaskrem ostrym, koniczyną pagórkową i rdestem wężownikiem.
38	Przeplatka maturalna <i>Euphydryas maturalna</i> kod: 6169	PL – ochrona ścisła PCzL – NT PCzK – LR DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – DD	Gatunek notowany w granicach OZW Łęgi Odrzańskie: Obr. 1: 256 h; 315a, b, d; 324d, f; 335a-c, h, l, n, o, 346a, c, d, f, i, 359 b, c, d, f, g, 360 a-d, f-h Gatunek potwierdzony w granicach OZW Dębniańskie Mokradła: Obr. 1: 16 a-c; 19 l-o; 81 d,g-h,j; 82 b,d, g; 83 h-i; 103 a-d,h-k; 104 a-b,j; 105 a; 109 k; 124 s; 149 g,k; 150 a,g-h; 158 z,bx; 183 b Gatunek stwierdzony w granicach OZW Zagórzycykie Łąki, konieczne jest uzupełnienie informacji o liczebności populacji: Obr. 1: 313 a Ponadto gatunek odnotowany poza obszarami Natura 2000: Obr. 1: 310 c	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, OZW Zagórzycykie Łąki PLH020053. Preferuje łągi i olsy, zwłaszcza obecność jesionu. Spotykany obrzeżach lub śródleśnych drogach lub zrębach. najważniejszym gatunkiem żywicielskim dla gąsienic jest jesion wyniosły, stąd warunkiem niezbędnym dla egzystencji tego gatunku jest jego udział i obecność w drzewostanie.
39	Rojnik morfeusz <i>Heteropterus morpheus</i>	PCzL – NT	Gatunek odnotowany w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”: Obr. 1: 40 j; 104 g	Zasiedla skraje lasów, wilgotne łąki, bagna i polany leśne.
40	Sówka <i>Dicycla oo</i>	PCzL – EN	Gatunek odnotowany w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”: Obr. 1: 207 d	Zasiedla dąbrowy i lasy mieszane z dużym udziałem dębu. Wskaźnik dobrego stanu przyrodniczego drzewostanów z udziałem dębów (gatunek parasolowy).
Ważki Odonata				
41	Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i> kod: 1037	PL - ochrona ścisła DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona Lista IUCN - LC	Gatunek notowany w granicach OZW Łęgi Odrzańskie, stan wiedzy jest jednak niepełny i wymaga uzupełnienia: Obr. 1: 362 a; 364 d; 367 c	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018. Biotopem są małe, średnie i duże cieki śródleśne, częściowo dobrze nasłonecznione oraz miejsca o różnorodnej strukturze przestrzennej koryta rzeki – obecność zróżnicowanej głębokości, leżących kamieni i głazów oraz powalonych drzew i urwistych brzegów. Zagrożenia – regulacja koryta rzeki, zanieczyszczenie wody, usuwanie drzew i krzewów z zasiedlanych przez trzeplę odcinków rzeki.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
42	Żagnica południowa <i>Aeshna affinis</i>	PCzL – LC	Gatunek odnotowany w granicach Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”. Obr. 1: 49 n	Zasiedla płytkie, szybko nagrzewające się wody stojące, czasami nawet wody o znacznych wahanach poziomu.
Trzmiele <i>Bombus</i>				
43	Trzmiel gajowy <i>Bombus lucorum</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Widne drzewostany, obrzeża bardziej zwartych kompleksów leśnych.
44	Trzmiel kamiennik <i>Bombus lapidarius</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Tereny otwarte i obrzeża drzewostanów. Zagrożeniem jest zalesianie i zaorywanie terenów otwartych, wypalanie traw (gniazda czasami w sypkim gruncie, zwykle pod kamieniami i w szczelinach murów).
45	Trzmiel leśny <i>Bombus pratorum</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Świetliste drzewostany, leśne polany, przesieki, otwarte pobocza dróg leśnych, ogrody. Wiosną (od V) troficznie ściśle związany z jasnotą i dąbrówką. Gniazduje zarówno w ziemi, jak i w dziuplach i skrzynkach lęgowych ptaków.
46	Trzmiel ogrodowy <i>Bombus hortorum</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Tereny otwarte, także przyłesne, drobne zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne oraz ogrody. Gniazduje głównie w ziemi.
47	Trzmiel rudonogi <i>Bombus ruderarius</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Gatunek zaroślowo-polno-łąkowy; gniazduje w zagłębieniach terenu, w mchu, zeszcłej trawie, rzadziej w ziemi. Spotykany zarówno w środowiskach leśnych, jak i otwartych.
48	Trzmiel rudy <i>Bombus pascuorum</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Spotykany w widnych, rzadkich lasach jak i na terenach otwartych. Gniazduje na powierzchni ziemi, pod drzewami i krzewami, w drewnianych budynkach i spróchniałych pniach.
49	Trzmiel ziemny <i>Bombus terrestris</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Tereny otwarte i obrzeża drzewostanów. Preferuje obecność koniczyny. Zagrożeniem jest zalesianie i zaorywanie terenów otwartych, wypalanie traw (gniazda w norach kreta i gryzoni).

PL - Prawo krajowe - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z dnia 7 października 2014 r. poz. 1348). **PCzL / PCzK** - Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce (Głowaciński, 2002) / Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce (Głowaciński, 2004). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: CR - gatunki krytycznie zagrożone, EN - gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone, VU - gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginięcie, NT - gatunki niższego ryzyka, bliskie zagrożenia, LC/LR - gatunki niższego ryzyka/ najmniejszej troski, DD - gatunki o statusie słabo rozpoznanym i zagrożeniu stwierdzonym, ale bliżej nieokreślonym. **DS** - Dyrektywa Siedliskowa - Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory. **KB** - Konwencja Berneńska - Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (Dz.U. 1996 nr 58 poz. 263). **Czerwona Lista IUCN** – IUCN Red List of Threatened Species. Version 2013.2. Stosowane skróty kategorii zagrożenia: VU - gatunki narażone, LR/NT – gatunki niższego ryzyka, bliskie zagrożenia, NT – gatunki bliskie zagrożenia.

Tabela 79. Zestawienie chronionych i zagrożonych gatunków zwierząt oraz przewidywany na nie wpływ zapisów projektu pul dla Nadleśnictwa Wołów

Grupa zwierząt	Zapisy projektu pul	Gatunek	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
<p>Gatunki, których siedliska znajdują się poza powierzchniami leśnymi objętymi zapisami projektu pul w postaci wskazań gospodarczych.</p>	<p>brak zapisów w projekcie pul dla powierzchni siedlisk zajmowanych przez wskazane gatunki zwierząt</p>	<p>Ssaki: gacek szary, mroczek późny, nocek tydkowłosy, susel moręgowany, rzesorek rzeczek, zębiełek karliczek, borowiec wielki, gacek brunatny, karlik drobny, karlik malutki, łasica, kret europejski. Gady i płazy: grzebiuszka ziemna, kumak nizinny, żaba jeziorkowa, żaba śmieszka, żaba wodna. Ryby: boleń, brzana, kiełb białopłetwy, koza, piskorz, różanka, ślíz pospolity. Ptaki: bażant, błotniak łąkowy, bocian biały, dymówka, dzierlatka, gawron, jarzębatka, jerzyk, kawka, kłaskawka, kopciuszek, kulczyk, kuropatwa, oknówka, ortolan, pliszka siwa, pliszka żółta, płomykówka, pokląskwa, potrzuszcz, przepiórka, pustułka, skowronek, sroka, srokosz, świergotek łąkowy, świerszczak, wrona siwa, wróbel, batalion, biegus malutki, biegus zmienny, brodziec piskliwy, brodziec śniady, cyranka, gągoł, kormoran, krwawodziób, krzyżówka, kulik wielki, kwokacz, mewa siwa, mewa srebrzysta, perkoz dwuczuby, perkoz rdzawoszyi, płaskonos, podgorzałka, potrzos, rokitniczka, rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, rycyk, sieweczka obrożna, sieweczka rzeczna, trzciniak, trzcinniczek, zausznik, czajka, derkacz, łożówka, bąk, błotniak stawowy, brzegówka, brzęczka, cyraneczka, gęgawa, kokoszka, krakwa, kropiatka, kszyc, łabędź krzykliwy, łabędź niemy, łyska, perkozek, samotnik, wąsatka, wodnik. Bezkregowce: poczwarówka zwężona, długoskrzydłak sierposz, podłęczyn szary, siwoszek błękitny, świerszcz polny, smukwa kosmata, biegacz Ulrichiego, bycznik, kraśnik karyncki, modraszek korydon, postojak wiesiołkowiec, przeplatka aurinia, trzmiel kamienny, trzmiel ogrodowy, trzmiel rudonogi, trzmiel ziemny, napierśnik torfowiskowy, kałużnica czarna, modraszek nausitous, modraszek telejus, niedźwiedziówka dwórka, ogończyk akacjowiec, paż królowej, rojnik morfeusz, żagnica południowa.</p>	<p>neutralne</p>	<p>Z uwagi na zajmowane przez wskazane gatunki siedliska, tj.</p> <ul style="list-style-type: none"> a) wody płynące i stojące (ściśle związane z wodami); b) bezpośrednie otoczenie zbiorników wodnych lub brzegów rzek i mniejszych cieków; c) tereny nieleśne (ruderalne, rolnicze, zabudowane, tereny zieleni urządzonej – parki, cmentarze, ogródki działkowe) <p>nie przewiduje się, aby zapisy projektu pul mogły w jakikolwiek sposób przyczynić się do istotnych zmian w stanie zachowania populacji wymienionych w tej grupie gatunków zwierząt.</p> <p>Nie przewiduje się możliwości wystąpienia oddziaływań zarówno o charakterze bezpośrednim, jak i pośrednim. W tej sytuacji ocenia się, że zapisy projektu pul dla wskazanej grupy gatunków zwierząt są neutralne.</p>
<p>Gatunki, które potencjalnie mogą być spotykane na większości gruntów pod zarządem Nadleśnictwa Wołów. W</p>	<p>odnowienia pielęgnacji pielęgnacji młodszych drzewostanów trzebieże późne rębnia złożona rębnia zupełna</p>	<p>Ssaki: jeź zachodni, wydra, jeź wschodni, gronostaj Gady i płazy: żaba moczarowa, żaba trawna, ropucha szara, ropucha zielona, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, padalec zwyczajny, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata, traszka zwyczajna, rzekotka drzewna. Bezkregowce: barczałka osiczanka, trzepla zielona, trzmiel gajowy.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe. 2. nieznacząco negatywne, pośrednie chwilowe. 3. nieznacząco negatywne, bezpośrednie 	<p>Oddziaływanie 1: płoszenie (wszystkie wskazane gatunki) oraz/lub niezamierzone zabijanie pojedynczych osobników (wskazane gatunki płazów, gadów i bezkregowców), obecnych na powierzchni z drzewostanem, w obrębie którego realizowane jest wskazanie gospodarcze; lub na jego obrzeżach. <u>Wymaga działania minimalizującego w stosunku do grupy płazów i gadów.</u></p>

Grupa zwierząt	Zapisy projektu pul	Gatunek	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
<p>stosunku do tej grupy wykonywanie czynności związanych z realizacją każdego typu zabiegu gospodarczego zapisanego w projekcie pul generuje podobne zagrożenia.</p>			<p>średnioterminowe.</p>	<p>Oddziaływanie 2: płoszenie (wszystkie wskazane gatunki) oraz/lub niezamierzone zabijanie pojedynczych osobników (wskazane gatunki płazów, gadów i bezkręgowców) na powierzchni dróg leśnych w czasie czynności towarzyszących realizacji wskazania gospodarczego – transport drewna, dojazd samochodami do powierzchni leśnej oraz ruch pieszy pracowników leśnych. <u>Wymaga działania minimalizującego w stosunku do grupy płazów i gadów.</u></p> <p>Oddziaływanie 3: W przypadku zabiegów rębnych zmiana warunków siedliskowych. <u>Wymaga działania minimalizującego w stosunku do siedlisk wszystkich wskazanych gatunków.</u></p> <p>Lokalizacja: wszystkie powierzchnie leśne na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów objęte wskazaniami gospodarczymi w sąsiedztwie zbiorników, rowów z wodą stojącą lub płynącą, cieków, kanałów oraz powierzchnie drzewostanów na siedliskach wilgotnych i świeżych wraz z drogami leśnymi.</p> <p>Działanie minimalizujące:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona w miarę technicznych możliwości widocznych osobników płazów i gadów w czasie wykonywanych czynności związanych z realizacją wskazania gospodarczego. 2. Zachowanie wokół zbiorników i wzdłuż cieków oraz większych rowów z wodą płynącą lub stojącą buforu, w obrębie którego nie będą wykonywane żadne czynności związane z realizacją planowego wskazania gospodarczego. 3. W trakcie realizacji zabiegów rębnych na powierzchni leśnej pozostawiać fragmenty dobrze zachowanego starodrzewia. Z kolei w obrębie drzewostanów, które sąsiadują bezpośrednio z drogami leśnymi, lukami, zbiornikami lub innymi powierzchniami nieleśnymi pozostawiać wykształcony na ich krawędziach pas drzew i krzewów o charakterze ekotonu w nienaruszonym stanie.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Grupa zwierząt	Zapisy projektu pul	Gatunek	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
		Ssaki: bóbr europejski (ogólnie dla całego nadleśnictwa, łącznie z OZW)	1. nieznacząco negatywne, pośrednie chwilowe.	Oddziaływanie 1: płoszenie przy realizacji każdego wskazania gospodarczego w otoczeniu żeremi. Działanie minimalizujące: brak Z uwagi na rosnącą populację bobra na terenie nadleśnictwa oraz dobre warunki jego bytowania nie stwierdza się potrzeby formułowania działań minimalizujących.
Gatunki, które potencjalnie mogą być spotykane na większości gruntów pod zarządem Nadleśnictwa Wołów na odpowiednich dla nich siedliskach z drzewostanami w określonym wieku.	odnowienia pielęgnacji pielęgnacji młodszych drzewostanów	Ssaki: ryjówka aksamitna, ryjówka malutka, kuna leśna, wiewiórka pospolita, mopek, nocek Bechsteina, nocek Brandta, nocek duży, nocek łydkowłosy, nocek Natterera, nocek rudy, nocek wąsatek. Bezkregowce: biegacz pomarszczony, biegacz wypukły, mieniak strużnik, mieniak tęczowiec.	neutralne	Wskazane gatunki związane są ze starszymi drzewostanami na siedliskach wilgotnych lub ich obrzeżami, dlatego nie przewiduje się, aby planowane zabiegi z zakresu odnowień oraz pielęgnacji mogły oddziaływać na tę grupę.
		Ssaki: kuna leśna, wiewiórka pospolita, popielica, mopek, nocek Bechsteina, nocek Brandta, nocek duży, nocek łydkowłosy, nocek Natterera, nocek rudy, nocek wąsatek. Bezkregowce: biegacz problematyczny, biegacz skórzasty, dąbrowiec samotnik, słonik, tęcznik liszkarz, tęcznik mniejszy, naramiennica srebrnica, sówka, trzmiel leśny, trzmiel rudy.	neutralne	Wskazane gatunki związane są ze starszymi drzewostanami na siedliskach świeżych i suchych lub ich obrzeżami, dlatego nie przewiduje się, aby planowane zabiegi z zakresu odnowień oraz pielęgnacji mogły oddziaływać na tę grupę.
	trzebieże późne rębna złożona rębna zupełna	Ssaki: ryjówka aksamitna, ryjówka malutka. Bezkregowce: biegacz pomarszczony, biegacz wypukły, mieniak strużnik, mieniak tęczowiec, biegacz problematyczny, biegacz skórzasty, dąbrowiec samotnik, słonik, tęcznik liszkarz, tęcznik mniejszy, naramiennica srebrnica, sówka, trzmiel leśny, trzmiel rudy.	1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe. 2. nieznacząco negatywne, pośrednie chwilowe. 3. nieznacząco negatywne, bezpośrednie średnioterminowe.	Oddziaływanie 1: płoszenie oraz/lub niezamierzone zabijanie pojedynczych osobników, obecnych na powierzchni z drzewostanem, w obrębie którego realizowane jest wskazanie gospodarcze; lub na jego obrzeżach. Oddziaływanie 2: płoszenie oraz/lub niezamierzone zabijanie pojedynczych osobników na powierzchni dróg leśnych w czasie czynności towarzyszących realizacji wskazania gospodarczego – transport drewna, dojazd samochodami do powierzchni leśnej oraz ruch pieszy pracowników leśnych. Oddziaływanie 3: W przypadku zabiegów rębnych zmiana warunków siedliskowych. Lokalizacja: wszystkie powierzchnie leśne na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów objęte wymienionymi wskazaniami gospodarczymi. Działanie minimalizujące: brak Brak praktycznych możliwości zastosowania

Grupa zwierząt	Zapisy projektu pul	Gatunek	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
				<p>skutecznych działań minimalizujących przewidywany wpływ, dlatego nie formułuje się ich dla tej grupy gatunków. Jednocześnie nie przewiduje się, aby zdiagnozowane zagrożenia miały istotny wpływ na wielkość populacji wskazanych gatunków po przeprowadzeniu planowanych prac na powierzchniach leśnych.</p>
		<p>Ssaki: kuna leśna, wiewiórka pospolita</p>	<p>1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe. 2. nieznacząco negatywne, bezpośrednie średnioterminowe.</p>	<p>Oddziaływanie 1: płoszenie pojedynczych osobników, obecnych na powierzchni z drzewostanem, w obrębie którego realizowane jest wskazanie gospodarcze; lub na jego obrzeżach. Oddziaływanie 2: W przypadku zabiegów rębnych zmiana warunków siedliskowych. Lokalizacja: wszystkie powierzchnie leśne na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów objęte wymienionymi wskazaniami gospodarczymi. Działanie minimalizujące: brak Nie ma potrzeby formułowania działań minimalizujących przewidywany wpływ zabiegów na wskazane gatunki z uwagi na jego chwilowy charakter i praktyczny brak istotnego znaczenia dla populacji wskazanych gatunków na terenie nadleśnictwa.</p>
	<p>brak wskazań (dotyczy gruntów w zarządzie nadleśnictwa również w zasięgu obszarów Natura 2000)</p>	<p>Ssaki: mopek, nocek Bechsteina, nocek Brandta, nocek duży, nocek Natterera, nocek rudy, nocek wąsatek, nocek łydkowłosy.</p>	<p>1. pozytywne, bezpośrednie średnioterminowe</p>	<p>Analizę wpływu zapisów projektu pul na grupę nietoperzy analizowano w odniesieniu do ich potencjalnych żerowisk oraz miejsc letnich kryjówek. Dlatego pod uwagę wzięto wszystkie drzewostany w wieku równym 80 lat i starsze z liściastym gatunkiem panującym. Wśród nich zdecydowanie dominowały drzewostany z dębem (ponad 2500 ha) oraz z olszą (blisko 290 ha). Pozostałe miały marginalne znaczenie. Analiza obejmowała wszystkie grunty w zarządzie nadleśnictwa, łącznie z tymi w obszarach Natura 2000, w których pewne gatunki nietoperzy stanowią przedmioty ochrony. Oddziaływanie 1: Pozostawienie w tej grupie drzewostanów powierzchni leśnych bez wskazań gospodarczych (ok. 25%), będzie</p>

Grupa zwierząt	Zapisy projektu pul	Gatunek	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
				miało istotne znaczenie dla kształtowania się tzw. „spokojnych biotopów” na gruntach w zarządzie nadleśnictwa. Zapewnią one w nadchodzącym dziesięcioleciu dobre warunki bytowania dla wskazanych gatunków nietoperzy.
	trzebieże późne rębnia złożona (dotyczy gruntów w zarządzie nadleśnictwa również w zasięgu obszarów Natura 2000)	Ssaki: mopek, nocek Bechsteina, nocek Brandta, nocek duży, nocek Natterera, nocek rudy, nocek wąsatek, nocek łydkowłosy.	1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe. 2. nieznacząco negatywne, bezpośrednie średnioterminowe.	Oddziaływanie 1: niezamierzone zniszczenie miejsc letnich kryjówek oraz/lub zabicie tym samym pojedynczych osobników w dziuplach drzew na powierzchni leśnej objętej zabiegiem. <u>Wymaga działania minimalizującego.</u> Oddziaływanie 2: w przypadku zabiegu rębni złożonych zmiana warunków siedliskowych. Lokalizacja: powierzchnie leśne na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów z liściastymi lub mieszanymi drzewostanami w wieku 80 lat i starszymi objęte wymienionymi wskazaniami gospodarczymi. Działanie minimalizujące: Pozostawianie na powierzchniach leśnych starych drzew dziuplastych oraz stojących drzew martwych lub obumierających z odstającą korą z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi lub mienia oraz przypadków zagrożenia trwałości lasu.
	rębnia zupełna (dotyczy gruntów w zarządzie nadleśnictwa również w zasięgu obszarów Natura 2000)	Ssaki: mopek, nocek Bechsteina, nocek Brandta, nocek duży, nocek Natterera, nocek rudy, nocek wąsatek, nocek łydkowłosy.	neutralne	Zabieg rębni zupełnej zaplanowano na łącznej powierzchni 27 ha, stanowiącej poniżej 1% analizowanych drzewostanów. Ponad połowa powierzchni z tym zabiegiem to drzewostany robiniove, w dużej mierze na gruntach porolnych. Nie stanowią one istotnej wartości dla wskazanych gatunków nietoperzy, zatem nie przewiduje się istotnego wpływu tego typu zabiegu na ich populacje.
Gatunki występujące w określonych, znanych lokalizacjach.	trzebieże późne w wydzielaniu leśnym 40j (obręb Dębno) o powierzchni 2,17 ha.	Bezkregowce: ciołek matowy, kwietnica okazała	1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe. 2. nieznacząco negatywne, bezpośrednie średnioterminowe	Oddziaływanie 1: niezamierzone zabijanie pojedynczych osobników, obecnych na powierzchni z drzewostanem, w obrębie którego realizowane jest wskazanie gospodarcze. <u>Wymaga działań minimalizujących.</u> Oddziaływanie 2: zmiana warunków siedliskowych. <u>Wymaga działań</u>

Grupa zwierząt	Zapisy projektu pul	Gatunek	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
				<p>minimalizujących.</p> <p>Działanie minimalizujące:</p> <p>1. Pozostawianie na powierzchni leśnej wydzielania 40j (obręb Dębno) stojących drzew martwych lub obumierających z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi lub mienia oraz przypadków zagrożenia trwałości lasu.</p> <p>2. Zabezpieczenie na powierzchni wydzielania 40j (obręb Dębno) odpowiedniej ilości martwego drewna leżącego.</p>
	<p>trzebieże późne w wydzielaniu leśnym 102b (obręb Dębno) o powierzchni 4,56 ha.</p>	<p>Bezkręgowce: ciółek matowy</p>	<p>1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe.</p> <p>2. nieznacząco negatywne, bezpośrednie średnioterminowe</p>	<p>Oddziaływanie 1: niezamierzone zabijanie pojedynczych osobników, obecnych na powierzchni z drzewostanem, w obrębie którego realizowane jest wskazanie gospodarcze.</p> <p>Oddziaływanie 2: zmiana warunków siedliskowych. <u>Wymaga działania minimalizującego.</u></p> <p>Działanie minimalizujące:</p> <p>1. Pozostawianie na powierzchni leśnej wydzielania 102b (obręb Dębno) stojących drzew martwych lub obumierających z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi lub mienia oraz przypadków zagrożenia trwałości lasu.</p>
	<p>rębnia złożona rębnia zupełna</p> <p>(na gruntach w zarządzie nadleśnictwa poza obszarami Natura 2000)</p>	<p>Bezkręgowce: barczatka kataks</p>	<p>1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie średnioterminowe</p>	<p>Oddziaływanie 1: zmiana warunków siedliskowych w strefie ekotonowej. <u>Wymaga działań minimalizujących.</u></p> <p>Działanie minimalizujące:</p> <p>W trakcie realizacji zabiegu w wydzielaniach 118j, 234g (obręb Wińsko) zachować w stanie nienaruszonym strefę zakrzewień taminowych na krawędzi drzewostanu.</p>
	<p>pielęgnacje młodszych drzewostanów w wydzielaniu leśnym 310c (obręb Dębno).</p>	<p>Bezkręgowce: przeplatka maturna</p>	<p>1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe</p> <p>2. pozytywne pośrednie średnioterminowe</p>	<p>Przyjęty sposób zagospodarowania drzewostanów na siedlisku gatunku jest zgodny z zasadami hodowli lasu.</p> <p>Oddziaływanie 1: niezamierzone zabijanie pojedynczych osobników, obecnych na powierzchni z drzewostanem, w obrębie którego</p>

Grupa zwierząt	Zapisy projektu pul	Gatunek	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
				<p>realizowane jest wskazanie gospodarcze.</p> <p>Oddziaływanie 2: Poprawa warunków siedliskowych gatunku, jako następstwo wykonanych zabiegów pielęgnacyjnych w drzewostanie.</p> <p>Działanie minimalizujące: brak</p> <p>Brak praktycznych możliwości zastosowania skutecznych działań minimalizujących przewidywane oddziaływanie „1” na wskazany gatunek. Jednak z uwagi na małe prawdopodobieństwo wystąpienia tego oddziaływania nie przewiduje się jego istotnego znaczenia dla populacji przeplatki na terenie nadleśnictwa.</p>
<p>Gatunek występujący w starych drzewostanach bukowych i dębowych w obrębie Wińsko.</p>	<p>brak wskazań</p>	<p>Ssaki: popielica</p>	<p>1. pozytywne, bezpośrednie średnioterminowe</p>	<p>Analizę wpływu zapisów projektu pul na potencjalne miejsca bytowania popielicy analizowano w odniesieniu do starszych drzewostanów liściastych i mieszanych w wieku 80 lat i starszych na siedliskach LMśw i Lśw w obrębie Wińsko, gdzie gatunkami głównymi były: Lp, Bk, Db, Gb.</p> <p>Oddziaływanie 1: Pozostawienie w tej grupie drzewostanów powierzchni leśnych bez wskazań gospodarczych (ok. 12%), będzie miało istotne znaczenie dla kształtowania się tzw. „spokojnych biotopów” na gruntach w zarządzie nadleśnictwa. Zapewnią one w nadchodzącym dziesięcioleciu dobre warunki bytowania dla wskazanego gatunku.</p>
	<p>trzebieże późne rębnia złożona</p>	<p>Ssaki: popielica</p>	<p>1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe.</p> <p>2. nieznacząco negatywne, bezpośrednie średnioterminowe</p>	<p>Oddziaływanie 1: niezamierzone płoszenie oraz/lub zabijanie pojedynczych osobników, obecnych na powierzchni z drzewostanem, w obrębie którego realizowane jest wskazanie gospodarcze. <u>Wymaga działań minimalizujących.</u></p> <p>Oddziaływanie 2: W przypadku planowanych rębni złożonych zmiana warunków siedliskowych. <u>Wymaga działania minimalizującego.</u></p> <p>Lokalizacja: drzewostany liściaste i mieszane z bukiem, dębem, lipą i grabem na siedliskach</p>

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Grupa zwierząt	Zapisy projektu pul	Gatunek	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
				Lśw i LMśw w obrębie Wińsko, w których zaplanowano rębnie złożone i trzebieże późne. Działanie minimalizujące: W ramach planowanych trzebieży późnych i rębni złożonych w drzewostanach liściastych i mieszanych obrębu Wińsko na powierzchni leśnej z zabiegiem pozostawiać drzewa dziuplaste.
Ptaki				
Gatunki terenów otwartych (polan, zrębów) oraz nadwodnych zlokalizowanych w mozaice z drzewostanami.	brak wskazań	Świergotek polny, białorzytka, kapturka, lelek, lerka, świergotek drzewny, trznadel, piecuszek, pokrzywnica, gąsiorek, ciemiówka, mazurek, pleszka, dudek, dziwonia, piegża, żuraw, czapla siwa, remiz, zimorodek.	neutralne	Nie przewiduje się, aby pozostawienie bez wskazań gospodarczych powierzchni jakichkolwiek drzewostanów miało istotny wpływ na wskazaną grupę ptaków.
Gatunki związane z drzewostanami w różnym wieku.	brak wskazań	Dzięcioł zielony, sierpówka, słowik rdzawy, uszatka, kwiczoł, makolągwa, myszołów, szczygieł, szpak, śpiewak, bogatka, czarnogłówka, czubatka, czyż, dzięcioł czarny, dzięcioł duży, dzięcioł średni, dzięcioł zielonosiwy, dzięciołek, gajówka, gil, grubodziób, grzywacz, jastrząb, kobuz, kos, kowalik, krętogłów, krogulec, kruk, kukułka, modraszka, muchołówka białoszyja, muchołówka mała, muchołówka szara, muchołówka żałobna, mysikrólik, paszkoł, pełzacz leśny, pełzacz ogrodowy, pierwiosnek, puszczyk, raniuszek, rudzik, sikora uboga, siniak, słonka, sosnowka, sójka, strumieniówka, strzyżyk, świstunka leśna, trzmiełojad, turkawka, wilga, zaganiacz, zięba, zniczek, dzwonec, słowik szary.	bezpośrednie pozytywne, średnioterminowe	Brak wskazań gospodarczych dla tej grupy ptaków ma istotne znaczenie, szczególnie dla powierzchni drzewostanów w wieku 80 lat i starszych. Pozwala to na kształtowanie się tzw. „spokojnych biotopów” na gruntach w zarządzie nadleśnictwa. Na gruntach w zarządzie nadleśnictwa brak wskazań gospodarczych dotyczy powierzchni blisko 1450 ha drzewostanów. Wśród nich na siedliskach lasowych wilgotnych (Lw, LMw, Lł, Ol, OlJ) drzewostany w wieku 80 lat i starsze stanowią blisko połowę wszystkich powierzchni (46%). Taki odsetek gwarantuje w nadchodzącym dziesięcioleciu dobre warunki bytowania dla najcenniejszych gatunków ptaków związanych ze starodrzewiem wilgotnych lasów liściastych, tj. m.in.: dzięcioł średni, dzięcioł zielonosiwy, muchołówka białoszyja i muchołówka mała. Kolejne 10% starych drzewostanów bez wskazań gospodarczych to drzewostany na siedliskach świeżych (Lśw, LMśw). Na siedliskach borowych powierzchnie ze starymi drzewostanami w wieku 80 lat i więcej pozostawione bez wskazań gospodarczych

Grupa zwierząt	Zapisy projektu pul	Gatunek	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
				obejmują ponad 50 ha, co stanowi ponad 3,5% wszystkich drzewostanów bez wskazań.
Gatunki związane z drzewostanami w różnym wieku.		Dzięcioł zielony, sierpówka, słowik rdzawy, uszatka, kwiczoł, makolągwa, mazurek, myszołów, szczygieł, szpak, śpiewak, bogatka, czarnogłówka, czubatka, czyż, dzięcioł czarny, dzięcioł duży, dzięcioł średni, dzięcioł zielonosiwy, dzięciołek, gajówka, gil, grubodziób, grzywacz, jastrząb, kobuz, kos, kowalik, krętogłów, krogulec, kruk, kukułka, modraszka, muchołówka białoszyja, muchołówka mała, muchołówka szara, muchołówka żałobna, mysikrólik, paszkoł, pełzacz leśny, pełzacz ogrodowy, pierwiosnek, puszczyk, raniuszek, rudzik, sikora uboga, siniak, słonka, sosnówka, sójka, strumieniówka, strzyżyk, świstunka leśna, trzmiełojad, turkawka, wilga, zaganiacz, zięba, zniczek, dzwonec, słowik szary, dudek, dziwonia, piegża, żuraw, czapla siwa, remiz, zimorodek.	neutralne	Planowany zabieg nie obejmie siedlisk wskazanej grupy gatunków.
Gatunki związane z otwartymi powierzchniami zrębów na siedliskach świeżych.	odnowienia	Świergotek polny, białorzytka, lelek, lerka, świergotek drzewny, trznadel, pleszka, kapturka	1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe. 2. nieznacząco negatywne, pośrednie chwilowe. 3. bezpośrednie negatywne, średnioterminowe	Odnowienia na potencjalnych siedliskach wskazanych gatunków (BMśw, Bśw, LMśw, Lśw) zaplanowano na łącznej powierzchni ponad 100 ha. Oddziaływanie 1: płoszenie oraz/lub utrata łągów na odnawianych powierzchniach. Brak możliwości przeciwdziałania wskazanemu zagrożeniu. Oddziaływanie 2: płoszenie pojedynczych osobników w czasie czynności towarzyszących realizacji wskazania gospodarczego, generujących hałas i obecność człowieka – dojazd samochodami do odnawianej powierzchni leśnej oraz ruch pieszy pracowników leśnych. Brak możliwości przeciwdziałania wskazanemu zagrożeniu. Oddziaływanie 3: Zmiana warunków siedliskowych. Działania minimalizujące: brak Brak technicznych możliwości przeciwdziałania potencjalnie negatywnemu oddziaływaniu 1 i 2. Odnowienia wykonywane są na powierzchniach leśnych w okresie wiosennym w związku z czym wskazane negatywne oddziaływanie potencjalnie może wystąpić. Nie oznacza to jednak, że będzie ono obejmować w takim samym stopniu wszystkie powierzchnie

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Grupa zwierząt	Zapisy projektu pul	Gatunek	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
				przewidziane do odnowienia. W przypadku trzeciego typu negatywnego oddziaływania nie ma potrzeby formułowania działań minimalizujących, ponieważ w nadchodzącym dziesięcioleciu zanik odsoniętych powierzchni na siedliskach świeżych w wyniku ich odnawiania będzie kompensowało pojawianie się nowych w wyniku realizacji planowanych rębni.
Gatunki związane m.in. z uprawami leśnymi.		Piecuszek, pokrzywnica, gąsiorek, cierniówka	1. bezpośrednie pozytywne, krótkoterminowe	Oddziaływanie 1: Coroczne pojawianie się nowych powierzchni upraw na gruntach w zarządzie nadleśnictwa będzie sprzyjać utrzymaniu dostępności odpowiednich siedlisk dla wskazanej grupy ptaków.
Gatunki związane m.in. z uprawami leśnymi.	pielęgnacje	Świergotek polny, białorzytka, lelek, lerka, świergotek drzewny, trznadel, piecuszek, pokrzywnica, gąsiorek, cierniówka, pleszka, kapturka	1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe.	Oddziaływanie 1: płoszenie oraz/lub utrata lęgów na odnawianych powierzchniach. Brak możliwości przeciwdziałania wskazanemu zagrożeniu. Działanie minimalizujące: brak Brak technicznych możliwości przeciwdziałania wskazanemu potencjalnie negatywnemu oddziaływaniu. Pielęgnacje upraw muszą odbywać się w określonym terminie w roku, dlatego zawsze istnieje ryzyko wystąpienia wskazanych zjawisk w trakcie ich realizacji. Zjawiska te nie będą dotyczyć w jednakowym stopniu wszystkich pielęgnowanych upraw i nie muszą wystąpić na każdej powierzchni uprawy.
Gatunki związane z drzewostanami w różnym wieku.		Dzięcioł zielony, sierpówka, słowik rdzawy, uszatka, kwiczoł, makolągwa, mazurek, myszołów, szczygieł, szpak, śpiewak, bogatka, czarnogłówka, czubatka, czyż, dzięcioł czarny, dzięcioł duży, dzięcioł średni, dzięcioł zielonosiwy, dzięciołek, gajówka, gil, grubodziób, grzywacz, jastrząb, kobuz, kos, kowalik, krętogłów, krogulec, kruk, kukułka, modraszka, muchołówka białoszyja, muchołówka mała, muchołówka szara, muchołówka żałobna, mysikrólik, paszkoł, pełzacz leśny, pełzacz ogrodowy, pierwiosnek, puszczyk, raniuszek, rudzik, sikora uboga, siniak, słonka, sosnowka, sójka, strumieniówka, strzyżyk, świstunka leśna, trzmiełojad, turkawka, wilga, zaganiacz, zięba, zniczek, dzwonec, słowik szary, dudek, dziwonionia, piegża, żuraw, czapla siwa, remiz, zimorodek.	neutralne	Planowany zabieg nie obejmie siedlisk wskazanej grupy gatunków.

Grupa zwierząt	Zapisy projektu pul	Gatunek	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
Gatunki związane z otwartymi powierzchniami zrębów, uprawami leśnymi lub starymi drzewostanami.	pielęgnacje młodszych drzewostanów	Świergotek polny, białorzotka, lelek, lerka, świergotek drzewny, trznadel, pleszka, cierniówka, gąsiorek, dzięcioł zielony, uszatka, myszółów, dzięcioł czarny, dzięcioł duży, dzięcioł średni, dzięcioł zielonosiwy, dzięciołek, jastrząb, kobuz, krętogłów, krogulec, kruk, muchołówka białoszyja, muchołówka mała, muchołówka szara, muchołówka żałobna, pełzacz leśny, pełzacz ogrodowy, puszczyk, siniak, sówka, trzmiełojad, wilga, dudek, dziwonina, piegża, żuraw, czapla siwa, remiz, zimorodek, sierpówka słowik rdzawy, kwiczoł, mazurek, szczygieł, szpak, czyż, słowik szary, grubodziób, grzywacz, kowalik, kukulka, paszkoł, rudzik, słonka, świstunka leśna, zięba, dzwoniec, czapla siwa.	neutralne	Planowany zabieg nie obejmie siedlisk wskazanej grupy gatunków.
Gatunki związane z wodami i torfowiskami (żuraw), gniazdujące w bliskim sąsiedztwie tych siedlisk.	pielęgnacje młodszych drzewostanów	żuraw, remiz, zimorodek, strumieniówka.	1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe. 2. nieznacząco negatywne, pośrednie chwilowe.	Oddziaływanie 1: płoszenie oraz/lub utrata lęgów wskazanych gatunków w sytuacji ich obecności na powierzchni z drzewostanem, w obrębie którego realizowane jest wskazanie gospodarcze; lub na jego obrzeżach. <u>Wymaga działania minimalizującego.</u> Oddziaływanie 2: płoszenie wskazanych gatunków w czasie czynności towarzyszących realizacji wskazania gospodarczego – dojazd samochodami do powierzchni leśnej oraz ruch pieszy pracowników leśnych. Brak technicznych możliwości przeciwdziałania temu zagrożeniu. Działanie minimalizujące: 1. Zachowanie wokół zbiorników i wzdłuż cieków buforu, w obrębie którego nie będą wykonywane żadne czynności związane z realizacją planowego wskazania gospodarczego. 2. Na powierzchniach drzewostanów sąsiadujących z miejscami częstego bytowania żurawia (miejsca gniazdowania, wyprowadzania lęgów) zabiegi w miarę możliwości wykonywać w okresie jesieni.
Gatunki związane z młodszymi drzewostanami.	pielęgnacje młodszych drzewostanów w drzewostanach z dominacją gatunków iglastych (So, Św, Md)	Żerowiska: makolągwa, bogatka, czarnogłówka, czubatka, sosnowka.	1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe. 2. nieznacząco negatywne, pośrednie chwilowe.	Zabiegi pielęgnacyjne młodszych drzewostanów zaplanowano na łącznej powierzchni ponad 3600 ha. Ponad 70% tej powierzchni obejmuje drzewostany z gatunkiem gł. So, Św lub Md. Analizę wpływu planowanego zabiegu na wskazaną grupę gatunków dokonano osobno w stosunku do potencjalnych żerowisk oraz miejsc rozrodu. Przewidywane negatywne oddziaływania nie będą jednak dotyczyć w jednakowym stopniu wszystkich pielęgnowanych

Grupa zwierząt	Zapisy projektu pul	Gatunek	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
				<p>drzewostanów i nie muszą wystąpić na każdej powierzchni leśnej objętej zabiegiem.</p> <p>Oddziaływanie 1: płoszenie wskazanych gatunków w sytuacji ich obecności na powierzchni z drzewostanem, w obrębie którego realizowane jest wskazanie gospodarcze; lub na jego obrzeżach. Oddziaływanie 2: płoszenie wskazanych gatunków w czasie czynności towarzyszących realizacji wskazania gospodarczego – dojazd samochodami do powierzchni leśnej oraz ruch pieszy pracowników leśnych. Brak technicznych możliwości przeciwdziałania temu zagrożeniu.</p> <p>Działanie minimalizujące: brak</p> <p>W związku z chwilowym charakterem przewidywanego negatywnego oddziaływania zabiegu nie stwierdza się potrzeby formułowania działań minimalizujących.</p>
		<p>Żerowiska i/lub miejsca rozrodu: pokrzywnica, śpiewak, zniczek, mysikrólik, gil, raniuszek.</p>	<p>1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe.</p> <p>2. nieznacząco negatywne, pośrednie chwilowe.)</p>	<p>Oddziaływanie 1: płoszenie oraz/lub utrata lęgów wskazanych gatunków w sytuacji ich obecności na powierzchni z drzewostanem, w obrębie którego realizowane jest wskazanie gospodarcze; lub na jego obrzeżach. <u>Wymaga działań minimalizujących.</u></p> <p>Oddziaływanie 2: płoszenie wskazanych gatunków w czasie czynności towarzyszących realizacji wskazania gospodarczego – dojazd samochodami do powierzchni leśnej oraz ruch pieszy pracowników leśnych. Brak technicznych możliwości przeciwdziałania temu zagrożeniu.</p> <p>Działanie minimalizujące:</p> <p>Odpowiednie przeszkolenie pracowników wykonujących prace leśne na powierzchni drzewostanu oraz osób nadzorujących te prace tak, aby w sytuacji zaobserwowania zasiedlonego gniazda w warstwie podszytu lub w gałęziach drzew nie wykonywali czynności związanych z zabiegiem w bezpośrednim otoczeniu takiego miejsca.</p> <p>Kontrola powierzchni pod kątem występowania zasiedlonego gniazda w warstwie podszytu lub w gałęziach drzew przez posiadających stosowną wiedzę pracowników przed wykonaniem zabiegu.</p>

Grupa zwierząt	Zapisy projektu pul	Gatunek	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
	pielęgnacie młodszych drzewostanów w drzewostanach z dominacją gatunków liściastych (Ak, Bk, Brz, Db, Db c., Js, Jw, Lp, Ol, Os, Wz)	Żerowiska i/lub miejsca rozrodu: Piecuszek, kapturka, śpiewak, gajówka, kos, pierwiosnek, raniuszek, strzyżyk, turkawka, zaganiacz, bogatka, czarnogłówka, modraszka, sikora uboga.	1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe. 2. nieznacząco negatywne, pośrednie chwilowe.)	Zabiegi pielęgnacji w młodszych drzewostanach z gatunkiem głównym z grupy gatunków liściastych zaplanowano na powierzchni ponad 940 ha. Oddziaływanie 1: płoszenie oraz/lub utrata lęgów wskazanych gatunków w sytuacji ich obecności na powierzchni z drzewostanem, w obrębie którego realizowane jest wskazanie gospodarcze; lub na jego obrzeżach. <u>Wymaga działań minimalizujących.</u> Oddziaływanie 2: płoszenie wskazanych gatunków w czasie czynności towarzyszących realizacji wskazania gospodarczego – dojazd samochodami do powierzchni leśnej oraz ruch pieszy pracowników leśnych. Brak technicznych możliwości przeciwdziałania temu zagrożeniu. Działanie minimalizujące: Odpowiednie przeszkolenie pracowników wykonujących prace leśne na powierzchni drzewostanu oraz osób nadzorujących te prace tak, aby w sytuacji zaobserwowania zasiedlonego gniazda w warstwie podszytu lub w gałęziach drzew nie wykonywali czynności związanych z zabiegiem w bezpośrednim otoczeniu takiego miejsca. Kontrola powierzchni pod kątem występowania zasiedlonego gniazda w warstwie podszytu lub w gałęziach drzew przez posiadających stosowną wiedzę pracowników przed wykonaniem zabiegu.
Gatunki związane z otwartymi powierzchniami zrębów i uprawami leśnymi	trzebieże późne	Świergotek polny, białorzotka, lelek, lerka, świergotek drzewny, trznadel, pleszka, dudek, dziwonia, piegża, mazurek, dzwonec, makolągwa	neutralne	Planowany zabieg nie obejmie siedlisk wskazanej grupy gatunków.
Gatunki związane z wodami i torfowiskami (żuraw), gniazdujące w	trzebieże późne	czapla siwa, żuraw, remiz, zimorodek, strumieniówka	1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe. 2. nieznacząco negatywne, pośrednie	Oddziaływanie 1: płoszenie oraz/lub utrata lęgów wskazanych gatunków w sytuacji ich obecności na powierzchni z drzewostanem, w obrębie którego realizowane jest wskazanie gospodarcze; lub na jego obrzeżach. <u>Wymaga działania minimalizującego.</u>

Grupa zwierząt	Zapisy projektu pul	Gatunek	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
bliskim sąsiedztwie tych siedlisk.			chwilowe.	<p>Oddziaływanie 2: płoszenie wskazanych gatunków w czasie czynności towarzyszących realizacji wskazania gospodarczego – dojazd samochodami do powierzchni leśnej oraz ruch pieszy pracowników leśnych. Brak technicznych możliwości przeciwdziałania temu zagrożeniu.</p> <p>Działanie minimalizujące:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie wokół zbiorników i wzdłuż cieków buforu, w obrębie którego nie będą wykonywane żadne czynności związane z realizacją planowego wskazania gospodarczego. 2. Na powierzchniach drzewostanów sąsiadujących z miejscami częstego bytowania żurawia (miejsca gniazdowania, wyprowadzania lęgów) zabiegi w miarę możliwości wykonywać w okresie jesieni. 3. W przypadku potwierdzenia na powierzchniach drzewostanu z planowanym zabiegiem kolonii czapli siwej, zabieg realizować w terminie od początku sierpnia do końca roku. Problem ten może dotyczyć wydzieli leśnych sąsiadujących bezpośrednio ze stawami rybnymi.
Gatunki związane z drzewostanami, w których planowane są trzebieże późne.	trzebieże późne w drzewostanach z gatunkiem gł.: Md, So, Św	uszatka, myszołów, dzięcioł czarny, dzięcioł duży, jastrząb, kobuz, krogulec, kruk, pełzacz leśny, sójka, czyż, stonka, kukułka, paszkot, zięba, pokrzywnica, bogatka, czarnogłówka, czubatka, sosnowka, zniczek, mysikrólik, gil.	<ol style="list-style-type: none"> 1. nieznacząco negatywne, pośrednie chwilowe. 2. nieznacząco negatywne, pośrednie chwilowe. 	<p>Trzebież późną zaplanowano na łącznej powierzchni 5975,9 ha drzewostanów z gatunkiem gł. iglastym.</p> <p>Oddziaływanie 1: płoszenie oraz/lub utrata lęgów wskazanych gatunków w sytuacji ich obecności na powierzchni z drzewostanem, w obrębie którego realizowane jest wskazanie gospodarcze; lub na jego obrzeżach. <u>Wymaga działań minimalizujących.</u></p> <p>Oddziaływanie 2: płoszenie wskazanych gatunków w czasie czynności towarzyszących realizacji wskazania gospodarczego – transport drewna, dojazd samochodami do powierzchni leśnej oraz ruch pieszy pracowników leśnych. Brak technicznych możliwości przeciwdziałania temu zagrożeniu.</p> <p>Działanie minimalizujące:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Na powierzchni leśnej z zabiegiem pozostawiać drzewa dziuplaste.

Grupa zwierząt	Zapisy projektu pul	Gatunek	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
				<p>2. Przed wykonaniem planowanego zabiegu dokonać kontroli powierzchni pod kątem występowania dużych gniazd w koronach drzew, po czym w sytuacji ich potwierdzenia chronić je przed zniszczeniem w czasie realizowanych prac leśnych.</p> <p>3. Przeszkolenie osób nadzorujących prace leśne, kontrola powierzchni pod kątem występowania gniazd w koronach drzew przez posiadających stosowną wiedzę pracowników przed wykonaniem zabiegu.</p>
	<p>trzebieże późne w drzewostanach z gatunkiem gł.: Ak, Bk, Brz, Db, Db c., Gb, Js, Lp, Ol, Os</p>	<p>dzięciol zielony, myszołów, dzięciol średni, dzięciol zielonosiwy, dzięciołek, krętogłów, kruk, muchołówka białoszyja, muchołówka mała, muchołówka szara, muchołówka żałobna, pełzacz leśny, pełzacz ogrodowy, puszczyk, siniak, sójka, trzmielojad, wilga, słowik rdzawy, kwiczoł, szczygieł, szpak, słowik szary, grubodziób, grzywacz, kowalik, słonka, kukułka, rudzik, świstunka leśna, zięba, gajówka, kos, pierwiosnek, raniuszek, strzyżyk, piecuszek, kapturka, śpiewak, bogatka, czarnogłówka, modraszka, sikora uboga, śpiewak, turkawka, zaganiacz.</p>	<p>1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe.</p> <p>2. nieznacząco negatywne, pośrednie chwilowe.</p>	<p>Trzebież późną zaplanowano na łącznej powierzchni 2215,14ha drzewostanów z gatunkiem gł. liściastym.</p> <p>Oddziaływanie 1: płoszenie lub/oraz utrata lęgów wskazanych gatunków w sytuacji ich obecności na powierzchni z drzewostanem, w obrębie którego realizowane jest wskazanie gospodarcze; lub na jego obrzeżach. <u>Wymaga działania minimalizującego.</u></p> <p>Oddziaływanie 2: płoszenie wskazanych gatunków w czasie czynności towarzyszących realizacji wskazania gospodarczego – transport drewna, dojazd samochodami do powierzchni leśnej oraz ruch pieszy pracowników leśnych. Brak technicznych możliwości przeciwdziałania temu zagrożeniu.</p> <p>Działanie minimalizujące:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Na powierzchni leśnej z zabiegiem pozostawiać drzewa dziuplaste. 2. Przed wykonaniem planowanego zabiegu dokonać kontroli powierzchni pod kątem występowania dużych gniazd w koronach drzew, po czym w sytuacji ich potwierdzenia chronić je przed zniszczeniem w czasie realizowanych prac leśnych. 3. Przeszkolenie osób nadzorujących prace leśne, kontrola powierzchni pod kątem występowania gniazd w koronach drzew przez posiadających stosowną wiedzę pracowników przed wykonaniem zabiegu.

Grupa zwierząt	Zapisy projektu pul	Gatunek	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
<p>Gatunki ptaków związane z drzewostanami z dominacją gatunków iglastych (So, Św)</p>	<p>rębnia złożona z krótkim okresem odnowienia (IIIA, IIIAU, IIIBU, IIAU, IVDU)</p>	<p>makolągwa, myszołów, sierpówka, bogatka, czarnogłówka, drożdżik, dzięcioł czarny, dzięcioł duży, grzywacz, jastrząb, krętogłów, krogulec, kruk, kukułka, muchołówka żałobna, paszkot, pełzacz leśny, pierwiosnek, puszczyk, raniuszek, rudzik, słonka, sójka, świstunka leśna, trzmiełojad, turkawka, zniczek, uszatka, czubatka, czyż, dzięcioł trójpalczasty, gil, kobuz, krzyżodziób, mysikrólik, sosnowka, sóweczka</p>	<p>1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe. 2. nieznacząco negatywne, pośrednie chwilowe. 3. bezpośrednie negatywne, średnioterminowe</p>	<p>Zabieg obejmie łączną powierzchnię 1502,77 ha. Oddziaływanie 1: płoszenie lub/oraz utrata lęgów wskazanych gatunków w sytuacji ich obecności na powierzchni z drzewostanem, w obrębie którego realizowane jest wskazanie gospodarcze; lub na jego obrzeżach. <u>Wymaga działań minimalizujących.</u> Oddziaływanie 2: płoszenie wskazanych gatunków w czasie czynności towarzyszących realizacji wskazania gospodarczego – transport drewna, dojazd samochodami do powierzchni leśnej oraz ruch pieszy pracowników leśnych. Brak technicznych możliwości przeciwdziałania temu zagrożeniu. Oddziaływanie 3: Zmiana warunków siedliskowych <u>Wymaga działań minimalizujących.</u> Działanie minimalizujące: 1. Na powierzchni leśnej z zabiegiem pozostawiać drzewa dziuplaste. 2. Na wszystkich powierzchniach leśnych z zabiegiem zabezpieczyć fragmenty starodrzewia do ich naturalnego rozpadu.</p>
<p>Gatunki ptaków związane z drzewostanami z dominacją gatunków iglastych (So, Św, Md, Dg).</p>	<p>rębnia złożona ze średnim lub długim okresem odnowienia (IIA, IIIB, IVD)</p>	<p>makolągwa, myszołów, sierpówka, bogatka, czarnogłówka, drożdżik, dzięcioł czarny, dzięcioł duży, grzywacz, jastrząb, krętogłów, krogulec, kruk, kukułka, muchołówka żałobna, paszkot, pełzacz leśny, pierwiosnek, puszczyk, raniuszek, rudzik, słonka, sójka, świstunka leśna, trzmiełojad, turkawka, zniczek, uszatka, czubatka, czyż, dzięcioł trójpalczasty, gil, kobuz, krzyżodziób, mysikrólik, sosnowka, sóweczka</p>	<p>1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe. 2. nieznacząco negatywne, pośrednie chwilowe.</p>	<p>Zabieg obejmie łączną powierzchnię 257,8 ha. Oddziaływanie 1: płoszenie lub/oraz utrata lęgów wskazanych gatunków w sytuacji ich obecności na powierzchni z drzewostanem, w obrębie którego realizowane jest wskazanie gospodarcze; lub na jego obrzeżach. <u>Wymaga działań minimalizujących.</u> Oddziaływanie 2: płoszenie wskazanych gatunków w czasie czynności towarzyszących realizacji wskazania gospodarczego – transport drewna, dojazd samochodami do powierzchni leśnej oraz ruch pieszy pracowników leśnych. Brak technicznych możliwości przeciwdziałania temu zagrożeniu. Działanie minimalizujące: 1. Na powierzchni leśnej z zabiegiem</p>

Grupa zwierząt	Zapisy projektu pul	Gatunek	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
<p>Gatunki ptaków związane z drzewostanami z dominacją gatunków iglastych (So, Św).</p>	<p>rębnia zupełna</p>	<p>makolągwa, myszółw, sierpówka, bogatka, czarnogłówka, drożdżik, dzięcioł czarny, dzięcioł duży, grzywacz, jastrząb, krętogłów, krogulec, kruk, kukułka, muchołówka żałobna, paszkoć, pełzacz leśny, pierwiosnek, puszczyk, raniuszek, rudzik, słonka, sójka, świstunka leśna, trzmiełojad, turkawka, zniczek, uszatka, czubatka, czyż, dzięcioł trójpalczasty, gil, kobuz, krzyżodziób, mysikrólik, sosnowka, sóweczka</p>	<p>1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe. 2. nieznacząco negatywne, pośrednie chwilowe. 3. bezpośrednie negatywne, średnioterminowe</p>	<p>pozostawiać drzewa dziuplaste.</p> <p>Zabieg obejmie łączną powierzchnię 311,86 ha.</p> <p>Oddziaływanie 1: płoszenie lub/oraz utrata lęgów wskazanych gatunków w sytuacji ich obecności na powierzchni z drzewostanem, w obrębie którego realizowane jest wskazanie gospodarcze; lub na jego obrzeżach. <u>Wymaga działań minimalizujących.</u></p> <p>Oddziaływanie 2: płoszenie wskazanych gatunków w czasie czynności towarzyszących realizacji wskazania gospodarczego – transport drewna, dojazd samochodami do powierzchni leśnej oraz ruch pieszy pracowników leśnych. Brak technicznych możliwości przeciwdziałania temu zagrożeniu.</p> <p>Oddziaływanie 3: Zmiana warunków siedliskowych <u>Wymaga działań minimalizujących.</u></p> <p>Działanie minimalizujące:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Na powierzchni leśnej z zabiegiem pozostawiać drzewa dziuplaste. 2. Na wszystkich powierzchniach leśnych z zabiegiem zabezpieczyć fragmenty starodrzewia do ich naturalnego rozpadu.
<p>Gatunki ptaków związane z drzewostanami z dominacją gatunków liściastych (Ak, Brz, Db, Gb, Ol, Tp).</p>	<p>rębnia złożona z krótkim okresem odnowienia (IIIA, IIIAU, IIIBU, IIAU, IVDU)</p>	<p>dzięcioł zielony, kwiczoł, makolągwa, myszółw, sierpówka, słowik rdzawy, szczygieł, szpak, śpiewak, bogatka, czarnogłówka, drożdżik, dzięcioł czarny, dzięcioł duży, dzięcioł średni, dzięciołek, gajówka, grubodziób, grzywacz, jastrząb, kos, kowalik, krętogłów, krogulec, kruk, kukułka, modraszka, muchołówka białoszyja, muchołówka mała, muchołówka szara, muchołówka żałobna, paszkoć, pełzacz leśny, pełzacz ogrodowy, pierwiosnek, puszczyk, raniuszek, rudzik, sikora uboga, siniak, słonka, sójka, strumieniówka, strzyżyk, świstunka leśna, trzmiełojad, turkawka, wilga, wójcik, zaganiacz, zięba, zniczek, dzwonec</p>	<p>1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe. 2. nieznacząco negatywne, pośrednie chwilowe. 3. bezpośrednie negatywne, średnioterminowe</p>	<p>Zabieg obejmie łączną powierzchnię 147,69 ha.</p> <p>Oddziaływanie 1: płoszenie lub/oraz utrata lęgów wskazanych gatunków w sytuacji ich obecności na powierzchni z drzewostanem, w obrębie którego realizowane jest wskazanie gospodarcze; lub na jego obrzeżach. <u>Wymaga działań minimalizujących.</u></p> <p>Oddziaływanie 2: płoszenie wskazanych gatunków w czasie czynności towarzyszących realizacji wskazania gospodarczego – transport drewna, dojazd samochodami do powierzchni leśnej oraz ruch pieszy pracowników leśnych. Brak technicznych możliwości przeciwdziałania temu zagrożeniu.</p> <p>Oddziaływanie 3: Zmiana warunków siedliskowych <u>Wymaga działań</u></p>

Grupa zwierząt	Zapisy projektu pul	Gatunek	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
				<p><u>minimalizujących.</u></p> <p>Działanie minimalizujące:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Na powierzchni leśnej z zabiegami pozostawiać drzewa dziuplaste. 2. Na wszystkich powierzchniach leśnych z zabiegami zabezpieczyć fragmenty starodrzewia do ich naturalnego rozpadu.
<p>Gatunki ptaków związane z drzewostanami z dominacją gatunków liściastych (Ak, Brz, Db, Db c., Gb, Js, Lp, Ol, Os, Tp).</p>	<p>rębnia złożona ze średnim lub długim okresem odnowienia (IIA, IIIB, IVD)</p>	<p>dzięciol zielony, kwiczoł, makolągwa, myszołów, sierpówka, słowik rdzawy, szczygieł, szpak, śpiewak, bogatka, czarnogłówka, drożdżik, dzięciol czarny, dzięciol duży, dzięciol średni, dzięciołek, gajówka, grubodziób, grzywacz, jastrząb, kos, kowalik, krętogłów, krogulec, kruk, kukułka, modraszka, muchołówka białoszyja, muchołówka mała, muchołówka szara, muchołówka żałobna, paszkoł, pełzacz leśny, pełzacz ogrodowy, pierwiosnek, puszczyk, raniuszek, rudzik, sikora uboga, siniak, słonka, sójka, strumieniówka, strzyżyk, świstunka leśna, trzmiełojad, turkawka, wilga, wójcik, zaganiacz, zięba, zniczek, dzwonec</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe. 2. nieznacząco negatywne, pośrednie chwilowe. 	<p>Zabieg obejmie łączną powierzchnię 1036,02 ha.</p> <p>Oddziaływanie 1: płoszenie lub/ oraz utrata lęgów wskazanych gatunków w sytuacji ich obecności na powierzchni z drzewostanem, w obrębie którego realizowane jest wskazanie gospodarcze; lub na jego obrzeżach. <u>Wymaga działań minimalizujących.</u></p> <p>Oddziaływanie 2: płoszenie wskazanych gatunków w czasie czynności towarzyszących realizacji wskazania gospodarczego – transport drewna, dojazd samochodami do powierzchni leśnej oraz ruch pieszy pracowników leśnych. Brak technicznych możliwości przeciwdziałania temu zagrożeniu.</p> <p>Działanie minimalizujące:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Na powierzchni leśnej z zabiegami pozostawiać drzewa dziuplaste.
<p>Gatunki ptaków związane z drzewostanami z dominacją gatunków liściastych (Ak, Brz, Db, Ol, Tp).</p>	<p>rębnia zupełna</p>	<p>dzięciol zielony, kwiczoł, makolągwa, sierpówka, słowik rdzawy, szczygieł, szpak, śpiewak, bogatka, czarnogłówka, drożdżik, dzięciol duży, dzięciołek, gajówka, grubodziób, grzywacz, kos, kowalik, krętogłów, modraszka, paszkoł, pierwiosnek, raniuszek, sikora uboga, słonka, sójka, strumieniówka, strzyżyk, świstunka leśna, turkawka, wilga, wójcik, zaganiacz, zięba, zniczek, dzwonec</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. nieznacząco negatywne, bezpośrednie chwilowe. 2. nieznacząco negatywne, pośrednie chwilowe. 3. bezpośrednie negatywne, średnioterminowe 	<p>Zabieg obejmie łączną powierzchnię 62,15 ha i będzie obejmował małe powierzchnie drzewostanów w ponad 90% z panującą robinią, obcymi gatunkami topoli i brzozą (stosunkowo mało atrakcyjne drzewostany dla cennych gatunków ptaków).</p> <p>Oddziaływanie 1: płoszenie lub/ oraz utrata lęgów wskazanych gatunków w sytuacji ich obecności na powierzchni z drzewostanem, w obrębie którego realizowane jest wskazanie gospodarcze; lub na jego obrzeżach.</p> <p>Oddziaływanie 2: płoszenie wskazanych gatunków w czasie czynności towarzyszących realizacji wskazania gospodarczego – transport drewna, dojazd samochodami do powierzchni</p>

Grupa zwierząt	Zapisy projektu pul	Gatunek	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
				<p>leśnej oraz ruch pieszy pracowników leśnych. Brak technicznych możliwości przeciwdziałania temu zagrożeniu.</p> <p>Oddziaływanie 3: Zmiana warunków siedliskowych.</p> <p>Działanie minimalizujące: brak</p> <p>Z uwagi na stosunkowo niewielką powierzchnię wskazanych drzewostanów, chwilowy charakter oddziaływania zabiegu oraz praktyczny brak istotnego znaczenia dla populacji wskazanych gatunków na terenie nadleśnictwa, nie stwierdza się potrzeby formułowania działań minimalizujących.</p>

Uwaga! W przypadku rozpoznania chronionego gatunku zwierzęcia w miejscach nieujętych w powyższej tabeli należy postępować zgodnie z wytycznymi co do działań minimalizujących potencjalnie negatywne oddziaływanie zabiegów gospodarczych zawartymi w tej tabeli oraz w Programie ochrony przyrody.

V. WALORY PRZYRODNICZO–LEŚNE

V.1. ROŚLINNOŚĆ POTENCJALNA

Pod pojęciem potencjalnej roślinności naturalnej rozumie się hipotetyczny stan roślinności, jaki mógłby być osiągnięty na drodze naturalnej sukcesji, gdyby oddziaływania człowieka zostały wyeliminowane, a właściwa dla danego regionu roślinność mogła w pełni wykorzystać możliwości stwarzane przez siedlisko. Potencjalna roślinność naturalna opisywana jest przy pomocy podstawowych typologicznych jednostek geobotanicznych, jakimi są zespoły roślinne. Używane w legendzie mapy potencjalnej roślinności naturalnej łacińskie nazwy zbiorowisk są znanymi z badań w danym regionie końcowymi etapami w szeregu rozwojowym zbiorowisk roślinnych w sukcesji pierwotnej lub wtórnej, które możliwe są do zrealizowania na danym siedlisku. Potencjalna roślinność naturalna opisuje ekologiczną specyfikę siedlisk w stanie takim, w jakim się one w danym momencie znajdują, to jest z uwzględnieniem wszystkich istotnych i trwałych przekształceń w siedlisku jakie zostały wprowadzone przez człowieka (Matuszkiewicz, 2008b).

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów dominującym typem roślinności potencjalnej, podobnie jak na terytorium całej Polski jest roślinność leśna. Na gruntach w zarządzie nadleśnictwa w rejonie Smogorzówka, Garwołu, Rudna, Orzeszkowa i Tarchalic dominuje potencjalnie acydofilny środkowoeuropejski las dębowy *Calamagrostio arundinaceae-Quercetum*. Są to zbiorowiska w typie siedliskowym boru mieszanego wykształcające się na glebach świeżych, z panującym dębem bezszypułkowym *Quercus petraea* w drzewostanie, w runie przeważają gatunki acidofilne, takie jak trzcinnik leśny *Calamagrostis arundinacea*, śmiełek pogięty *Deschampsia flexuosa*, pszeniec zwyczajny *Melampyrum pratense*, orlica pospolita *Pteridium aquilinum*, z udziałem kłosówki miękkiej *Holcus mollis* i jastrzębców *Hieracium* sp. Na rozległych, żyznych i płaskich oraz nieco pagórkowatych północnych i południowych obszarach nadleśnictwa, obecnie w większości wylesionych, dominuje grąd środkowoeuropejski *Galio-Carpinetum*, w odmianie śląsko-wielkopolskiej, formie niżowej, serii ubogiej oraz, w rejonie Czeladzi Małej, Wińska i Lubiąża, także serii żyznej. W okolicach Rudna i Wrzosów rozciągają się piaszczyste obszary, gdzie znajdują się potencjalne siedliska suboceanicznego boru sosnowego *Leucobryo-Pinetum*, występującego na siedliskach świeżych z niskim poziomem wody gruntowej. Niewielkie obszary w rejonie Wyszęcic, Słupa czy Domanic występuje potencjalne siedlisko kontynentalnego boru mieszanego sosnowo-dębowego *Pino-Quercetum* (= *Quercus-Pinetum* + *Serratulo-Pinetum*). Jest to zbiorowisko leśne z udziałem w drzewostanie sosny oraz dębu, nawiązujące florystycznie i siedliskowo z jednej strony do borów sosnowych, a z drugiej do zbiorowisk z klasy *Quercus-Fagetea*: ciepłolubnych dąbrów i uboższych postaci łąk. W okolicy miejscowości Piskorze, Naroków i Łęczyca występują także potencjalne zbiorowiska świetlistej dąbrowy *Potentillo albae-Quercetum typicum*. Jest to zbiorowisko w typie siedliskowym lasu mieszanego wykształcające się na umiarkowanie żyznych, stosunkowo suchych glebach brunatnych kwaśnych, z dominacją dębu bezszypułkowego *Quercus petraea* oraz stałą naturalną domieszką sosny *Pinus sylvestris* w drzewostanie. Wyróżnia się stałym udziałem w runie gatunków ciepłolubnych i światłoządnych.

W dolinach większości cieków dominują niżowe łągi jesionowo-olszowe *Fraxino-Alnetum* (= *Circaeo-Alnetum*). Są to eutroficzne i wybitnie higrofilne lasy z panującą olszą czarną *Alnus glutinosa* i domieszką jesionu wyniosłego *Fraxinus excelsior*, wykształcające się na siedliskach lekko zabagnionych, w dolinach wolno płynących cieków wodnych. W runie o charakterze zióloroślowym występuje stała domieszka gatunków olsowych i szuwarowych. W dolinie Odry potencjalnym zbiorowiskiem są higrofilne lasy liściaste reprezentowane głównie przez nadrzeczny łąg jesionowo-wiązowy *Ficario-Ulmetum typicum*. Zbiorowisko to tworzy wielogatunkowy las złożony z jesionu wyniosłego *Fraxinus excelsior*, wiązu pospolitego *Ulmus minor*, dębu szypułkowego *Quercus robur* z domieszką olszy czarnej *Alnus glutinosa*, wiązu górskiego *Ulmus glabra* i szypułkowego *Ulmus laevis*, występujący na skrzydłach dolin wielkich rzek w strefie epizodycznych zalewów, na glebie typu próchnicznej i wilgotnej mady. W rejonie Lubięża, Glinian, Tarchalic, Boraszyna i Przyborowa spotykane są niewielkie potencjalne skupiska olsów środkowoeuropejskich *Carici elongatae-Alnetum* (= *Ribeso nigri-Alnetum* + *Sphagno squarrosi-Alnetum*) - bagienne lasy z panującą olszą czarną *Alnus glutinosa* wykształcające się na glebach torfowych w bezodpływowych zagłębieniach terenu. Głównym czynnikiem siedliskotwórczym jest zasilanie przez wody opadowe przy niskim poziomie wód gruntowych lub przez wysoko stojące wody gruntowe.

Tabela 80. Dominujące zespoły roślinności potencjalnej w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów oraz odpowiadające im typy siedliskowe lasu

Lp.	Roślinność potencjalna - zespół roślinny	TSL
Higrofilne lasy liściaste		
1	Olsy środkowoeuropejskie <i>Carici elongatae-Alnetum</i> (= <i>Ribeso nigri-Alnetum</i> + <i>Sphagno squarrosi-Alnetum</i>)	OI
2	Nadrzeczny łąg jesionowo-wiązowy <i>Ficario-Ulmetum typicum</i>	Lł
3	Niżowy łąg jesionowo-olszowy <i>Fraxino-Alnetum</i> (= <i>Circaeo-Alnetum</i>)	OI
Eutroficzne lasy liściaste		
4	Grąd środkowoeuropejski <i>Galio-Carpinetum</i> odmiana śląsko-wielkopolska, forma niżowa, seria uboga	LMśw, LMw
5	Grąd środkowoeuropejski <i>Galio-Carpinetum</i> odmiana śląsko-wielkopolska, forma niżowa, seria żyzna	Lśw, Lw
6	Świetlista dąbrowa, postać niżowa <i>Potentillo albae-Quercetum typicum</i>	LMśw, Lśw
Oligotroficzne lasy liściaste		
7	Acydofilny środkowoeuropejski las dębowy <i>Calamagrostio arundinaceae-Quercetum</i>	BMśw, BMw, LMśw, LMw
Lasy szpilkowe		
8	Kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe <i>Pino-Quercetum</i> (= <i>Quercus-Pinetum</i> + <i>Serratulo-Pinetum</i>)	BMśw, BMw
9	Suboceaniczny bór sosnowy <i>Leucobryo-Pinetum</i>	Bśw

V.2. SIEDLISKA PRZYRODNICZE - WYSTĘPOWANIE I ZALECENIA OCHRONNE

Siedlisko przyrodnicze jest pojęciem wprowadzonym przez przepisy prawa Unii Europejskiej w ramach wyznaczania obszarów sieci Natura 2000. Oznacza ono obszar lądowy lub wodny

wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne, zarówno całkowicie naturalne, jak i półnaturalne. Należy mieć na uwadze, że siedlisko przyrodnicze w ujęciu obszarów sieci Natura 2000 nie jest tożsame z definicją biologiczną, ekologiczną lub leśną siedliska. Pojęcie siedliska przyrodniczego wprowadziła w Unii Europejskiej Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a polskie prawo (Ustawa o ochronie przyrody; tekst jednolity - Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.) w oparciu o tą dyrektywę definiuje siedlisko przyrodnicze, jako *obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne* (art. 5). Siedliska przyrodnicze zostały wyznaczone celem ochrony miejsc bytowania cennych z punktu widzenia przyrodniczego gatunków roślin i zwierząt często zagrożonych wyginięciem. Na mocy ustawy o ochronie przyrody (tekst jednolity - Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.) w Polsce został wprowadzony zakaz podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych, co w konsekwencji prowadziłoby do negatywnego oddziaływania na gatunki, dla których obszar chroniony został stworzony (art. 33). Wyjątek od zakazu stanowi nadrzędny interes publiczny o charakterze społecznym lub gospodarczym, gdy nie ma żadnej innej alternatywy. W takim przypadku może dojść do zniszczenia siedliska, lecz wskazane są działania rekompensujące straty (art. 34).

Tabela 81. Wykaz chronionych typów siedlisk przyrodniczych odnotowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Nazwa siedliska	Kod typu	Powierzchnia siedliska na gruntach w zarządzie nadleśnictwa [ha]	Powierzchnia siedliska w obszarach siedliskowych Natura 2000 [ha]
Siedliska nieleśne				
1	Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	3150	26,53	26,11
2	Ciepolubne śródładowe murawy napiaskowe - siedlisko priorytetowe	6120	0,93	-
3	Murawy kserotermiczne <i>Festuco-Brometea</i>	6210	0,34	0,34
4	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe <i>Molinion</i>	6410	50,26	48,20
5	Łąki selernicowe <i>Cnidion dubii</i>	6440	10,8	7,68
6	Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże <i>Arrhenatherion</i>	6510	19,53	9,85
Siedliska leśne				
7	Kwaśne buczyny <i>Luzulo-Fagenion</i>	9110	3,04	-
8	Żyzne buczyny <i>Dentario glandulosae-Fagetum</i>	9130	2,68	-

Lp.	Nazwa siedliska	Kod typu	Powierzchnia siedliska na gruntach w zarządzie nadleśnictwa [ha]	Powierzchnia siedliska w obszarach siedliskowych Natura 2000 [ha]
9	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>	9170	2120,42	1680,46
10	Kwaśne dąbrowy <i>Quercetea robori-petraeae</i>	9190	445,46	125,64
11	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albae, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe - siedlisko priorytetowe	91E0	454,87	207,15
12	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i>	91F0	294,59	245,91
Razem			3429,45	2351,34

Tabela 82. Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach z siedliskami przyrodniczymi nie stanowiącymi przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000

Siedlisko przyrodnicze	Zapisy projektu pul	łącna powierzchnia wydzielen leśnych z siedliskiem (ha) oraz ich liczba	Uwagi do projektu pul
Siedliska przyrodnicze poza obszarami Natura 2000			
3150	brak wskazań	0,45 (1)	brak
6120	brak wskazań	0,84 (1)	brak
	pielęgnacje upraw	1,21 (1)	Płat siedliska w wydz. leśn. 95g obręb Dębno zajmuje niewielką jego część (14%). Uprawa leśna, dla której przewidziany jest zabieg, obejmuje pozostałą część wyłączenia taksacyjnego (0,8 ha). Planowany zabieg nie obejmie powierzchni siedliska przyrodniczego.
6410	brak wskazań	2,15 (2)	brak
6440	brak wskazań	3 (1)	brak
6510	brak wskazań	9,7 (7)	brak
9110	trzebież późna	2,81 (1)	Pozostawiać na powierzchni wydzielenia drzewa dziuplaste i odpowiednią ilość martwego drewna.
9130	brak wskazań	1,99 (1)	brak
	trzebież późna	0,59 (1)	Pozostawiać na powierzchni wydzielenia drzewa dziuplaste i odpowiednią ilość martwego drewna.
9170	brak wskazań	35,89 (26)	brak
	odnowienia	12,93 (3)	brak
	pielęgnacje upraw	5,6 (2)	brak
	pielęgnacje młodszych drzewostanów	56,47 (16)	brak
	trzebieże późne	130,72 (43)	Pozostawiać na powierzchni wydzielenia drzewa dziuplaste i odpowiednią ilość martwego drewna.
	rębnie złożone	194,42 (41)	
9190	brak wskazań	46,09 (35)	brak
	pielęgnacje upraw	0,81 (1)	brak

Siedlisko przyrodnicze	Zapisy projektu pul	Łączna powierzchnia wydzielań leśnych z siedliskiem (ha) oraz ich liczba	Uwagi do projektu pul
	pielęgnacje młodszych drzewostanów	34,71 (14)	brak
	trzebieże późne	150,38 (61)	Pozostawiać na powierzchni wydzielenia drzewa dziuplaste i odpowiednią ilość martwego drewna.
	rębnie złożone	99,37 (26)	
91E0	brak wskazań	61,72 (36)	brak
	pielęgnacje młodszych drzewostanów	37,89 (18)	brak
	trzebieże późne	122,48 (52)	Pozostawiać na powierzchni wydzielenia drzewa dziuplaste i odpowiednią ilość martwego drewna.
	rębnie złożone	46,99 (13)	
91F0	brak wskazań	9,84 (7)	brak
	pielęgnacje młodszych drzewostanów	5,11 (3)	brak
	trzebieże późne	16,85 (6)	Pozostawiać na powierzchni wydzielenia drzewa dziuplaste i odpowiednią ilość martwego drewna.
	rębnie złożone	16,67 (7)	
Siedliska przyrodnicze w obszarach Natura 2000, niestanowiące przedmiotów ochrony ostoi			
9190 (OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018)	brak wskazań	1,03 (2)	brak
	pielęgnacje młodszych drzewostanów	0,8 (1)	brak
	trzebieże późne	5,54 (2)	Pozostawiać na powierzchni wydzielenia drzewa dziuplaste i odpowiednią ilość martwego drewna.

V.2.1. SIEDLISKA LEŚNE

9110 – KWAŚNE BUCZYNY *LUZULO-FAGENION*

Kwaśne buczyny występują głównie na obszarach pod wpływem wilgotnego klimatu subatlantyckiego w Europie Środkowej. Zajmują przeważnie mezotroficzne siedliska na glebach kwaśnych wytworzonych na podłożu zbudowanym z lekkich glin dyluwialnych lub piasków gliniastych. Drzewostan na siedlisku zdominowany jest przez buka zwyczajnego *Fagus sylvatica*. Rola pozostałych gatunków drzew jest niewielka. Domieszkę stanowią tu jedynie grab *Carpinus betulus* oraz dęby – głównie bezszypułkowy *Quercus petraea*, rzadziej szypułkowy *Q. robur*. Zwarcie drzewostanu buczyn jest duże. Podszyt jest słabo rozwinięty lub brak go w ogóle. O fizjonomii runa stanowią głównie lokalne warunki siedliskowe. W suchych miejscach wykształca się pokrywa mszysto-porostowa, która jednak nie zajmuje dużych powierzchni. Występują w niej płonnik strojny *Polytrichum formosum*, widłoząb miotłasty *Dicranum scoparium*, rokieta cyprysowaty *Hypnum cupressiforme* oraz gatunki z rodzaju *Cladonia*. Na świeżym podłożu w runie dominują trawy i mchy, a na żyzniejszych i wilgotniejszych podłożach rośnie udział paproci. Wśród roślin naczyniowych w kwaśnych buczynach niżowych spotyka się przede wszystkim śmiełek pogięty *Deschampsia flexuosa*, kosmatkę owłosioną *Luzula pilosa*, turzycę pigułkową *Carex pilulifera*, trzcinnik leśny *Calamagrostis arundinacea*, szczawik zajęczy *Oxalis acetosella*, konwalijkę dwulistną *Maianthemum bifolium*, przetaczniki –

ożankowy *Veronica chamaedrys* i leśny *V. officinalis* oraz siódmaczek leśny *Trientalis europaea*. Z dużą stałością, choć z reguły nielicznie występuje tu również borówka czarna *Vaccinium myrtillus*. Siedlisko stwierdzono w niewielkim płacie przy północnej granicy nadleśnictwa, w okolicy Czeladzi Małej.

Zagrożenia potencjalne dla siedliska:

- Uproszczenie struktury wiekowej i przestrzennej drzewostanów;
- Niedobór drzew martwych i zamierających;
- Zbyt duży udział gatunków obcych geograficznie i ekologicznie.

Wskazania ochronne:

- Niewprowadzanie i eliminowanie gatunków obcych geograficznie; takich jak: daglezwia zielona *Pseudotsuga menziesii*, dąb czerwony *Quercus rubra*;
- Zabezpieczanie odpowiedniej ilości martwego drewna na powierzchni siedliska;
- Pozostawianie drzew dziuplastych.

9130 – ŻYZNE BUCZYNY *DENTARIO GLANDULOSAE-FAGETUM*

Żyzne buczyny niżowe reprezentują w Polsce stosunkowo najuboższą postać nizinnych, eutroficznych lasów bukowych związanych z wilgotnym i łagodnym klimatem suboceanicznym. Preferuje stanowiska położone na wzniesieniach form morenowych, a podłoże stanowią najczęściej dyluwialne gliny lekkie i średnie oraz piaski gliniaste, często naglinowe. Drzewostan, przeciętnie o dużym zwarcu, jest prawie czysto bukowy, a inne gatunki drzew, np. grab *Carpinus betulus*, klony – jawor *Acer pseudoplatanus* i pospolity *A. platanoides*, dęby – szypułkowy *Quercus robur* i bezszypułkowy *Q. petraea*, wiąz górski *Ulmus glabra* czy lipa drobnolistna *Tilia cordata*, stanowią w nim na ogół nieznaczną domieszkę. W ubogiej warstwie krzewów, oprócz podrostu buka i odnowienia gatunków domieszkowych, występuje z rzadka zwykle tylko jarzab pospolity *Sorbus aucuparia*. Warstwa zielna jest zazwyczaj dobrze rozwinięta, pokrywa od 30% do 60% powierzchni i obfituje w liczne gatunki bylin oraz traw, spośród których do najczęstszych należą: przytulia wonna *Galium odoratum*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, trędownik bulwiasty *Scrophularia nodosa*, fiołek leśny *Viola reichenbachiana*, żywiec cebulkowy *Dentaria bulbifera*, przylaszczka pospolita *Hepatica nobilis* oraz perlówka jednokwiatowa *Melica uniflora*, prosownica rozpierzchna *Milium effusum*, kostrzewa leśna *Festuca altissima* i wiechlina gajowa *Poa nemoralis*. W najbardziej żyznych postaciach omawianego lasu występują barwnie kwitnące geofity wiosenne, np. kokorycz pusta *Corydalis cava*, ziarnopłon wiosenny *Ficaria verna* i czosnek niedźwiedzi *Allium ursinum*. Siedlisko stwierdzone w dwóch niewielkich płatach w okolicy Czeladzi Małej i Trzcinicy Wołowskiej.

Zagrożenia potencjalne dla siedliska:

- Uproszczenie struktury wiekowej i przestrzennej drzewostanów;
- Niedobór drzew martwych i zamierających;
- Zbyt duży udział gatunków obcych geograficznie i ekologicznie.

Wskazania ochronne:

- Zaniechanie wprowadzania i stopniowe usuwanie gatunków obcych geograficznie, takich jak: daglezia zielona *Pseudotsuga menziesii*, dąb czerwony *Quercus rubra*; ograniczanie występowania takich gatunków jak: modrzew *Larix* sp., świerk pospolity *Picea abies* i sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*;
- Zabezpieczanie odpowiedniej ilości martwego drewna na powierzchni siedliska;
- Pozostawianie drzew dziuplastych.

9170 – GRĄD ŚRODKOWOEUROPEJSKI I SUBKONTYNTENTALNY *GALIO-CARPINETUM*, *TILIO-CARPINETUM*

Grądy środkowoeuropejskie charakteryzują się złożoną strukturą, dużym bogactwem florystycznym oraz wyraźnie zaznaczoną zmiennością sezonową. Wielowarstwowy oraz wielogatunkowy drzewostan składa się głównie z graba *Carpinus betulus*, dębu szypułkowego *Quercus robur* i lipy drobnolistnej *Tilia cordata*. Częstymi gatunkami domieszkowymi są: klon pospolity *Acer platanoides* oraz buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, a na siedliskach najbardziej żyznych i wilgotnych także wiązy: polny *Ulmus minor*, szypułkowy *U. laevis* i górski *U. glabra*, klony: polny *Acer campestre* i jawor *A. pseudoplatanus*, jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*, olsza czarna *Alnus glutinosa* oraz czeremcha pospolita *Padus avium*. W warstwie drzew ubogich postaci grądu występuje dąb bezszypułkowy *Quercus petraea*, który niekiedy może osiągać przewagę ilościową nad dębem szypułkowym. Warstwa zielna jest na ogół dobrze wykształcona, chociaż jej fizjonomia i skład florystyczny różnią się w zależności od żyzności i uwilgotnienia gleb. Większość gatunków należy do grupy roślin, które optimum ekologiczno-socjologiczne osiągają w mezo- i eutroficznych lasach liściastych. Na siedliskach stosunkowo najbardziej ubogich grąd środkowoeuropejski wykazuje florystyczne nawiązania do kwaśnych dąbrów, natomiast w warunkach siedlisk żyznych i wilgotnych wzbogacony jest o gatunki łąkowe. Charakterystyczną cechą jest wyraźny aspekt wczesnowiosenny związany z rozwojem barwnie kwitnących i łanowo występujących roślin zielnych, np.: zawilców – gajowego *Anemone nemorosa* i żółtego *A. ranunculoides* oraz kokoryczy pustej *Corydalis cava*, oprócz których ukazują się między innymi: przylaszczka pospolita *Hepatica nobilis*, miodunka ćma *Pulmonaria obscura*, groszek wiosenny *Lathyrus vernus* i turzyca palczasta *Carex digitata*. Do stałych komponentów warstwy zielnej grądu środkowoeuropejskiego, poza już wymienionymi, należą: gwiazdnica wielokwiatowa *Stellaria holostea*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, wiechlina gajowa *Poa nemoralis*, prosownica rozpierzchła *Milium effusum*, kokoryczka wielokwiatowa *Polygonatum multiflorum*, fiołek leśny *Viola reichenbachiana*, trędownik bulwiasty *Scrophularia nodosa*, żankiel zwyczajny *Sanicula europaea*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, kłosownica leśna *Brachypodium sylvaticum*, fiołek przedziwny *Viola mirabilis*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, kuklik pospolity *Geum urbanum*, zerwa kłosa *Phyteuma spicatum*, pszeniec gajowy *Melampyrum nemorosum* i inne. Najliczniej reprezentowane siedlisko, występuje na odpowiednich siedliskach w całym zasięgu terytorialnym nadleśnictwa, największe skupiska znajdują się w dolinie Odry, w obrębie OZW Łęgi Odrzańskie.

Zagrożenia potencjalne dla siedliska:

- Uproszczenie struktury drzewostanu oraz niedobór martwego drewna;
- Neofityzacja w wyniku procesów spontanicznych (niekiedy zmiana stosunków świetlnych prowadzi może do masowego rozprzestrzeniania się niepożądanego i ekspansywnego turzycy drzączkowej *Carex brizoides* lub obcego niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora*);
- W odniesieniu do płatów siedlisk stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 i OZW Dolina Łachy PLH020003 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa zagrożenia odnotowane w ramach *Planu zadań ochronnych* zawarte są w tabelach w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

Wskazania ochronne:

- Pozostawianie drzew zamierających i martwych;
- Pozostawianie drzew dziuplastych;
- Pozostawianie starych brzoź, osik, olszy i grabów (gatunki „dziuplotwórcze”);
- Stopniowa eliminacja zniekształceń poprzez usuwanie gatunków obcych geograficznie lub ekologicznie w cięciach trzebieżowych;
- W stosunku do płatów siedlisk stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 i OZW Dolina Łachy PLH020003 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu zadań ochronnych* zawarte w tabelach w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

9190 - KWAŚNE DĄBROWY *QUERCETEA ROBORI-PETRAEAE*

Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje ubogie lasy dębowe z acydofilnym runem, typowe dla strefy wpływów klimatu atlantyckiego, występujące w Polsce w zachodniej części kraju. W klasyfikacji siedlisk leśnych kwaśne dąbrowy występują na siedliskach BMśw, BMw, LMśw, LMw, a w południowo-zachodniej części kraju mogą występować także na analogicznych siedliskach wyżynnych. Śródlądowe niżowe kwaśne dąbrowy mogą płynnie przechodzić w ubogie postaci grądów z dębowym drzewostanem, a w zasięgu występowania buka - także w kwaśne buczyny. Rozgraniczenie tych siedlisk przyrodniczych w terenie może niekiedy sprawiać trudności. Postaci śródlądowe występują przeważnie na rozmaitych utworach piaszczystych i żwirowych, częściej spotykane są na wyniesieniach terenu, choć mogą występować także na terenach płaskich. W krajobrazach zdominowanych przez buczyny naturalne siedliska kwaśnych dąbrów występują wyspowo, zajmując np. piaszczysto-żwirowe szczyty wzniesień, suche stoki, czy (dotyczy postaci wilgotnej z trzęślicą modrą, czernicą i orlicą) wilgotne niecki terenowe. Kwaśne dąbrowy mają zwykle drzewostan budowany przez dęby - bezszypułkowy *Quercus petraea* (zwłaszcza postaci cieplejsze i uboższe) lub szypułkowy *Quercus robur* (zwłaszcza postaci wilgotniejsze). W domieszce mogą wystąpić także: sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, brzoza brodawkowata *Betula pendula* (rzadziej brzoza omszona *Betula pubescens*), buk *Fagus sylvatica*, jarzębina *Sorbus aucuparia*. Dominacja sosny jest naturalna tylko w nadmorskiej postaci ekosystemu; w dąbrowach śródlądowych świadczy

o ich zniekształceniu w wyniku dawniejszej gospodarki leśnej. Typowe dla warstwy krzewów są: kruszyna *Frangula alnus*, która zwłaszcza w wilgotnych dąbrowach może występować masowo, jarzębina *Sorbus aucuparia*, podrosty buka *Fagus sylvatica* oraz obu gatunków dębów. Do typowych gatunków runa należą: borówka czernica *Vaccinium myrtillus*, śmiełek pogięty *Deschampsia flexuosa*, orlica pospolita *Pteridium aquilinum*, turzyca pigułkowata *Carex pilulifera*, siódmaczek leśny *Trientalis europaea*, konwalijska dwulistna *Maianthemum bifolium*, nerecznica krótkoostna *Dryopteris carthusiana*, kosmatka owłosiona *Luzula pilosa* (w dąbrowach podgórskich kosmatka gajowa *Luzula luzuloides*), wiechlina gajowa *Poa nemoralis*, konwalia majowa *Convallaria majalis*, kostrzewa owcza *Festuca ovina*, trzcinnik leśny *Calamagrostis arundinacea*, pszeniec zwyczajny *Melampyrum pratense*, jastrzębiec sabaudzki *Hieracium sabaudum* i leśny *H. murorum*, przylaszczyca pospolita *Hepatica nobilis*. Siedlisko występuje w odpowiednich biotopach w całym zasięgu terytorialnym nadleśnictwa, głównie w północnej i wschodniej części.

Zagrożenia potencjalne dla siedliska:

- Niedobór drzew martwych i zamierających;
- Uproszczenie struktury drzewostanu;
- Zbyt duży udział gatunków obcych ekologicznie (sosna, świerk);
- Presja zwierzyny na młode pokolenie lasu;
- Neofityzacja w wyniku procesów spontanicznych – głównie niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*, oraz sit chudy *Juncus tenuis*, szczawik Dillena *Oxalis dilleni*, czeremcha amerykańska *Padus serotina*, dąb czerwony *Quercus rubra*;
- W odniesieniu do płatów siedlisk stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 i OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa zagrożenia odnotowane w ramach *Planu zadań ochronnych* zawarte są w tabelach w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

Wskazania ochronne:

- Promowanie drzewostanów dębowych z domieszką gatunków grądowych (grab *Carpinus betulus*, lipa drobnolistna *Tilia cordata*, klon pospolity *Acer platanoides*);
- Niewprowadzanie gatunków obcych geograficznie lub ekologicznie (dąb czerwony, modrzew, daglezyja, świerk);
- Stopniowa eliminacja zniekształceń poprzez usuwanie sosny, świerka i innych gatunków obcych geograficznie w cięciach trzebieżowych;
- Pozostawianie drzew dziuplastych oraz drzew z widocznymi wypróchnieniami;
- W stosunku do płatów siedlisk stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 i OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu zadań ochronnych* zawarte w tabelach w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

91E0 - ŁĘGI WIERZBOWE, TOPOLOWE, OLSZOWE I JESIONOWE *SALICETUM ALBAE*, *POPULETUM ALBAE*, *ALNENION GLUTINOSO-INCANAE*, OLSY ŹRÓDLISKOWE

Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje nadrzeczne lasy: olszowe, jesionowe, wierzby białej i kruchej oraz topoli białej i czarnej. Wymienione lasy wykształcają się na glebach zalewanych wodami rzecznyymi, o wysokim poziomie wód gruntowych, głównie klasyfikowanych jako pobagienne lub napływowe aluwialne. Należy tu kilka istotnie różniących się podtypów drzewostanów, a mianowicie od jesionowo-olszowych na obszarach źródlisk i związanych z nimi cieków, przez olszowe w dolinach szybko płynących rzek, olszyny nad wolno płynącymi strumieniami, górskie olszyny z olszą szarą, po nadbrzeżne lasy wierzbowe i topolowe nad dużymi rzekami. Okresowe zalewy są typowe dla łągów, ale nie są warunkiem koniecznym: płaty siedliska spotyka się także w miejscach niezalewanych, a pozostających pod wpływem ruchu wód gruntowych. Siedlisko jest związane z typem siedliskowym L1, oraz przede wszystkim O1J i O1. Łęgi są silnie zróżnicowane ekologicznie i geograficznie, co powoduje że naturalna kompozycja gatunkowa ich runa jest równie silnie zróżnicowana. Praktycznie nie ma też gatunków wiernych łągom, ani gatunków łągowych, które mogłyby być uniwersalnymi wskaźnikami stanu ochrony siedliska. W drzewostanie jako gatunki typowe dla siedliska wymienia się zwykle olszę czarną *Alnus glutinosa*, jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*, wierzbę białą *Salix alba*, wierzbę kruchą *Salix fragilis*, topolę białą *Populus alba*, topolę czarną *Populus nigra*. W runie (często wraz z krzewami) podawano zwykle obecność takich gatunków, jak: podagrycznik zwyczajny *Aegopodium podagraria*, zawilec żółty *Anemone ranunculoides*, wietlica samicza *Athyrium filix-femina*, kielisznik zaroślowy *Calystegia sepium*, turzyca długokłosa *Carex elongata*, turzyca dzióbkwata *Carex rostrata*, świerżbęk orzęsiony *Chaerophyllum hirsutum*, śledziennica skrętołistna *Chrysosplenium alternifolium*, czartawa drobna *Circaea alpina*, czartawa pospolita *Circaea lutetiana*, leszczyna zwyczajna *Corylus avellana*, sadziec konopiasty *Eupatorium cannabinum*, kostrzewa olbrzymia *Festuca gigantea*, ziarnopłon wiosenny *Ficaria verna*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*, przytulia czepna *Galium aparine*, przytulia błotna *Galium palustre*, kuklik zwisty *Geum rivale*, chmiel zwyczajny *Humulus lupulus*, niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere*, kosaciec żółty *Iris pseudacorus*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, karbieniec pospolity *Lycopus europaeus*, tojeść pospolita *Lysimachia vulgaris*, krwawnica pospolita *Lythrum salicaria*, czeremcha pospolita *Padus avium*, mozga trzciniowata *Phalaris arundinacea*, porzeczka czarna *Ribes nigrum*, jeżyna popielica *Rubus caesius*, szałwia lepka *Salvia glutinosa*, tarczycza pospolita *Scutellaria galericulata*, psianka słodkogórz *Solanum dulcamara*, czyściec leśny *Stachys sylvatica*, gwiazdnica gajowa *Stellaria nemorum*, żywokost lekarski *Symphytum officinale*, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*. Siedlisko występuje nad większością cieków w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa.

Zagrożenia potencjalne dla siedliska:

- Zmiany stosunków wodnych;
- Neofityzacja w wyniku procesów spontanicznych (niekiedy zmiana stosunków świetlnych prowadzić może do masowego rozprzestrzeniania się niepożądanego i ekspansywnego turzycy drżączkowatej *Carex brizoides* lub obcego niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora*);

- W odniesieniu do płatów siedlisk stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 i OZW Dolina Łachy PLH020003 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa zagrożenia odnotowane w ramach *Planu zadań ochronnych* zawarte są w tabelach w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

Wskazania ochronne:

- Eliminacja gatunków obcego pochodzenia, jak np. topola kanadyjska *Populus x canadensis*, jesion pensylwański *Fraxinus pennsylvanica*; dotyczy także warstwy krzewów;
- Tolerowanie lokalnych zabagnień pojawiających się z naturalnych przyczyn;
- W stosunku do płatów siedlisk stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 i OZW Dolina Łachy PLH020003 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu zadań ochronnych* zawarte w tabelach w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

91F0 - ŁĘGOWE LASY DĘBOWO-WIĄZOWO-JESIONOWE *FICARIO-ULMETUM*

Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje wilgotne lasy dębowo-wiązowo-jesionowe, związane z siedliskami okazjonalnie zalewanymi wodami rzeczными lub pozostającymi pod wpływem okresowych spływów wód powierzchniowych albo ruchomych wód gruntowych. Łęgi dębowo-wiązowo-jesionowe są w Polsce wyraźnie zróżnicowane pod względem ekologicznym na dwie grupy: łęgi w dolinach wielkich rzek, w których podstawowym czynnikiem ekologicznym są okresowe zalewy wodami rzeczными oraz łęgi poza dolinami, zajmujące stanowiska w dolinkach małych cieków, wilgotnych a żyznych zagłębieniach, rynnach terenowych, wąwozach itp.; ich charakter zdeterminowany jest przez ruch wody, zwykle jednak nieprzybierający charakteru zalewu powierzchniowego. Łęgi odcięte od wpływów zalewu wodami rzeczными, np. pozostawione za wałami przeciwpowodziowymi, podlegają też przekształceniu w kierunku łąk. Typowy łąg dębowo-wiązowo-jesionowy jest zbiorowiskiem o zróżnicowanej strukturze pionowej i przestrzennej z wyraźnie zaznaczoną zmiennością sezonową. W postaci najlepiej wykształconej drzewostan ma na ogół niezbyt duże zwarcie, przeciętnie od 50-60%, i składa się z dwóch, a niekiedy z trzech warstw. W wyższej warstwie głównymi gatunkami są dąb szypułkowy *Quercus robur* oraz jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*. W niższych warstwach występują głównie wiąz: szypułkowy *Ulmus laevis*, polny *U. minor*, rzadziej górski *U. glabra* oraz klon polny *Acer campestre*, jabłoń dzika *Malus sylvestris*, czeremcha zwyczajna *Padus avium*, lipa drobnolistna *Tilia cordata*, grab zwyczajny *Carpinus betulus*, olsza czarna *Alnus glutinosa*, klon pospolity *Acer platanoides* i jawor *A. pseudoplatanus*, a sporadycznie także topole: biała *Populus alba* i czarna *P. nigra* oraz wierzby: biała *Salix alba* i krucha *S. fragilis*. Charakterystyczna dla łągów wiązowo-jesionowych jest bujna i wielogatunkowa warstwa krzewów, w której oprócz odnowienia drzew, zwykle wiązów, a rzadziej dębu, występują najczęściej: dereń świdwa *Cornus sanguinea*, szakłak pospolity *Rhamnus catharticus*, głóg dwuszyjkowy *Crataegus laevigata*, bez czarna *Sambucus nigra*, trzmielina pospolita *Euonymus europaeus*, kalina koralowa *Viburnum opulus*, porzeczka czerwona *Ribes spicatum*, czeremcha zwyczajna *Padus avium* oraz i leszczyna pospolita *Corylus avellana*. Bogata pod względem składu

florystycznego oraz wewnętrznie zróżnicowana na kilka poziomów warstwa zielna pokrywa często całą powierzchnię płatów i składa się głównie z bylin o dużych wymaganiach glebowych, wśród których liczną grupę stanowią rozwijające się wczesną wiosną geofity, nadające zbiorowisku swoisty wygląd w tym okresie. Łanowo pojawia się wtedy ziarnopłon wiosenny *Ficaria verna*, złoć żółta *Gagea lutea*, zawilce: żółty *Anemone ranunculoides* i gajowy *A. nemorosa*, piżmaczek wiosenny *Adoxa moschatellina*, kokorycze: pusta *Corydalis cava* i wątła *C. intermedia*, śledziennica skrętolistna *Chrysosplenium alternifolium* (zwłaszcza w łągach poza dolinami rzecznyymi), miodunka ćma *Pulmonaria obscura* i czworolist pospolity *Paris quadrifolia*. Na niektórych stanowiskach występują dwie, rzadkie w Polsce, wczesnowiosenne rośliny z rodziny amarylkowatych *Amaryllidaceae*: śnieżyczka przebiśnieg *Galanthus nivalis* i śnieżycza wiosenna *Leucoium vernalis*. Później rozwijają się inne gatunki typowe dla żyznych i wilgotnych lasów liściastych, np. czyściec leśny *Stachys sylvatica*, czartawa pospolita *Circaea lutetiana*, niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere*, kostrzewa olbrzymia *Festuca gigantea*, a także gatunki o szerszych amplitudach socjologiczno-ekologicznych, takie jak: czosnaczek pospolity *Alliaria petiolata*, kuklik pospolity *Geum urbanum*, bluszcz kurdybanek *Glechoma hederacea*, przytulia czepna *Galium aparine*, jasnota plamista *Lamium maculatum* oraz podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, trędownik bulwiasty *Scrophularia nodosa*, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, prosownica rozpięchła *Milium effusum* i turzyca leśna *Carex sylvatica*. Stałym gatunkiem runa, a niekiedy nawet panującym, jest pospolita w różnych zbiorowiskach leśnych i zaroślowych dolin rzecznych jeżyna popielica *Rubus caesius*. Pospolity, a niekiedy łanowo występujący, jest też skrzyp zimowy *Equisetum hyemale*. Siedlisko występuje nad większymi ciekami w całym zasięgu terytorialnym nadleśnictwa, głównie nad Odrą i Jezierzycą.

Zagrożenia potencjalne dla siedliska:

- Zmiana stosunków wodnych poprzez regulację cieków oraz odwadnianie terenu;
- Neofityzacja w wyniku procesów spontanicznych (niekiedy zmiana stosunków świetlnych prowadzić może do masowego rozprzestrzeniania się niepożądanego i ekspansywnego turzycy drżączkowej *Carex brizoides* lub obcego niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora*);
- Nasilonie procesy gwałtowności wynikające z trwale zaburzonych stosunków wodnych i odizolowania powierzchni z siedliskiem od systematycznych zalewów;
- W odniesieniu do płatów siedlisk stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 i OZW Dolina Łachy PLH020003 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa zagrożenia odnotowane w ramach *Planu zadań ochronnych* zawarte są w tabelach w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

Wskazania ochronne:

- W cięciach rębnych dbać o zachowanie i odtworzenie zasobów rozkładającego się drewna oraz o zachowanie nienaruszonych fragmentów starych drzewostanów;
- Pozostawianie drzew zamierających i martwych, tak by osiągnąć odpowiednie zasoby rozkładającego się drewna;
- Pozostawianie starych brzoź, osik, olszy i grabów (gatunki „dziuplotwórcze”);

- Eliminacja gatunków obcego pochodzenia, jak np. topola kanadyjska *Populus x canadensis*, jesion pensylwański *Fraxinus pennsylvanica*; dotyczy także warstwy krzewów;
- Tolerowanie lokalnych zabagnień pojawiających się z naturalnych przyczyn;
- W stosunku do płatów siedlisk stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 i OZW Dolina Łachy PLH020003 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu zadań ochronnych* zawarte w tabelach w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

Poniższe zestawienie obejmuje wszystkie siedliska przyrodnicze stanowiące przedmioty ochrony obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (projektowanych specjalnych obszarach ochrony siedlisk), zinwentaryzowane powierzchniowo (zajmujące powyżej 50% powierzchni wydzieleń) na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów. Proponowany skład jest zgodny z naturalnym składem gatunkowym leśnych siedlisk przyrodniczych.

Tabela 83. Zestawienie ustalonych typów drzewostanu i składów odnowieniowych upraw dla leśnych siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony ostoi siedliskowych ze składami naturalnych typów lasu w obszarach Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, OZW Dolina Łachy PLH020003, OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079 i OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053

Typ siedliska przyrodniczego	TSL	TD	Naturalny skład gatunkowy	Ustalony skład odnowienia	Pow. wydzieleń (liczba)
OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018					
9170	wydzienienia nieleśne - bagna				0,72 (2)
	BMŚW	LP-DB	Db 40, Lp 30, inne 30	Db 40, Lp 30, inne 30	1,84 (1)
	LŁ	LP-DB			1361,85 (323)
	LMŚW	LP-DB			26,19 (8)
	LŚW	LP-DB			70,87 (21)
91E0	LŁ	OL-JS			Js 40, Ol 30, Jw i inne 30
	LW	OL-JS	0,84 (1)		
91F0	wydzienienia nieleśne - bagna				0,84 (1)
	LŁ	JS-WZ-DB	Db 30, Wz 30, Js 30, inne 10	Db 30, Wz 30, Js 30, inne 10	182,09 (57)
	LŚW	JS-WZ-DB			7,92 (4)
OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002					
9170	BMŚW	LP-DB	Db 40, Lp 30, inne 30	Db 40, Lp 30, inne 30	4,04 (1)
	LMŚW	LP-DB			58,22 (12)
	LMW	LP-DB			24,44 (10)
	LW	LP-DB			11,87 (3)
	OL	LP-DB			2,70 (1)

Typ siedliska przyrodniczego	TSL	TD	Naturalny skład gatunkowy	Ustalony skład odnowienia	Pow. wydzieleni (liczba)
	OLJ	LP-DB			2,70 (1)
9190	LMŚW	DB	Db 70, inne 30	Db 70, inne 30	26,67 (5)
	LMW	DB			12,53 (1)
	LW	DB			6,89 (2)
91E0	wydzielenia nieleśne - bagna				0,22 (1)
	LMW	OL-JS	Js 40, Oi 30, Jw i inne 30	Js 40, Oi 30, Jw i inne 30	30,61 (24)
	LW	OL-JS			40,27 (14)
	OL	OL-JS			52,51 (17)
	OLJ	OL-JS			23,79 (12)
91F0	LW	JS-WZ-DB	Db 30, Wz 30, Js 30, inne 10	Db 30, Wz 30, Js 30, inne 10	45,62 (9)
OZW Dolina Łachy PLH020003					
9170	LMŚW	LP-DB	Db 40, Lp 30, inne 30	Db 40, Lp 30, inne 30	3,10 (1)
	LMW	LP-DB			1,4 (1)
	LŚW	LP-DB			3,21 (1)
	LW	LP-DB			12,11(5)
91E0	wydzielenia nieleśne - bagna				0,86 (1)
	LW	OL-JS	Js 40, Oi 30, Jw i inne 30	Js 40, Oi 30, Jw i inne 30	32,36 (12)
	OL	OL-JS			12,03 (6)
	OLJ	OL-JS			2,01 (1)
91F0	LW	JS-WZ-DB	Db 30, Wz 30, Js 30, inne 10	Db 30, Wz 30, Js 30, inne 10	12,84 (2)
OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079					
9170	LŚW	LP-DB	Db 40, Lp 30, inne 30	Db 40, Lp 30, inne 30	16,66 (8)
	LW	LP-DB			64,47 (16)
9190	LMŚW	DB	Db 70, inne 30	Db 70, inne 30	5,51 (2)
	LŚW	DB			28,99 (10)
	LW	DB			5,49 (4)
91E0	LW	OL-JS	Js 40, Oi 30, Jw i inne 30	Js 40, Oi 30, Jw i inne 30	9,48 (8)
OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053					
9170	LMŚW	LP-DB	Db 40, Lp 30, inne 30	Db 40, Lp 30, inne 30	2,53 (2)
9190	LMŚW	DB	Db 70, inne 30	Db 70, inne 30	10,93 (3)
	LMW	DB			20,87 (7)
	LŚW	DB			1,52 (1)
	LW	DB			3,94 (3)

V.2.2. SIEDLISKA NIELEŚNE

3150 - STARORZECZA I NATURALNE EUTROFICZNE ZBIORNIKI WODNE ZE ZBIOROWISKAMI Z NYMPHEION, POTAMION

Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje szeroką grupę naturalnych zbiorników wodnych o różnym statusie troficznym (głównie: mezo- i eutroficznych) oraz różnej genezie (naturalne jeziora, naturalne drobne zbiorniki wodne, starorzecza). Starorzecza są starymi korytami rzek odciętych w wyniku wyżłobienia (odcienienia) przez rzekę nowego koryta. Wyróżniają się zwykle półkolistym kształtem wynikającym z procesów erozyjno-akumulacyjnych w korycie rzeczonym prowadzących do powstania zakoli i meandrów. Najczęściej są to zbiorniki wód nieprzepływowych o słabej dynamice mas wodnych. Wiele spośród nich jest silnie wypłyconych. Wody, podobnie jak w jeziorach eutroficznych, charakteryzują się znaczną zawartością związków pokarmowych, co jest związane ze sposobem zasilania (możliwy okresowy dopływ żyznych wód rzecznych). Powierzchnia zbiornika może być pokryta na dużym obszarze przez pleustofity (np. tzw. rzęsy wodne, salwinia pływająca itp.), co ogranicza rozwój roślinności dennej. Możliwe jest występowanie zakwitów wody utworzonych przez glony, także tych wywołanych przez sinice. Gatunki roślin typowe dla siedliska to: rogatek sztywny *Ceratophyllum demersum*, wywłócznik kłosowy *Myriophyllum spicatum*, wywłócznik okółkowy *M. verticillatum*, przętka pospolita *Hippuris vulgaris*, włosienicznik krążkolistny *Batrachium circinatum*, zamętlica błotna *Zannichellia palustris*, moczarka kanadyjska *Elodea canadensis*, grążel żółty *Nuphar lutea*, grzybień białe *Nymphaea alba*, grzybieńczyk wodny *Nymphoides peltata*, kotewka orzech wodny *Trapa natans*, rdestnica grzebieniasta *Potamogeton pectinatus*, rdestnica kędzierzawa *P. crispus*, rdestnica lśniaca *P. x nitens*, rdestnica nitkowata *P. filiformis*, rdestnica ostrolistna *P. acutifolius*, rdestnica pływająca *P. natans*, rdestnica połyskująca *P. lucens*, rdestnica przeszyta *P. perfoliatus*, rdestnica stępiona *P. obtusifolius*, rdestnica ścieśniona *P. compressus*, rdestnik ziemnowodny *Polygonum amphibium*, okrężnica bagienna *Hottonia palustris*, osoka aloesowata *Stratiotes aloides*, rzęsa drobna *Lemna minor*, rzęsa garbata *L. gibba*, rzęsa trójrowkowa *L. trisulca*, spirodela wielokorzeniowa *Spirodela polyrhiza*, wgłębka wodna *Riccia fluitans*, wgłębik pływający *Ricciocarpus natans*, żabiściek pływający *Hydrocharis morsus-ranae*, salwinia pływająca *Salvinia natans*, mech zdrojek *Fontinalis antipyretica*, jeziorza morska *Najas marina* i wiele innych. Siedlisko występuje w dolinie Odry, w obrębie OZW Łęgi Odrzańskie.

Zagrożenia potencjalne dla siedliska:

- Rozproszony zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych z powodu działalności związanej z m.in. rolnictwem;
- Wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfianek;
- W odniesieniu do płatów siedlisk stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa zagrożenia odnotowane w ramach *Planu zadań ochronnych* zawarte są w tabeli w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

Wskazania ochronne:

Ochrona starorzeczy powinna obejmować m.in. zachowanie właściwych warunków hydrologicznych i objęcie szczególną ochroną otoczenia starorzeczy i drobnych naturalnych zbiorników eutroficznych. Realizacja zabiegów gospodarczych w bezpośrednim sąsiedztwie starorzeczy powinna uwzględniać potrzebę ochrony strefy brzegowej zbiorników i nadbrzeżnych zadrzewień. W stosunku do płatów siedlisk stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu zadań ochronnych* zawarte w tabeli w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

***6120 - CIEPŁOLUBNE ŚRÓDLĄDOWE MURAWY NAPIASKOWE - SIEDLIKO PRIORYTETOWE**

Ciepielubne murawy napiaskowe występują w miejscach suchych i nasłonecznionych, na piaskach aluwialnych w dolinach dużych rzek, na wydmach śródlądowych, na piaszczystych obszarach morenowych, na piaszczystych madach w dolinach rzek, na piaskach dolinowych oraz sandrowych, a także na siedliskach antropogenicznych, jak nasypy, żwirownie. Mają postać niskich, luźnych, barwnych i stosunkowo bogatych florystycznie muraw o wyraźnie kępkowej strukturze. Rozwijają się w kompleksie z użytkowanymi łąkami świeżymi ze związku *Arrhenatherion elatioris*, płatami muraw bliźniczkowych z rzędu *Nardetalia* i muraw szczotlichowych ze związku *Corynephorion canescentis* oraz muraw kserotermicznych klasy *Festuco-Brometea*. Na gruntach w zarządzie nadleśnictwa stwierdzono jeden płat siedliska położony w pobliżu miejscowości Tarchalice.

Potencjalne zagrożenia dla siedliska:

Głównym zagrożeniem dla trwałości i funkcjonowania ciepłolubnych muraw napiaskowych jest sukcesja wtórna oraz bezpośrednio niszczenie siedliska w wyniku silnej antropopresji (zabudowa itp.).

Wskazania ochronne:

Utrzymanie pełnej zmienności zbiorowisk ciepłolubnych muraw napiaskowych i zachowanie bogactwa florystycznego tych siedlisk wymaga podjęcia zabiegów ochrony czynnej polegających głównie na usuwaniu nalotu drzew i krzewów, wypasaniu lub koszeniu.

6210 - MURAWY KSEROTERMICZNE *FESTUCO-BROMETEA*

Murawy kserotermiczne to ciepłolubne zbiorowiska trawiaste o charakterze stepowym, których występowanie uwarunkowane jest warunkami klimatycznymi, glebowymi i orograficznymi. Spotykane są głównie w południowo-wschodniej i południowej części Europy. Ekstrazonalnie występuje na terenie całego kontynentu, zajmując zasobne w węglan wapnia stoki w dolinach dużych rzek lub wychodnie skał wapiennych. Są to zbiorowiska mające postać barwnych muraw, o bogatej i zróżnicowanej florze, często z udziałem gatunków reliktowych oraz rzadkich. Występują zwykle na rozległych stokach pagórków, wąwozów, stromych zboczach w dolinach rzecznych, utrwalonych piarżyskach u podnóża skał wapiennych, a także na półkach i ścianach skalnych, na wychodniach skał wapiennych, a nawet na eksponowanych ku południowi sztucznych stokach nasypów, wykopów czy hałd. Typowe gatunki roślin to: aster gawędka *Aster amellus*, ostrożeń pannoński *Cirsium pannonicum*, oman wąskolistny *Inula ensifolia*, kosaciec bezlistny *Iris aphylla*, len złocisty *Linum flavum*, len włochaty *Linum hirsutum*, dziewięciśń popłocholistny *Carlina onopordifolia*, szypłin

jedwabisty *Dorycnium germanicum*, dzwonek boloński *Campanula bononensis*, dzwonek syberyjski *Campanula sibirica*, storczyk purpurowy *Orchis purpurea*, pszeniec różowy *Melampyrum arvense*, mikołajek polny *Eryngium campestre*, miłek wiosenny *Adonis vernalis*, goryczka krzyżowa *Gentiana cruciata*, wężymord stepowy *Scorzonera purpurea*, fiołek skalny *Viola rupestris*, sesleria błotna *Sesleria uliginosa*, turzyca niska *Carex humilis*, turzyca Michela *Carex michelii*, turzyca wczesna *Carex praecox*, jaskier illiryjski *Ranunculus illyricus*, starzec srebrzysty *Senecio erucifolius*, starzec polny *Senecio integrifolius*, żebrzyca roczna *Seseli annuum*, ostnica Jana *Stipa joannis*, rutewka pojedyncza *Thalictrum simplex*, przetacznik ząbkowany *Veronica austriaca*, perz siny szczeciniasty *Elymus hispidus subsp. barbulatus*, kostrzewa bruzdkowana *Festuca rupicola*, lebidka pospolita *Origanum vulgare*, czyściec prosty *Stachys recta*, czyścica storzyszek *Clinopodium vulgare*, kłosownica pierzasta *Brachypodium pinnatum*, rzepik pospolity *Agrimonia eupatoria*, oman szlachtawa *Inula conyza*, turzyca sina *Carex flacca*, komonicznik skrzydlastostrąkowy *Tetragonolobus maritimus subsp. siliquosus*, marzanka barwierska *Asperula tinctoria*, przytulia północna *Galium boreale*. Na gruntach w zarządzie nadleśnictwa stwierdzono jeden płat siedliska położony nad Odrą, w obrębie OZW Łęgi Odrzańskie.

Potencjalne zagrożenia dla siedliska:

Głównym zagrożeniem dla trwałości i funkcjonowania muraw kserotermicznych jest sukcesja wtórna oraz zalesienia gruntów porolnych. W odniesieniu do płatów siedlisk stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa zagrożenia odnotowane w ramach *Planu zadań ochronnych* zawarte są w tabeli w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

Wskazania ochronne:

Utrzymanie pełnej zmienności zbiorowisk muraw kserotermicznych i zachowanie bogactwa florystycznego tych siedlisk wymaga podjęcia zabiegów ochrony czynnej polegających głównie na usuwaniu nalotu drzew i krzewów, wypasaniu lub koszeniu. W stosunku do płatów siedlisk stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu zadań ochronnych* zawarte w tabeli w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

6410 - ZMIENNOWILGOTNE ŁĄKI TRZĘŚLICOWE MOLINION

Omawiane siedlisko przyrodnicze jest jedną z najbardziej zróżnicowanych półnaturalnych formacji łąkowych powstałych na skutek ekstensywnej gospodarki człowieka. Łąki te wyróżniają się wielogatunkową strukturą i swoistą fenologią rozwoju, a ich amplituda ekologiczna jest bardzo szeroka. Powstają zarówno na podłożach zasobnych, jak i mezotroficznych oraz oligotroficznych, wilgotnych i świeżych. Specyficzną cechą siedliska jest zmienny poziom wody gruntowej w ciągu roku, stanowiący zasadniczy element różnicujący i decydujący o wykształceniu się swoistej roślinności.

Fizjonomicznie łąki trzęślicowe odznaczają się stałym udziałem trzęślicy modrej *Molinia caerulea*, która ma jednak małą wartość diagnostyczną. Najwierniejsze i zarazem najlepsze gatunki reprezentatywne dla tego typu biotopu to: kosaciec syberyjski *Iris sibirica*, goryczka wąskolistna *Gentiana pneumonanthe*, mieczyk dachówkowaty *Gladiolus imbricatus*, goździk pyszny *Dianthus*

superbus, nasięźrzał pospolity *Ophioglossum vulgatum*, przytulia północna *Galium boreale*, okrzyń łąkowy *Laserpitium prutenicum*, czarcikęs łąkowy *Succisa pratensis*, sierpiak barwierski *Serratula tinctoria*, oman wierzbolistny *Inula salicina*, bukwnica zwyczajna *Betonica officinalis*. Rozwój łąk trzęślicowych bywa najczęściej efektem melioracji torfowisk przejściowych lub niskich. Osuszenie tych siedlisk spowodowało wymuszenie w okresie wegetacyjnym znacznych ruchów pionowych wody w glebie. Zmienność poziomu zwierciadła wody gruntowej, która utrzymuje się wysoko wiosną i jesienią, a opada nisko lub bardzo nisko w pełni lata, daje możliwość koegzystencji wielu gatunkom roślin, często o skrajnie różnych wymaganiach siedliskowych, charakterystycznych dla omawianego siedliska przyrodniczego. Innym ważnym czynnikiem wpływającym na wykształcenie się łąk trzęślicowych było ekstensywne ich użytkowanie. Sianokosy rozpoczynano zwykle jesienią i wykonywano bardzo rzadko, nawet co kilka (np. 3–5) lat. Siedlisko występuje w obrębie obszarów Natura 2000 OZW Zagórzyckie Łąki, OZW Dębniańskie Mokradła oraz OZW Dolina Łachy.

Zagrożenia potencjalne dla siedliska:

Najpoważniejszym zagrożeniem dla łąk zmiennowilgotnych związku *Molinion* jest odchodzenie od tradycyjnej, ekstensywnej gospodarki łąkarskiej powodujące uruchomienie procesu zarastania (sukcesja) lub dominację gatunków ekspansywnych. W efekcie zostaje zaburzona struktura i funkcja zbiorowisk, zanikają rzadkie gatunki charakterystyczne i stopniowo zmniejsza się areal łąk. W odniesieniu do płatów siedlisk stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, OZW Dolina Łachy PLH020003 i OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa zagrożenia odnotowane w ramach *Planu zadań ochronnych* zawarte są w tabelach w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

Wskazania ochronne:

Dla utrzymania odpowiedniego stanu siedlisko powinno być użytkowane we właściwy dla tego typu łąki sposób, poprzez odkrzaczenie i okresowe koszenie (raz na 2-3 lata) połączone z usuwaniem biomasy z powierzchni siedliska. W stosunku do płatów siedlisk stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, OZW Dolina Łachy PLH020003 i OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu zadań ochronnych* zawarte w tabelach w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

6440 - ŁĄKI SELERNICOWE *CNIDION DUBII*

Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje ekstensywnie użytkowane łąki niżowe, będące pod wpływem okresowych zalewów lub wyraźnie zmiennych warunków wilgotnościowych. Łąki selernicowe skupiają się głównie w środkowych i dolnych odcinkach dolin dużych rzek, a także w ujściowych odcinkach dolin ich dopływów. Niekiedy można spotkać je także na niewielkich, śródleśnych lub śródpolnych łąkach albo w kompleksach rozległych łąk nad jeziorami, gdy w podłożu zalega kreda jeziorna. W ich składzie zaznacza się większy lub mniejszy udział gatunków łąkowych, typowych dla miejsc okresowo zalewanych, o zmiennej wilgotności. W płatach najczęściej notujemy liczny udział selernicy żyłkowej *Cnidium dubium* lub czosnku kątowatego *Allium angulosum*. Zwykle płaty łąk selernicowych występują między łąkami trzęślicowymi lub łąkami świeżymi a turzycowiskami,

w miejscach o zróżnicowanym reliefie dna dolin. Przeważnie są małopowierzchniowe, rzadziej tworzą większe skupienia. Koszone są zwykle raz w roku, dość późno. Do gatunków wyróżniających ten zespół zalicza się: fiołka mokradłowego *Viola stagnina*, turzycę wczesną *Carex praecox* i wiechlinę wąskolistną *Poa angustifolia*, chociaż udział ostatniego gatunku wydaje się mało istotny. Do gatunków charakterystycznych dla związku *Cnidion dubii* należą: konitrut błotny *Gratiola officinalis*, sit czarny *Juncus atratus*, tarczycza oszczepowata *Scutellaria hastifolia*, fiołek drobny *Viola pumila* i fiołek wyniosły *Viola elatior*, a do gatunków wyróżniających związek - groszek błotny *Lathyrus palustris* i gęsiówka Gerarda *Arabis planisiliqua*. Siedlisko występuje w dolinie Odry, w obrębie OZW Łęgi Odrzańskie.

Zagrożenia potencjalne dla siedliska:

- Intensywne koszenie lub intensyfikacja;
- Zaprzestanie użytkowania kośnego;
- Parkingi samochodowe i miejsca postojowe;
- Rurociągi;
- Obce gatunki inwazyjne;
- Problematyczne gatunki rodzime;
- Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę;
- Ewolucja biocenotyczna, sukcesja;
- Usuwanie trawy pod grunty orne;
- Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie;
- W odniesieniu do płatów siedlisk stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa zagrożenia odnotowane w ramach *Planu zadań ochronnych* zawarte są w tabeli w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

Wskazania ochronne:

Zachowanie łąk selernicowych wymaga ekstensywnego, ale systematycznego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego. Koszenie jest istotnym czynnikiem ograniczającym sukcesję wtórną. W przypadku zaniechania gospodarowania należy łąkę kosić w ramach zabiegów ochrony czynnej. Łąki selernicowe nie powinny być także poddawane intensyfikacji gospodarowania, w tym nawożeniu, częstemu koszeniu, wypasaniu oraz przeorywaniu i podsiewaniu traw. Bardzo ważny jest ponadto zmienny reżim warunków hydrologicznych, czyli zachowanie okresowych zalewów. Łąk selernicowych nie powinno się osuszać. W stosunku do płatów siedlisk stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu zadań ochronnych* zawarte w tabeli w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

6510 - EKSTENSYWNE UŻYTKOWANE NIŻOWE ŁĄKI ŚWIEŻE *ARRHENATHERION*

Do tego siedliska zaliczają się bogate w gatunki, mezofilne łąki występujące od równin po tereny podgórskie, koszone po zakwitnięciu traw - raz, maksymalnie dwa razy w roku i umiarkowanie nawożone. Charakterystyczną cechą siedliska jest jego duża dynamika oraz ścisły związek z formą

i intensywnością gospodarki łąkarskiej. Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże występują przede wszystkim na obrzeżach i w zmeliorowanych fragmentach dolin rzecznych i wilgotnych kotlin, a także w kompleksach z polami uprawnymi i na przydrożach. Do gatunków reprezentatywnych dla siedliska należą przede wszystkim rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius*, bodziszek łąkowy *Geranium pratense*, szczaw rozpierzchły *Rumex thyrsoflorus*, dzwonek rozpierzchły *Campanula patula*, pępawa dwuletnia *Crepis biennis*, przytulia pospolita *Galium mollugo*, świerzbica polna *Knautia arvensis*, pasternak zwyczajny *Pastinaca sativa*, kozibród wschodni *Tragopogon orientalis* i łąkowy *T. pratensis*. Najczęściej notowane spośród traw to: stokłosa miękka *Bromus hordeaceus*, kupkówka pospolita *Dactylis glomerata*, konietlica łąkowa *Trisetum flavescens*, tymotka łąkowa *Phleum pratense*, wiechlina łąkowa *Poa pratensis* i zwyczajna *P. trivialis* oraz wyczyniec łąkowy *Alopecurus pratensis*. Natomiast z roślin dwuliściennych z największą stałością występują: rogownica pospolita *Cerastium holosteoides*, kminek zwyczajny *Carum carvi*, marchew zwyczajna *Daucus carota*, barszcze: zwyczajny *Heracleum sphondylium* i syberyjski *H. sibiricum*, krwawnik pospolity *Achillea millefolium*, jastrun właściwy *Leucanthemum vulgare*, chaber łąkowy *Centaurea jacea*, brodawnik zwyczajny *Leontodon hispidus*, mniszek pospolity *Taraxacum officinale*, motylkowe: komonica zwyczajna *Lotus corniculatus*, groszek łąkowy *Lathyrus pratensis* oraz koniczyny: łąkowa *Trifolium pratense* i drobnogłówkowa *T. dubium*. Łąki świeże wykształcają się zarówno na powierzchniach płaskich, jak i nachylonych, przy różnych ekspozycjach. Siedlisko występuje w obrębie obszarów Natura 2000 OZW Zagórzyckie Łąki, OZW Dębniańskie Mokradła oraz OZW Dolina Łachy.

Zagrożenia potencjalne dla siedliska:

Z powodu swego antropogenicznego charakteru, łąki świeże są bezpośrednio uzależnione od użytkowania kośnego i nawożenia, rzadziej koszenia połączonego z ograniczonym wypasem. W odniesieniu do płatów siedlisk stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa zagrożenia odnotowane w ramach *Planu zadań ochronnych* zawarte są w tabelach w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

Wskazania ochronne:

Zachowanie łąk niżowych wymaga utrzymania tych zabiegów na poziomie niskiej lub średniej intensywności. Dla utrzymania odpowiedniego stanu powinno być ono użytkowane we właściwy dla tego typu łąki sposób. W stosunku do płatów siedlisk stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu zadań ochronnych* zawarte w tabelach w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

V.2.3. MONITORING SIEDLISK PRZYRODNICZYCH

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzony jest monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. Projekt ten realizowany jest na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska przez Instytut Ochrony Przyrody PAN

i finansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W ramach prac nad monitoringiem podstawowym w 2010 roku, przeprowadzono badania terenowe na dwóch powierzchniach monitoringowych, znajdujących się poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa:

- Siedlisko 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe *Molinion* - 2 stanowiska

Tabela 84. Zestawienie wyników monitoringu siedlisk przyrodniczych prowadzonego w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów

Lokalizacja stanowiska	Obszar Natura 2000	Kod siedliska	Nazwa stanowiska	Rok badań	Ocena ogólna	Perspektywy zachowania	Specyficzna struktura i funkcje siedliska	Powierzchnia siedliska
Poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów	OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053	6410	Zagórzyce 1	2010	FV	U1	U1	FV
Poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Wołów	OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053	6410	Zagórzyce 2	2010	U1	FV	U1	FV

V.3. ZADRZEWIENIA I ZAKRZACZENIA NA TERENACH ZARZĄDZANYCH PRZEZ NADLEŚNICTWO WYSTĘPUJĄCE W FORMIE POWIERZCHNIOWEJ I CENNE PUNKTOWE

Istnienie zadrzewień śródpolnych ma bardzo duże znaczenie dla rozwoju fauny i flory otwartych przestrzeni oraz stref przejściowych. Wykorzystywane są jako miejsca odpoczynku podczas migracji dużych ssaków, chronią i wzbogacają glebę, są siedliskiem roślin i zwierząt, łagodzą susze, są schronieniem dla ssaków i innych zwierząt. Zadrzewienia i zakrzewienia mają pozytywny wpływ na „przełamywanie” monotoności krajobrazu polno-łąkowego. Zadrzewienia w formie liniowej (wzdłuż rowów i miedz) ograniczają również szkody powodowane przez erozję wietrzną na sąsiadujących polach. Ogólna powierzchnia zadrzewień i zakrzaczeń w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów wynosi 263,69 ha.

Tabela 85. Zestawienie tabelaryczne wybranych zadrzewień i zakrzewień występujących w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Leśnictwo oddz. pododdz.	Gatunek panujący	Pow. [ha]	Wiek gat. pan.	Ogólny opis, skład gatunkowy
1	01-10-f	BRZ	0,95		PS: ZAKRZEW: BRZ
2	01-10-n	BRZ	0,45	25	R: ZADRZEW: BRZ 25;SAMOS: SO 15
3	01-11-c	DB	0,64	140	Ł: ZADRZEW: DB 140;ZAKRZEW: SO ,CZM.P 0
4	01-15-x	SO	0,57	110	L-CTWO: ZADRZEW: SO 110

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Leśnictwo oddz. pododdz.	Gatunek panujący	Pow. [ha]	Wiek gat. pan.	Ogólny opis, skład gatunkowy
5	03-16A-f	OL	0,50	40	BAGNO: ZADRZEW: OL 40,OS 30;ZAKRZEW: ŚL.T ,BEZ.C 0
6	03-18-h	IWA	8,03		Ł: ZAKRZEW: IWA ,ŚL.T 0,GŁG 0
7	03-18-j	IWA	4,71		Ł: ZAKRZEW: IWA ,ŚL.T 0
8	03-21-t	AK	0,11	70	STAW RYB: ZADRZEW: AK 70,WZ 70
9	02-32-c	LP	0,58	50	PS: ZADRZEW: LP 50,DB 60,GR 40,DB 30;ZAKRZEW: ŚL.T
10	02-32-f	ŚL.T	0,45		BAGNO: ZAKRZEW: ŚL.T
11	02-32-g	WB	0,77	50	BAGNO: ZADRZEW: WB 50,WZ 50,DB 50,LP 50,DB 70,WZ 70
12	02-36-f	WB	1,06		BAGNO: ZAKRZEW: WB
13	02-36-i	WB	1,96		BAGNO: ZAKRZEW: WB ,WZ 0,KL 0,LP 0
14	01-38-k	ŚL.T	0,13		BAGNO: ZAKRZEW: ŚL.T
15	01-38-l	OL	0,17	60	BAGNO: ZADRZEW: OL 60,SO 90;ZAKRZEW: ŚL.T
16	02-42-b	DB	0,33	95	BAGNO: ZADRZEW: DB 95,DB 25;ZAKRZEW: WB
17	02-42-f	WB	5,55		ZBIORNIK: ZAKRZEW: WB
18	02-42-k	WB	0,42		BAGNO: ZAKRZEW: WB
19	02-42-n	WB	1,57	70	BAGNO: ZADRZEW: WB 70,OL 30,JS 40;ZAKRZEW: WB
20	01-46-j	SO	0,30	60	BAGNO: ZADRZEW: SO 60;ZAKRZEW: ŚL.T
21	02-49-g	OL	1,01	25	PL ŁOW-R: ZADRZEW: OL 25,OL 35
22	02-50-a	DB	6,33	140	BAGNO: ZADRZEW: DB 140;ZAKRZEW: WB ,ŚL.T 0
23	02-50-m	WB	0,18		BAGNO: ZAKRZEW: WB
24	02-51-f	OL	2,00	60	BAGNO: ZADRZEW: OL 60,OL 30;ZAKRZEW: WB
25	02-52-b	WB	0,38		BAGNO: ZAKRZEW: WB
26	02-53-b	WB	0,77	69	BAGNO: ZADRZEW: WB 69,WB 80,TP 44;ZAKRZEW: WB
27	01-60-f	SO	0,50	20	PS: ZADRZEW: SO 20,LP 50
28	02-65-f	SO	0,24	75	CMENT: ZADRZEW: SO 75,DB 75,LP 110,LP 55
29	01-69-a	OL	0,79	65	Ł: ZADRZEW: OL 65,OL 20
30	01-72-g	BRZ	0,14	30	PS: ZADRZEW: BRZ 30
31	01-72-h	SO	0,59	30	PS: ZADRZEW: SO 30,BRZ 40,GR 40,AK 40;ZAKRZEW: CZM.P
32	01-72-p	BRZ	0,15	38	TURYST: ZADRZEW: BRZ 38,SO 38
33	02-76-f	DB	0,74	130	PS: ZADRZEW: DB 130,KL.P 80,ŚW 35
34	02-76-g	AK	1,23	75	PS: ZADRZEW: AK 75,KL 75,DB 130,SO 75,KSZ 75,DB 75;ZAKRZEW: AK ,ŚW 0,KL 0,GŁG 0,DB 0
35	02-76-h	AK	0,23	75	PS: ZADRZEW: AK 75,DB 75,DB 130;ZAKRZEW: AK ,CZM 0,BEZ.C 0,DB 0
36	02-77-a	DB	1,13	119	BAGNO: ZADRZEW: DB 119,WZ 127,KL.P 69,WB 69,WZ 69,TP 69,GR 59,WZ 40,KL.P 40
37	03-89-d	SO	0,26	80	PARKING L: ZADRZEW: SO 80,DB 80,DB 120,BRZ 60,ŚW 80
38	02-93-d	TP	0,72	50	PL ŁOW-PS: ZADRZEW: TP 50
39	02-95-a	DB	0,14	120	L-CTWO: ZADRZEW: DB 120,DB 101,LP 86
40	02-98-a	DB	3,52	110	BAGNO: ZADRZEW: DB 110
41	02-98-b	DB	2,52	110	PL ŁOW-PS: ZADRZEW: DB 110,OS 41,WB 41;ZAKRZEW: DB ,WZ 0
42	02-99-d	DB	1,84	160	PL ŁOW-Ł: ZADRZEW: DB 160

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Leśnictwo oddz. pododdz.	Gatunek panujący	Pow. [ha]	Wiek gat. pan.	Ogólny opis, skład gatunkowy
43	03-101-c	OL	1,05	50	Ł: ZADRZEW: OL 50,OL 35;ZAKRZEW: KRU ,IWA 0,OL 0,CZM 0
44	03-101-f	OL	0,44	40	BAGNO: ZADRZEW: OL 40,BRZ 40;ZAKRZEW: CZM ,KRU 0,AK 0,JRZ 0
45	03-101-g	JB	0,30	60	R: ZADRZEW: JB 60
46	03-102-f	DB	1,53	90	BAGNO: ZADRZEW: DB 90;ZAKRZEW: IWA ,KRU 0,BRZ 0
47	03-102-j	OL	0,71	35	BAGNO: ZADRZEW: OL 35,BRZ 35;ZAKRZEW: KRU ,IWA 0,CZM 0,BRZ 0
48	03-102-l	BRZ	0,11		BAGNO: ZAKRZEW: BRZ ,KRU 0,OL 0,IWA 0
49	03-102-m	BRZ	0,39		BAGNO: ZAKRZEW: BRZ ,OL 0,KRU 0,IWA 0
50	02-118-i	OL	0,35	20	BAGNO: ZADRZEW: OL 20
51	02-119-b	WB	0,53		URZ WOD: ZAKRZEW: WB
52	02-120-i	WB	1,93		URZ WOD: ZAKRZEW: WB
53	03-124-d	BRZ	2,23	60	BAGNO: ZADRZEW: BRZ 60
54	03-124-n	AK	0,70		PS: ZAKRZEW: AK ,WB 0,WIŚ 0
55	03-125-d	BRZ	1,66	50	BAGNO: ZADRZEW: BRZ 50,OL 50;ZAKRZEW: IWA
56	03-126-h	IWA	0,26		BAGNO: ZAKRZEW: IWA
57	04-134-h	OL	2,88	15	BAGNO: ZADRZEW: OL 15
58	04-145-f	LP	2,25	35	BAGNO: ZAKRZEW: LP 35,TP 50,GB 60,SO 140
59	03-149-d	OL	0,37	75	BAGNO: ZADRZEW: OL 75,OL 40
60	03-149-h	OL	0,96	30	BAGNO: ZADRZEW: OL 30,OL 80
61	03-150-h	OL	0,22	60	BAGNO: ZADRZEW: OL 60
62	03-156-l	LP	0,29	81	CMENT: ZADRZEW: LP 81,AK 81,MD 81,ŚW 81;ZAKRZEW: AK ,BEZ.C 0,LP 0
63	04-158-f	OL	2,26	85	BAGNO: ZADRZEW: OL 85,OL 40
64	04-159-j	BRZ	2,46	20	Ł: ZADRZEW: BRZ 20,BRZ 30,OL 20;ZAKRZEW: WB
65	04-159-l	CZM	3,46		R: ZAKRZEW: CZM ;SAMOS: OL 5,BRZ 5,SO 10
66	04-159-r	OL	1,31	30	Ł: ZADRZEW: OL 30
67	04-159-s	OL	0,83	70	PS: ZAKRZEW: OL 70
68	04-160-g	OS	0,45	40	BAGNO: ZADRZEW: OS 40,BRZ 40;ZAKRZEW: WB ,KRU 0,BRZ 0
69	04-160-i	DB.C	0,81	95	TURYST: ZADRZEW: DB.C 95,BRZ 95,MD 95,SO 95,DB 95,AK 95;ZAKRZEW: CZM ,AK 0,DB.C 0
70	04-160-j	AK	0,30	100	PS: ZADRZEW: AK 100,AK 20;ZAKRZEW: CZM ,ŚL.T 0,AK 0,DB.C 0
71	04-160-l	AK	0,07	70	PS: ZADRZEW: AK 70,SO 50
72	05-171-h	SO	0,58		R: ZAKRZEW: SO
73	04-173-h	OL	1,53	27	BAGNO: ZADRZEW: OL 27
74	04-173-i	OL	1,25	27	BAGNO: ZADRZEW: OL 27
75	04-173-n	OL	0,52	27	BAGNO: ZADRZEW: OL 27
76	04-177-l	OL	1,16	76	BAGNO: ZADRZEW: OL 76;ZAKRZEW: WB ,OL 0
77	04-177-p	OL	0,40	66	BAGNO: ZADRZEW: OL 66,OL 31;ZAKRZEW: WB ,OL 0
78	04-177-r	OL	0,27	64	BAGNO: ZADRZEW: OL 64,OL 31;ZAKRZEW: WB ,OL 0

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Leśnictwo oddz. pododdz.	Gatunek panujący	Pow. [ha]	Wiek gat. pan.	Ogólny opis, skład gatunkowy
79	04-177-t	OL	0,50	25	BAGNO: ZADRZEW: OL 25,OL 70;ZAKRZEW: WB
80	04-180-h	LP	0,39	35	BAGNO: ZADRZEW: LP 35,BRZ 35
81	05-182-n	OL	0,23	60	PL ŁOW-R: ZADRZEW: OL 60,SAMOS: BRZ 10
82	05-182-o	OL	1,38	60	PL ŁOW-R: ZADRZEW: OL 60,DB 70
83	05-185-p	OL	1,13	70	Ł: ZADRZEW: OL 70,OL 30;ZAKRZEW: KRU
84	05-188-c	OL	1,39	30	BAGNO: ZADRZEW: OL 30
85	04-191-a	DB	0,27	84	BAGNO: ZADRZEW: DB 84
86	04-194-f	OL	0,16	40	BAGNO: ZADRZEW: OL 40;ZAKRZEW: WB ,OL 0
87	04-194-g	SO	1,72	84	BAGNO: ZADRZEW: SO 84,OL 65,OL 40;ZAKRZEW: WB ,OL 0
88	04-195-b	OL	0,39	80	BAGNO: ZADRZEW: OL 80
89	05-197-f	OL	0,48	35	BAGNO: ZADRZEW: OL 35;ZAKRZEW: KRU
90	05-197-g	OL	0,85	35	BAGNO: ZADRZEW: OL 35;ZAKRZEW: KRU
91	05-198-g	OL	0,40	35	BAGNO: ZADRZEW: OL 35
92	05-198-h	OL	0,08		BAGNO: ZAKRZEW: OL
93	05-209-n	WB	0,90		PS: ZAKRZEW: WB
94	05-215-b	OL	1,10	60	BAGNO: ZADRZEW: OL 60,OL 30
95	05-228-g	OL	2,91	40	Ł: ZADRZEW: OL 40
96	05-239-a	OL	0,65	50	BAGNO: ZADRZEW: OL 50,SO 50,BRZ 50
97	07-256-n	WB	0,14	20	R: ZADRZEW: WB 20;ZAKRZEW: WB ,ŚL.T 0
98	07-261-f	WB	0,30		BAGNO: ZAKRZEW: WB ,ŚL.T 0
99	07-261-i	TP	0,62	40	BAGNO: ZADRZEW: TP 40,OL 40
100	07-262-c	DB	6,91	130	BAGNO: ZADRZEW: DB 130,TP 40
101	07-262-k	WZ	0,81	60	BAGNO: ZADRZEW: WZ 60;ZAKRZEW: WZ ,BEZ.K 0
102	06-270-h	SO	0,50	105	BAGNO: ZADRZEW: SO 105,DB 105,DB 65,BRZ 65,OL 40,OS 40;ZAKRZEW: WB ,KRU 0
103	06-271-b	SO	1,09	8	PL ŁOW-R: SAMOS: SO 8,BRZ 8
104	06-271-c	SO	1,00	8	PL ŁOW-R: SAMOS: SO 8,BRZ 8
105	06-271-d	DB	2,93	135	STAW RYB: ZADRZEW: DB 135,DB 50,BRZ 35
106	06-272-b	SO	0,49	115	N-CTWO: ZADRZEW: SO 115,AK 60,BRZ 45,DB 45,DB 60,WB 45
107	06-273-c	SO	0,30	60	BAGNO: ZADRZEW: SO 60,BRZ 60;ZAKRZEW: WB
108	06-275-b	DB	7,63	140	STAW RYB: ZADRZEW: DB 140
109	06-275-g	KRU	0,37		BAGNO: ZAKRZEW: KRU ,WB 0
110	06-293-o	LP	0,16	95	PS: ZADRZEW: LP 95,SO 25,ŚW 25
111	06-298-s	JB	0,70	40	REMIZA: ZADRZEW: JB 40,GR 70,DB 80;ZAKRZEW: ŚL.T
112	06-300A-bx	OL	0,27	65	URZ WOD: ZADRZEW: OL 65,AK 45
113	06-307-c	OL	0,40	49	BAGNO: ZADRZEW: OL 49,BRZ 49,DB 49
114	07-321-b	ŚL.T	0,83		PS: ZAKRZEW: ŚL.T ,DER.Ś 0,GLG 0
115	07-321-d	WB	0,20		PS: ZAKRZEW: WB ,WZ 0,ŚL.T 0,DER.Ś 0
116	07-322-c	ŚL.T	0,32		R: ZAKRZEW: ŚL.T ;SAMOS: GB 17,LP 17
117	07-322-d	LP	0,30	17	R: SAMOS: LP 17,GB 17

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Leśnictwo oddz. pododdz.	Gatunek panujący	Pow. [ha]	Wiek gat. pan.	Ogólny opis, skład gatunkowy
118	07-323-a	DB	0,10	110	REMIZA: ZADRZEW: DB 110,WB 60
119	07-323-g	DB	0,89	150	BAGNO: ZADRZEW: DB 150,LP 110
120	07-324-a	LP	1,07	110	BAGNO: ZADRZEW: LP 110,DB 110
121	07-324-c	WB	0,26	35	BAGNO: ZADRZEW: WB 35,DB 75
122	07-333-a	CZR	0,47	20	L-CTWO: ZADRZEW: CZR 20,ŚL 20
123	07-334-d	ŚL.T	0,35		BAGNO: ZAKRZEW: ŚL.T ,WB 0,CZM 0
124	07-334-k	DB	4,94	100	PL ŁOW-PS: ZADRZEW: DB 100;ZAKRZEW: ŚL.T ,LP 0,GB 0
125	07-335-d	GB	0,53	50	PS: ZADRZEW: GB 50,LP 50,DB 50
126	07-335-g	ŚL.T	0,70		BAGNO: ZAKRZEW: ŚL.T ,LP 0
127	07-335-i	ŚL.T	2,70		PS: ZAKRZEW: ŚL.T ,GB 0;SAMOS: LP 15
128	07-335-j	ŚL.T	0,84		R: ZAKRZEW: ŚL.T ,GB 0,LP 0
129	07-335-r	ŚL.T	0,91		PS: ZAKRZEW: ŚL.T ;SAMOS: LP 15
130	07-338-j	DB	0,25	100	BAGNO: ZADRZEW: DB 100
131	07-338-k	ŚL.T	0,48		PL ŁOW-R: ZAKRZEW: ŚL.T
132	07-341-f	WZ	0,51		BAGNO: ZAKRZEW: WZ ,GB 0
133	07-342-b	LP	0,56	10	BAGNO: SAMOS: LP 10,GB 10
134	07-343-d	LP	0,98	15	BAGNO: SAMOS: LP 15,GB 15
135	07-344-g	GB	0,28	15	BAGNO: SAMOS: GB 15,LP 15
136	07-345-b	DB	0,26	115	BAGNO: ZADRZEW: DB 115,LP 85;ZAKRZEW: GŁG ,ŚL.T 0,BEZ.C 0
137	07-346-h	LP	0,90	90	BAGNO: ZADRZEW: LP 90,GB 90,KL 90
138	07-347-d	GR	2,24	50	Ł: ZADRZEW: GR 50;ZAKRZEW: ŚL.T
139	07-348-d	DB	0,75	120	R: ZADRZEW: DB 120,DB 30
140	07-348-h	OL	0,65	45	BAGNO: ZADRZEW: OL 45;ZAKRZEW: WB ,DER.Ś 0
141	07-349-f	DB	0,55	120	BAGNO: ZADRZEW: DB 120,DB 55,WZ 65,OL 45;ZAKRZEW: ŚL.T ,DER.Ś 0
142	07-350-d	ŚL.T	0,40		BAGNO: ZAKRZEW: ŚL.T
143	07-350-j	DB	0,23	120	BAGNO: ZADRZEW: DB 120,DB 70
144	07-355-i	LP	0,34	33	Ł: ZADRZEW: LP 33,GB 33
145	07-359-a	DB	0,34	130	BAGNO: ZADRZEW: DB 130;SAMOS: LP 15
146	07-362-f	ŚL.T	1,92		PL ŁOW-Ł: ZAKRZEW: ŚL.T
147	07-364-a	DB	1,50	80	PL ŁOW-Ł: ZADRZEW: DB 80
148	07-364-c	TP	1,23	35	PL ŁOW-Ł: ZADRZEW: TP 35;ZAKRZEW: ŚL.T ,DER.Ś 0
149	07-364-h	DB	0,37	100	BAGNO: ZADRZEW: DB 100
150	07-364-k	JS	0,51	60	R: ZADRZEW: JS 60;ZAKRZEW: ŚL.T ,BEZ.C 0
151	07-369-d	DB	0,97	180	BAGNO: ZADRZEW: DB 180
152	07-370-c	JS	5,51	42	BAGNO: ZADRZEW: JS 42,WB 60
153	08-11-i	OL	0,51	30	URZ WOD: ZADRZEW: OL 30;SAMOS: OL 20
154	08-11-k	DB	0,49	130	URZ WOD: ZADRZEW: DB 130;SAMOS: OL 20
155	08-13-h	GŁG	0,36		PS: ZAKRZEW: GŁG
156	08-13-j	GŁG	0,18		PS: ZAKRZEW: GŁG ,OL 0,OS 0

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Leśnictwo oddz. pododdz.	Gatunek panujący	Pow. [ha]	Wiek gat. pan.	Ogólny opis, skład gatunkowy
157	08-20-g	DB	0,46	140	PS: ZADRZEW: DB 140
158	08-25-h	TP	0,58	60	PL ŁOW-Ł: ZADRZEW: TP 60,OS 20,GB 40
159	08-25-i	OS	0,40	20	PL ŁOW-Ł: ZADRZEW: OS 20
160	08-27-b	OS	1,23	20	PL ŁOW-Ł: ZADRZEW: OS 20,GB 45
161	08-36-k	SO	1,12	50	R: ZADRZEW: SO 50,DB 50;ZAKRZEW: DB ,BRZ 0
162	11-47-g	DB	1,08	120	R: ZADRZEW: DB 120;ZAKRZEW: CZM ,BRZ 0,SO 0;SAMOS: SO 14,BRZ 14
163	11-47-h	OL	0,81	15	R: ZADRZEW: OL 15,OL 25;ZAKRZEW: WB ,OL 0,CZM 0
164	11-47-i	SO	1,28	6	R: ZAKRZEW: SO 6,OL 0,BRZ 0
165	11-47-j	SO	1,30		R: ZAKRZEW: SO ,BRZ 0
166	11-47-m	SO	0,14	90	CMENT: ZADRZEW: SO 90,DG 90,BRZ 40,DB 40,SO 40;ZAKRZEW: CZM ,KRU 0,DB 0,BRZ 0,SO 0
167	11-49-g	OS	0,18	15	BAGNO: ZADRZEW: OS 15;ZAKRZEW: WB ,OS 0,BRZ 0,DB 0
168	11-52-f	DB	1,42	80	R: ZADRZEW: DB 80,DB 60,OS 35,OS 25;ZAKRZEW: ŚL.T ,AK 0,BEZ.C 0,CZM 0,OS 0
169	11-53-l	DB	0,54	160	BAGNO: ZADRZEW: DB 160,OL 70,WB 70,DB 50,OL 50;ZAKRZEW: WB
170	09-58-b	OL	0,86	60	BAGNO: ZADRZEW: OL 60,OL 30
171	09-63-f	DB	0,41	140	BAGNO: ZADRZEW: DB 140,JS 140
172	09-63-g	DB	0,61	140	BAGNO: ZADRZEW: DB 140,JS 140
173	09-64-d	OL	0,24	95	BAGNO: ZADRZEW: OL 95
174	09-64-i	JS	0,80	120	Ł: ZADRZEW: JS 120,DB 120
175	09-64-k	DB	1,04	160	BAGNO: ZADRZEW: DB 160,DB 520,IWA 25;SAMOS: IWA 10
176	08-69-i	BRZ	4,28	15	R: ZADRZEW: BRZ 15,DB 100
177	08-69-l	OL	2,79	21	PL ŁOW-PS: ZADRZEW: OL 21
178	08-69-n	OS	2,65	40	PL ŁOW-Ł: ZADRZEW: OS 40,OL 40,OS 30,DB 135
179	08-70-b	JB	0,28	36	PS: ZADRZEW: JB 36
180	11-78-a	TP	1,22	40	BAGNO: ZADRZEW: TP 40,DB 40,DB 70,TP 80,DB 110;ZAKRZEW: WB ,OS 0,BRZ 0,KRU 0,DER.B 0
181	11-78-d	DB	0,56	110	URZ WOD: ZADRZEW: DB 110,DB 80,DB 50;ZAKRZEW: WB ,KRU 0,GŁG 0,DER.Ś 0
182	11-78-g	WB	0,27		BAGNO: ZAKRZEW: WB ,KRU 0,DER.Ś 0
183	11-78-i	DB	2,70	110	BAGNO: ZADRZEW: DB 110,DB 90,DB 50,TP 30;ZAKRZEW: WB ,GŁG 0,KL 0,DB 0,WZ 0
184	11-80-c	DB	0,84	140	BAGNO: ZADRZEW: DB 140,OL 100,KL 100,OL 40;ZAKRZEW: WB ,OL 0,WZ 0,KL 0,GŁG 0
185	11-80-f	WB	0,39		URZ WOD: ZAKRZEW: WB ,WZ 0,DB 0,OL 0,GŁG 0
186	09-83-b	DB	4,77	100	STAW RYB: ZADRZEW: DB 100,DB 160,DB 55,WB 70,BRZ 70
187	09-89-h	OL	0,54	65	LZ-R: ZADRZEW: OL 65;ZAKRZEW: ŚL.T ,BEZ.C 0,KRU 0,JRZ 0,CZM 0
188	09-94-g	BK	0,82	60	URZ WOD: ZADRZEW: BK 60,CZR 60,DB 60,SO 60;ZAKRZEW: KRU ,ŚL.T 0,DER.Ś 0
189	08-119A-h	BRZ	0,49	50	BAGNO: ZADRZEW: BRZ 50,DB 50,OS 50;ZAKRZEW: WB
190	09-130-d	OL	1,37	41	PL ŁOW-Ł: ZADRZEW: OL 41
191	12-141-k	BRZ	0,93	50	PL ŁOW-Ł: ZADRZEW: BRZ 50,BRZ 20

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Leśnictwo oddz. pododdz.	Gatunek panujący	Pow. [ha]	Wiek gat. pan.	Ogólny opis, skład gatunkowy
192	12-149-j	BRZ	0,18	20	R: ZADRZEW: BRZ 20
193	12-149-l	BRZ	0,10	20	R: ZADRZEW: BRZ 20
194	12-149-w	BRZ	0,68	20	R: ZADRZEW: BRZ 20,BRZ 30,OS 20;ZAKRZEW: ŚL.T ,GŁG 0
195	12-149-x	SO	0,93	20	R: ZADRZEW: SO 20
196	12-149-y	SO	0,10	20	Ł: ZADRZEW: SO 20,OL 25,BRZ 25
197	12-155-s	SO	0,17	18	R: ZADRZEW: SO 18
198	12-155-t	SO	0,16	18	R: ZADRZEW: SO 18
199	10-159-a	SO	0,86	40	PL ŁOW-R: ZADRZEW: SO 40
200	10-169-i	OL	0,28	5	URZ WOD: SAMOS: OL 5
201	10-169-m	OL	1,55	60	URZ WOD: ZADRZEW: OL 60
202	10-173-d	SO	3,02	80	PL ŁOW-R: ZADRZEW: SO 80,DB 80
203	10-175-o	DB	2,31	130	ZADRZEW: ZADRZEW: DB 130,WZ 130,LP 130,DG 130,KL 50;ZAKRZEW: KL ,WZ 0
204	10-185-j	MD	0,35	25	L-CTWO: ZADRZEW: MD 25
205	10-207-b	ŚL.T	0,20		PS: ZAKRZEW: ŚL.T
206	10-207-d	LP	0,42		R: ZAKRZEW: LP ,ŚL.T 0
207	10-207-f	JB	0,25	50	S-R: ZADRZEW: JB 50;ZAKRZEW: ŚL.T
208	10-207-g	ŚL.T	0,08		R: ZAKRZEW: ŚL.T ,LP 0
209	10-207-h	ŚL.T	0,06		R: ZAKRZEW: ŚL.T ,LP 0
210	10-208-b	OL	0,29	25	STAW RYB: ZADRZEW: OL 25
211	11-212-i	WB	0,18		BAGNO: ZAKRZEW: WB ,CZM 0,KRU 0,LSZ 0
212	11-216A-g	OL	0,84	30	R: ZADRZEW: OL 30
213	11-228A-g	OL	0,10	50	BAGNO: ZADRZEW: OL 50,OL 65
214	11-231-p	BRZ	1,25		R: ZAKRZEW: BRZ ,SO 0
215	11-231-r	JB	0,47	50	S-R: ZADRZEW: JB 50
216	11-231-s	DG	0,66	40	L-CTWO: ZADRZEW: DG 40,JW 50,ŚW 50;ZAKRZEW: SO ,BRZ 0,MD 0,ŚW 0
217	11-232-d	DB	1,02	105	R: ZADRZEW: DB 105,BRZ 65,OL 65
218	11-233-c	DB	0,73	115	BAGNO: ZADRZEW: DB 115;ZAKRZEW: WB ,IWA 0,ŚL.T 0,AK 0
219	11-233-j	DB	2,21	100	BAGNO: ZADRZEW: DB 100,TP 30,TP 40;ZAKRZEW: IWA ,KRU 0,CZM 0
220	11-233-m	TP	0,88	40	R: ZADRZEW: TP 40;ZAKRZEW: IWA ,KRU 0,ŚL.T 0,CZM 0
221	11-233-n	TP	2,70	40	BAGNO: ZADRZEW: TP 40;ZAKRZEW: IWA ,KRU 0,LSZ 0,ŚL.T 0
222	11-233-o	IWA	0,54		Ł: ZAKRZEW: IWA ,WB 0,KRU 0,WZ 0,CZM 0
223	11-234-o	DB	0,34	35	CMENT: ZADRZEW: DB 35
224	11-235-f	IWA	0,89		PS: ZAKRZEW: IWA ,WB 0,ŚL.T 0,JRZ 0
225	11-235-r	SO	0,45	40	BAGNO: ZADRZEW: SO 40,DB 40,DB 100;ZAKRZEW: WB ,IWA 0,KRU 0
226	11-236-d	DB	0,74	90	BAGNO: ZADRZEW: DB 90,LP 60
227	11-236-k	WB	4,60		BAGNO: ZAKRZEW: WB ,KRU 0,CZM 0,IWA 0

Lp.	Leśnictwo oddz. pododdz.	Gatunek panujący	Pow. [ha]	Wiek gat. pan.	Ogólny opis, skład gatunkowy
228	11-237-a	KL	2,38	85	BAGNO: ZADRZEW: KL 85,WZ 85,DB 85;ZAKRZEW: KL ,DER.B 0,KRU 0,WZ 0
229	11-237-c	WZ	3,28	55	URZ WOD: ZADRZEW: WZ 55,TP 55,KL 55,WB 55;ZAKRZEW: WB ,JW 0,CZM 0,KRU 0
230	13-254-j	DB	1,00	170	STAW RYB: ZADRZEW: DB 170
231	13-255-f	BRZ	0,42	50	STAW RYB: ZADRZEW: BRZ 50,OS 50;ZAKRZEW: OL 10
232	13-265-j	ŚL	0,25	36	PS: ZADRZEW: ŚL 36,JB 60,CZR 25
233	13-266-i	DB	1,28	120	BAGNO: ZADRZEW: DB 120,DB 90,SO 90,AK 70,CZR 40,DB 40,LP 40,BRZ 50,OS 50;SAMOS: LSZ 10,LP 10,CZR 10
234	13-271-g	SO	0,29	15	R: ZAKRZEW: SO 15,BRZ 15
235	13-278-k	OL.S	0,30	20	Ł: ZAKRZEW: OL.S 20
236	13-278-cx	OL	1,40	70	STAW RYB: ZAKRZEW: OL 70
237	13-284-b	DB	0,28	130	BAGNO: ZADRZEW: DB 130,OL 45;ZAKRZEW: OL 10
238	13-295-c	OS	0,37	5	Ł: SAMOS: OS 5
239	13-295-d	SO	2,56	20	R: SAMOS: SO 20
240	13-295-f	SO	0,62	20	R: SAMOS: SO 20
241	13-295-g	SO	0,49	20	PS: SAMOS: SO 20
242	13-295-j	DB	1,83	160	ZADRZEW: ZADRZEW: DB 160,DB 140,KL 70,AK 110,JW 70,JS 110,JW 40,TP 60,GB 110,AK 40,GB 70,LP 40;ZAKRZEW: JW 10,AK 10,GB 10,KL 10
243	13-298-d	SO	0,25	75	CMENT: ZADRZEW: SO 75,AK 75,BRZ 75,DB 75,DG 110,DB 110,SO 45
244	13-301-l	BRZ	0,55	25	Ł: ZAKRZEW: BRZ 25
245	12-319-k	DB	0,61	120	PS: ZADRZEW: DB 120,BRZ 50
246	12-321-i	OL	0,61	50	PL ŁOW-Ł: ZADRZEW: OL 50
247	12-322-g	BRZ	3,33	45	PL ŁOW-Ł: ZADRZEW: BRZ 45,OL 45,OS 45,OL.S 45;ZAKRZEW: ŚL.T ,KRU 0,OS 0,CZM 0
248	12-322-n	DB	0,16	140	URZ WOD: ZADRZEW: DB 140
249	12-330-r	SO	0,84	21	R: ZADRZEW: SO 21,BRZ 21
250	12-330-w	AK	0,33	45	PS: ZADRZEW: AK 45,ŚW 20
251	12-330-z	OL	0,29	55	URZ WOD: ZADRZEW: OL 55
252	12-331-c	SO	0,27	10	R: SAMOS: SO 10
Powierzchnia ogółem			263,69		

V.4. OBSZARY O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH

Gmina Prusice

Gmina Prusice, ze względu na typowy charakter rolniczy, posiada relatywnie niewielkie skupiska lasów. Zadrzewienia śródpolne, obsadzone miedze, drogi i częściowo zadrzewione doliny rzeczne stanowią dobrą podstawę dla tworzenia sieci zadrzewień i korytarzy ekologicznych na terenie gminy. Spełniają one bardzo ważną rolę w ochronie krajobrazu, a także w ochronie upraw przed erozją wietrzną, biologicznej walce ze szkodnikami upraw. Te z zadrzewień, które stanowią wzorcowy model zadrzewień śródpolnych (kształt, skład gatunkowy i wartości krajobrazowe lub usytuowane są

nad terenami podmokłymi) zostały zaproponowane do objęcia ochroną w formie użytku ekologicznego. Niewielkie zalesienie gminy i brak dużych zwartych kompleksów leśnych, potęguje potrzebę ich zachowania. Najcenniejsze gatunki zwierząt związane są głównie z ekosystemami leśnymi. Stwierdzono tu występowanie łącznie około 200 gatunków zwierząt kręgowych. W liczbie tej największy udział mają ptaki (ponad połowa), następnie ssaki, ryby, płazy i gady. Gromadę ryb reprezentuje 11 gatunków. Najliczniejsze występowanie ryb stwierdzono w Sąsiedzicy i w dolnym odcinku Krępej. Pod względem składu gatunkowego herpetofauny Prusice należą do ciekawszych w województwie dolnośląskim - stwierdzono tu występowanie 11 gatunków płazów oraz 4 gatunków gadów. Na terenie gminy występują również liczne chronione gatunki ptaków pospolitych, występujące lokalnie gatunki ptaków rzadkich i niewielka liczba gatunków chronionych bardzo rzadkich, o stałych miejscach gniazdowania. Najcenniejsze przyrodniczo fragmenty gminy są proponowane do ochrony w formie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie” (źródło: *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Prusice*, 2011).

Gmina Brzeg Dolny

Najbogatszą częścią gminy pod względem występowania siedlisk przyrodniczych oraz chronionych gatunków roślin i zwierząt jest dolina Odry, objęta ochroną w formie obszarów Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 oraz OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Na obszarze objętym ochroną znajdują się tereny szczególnie cenne pod względem ornitologicznym. Do najciekawszych należą łąki na międzywalu i zawału Odry oraz obszary leśne w okolicach Wałów. Dużą atrakcję florystyczną stanowią występujące na zatorfionych łąkach, znajdujące się pod ochroną storczyk samczy *Orchis morio* i lipiennik Loesela *Liparis loeselii*. Na zarośniętych starorzeczach Odry występują też będące pod ochroną: kotewka orzech wodny *Trapa natans* i salwinia pływająca *Salvinia natans* (źródło: *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny*, 2013).

Gmina Wołów

Gmina Wołów charakteryzuje się znacznym zalesieniem. Tereny leśne są obszarami cennymi pod względem florystycznym, ekologicznym i krajobrazowym. Skupia się w nich większość chronionych i rzadkich gatunków roślin, występujących na terenie gminy. Obszar jest znacznie zróżnicowany pod względem budowy geologicznej, ukształtowania powierzchni, a co się z tym wiąże także szaty roślinnej. Zróżnicowanie to wpływa na bogactwo i różnorodność fauny, w tym na występowanie rzadkich i ginących gatunków zwierząt. Obok zwierząt pospolitych występuje tu wiele gatunków chronionych oraz rzadkich w skali kraju. Najatrakcyjniejsze z faunistycznego punktu widzenia środowiska skupione są na terenach zalesionych oraz nad Odrą. Stosunkowo uboga w gatunki jest południowo-wschodnia część gminy, z przewagą pól uprawnych, pozbawiona większych terenów zadrzewionych. Do najbardziej atrakcyjnych ornitologicznie terenów gminy należy rzeka Odra wraz z terenami bezpośrednio z nią sąsiadującymi, takimi jak: starorzeczka, łąki, obszary zabagnione, rowy melioracyjne oraz lasy o charakterze łąkowych. Na terenach leśnych występują również najcenniejsze i najrzadsze gatunki roślin. Szczególną ich koncentrację stwierdzono w trójkącie wyznaczonym przez Wołów, Wielką Lipę i Osolę (źródło: *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wołów*, 2013).

Gmina Wińsko

Obszar gminy odznacza się dużym bogactwem przyrodniczym. W jej granicach zlokalizowane są cztery obszary Natura 2000: OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, OZW Dolina Łachy PLH020003, OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 oraz OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008, Park Krajobrazowy „Dolina Jezierzycy”, a także użytek ekologiczny „Korydon”. Zarejestrowano tu występowanie 31 gatunków roślin objętych ochroną ścisłą, w tym 28 gatunków roślin naczyniowych. Ochronie częściowej podlega 10 gatunków. Ogółem na terenie gminy występuje 700 gatunków dziko rosnących roślin naczyniowych, w tym 50 rzadkich gatunków. W opracowaniu pt. *Waloryzacja przyrodnicza gminy Wińsko* zaproponowano utworzenie szeregu kolejnych form ochrony przyrody, obejmujących w większości tereny mokradeł oraz wilgotnych lasów liściastych (źródło: *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, 1999).

V.5. OBIEKTY I MIEJSCA O WARTOŚCI HISTORYCZNEJ I KULTUROWEJ

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów występują liczne obiekty zabytkowe: kościoły, pałace, zespoły pałacowo-parkowe, budownictwo wiejskie oraz historyczne układy urbanistyczne wsi.

Fotografia. 13. Grodzisko pod Kretowicami (fot. J. Czepnik)

W gminach istnieje kompleksowa dokumentacja inwentaryzacyjna obiektów zabytkowych, przedstawiających wartość kulturową. Część obiektów ujęta jest w rejestrze zabytków prowadzonym przez Narodowy Instytut Dziedzictwa (NID) oraz rejestrze aktualizowanym przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu, a pozostałe objęte są ochroną w postaci stref ochrony konserwatorskiej. Bardzo licznie reprezentowane są również stanowiska archeologiczne, obejmujące w większości cmentarzyska i osady oraz nieliczne grodziska, głównie z okresu średniowiecza.

Tabela 86. Zabytkowe parki podworskie w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Typ obiektu	Miejscowość	Obręb, leśnictwo wydzielenie	Nr rejestru zabytków	Opis obiektu
1	Park dworski	Grodzanów	-	-	Park w zespole dworskim.
2	Park pałacowy	Pogalewo Małe	-	A/2958/407/W z 24.05.1978	Park w zespole pałacowym.
3	Park pałacowy	Golina	-	-	b.d.
4	Ogrody klasztorne z murami	Lubiąż	-	A/2755/616/W z 10.05.1988	Zespół opactwa Cystersów, wraz z otoczeniem w zakolu Odry i Brzeźnicy.
5	Park szpitalny	Lubiąż	-	53/A/01 z 16.07.2001	Zespół szpitala dla nerwowo i psychicznie chorych.
6	Teren zielony przy folwarku	Łososiowice	-	-	b.d.
7	Park pałacowy	Miłcz	Wińsko Garwół 295 j	A/2595/437/W z 13.04.1979	Park w zespole pałacowym. Park w stylu krajobrazowym z połowy XIX w.
8	Park dworski	Moczydlnica Dworska	Wińsko Wińsko 175 o	A/2960/439/W z 13.04.1979	Park w zespole dworskim. Nowoczesny park typu swobodnego powstały po 1870 r.
9	Park dworski	Mojęcice	-	A/2592/446/W z 13.04.1979	Park z XIX w. w zespole dworskim.
10	Park pałacowy	Nieszkowice	-	-	Park w zespole pałacowym.
11	Park dworski	Pelczyn	-	A/2601/471/W z 29.11.1980	Park z 1860 r. w zespole folwarcznym.
12	Park dworski (relikt)	Siodłkowice	-	-	Park w zespole dworskim.
13	Park dworski	Sławowice	-	A/2612/452/W z 28.06.1979	Park w zespole dworskim z XVIII-XIX w.
14	Park pałacowy I	Stary Wołów	Dębno Wrzosey 16B o	A/2597/445/W z 13.04.1979	Park w zespole pałacowym z XVIII-XIX w. Park typu swobodnego.
15	Park pałacowy II	Stary Wołów	-	-	b.d.
16	Park pałacowy	Straszowice - Łokietkowo	-	A/3314/664/W z 9.05.1992	Park w zespole pałacowym z końca XIX w.
17	Park pałacowy	Warzęgowo	-	-	Park w zespole pałacowym.
18	Park dworski	Wołów	-	-	Park w zespole dworskim.
19	Park (relikt)	Wołów	-	-	b.d.
20	Ogród drzewny	Wołów	-	-	Ogród w zespole pałacowym.
21	Park pałacowy	Białawy Małe	-	A/2599/484/W z 22.12.1980	Park z 2 połowy XIX w. w zespole pałacowym.
22	Park pałacowy	Białków	-	A/2600/478/W z 22.12.1980	Park z początku XX w. w zespole pałacowym.
23	Park pałacowy	Brzózka	-	A/2608/462/W z 29.11.1980	Park z przełomu XVIII/XIX w. w zespole pałacowym.
24	Park pałacowy	Buszkowice Małe	-	-	Park w zespole pałacowym.
25	Park pałacowy	Chwałkowice	-	-	Park w zespole pałacowym.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Typ obiektu	Miejscowość	Obręb, leśnictwo wydzielenie	Nr rejestru zabytków	Opis obiektu
26	Park pałacowy	Głębowice	-	A/2620/535/W z 31.01.1984	Park w zespole pałacowym z 1 połowy XIX w. i początku XX w.
27	Park pałacowy	Gryżyce	-	-	Park w zespole pałacowym.
28	Park dworski	Grzeszyn	-	-	Park w zespole dworskim.
29	Park dworski	Konary	-	-	Park w zespole dworskim.
30	Park dworski (relikt)	Kozowo	-	-	Park w zespole dworskim.
31	Park pałacowy	Krzelów	-	A/2598/483/W z 22.12.1980	Park z połowy XIX w. w zespole pałacowym.
32	Park dworski	Łazy	-	-	Park w zespole folwarcznym.
33	Park pałacowy	Małowice	-	-	Park w zespole pałacowym.
34	Ogród ozdobny	Moczylnica Klaszorna	-	A/2604/466/W z 29.11.1980	Park z XVIII-XIX w. w zespole pałacowym (rezydencja opatów lubiąskich).
35	Park dworski	Morzyna	-	A/3007/548/W z 31.01.1984	Park powstały po 1880 r. w zespole dworskim.
36	Park pałacowy	Piskorzyna	-	A/2607/464/W z 29.11.1980	Park z połowy XIX w. w zespole pałacowym.
37	Park pałacowy	Przyborów	-	469/A/1-3/04 z 24.12.2004	Park z XVIII w. i początku XX w. w zespole pałacowym.
38	Park pałacowy	Rajczyn	-	-	Park w zespole folwarcznym.
39	Park dworski	Rogów Wołowski	-	A/2622/682/W z 5.06.1993	Park w zespole dworskim z końca XIX w.
40	Park pałacowy	Słup	-	A/2602/468/W z 29.11.1980	Park z początku XVIII w. i 2 połowy XIX w. w zespole pałacowym.
41	Park dworski	Smogorzówek	-	-	Park w zespole dworskim.
42	Park dworski	Węglewo	-	-	Park w zespole dworskim.
43	Park pałacowy	Węgrzce	-	-	Park w zespole pałacowym I.
44	Park dworski	Wińsko	-	-	Park w zespole dworskim.
45	Park dworski	Wyszęcice	-	-	Park w zespole dworskim.
46	Park pałacowy	Górowo	-	A/3931/406/W z 24.05.1978	Park z 2 połowy XIX w. w zespole pałacowym.
47	Park dworski	Ligota Strupińska	-	A/3930/404/W z 24.05.1978	Park leśny z połowy XIX w. w zespole pałacowym.
48	Park pałacowy	Raszowice	-	A/3963/708/W z 12.05.1995	Park w zespole dworskim z 2 połowy XIX w.
49	Park krajobrazowy	Zakrzewo	-	-	Park w zespole dworskim.
50	Park dworski	Piskorze	-	-	Park w zespole dworskim.
51	Park krajobrazowy (relikt)	Wrząca Śląska	-	A/3745/1458 z 21.09.1993:	Park w zespole dworsko-folwarcznym.
52	Park podworski	Wrząca Wielka	-	-	Park w zespole folwarcznym.

Tabela 87. Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków zlokalizowane w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Typ obiektu	Lokalizacja	Nr rejestru zabytków	Opis obiektu
1	Osada	Wińsko Brzózka sąsiedztwo 197/1	148/Arch/1965	Osada - kultura łużycka.
2	Osada	Wińsko Grzeszyn sąsiedztwo 144	1250/685/1191	Ślad osadnictwa - epoka kamienia. Osada - kultura łużycka. Osada - pradzieje. Ślad osadnictwa - nowożytność.
3	Osada	Wińsko Iwno 224/235	385/Arch/1968	Osada - epoka kamienia. Osada - epoka brązu.
4	Osada	Wińsko Krzelów 752	1216/651/Arch/1987	Osada - epoka brązu. Osada - okres lateński. Ślad osadnictwa - nowożytność.
5	Osada	Wińsko Morzyna sąsiedztwo 360/4	1242/677/Arch/1991	Osada - kultura łużycka. Osada - kultura przeworska. Ślad osadnictwa - wczesne średniowiecze. Ślad osadnictwa - nowożytność.
6	Cmentarzysko	Wińsko Przyborów 266/234, 267/234	381/Arch/1968	Cmentarzysko ciałopalne - kultura przeworska.
7	Kurhan	Wińsko Słup 283/199	278/Arch/1967	Kurhan - epoka brązu.
8	Cmentarzysko	Wołów	383/Arch/1968	Cmentarzysko ciałopalne - kultura łużycka.
9	Osada, cmentarzysko	Wołów Gliniany 824/257	377/Arch/1968	Osada - pradzieje wczesne. Cmentarzysko - średniowiecze.
10	Osada	Wołów Gliniany 825/259	502/Arch/1970	Ślad osadnictwa - paleolit? Ślad osadnictwa - mezolit? Osada - kultura łużycka. Osada - kultura przeworska. Osada - X-XIII wiek.
11	Osada	Wołów Krzydłina Mała 619/295	364/Arch/1968	Osada - kultura łużycka, epoka brązu.
12	Osada	Wołów Krzydłina Mała 622	1256/691/Arch/1992	Osada - epoka kamienia, kultura łużycka, pradzieje, VIII-X wiek, X – XIII wiek.
13	Osada, cmentarzysko	Wołów Lubiąż 1194/320	503/Arch/1970	Osada - kultura łużycka. Osada - kultura przeworska. Cmentarzysko szkieletowe - IX-XII w. Osada - średniowiecze.
14	Cmentarzysko	Wołów Lubiąż 1198, 1199	570/Arch/1971	Cmentarzysko ciałopalne - kultura łużycka.

Lp.	Typ obiektu	Lokalizacja	Nr rejestru zabytków	Opis obiektu
15	Osada	Wołów Moęcice 896/268	337/Arch/1968	Osada - kultura łużycka. Osada - kultura przeworska.
16	Osada	Wołów Moęcice 901/268	373/Arch/1968	Osada - kultura łużycka.
17	Cmentarzysko	Wołów Moęcice 950/228	338/Arch/1968	Cmentarzysko ciałopalne - kultura łużycka.
18	Cmentarzysko	Wołów Moęcice sąsiedztwo 957/246, 987	330/Arch/1968	Cmentarzysko, ciałopalne, ślad osadnictwa - kultura łużycka.
19	Osada	Wołów Piotroniowice 324/292	144/Arch/1965	Osada - kultura łużycka. Osada - kultura przeworska.
20	Osada	Wołów Tarchalice 583/64	376/Arch/1968	Osada - kultura łużycka.
21	Osada	Wołów Tarchalice 607, 606, 599/65	309/Arch/1968	Osada hutnicza, ślad osadnictwa - kultura przeworska, wczesne średniowiecze.
22	Grodzisko	Wołów Wrzosey 531/17, 504/18	78/Arch/1964	Grodzisko „Kretowice” - kultura łużycka, wczesne średniowiecze.
23	Osada	Wołów Zagórzycy sąsiedztwo 156/313	876/Arch/1978	Osada - neolit. Osada - kultura łużycka. Ślad osadnictwa - pradzieje.

Fotografia. 14. Osada hutnicza - pozostałości średniowiecznych dymarek w pobliżu Tarchalic (fot. J. Liszczyk)

Tabela 88. Wykaz obiektów historycznych i kulturowych zlokalizowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów wg gminnych ewidencji zabytków gmin w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa

Lp.	Obręb, leśnictwo wydzielenie	Miejscowość	Opis obiektu	Data powst. obiektu
1	Wińsko Garwół 298 d	Miłcz	Cmentarz leśny na południowy zachód od wsi	b.d.
2	Dębno Wrzosey 156 l	Rudno	Cmentarz poewangelicki na północny wschód od wsi	b.d.
3	Dębno Tarchalice 65 f	Tarchalice	Cmentarz poewangelicki na północny wschód od wsi	b.d.
4	Wińsko Krzelów 47 m	Kozowo	Cmentarz leśny na południowy zachód od wsi	b.d.
5	Wińsko Krzelów 234 o	Przyborów	Dawny cmentarz rodziny na wschód od wsi.	b.d.
6	Dębno Tarchalice 65 s	Tarchalice	Dymarki z I-IV w. Jeden z najważniejszych obiektów starożytnego hutnictwa z okresu kultury przeworskiej w Europie środkowej. Odkryto tu około 150 pieców hutniczych tzw. dymarek.	I-IV w.
7	Dębno Wrzosey 17 a	Kretowice	Grodzisko w Kretowicach. Założenie obronne z VII-X w. ulokowane w widłach rzek Juszy i Jezierzycy. Dobrze zachowane obwałowania.	VII-X w.
8	Dębno Prawików 319 a	Zagórzycy	Bunkry w Zagórzycach. System umocnień na krawędzi wysoczyzny powstałych w okresie II wojny światowej. Bunkry w lesie służyły do osłony lotniska polowego pod Zagórzycami.	XX w.
9	Dębno Mojęcice 272 c	Mojęcice	Pomnik ofiar II wojny światowej wystawiony po 1945 r. w celu upamiętnienia ofiar hitleryzmu pomordowanych w pobliskim lesie.	XX w.
10	Wińsko Wińsko 208 g	Jakubikowice	Pomnik żołnierzy niemieckich z garnizonu Wińsko.	b.d.
11	Dębno Orzeszków 72 p	Wodnica	Miejsce pamięci	b.d.
12	Dębno Orzeszków 72 h	Wodnica	Kaplica	b.d.
13	Dębno Rudno 248 f	Krzydlina Mała	Forty	b.d.
14	Dębno Prawików 257 f	Gliniany	Stanowisko archeologiczne	b.d.
15	Dębno Mojęcice 290 p	Naborów	Krzyż	b.d.
16	Wińsko Wińsko 173 d	Moczydlnica Dworska	Miejsce pamięci	b.d.

Lp.	Obręb, leśnictwo wydzielenie	Miejscowość	Opis obiektu	Data powst. obiektu
17	Wińsko Wińsko 199 a	Słup	Stanowisko archeologiczne	b.d.
18	Wińsko Wińsko 211A b	Boraszyce Małe	Stanowisko archeologiczne	b.d.
19	Wińsko Krzelów 212 b	Słup	Stanowisko archeologiczne	b.d.
20	Wińsko Krzelów 228A b	Koźlice	Stanowisko archeologiczne	b.d.
21	Wińsko Smogorzów 331 p	Golina	Miejsce pamięci	b.d.

Ciekawym elementem kulturowym, wartym zachowania, są zwyczajowe nazwy leśnych zakątków, które trafnie oddają specyfikę topografii miejsca, jego historię czy też walory przyrodnicze. Autorami tych nazw byli na ogół leśniczowie, podleśniczowie, gajowi, robotnicy leśni i myśliwi. Określenia te obecne są w gwarze leśnej do dziś i stanowią część kultury niematerialnej tego regionu. Poniżej zestawiono najważniejsze z nich.

- „Biały Mostek” - mostek w oddziale 158 a, leśnictwo Dębno;
- „Borsuki nad Odrą” - oddział 146 a, leśnictwo Dębno;
- „Ciemny Zakręt” - zakręt na drodze leśnej w oddziale 162-163, leśnictwo Dębno;
- „Czarna Linia” - linia oddziałowa na zachód od oddziału 83 i 105, leśnictwo Wrzosey;
- „Czerwony Mostek” - ceglany mostek na Juszcze w oddziale 149 a, 150, leśnictwo Wrzosey;
- „Dzikowiec” - dawna osada leśna w oddziale 209 i okolica wokół niej w leśnictwie Rudno;
- „Gajówka” - oddział 194 k, leśnictwo Dębno;
- „Kolorowy Mostek” - mostek na szosie Wołów - Ścinawa na Mojęcickiej Strudze;
- „Końskie Łąki” - łąki w oddziałach 57, 69, 70, leśnictwo Orzeszków;
- „Krzywa” - malownicze starorzecza rzeki Odry w oddziałach 98, 119, 120, leśnictwo Tarchalice;
- „Łąki Josefata” - grunty porolne w oddziałach 140, 141, leśnictwo Dębno;
- „Mokra Linia” - linia oddziałowa między oddziałami 82, 83, 84, 85 a 104, 105, 106, 107, leśnictwo Wrzosey;
- „Ogórkowe Pole” lub „Ogórki” - oddział 86 a, leśnictwo Wrzosey;
- „Ostry Zjazd” - oddział 315 i, leśnictwo Smogorzów;
- „Płachtowy Las” - oddział 2 n, o, leśnictwo Orzeszków;
- „Przystań Chrobrego” - miejsce nad Odrą w oddziale 254, leśnictwo Dębno;
- „Spalona Leśniczówka” - oddział 58A c, leśnictwo Orzeszków;
- „Spalone” - oddział 322 j, leśnictwo Smogorzów.

V.6. CHARAKTERYSTYKA DRZEWOSTANÓW W ASPEKcie TYPOLOGII URZĄDZENIOWEJ

V.6.1. SIEDLISKOWE TYPY LASU

Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów wyróżniono 11 typów siedliskowych lasu. Dominującą grupę spośród wyróżnionych siedlisk stanowią siedliska lasowe, które łącznie zajmują niemal 59% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Głównym siedliskiem z tej grupy jest siedlisko lasu mieszanego świeżego, które zajmuje ponad ¼ powierzchni leśnej nadleśnictwa (25,5%) oraz siedlisko lasu łęgowego (11%). Pozostałe siedliska z tej grupy zajmują mniej niż 10% powierzchni leśnej. Najmniejsze powierzchnie zajmują siedliska olsu, olsu jesionowego, lasu mieszanego bagiennego obejmując łącznie około 3% powierzchni. Drugą grupę siedlisk stanowią siedliska borowe obejmujące około 41% powierzchni nadleśnictwa. Największą powierzchnię z tej grupy zajmują bory mieszane świeże - prawie 32% powierzchni, pozostałe 9% powierzchni obejmują bory świeże i bory mieszane wilgotne. Udział procentowy poszczególnych typów siedliskowych lasu dla całego nadleśnictwa ilustruje zamieszczona poniżej tabela.

Tabela 89. Struktura powierzchniowa typów siedliskowych lasu wyróżnionych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwie Wołów

TSL	Obręb Dębno		Obręb Wińsko		Nadleśnictwo Wołów wg stanu na 1.01.2015	
	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
Bśw	934,27	9,5	124,68	1,4	1058,95	5,6
BMśw	2750,93	27,9	3255,00	36,1	6005,93	31,8
BMw	678,31	6,9	23,88	0,3	702,19	3,7
LMśw	1351,47	13,7	3469,97	38,5	4821,44	25,5
LMw	1192,03	12,1	446,54	4,9	1638,57	8,7
L Mb	-	0,0	0,94	0,0	0,94	0,0
Lśw	195,26	2,0	681,09	7,5	876,35	4,6
Lw	297,39	3,0	774,13	8,6	1071,52	5,7
Lł	2025,75	20,5	108,83	1,2	2134,58	11,3
OI	377,95	3,8	109,25	1,2	487,20	2,6
OIJ	61,41	0,6	27,65	0,3	89,06	0,5
Razem	9864,77	100,0	9021,96	100,0	18886,73	100,0

V.6.2. BOGACTWO GATUNKOWE I STRUKTURA PIONOWA DRZEWOSTANÓW

Bogactwo gatunkowe drzewostanów dobrze charakteryzuje liczba gatunków wchodzących w ich skład. Drzewostany można podzielić na: jednogatunkowe, dwugatunkowe, trzygatunkowe, cztero- i więcej gatunkowe (pod uwagę wzięto jedynie warstwę drzew tworzących I, II, i III piętro drzewostanu). Lasy Nadleśnictwa Wołów charakteryzują się dużym zróżnicowaniem gatunkowym drzewostanów. Rozkład powierzchni w poszczególnych grupach jest równomierny. Największą

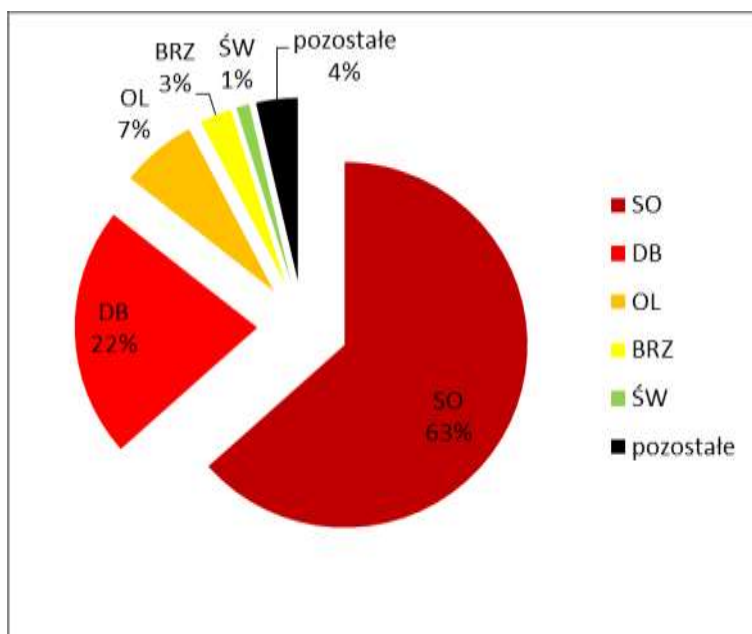
powierzchnię zajmują drzewostany jednogatunkowe (30%), głównie w wieku od 41 do 80 lat. Drzewostany dwu- i trzygatunkowe obejmują łącznie 48% powierzchni leśnej. Drzewostany cztero- i więcej gatunkowe to około 22% powierzchni, głównie w najmłodszych klasach wieku (poniżej 40 lat).

Tabela 90. Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m³] drzewostanów wg grup wiekowych i bogactwa gatunkowego w Nadleśnictwie Wołów

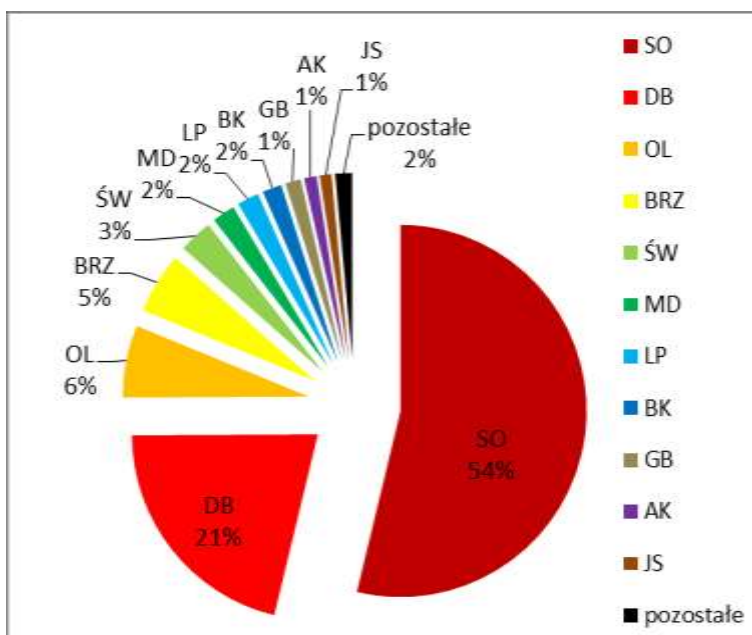
Obręb, nadleśnictwo	Bogactwo gatunkowe, drzewostany	Powierzchnia [ha]/ miąższość [m ³]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Obręb Dębno	jednogatunkowe	551,50	1643,19	632,84	2827,53	29,6
		118005	578578	235559	932142	34,4
	dwugatunkowe	756,65	943,05	759,15	2458,85	25,7
		116579	306598	290552	713729	26,3
	trzygatunkowe	707,59	688,19	876,27	2272,05	23,8
		107011	211749	341459	660219	24,4
	cztero- i więcej gatunkowe	1179,59	310,70	503,96	1994,25	20,9
		153012	86759	164214	403986	14,9
Obręb Wińsko	jednogatunkowe	458,17	1576,13	703,42	2737,72	30,5
		98341	572661	261713	932714	37,0
	dwugatunkowe	517,58	1030,25	684,55	2232,38	24,9
		90075	358603	243835	692513	27,5
	trzygatunkowe	647,02	690,13	600,41	1937,56	21,6
		88835	232710	199700	521246	20,7
	cztero- i więcej gatunkowe	1300,61	301,03	463,76	2065,40	23,0
		131063	96643	144633	372339	14,8
Nadleśnictwo Wołów	jednogatunkowe	1009,67	3219,32	1336,26	5565,25	30,0
		216346	1151238	497272	1864856	35,7
	dwugatunkowe	1274,23	1973,30	1443,70	4691,23	25,3
		206653	665201	534387	1406241	26,9
	trzygatunkowe	1354,61	1378,32	1476,68	4209,61	22,7
		195846	444459	541159	1181464	22,6
	cztero- i więcej gatunkowe	2480,20	611,73	967,72	4059,65	21,9
		284075	183403	308847	776325	14,8

W Nadleśnictwie Wołów gatunkiem panującym jest sosna, zajmująca ponad 63% powierzchni gruntów leśnych. Gatunkami panującymi w drzewostanach są również dąb (22%) oraz olsza czarna (7%), brzoza (3%) i świerk (1%). Pozostałe gatunki, które zajmują poniżej 1% udziału, to: jesion, robinia akacjowa, modrzew, lipa, buk, grab, topola, wiąz, osika, dąb czerwony, daglezja zielona, jodła, jawor, olsza szara i klon. Wśród gatunków rzeczywistych w drzewostanach Nadleśnictwa Wołów dominuje sosna (54%) i dąb (21%)

oraz w mniejszym stopniu olsza czarna (6%) i brzoza (5%). Pozostałe gatunki występujące w drzewostanach nadleśnictwa to: świerk, modrzew, lipa, buk, grab, robinia akacjowa oraz jesion.

Rycina. 6. Struktura powierzchni gatunków panujących w Nadleśnictwie Wołów

Rycina. 7. Struktura powierzchni gatunków rzeczywistych Nadleśnictwie Wołów

Budowa pionowa drzewostanów to jeden z podstawowych elementów określających charakter drzewostanów. Drzewostany można podzielić pod względem budowy pionowej na jednopiętrowe, dwupiętrowe, trzypiętrowe i wielopiętrowe oraz o budowie przerębowej w klasie odnowienia (KO) i klasie do odnowienia (KDO). Złożona budowa pionowa jest pochodną wielu czynników związanych

zarówno z prowadzeniem gospodarki leśnej, jak również wynikającą z uwarunkowań siedliskowych i wysokościowych. Niezerwalnie wiąże się ona ze zwarciem pionowym decydującym o stopniu wykorzystania światła. Im bardziej zróżnicowana jest budowa pionowa tym bardziej odporny jest drzewostan na ogólnie pojmowane czynniki szkodliwe.

Pomimo dużego zróżnicowania gatunkowego drzewostany Nadleśnictwa Wołów charakteryzują się uproszczoną strukturą pionową. Dominują tu drzewostany jednopiętrowe, zajmujące około 87,9% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Drugą grupę stanowią drzewostany w klasie odnowienia i do odnowienia zajmujące 6,4% powierzchni leśnej, kolejną grupę tworzą drzewostany dwupiętrowe - 5,7%. Nie występują tu drzewostany wielopiętrowe i drzewostany o budowie przerębowej.

Tabela 91. Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m³] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury w Nadleśnictwie Wołów

Obręb, nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Powierzchnia [ha]/ miąższość [m ³]					
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]	
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat			
Obręb Dębno	jednopiętrowe	3191,66	3440,97	1695,84	8328,47	87,2	
		494185	1140610	625233	2260027	83,4	
	dwupiętrowe	0,00	83,95	660,43	744,38	7,8	
		0	30739	290883	321621	11,9	
	wielopiętrowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	
		0	0	0	0	0,0	
	o budowie przerębowej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	
		0	0	0	0	0,0	
	w KO i KDO	3,67	60,21	415,95	479,83	5,0	
		422	12336	115669	128426	4,7	
	Obręb Wińsko	jednopiętrowe	2902,80	3537,62	1511,30	7951,72	88,6
			405464	1241412	550436	2197312	87,2
dwupiętrowe		0,00	29,70	284,08	313,78	3,5	
		0	12207	114666	126873	5,0	
wielopiętrowe		0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	
		0	0	0	0	0,0	
o budowie przerębowej		0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	
		0	0	0	0	0,0	
w KO i KDO		20,58	30,22	656,76	707,56	7,9	
		2849	6998	184779	194626	7,7	
Nadleśnictwo Wołów		jednopiętrowe	6094,46	6978,59	3207,14	16280,19	87,9
			899649	2382022	1175669	4457339	85,2
	dwupiętrowe	0,00	113,65	944,51	1058,16	5,7	
		0	42946	405549	448495	8,6	
	wielopiętrowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	
		0	0	0	0	0,0	

Obręb, nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Powierzchnia [ha]/ miąższość [m ³]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	o budowie przerębowej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
		0	0	0	0	0,0
	w KO i KDO	24,25	90,43	1072,71	1187,39	6,4
		3271	19333	300448	323052	6,2

V.6.3. POCHODZENIE DRZEWOSTANÓW

Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów drzewostany pochodzenia sztucznego zajmują powierzchnię 5800,35 ha, co stanowi 31,3% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Drzewostany z samosiewu to jedynie 192,30 ha, co stanowi 1% powierzchni leśnej. W nadleśnictwie nie występują plantacje drzew szybko rosnących ani plantacje gatunków obcych. Na gruntach nadleśnictwa występują drzewostany odroślowe z głównym gatunkiem panującym olszą oraz lipą i robinia akacjową, obejmujące powierzchnię 118,82 ha. Na 67% powierzchni nadleśnictwa nie określono pochodzenia drzewostanów. Dane te są niepełne z uwagi na brak odnotowywania w poprzednich rewizjach pochodzenia drzewostanów. W ocenie ujęto całą I klasę wieku oraz w innych klasach tylko te drzewostany, w których można było bezsprzecznie stwierdzić ich pochodzenie.

Tabela 92. Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych

Obręb, nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Powierzchnia [ha]/ miąższość [m ³]					
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]	
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat			
Obręb Dębno	z panującym gat. obcym	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	
		0	0	0	0	0,0	
	plantacje drzew szybkorosnących	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	
		0	0	0	0	0,0	
	odroślowe	73,60	27,33	5,91	106,84	1,1	
		18396	10596	1543	30535	1,1	
	z samosiewu	83,64	17,64	3,73	105,01	1,1	
		13906	5198	1966	21070	0,8	
	z sadzenia	1991,14	646,89	31,02	2669,05	27,9	
		254924	215619	11233	481776	17,8	
	brak informacji	1046,95	2893,27	2731,56	6671,78	69,8	
		207381	952271	1017043	2176695	80,3	
	Obręb Wińsko	z panującym gat. obcym	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
			0	0	0	0	0,0
plantacje drzew szybkorosnących		0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	
		0	0	0	0	0,0	
odroślowe		0,00	0,00	11,98	11,98	0,1	

Obręb, nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Powierzchnia [ha]/ miąższość [m ³]					
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]	
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat			
		0	0	4840	4840	0,2	
	z samosiewu	52,76	32,37	2,16	87,29	1,0	
		7356	8311	415	16082	0,6	
	z sadzenia	1646,20	1342,38	142,72	3131,30	34,9	
		182547	465832	48323	696701	27,7	
	brak informacji	1224,42	2222,79	2295,28	5742,49	64,0	
		218411	786474	796303	1801188	71,5	
	Nadleśnictwo Wołów	z panującym gat. obcym	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
			0	0	0	0	0,0
		plantacje drzew szybkorosnących	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
0			0	0	0	0,0	
odroślowe		73,60	27,33	17,89	118,82	0,6	
		18396	10596	6382	35374	0,7	
z samosiewu		136,40	50,01	5,89	192,30	1,0	
		21261	13510	2380	37152	0,7	
z sadzenia		3637,34	1989,27	173,74	5800,35	31,3	
		437471	681450	59556	1178477	22,5	
brak informacji		2271,37	5116,06	5026,84	12414,27	67,0	
		425792	1738745	1813346	3977883	76,1	

V.6.4. ZGODNOŚĆ SKŁADU GATUNKOWEGO Z SIEDLISKIEM

Analizując zgodność składu gatunkowego drzewostanów w odniesieniu do siedliska wyróżniamy drzewostany:

- o składzie zgodnym z warunkami siedliskowymi,
- o składzie częściowo zgodnym z siedliskiem,
- niezgodne.

Drzewostany o składzie gatunkowym zgodnym z siedliskiem uznaje się wówczas, gdy gatunek główny (zgodnie z przyjętym typem drzewostanu) jest gatunkiem panującym i w składzie gatunkowym drzewostanu występują wszystkie gatunki przyjętego typu drzewostanu, zaś suma udziałów występujących gatunków typu drzewostanu stanowi, co najmniej 50% składu gatunkowego tego drzewostanu (przy ocenie uwzględnia się również II piętro oraz podrost w KO - proporcjonalnie do ich udziału w składzie drzewostanu).

Skład drzewostanów jest częściowo zgodny z siedliskiem, kiedy gatunek główny (zgodnie z przyjętym typem drzewostanu) jest gatunkiem panującym w drzewostanie lub, gdy gatunek główny nie jest gatunkiem panującym i wraz z pozostałymi gatunkami typu drzewostanu stanowią, co najmniej 50% składu gatunkowego tego drzewostanu (przy ocenie uwzględnia się również II piętro oraz podrost w KO - proporcjonalnie do ich udziału w składzie drzewostanu).

Skład gatunkowy drzewostanów jest niezgodny z siedliskiem, jeżeli nie spełnia wymogów określonych powyżej, co oznacza, że gatunek główny (zgodnie z przyjętym typem drzewostanu) nie

jest gatunkiem panującym i jednocześnie w składzie gatunkowym drzewostanu nie występują wszystkie gatunki przyjętego typu drzewostanu. W drzewostanach niezgodnych, dodatkowo wyróżnia się niezgodność obojętną – w przypadku, gdy zalecany gatunek liściasty zastąpiony jest przez inny gatunek liściasty oraz niezgodność negatywną - gdy zalecany gatunek liściasty oraz jodła i modrzew zastąpiony jest przez sosnę lub świerk.

Podczas prac taksacyjnych obecnej rewizji urządzenia lasu na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów dokonano oceny zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem. Drzewostany zgodne z siedliskiem zajmują 52,8% powierzchni nadleśnictwa, są to głównie drzewostany sosnowe wykształcone na siedlisku boru świeżego, drzewostany dębowo-lipowe na siedlisku lasu łęgowego, drzewostany z sosnowo-dębowe na siedlisku lasu mieszanego świeżego oraz olszyny na siedlisku olsu. Drzewostany o składzie gatunkowym częściowo zgodnym z siedliskiem obejmują 42,6% i występują praktycznie w każdym siedliskowym typie lasu. Drzewostany niezgodne z siedliskiem występują jedynie na 4,6% powierzchni nadleśnictwa i są to przede wszystkim drzewostany na siedlisku lasu mieszanego wilgotnego, lasu mieszanego bagiennego, lasu wilgotnego i lasu łęgowego.

Tabela 93. Zestawienie powierzchni wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem w Nadleśnictwie Wołów

Obręb, nadleśnictwo	Siedliskowy typ lasu	Typ drzewostanu	Drzewostany o składzie gatunkowym					
			zgodnym		częściowo zgodnym		niezgodnym obojętnie	
			ha	%	ha	%	ha	%
Obręb Dębno	BMŚW	BK SO	1545,02	56,4	1182,26	43,2	10,45	0,4
		LP DB	-	-	5,88	100,0	-	-
	BMW	ŚW SO	321,90	48,4	307,40	46,3	35,26	5,3
	BŚW	SO	922,94	99,0	6,55	0,7	2,49	0,3
	LŁ	DB	316,74	66,6	94,94	20,0	63,73	13,4
		JS WZ	1,14	1,0	79,33	72,7	28,71	26,3
		LP DB	1046,18	77,6	268,73	19,9	33,01	2,4
		OL JS	-	-	2,15	100,0	-	-
	LMŚW	DB	-	-	37,60	100,0	-	-
		DB SO	780,71	64,0	420,62	34,5	17,99	1,5
		LP DB	3,55	4,1	83,39	95,9	-	-
	LMW	DB	16,04	48,0	17,36	52,0	-	-
		LP DB	2,44	10,0	20,63	84,4	1,37	5,6
		OL JS			19,21	65,8	9,97	34,2
		SO DB	127,25	12,5	684,89	67,3	205,02	20,2
	LŚW	BK DB	15,95	14,0	82,39	72,2	15,79	13,8
		DB	-	-	1,52	100,0	-	-
		JS WZ	-	-	7,92	100,0	-	-
		LP DB	26,24	37,0	44,63	63,0	-	-
	LW	DB	68,91	35,8	81,28	42,2	42,30	22,0

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Obręb, nadleśnictwo	Siedliskowy typ lasu	Typ drzewostanu	Drzewostany o składzie gatunkowym					
			zgodnym		częściowo zgodnym		niezgodnym obojętnie	
			ha	%	ha	%	ha	%
		JS WZ	-	-	41,57	92,9	3,17	7,1
		LP DB	3,12	26,3	8,75	73,7		
		OL JS	-	-	31,91	77,6	9,20	22,4
	OL	LP DB	-	-	2,70	100,0		
		OL	219,78	96,2	6,75	3,0	2,03	0,9
		OL JS	-	-	52,51	100,0	-	-
	OLJ	LP DB	-	-	2,70	100,0	-	-
		OL JS	-	-	56,96	97,0	1,75	3,0
	Obręb Wińsko	BMŚW	BK SO	1669,20	51,4	1553,27	47,9	21,99
BMW		ŚW SO	10,35	43,3	12,69	53,1	0,84	3,5
BŚW		SO	116,24	93,2	8,44	6,8	-	-
LŁ		DB	15,61	59,7	8,65	33,1	1,89	7,2
		JS WZ	-	-	48,30	76,4	14,92	23,6
		LP DB	3,46	38,4	5,56	61,6	-	-
LMB		OL	-	-	-	-	0,94	100,0
LMŚW		DB	-	-	5,51	100,0	-	-
		DB SO	2079,49	60,2	1288,59	37,3	86,72	2,5
		LP DB	-		3,10	100,0	-	-
LMW		LP DB	1,40	100,0	-		-	-
		SO DB	60,01	13,6	302,24	68,5	78,77	17,9
LŚW		BK DB	93,23	14,8	495,69	78,9	39,55	6,3
		DB	8,38	28,9	20,61	71,1	-	-
		LP DB	-	-	19,87	100,0	-	-
LW		DB	196,99	31,0	328,77	51,7	109,75	17,3
		JS WZ	-	-	12,84	100,0	-	-
		LP DB	43,66	57,0	30,46	39,8	2,46	3,2
		OL JS	7,75	18,5	28,04	67,0	6,05	14,5
OL		OL	55,37	59,3	38,05	40,7	-	-
	OL JS	-	-	9,71	100,0	-	-	
OLJ	OL JS	0,70	2,5	25,61	92,6	1,34	4,8	
Nadleśnictwo Wołów	BMŚW	BK SO	3214,22	53,7	2735,53	45,7	32,44	0,5
		LP DB	-	-	5,88	100,0	-	-
	BMW	ŚW SO	332,25	48,3	320,09	46,5	36,10	5,2
	BŚW	SO	1039,18	98,3	14,99	1,4	2,49	0,2
	LŁ	DB	332,35	66,3	103,59	20,7	65,62	13,1
		JS WZ	1,14	0,7	127,63	74,0	43,63	25,3
		LP DB	1049,64	77,4	274,29	20,2	33,01	2,4
		OL JS	-	-	2,15	100,0	-	-
LMB	OL	-	-			0,94	100,0	

Obręb, nadleśnictwo	Siedliskowy typ lasu	Typ drzewostanu	Drzewostany o składzie gatunkowym					
			zgodnym		częściowo zgodnym		niezgodnym obojętnie	
			ha	%	ha	%	ha	%
	LMŚW	DB	-	-	43,11	100,0	-	-
		DB SO	2860,20	61,2	1709,21	36,6	104,71	2,2
		LP DB	3,55	3,9	86,49	96,1	-	-
	LMW	DB	16,04	48,0	17,36	52,0	-	-
		LP DB	3,84	14,9	20,63	79,8	1,37	5,3
		OL JS	-	-	19,21	65,8	9,97	34,2
		SO DB	187,26	12,8	987,13	67,7	283,79	19,5
	LŚW	BK DB	109,18	14,7	578,08	77,8	55,34	7,5
		DB	8,38	27,5	22,13	72,5	-	-
		JS WZ	-	-	7,92	100,0	-	-
		LP DB	26,24	28,9	64,50	71,1	-	-
	LW	DB	265,90	32,1	410,05	49,5	152,05	18,4
		JS WZ	-	-	54,41	94,5	3,17	5,5
		LP DB	46,78	52,9	39,21	44,3	2,46	2,8
		OL JS	7,75	9,3	59,95	72,3	15,25	18,4
	OL	LP DB	-	-	2,70	100,0	-	-
		OL	275,15	85,5	44,80	13,9	2,03	0,6
		OL JS	-	-	62,22	100,0	-	-
	OLJ	LP DB	-	-	2,70	100,0	-	-
		OL JS	0,70	0,8	82,57	95,6	3,09	3,6

V.7. FORMY DEGENERACJI EKOSYSTEMÓW LEŚNYCH

V.7.1. BOROWACENIE

Zjawisko borowacenia, zwane także pinetyzacją, określa się w drzewostanach na siedliskach borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów. Polega ono na ponadnormatywnym udziale gatunków iglastych takich jak sosna czy świerk w składzie gatunkowym drzewostanów. W zależności od udziału sosny lub świerka w górnej warstwie drzew wyróżniono następujące stopnie borowacenia:

- słabe, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi: ponad 80% na siedliskach borów mieszanych, 50-80% na siedliskach lasów mieszanych, 10-30% na siedliskach lasowych,
- średnie, jeżeli udział sosny lub świerka wynosi: ponad 80% na siedliskach lasów mieszanych, 30-60% na siedliskach lasowych,
- mocne, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi ponad 60% na siedliskach lasowych.

Tabela 94. Zestawienie powierzchni [ha] według form degeneracji lasu – borowacenie

Obręb, nadleśnictwo	Stopień borowacenia	Powierzchnia [ha]				
		Wiek			Ogółem [ha]	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Obręb Dębno	brak	1959,32	1354,17	1672,22	4985,71	52,2
	słabe	1034,73	1663,12	799,54	3497,39	36,6
	średnie	182,79	537,99	251,56	972,34	10,2
	mocne	18,49	29,85	48,90	97,24	1,0
Obręb Wińsko	brak	1346,22	717,80	1059,79	3123,81	34,8
	słabe	1114,51	1732,13	851,25	3697,89	41,2
	średnie	450,48	1111,87	483,83	2046,18	22,8
	mocne	12,17	35,74	57,27	105,18	1,2
Nadleśnictwo Wołów	brak	3305,54	2071,97	2732,01	8109,52	43,8
	słabe	2149,24	3395,25	1650,79	7195,28	38,8
	średnie	633,27	1649,86	735,39	3018,52	16,3
	mocne	30,66	65,59	106,17	202,42	1,1

Według powyższego zestawienia 56,2% drzewostanów Nadleśnictwa Wołów wykazuje zjawisko borowacenia. Borowacenie w stopniu słabym stwierdzono na niemal 40% powierzchni leśnej. Borowacenie w stopniu średnim określono na 16% powierzchni leśnej. Zjawisko to w stopniu mocnym obejmuje jedynie 1,1% powierzchni leśnej. Stopień borowacenia wynika ze sposobu prowadzenia gospodarki leśnej kiedyś i obecnie - odchodzenie od monokultur iglastych w kierunku drzewostanów wielogatunkowych z dużym udziałem gatunków liściastych powoduje osłabienie borowacenia.

V.7.2. NEOFITYZACJA

Forma degeneracji lasu polegająca na wprowadzeniu sztucznym lub samoistnym wnikaniu do drzewostanów gatunków obcych drzew i krzewów nosi miano neofityzacji. Drzewostany posiadające w swoim składzie gatunkowym, co najmniej 10% gatunków obcego pochodzenia tj.: dąb czerwony, dagleź zieloną, czeremchę amerykańską, robinie akajową, sosnę Banksa, sosnę czarną, sosnę smołową i sosnę wejmutkę wykazano w obszarze nadleśnictwa, jako zdegenerowane pod względem neofityzacji. Neofity zostały zaewidencjonowane podczas prac urzędniowych w składzie gatunkowym drzewostanu we wszystkich warstwach, przy czym w warstwie podszytu nie notowano procentowego udziału poszczególnych gatunków. W zestawieniu tabelarycznym gatunki neofitów występujące w podszytu znajdują się w kolumnie „wiek <= 40 lat”. Wszystkie neofity są wynikiem prowadzenia gospodarki leśnej i zostały wprowadzone sztucznie.

Tabela 95. Wykaz gatunków obcych występujących w zasięgu Nadleśnictwa Wołów

Gatunek	Powierzchnia [ha]					
	Wiek			KO	KDO	Ogółem
	<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat			
Sosna Banksa	-	-	0,75	-	-	0,75
Sosna czarna	6,16	-	-	-	-	6,16
Sosna smołowa	0,18	-	-	-	-	0,18
Sosna wejmutka	0,48	-	-	0,13	-	0,61
Daglezja zielona	0,4	-	3,91	1,58	0,51	6,4
Dąb czerwony	31,97	2,48	5,28	1,11	-	40,84
Robinia akacjowa	47,51	108,48	39,07	3,93	-	198,99
Czeremcha amerykańska	0,32	-	-	-	-	0,32
Razem	87,02	110,96	49,01	6,75	0,51	254,25

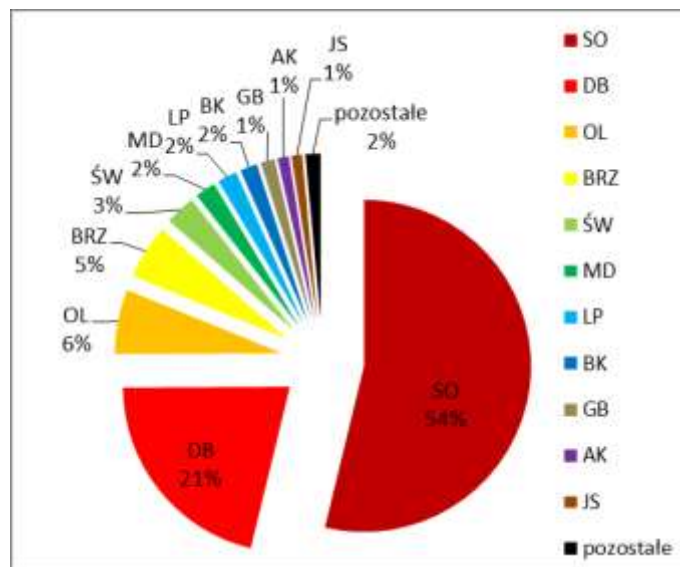
Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów zjawisko neofityzacji występuje w niewielkim stopniu. Ogólna powierzchnia zajmowana przez gatunki obce wynosi 254,25 ha. Wszystkie gatunki neofitów występujące jako domieszki miejscami lub pojedynczo i nie zostały uwzględnione w powyższym zestawieniu ze względu na niewielkie znaczenie. Z gatunków obcych największe powierzchnie w drzewostanach zajmuje robinia akacjowa (198,99 ha), występująca w każdej klasie wieku oraz dąb czerwony stwierdzony na powierzchni 40,84 ha. Najmniej liczna jest sosna wejmutka, sosna smołowa oraz sosna Banksa. Z uwagi na niekorzystne zjawiska, jakie są następstwem procesu neofityzacji należy dążyć do eliminowania obcych gatunków ze środowiska leśnego.

Zjawisko neofityzacji zostało zaobserwowane również na powierzchniach siedlisk przyrodniczych Natura 2000, co znalazło odbicie w działaniach zaplanowanych dla poprawy struktury drzewostanów na leśnych siedliskach przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony ostoi siedliskowych.

V.7.3. MONOTYPIZACJA

Monotypizacja to ujednoczenie gatunkowe i wiekowe drzewostanu, uproszczenie struktury warstwowej będące efektem gospodarki leśnej opartej na systemie zrębowym lub przerębowym. Przejawia się w skrajnym zubożeniu składu gatunkowego drzewostanu do jednego - dwóch gatunków lasotwórczych.

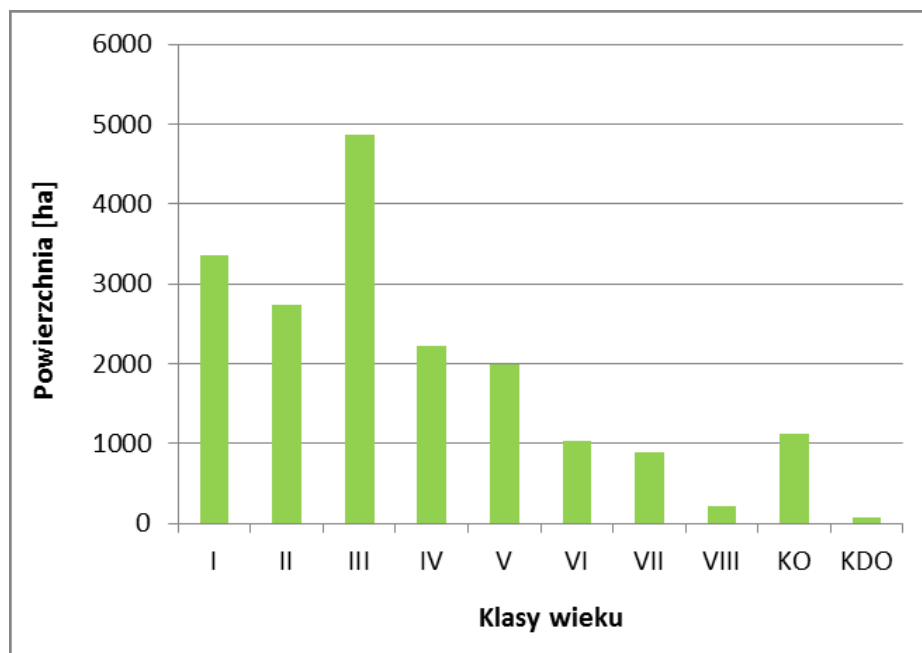
Drzewostany Nadleśnictwa Wołów charakteryzują się uproszczoną strukturą pionową, dominują tu drzewostany jednopiętrowe zajmujące około 88% powierzchni nadleśnictwa. W strukturze gatunkowej drzewostany jedno- i dwugatunkowe występują na ponad 55% powierzchni leśnej. Wśród gatunków rzeczywistych w drzewostanach nadleśnictwa dominuje sosna (54%) i dąb (21%) oraz w mniejszym stopniu olsza czarna (6%) i brzoza (5%). Pozostałe gatunki występujące w drzewostanach nadleśnictwa to: świerk, modrzew, lipa, buk, grab, robinia akacjowa oraz jesion.

Rycina. 8. Struktura powierzchni gatunków rzeczywistych Nadleśnictwie Wołów

V.7.4. JUWENALIZACJA

Juwenalizacja to jedna z form degeneracji ekosystemu leśnego polegająca na utrzymywaniu drzewostanu w młodym stadium rozwojowym poprzez cykliczne zręby. W lasach użytkowanych gospodarczo wiek zbiorowiska leśnego wyznacza wiek rębności gatunku głównego. Po zrębie sadzona jest nowa, młoda generacja drzew. Takie wielkopowierzchniowe „odmłodzenie” drzewostanu czasowo zaburza strukturę i funkcję ekosystemu i ogranicza znaczenie lasu dla podtrzymania różnorodności biologicznej. Średni wiek drzewostanów w Nadleśnictwie Wołów wynosi 60 lat. Dominują drzewostany w wieku od 41 do 60 lat.

Rycina. 9. Struktura klas wieku drzewostanów w Nadleśnictwie Wołów

VI. ZAGROŻENIA

VI.1. ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajdują się cztery pasywne punkty pomiarowe monitoringu powietrza: w Wołowie, Krzydlinie Wielkiej, Warzęgowie i Wińsku. Prowadzą one pomiary stężenia SO₂ i NO₂ oraz benzenu (Wołów). W 2013 r. nie wystąpiły przekroczenia poziomów dopuszczalnych i alarmowego określonych dla dwutlenku siarki ani dwutlenku azotu. W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa stężenia tych substancji utrzymywały się na poziomie około 30% normy. Pomiary benzenu w 2013 r. również nie wykazały przekroczeń dopuszczalnego poziomu średniorocznego. Na stacji w Wołowie pomiary wskaźnikowe wykazały 50% normy dla tej substancji (źródło: *Ocena jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2013 roku*).

Największym problemem w skali województwa dolnośląskiego pozostaje wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym, zarówno PM₁₀, jak i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenem. Główną przyczyną występowania przekroczeń w okresie zimowym jest emisja z systemów indywidualnego ogrzewania budynków i utrudnione warunki rozprzestrzeniania zanieczyszczeń. Inne przyczyny występowania przekroczeń to m.in. emisja zanieczyszczeń z transportu drogowego oraz niezorganizowana emisja pyłu z dróg i terenów przemysłowych. Na podstawie klasyfikacji stref województwa dolnośląskiego za rok 2013 stwierdzono potrzebę opracowywania programów ochrony powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi dla wszystkich czterech stref województwa, w tym:

- strefa dolnośląska (O₃, PM₁₀, As, benzo(a)piren, ozon).

Na podstawie klasyfikacji stref województwa dolnośląskiego według kryteriów dla ochrony roślin wskazane jest opracowanie programu ochrony powietrza w strefie dolnośląskiej ze względu na ponadnormatywne stężenia ozonu (współczynnik AOT 40).

VI.1.1. ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE UCIAŹLIWE DLA ŚRODOWISKA

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie występują następujące zakłady szczególnie uciążliwe dla regionu:

- PCC „ROKITA” S.A. w Brzegu Dolnym;
- Makhteshim Agan Agro Poland S.A. w Brzegu Dolnym;
- Vita Polymers Poland Sp. z o.o. w Brzegu Dolnym;
- TENSIS Sp. z o.o. w Brzegu Dolnym;
- PCC Exol S.A. w Brzegu Dolnym;
- Linpac Packaging Production Sp. z o.o. w Brzegu Dolnym;
- Wal-Mar Sp. z o.o. w Brzegu Dolnym;
- Malborskie Zakłady Chemiczne "ORGANIKA" S.A. w Malborku zakład w Pogalewie Wielkim;
- „GAZELA” Andrzej Cichy, Rozlewnia Gazu Propan-Butan w Wilkszynie;
- Freshtex Textile Finishing Polska Sp. z o.o. w Starym Wołowie;
- Państwowe Przedsiębiorstwo Przemysłowo-Montażowe „POMET” w Wołowie.

VI.2. PLANOWANE PRZEDSIĘWZIĘCIA ZABEZPIECZAJĄCE LASY PRZED NEGATYWNYM ODDZIAŁYWANIEM PRZYSZŁYCH INWESTYCJI

Podstawowe działania mające na celu zabezpieczenie środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przyszłych inwestycji zawarte są w programach ochrony środowiska gmin, *Wojewódzkim planie gospodarki odpadami dla województwa dolnośląskiego* (2012) oraz w planach zagospodarowania przestrzennego gmin, uwzględniające równocześnie działania na rzecz:

- ograniczenia zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, zwłaszcza w dużych aglomeracjach i wzdłuż tras komunikacyjnych;
- uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej w gminach w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa i bezpośrednim sąsiedztwie;
- inwestowanie w budowę instalacji unieszkodliwiania i przerobu odpadów z terenu gmin;
- zwiększenia wykorzystania odpadów na cele gospodarcze;
- likwidacji i rekultywacji dzikich wysypisk śmieci, starych wyeksploatowanych składowisk;
- maksymalnej redukcji zanieczyszczeń stałych, płynnych i gazowych;
- dostosowanie procesów produkcji do wymogów ochrony środowiska;
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych stosownie do wymogów europejskich;
- przeciwdziałanie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska w związku z poważnymi awariami przemysłowymi;
- eliminowanie lub zmniejszanie skutków awarii przemysłowych dla środowiska;
- ochrona zasobów kopalin i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych

Główne kierunki działań w gospodarce leśnej zmierzające do ograniczenia negatywnych skutków przyszłych inwestycji to:

- właściwe prowadzenie prac z zakresu kształtowania stosunków wodnych;
- zwiększanie różnorodności biologicznej i zróżnicowania genetycznego kształtującego naturalną odporność lasów;
- doskonalenie gatunkowej i funkcjonalnej struktury lasów;
- kształtowanie granicy rolno-leśnej;
- właściwe zagospodarowanie łowieckie lasu;
- stosowanie biologicznych metod ochrony lasu;
- utrzymanie właściwego stanu sanitarnego lasu;
- prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej z zachowaniem zasad ochrony przyrody;
- dostosowanie prac hodowlanych do warunków mikrosiedliskowych;
- odpowiednia infrastruktura techniczna;
- odpowiednie rekreacyjne użytkowanie i zagospodarowanie lasu;
- współdziałanie leśnictwa z samorządami i administracją państwową na różnych poziomach w regionie;
- współdziałanie i doskonalenie związków leśnictwa z innymi sektorami gospodarczymi w zakresie rozwoju regionalnego;
- kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

VI.3. STREFY ZAGROŻENIA PRZEMYSŁOWEGO

Zgodnie z postanowieniami Komisji Założeń Planu i wytycznymi Instrukcji Urządzenia Lasu strefy uszkodzeń przemysłowych zostały przyjęte z IV rewizji planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Wołów. Powierzchnię gruntów leśnych przyjętych w minionym okresie gospodarczym i gruntów zalesionych włączono do stref uszkodzeń przemysłowych wynikających z zakwalifikowania danego oddziału do poszczególnej strefy w IV rewizji PUL. Całość gruntów leśnych nadleśnictwa zaliczona została do I i II strefy uszkodzeń przemysłowych. Do I strefy uszkodzeń przemysłowych zaliczono cały obręb Dębno i część oddziałów obrębu Wińsko o łącznej powierzchni 17589,48 ha, do II strefy zaliczono pozostałe oddziały obrębu Wińsko o łącznej powierzchni 1297,25 ha. Do najbardziej uciążliwych zakładów przemysłowych dla środowiska przyrodniczego nadleśnictwa w minionym okresie gospodarczym należały zakłady chemiczne PCC „ROKITA” S.A. w Brzegu Dolnym oraz sąsiedztwo Legnicko – Głogowskiego Okręgu Miedziowego. Na stan zdrowotny lasów Nadleśnictwa Wołów istotny wpływ ma również obniżenie dna koryta Odry na skutek erozji spowodowanej funkcjonowaniem stopnia wodnego w pobliżu Brzegu Dolnego.

VI.4. STAN I KSZTAŁTOWANIE SIĘ STOSUNKÓW WODNYCH

VI.4.1. STAN CZYSTOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

W latach 2010-2012 monitoring stanu jakości wód powierzchniowych nadleśnictwa był prowadzony dla rzek: Odra od Wałów Śląskich do Kanału Wschodniego, Jezierzycy oraz Łacha. Potencjał ekologiczny tych rzek w punktach kontrolnych został oceniony jako dobry i powyżej dobrego, z wyjątkiem odcinka Jezierzycy od Rowu Stawowego do ujścia do Odry – tu potencjał został oceniony jako umiarkowany. Pod względem wymagań ekologicznych w obszarach chronionych jedynie stan Jezierzycy do Rowu Stawowego i Łachy został zakwalifikowany jako dobry, zaś dla odcinka Jezierzycy od Rowu Stawowego do ujścia do Odry oraz Odry od Wałów Śląskich do Kanału Wschodniego - jako umiarkowany. Dla dwóch ostatnich jcw ogólny stan został oceniony jako zły (za: *Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych na terenie województwa dolnośląskiego za rok 2012*).

Program wodno-środowiskowy kraju (PWŚK) jako jeden z podstawowych dokumentów planistycznych, opracowany zgodnie z zapisami art. 113a ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. nr 239 poz. 2019 z późn. zm.), stanowi realizację wymagań wskazanych w Dyrektywie 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW) w zakresie konieczności opracowania programów działań. Zgodnie z art. 11 RDW PWŚK uwzględnia podział kraju na obszary dorzeczy, stanowiące jednostki podziału dla zarządzania zasobami wodnymi. Dla każdego obszaru dorzecza opracowuje się plan gospodarowania wodami. Obszar Nadleśnictwa Wołów znajduje się w obrębie dorzecza Odry. Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (MP nr 40 poz. 451 z 2011 r.) w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajduje się 10 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) dla

których wyznaczono zbiór działań, których realizacja pozwoli na osiągnięcie przez wody celów środowiskowych przewidzianych w Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW). Jednym z wyznaczonych działań jest opracowanie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Łacha PLH020003, Dębniańskie Mokradła PLH020002 oraz Łęgi Odrzańskie PLH020018, przeciwdziałanie erozji i wypłukiwaniu zanieczyszczeń, wdrażanie krajowego i wojewódzkiego programu zwiększenia lesistości - regulacja lesistości (prowadzone zgodnie z planami urządzania lasów dla poszczególnych nadleśnictw), ochrona bioróżnorodności w lasach (zachowanie, odtwarzanie i zwiększanie) zgodnie z programami ochrony przyrody dla poszczególnych nadleśnictw, realizacja *Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych*.

Tabela 96. Identyfikacja JCWP w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów

Kod JCWP	Kod SCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
PLRW60001714549	SO0206	Łacha	potok nizinny piaszczysty (17)	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona
PLRW600017147129	SO0210	Belcz	potok nizinny piaszczysty (17)	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona
PLRW60001714749	SO0210	Tynica	potok nizinny piaszczysty (17)	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona
PLRW6000171375929	SO1108	Barłożna	potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	zły	zagrożona
PLRW600017137729	SO1108	Młynna	potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	zły	zagrożona
PLRW60001713972	SO1108	Kanał Dąbie (Strużnik)	potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	zły	zagrożona
PLRW6000211511	SO1108	Odra od Wałów Śląskich do Kanału Wschodniego	wielka rzeka nizinna (21)	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona
PLRW600017139672	SO1111	Jezierzyca do Rowu Stawowego	potok nizinny piaszczysty (17)	silnie zmieniona część wód	zły	niezagrożona
PLRW60001713968	SO1111	Nieciecza	potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	zły	niezagrożona
PLRW600019139699	SO1111	Jezierzyca od Rowu Stawowego	rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta (19)	silnie zmieniona część wód	zły	niezagrożona

W ramach monitoringu diagnostycznego wód podziemnych województwa dolnośląskiego w latach 2010-2012 badanie jakości przeprowadzone zostało na obszarach jednolitych części wód podziemnych (JCWPd). W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów nie zlokalizowano żadnych punktów pomiarowych wód podziemnych.

VI.4.2. STAN GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ NA TERENIE GMIN

Problem gospodarki wodno-ściekowej w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów analizowano w poszczególnych gminach, leżących w zasięgu granic nadleśnictwa.

Gmina Brzeg Dolny

Na terenie gminy funkcjonują cztery ujęcia komunalne czerpiące wodę z piętra trzeciorzędowego, ważne dla gospodarki wodnej gminy. Ujęcie wody będące w gestii Zakładów Chemicznych „Rokita” S.A. w Łososiowicach leży na terenie gminy Wołów. Gmina jest w pełni zwodociągowana. Oczyszczanie ścieków z obszaru gminy odbywa się poprzez centralną oczyszczalnię ścieków Zakładów Chemicznych „Rokita” S.A. w Brzegu Dolnym. Kanalizacja sanitarna obejmuje niemal wszystkie miejscowości gminy. Ogółem korzysta z niej 87% mieszkańców gminy.

Gmina Wołów

Wszystkie miejscowości w gminie Wołów są zwodociągowane. Sieć wodociągowa zasilana jest z dziewięciu ujęć wody: Wołów, Lubnów, Osola, Borakowice, Wielka Lipa, Golędzinów, Wilczyn i Rościszewice. Sieć kanalizacyjną posiadają tylko miasto Wołów, wieś Golędzinów, część Kowal oraz osiedle w Wilczynie. W pozostałych miejscowościach funkcjonują zbiorniki bezodpływowe, a w nielicznych przypadkach przydomowe biologiczne oczyszczalnie ścieków. Na terenie miasta znajdują się dwie oczyszczalnie ścieków: mechaniczno-biologiczne oczyszczalnia ścieków typu BOS-1000 oraz mechaniczno-biologiczne oczyszczalnia ścieków typu BOS-2500.

Gmina Prusice

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców gminy odbywa się z wodociągu grupowego „Bychowo”. Źródła wody i stacja uzdatniania znajdują się w Bychowie. Gmina w całości jest zwodociągowana z dwóch wodociągów grupowych. Wsie Borów, Chodlewko, Kopaszyn, Kosinowo oraz Świerzów zostały zwodociągowane w ostatnich latach. Większość wsi nie posiada systemowych urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków bytowo-gospodarczych. Na terenie gminy zlokalizowana jest mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków sanitarnych i przemysłowych o przepustowości $Q=1000\text{m}^3/\text{d}$ obsługująca mieszkańców Prusic. W Brzeźnie znajduje się roślinno-glebowa oczyszczalnia ścieków, natomiast w Skokowej, Pawłowie Trzebnickim oraz Pększynie zlokalizowane są zakładowe oczyszczalnie ścieków. Projektowana jest mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Pietrowicach Małych. Wskaźnik długości sieci kanalizacyjnej na mieszkańca w 2009 r. jest dość niski w porównaniu z powiatem trzebnickim i podregionem wrocławskim. Prawie 90% odprowadzanych ścieków w gminie podlega oczyszczeniu.

Gmina Wińsko

Sukcesywnie rozbudowywana sieć kanalizacyjna na terenie gminy Wińsko istnieje we wsi Wińsko oraz w ramach lokalnych sieci w kilku pojedynczych miejscowościach na terenie gminy, w których zlokalizowano przydomowe oczyszczalnie ścieków. Pozostałe miejscowości nie posiadają systemowych urządzeń do odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków. W poszczególnych wsiach istnieją jedynie odcinki kanalizacji deszczowej, odprowadzającej wody opadowe do cieków powierzchniowych i rowów melioracyjnych. Najczęściej stosowanymi urządzeniami do usuwania ścieków bytowo-gospodarczych są suche ustępy, bezodpływowe osadniki gnilne opróżniane

okresowo oraz osadniki wykonane jako doły chłonne. Często są również przypadki odprowadzania ścieków bytowo-gospodarczych bezpośrednio do kanalizacji deszczowej, rowów przydrożnych i melioracyjnych.

VI.5. GOSPODARKA ODPADAMI NA TERENIE GMIN

Jednym z ważniejszych aktów prawnych regulujących gospodarkę odpadami jest znowelizowana Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o *odpadach* (Dz.U. 2013 poz. 21). Implementuje ona prawo unijne, w tym m.in. dyrektywę 2008/98/WE dotyczącą gospodarki odpadami w Unii Europejskiej. Wraz z wejściem w życie zmian do ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach całkowicie zmienił się system gospodarowania odpadami komunalnymi. Zgodnie z nową ustawą gmina zapewnia odbieranie i bezpieczne zagospodarowanie wszystkich odpadów komunalnych oraz gwarantuje możliwość selektywnego zbierania odpadów. Aktualnie obowiązującym dokumentem regulującym gospodarkę odpadami w województwie dolnośląskim jest *Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego* (2012).

VI.5.1. ODPADY NIEBEZPIECZNE

Odpady niebezpieczne, to odpady, które ze względu na swoje pochodzenie, skład chemiczny, biologiczny, inne właściwości lub okoliczności stanowią zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego oraz środowiska naturalnego. Na terenie województwa dolnośląskiego odpady niebezpieczne powstają przede wszystkim w wyniku działania przemysłu wydobywczego oraz chemicznego. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów nie ma zlokalizowanych składowisk przyjmujących odpady przemysłowe lub zawierające azbest.

VI.5.2. SELEKTYWNA ZBIÓRKA ODPADÓW

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa każda gmina prowadzi selektywną zbiórkę odpadów, głównie tworzyw sztucznych, szkła i makulatury. Ilość segregowanych odpadów systematycznie wzrasta z roku na rok, co wpływa na obciążenie lokalnych składowisk śmieci, ograniczenie powstawania dzikich wysypisk i przede wszystkim zwiększenie wykorzystania surowców do produkcji wtórnej. Skala i zakres selektywnego zbierania odpadów są silnie zróżnicowane w poszczególnych gminach, od symbolicznego wystawienia kilku lub kilkunastu zestawów pojemników do znacznego nasycenia obszarów gmin zestawami pojemników lub powszechnego stosowania worków.

VI.5.3. PROGNOZA ILOŚCI ODPADÓW

Na prognozowane ilości wytwarzanych odpadów mają wpływ takie czynniki jak zmiana liczby ludności, tempo rozwoju gospodarczego województwa oraz kraju, zmiany w systemie gospodarki odpadami. Prognozując ilości wytwarzanych odpadów opierano się nadanych dotyczących przewidywanej liczby ludności w województwie dolnośląskim, a także na wskaźnikach wytwarzania odpadów określonych w *Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2014*. Prognoza ta uwzględnia podział gmin wg wielkości i charakteru (duże miasta, małe miasta i wsie). Prognozując ilości

wytworzonych odpadów komunalnych dla województwa dolnośląskiego założono, iż wskaźniki wytwarzania odpadów przypadającego na jednego mieszkańca będą wzrastać o 1,2% w skali roku. Prognozy ilości wytwarzanych odpadów komunalnych na lata 2012-2023 obliczono na podstawie wartości wskaźnika wytwarzania przypadającego na jednego mieszkańca województwa oraz prognozowanej liczby ludności na lata 2012-2023. Z danych tych wynika, iż ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie całego województwa będzie wzrastać, osiągając wartość około 1 025,8 tys. Mg w roku 2017 oraz około 1 080,6 tys. Mg w roku 2023. Powstające odpady komunalne ulegające biodegradacji będą stanowiły około 55% ogółu odpadów komunalnych wytworzonych na terenie województwa dolnośląskiego. Wyznaczony wskaźnik wytwarzania komunalnych odpadów ulegających biodegradacji w roku 2012 wyniesie 0,189 Mg/M, a w roku 2023 osiągnie wartość 0,214 Mg/M (za: *Wojewódzki Plan gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego*, 2012).

VI.5.4. ZAŁOŻENIA I CELE GOSPODARKI ODPADAMI

System gospodarowania odpadami komunalnymi obejmuje szereg działań, których realizacja prowadzi do osiągnięcia wymaganego stanu gospodarki odpadami. Planowane w tym zakresie działania poszczególnych gmin rozkładają się w czasie krótko- i długoterminowym. Za zasadnicze cele przyjęte zostają założenia Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami, które wskazują na konieczność realizacji następujących działań:

- uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi;
- prowadzenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych „u źródła”;
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji (OUB) kierowanych na składowisko odpadów;
- zwiększenie liczby nowoczesnych instalacji do odzysku, recyklingu oraz unieszkodliwiania odpadów komunalnych w sposób inny niż składowanie odpadów;
- prowadzenie właściwego sposobu monitorowania postępowania z odpadami komunalnymi zarówno przez właścicieli nieruchomości, jak i prowadzących działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości;
- zmniejszenie dodatkowych zagrożeń dla środowiska wynikających z transportu odpadów komunalnych z miejsc ich powstania do miejsc odzysku lub unieszkodliwiania, przez podział województw na regiony gospodarki odpadami, w ramach których prowadzone będą wszelkie czynności związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi.

Dodatkowo *Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami* wskazuje konieczne do realizacji cele i działania w zakresie poszczególnych rodzajów odpadów oraz przedstawia ogólny zarys funkcjonowania całego systemu gospodarowania odpadami na terenie województwa.

VI.6. ZAGROŻENIA BIOTYCZNE

Szkody powodowane przez czynniki biotyczne są najczęściej skutkiem osłabienia drzewostanów przez czynniki abiotyczne. Powtarzające się latami susze, obniżenie się poziomu wód gruntowych, zanieczyszczenia przemysłowe doprowadziły do osłabienia drzewostanów i spadku odporności drzew na szkody powodowane przez owady i patogeny. Dodatkowym czynnikiem

wpływającym na zwiększenie podatności drzewostanów na gradacje i epifitozy jest ich budowa, czyli wielkopowierzchniowe monokultury. Poniższa tabela przedstawia główne przyczyny zagrożenia biotycznego zarejestrowane podczas prac urządzeniowych na gruntach Nadleśnictwa Wołów. Łącznie uszkodzenia biotyczne zarejestrowano na 7031,76 ha powierzchni gruntów leśnych, co stanowi 37% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Wszystkie analizowane przyczyny uszkodzeń biotycznych drzewostanów obejmowały zbliżoną powierzchnię leśną (12-13%).

Tabela 97. Zestawienie uszkodzeń biotycznych drzewostanów na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów zarejestrowanych w trakcie prac urządzeniowych

Przyczyna uszkodzenia	Procent uszkodzeń				
	10-20 %	21-50 %	ponad 50%	Ogółem	%
	powierzchnia całkowita [ha]				
GRZYBY	1764,26	733,26	9,45	2506,97	13,27
OWADY	1614,07	598,59	2,09	2214,75	11,73
ZWIERZ	1903,93	404,02	2,09	2310,04	12,23
Razem	5282,26	1735,87	13,63	7031,76	37,23

VI.6.1. CHOROBY GRZYBOWE

Podczas prowadzonych prac urządzeniowych szkody powodowane przez patogeny grzybowe stwierdzone zostały na łącznej powierzchni 2506,97 ha, stanowi to 13% powierzchni leśnej nadleśnictwa. W nadleśnictwie nie występują obszary zagrożone uporczywym występowaniem szkód powodowanych przez choroby grzybowe.

Patogenem grzybowym powodującym największe szkody w szkółkach nadleśnictwa jest mączniak dębu. W uprawach i młodnikach największe zagrożenie stanowią mączniak dębu, opieńkowa zgnilizna korzeni, huba korzeni, osutka sosny, skrętak sosny, rdze liści. W drzewostanach starszych klas wieku największe szkody powodują: mączniak dębu, huba korzeni, opieńkowa zgnilizna korzeni, huba sosny, czyreń ogniowy, zgorzel kory. Obecnie do największych zagrożeń biotycznych nadleśnictwa zalicza się zamieranie dębu, brzozy, olszy, w mniejszym stopniu jesioną będące wynikiem działania wielu czynników.

Działania profilaktyczne ograniczające szkody powodowane przez patogeny grzybowe w szkółkach zawiera IOL, a w przypadku wystąpienia chorób, ich sposób zwalczania określają zalecenia ZOL-u. Natomiast działania związane z ograniczaniem szkód w dojrzałych drzewostanach sprowadzają się do zmniejszania szkód wyrządzanych przez zwierzynę płową, profilaktycznego zabezpieczania pni biopreparatem w trakcie corocznych cięć pielęgnacyjnych w drzewostanach na gruntach porolnych, usuwania porażonych drzewek w uprawach i młodnikach oraz popierania odnowień naturalnych i dostosowywania odpowiednich składów gatunkowych do poszczególnych siedlisk.

VI.6.2. SZKODNIKI OWADZIE

Rejestrowane podczas prac urządzeniowych szkody od owadów stwierdzono na powierzchni 2214,75 ha, stanowi to blisko 12% powierzchni leśnej nadleśnictwa. W minionym okresie gospodarczym notowano niewielkie zagrożenie od szkodników korzeni, dotyczyły one głównie występowania pędraków chrabąszczy. Stanowią one potencjalnie największe zagrożenie na szkółkach oraz uprawach porolnych, w związku, z czym powierzchnie te stanowią obszar profilaktycznego poszukiwania szkodników korzeni. Ważną grupą szkodników owadzych są szkodniki upraw i młodników, z których największe znaczenie w uprawach nadleśnictwa mają szeliniaki powodujące uszkodzenia kory pędów. Zalecenia ochronne dotyczące profilaktyki przed szeliniakiem sprowadzają się do kontroli stanu populacji tych owadów, kontroli wielkości uszkodzeń oraz jako działanie ograniczające liczebność szkodnika jego zwalczanie. Ochrona obejmuje zabiegi polegające na dokładnym korowaniu pniaków na zrębie i przelegiwaniu zrębu, otaczaniu upraw rowkiem chwytnym, stosowaniu pułapek naturalnych w postaci wałków sosnowych, wykopaniu dołków chwytnych z umieszczonymi w nich krążkami drewna sosnowego, zastosowanie metalowych pułapek z środkiem wabiącym. Z szkodników pierwotnych największe zagrożenie dla drzewostanów stwarzają takie owady jak brudnica mniszka, strzygonia choinówka, boreczniki dla gatunków iglastych oraz zwójki dębowe.. W ramach prognozowania i kontroli obecności szkodników pierwotnych nadleśnictwo prowadzi liczenie samic brudnicy mniszki podczas przejścia przez zagrożone drzewostany w czasie kulminacji rójki, jesienne poszukiwania zimujących stadiów szkodników sosny, ocena stanu defoliacji drzewostanów dębowych. Ze względu na znaczną i zróżnicowaną grupę czynników szkodotwórczych wpływających na ogólną kondycję drzewostanów występowanie szkodników wtórnych stanowi istotne zagrożenie dla drzewostanów nadleśnictwa. Spośród tej grupy owadów największe znaczenie mają cetyńce, korniki i przyplaszczek granatek. W ramach profilaktyki i zwalczania szkodników wtórnych nadleśnictwo, oprócz wykładania pułapek feromonowych i klasycznych, stosuje metodę usuwania pojawiającego się posuszu czynnego, wywrotów i złomów, a także przestrzega określonych w Instrukcji Ochrony Lasu terminów wywozu drewna.

VI.6.3. SZKODY POWODOWANE PRZEZ ZWIERZYNĘ PŁOWĄ

Istotne znaczenie wśród wszystkich biotycznych czynników szkodotwórczych w drzewostanach Nadleśnictwa Wołów mają szkody powodowane przez zwierzynę płową, które podczas prac urządzeniowych stwierdzono na powierzchni 2310,04 ha, co stanowi 12% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Wśród szkód powodowanych przez zwierzynę płową można wyodrębnić szkody w uprawach i młodnikach (spalowanie i zgryzanie) oraz szkody w drągowinach (uszkodzenia w trakcie zabliźniania). W ramach profilaktyki nadleśnictwo prowadzi działania ochronne polegające na grodzeniu upraw oraz chemicznym bądź mechanicznym zabezpieczeniu odnowień i młodników. Istotne znaczenie mają również działania pomocnicze związane z wykładaniem drzew ogryzowych do spalowania, co znacznie ogranicza szkody w młodnikach.

VI.6.4. SZKODY POWODOWANE PRZEZ ZWIERZYNĘ DROBNĄ

Szkody powodowane przez zwierzynę drobną należą do grupy szkód notowanych w młodnikach i uprawach. Gryzonie powodują głównie ogryzanie korowiny, przegryzanie szyi korzeniowej oraz ścinanie pędów wierzchołkowych. Wzmożone występowanie drobnych gryzoni posiada charakter cykliczny. Szkody są niewielkie i gospodarczo znośne. W ostatnich latach notuje się również szkody wyrządzone przez bobry. Oprócz uszkodzania systemu korzeniowego i zgryzania drzew bobry przyczyniają się do podtapiania całych partii drzewostanów, co prowadzi do obumierania podtopionych drzew. Do zabiegów zapobiegawczych i zmniejszających szkody od gryzoni należą: systematyczna pielęgnacja upraw, poprawa warunków bytowych naturalnych wrogów gryzoni (ptaki drapieżne, lisy, drobne drapieżniki) oraz indywidualna ochrona sadzonek w miejscach o znacznym nasileniu szkód.

VI.7. ZAGROŻENIA ABIOTYCZNE

Szkody abiotyczne są wynikiem wystąpienia klęsk żywiołowych w skali lokalnej (zmrozowiska), regionalnej (huragany) lub całego kraju (powodzie). W przeważającej części przeciwdziałanie im jest niemożliwe. Niemniej jednak, poprzez poprawne wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych można w pewnym stopniu ograniczyć szkody powodowane przez okiść lub silne wiatry w drzewostanach II klasy wieku, które są najbardziej narażone na uszkodzenia. Poniższa tabela przedstawia główne przyczyny zagrożeń abiotycznych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów zarejestrowane podczas prac urządzeniowych. Ogółem szkody od czynników abiotycznych zarejestrowano na powierzchni 4548,21 ha, co stanowi blisko 24% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Główną przyczyną szkód abiotycznych są czynniki klimatyczne stwierdzone na blisko 22% powierzchni leśnej.

Tabela 98. Zestawienie uszkodzeń abiotycznych drzewostanów na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów zarejestrowanych w trakcie prac urządzeniowych

Przyczyna uszkodzenia	Procent uszkodzeń				
	10-20 %	21-50 %	ponad 50%	OGÓŁEM	%
	powierzchnia całkowita [ha]				
ANTROP	3,68	-	-	3,68	0,02
INNE	60,78	1,25	0,85	62,88	0,33
KLIMAT	3384,22	695,63	3,42	4083,27	21,62
POŻAR	7,59	2,75	-	10,34	0,05
WODNE	213,35	161,1	13,59	388,04	2,05
Razem	3669,62	860,73	17,86	4548,21	24,08

VI.7.1. POŻARY

Rejestrowane podczas prac urządzeniowych szkody w drzewostanach wywołane przez pożary stwierdzono na powierzchni 10,34 ha, co stanowi 0,05% powierzchni leśnej nadleśnictwa. W minionym okresie gospodarczym zarejestrowano 51 pożarów na łącznej powierzchni 16,19 ha, przeciętna powierzchnia jednego pożaru wynosiła 0,32 ha. Głównymi przyczynami pożarów są zaprószenia ognia, awarie linii energetycznych, celowe podpalenia, wyładowania atmosferyczne. Do czynników mających największy wpływ na ilość i wielkość powstających w nadleśnictwie pożarów należą:

- stosunkowo blisko siebie położone, średnie i duże kompleksy leśne (położone głównie na terenach nizinnych w bezpośrednim sąsiedztwie pól uprawnych i łąk);
- duży udział drzewostanów iglastych (obejmujące 65,5% powierzchni leśnej);
- duży udział drzewostanów w młodszych klasach wieku (drzewostany w I i II klasa wieku zajmują 32% powierzchni leśnej);
- zadarniona, silnie zadarniona i silnie zachwaszczona pokrywa glebowa;
- nasilenie ruchu turystycznego;
- penetracja lasu przez zbieraczy runa leśnego;
- wypalanie nieużytków w okresie wczesnej wiosny;
- istniejąca sieć linii komunikacyjnych;
- istniejące obszary o podwyższonej palności (rejon o wzmożonym nasileniu ruchu komunikacyjnego, zalesienia porolne, uprawy i młodniki do 40 lat);
- pora roku (wczesna wiosna z powodu wypalania traw oraz lato ze względu na wysokie temperatury powietrza i niską wilgotność ściółki).

VI.7.2. CZYNNIKI KLIMATYCZNE

VI.7.2.1. WIATR

Wiatr jest jednym z czynników przyrody nieożywionej mający duże znaczenie dla prowadzenia gospodarki leśnej. Słabo, ale stale wiejący wiatr może powodować szkody w drzewostanach zaniedbanych gospodarczo, jak również na ścianach lasu graniczących z otwartą powierzchnią. Wiatry powodują przesychnanie gleby, zubożanie jej, utratę ciepła i wilgoci. Szkody powodowane przez wiatry mają głównie charakter uszkodzeń mechanicznych (obłamywanie gałęzi, naruszanie systemu korzeniowego, pęknięcia strzał, wiatrołomy, wiatrowały). Najbardziej narażone na szkodliwe działanie wiatru są drzewostany wzrastające na siedliskach wilgotnych, lukowate, przeredzone, jednogatunkowe, zaniedbane pod względem pielęgnacyjnym (niebezpieczne jest gwałtowne rozluźnienie zwarcia w drzewostanach nietrzebionych). Na powstawanie szkód od wiatru w szczególności narażone są drzewostany porażone przez opieńkę i hubę korzeni oraz intensywnie spalwane przez zwierzynę. Mniejsza stabilność drzewostanów przedrębnych i rębnych na siedliskach wilgotnych może skutkować wymuszonym i przedwczesnym ich użytkowaniem po silniejszych wiatrach. W trakcie minionego okresu gospodarczego największe uszkodzenia drzewostanów od huraganowych wiatrów wystąpiły w styczniu 2007 roku i lipcu 2009 roku. Huragan

Cyryl z 2007 roku spowodował uszkodzenia drzewostanów na powierzchni 130 ha, z czego 2,87 ha objęto zrębami sanitarnymi, 10 ha stanowiły luki, natomiast pozostała powierzchnia 117,13 ha została silnie przerzedzona. Letni huragan 2009 roku i zimowa okiść 2010 roku spowodowały ogromne uszkodzenia drzewostanów, objęły one powierzchnię ok. 8012 ha, wykonano wówczas 1200,65 ha zrębów sanitarnych, a masa powalonego i uszkodzonego drewna wynosiła ok. 450 tys. m³.

VI.7.2.2. WYŁADOWANIA ATMOSFERYCZNE

Na pioruny najbardziej narażone są wysokie drzewa rosnące na wilgotnych glebach, dobrze zakorzenione. Szkody mają charakter mechaniczny i fizjologiczny. Uszkodzenia polegają na powstawaniu rysy, obłamywaniu wierzchołków, rozłupaniu lub powalaniu pni. Szkodliwe jest zamieranie grup drzew stojących wokół drzewa rażonego piorunem. Porażone kępy mogą stwarzać zagrożenie rozwojem szkodników wtórnych. Pioruny mogą być także przyczyną powstawania pożarów, zwłaszcza przy braku opadów.

VI.7.2.3. OPADY I OSADY ATMOSFERYCZNE

Nadmierne opady atmosferyczne mogą stanowić zagrożenie dla lasu. Występują one w postaci deszczu, gradu i śniegu. Duży problem mogą stanowić również zjawiska występującej okiści czy gołoledzi i szadzi. Bardzo silne deszcze mogą powodować mechaniczne uszkodzenia roślin. Nadmierne nagromadzenie się wody w glebie może powodować upłynnienie wierzchniej warstwy gruntu. Szkody wywołane gradem mogą być bardzo duże zwłaszcza w młodych drzewostanach do 15 roku życia: sadzonki na uprawach mogą być całkowicie zniszczone. W starszych drzewostanach szkody polegają na uszkodzaniu liści, kwiatów, owoców, pędów i kory. Następstwem uszkodzeń mogą być choroby drzew, wzrost podatności na zasiedlenie przez szkodniki wtórne. Śnieg przy bezwietrznej pogodzie i temperaturze około 0°C może powodować okiść. Szkody powodowane przez okiść mają charakter uszkodzeń mechanicznych - łamanie gałęzi i wierzchołków, przeginanie, a nawet wywroty drzew. Gołoledź powstaje, gdy na zmrożone kory i pnie drzew pada deszcz. Powstająca warstwa lodu może powodować nadmierne obciążenie drzew i ich uszkodzenia. Wrażliwe gatunki to sosna, olsza i buk. Mało wrażliwe są jodła, modrzew i brzoza. Szadz powstaje w wyniku zetknięcia oziębionej mgły z gałązkami korony drzew. Powoduje szkody podobne do tych od gołoledzi. W ostatnim okresie gospodarczym największe uszkodzenia drzewostanów od okiści wystąpiły w styczniu 2010 roku.

VI.7.2.4. NISKIE TEMPERATURY

Najbardziej narażone na przymrozki są gatunki liściaste głównie buk i dąb, wprowadzane na powierzchni otwartej, przy braku osłony górnej i bocznej upraw. Gatunki te najczęściej ulegają uszkodzeniom podczas spóźnionych przymrozków wiosennych. Działania profilaktyczne zmniejszające wielkość szkód powodowanych przez przymrozki dotyczą odpowiedniego przygotowania gleby na potencjalnych zmrozowiskach i dobrego doboru materiału sadzeniowego, w możliwych miejscach preferowanie lokalnych ekotypów do odmian naturalnych, a także umiejętne wykonywanie cięć odslaniających w uprawach podokapowych i przestrzeganie zaplanowanych sposobów odnowienia lasu.

VI.7.2.5. ZAKŁÓCENIA STOSUNKÓW WODNYCH

Wahania stanu wód wpływają bezpośrednio na zdrowotny stan lasu i prowadzoną w nim gospodarkę. W minionym okresie gospodarczym wystąpiły znaczne szkody w drzewostanach będące następstwem powodzi w Dolinie Odry w 2010 roku. Powódź obejmowała drzewostany w leśnictwach Tarchalice, Dębno, Prawików oraz Mojęcice. Podtopieniu uległo 145 ha upraw, 135 ha młodników, oraz 1461 ha drzewostanów starszych klas wieku. Łącznie powalonych i zniszczonych zostało 1162 m³ drewna. Podtopienia drzewostanów notowano również w 2011 roku.

VI.7.3. CZYNNIKI ANTROPOGENICZNE

Z czynników antropogenicznych mających negatywny wpływ na zdrowotny stan drzewostanów Nadleśnictwa Wołów wymienić należy:

- imisje przemysłowe (stopniowo coraz mniejsze znaczenie na skutek wdrażania inwestycji proekologicznych w dużych zakładach przemysłowych i tym samym znacznego zmniejszenia stopnia zanieczyszczenia środowiska naturalnego);
- zaśmiecanie lasu wskutek intensywnego ruchu turystycznego;
- zanieczyszczenie wód płynących (rowy, potoki) wskutek nielegalnego wypuszczania ścieków komunalnych w sąsiedztwie terenów zurbanizowanych;
- zagrożenie zaprószenia ognia w lesie;
- nadmierna penetracja lasów przez miejscową ludność w okresach zbioru jagód i grzybów;
- kłusownictwo;
- nielegalne pozyskiwanie choinek i stroiszu;
- niszczenie roślin i grzybów objętych ochroną gatunkową.

VI.7.3.1. ZAŚMIECANIE LASU

Istotnym problemem nadleśnictwa jest zaśmiecanie lasu odpadami komunalnymi, które spotyka się w postaci dzikich wysypisk śmieci. Wprowadzona stosunkowo od niedawna możliwość korzystania z usług zakładów komunalnych przez indywidualne gospodarstwa rolne nie zmieniła ogólnej sytuacji. Nadleśnictwo prowadzi w tym zakresie akcje edukacyjne wśród mieszkańców pobliskich miejscowości, jednak nie przynoszą one oczekiwanych rezultatów, a ilość odpadów komunalnych wywożonych do lasu stanowi nadal poważny problem dla nadleśnictwa.

VI.7.3.2. ZANIECZYSZCZENIA WÓD POWIERZCHNIOWYCH

O przydatności wód powierzchniowych decydują występujące zanieczyszczenia fizykochemiczne i mikrobiologiczne pochodzące ze źródeł punktowych, obszarowych i liniowych. Podstawowymi punktowymi źródłami zanieczyszczenia wód powierzchniowych pozostają nadal zakłady przemysłowe i większe skupiska ludności, odprowadzające ścieki do odbiorników systemami kanalizacyjnymi. Dla obszaru działania nadleśnictwa istotną rolę odgrywa oddziaływanie źródeł przemysłowych i mniejszą źródeł komunalnych. Zwiększająca się ilość przyłączy wodociągowych sprzyja powstawaniu większych ilości ścieków, które niejednokrotnie odprowadzane są, wspólnie ze

ściekami z hodowli zwierząt, bez jakiegokolwiek oczyszczenia do rowów melioracyjnych i rzek. Zanieczyszczenia obszarowe pochodzą głównie z wyłukiwania opadami atmosferycznymi obszarów przede wszystkim rolnych. Substancjami zanieczyszczającymi, wymywanymi z terenów użytkowanych rolniczo do wód są w szczególności składniki nawozów mineralnych i organicznych, chemiczne środki ochrony roślin, a także ścieki i osady odprowadzone do gleby.

VI.8. OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA

W oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 marca 2006 r. w sprawie *szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów* (Dz. U. Nr 58 poz. 405) wraz z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2010 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie *szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów*, na podstawie wyliczeń określono kategorię zagrożenia pożarowego dla Nadleśnictwa Wołów zaliczając je do **I kategorii zagrożenia pożarowego** - dużego zagrożenia pożarowego lasu. Decydujący wpływ na taką klasyfikację zagrożenia miała średnia liczba powstałych pożarów w minionym okresie gospodarczym oraz średnia wilgotność względna powietrza i procentowy udział dni z wilgotnością ściółki mniejszą od 15% o godzinie 9.00.

Nadleśnictwo Wołów, jako jednostka organizacyjna Lasów Państwowych, jest częścią systemu alarmowo-dyspozycyjnego RDLP we Wrocławiu – tworzy w nim punkt alarmowo-dyspozycyjny (P.A.D.). Punkt alarmowo-dyspozycyjny nadleśnictwa znajduje się w siedzibie nadleśnictwa. Jest on wyposażony w wymagany sprzęt łącznościowy oraz dokumentacje i mapy. W nadleśnictwie funkcjonuje sprawny system monitorowania pożarów oparty na stałych punktach obserwacji naziemnej, w postaci dostrzegalni ppoż. zlokalizowanych w leśnictwach Wrzosa, Wińsko, Zwierzyniec, Gałów, Naroczyce, Szczytniki. System monitorowania wspierają dostrzegalnie zlokalizowane w sąsiednich nadleśnictwach oraz naziemne patrole przeciwpożarowe. Leśna Baza Lotnicza zlokalizowana jest na terenie Nadleśnictwa Lubin. Na wyposażeniu nadleśnictwa znajduje się samochód patrolowo- gaśniczy oraz baza sprzętu gaśniczego. Nadleśnictwo posiada dobrze zorganizowaną łączność bezprzewodową w celu szybkiego reagowania w przypadku wystąpienia pożaru. Dostępność terenów leśnych w przypadku wystąpienia pożaru jest dobra, a ilość dróg jest wystarczająca pod względem gęstości, jakości technicznej. Stan dróg jest sukcesywnie dostosowywany do istniejących w tym względzie wymagań. Wszystkie dojazdy pożarowe są oznaczone w terenie znakami informacyjnymi, zawierającymi numer drogi i kierunek dojazdu do zbiorników wody gaśniczej. Ilość punktów zaopatrzenia wodnego jest wystarczająca, a punkty czerpania wody zlokalizowane w terenie są dostępne dla pojazdów i oznaczone przy pomocy tablic.

VII. WYTYCZNE DO ORGANIZACJI GOSPODARSTWA LEŚNEGO, REGULACJI ZASOBÓW ORAZ WYKONYWANIA PRAC LEŚNYCH

VII.1. OGÓLNE ZAŁOŻENIA PROWADZENIA GOSPODARKI LEŚNEJ

Prowadzenie gospodarki leśnej powinno być zgodne z zasadą trwałości lasów. Zasada ta powinna być jednakowo rozumiana przez wszystkie środowiska, zarówno przez leśników, jak i pozostałe grupy zawodowe oraz innych uczestników życia gospodarczego i społecznego. W jednoznacznym rozumieniu pomocne są kryteria i wskaźniki trwałości lasów. Ujednolicenie pojęcia ciągłości lasów przy pomocy kryteriów i wskaźników pozwala na dokonywanie porównań na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Kryteria miar i cech trwałego rozwoju w europejskim ujęciu posiadają 6 głównych kierunków:

- zachowanie i zwiększanie udziału lasów w globalnym bilansie węgla,
- utrzymanie zdrowia i trwałości ekosystemów leśnych,
- utrzymanie produkcyjnej zasobności lasów,
- zachowanie biologicznej różnorodności,
- ochrona zasobów genowych i wodnych w lasach,
- utrzymanie i wzmacnianie długofalowych, wielostronnych korzyści społecznych i ekonomicznych płynących z lasów.

Przedstawione kryteria uzupełnione są 20 wskaźnikami trwałego i zrównoważonego rozwoju lasów. Jest to wybór naukowo uzasadnionych, technicznie możliwych do praktycznego zastosowania i ekonomicznie niezbyt kosztownych przedsięwzięć. Całość umożliwia śledzenie i porównanie kierunków i tempa zmian w lasach i leśnictwie europejskim.

VII.2. REGULACJA UŻYTKOWANIA RĘBNEGO

Zgodnie z założeniami zawartymi w protokole z posiedzenia Komisji Założeń Planu dla Nadleśnictwa Wołów, dla celów planowania urzędniowego, całość lasów podzielono na gospodarstwa wg pełnionej przez nie dominującej funkcji (z uwzględnieniem wszystkich funkcji pozostałych) oraz przyjętych celów gospodarowania. Podział ten przedstawia zamieszczona poniżej tabela.

Tabela 99. Zestawienie powierzchniowe i procentowe gospodarstw w ramach obrębów

Gospodarstwo	Obręb Dębno		Obręb Wińsko		Nadleśnictwo Wołów	
	Powierzchnia (zalesiona i niezalesiona) [ha / %]					
Specjalne (S)	1296,51	13,2	177,67	2,0	1474,18	7,8
Ochronne (O)	2922,66	29,6	2350,66	26,1	5273,32	27,9
Zrębowe (GZ)	907,90	9,2	74,04	0,8	981,94	5,2

Gospodarstwo	Obręb Dębno		Obręb Wińsko		Nadleśnictwo Wołów	
	Powierzchnia (zalesiona i niezalesiona) [ha / %]					
Przerębowo-zrębowe (GPZ)	4737,70	48,0	6419,59	71,2	11157,29	59,1
Ogółem	9864,77	100,0	9021,96	100,0	18886,73	100,0

VII.2.1. GOSPODARSTWO SPECJALNE

Gospodarstwo specjalne (S) obejmuje drzewostany na powierzchni 1474,18 ha, pełniące specyficzne funkcje, których realizacja wymaga ograniczenia lub zaniechania funkcji produkcyjnych.

VII.2.2. GOSPODARSTWO WIELOFUNKCYJNYCH LASÓW OCHRONNYCH

Gospodarstwo lasów ochronnych (O) obejmuje lasy z wiodącą funkcją ochronną na powierzchni 5273,32 ha, której realizacja nie wymaga ograniczenia lub zaniechania funkcji produkcyjnych.

VII.2.3. GOSPODARSTWO WIELOFUNKCYJNYCH LASÓW GOSPODARCZYCH ZE ZRĘBOWYM SPOSOBEM ZAGOSPODAROWANIA

Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów gospodarczych ze zrębowym sposobem zagospodarowania (GZ) o powierzchni 981,94 ha utworzone zostało z drzewostanów w lasach gospodarczych (nieujętych w gospodarstwie specjalnym lub gospodarstwie lasów ochronnych), w których ze względu na typ siedliskowy lasu oraz typ drzewostanu i aktualny skład gatunkowy przyjmuje się zrębowy sposób zagospodarowania rębniami zupełnymi.

VII.2.4. GOSPODARSTWO WIELOFUNKCYJNYCH LASÓW GOSPODARCZYCH Z PRZERĘBOWO-ZRĘBOWYM SPOSOBEM ZAGOSPODAROWANIA

Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów gospodarczych z przerębowo-zrębowym sposobem zagospodarowania (GPZ) o powierzchni 11157,29 ha utworzone z drzewostanów w lasach gospodarczych (nieujętych w gospodarstwie specjalnym lub lasów ochronnych), w których ze względu na typ siedliskowy lasu oraz typ drzewostanu i aktualny skład gatunkowy stosuje się sposób zagospodarowania rębniami częściowymi, gniazdowymi lub stopniowymi.

VII.3. OBRĘBY SIEDLISKOWE

Obręby siedliskowe (gospodarstwo leśne) jest to jednostka gospodarcza obejmująca drzewostany różnego wieku, lecz rosnące w podobnych warunkach siedliskowych i zagospodarowane w tej samej kolejności rębności i tą samą grupą rębni. Nie jest to jednostka przestrzennie zwarta, a drzewostany o jednolitych cechach nie muszą przylegać do siebie.

Obręby siedliskowe są jednostkami długookresowego planowania hodowlanego o podobnych warunkach siedliskowych, składzie gatunkowym drzewostanów, dominujących funkcji lasu, celu hodowlanym wyrażonym gospodarczym typem drzewostanu, docelowym składzie drzewostanu,

składem odnowieniowym, celu gospodarczym produkcji wyrażonym głównym sortymentem (Bernadzki i Rosa 1983).

Tabela 100. Jednostki regulacji użytkowania rębnego i długookresowego planowania hodowlanego (gospodarstwa siedliskowe)

Gospodarstwo siedliskowe	Pow. [ha]	Typ drzewostanu	Typ siedliskowy lasu	Rębnia	Wiek rębności	Techniczny cel produkcji
Gospodarstwo specjalne						
I	86,41	BK SO	BMŚW	I, II, III	100	Zachowanie funkcji ochronnych z ewentualną produkcją sortymentów wielkogymiarowych
II	104,69	ŚW SO	BMW	I, II	100	
III	10,29	SO	BŚW	I	100	
IV	20,34	DB	LŁ	II, IV	140	
V	38,01	JS WZ	LŁ	II, IV	140	
VI	185,24	LP DB	LŁ	II, IV	140	
VII	2,15	OL JS	LŁ	II, IV	140	
VIII	0,94	DB SO	LMB	-	-	
IX	15,75	DB	LMŚW	II, III, IV	100	
X	35,16	DB SO	LMŚW	II, III, IV	100	
XI	7,28	LP DB	LMW	II, III, IV	140	
XII	30,64	OL JS	LMW	II, III, IV	140	
XIII	295,5	SO DB	LMW	II, III, IV	140	
XIV	22,68	BK DB	LŚW	II, III	140	
XV	12,53	LP DB	LŚW	II, III	140	
XVI	81,93	DB	LW	II, III, IV	140	
XVII	2,7	LP DB	LW	II, III, IV	140	
XVIII	82,77	OL JS	LW	II, III, IV	140	
XIX	307,92	OL	OL	I, II	140	
XX	64,53	OL JS	OL	I, II	80	
XXI	43,6	OL JS	OLJ	II, III, IV	140	
Razem gospodarstwo specjalne						1451,06
Gospodarstwo lasów ochronnych						
I	415,5	BK SO	BMŚW	I, II, III	100	Produkcja sortymentów wielkogymiarowych przy zachowaniu funkcji ochronnych
II	364,52	ŚW SO	BMW	I, II	100	
III	66,73	SO	BŚW	I	100	
IV	523,61	DB	LŁ	II, IV	140	
V	144,08	JS WZ	LŁ	II, IV	140	
VI	1149,45	LP DB	LŁ	II, IV	140	
VII	705,1	DB SO	LMŚW	II, III, IV	140	
VIII	14,68	LP DB	LMŚW	II, III, IV	100	
IX	33,03	DB	LMW	II, III, IV	140	
X	14,2	LP DB	LMW	II, III, IV	140	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Wołów

Gospodarstwo siedliskowe	Pow. [ha]	Typ drzewostanu	Typ siedliskowy lasu	Rębnia	Wiek rębności	Techniczny cel produkcji
XI	844,64	SO DB	LMW	II, III, IV	140	
XII	223,56	BK DB	LŚW	II, III	140	
XIII	9,59	LP DB	LŚW	II, III	140	
XIV	525,13	DB	LW	II, III, IV	140	
XV	58,46	JS WZ	LW	II, III, IV	140	
XVI	51,6	LP DB	LW	II, III, IV	140	
XVII	2,7	LP DB	OL	I, II	80	
XVIII	112,92	OL	OL	I, II	80	
XIX	2,7	LP DB	OLJ	II, III, IV	140	
XX	25,19	OL JS	OLJ	II, III, IV	140	
Razem gospodarstwo lasów ochronnych						5287,39
Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów gospodarczych - GZ						
I	981,94	SO	BŚW	I	100	Produkcja sortymentów wielkowymiarowych
Razem gospodarstwo zrębowe						981,94
Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów gospodarczych - GPZ						
I	5488,23	BK SO	BMŚW	I, II, III	100	Produkcja sortymentów wielkowymiarowych
II	5,88	LP DB	BMŚW	I, II, III	140	
III	233,14	ŚW SO	BMW	I, II	100	
IV	46,11	DB	LŁ	II, IV	140	
V	31,13	LP DB	LŁ	II, IV	140	
VI	27,46	DB	LMŚW	II, III, IV	140	
VII	3948,11	DB SO	LMŚW	II, III, IV	100	
VIII	75,29	LP DB	LMŚW	II, III, IV	140	
IX	0,37	DB	LMW	II, III, IV	140	
X	4,32	LP DB	LMW	II, III, IV	140	
XI	408,78	SO DB	LMW	II, III, IV	140	
XII	501,27	BK DB	LŚW	II, III	140	
XIII	30,51	DB	LŚW	II, III	140	
XIV	7,92	JS WZ	LŚW	II, III	140	
XV	71,22	LP DB	LŚW	II, III	140	
XVI	234,73	DB	LW	II, III, IV	140	
XVII	34,15	LP DB	LW	II, III, IV	140	
XVIII	17,54	OL JS	LW	II, III, IV	140	
XIX	5488,23	BK SO	OLJ	II, III, IV	140	
Razem gospodarstwo przerębowo-zrębowe						11166,16

VII.4. WYTYCZNE W SPRAWIE POPRAWY STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO W TRAKCIE WYKONYWANIA PRAC LEŚNYCH

Dla zminimalizowania szkód w środowisku przyrodniczym podczas wykonywania prac leśnych należy praktykować i wprowadzać możliwie najmniej uciążliwe technologie. W tym celu wskazane jest:

- w miarę posiadanych możliwości pozyskiwanie drewna kłowanego;
- w miarę możliwości stosowanie w szerszym zakresie zrywki nasiębiernej;
- wykorzystywanie stałych szlaków operacyjno-zrywkowych w celu ograniczenia zasięgu szkód powodowanych w czasie pozyskiwania drewna;
- w miejscach lokalizacji stanowisk rzadkich gatunków roślin objętych ochroną prawną wykonywanie prac związanych z pozyskaniem drewna po zakończeniu wegetacji przez rośliny runa;
- stosowanie w trakcie prac leśnych olejów biodegradowalnych;
- zachowanie w stanie zbliżonym do naturalnego i odtwarzanie śródleśnych zbiorników i cieków wodnych;
- zachowanie w dolinach rzek lasów łąkowych, olsów i innych naturalnych formacji przyrodniczych, jako ostoi rzadkich gatunków roślin i zwierząt oraz regulatorów wilgotności siedlisk i mikroklimatu;
- zachowanie w stanie nienaruszonym śródleśnych nieużytków jak np. bagna, trzęsawiska, mszary, torfowiska, remizy wraz z ich florą i fauną w celu ochrony pełnej różnorodności przyrodniczej;
- inicjowanie naturalnego odnowienia lasu na wszystkich siedliskach, o ile uzasadnia to skład gatunkowy drzewostanów, ich jakość i pochodzenie;
- wzbogacanie składu gatunkowego drzewostanów i rozpraszanie ryzyka hodowlanego na możliwie dużą liczbę gatunków drzew i krzewów leśnych;
- w drzewostanach zdrowych, niezagrożonych przez szkodliwe owady leśne i grzyby patogeniczne, należy pozostawiać w lesie drobne gałęzie i posusz jałowy;
- dostosowanie liczebności zwierzyny płowej w lasach oraz jej struktury wiekowej i płciowej do poziomu zapewniającego możliwości realizacji celów hodowli lasu;
- zwiększanie naturalnej bazy żerowej dla zwierzyny w lasach;
- pozostawianie na zrębach grupy i kępy drzew domieszkowych i biocenotycznych;
- kanalizowanie ruchu turystycznego na odpowiednie szlaki i trasy, przygotowane na jego przyjęcie;
- uwzględnienie w trakcie realizacji prac gospodarczych na powierzchniach leśnych siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków zwierząt związanych z siedliskiem leśnym, stanowiących przedmioty ochrony obszarów Natura 2000, zapisów planów zadań ochronnych lub planów ochrony obowiązujących na gruntach w zarządzie nadleśnictwa oraz działań minimalizujących określonych w procesie oceny potencjalnego wpływu zapisów puł na środowisko.

VIII. PLAN DZIAŁAŃ - ZESTAWIENIE PRAC OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY PRZYRODY

VIII.1. KSZTAŁTOWANIE STOSUNKÓW WODNYCH

Podstawą w kształtowaniu odpowiednich stosunków wodnych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa jest właściwa ochrona siedlisk leśnych, głównie siedlisk wilgotnych i łągowych. Pełnią one w przyrodzie swoistą rolę magazynu, który przyjmuje wodę, magazynuje ją, a na końcu uwalnia poprzez transpirację i wysięki. Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów siedliska te zajmują łączną powierzchnię 6116,00 ha, co stanowi około 32% powierzchni nadleśnictwa.

VIII.2. KSZTAŁTOWANIE STREFY EKOTONOWEJ

Ekoton pełni szczególne funkcje ekologiczne. Jako strefa przejściowa stanowi naturalną barierę chroniącą środowisko leśne przed negatywnymi czynnikami związanymi z bezpośrednim sąsiedztwem terenów otwartych. Ochronę tej strefy, jak również formowanie jej w miejscach, gdzie będzie ona pełnić pożądaną rolę, wymuszają zasady zrównoważonej gospodarki leśnej. Zgodnie z nimi na obrzeżach lasów zaleca się tworzenie pasa ochronnego o szerokości 20-30 m, na który składają się odpowiednie gatunki krzewów i drzew. Dotyczy to również szerokich dróg oraz linii kolejowych przebiegających przez lasy. Skład gatunkowy tworzonych stref musi być dostosowany do warunków siedliskowych. Przy planowaniu, zakładaniu i pielęgnowaniu ekotonów należy:

- promować istniejące odnowienia naturalne różnych gatunków drzew i krzewów;
- wprowadzać gatunki drzew i krzewów rodzimego pochodzenia, zgodne z danym siedliskiem;
- stosować luźniejszą więźbę sadzenia;
- dla sadzonek krzewów stosować mieszanie grupowe (kilka sadzonek jednego gatunku w jednej grupie);
- wykonywać odpowiednie cięcia pielęgnacyjne prowadzące do formowania się silnie ugałęzionych drzew;
- w trakcie cięć należy popierać drzewa silnie ukorzenione i ugałęzione;
- uwzględniać potrzebę utrzymania w ekotonach właściwej bazy pokarmowej cennych gatunków zwierząt związanych z tą strefą, stanowiących na terenie nadleśnictwa przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 (barczatka kataks, przeplatka matura).

VIII.3. KSZTAŁTOWANIE GRANICY POLNO – LEŚNEJ

Głównym zagadnieniem związanym z kształtowaniem granicy polno-leśnej jest odpowiednie zagospodarowanie terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie kompleksów leśnych. Dotyczy to przede wszystkim budownictwa mieszkaniowego i zagrodowego na terenach enklaw wśród kompleksów leśnych lub wzdłuż granicy z lasami. Zabudowa tego typu miejsc zwiększa lokalnie presję

na środowisko leśne i powoduje pojawianie się negatywnych zjawisk, przyczyniających się do jego degradacji. Należą do nich:

- dzikie wysypiska śmieci;
- nielegalny wywóz nieczystości do lasu zanieczyszczających wody gruntowe;
- obniżenie poziomu wód gruntowych przez kopanie studni;
- zakłócanie spokoju i ciszy;
- wydeptywanie brzegów lasu;
- pojawienie się szkodników w postaci wałęsających się psów i kotów;
- nielegalne pozyskiwanie stroiszu i choinek;
- kłusownictwo.

Zapobieganie tego typu problemom powinno odbywać się na etapie planowania w ramach sporządzania planów przestrzennego zagospodarowania lub w czasie wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Właściwa lokalizacja budynków oraz związanej z nimi infrastruktury pozwoli zminimalizować negatywne ich oddziaływanie na środowisko leśne.

Kolejnym problemem związanym z właściwym kształtowaniem granicy polno-leśnej jest ochrona nieleśnych siedlisk sąsiadujących bezpośrednio z lasem. W wielu przypadkach decydują one o różnorodności zarówno krajobrazowej, jak i gatunkowej, ponieważ stanowią często miejsca występowania cennych przyrodniczo gatunków roślin i zwierząt. W celu ochrony tego typu miejsc należy właściwie planować nowe zalesienia. Przed ich zaplanowaniem i przeprowadzeniem zaleca się wykonywanie odpowiedniej waloryzacji przyrodniczej, która pozwoli uniknąć niezamierzonego zniszczenia cennych przyrodniczo siedlisk nieleśnych.

VIII.4. OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

VIII.4.1. SZCZEGÓŁOWE ZAGADNIENIA W ZAKRESIE OCHRONY BIORÓŻNORODNOŚCI

Ochrona różnorodności biologicznej w lasach realizowana jest na podstawie obowiązujących w Lasach Państwowych zarządzeń i instrukcji. W celu ochrony, jak również powiększenia różnorodności biologicznej w lasach Nadleśnictwa Wołów, należy w miarę możliwości dostosować się do następujących zaleceń:

- w celu zachowania różnorodności ekosystemowej należy jak najszerzej wykorzystywać zmienność w ramach mikrosiedlisk wprowadzając na te niewielkie powierzchnie właściwe im gatunki;
- w celu zachowania bogactwa i różnorodności krajobrazowej należy unikać zalesiania śródleśnych pastwisk, bagien, łąk, nieużytków i innych podobnych im powierzchni. Jednakże w przypadku pojawienia się zaawansowanej sukcesji, na obszarach bez zidentyfikowanych osobliwości przyrodniczych, dopuszcza się wyłączenie ich i uznanie ich za powierzchnie leśne;
- dla zachowania różnorodności gatunkowej należy w lasach zwracać uwagę na dostosowanie się do zalecanych składów odnowieniowych przy zakładaniu upraw. W lasach na siedliskach żyźniejszych należy dążyć do zapewnienia dostępu światła do dolnych warstw.

- dla zachowania różnorodności genowej należy dążyć, by pozyskiwany materiał siewny pochodził z jak największej liczby osobników oraz różnych miejsc nadleśnictwa.

VIII.4.2. OCHRONA FAUNY KRĘGOWCÓW – ZALECENIA

Praktyczne działania na rzecz ochrony fauny kręgowców powinny skupiać się na eliminowaniu zagrożeń ze strony człowieka i odtwarzaniu warunków siedliska, umożliwiających zachowanie i rozwój populacji chronionych gatunków. Szczególnie ważna jest tu ochrona naturalnych schronień. W celu zapewnienia odpowiedniej ochrony siedlisk chronionych gatunków kręgowców na obszarze Nadleśnictwa Wołów, jak również zabezpieczenia potencjalnych miejsc ich bytowania wskazane jest prowadzenie dodatkowych działań ochronnych.

W zakresie ochrony nietoperzy ważne jest:

- oszczędzanie drzew dziuplastych (głównie dębów i drzew liściastych) w trakcie prac zrębowych;
- utrzymywanie mozaikowości środowiska leśnego;
- preferowanie biologicznych metod ochrony lasu;
- zakładanie budek lęgowych w drzewostanach młodszych klas wieku;
- odpowiednie kształtowanie granicy polno-leśnej w taki sposób, aby była jak najbardziej urozmaicona;
- ochrona śródleśnych oczek wodnych, stawów i innych zbiorników wodnych;
- w stosunku do gatunków stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 i OZW Dolina Łachy PLH020003 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu zadań ochronnych* zawarte w tabelach w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

W zakresie ochrony ssaków ziemnowodnych ważne jest:

- ochrona stawów bobrowych;
- pozostawianie wzdłuż cieków gatunków drzew i krzewów preferowanych w diecie bobra (wierzba, topola, osika, brzoza);
- w stosunku do gatunków stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu ochrony* zawarte w tabeli w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

W zakresie szczegółowych zaleceń w sprawie realizacji zadań z zakresu gospodarki leśnej w strefach ochrony gatunków istotne jest:

- wykonanie zabiegów rębnych w granicach stref ochronnych ptaków zostało rozłożone na całe dziesięciolecie;
- jeżeli wykonanie któregoś z zabiegów wpłynie negatywnie na występowanie ptaków w wyznaczonych dla nich strefach ochronnych, należy niezwłocznie wstrzymać wszystkie prace przewidziane do wykonania w w/w strefach;

- pozostawienie starodrzewia podczas prowadzenia cięć uprzątających w rębniach gniazdowych i częściowych powinno nastąpić możliwie najbliżej granicy strefy ścisłej (w kierunku gniazda ptaków).

Ponadto w zakresie ochrony ptaków, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008 konieczna jest realizacja działań ochronnych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 21 maja 2014 r. (Dz. Urz. Dolno. z dnia 21 maja 2014 r. poz. 2446) zamieszczonych w tabeli nr 41 niniejszego dokumentu.

W zakresie ochrony płazów i gadów ważne są:

- ochrona zbiorników wodnych przed zanieczyszczeniami chemicznymi;
- ochrona istniejących oczek wodnych – nie dopuszczanie do ich zaśmiecania, nadmiernego zamulenia i zacinienia;
- pozostawianie martwego drewna, stert gałęzi i liści w rejonie zbiorników;
- wskazane jest tworzenie niewielkich oczek wodnych na terenach leśnych;
- pozostawianie wybranych karp korzeniowych na powierzchniach leśnych;
- w stosunku do gatunków stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu ochrony* zawarte w tabeli w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

VIII.4.3. OCHRONA FAUNY BEZKRĘGOWCÓW – ZALECENIA

Działania dotyczące fauny bezkręgowców polegają na ochronie pierwotności i naturalności siedlisk oraz naturalnych procesów w nich zachodzących. Ochronie powinny podlegać zarówno siedliska gatunków, w których stwierdzono ich obecność, jak również miejsca ich potencjalnego występowania. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów faunę bezkręgowców reprezentuje przede wszystkim grupa chrząszczy *Coleoptera*. Należą do nich między innymi chrząszcze saproksyliczne związane z siedliskami leśnymi. Ich ochrona powinna obejmować:

- zabezpieczenie odpowiedniej ilości starodrzewia na powierzchniach leśnych;
- pozostawianie drzew dziuplastych i z widocznymi wypróchnieniami do ich naturalnego rozpadu;
- zabezpieczenie odpowiedniej ilości martwego drewna na powierzchniach leśnych;
- ochronę fragmentów drzewostanów, w których stwierdzono obecność cennych i rzadkich gatunków chrząszczy saproksylofagicznych (np. kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo*, pachnica dębowa *Osmoderma eremita*, ciótek matowy *Dorcus parallelipedus*), w celu zapewnienia im swobodnego rozwoju i rozprzestrzeniania się;
- rozluźnianie zwarcia oraz ograniczanie podszytu i części podrostu w zasiedlonych przez cenne i rzadkie gatunki chrząszczy fragmentach drzewostanów;

- zapewnienie następstwa pokoleniowego drzew wolno rosnących wokół zasiedlonych przez cenne i rzadkie chrząszcze starych drzew;
- w stosunku do gatunków stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 i OZW Dolina Łachy PLH020003 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu zadań ochronnych* zawarte w tabelach w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

Drugą grupę chronionych gatunków fauny bezkręgowej w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów stanowią motyle *Lepidoptera* związane z siedliskami łąkowymi (modraszki *Phengaris* spp.), siedliskiem łągowym, jak w przypadku przeplatki matura *Hypodryas maturna* i czerwończyka nieparka *Lycaena dispar* oraz zbiorowiskami okrajowymi, jak w przypadku barczatki kataks *Eriogaster catax*. W zakresie ochrony tych gatunków właściwe są następujące działania:

- przestrzeganie właściwych terminów koszenia łąk wraz z usuwaniem z nich pokosu;
- utrzymanie dotychczasowego poziomu wilgotności łąk;
- ograniczenie stosowania herbicydów, ciężkiego sprzętu oraz intensywnego nawożenia;
- zapobieganie naturalnej sukcesji krzewów i drzew na terenie występowania motyli łąkowych;
- w stosunku do gatunków stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, OZW Dolina Łachy PLH020003 i OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu zadań ochronnych* zawarte w tabelach w rozdziale IV.4. niniejszego dokumentu.

Pozostałe działania w zakresie ochrony potencjalnych miejsc występowania cennych gatunków bezkręgowców powinny skupiać się również na:

- właściwym kształtowaniu stref ekotonowych na granicy las-pole, las-woda;
- promowaniu naturalnych odnowień jesionu wyniosłego na siedliskach wilgotnych;
- ochronie śródleśnych oczek wodnych, torfowisk i wysięków wodnych.

VIII.4.4. OCHRONA CENNYCH ROŚLIN NACZYNIOWYCH – ZALECENIA

Właściwa ochrona cennych gatunków flory na obszarze nadleśnictwa powinna skupiać się nie tylko na ochronie ich siedlisk, ale również na bezpośredniej ochronie stanowisk tych gatunków. Chronione gatunki związane z siedliskami wodnymi nie wymagają szczególnych zabiegów ochronnych. W ich przypadku należy utrzymywać w stanie niezmienionym naturalne zbiorniki wodne, w których one występują. W przypadku gatunków roślin związanych z siedliskami leśnymi, występujących na obszarze nadleśnictwa rzadko i szczególnie cennych w skali regionu należy w miarę możliwości:

- w trakcie wykonywanych cięć rębnych w miarę możliwości stosować w szerszym zakresie zrywkę nasiębierną, ograniczającą uszkodzenia roślinności runa, w którym występują chronione gatunki;

- wykorzystywać stałe szlaki operacyjno-zrywkowe w celu ograniczenia zasięgu szkód powodowanych w czasie pozyskiwania drewna;
- na powierzchniach zrębowych miejsca występowania chronionych gatunków ujmować w biogrupy;
- nie zaburzać i nie zmieniać stosunków wodnych na siedliskach gatunków chronionych;
- w uzasadnionych przypadkach wykonywać prace leśne poza okresem wegetacyjnym;
- przeprowadzać odpowiednie szkolenia pracowników z rozpoznawania i zakresu ochrony gatunków.

W zakresie ochrony gatunków roślin związanych z siedliskami nieleśnymi należy:

- chronić płyty nieleśnych siedlisk znajdujące się w mozaice z drzewostanem;
- nie lokalizować składów drewna i szlaków operacyjnych na powierzchniach nieleśnych siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000;
- przeciwdziałać sukcesji wtórnej na łąkowych siedliskach przyrodniczych.

VIII.4.5. OCHRONA SIEDLISK HYDROGENICZNYCH – ZALECENIA

Siedliska hydrogeniczne to siedliska, o których istnieniu i funkcjonowaniu decyduje woda. Zalicza się do nich siedliska związane z zalewanymi dnami dolin rzecznych, tarasów nadzalewowych, bezodpływowych obszarów bagiennych oraz mniejszych i większych zbiorników wodnych i cieków. Siedliska te odgrywają znaczącą rolę w krajobrazie i stanowią miejsca występowania szczególnie cennych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt. Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów są to: starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe *Molinion*, ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże *Arrhenatherion*, łąki selernicowe *Cnidion dubii*, łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe *Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe oraz łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe *Ficario-Ulmetum*.

Z racji swojego szczególnego bogactwa przyrodniczego oraz dużych zasobów wodnych siedliska te powinny być szczególnie chronione. W związku z tym w miejscach ich występowania działania powinny się koncentrować wokół następujących kwestii:

- utrzymanie stałych stosunków wodnych i zachowanie właściwego stanu siedlisk hydrogenicznych;
- odtwarzanie właściwych siedlisku stosunków wodnych w miejscach, gdzie zostały one zaburzone przez wcześniej prowadzone melioracje;
- niewprowadzanie gatunków obcych ekologicznie i geograficznie hydrogenicznym siedliskom leśnym;
- wyłączenie z użytkowania gospodarczego szczególnie cennych fragmentów lasów łągowych i bagiennych;
- zapobieganie sukcesji wtórnej na nieleśnych siedliskach hydrogenicznych (łąki wilgotne);
- niezalesianie nieleśnych siedlisk przyrodniczych (np. łąk, ziołorośli);

- prowadzenie prac konserwacyjnych rowów w sposób, który nie spowoduje zagrożenia w hydrogenicznych siedliskach przyrodniczych.

VIII.5. PRZEWIDYWANE ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU OGRANICZANIE NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ PROJEKTU PUL NA ŚRODOWISKO

Niektóre zapisy projektu pul wymagają zastosowania pewnych ograniczeń i towarzyszących im rozwiązań, które pozwolą zminimalizować krótkoterminowe negatywne ich oddziaływanie.

Tabela 101. Przewidywane negatywne oddziaływanie zapisów projektu pul i proponowane w prognozie działania minimalizujące ten wpływ

Obszar oddziaływania	Możliwe potencjalne negatywne oddziaływanie	Zapisy w projekcie pul i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
Przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 – nieleśne siedliska przyrodnicze	Pogorszenie stanu zachowania siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000	<p>Siedlisko murawy kserotermiczne <i>Festuco-Brometea</i> 6210:</p> <p>1. Nie składować drewna na powierzchni siedliska przyrodniczego murawy kserotermicznej w wydz. lesn. 80b – obręb Wińsko, ani nie lokalizować na niej tras dojazdu do powierzchni drzewostanu, w którym będzie wykonywana trzebież.</p>
Przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 – leśne siedliska przyrodnicze	Pogorszenie stanu zachowania siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000	<p>Siedlisko łąk środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i>, <i>Tilio-Carpinetum</i> 9170:</p> <p>1. Dla wszystkich powierzchni wydzieleń, dla których przewidziane są zabiegi rębne, konieczne jest:</p> <p>a) Zachowanie fragmentów starodrzewia na powierzchniach zrębowych. W trakcie zabiegów rębnych pozostawiać do naturalnej śmierci i rozkładu drzewa na powierzchni 5% każdego bloku drzewostanów rębnych przeznaczonych do wycięcia w dziesięciolecie. Nie dotyczy sytuacji kłeskowych oraz bloków upraw pochodnych (zgodnie z pzo).</p> <p>b) Zapewnianie zasobów martwego drewna, z dostosowaniem do konkretnych uwarunkowań lokalnych (wieku i stanu sanitarnego drzewostanu, wymogów przeciwpożarowych i zagrożeń wynikających z wpływów antropogenicznych) poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozostawianie wywrotów i złomów, - pozostawianie martwych drzew stojących i nieusuwanie drzew dziuplastych i próchnięjących, - we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu, rozproszone pozostałości pozrębowe (niezagrożające trwałości lasu), z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego (zgodnie z pzo). <p>c) W wydzieleniach leśnych: 34k, 35h, 260a (obręb Dębno) w trakcie wykonywania zaplanowanej rębni nie wykonywać żadnych czynności z nią związanych w pasie 30m od strony Odry (zadanie ochronne z pzo OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008).</p> <p>Siedlisko łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albae</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>, olsy źródłiskowe 91E0:</p> <p>1. Dla powierzchni wydzielenia 118h (obręb Dębno) konieczne jest:</p> <p>a) Zapewnianie zasobów martwego drewna, z dostosowaniem do konkretnych uwarunkowań lokalnych (wieku i stanu sanitarnego drzewostanu, wymogów przeciwpożarowych i zagrożeń wynikających z wpływów antropogenicznych) poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozostawianie wywrotów i złomów, - pozostawianie martwych drzew stojących i nieusuwanie drzew dziuplastych i próchnięjących, - we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu, rozproszone

Obszar oddziaływania	Możliwe potencjalne negatywne oddziaływanie	Zapisy w projekcie pul i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
		<p>pozostałości pozrębowe (niezagrożające trwałości lasu), z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego (zgodnie z pzo).</p> <p>Siedlisko łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i> 91F0:</p> <p>1 Dla powierzchni wydzieleń: 35i, 36g, 36j, 77b, 371r, 338l, 357i, 363b, 364f, 365d, 370b, d, f, g (obręb Dębno); 238c, 78c (obręb Wińsko) konieczne jest:</p> <p>a) Zapewnianie zasobów martwego drewna, z dostosowaniem do konkretnych uwarunkowań lokalnych (wieku i stanu sanitarnego drzewostanu, wymogów przeciwpożarowych i zagrożeń wynikających z wpływów antropogenicznych) poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozostawianie wywrotów i złomów, - pozostawianie martwych drzew stojących i nieusuwanie drzew dziuplastych i próchniejących, - we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu, rozproszone pozostałości pozrębowe (niezagrożające trwałości lasu), z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego (zgodnie z pzo). <p>b) Pozostawienie nieużytkowanych pasm drzewostanów po 30 m w każdą stronę od wszystkich rzek (zgodnie z pzo).</p>
<p>Przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002– leśne siedliska przyrodnicze</p>	<p>Pogorszenie stanu zachowania siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000</p>	<p>Siedlisko grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i>, <i>Tilio-Carpinetum</i> 9170:</p> <p>1. W ramach planowanych trzebieży późnych w wydzieleniach leśnych: 130c, 150d, 153d, 154d, 188p, 205g, 206b, c, f221d, 222f, 223c, 185i, l, 186d, 198i (obręb Dębno) konieczne jest:</p> <p>a) Ograniczanie udziału gatunków obcych ekologicznie na siedlisku poprzez ich stopniowe usuwanie (zgodnie z pzo).</p> <p>b) Przebudowa drzewostanu w kierunku zgodnym z siedliskiem poprzez stopniowe usuwanie sosny zwyczajnej <i>Pinus sylvestris</i> (zgodnie z pzo).</p> <p>c) Pozostawianie drzew martwych i zamierających, w celu odtworzenia zasobów martwego drewna w obszarze Natura 2000 (zgodnie z pzo).</p> <p>d) Usuwanie czeremchy amerykańskiej z warstwy podszytu podczas wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych oraz w cięciach rębnych na powierzchniach leśnych z siedliskiem (zgodnie z pzo).</p> <p>e) Pozostawianie drzew dziuplastych.</p> <p>2. Planowane zabiegi w wydz. leśn.: 130c, 150d (obręb Dębno) wykonać w terminie 31.08-31.03.</p> <p>3. W ramach planowanych rębni złożonych w wydzieleniach leśnych: 207d oraz 223 b (obręb Dębno) konieczne jest:</p> <p>a) Ograniczanie udziału gatunków obcych ekologicznie na siedlisku poprzez ich stopniowe usuwanie (zgodnie z pzo).</p> <p>b) Przebudowa drzewostanu w kierunku zgodnym z siedliskiem poprzez stopniowe usuwanie sosny zwyczajnej <i>Pinus sylvestris</i> (zgodnie z pzo).</p> <p>c) Pozostawianie drzew martwych i zamierających, w celu odtworzenia zasobów martwego drewna w obszarze Natura 2000 (zgodnie z pzo).</p> <p>d) Usuwanie czeremchy amerykańskiej z warstwy podszytu podczas wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych oraz w cięciach rębnych na powierzchniach leśnych z siedliskiem (zgodnie z pzo).</p> <p>e) Nie stosować w odnowieniach drzewostanu na siedlisku gatunków obcych ekologicznie (zgodnie z pzo).</p> <p>f) Podczas wykonywania zabiegów rębnych na powierzchniach leśnych z siedliskiem pozostawianie 5% miąższości drzewostanu, określanej przed rozpoczęciem użytkowania rębego w wydzieleniu leśnym, w postaci zwartej fragmentu, który nie powinien być mniejszy niż 6 arów, aż do jego naturalnego rozpadu. Nie dotyczy to przypadku zagrożenia trwałości lasu i bezpieczeństwa ludzi (zgodnie z pzo).</p> <p>g) Pozostawianie drzew dziuplastych.</p>

Obszar oddziaływania	Możliwe potencjalne negatywne oddziaływanie	Zapisy w projekcie pul i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
		<p>Siedlisko kwaśne dąbrowy <i>Quercetea robori-petraeae</i> 9190:</p> <p>1. W ramach planowanych trzebieży późnych w wydzieleniach leśnych: 167a, 186f, 207b, c, 208a, 224a, 225c (obręb Dębno) konieczne jest:</p> <p>a) Ograniczanie udziału gatunków obcych ekologicznie na siedlisku poprzez ich stopniowe usuwanie z warstwy drzewostanu (zgodnie z pzo).</p> <p>b) Pozostawianie drzew martwych i zamierających, w celu odtworzenia zasobów martwego drewna w obszarze Natura 2000 (zgodnie z pzo).</p> <p>c) Usuwanie czeremchy amerykańskiej z warstwy podszytu podczas wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych oraz w cięciach rębnych na powierzchniach leśnych z siedliskiem (zgodnie z pzo).</p> <p>d) Pozostawianie drzew dziuplastych.</p> <p>2. W ramach planowanych rębni złożonych w wydzieleniu leśnym 168f (obręb Dębno) konieczne jest:</p> <p>a) Ograniczanie udziału gatunków obcych ekologicznie na siedlisku poprzez ich stopniowe usuwanie z warstwy drzewostanu (zgodnie z pzo).</p> <p>b) Pozostawianie drzew martwych i zamierających, w celu odtworzenia zasobów martwego drewna w obszarze Natura 2000 (zgodnie z pzo).</p> <p>c) Usuwanie czeremchy amerykańskiej z warstwy podszytu podczas wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych oraz w cięciach rębnych na powierzchniach leśnych z siedliskiem (zgodnie z pzo).</p> <p>d) Podczas wykonywania zabiegów rębnych na powierzchniach leśnych z siedliskiem pozostawianie 5% miąższości drzewostanu, określanej przed rozpoczęciem użytkowania rębego w wydzieleniu leśnym, w postaci zwartej fragmentu, który nie powinien być mniejszy niż 6 arów, aż do jego naturalnego rozpadu. Nie dotyczy to przypadku zagrożenia trwałości lasu i bezpieczeństwa ludzi (zgodnie z pzo).</p> <p>e) Pozostawianie drzew dziuplastych.</p> <p>Siedlisko łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albae</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>, olsy źródłiskowe 91E0:</p> <p>1. W ramach planowanych rębni złożonych w wydzieleniach leśnych 129i, 16b oraz trzebieży późnych w wydzieleniach leśnych: 101a, 128a, 147a, b, f, 148f, 19b, 132j, 158cx, dx, fx, m, 159h, 189f, 183h, 188a (obręb Dębno) konieczne jest:</p> <p>a) Pozostawianie drzew martwych i zamierających, w celu odtworzenia zasobów martwego drewna w obszarze Natura 2000 (zgodnie z pzo).</p> <p>b) Pozostawianie drzew dziuplastych.</p> <p>2. Planowane zabiegi w wydz. leśn.: 127b, 128a, 129i, 147a, b, c, f, 148f, 80d (obręb Dębno) wykonać w terminie 31.08-31.03.</p> <p>Siedlisko łągowe lasy dąbowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i> 91F0:</p> <p>1. W ramach planowanych rębni złożonych w wydzieleniach leśnych 19m, n (obręb Dębno) konieczne jest:</p> <p>a) Ograniczanie udziału gatunków obcych ekologicznie na siedlisku poprzez ich stopniowe usuwanie na etapie zaplanowanych prac gospodarczych (zgodnie z pzo).</p> <p>b) Pozostawianie drzew martwych i zamierających, w celu odtworzenia zasobów martwego drewna w obszarze Natura 2000 (zgodnie z pzo).</p> <p>c) Usuwanie czeremchy amerykańskiej <i>Padus serotina</i> z warstwy podszytu w ramach prowadzonych zabiegów gospodarczych (zgodnie z pzo).</p> <p>d) Pozostawianie drzew dziuplastych.</p> <p>2. W ramach planowanych trzebieży późnych w wydz. leśn. 17d, g, 78h (obręb Dębno) oraz pielęgnacji młodszych drzewostanów w wydz. leśn. 18b (obręb Dębno) konieczne jest:</p> <p>a) Ograniczanie udziału gatunków obcych ekologicznie na siedlisku poprzez ich stopniowe usuwanie na etapie zaplanowanych prac gospodarczych (zgodnie z pzo).</p> <p>b) Pozostawianie drzew martwych i zamierających, w celu odtworzenia zasobów martwego drewna w obszarze Natura 2000 (zgodnie z pzo).</p>

Obszar oddziaływania	Możliwe potencjalne negatywne oddziaływanie	Zapisy w projekcie pul i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
<p>Przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dolina Łachy PLH020003 – leśne siedliska przyrodnicze</p>	<p>Pogorszenie stanu zachowania siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000</p>	<p>Siedlisko ąród środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i>, <i>Tilio-Carpinetum</i> 9170:</p> <p>1. W ramach planowanych trzebieży późnych w wydz. lesn.: 65d, 65f, 65g, 68l, 130g (obręb Wińsko) rębni złożonych w wydz. lesn. 61a, 63l (obręb Wińsko) oraz pielęgnacji młodszych drzewostanów w wydz. lesn. 65a (obręb Wińsko) konieczne jest:</p> <p>a) Stopniowe usuwanie drzew i krzewów gatunków obcych siedliskowo i geograficznie na etapie zaplanowanych prac gospodarczych (sosna, świerk, czeremcha amerykańska) (zgodnie z pzo).</p> <p>2. W wydz. lesn. 61a, 63l, 65g, 68l, 65a (obręb Wińsko) w ramach zaplanowanych zabiegów konieczne jest:</p> <p>a) W miarę wydziałania się (posuszu) zwiększać ilość martwego drewna do co najmniej 15 sztuk na hektar drewna leżącego lub stojącego (powyżej 3 m długości i 0,5 m grubości):</p> <ul style="list-style-type: none"> - nie usuwanie wywrotów i złomów z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego i w przypadku konieczności wykonania cięć sanitarnych, - pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchnięjących (zgodnie z pzo). <p>3. W wydz. lesn. 61a (obręb Wińsko) w ramach planowanych po wykonaniu rębni złożonej odnowień konieczne jest:</p> <p>a) Preferowanie odnowień naturalnych w siedlisku. W razie potrzeby stosować odnowienia sztuczne - wykorzystywać w pierwszym etapie mikrosiedliska, w których obecnie występują gatunki charakterystyczne dla ąród i stopniowo powiększać powierzchnię z regularnym udziałem tych gatunków w drzewostanie. Preferowanie lipy, buka, jawora w planowaniu cięć pielęgnacyjnych i rębni; pozostawianie drzew w wieku przeszlórębnym oraz przestojów, Lp, Bk, Jw (zgodnie z pzo).</p> <p>Siedlisko łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albae</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnion glutinoso-incanae</i>, olsy źródłiskowe 91E0:</p> <p>1. W ramach zaplanowanych trzebieży późnych w wydz. lesn.: 118Af, 130b, 63c, 64a, b, f, 66k (obręb Wińsko) konieczne jest:</p> <p>a) Stopniowe usuwanie, na etapie zaplanowanych prac gospodarczych, gatunków drzew i krzewów obcych siedliskowo i geograficznie (sosna, świerk, czeremcha amerykańska) (zgodnie z pzo).</p> <p>2. Ponadto w wydz. lesn. 64a, b, f, 66k (obręb Wińsko) w miarę wydziałania się (posuszu) zwiększać ilość martwego drewna do 15 sztuk na hektar drewna leżącego lub stojącego:</p> <ul style="list-style-type: none"> -nie usuwanie wywrotów i złomów z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego i w przypadku konieczności wykonania cięć sanitarnych, -pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchnięjących (zgodnie z pzo). <p>3. W wydz. lesn. 67b (obręb Wińsko) z zaplanowaną rębnią złożoną konieczne jest:</p> <p>a) Stopniowe usuwanie, na etapie zaplanowanych prac gospodarczych, gatunków drzew i krzewów obcych siedliskowo i geograficznie (sosna, świerk, czeremcha amerykańska) (zgodnie z pzo).</p> <p>b) W miarę wydziałania się zwiększać ilość martwego drewna do 15 sztuk na hektar drewna leżącego lub stojącego:</p> <ul style="list-style-type: none"> -nie usuwanie wywrotów i złomów z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego i w przypadku konieczności wykonania cięć sanitarnych, -pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchnięjących (zgodnie z pzo). <p>c) Preferowanie odnowień naturalnych w siedlisku. W razie potrzeby stosować odnowienia sztuczne - wykorzystywać w pierwszym etapie mikrosiedliska, w których obecnie występuje jesion i wiąz i stopniowo powiększać powierzchnię z regularnym udziałem tych gatunków w drzewostanie. Preferowanie Ol, Js i Wz w planowaniu cięć pielęgnacyjnych i rębni. I pozostawianie drzew w wieku przeszlórębnym oraz przestojów Ol, Js i Wz (zgodnie z pzo).</p>

Obszar oddziaływania	Możliwe potencjalne negatywne oddziaływanie	Zapisy w projekcie pul i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
<p>Przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079– leśne siedliska przyrodnicze</p>	<p>Pogorszenie stanu zachowania siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000</p>	<p>Siedlisko grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i> 9170: 1. Na powierzchniach z planowanymi rębiami złożonymi (wydz. lesn.: 242a, 244a, 245i, 246c, 247i – obręb Wińsko) w trakcie realizacji zabiegu pozostawiać na powierzchni drzewa dziuplaste i zabezpieczać odpowiednią ilość martwego drewna do naturalnego rozpadu. 2. Pozostawiać 5% miąższości drzewostanu, określanej przed rozpoczęciem użytkowania rębego w wydzieleniu leśnym, w postaci zwartej fragmentu, który nie powinien być mniejszy niż 6 arów, aż do jego naturalnego rozpadu. Nie dotyczy to przypadku zagrożenia trwałości lasu i bezpieczeństwa ludzi.</p> <p>Siedlisko kwaśne dąbrowy <i>Quercetea robori-petraeae</i> 9190: 1. Na powierzchniach z planowanymi rębiami złożonymi (wydz. lesn. : 245d, g, 84n, 93n - obręb Wińsko) w trakcie realizacji zabiegu pozostawiać na powierzchni drzewa dziuplaste i zabezpieczać odpowiednią ilość martwego drewna do naturalnego rozpadu. 2. Pozostawiać 5% miąższości drzewostanu, określanej przed rozpoczęciem użytkowania rębego w wydzieleniu leśnym, w postaci zwartej fragmentu, który nie powinien być mniejszy niż 6 arów, aż do jego naturalnego rozpadu. Nie dotyczy to przypadku zagrożenia trwałości lasu i bezpieczeństwa ludzi.</p>
<p>Przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053– leśne siedliska przyrodnicze</p>	<p>Pogorszenie stanu zachowania siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000</p>	<p>Siedlisko kwaśne dąbrowy <i>Quercetea robori-petraeae</i> 9190: 1. W ramach zaplanowanych trzebieży późnych w wydz. lesn.: 313f, h, j, k, l, m (obrab Dębno); pielęgnacji młodszych drzewostanów (wydz. lesn. 313b, c – obręb Dębno) oraz rębni złożonych (wydz. lesn. 313d – obręb Dębno) na powierzchni siedliska przyrodniczego konieczne jest: a) Eliminacja sosny (można pozostawić do 20% obecnego drzewostanu sosnowego) z pozostawieniem podrastającego pod nią drzewostanu liściastego. Wskazane odnowienia rodzimym gatunkiem dębu (zgodnie z pzo). b) Usunięcie nasadzeń świerka wprowadzonego w prześwitach (zgodnie z pzo). c) Pozostawianie drzew dziuplastych. 2. W wydzieleniu leśnym 312Aa (obrab Dębno) w ramach zaplanowanej rębni złożonej konieczne jest usunięcie sosny z drzewostanu (pozostawić można ok. 20% obecnego drzewostanu sosnowego) i niepromowanie sosny. Pozostawienie podrastającego drzewostanu brzożowo-dębowego (zgodnie z pzo).</p>
<p>Przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 – gatunki zwierząt</p>	<p>Pogorszenie stanu zachowania gatunku i jego siedlisk w obszarze Natura 2000</p>	<p>Przeplatka maturalna <i>Euphydryas maturna</i> 6169: 1. W ramach zaplanowanych w projekcie pul zabiegów związanych z pozyskaniem drewna w wydz. lesn. : 315a, 324d, f, 335a, c, h, l, n, o, 346 a, c, d, f, i, 359b, c, f, g, 360a, b, c, d, f, g, h (obrab Dębno) konieczne jest: a) Prowadzenie w okresie od początku listopada do końca marca celem ograniczenia możliwości niszczenia ziół jajowych oraz zabijania żerujących gąsienic, z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego oraz sytuacji klęskowych stwarzających zagrożenie trwałości drzewostanu. Prowadzenie prac poza tym terminem możliwe po potwierdzeniu braku obecności gatunku w danym wydzieleniu (zgodnie z pzo). 2. W wydz. lesn.: 259d, 260a, d (obrab Dębno) w ramach zaplanowanych rębni złożonych konieczne jest: a) Pozostawianie dla naturalnego odnowienia jesionu i derenia świdwy (zgodnie z pzo). b) W czasie następujących w dalszej kolejności zabiegów związanych z odnawianiem powierzchni leśnej należy uzupełnić bazę pokarmową dla motyla, poprzez nasadzenie jesionu wyniosłego oraz kaliny koralowej (zgodnie z pzo). 3. W wydz. lesn. : 256a, b, d, i, 257b, 258a, 260c, 261a, d, g (obrab Dębno) w ramach zaplanowanych zabiegów konieczne jest: a) Pozostawianie dla naturalnego odnowienia jesionu i derenia świdwy (zgodnie z pzo).</p>

Obszar oddziaływania	Możliwe potencjalne negatywne oddziaływanie	Zapisy w projekcie pul i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
		<p>Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i> 1060: 1. W czasie realizacji planowanych trzebieży późnych w wydz. lesn. 50b, 262g (obręb Dębno) chronić siedliska gatunku sąsiadujące z powierzchnią leśną – nie składować drewna, nie wyznaczać tras dojazdu do powierzchni drzewostanu w tego typu miejscach.</p> <p>Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i> 1084: 1. W czasie realizacji planowanych trzebieży późnych w wydz. lesn. 350f, 351c (obręb Dębno) oraz rębni złożonych w wydz. lesn. 34k (obręb Dębno) konieczne jest: a) Utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania lasu z pozostawieniem luk w zwartym drzewostanie, utrzymanie na powierzchni siedliska gatunku drzew w wieku powyżej 100 lat (zgodnie z pzo). b) Pozostawienie zasiedlonych dębów (zgodnie z pzo).</p> <p>Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i> 1088: 1. W czasie realizacji planowanych trzebieży późnych w wydz. lesn. 122h, 324d, 351c (obręb Dębno) konieczne jest: a) Utrzymanie struktury i funkcji siedliska gatunku (pozostawienie zasiedlonych dębów z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego) (zgodnie z pzo). b) Utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania lasu z pozostawieniem luk w zwartym drzewostanie: utrzymanie na powierzchni siedliska gatunku drzew w wieku powyżej 100 lat (zgodnie z pzo).</p> <p>Mopek <i>Barbastella barbastellus</i> 1308, nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i> 1323, nocek duży <i>Myotis myotis</i> 1324: W ramach realizacji trzebieży późnych, rębni złożonych oraz rębni zupełnych w obszarze OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 konieczne jest: a) Wstrzymanie w okresie rozrodu (czerwiec i lipiec) wycinki drzew liściastych z dziuplami i z odstającą korą, preferowanych przez nietoperze na kryjówki letnie. Wycinanie tylko tych egzemplarzy co do których jest pewność, że nie są zasiedlone przez nietoperze (zgodnie z pzo). b) Zachowanie starodrzewu i dziuplastych drzew oraz pozostawianie drzew do naturalnego rozpadu, prace należy prowadzić tak aby w jak najmniejszym stopniu uszkadzać podszyt i runo leśne (zgodnie z pzo).</p>
<p>Przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002 – gatunki zwierząt</p>	<p>Pogorszenie stanu zachowania gatunku i jego siedlisk w obszarze Natura 2000</p>	<p>Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i> 1060: 1. W czasie realizacji planowanych zabiegów w wydz. lesn. 18b, c, f (obręb Dębno) chronić siedliska gatunku sąsiadujące z powierzchnią leśną – nie wyznaczać tras dojazdu do powierzchni drzewostanu w tego typu miejscach.</p> <p>Przeplatka matura <i>Euphydryas maturna</i> 6169: 1. W czasie realizacji planowanych wskazań gospodarczych w wydz. leśn.: 16b, c, 19l, m, n, 158z (obręb Dębno) konieczne jest: a) Popieranie naturalnych odnowień jesionu wyniosłego na powierzchni wydzieleń leśnych (zgodnie z pzo). b) Ochrona i pozostawianie w drzewostanie w czasie realizacji wskazań gospodarczych osobników młodych i podrostu jesionowego (zgodnie z pzo). 2. Dodatkowo w wydz. lesn. 16b, 19m, n (obręb Dębno) w zaplanowanych po rębni złożonej odnowieniach należy uwzględnić zgodnie z zadaniem ochronnym z pzo konieczność wprowadzania nasadzeń kaliny koralowej na obrzeżach stanowisk przeplatki i wewnątrz bardziej prześwietlonych wydzieleń leśnych w obrębie stanowisk jako zastępczej rośliny żywicielskiej gatunku.</p> <p>Mopek <i>Barbastella barbastellus</i> 1308, nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i> 1323, nocek duży <i>Myotis myotis</i> 1324: 1. W ramach realizacji trzebieży późnych, rębni złożonych oraz rębni zupełnych konieczne jest: a) Pozostawianie na powierzchniach leśnych starych drzew dziuplastych oraz stojących drzew martwych lub obumierających z odstającą korą z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi lub mienia oraz przypadków zagrożenia trwałości lasu (zgodnie z pzo). b) W obrębie wydzieleń leśnych z planowanymi rębniami wielkopowierzchniowymi pozostawiać fragmenty starodrzewia do</p>

Obszar oddziaływania	Możliwe potencjalne negatywne oddziaływanie	Zapisy w projekcie pul i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
Przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dolina Łachy PLH020003 – gatunki zwierząt	Pogorszenie stanu zachowania gatunku i jego siedlisk w obszarze Natura 2000	<p>naturalnego rozpadu.</p> <p>Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i> 1084:</p> <p>1. W ramach planowanej trzebieży późnej w wydz. lesn. 64a (obręb Wińsko) oraz rębni złożonej w wydz. lesn. 61a (obręb Wińsko) konieczne jest:</p> <p>a) Zachowanie i utrzymanie stanowisk gatunku i potencjalnych miejsc jego rozwoju, poprzez pozostawienie zasiedlonych drzew do naturalnej śmierci i rozpadu z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego. W przypadku wystąpienia powyższych zagrożeń prace zaplanować i prowadzić we współpracy z organem sprawującym nadzór nad obszarem oraz specjalistą entomologiem. Zaplanować i przeprowadzić działania kompensacyjne zapewniające ciągłość siedlisk gatunków (zgodnie z pzo).</p> <p>b) Nie pozyskiwać dziuplastych dębów (z dziuplą umiejscowioną w głównym pniu) oraz dębów o średnicy powyżej 110 cm w pierśnicy jako rzeczywistych lub potencjalnych miejsc rozrodu gatunku, z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego. W przypadku wystąpienia powyższych zagrożeń prace zaplanować i prowadzić we współpracy z organem sprawującym nadzór nad obszarem oraz specjalistą entomologiem. Zaplanować i przeprowadzić działania kompensacyjne zapewniające ciągłość siedlisk gatunku (zgodnie z pzo).</p> <p>Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i> 1088:</p> <p>1. W ramach planowanej trzebieży późnej w wydz. lesn. 63m, 64a, b (obręb Wińsko) oraz rębni złożonej w wydz. lesn. 61a, 63l, 66a, 67b (obręb Wińsko) konieczne jest:</p> <p>a) Nie pozyskiwać dębów o średnicy powyżej 110 cm w pierśnicy jako rzeczywistych lub potencjalnych miejsc rozrodu gatunku z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego. W przypadku wystąpienia powyższych zagrożeń prace zaplanować i prowadzić we współpracy z organem sprawującym nadzór nad obszarem oraz specjalistą entomologiem. Zaplanować i przeprowadzić działania kompensacyjne zapewniające ciągłość siedlisk gatunku (zgodnie z pzo).</p> <p>Mopek <i>Barbastella barbastellus</i> 1308, nocek duży <i>Myotis myotis</i> 1324:</p> <p>1. W ramach realizacji trzebieży późnych, rębni złożonych w obszarze OZW Dolina Łachy PLH020003 pozostawiać na powierzchni wydzieleń drzewa dziuplaste.</p>
Przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079 – gatunki zwierząt	Pogorszenie stanu zachowania gatunku i jego siedlisk w obszarze Natura 2000	<p>Nocek duży <i>Myotis myotis</i> 1324:</p> <p>1. W ramach realizacji trzebieży późnych, rębni złożonych w obszarze OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079 pozostawiać na powierzchni wydzieleń drzewa dziuplaste.</p>
Przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 – gatunki zwierząt	Pogorszenie stanu zachowania gatunku i jego siedlisk w obszarze Natura 2000	<p>Przeplatka maturalna <i>Euphydryas maturna</i> 6169:</p> <p>1. W czasie realizacji trzebieży późnej w wydz. lesn. 313a (obręb Dębno) w przypadku obecności w drzewostanie lub podroście gatunku jesion wyniosły, zaleca się pozostawianie go na powierzchni wydzielenia.</p>
Przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OSO Łęgi Odrzańskie PLH020053 – gatunki ptaków	Pogorszenie stanu zachowania gatunku i jego siedlisk w obszarze Natura 2000	<p>Nurogęś <i>Mergus merganser</i> A070:</p> <p>1. W czasie realizacji planowanych rębni złożonych w wydz. lesn. 34k, 35h, j, 255a, 260a, d oraz rębni zupełnej w wydz. lesn. 297a (obręb Dębno) nie wykonywać czynności związanych z pozyskaniem drewna w pasie drzewostanu o szerokości 30 m liczoną od strony Odry (zgodnie z pzo).</p> <p>Kania czarna <i>Milvus migrans</i> A073, kania ruda <i>Milvus milvus</i> A074, bielik <i>Haliaeetus albicilla</i> A075:</p> <p>1. W ramach planowanych prac odnowieniowych w wydzieleniach leśnych: 35j, 297a, 260d, 264c, 321c, 322a (obręb Dębno) zwiększać udział topoli czarnej i topoli białej (zgodnie z pzo), przy czym w wydz. lesn. 321c, 322a zadanie to wykonywać pod warunkiem jeśli nie koliduje z celem związanym z gospodarką nasienną.</p>

Obszar oddziaływania	Możliwe potencjalne negatywne oddziaływanie	Zapisy w projekcie pul i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
		<p>Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i> A075 (strefa ochrony okresowej SR.V.6631/s/9/km/07 z dnia 16 listopada 2007 r.): Zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 1.01-31.07.</p> <p>Kania czarna <i>Milvus migrans</i> A073 i kania ruda <i>Milvus milvus</i> A074 (strefa ochrony okresowej .V.6631/s/26/km/05 z dnia 5 lipca 2005 r.): Zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 1.03-31.08.</p> <p>Kania ruda <i>Milvus milvus</i> A074 (strefa ochrony okresowej RDOŚ-02-WPN-6631/s/7/09/mk z dnia 8 lipca 2009 r.; RDOŚ-02-WPN-6631/s/8/09/mk z dnia 9 lipca 2009 r.; SR.V.6631/s/25/km/05 z dni 5 lipca 2005 r. oraz ochrony całorocznej RDOŚ-02-WPN-6631/s/8/09/mk z dnia 9 lipca 2009 r.): Zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 1.03-31.08.</p> <p>Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i> A234, mucholówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i> A321, dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i> A238: 1. W miarę wydzielania się zwiększać ilość martwego drewna stojącego i leżącego poprzez: - nie usuwanie wywrotów i złomów; - pozostawianie martwych i zamierających drzew stojących oraz nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących; - we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu nieuporządkowane pozostałości pozrębowe (niezagrożające trwałości lasu), z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego oraz w przypadku usuwania posuszu czynnego w ramach wykonywania cięć sanitarnych, w sytuacjach zagrażających trwałości lasu (zgodnie z pzo).</p> <p>Zimorodek <i>Alcedo atthis</i> A229: 1. Zachowanie wokół zbiorników i wzdłuż cieków na terenie OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008 buforu, w obrębie którego nie będą wykonywane żadne czynności związane z realizacją planowego wskazania gospodarczego.</p>
Użytek ekologiczny „Dolina Juszki”	Płoszenie przedmiotów ochrony użytku ekologicznego znajdującego się w bezpośrednim sąsiedztwie powierzchni leśnych z planowanymi rębniami.	Planowane zabiegi w wydzieleniach leśnych: 148 a oraz 151 a (obręb Dębno) należy w miarę możliwości wykonać poza okresem leśnym ptaków; tj. od 31 sierpnia do 31 marca.
Stanowiska chronionych gatunków roślin	Pogorszenie warunków siedliskowych gatunku lub zniszczenie stanowiska	<p>Buławnik czerwony a) Planowany zabieg w wydzieleniu leśnym 343g (obręb Dębno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.</p> <p>Buławnik mieczolistny a) Planowany zabieg w wydzieleniu leśnym 324f, 331a (obręb Dębno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.</p> <p>Buławnik wielkokwiatowy a) Planowany zabieg w wydzieleniu leśnym 257b (obręb Dębno) oraz 318a (obręb Wińsko) wykonać poza okresem wegetacyjnym.</p> <p>Cis pospolity a) Podczas prac leśnych w wydzieleniach leśnych 248a (obręb Dębno) oraz 210a (obręb Wińsko) chronić stanowiska gatunku przed zniszczeniem.</p> <p>Długosz królewski Uwaga! Gatunek, którego nie dotyczy odstępstwo od zakazów umyślnego niszczenia i uszkodzania oraz niszczenia ich siedlisk w trakcie wykonywania czynności związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki leśnej, jeżeli technologia prac uniemożliwia przestrzeganie tych zakazów! a) Podczas realizacji zabiegu w wydzieleniu leśnym 314i, j (obręb Wińsko) oraz 148h, 16Aa, 128j (obręb Dębno) zaleca się wyraźne oznakowanie</p>

Obszar oddziaływania	Możliwe potencjalne negatywne oddziaływanie	Zapisy w projekcie pul i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
		<p>stanowiska długosza i niewykonywanie w jego otoczeniu żadnych prac leśnych.</p> <p>Gnieźnik leśny a) Planowane zabiegi w wydzieleniach leśnych: 188n (obręb Dębno); 244c (obręb Wińsko) wykonać poza okresem wegetacyjnym.</p> <p>Goryczka wąskolistna W wydzieleniu leśnym 189g (obręb Dębno), gdzie w sąsiedztwie drzewostanu od strony wschodniej zlokalizowane są płaty wilgotnych łąk, nie należy w ich obrębie lokalizować tras dojazdu do powierzchni z drzewostanem.</p> <p>Kosaciec syberyjski W wydzieleniu leśnym 2l (obręb Dębno), gdzie w sąsiedztwie drzewostanu od strony wschodniej zlokalizowane są płaty wilgotnych łąk, nie należy w ich obrębie lokalizować tras dojazdu do powierzchni z drzewostanem, ani składu drewna w czasie wykonywania planowanego zabiegu.</p> <p>Kruszczyk szerokolistny a) Planowany zabieg w wydzieleniu leśnym 337a (obręb Dębno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.</p> <p>Kukułka szerokolistna a) Planowane zabiegi w wydzieleniach leśnych: 2i, 183a (obręb Dębno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.</p> <p>Kukułka płamista, kukułka szerokolistna a) Planowany zabieg w wydzieleniu leśnym 158cx (obręb Dębno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.</p> <p>Lilia złotogłów a) Planowany zabieg w wydzieleniu leśnym 167a (obręb Dębno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.</p> <p>Listera jajowata a) Planowane zabiegi w wydzieleniach leśnych: 52a, 158cx, 343b (obręb Dębno) oraz 71f, 242a, 212m, w; 27c, 319m (obręb Wińsko) wykonać poza okresem wegetacyjnym.</p> <p>Podkolan biały a) Planowane zabiegi w wydzieleniach leśnych: 167c, 141d, 178a, 167a, 207c, 312Ad, 153g (obręb Dębno) oraz 70l, 72a (obręb Wińsko) wykonać poza okresem wegetacyjnym.</p> <p>Podrzeń żebrowiec a) Podczas realizacji prac w wydzieleniu leśnym 224h (obręb Dębno) chronić widoczne stanowiska podrzenia żebrowca przed zniszczeniem.</p> <p>Śnieżyca wiosenna a) Planowany zabieg w wydzieleniu leśnym 206f (obręb Wińsko) wykonać poza okresem wegetacyjnym.</p> <p>Wiciokrzew pomorski a) W czasie realizacji planowanych zabiegów w wydz. leśn.: 224c, 207r, 216f (obręb Wińsko) pozostawiać na powierzchni wydzieleń egzemplarze drzew ze wskazanym gatunkiem.</p> <p>Widłak goździsty a) W czasie realizacji planowanego zabiegu w wydz. leśn.: 125f, 150d (obręb Dębno) oraz 44d, 137h, 142a, 6f, 113b, 222j, 150a (obręb Wińsko) chronić widoczne stanowiska gatunku przed zniszczeniem.</p> <p>Widłak jałowcowaty a) W czasie realizacji planowanego zabiegu w wydz. leśn.: 207b, 150c (obręb Dębno) oraz 195l, 142a, 6f (obręb Wińsko) chronić widoczne stanowiska gatunku przed zniszczeniem.</p> <p>Wawrzynek wilczyko a) Na powierzchni leśnej pozostawiać kępy starodrzewia w miejscach występowania stanowisk wawrzyńka wilczyko 79a (obręb Dębno).</p>

Obszar oddziaływania	Możliwe potencjalne negatywne oddziaływanie	Zapisy w projekcie pul i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
<p>Otulina rezerwatu przyrody „Uroczysko Wrzosey”</p>	<p>Pogorszenie warunków bytowania chronionych gatunków stanowiących przedmioty ochrony rezerwatu przyrody.</p>	<p>Planowane zabiegi gospodarcze na powierzchniach: 67 a-j, 102 a-c, g, i, k, n, 124 a, b, f, h, i, j, l, 125 a, c, f, 126 b-d, 127 a, b, d, f-h, 128 a, d-l, 129 a-g, i, j, 130 a-h, j-l, 147 a-c, f, 148 a-c, f-h, 149 a, b, j, 150 c-f, i, j, 80 a, b, d-i (obręb Dębno) powinny zostać wykonane w okresie 31.08-31.03. W przypadku konieczności wykonania jakiegokolwiek zabiegu poza tym okresem, należy uzgodnić go z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska.</p>
<p>Siedliska chronionych gatunków zwierząt</p>	<p>Pogorszenie warunków siedliskowych gatunku w miejscach bytowania</p>	<p>Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i> (strefa ochrony SR.V.6631/s/12/km/05 z dnia 5 lipca 2005 r.) a) W zakresie działań w strefie ochrony okresowej zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 15.03-31.08. b) W przypadku planowanych odnowień, jeśli zabieg będzie wykonywany w okresie ochronnym wymaga uzgodnienia z RDOŚ we Wrocławiu.</p> <p>Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i> (strefa ochrony SR.V.6631/s/13/km/05 z dnia 5 lipca 2005 r.) a) W zakresie działań w strefie ochrony okresowej zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 15.03-31.08. b) W przypadku planowanych odnowień, jeśli zabieg będzie wykonywany w okresie ochronnym wymaga uzgodnienia z RDOŚ we Wrocławiu. c) Z uwagi na wysoki odsetek powierzchni przeznaczonych do rębni zupełnej i złożonej w całej strefie ochrony gatunku (21%), planowane zabiegi rębne w strefie okresowej konieczne są do uzgodnienia z RDOŚ we Wrocławiu.</p> <p>Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i> (strefa ochrony WPN.6442.2.2012.MK z dnia 8 marca 2012 r.) a) W zakresie działań w strefie ochrony okresowej zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 1.01-31.07.</p> <p>Żaba moczarowa, żaba trawna, ropucha szara, ropucha zielona, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, padalec zwyczajny, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata, traszka zwyczajna, rzekotka drzewna (dotyczy wszystkich gruntów w zarządzie nadleśnictwa, dla których planowane są zabiegi gospodarcze) a) Ochrona w miarę technicznych możliwości widocznych osobników płazów i gadów w czasie wykonywanych czynności związanych z realizacją wskazania gospodarczego. b) Zachowanie wokół zbiorników i wzdłuż cieków oraz większych rowów z wodą płynącą lub stojącą buforu, w obrębie którego nie będą wykonywane żadne czynności związane z realizacją planowego wskazania gospodarczego. c) W trakcie realizacji zabiegów rębnych na powierzchni leśnej pozostawiać fragmenty dobrze zachowanego starodrzewia. Z kolei w obrębie drzewostanów, które sąsiadują bezpośrednio z drogami leśnymi, lukami, zbiornikami lub innymi powierzchniami nieleśnymi pozostawiać wykształcony na ich krawędziach pas drzew i krzewów o charakterze ekotonu w nienaruszonym stanie.</p> <p>Mopek, nocek Bechsteina, nocek Brandta, nocek duży, nocek Natterera, nocek rudy, nocek wąsatek, nocek łydkowłosy (dotyczy wszystkich gruntów w zarządzie nadleśnictwa objętych planowanymi trzebieżami późnymi i rębiami złożonymi) a) Pozostawianie na powierzchniach leśnych starych drzew dziuplastych oraz stojących drzew martwych lub obumierających z odstającą korą z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi lub mienia oraz przypadków zagrożenia trwałości lasu.</p> <p>Ciołek matowy, kwietnica okazała a) Pozostawianie na powierzchni leśnej wydzielienia 40j oraz 102b (obręb Dębno) stojących drzew martwych lub obumierających z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi lub mienia oraz przypadków zagrożenia trwałości lasu. b) Zabezpieczenie na powierzchni wydzielienia 40j (obręb Dębno) odpowiedniej ilości martwego drewna leżącego.</p>

Obszar oddziaływania	Możliwe potencjalne negatywne oddziaływanie	Zapisy w projekcie pul i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
		<p>Barczatka kataks a) W trakcie realizacji zabiegu w wydzieleniach 118j, 234g (obręb Wińsko) zachować w stanie nienaruszonym strefę zakrzewień tarninowych na krawędzi drzewostanu.</p> <p>Przeplatka matura a) W czasie realizacji planowanej trzebieży wczesnej w wydzielaniu leśnym 310c (obręb Dębno) promować na powierzchni naturalne odnowienia jesionu wyniosłego.</p> <p>Popielica (dotyczy drzewostanów liściastych i mieszanych w obrębie Wińsko, dla których planowane są trzebieże późne i rębnie złożone) a) W ramach planowanych trzebieży późnych i rębni złożonych w drzewostanach liściastych i mieszanych obrębu Wińsko na powierzchni leśnej z zabiegiem pozostawiać drzewa dziuplaste.</p> <p>Żuraw, remiz, zimorodek, strumieniówka (dotyczy drzewostanów, dla których zaplanowano pielęgnacje młodszych drzewostanów, trzebieże późne): a) Zachowanie wokół zbiorników i wzdłuż cieków buforu, w obrębie którego nie będą wykonywane żadne czynności związane z realizacją planowego wskazania gospodarczego. b) Na powierzchniach drzewostanów sąsiadujących z miejscami częstego bytowania żurawia (miejsca gniazdowania, wyprowadzania lęgów) zabiegi w miarę możliwości wykonywać w okresie jesieni.</p> <p>Czapla siwa (dotyczy drzewostanów sąsiadujących bezpośrednio ze stawami rybnymi, dla których zaplanowano trzebieże późne): a) W przypadku potwierdzenia na powierzchniach drzewostanu z planowanym zabiegiem kolonii czapli siwej, zabieg realizować w terminie od początku sierpnia do końca roku. Problem ten może dotyczyć wydziałów leśnych sąsiadujących bezpośrednio ze stawami rybnymi.</p> <p>Pokrzywnica, śpiewak, zniczek, mysikrólik, gil, raniuszek, Piecuszek, kapturka, śpiewak, gajówka, kos, pierwiosnek, raniuszek, strzyżyk, turkawka, zaganiacz, bogatka, czarnogłówka, modraszka, sikora uboga (dotyczy młodych drzewostanów, dla których zaplanowano zabiegi pielęgnacyjne): a) Odpowiednie przeszkolenie pracowników wykonujących prace leśne na powierzchni drzewostanu oraz osób nadzorujących te prace tak, aby w sytuacji zaobserwowania zasiedlonego gniazda w warstwie podszytu lub w gałęziach drzew nie wykonywali czynności związanych z zabiegiem w bezpośrednim otoczeniu takiego miejsca. b) Kontrola powierzchni pod kątem występowania zasiedlonego gniazda w warstwie podszytu lub w gałęziach drzew przez posiadających stosowną wiedzę pracowników przed wykonaniem zabiegu.</p> <p>Uszatka, dzięcioł czarny, dzięcioł duży, jastrząb, kobuz, krogulec, kruk, pełzacz leśny, czyż, słonka, kukułka, paszkoł, zięba, pokrzywnica, bogatka, czarnogłówka, czubatka, sosnówka, zniczek, mysikrólik, gil, dzięcioł zielony, myszołów, dzięcioł średni, dzięcioł zielonosiwy, dzięciołek, krętogłów, kruk, muchołówka białoszyja, muchołówka mała, muchołówka szara, muchołówka żałobna, pełzacz leśny, pełzacz ogrodowy, puszczyk, siniak, sójka, trzmiełojad, wilga, słowik rdzawy, kwiczoł, szczygieł, szpak, słowik szary, grubodziób, grzywacz, kowalik, słonka, kukułka, rudzik, świstunka leśna, zięba, gajówka, kos, pierwiosnek, raniuszek, strzyżyk, piecuszek, kapturka, śpiewak, bogatka, czarnogłówka, modraszka, sikora uboga, śpiewak, turkawka, zaganiacz (dotyczy drzewostanów, dla których zaplanowano trzebieże późne): a) Na powierzchni leśnej z zabiegiem pozostawiać drzewa dziuplaste. b) Przed wykonaniem planowanego zabiegu dokonać kontroli powierzchni pod kątem występowania dużych gniazd w koronach drzew, po czym w sytuacji ich potwierdzenia chronić je przed zniszczeniem w czasie realizowanych prac leśnych. c) Przeszkolenie osób nadzorujących prace leśne, kontrola powierzchni pod kątem występowania gniazd w koronach drzew przez posiadających stosowną wiedzę pracowników przed wykonaniem zabiegu.</p>

Obszar oddziaływania	Możliwe potencjalne negatywne oddziaływanie	Zapisy w projekcie pul i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
		<p>Makolągwa, myszołów, sierpówka, bogatka, czarnogłówka, drożdżik, dzięcioł duży, krętogłów, krogulec, kruk, kukułka, paszkoć, pełzacz leśny, rudzik, słonka, świstunka leśna, trzmielojad, turkawka, zniczek, uszatka, czubatka, czyż, dzięcioł trójpalczasty, gil, kobuz, krzyżodziób, mysikrólik, sosnowka, sóweczka, dzięcioł zielony, kwiczoł, rdzawy, szczygieł, szpak, śpiewak, dzięcioł czarny, dzięcioł średni, dzięciołek, gajówka, grubodziób, grzywacz, jastrząb, kos, kowalik, modraszka, muchołówka białoszyja, muchołówka mała, muchołówka szara, muchołówka żałobna, pełzacz ogrodowy, pierwiosnek, puszczyk, raniuszek, sikora uboga, siniak, słonka, strumieniówka, strzyżyk, wilga, wójcik, zaganiacz, zięba, dzwonec (dotyczy drzewostanów, dla których zaplanowano rębnie złożone z krótkim okresem odnowienia (dotyczy drzewostanów, dla których zaplanowano rębnie złożone z krótkim okresem odnowienia IIIA, IIIAU, IIIBU, IIAU, IVDU):</p> <p>a) Na powierzchni leśnej z zabiegiem pozostawiać drzewa dziuplaste. b) Na wszystkich powierzchniach leśnych z zabiegiem zabezpieczyć fragmenty starodrzewia do ich naturalnego rozpadu.</p> <p>Dzięcioł zielony, kwiczoł, słowik rdzawy, szczygieł, szpak, śpiewak, dzięcioł średni, dzięciołek, gajówka, grubodziób, kos, kowalik, krętogłów, modraszka, muchołówka białoszyja, muchołówka mała, muchołówka szara, pełzacz ogrodowy, sikora uboga, siniak, strumieniówka, strzyżyk, wilga, wójcik, zaganiacz, zięba, dzwonec, makolągwa, myszołów, sierpówka, bogatka, czarnogłówka, drożdżik, dzięcioł czarny, dzięcioł duży, grzywacz, jastrząb, krętogłów, krogulec, kruk, kukułka, muchołówka żałobna, paszkoć, pełzacz leśny, pierwiosnek, puszczyk, raniuszek, rudzik, słonka, sójka, świstunka leśna, trzmielojad, turkawka, zniczek, uszatka, czubatka, czyż, dzięcioł trójpalczasty, gil, kobuz, krzyżodziób, mysikrólik, sosnowka, sóweczka (dotyczy drzewostanów, dla których zaplanowano rębnie złożone ze średnim lub długim okresem odnowienia (IIA, IIIB, IVD):</p> <p>a) Na powierzchni leśnej z zabiegiem pozostawiać drzewa dziuplaste.</p> <p>Makolągwa, myszołów, sierpówka, bogatka, czarnogłówka, drożdżik, dzięcioł czarny, dzięcioł duży, grzywacz, jastrząb, krętogłów, krogulec, kruk, kukułka, muchołówka żałobna, paszkoć, pełzacz leśny, pierwiosnek, puszczyk, raniuszek, rudzik, słonka, sójka, świstunka leśna, trzmielojad, turkawka, zniczek, uszatka, czubatka, czyż, dzięcioł trójpalczasty, gil, kobuz, krzyżodziób, mysikrólik, sosnowka, sóweczka (dotyczy drzewostanów iglastych i mieszanych, dla których zaplanowano rębnie zupełne):</p> <p>a) Na powierzchni leśnej z zabiegiem pozostawiać drzewa dziuplaste. b) Na wszystkich powierzchniach leśnych z zabiegiem zabezpieczyć fragmenty starodrzewia do ich naturalnego rozpadu.</p>
Siedliska przyrodnicze poza obszarem Natura 2000	Pogorszenie stanu zachowania siedlisk przyrodniczych	<p>Płaty siedlisk przyrodniczych o kodach: 9110, 9130, 9170, 9190, 91E0, 91F0, w obrębie których zaplanowane są trzebieże późne i rębnie złożone.</p> <p>Pozostawiać na powierzchni wydzielienia drzewa dziuplaste i odpowiednią ilość martwego drewna.</p>

VIII.6. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZASTOSOWANYCH W PROJEKCIE PUL

Projekt planu urządzenia lasu (pul) jest dokumentem określającym zadania z zakresu gospodarki leśnej na dużym poziomie szczegółowości (wskazania gospodarcze dla konkretnych wydzieleń). Podstawą tworzenia planu są między innymi zasady trwale zrównoważonej gospodarki leśnej uwzględniające potrzeby ochrony lasów, zwłaszcza ekosystemów leśnych stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody lub lasów szczególnie cennych.

Oczywistą alternatywą dla przyjętego projektu planu urządzenia lasu, podlegającego ocenie w trakcie przeprowadzania procedury oceny jego oddziaływania na środowisko, jest brak pul. Taki wariant należałoby nazwać zerowym (jego skutki omówione są w *Prognozie* w rozdziale V). Z punktu widzenia obowiązującego prawa wariant ten jest niemożliwy. W związku z powyższym w rzeczywistości nie ma realnych możliwości stworzenia wariantu zerowego pul. Dlatego do oceny w *Prognozie* przedstawiony został tylko jeden wariant, najkorzystniejszy z punktu widzenia ochrony siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków oraz użytkowania gospodarczego lasów.

Proces tworzenia ostatecznego wariantu planu jest złożony i długotrwały. Rozwiązania alternatywne konkretnych wskazań są analizowane w trakcie konstruowania całego pul, a ostateczny wybór dokonywany jest na etapie uzgadniania wskazań gospodarczych i planu cięć. Oznacza to rozważanie na etapie tworzenia planu wielu wariantów alternatywnych zapewniających realizację przyjętych celów zgodnie z aktualnymi przepisami prawa, obowiązującymi instrukcjami i zasadą przezorności. Rozwiązania niewłaściwe, szkodliwe dla środowiska lub niezgodne z przyjętymi zasadami zagospodarowania lasu są odrzucane już na etapie tworzenia pul, a przyjęte rozwiązania podlegają ostatecznie dodatkowej analizie i ocenie w trakcie tworzenia prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu pul.

Pierwszym etapem opracowywania wariantów alternatywnych (wariantowania) pul były decyzje Komisji Założeń Planu, zwołanej w celu ustalenia wytycznych i ogólnych zasad prowadzenia terenowych prac urządzeniowych. Kolejnym etapem, na którym rozważano różne warianty, było sporządzenie wykazu projektowanych cięć rębnych wraz z mapą przeglądową cięć. Optymalne rozplanowanie cięć użytkowania zasobów drzewnych, regulowane etatem pozyskania, jest pochodną potrzeb wynikających z celów hodowlanych i ochronnych i ma zapewnić ciągłość produkcji. Pierwotny zakres cięć w planie jest następnie weryfikowany poprzez uzgodnienie zaplanowanych wstępnie zabiegów z wymogami ochrony przyrody, społecznymi, a także zasadami planowania. Ostateczna wersja wykazu projektowanych cięć rębnych powstała w wyniku wielokrotnego korygowania sposobów realizacji użytkowania rębego w poszczególnych gospodarstwach, a wraz z tym w poszczególnych drzewostanach. Przy określaniu lokalizacji planowanych cięć rębnych przestrzegane są następujące zasady: wymogu ładu czasowego i przestrzennego; ograniczeń i nakazów prawnych wynikających z funkcji pełnionych przez poszczególne drzewostany; wytycznych zawartych w aktach normalizacji wewnętrznej w Lasach Państwowych (np. odnośnie szerokości zrębów, nawrotów cięć, długości okresów odnowienia, itp.); wytycznych Komisji Założeń Planu.

Ostatnim etapem, na którym rozważano różne warianty, było posiedzenie Narady Techniczno-Gospodarczej, na której rozpatrywano warianty dotyczące intensywności projektowanego użytkowania przedrębego.

Wariantowanie pod kątem wymagań ochrony środowiska przeprowadzone zostało na etapie tworzenia *Programu ochrony przyrody dla nadleśnictwa (POP)*. W programie wskazano na miejsca i problemy, które wymagają szczególnego podejścia w gospodarowaniu w lasach i odpowiednio modyfikujące prowadzenie gospodarki leśnej. W POP obok szczegółowej charakterystyki obiektów cennych przyrodniczo i kulturowo na terenie nadleśnictwa zamieszczono propozycje dotyczące modyfikacji zabiegów gospodarczych, które mogą wpłynąć negatywnie na te obiekty. Modyfikacje

i zalecenia te zostały opisane w sposób tekstowy przy omawianiu poszczególnych typów obiektów. Najczęstszym zaleceniem w zakresie właściwej ochrony chronionych gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych było odpowiednie dostosowanie terminów przeprowadzania prac leśnych lub ograniczenie ich zakresu w celu zabezpieczenia fragmentów starodrzewia lub pojedynczych drzew lub ich grup na powierzchniach operacyjnych. Planowanie urządzeniowe w swoich zasadach nie uwzględnia potrzeby planowania terminów wykonania poszczególnych zabiegów, zarówno w ramach roku jak i w ramach 10-lecia, dlatego wariantowanie czasowe jest znacznie ograniczone w trakcie tworzenia planu.

Podsumowując należy stwierdzić, że przedstawiona wersja projektu planu urządzenia lasu wraz prognozą oddziaływania na środowisko zawierają optymalne, możliwe do zastosowania rozwiązania minimalizujące negatywny wpływ planowanych zabiegów gospodarczych na środowisko naturalne wypracowane podczas konstruowania planu urządzenia lasu, konsultacji społecznych oraz tworzenia prognozy oddziaływania na środowisko.

VIII.7. TRUDNOŚCI NAPOTKANE PODCZAS SPORZĄDZANIA PROGNOZY

Głównym problemem w trakcie analizy zapisów projektu pul było odpowiednie przypisanie zadań ochronnych z poszczególnych zarządzeń Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w sprawie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 do nowego podziału powierzchniowego Nadleśnictwa Wołów, a następnie ocena sposobu ich uwzględnienia w ocenianym dokumencie.

VIII.8. WNIOSKI KOŃCOWE

Dobre rozpoznanie większości gruntów w zarządzie nadleśnictwa zlokalizowanych w obrębie obszarowych form ochrony przyrody pod kątem lokalizacji cennych siedlisk przyrodniczych i stanowisk chronionych lub zagrożonych roślin, grzybów i zwierząt oraz bogaty materiał referencyjny pozwoliły przeprowadzić kompleksową ocenę potencjalnego wpływu zapisów projektu pul na zasoby przyrodnicze nadleśnictwa i wskazać miejsca, w których konieczne jest zastosowanie działań minimalizujących potencjalnie negatywny wpływ niektórych zapisów. Przeprowadzone analizy i ocena pozwalają na sformułowanie następujących wniosków:

- analiza projektu pul nie wykazała obecności zapisów z zakresu planowania przedsięwzięć wymienionych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2010 nr 213 poz. 1397);
- analiza projektu pul nie wykazała, aby realizacja zapisów projektowanego dokumentu mogło znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000 (OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008, OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, OZW Dolina Łachy PLH020003, OZW Wzgórza Warzęgowskie PLH020079, OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053) w rozumieniu art. 33 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity - Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.);

- projekt pul uwzględnił wszystkie zadania ochronne zapisane w planach zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000: OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dębniańskie Mokradła PLH020002, OZW Dolina Łachy PLH020003, OZW Zagórzyckie Łąki PLH020053 oraz OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008 określone dla działań w ramach gospodarki leśnej;
- prognoza oddziaływania projektu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Wołów na środowisko obejmuje analizę zidentyfikowanego negatywnego oddziaływania zapisów projektu pul oraz zawiera odpowiednie działania minimalizujące ten wpływ; dla zidentyfikowanego negatywnego wpływu zapisów projektowanego dokumentu, wynikającego z działania podmiotu korzystającego ze środowiska zgodnie z zatwierdzonym planem urządzenia lasu, dla którego przeprowadzono strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko nie ma zastosowania art. 6 ust. 11 Ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (tekst jednolity - Dz.U. 2014 poz. 210);
- stwierdzone w czasie analiz możliwe potencjalne oddziaływania negatywne niektórych zabiegów na gatunki roślin i zwierząt związanych z siedliskiem leśnym nie mają charakteru oddziaływań znaczących. W prognozie zostały zamieszczone zapisy o sposobach minimalizacji tego typu oddziaływań. Przy uwzględnieniu tych zapisów i zastosowaniu się do zaleceń zawartych w prognozie zostanie zapewnione bezpieczeństwo chronionych gatunków roślin i zwierząt na ich naturalnych stanowiskach;
- prognoza oddziaływania projektu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Wołów na środowisko obejmuje analizę oddziaływania zapisów dokumentu na dziko występujące populacje gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty i chronionych gatunków ptaków oraz ich siedliska; ustalenia prognozy zapewniają, że czynności wykonywane zgodnie z projektem pul nie będą szkodliwe dla zachowania ww. gatunków we właściwym stanie ochrony;
- w opinii autorów Prognozy wykonawca pul będzie mógł skorzystać ze zwolnienia z zakazów przewidzianego w art. 52a Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity - Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.).

VIII.9. PROMOCJA I EDUKACJA EKOLOGICZNA

Edukacja leśna społeczeństwa jest jednym z ważnych zadań realizowanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. Zadanie to wynika z przyjętych w 1997 r. przez polski Rząd założeń „Polityki Leśnej Państwa” oraz „Wytucznych prowadzenia edukacji leśnej społeczeństwa...” zawartych w Zarządzeniu nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 9 maja 2003 roku. Edukacja leśna społeczeństwa, prowadzona przez Lasy Państwowe, ma na celu upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o środowisku leśnym i zrównoważonej gospodarce leśnej, podnoszenie świadomości w zakresie racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania z darów lasu oraz budowanie zaufania społecznego do działalności zawodowej leśników.

Ścieżka przyrodnicza wokół rezerwatu przyrody „Odrzysko” - ścieżka jest zamkniętą pętlą wokół rezerwatu przyrody „Odrzysko”; zaczyna się i kończy przy miejscu parkingowym. Wiedzie początkowo wysoką skarpą będącą krawędzią Wysoczyzny Rościszewickiej. Można stąd oglądać

następujące widoki: starorzecze Odry, silnie pofałdowane grzbiety wysoczyzny porośnięte kępami zarośli tarniny (czyżnie) oraz kościół św. Walentego w Lubiążu. Następnie ścieżka prowadzi brzegiem Odry, skrajem lasów łągowych. Dalej szlak wchodzi w lasy gospodarcze porośnięte sosną, którymi dochodzimy do punktu wyjścia.

Ścieżka ekologiczno-wędkarska „Ujście Jezierzycy” - ścieżka jest zamkniętą pętlą o kształcie trapezu z początkiem i końcem na wale w rejonie wsi Budków. Wchodząc na nadrzeczny wał przeciwpowodziowy, ukazuje się nam panorama terenu zalewowego rzeki Odry, przecięta wstęgą meandrującej, nizinnej rzeki - Jezierzycy. Początkowo ścieżka prowadzi wzdłuż rzeki, na krótko przerywając niewielki grąd odrzański. Dochodząc do ujścia kierujemy się na prawo, na starorzecza Odry. Dalej biegnie podmokłą łąką, przeciętą rowem melioracyjnym, wzdłuż którego dochodzi do wału. Idąc wałem dochodzimy do punktu wyjścia.

Ścieżka przyrodnicza „Żurawie Siedliska” - ścieżka biegnie pośród lasów, łąk i pól na terenie położonym na północ od Głębowic. Ścieżka zaczyna się przy szkole podstawowej, tworzy pętlę. Wiedzie początkowo przez park podworski, dalej przez pola w kierunku lasu, następnie groblą wzdłuż nieistniejącego obecnie stawu do Dużego Stawu. Stąd przez podmokłe lasy, społeczny rezerwat przyrody PTPP „pro Natura” - „Colin”, lasy gospodarcze do łąk, gdzie pętla się zamyka.

Ścieżka przyrodniczo-historyczna „Lubiąż” - ścieżka w dwóch wariantach prowadząca przez najważniejsze zabytki i miejsca Lubiąża. Rozpoczyna się i kończy przy pocysterskim zespole klasztorno-pałacowym stanowiącym zabytek klasy „zero”. Pierwszy wariant prowadzi przez przystanki: Kolumna Maryjna, Karczma Cysterska, Kamieniczka mieszkalna, Budynek Domu Kultury, Kapliczka św. Jana Nepomucena, Figura *Ecce Homo*, Lasek św. Jadwigi, Wiatrak *Koźlak*, Skansen, Brama Rzeźnicza. Drugi wariant jest nieco dłuższy i prowadzi następującą trasą: Plac klasztorny, Kapliczka św. Jana Nepomucena, Park, Kościół św. Walentego, Prom, Odrzysko, Wojewódzki Szpital Psychiatryczny, Wzgórze Trzech Krzyży, Lasek św. Jadwigi, Klasztor pocysterski.

Tabela 102. Wykaz obiektów edukacyjnych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Obiekt	Lokalizacja	Opis
1	Centrum Edukacji Leśnej w Tarchalicach	Teren szkoły leśnej w Tarchalicach	Odrestaurowany budynek zaadaptowany z pomieszczeń socjalnych szkoły leśnej, zaopatrzonej w bazę noclegową, wiatę zaopatrzoną w grill oraz przygotowane palenisko.
2	Świetlica wykorzystywana jest w celach edukacyjnych i konferencyjnych	Przy siedzibie Nadleśnictwa	Sala zaopatrzonej w sprzęt multimedialny, z rozbudowanym zapleczem kuchennym.

VIII.10. ROZWÓJ TURYSTYKI I REKREACJI

Dolina Środkowej Odry, zwana Krainą Łęgów Odrzańskich wraz z przylegającym do niej Parkiem Krajobrazowym „Dolina Jezierzycy” stwarzają dogodne miejsce do uprawiania aktywnej turystyki. Przez teren nadleśnictwa przebiegają liczne szlaki turystyczne - piesze, rowerowe, konne, kajakowe, edukacyjne, randze lokalnej, regionalnej. Sieć szlaków przede wszystkim pozwala uprawiać turystykę aktywną, jednak jako element uzupełniający należy tutaj wskazać możliwość poznawania

historii i tradycji regionu (są to funkcje turystyki kulturowej) oraz edukację ekologiczną. Na szlakach można bowiem zwiedzić starożytne kurhany sprzed 3500 lat, parki zabytkowe, obiekty sakralne, zamki i pałace bądź też pozostałości po nich. Skanalizowanie ruchu turystycznego, mające na celu pokazanie ciekawych miejsc i jednocześnie ochronę cenniejszych fragmentów przyrody, osiąga się poprzez tworzenie miejsc postoju dla pojazdów, miejsc odpoczynku dla turystów oraz znakowanych szlaków turystycznych. Działania edukacyjne prowadzone w celu lepszego zapoznania się z lasami i występującą na ich terenie przyrodą można traktować jako atrakcję turystyczną i wiązać z wykorzystaniem turystycznym regionu. Opisy szlaków zamieszczone poniżej zaczerpnięto z przewodnika pt. *Szlak Odry. W krainie Łęgów Odrzańskich* (2008), który powstał w ramach Pilotażowego Programu LEADER+ realizowanego przez Fundację Partnerstwo Doliny Środkowej Odry, finansowanego ze środków Unii Europejskiej.

Szlaki rowerowe:

Szlak Odry - to główny szlak rowerowy przebiegający wzdłuż Doliny Odry o łącznej długości 1064 km. Szlak biegnie z Chałupek do Kostrzyna. Za Kostrzynem do miasta Szczecin prowadzi zielona trasa rowerowa o nazwie Zielona Odra. W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa przebiega fragment po wschodnim brzegu rzeki. Ten odcinek szlaku, o długości 112 km, biegnie od Głogowa do Brzegu Dolnego. Ma podobny charakter jak zachodnia część szlaku: prowadzi szosami i polnymi drogami. Duża część szlaku przebiega wzdłuż wału przeciwpowodziowego przy Odrze. Najciekawszymi miejscami na trasie są: zabytkowy Głogów, Ekomuzeum Dymarki w Tarchalicach, ścieżki przyrodnicze, rezerwat „Odrzysko”, wspaniały Lubiąż z klasztorem pocysterskim oraz Brzeg Dolny. Trasa: Brzeg Dolny, przeprawa promowa - Pogalewo Małe - Pogalewo Wielkie - Grodzanów - Prawików - Lubiąż - Rezerwat przyrody „Odrzysko” - Gliniany - Domaszków - Tarchalice - Małowice - Przyborów - Buszkowice Małe - Budków - Lubów.

Czerwony szlak rowerowy „Odra-Barycz” - szlak liczący 178 km przebiega w nieco większej odległości od rzeki niż Szlak Odry. Jest idealny do planowania różnorodnych wycieczek-pętli, wykorzystujących także Szlak Odry. W wielu miejscach wyznaczono czarne szlaki łącznikowe ułatwiające przemieszczanie się pomiędzy trasami. Obecnie szlak czerwony po zachodniej stronie Odry biegnie na odcinku Malczyce-Głoska (Brzeg Dolny). W przyszłości razem ze wschodnią częścią, która już dziś łączy Brzeg Dolny i Głogów, będzie stanowił pętlę. Na szlaku czerwonym napotkamy wiele różnorodnych atrakcji, m.in. perły dawnej architektury (np. zabytkowa zabudowa Środy Śląskiej, zamek w Wojnowicach, zabudowa Brzegu Dolnego, starówka Wołowa i Głogów). Nie ominiemy także wspaniałej nadodrzańskiej przyrody. Trasa jest umiarkowanie łatwa, warto podróżować na rowerze terenowym, który przydaje się na odcinkach leśnych i polnych duktów. Trasa: Brzeg Dolny - Radeck - Uskorz Wielki - Wołów - Moczylnica Klasztorna - Konary - Wińsko - Węgrzce - Rajczyn - Bieliszów - Jemielno.

Żółty szlak rowerowy „Wołowskie krajobrazy” - jest to jedna z najciekawszych lokalnych tras w Dolinie Środkowej Odry. W większości prowadzi drogami asfaltowymi o umiarkowanym ruchu samochodowym. Głównymi atrakcjami na trasie są: głązy narzutowe w okolicach Miłcza, zespół sakralny w Krzydlinie Małej i rezerwat „Uroczysko Wrzosy”. Trasa: Łososiowice - Stobno - Krzydlina

Mała - Rudno - Wrzosey - Stary Wołów - Golina - Staszowice - Miłcz - Stęszów - Siodłkowice - Proszkowa - Mikorzyce - Sławowice - Garwól - Uskorz Wielki - Lipnica - Łososiowice.

Zielony szlak rowerowy „Leśne Wydmy” - jest to trasa o wybitnych walorach krajobrazowo-przyrodniczych i prowadzi z Wołowa do „Leśnych Wydm” za Dębem.

Zielony szlak rowerowy „Wzgórza Wińskie” - prowadzi wokół leśnych wzgórz między Głębowicami a Staszowicami. Zaprojektowany został przez kilku mieszkańców tych okolic - znawców lokalnej przyrody i dziedzictwa kulturowego. Z jednej strony pętla stanowi samodzielną propozycję na miłe spędzenie czasu w pięknym terenie, z drugiej zaś wchodzi w skład rowerowej obwodnicy Powiatu Wołowskiego. Trasa ta ma wyraźnie dwa oblicza. Część południowa od styku ze szlakiem czarnym (kier. Siodłkowice) do styku ze szlakiem żółtym (kier. Wińsko) przebiega w kompleksie leśnym porastającym malownicze wzgórze. Trasę można lekko zmodyfikować włączając fragmenty czarnego szlaku pieszego, który przebiega grzbietem wzgórz. Jest to ścieżka nieco trudna technicznie, więc nie polecamy jej spokojnym lub początkującym rowerzystom, gdyż zarówno podjazdy jak i zjazdy mogą sprawić niemiłe niespodzianki, choć na pewno znajdą się amatorzy i takich wrażeń.

Sieć głównych szlaków rowerowych uzupełniają łączące je odcinki oznaczone **kolorem czarnym**. Pierwszy z nich wiodący od Siodłkowic do Staszowic łączy dużą pętlę szlaku Wołowskie Krajobrazy z niewielką pętlą zielonego szlaku Wzgórz Wińskich. Jest to bardzo ciekawy odcinek, bo przebiega przez malownicze Wzgórza Strupińskie. Szlak jest bardzo urozmaicony pod względem nawierzchni, od asfaltu od strony Siodłkowic, kostkę brukową w Smarkowie, szutry w Pawłoszewie do typowej drogi polnej w Staszowicach. Kolejny odcinek czarnego szlaku pomiędzy Stobnem i Grodzanowem o długości ok. 8 km łączy Wołowskie Krajobrazy i Szlak Odry. Wiedzie szeroką, polną aleją o dość dobrej nawierzchni. Wokół rozciągają się malownicze pola, a wzdłuż drogi rosną szpalery czereśni. Odcinek ten jest bardzo dobrym skrótem z Wołowa do Lubiąża. Trzeci fragment to odcinek z Wołowa do Łososiowic. Jest on najwygodniejszym połączeniem Wołowa ze szlakiem „Wołowskie Krajobrazy”. Wygodna nawierzchnia i niewielki ruch we wsi Łososiowice sprawia, że nadaje się doskonale do bezpiecznego wyjazdu z miasta na trasy terenowe, co niewątpliwie ma znaczenie dla rodzin podróżujących rowerami z dziećmi.

Tabela 103. Zestawienie najważniejszych istniejących elementów infrastruktury turystycznej na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów

Lp.	Obręb leśny	Leśnictwo	Oddz. pododdz.	Typ obiektu
1	Dębno	Wrzosey	16A g	Ośrodek wypoczynkowy
2	Dębno	Wrzosey	89 d	Parking leśny
3	Dębno	Rudno	167 a	Parking leśny
4	Dębno	Wrzosey	102 d	Ławki
5	Dębno	Dębno	160 i	Miejsce odpoczynku
6	Dębno	Mojęcice	272 d	Miejsce postoju

Lp.	Obręb leśny	Leśnictwo	Oddz. pododdz.	Typ obiektu
7	Wińsko	Wińsko	175 o	Boisko sportowe
8	Wińsko	Krzelów	216A b	Miejsce postoju, ławki, zadaszenie
9	Wińsko	Krzelów	225 a	Miejsce odpoczynku, ławki, zadaszenie
10	Dębno	Orzeszków	31 b	Ławki, zadaszenie
11	Dębno	Orzeszków	26 g	Ławki
12	Dębno	Tarchalice	42 m	Ławki, zadaszenie
13	Dębno	Prawików	360 c	Miejsce odpoczynku
14	Dębno	Prawików	262 a	Miejsce odpoczynku
15	Dębno	Tarchalice	65 s	Ławki, zadaszenie
16	Dębno	Rudno	202 h	Zadaszenie
17	Dębno	Mojęcice	307 l	Ławki, zadaszenie, wiata Kł. „Daniel”
18	Wińsko	Stryjno	9 d	Ławki
19	Wińsko	Smogorzów	149 g	Parking leśny
20	Wińsko	Garwól	256 x	Parking leśny

Fotografia. 15. Leśnictwo Rudno, tablica informacyjna w miejscu postoju pojazdów (fot. J. Czepnik)

Szlaki piesze:

Szlak pieszy zielony: fragment Barkowo - Wierzbina - Czaplice - Głębowice - Trzciniça Wołowska - Wyniosłe Wzgórze - Pierusza - Nieszkowice - Pełczyn - Miłcz Leśny - Miłcz - Wołów - Staw Górny - Rudno - Dębno - Dzikowiec - Krzydłina Wielka - Lubiąż.

Szlak pieszy czarny: duża pętla, około 60 km, łączy gminy Wołów i Wińsko, pokazując z jednej strony urozmaicenie krajobrazu, a z drugiej ciekawe miejscowości. Przebieg: Wińsko - Słup - Konary - Moczydnica Klasztorna - Kretowice - Stary Wołów - Cztery Domki - Krzywy Wołów - Wołów - Miłcz - Sławowice - Górowo - Gródek - Straża - Warzęgowo - Pierusza - Głębowice - Brzózka - Stryjno - Białków - Kleszczowice - Wińsko - Rogów Wołowski - Piotrowice Małe.

Szlak pieszy żółty: szlak o długości 16 km wiedzie przez Park Krajobrazowy Dolina Jezierzycy. Po wyjściu z Wołowa cały czas obcujemy z przyrodniczym bogactwem parku. Trasa polecana dla grzybiarzy! Jest też łatwo dostępna ze względu na możliwość dojazdu pociągiem do Wołowa czy Orzeszkowa na stosunkowo częstej relacji Głogów-Wrocław. Przebieg: Wołów PKP - Rezerwat przyrody „Uroczysko Wrzosa” - Staw Górny - Wrzosa - Staw Dolny - Orzeszków PKP.

Szlak pieszy zielony: fragment Strupina - Gródek - Górowo.

Szlak pieszy czerwony: jest częścią dłuższego, wielodniowego szlaku. Szlak ukazuje inne niż żółty obszary parku, w tym, zbaczając trochę z trasy, cenne grodzisko z okresu łużyckiego, położone wśród podmokłych łąk w widłach Jezierzycy i Juszki, 1 km na zachód od Kretowic (charakterystyczne podłużne zagłębienia terenu). Przebieg: fragment Godzięcin - Uskorz Wielki - Wołów - Stary Wołów - Kretowice - Wiśniowa Droga - Orzeszków PKP.

Szlak pieszy niebieski: Wołów PKP - Nadleśnictwo Wołów - Rudno - Mojęcice - Wołów.

Szlak pieszy niebieski (archeologiczny): szlak turystyki wielodniowej. Przebieg: Wały - Brzeg Dolny PKP - Pogalewo Małe - Pogalewo Wielkie - Grodzanów - Zagórzycy - Rataje - Lubiąż - Rezerwat przyrody „Odrzysko” - Gliniany - Domaszków - Tarchalice - Orzeszków - Młoty - Krzelów - Buszkowice Małe - Dąbie - Rajczyn - Kozowo - Węgrzce - Wińsko - Rogów Wołowski - Piotrowice Małe.

Szlaki kajakowe

Szlak kajakowy na Odrze istnieje od wielu lat. Każdego roku spływa nim znacząca liczba kajakarzy. W związku z brakiem jakiegokolwiek infrastruktury kajakowej nad Odrą postanowiono w 2004 r. przygotować 11 miejsc pod przystanie kajakowe oraz oznakować od strony rzeki 30 nadodrzańskich miejscowości.

Fotografia. 16. Miejsce biwakowe w leśnictwie Prawików (fot. J. Liszczyk)

IX. LITERATURA

- Aktualizacja programu ochrony środowiska dla gminy Brzeg Dolny. Brzeg Dolny, 2007.
- Aktualizacja Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015. Wrocław, 2010.
- Atlas Śląska Dolnego i Opolskiego. 1997. Pracownia Atlasu Dolnego Śląska. Uniwersytet Wrocławski, PAN oddział we Wrocławiu.
- Berdowski W., Panek E. 1993. Inwentaryzacja stanowisk roślin chronionych na terenie gminy Prusice. Uniwersytet Wrocławski, Instytut Botaniki. Maszynopis. Wrocław.
- Bernadzki E., Rosa W. 1983. Gospodarstwa (obrzeży siedliskowe) jako obiekty regulacji ładu czasowego i planowania hodowlanego. Sylwan 4.
- Bobrowicz G., Konieczny K. 2001. Waloryzacja przyrodnicza gminy Brzeg Dolny. Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”. Wrocław.
- Bobrowicz G., Konieczny K., Dajdok Z., Kącki Z. 2005 Kruszczyk siny *Epipactis purpurata* na Dolnym Śląsku. Chrońmy Przyrodę Ojczystą 61 (3) 13-20.
- Drycz A., Grabiński W., Stawarczyk T., Witkowski J. 1991. Ptaki Śląska – monografia faunistyczna. Wrocław.
- Głowaciński Z. (red.). 2001. Polska Czerwona Księga Zwierząt. Kręgowce. PWRiL, Warszawa.
- Głowaciński Z. (red.). 2002. Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków.
- Głowaciński Z. (red.). 2004. Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce. PWRiL, Warszawa.
- Gmina Wińsko – opracowanie faunistyczne. Praca zbiorowa. 1991. Maszynopis.
- Inwentaryzacja miejsc pod użytki ekologiczne na terenie gminy Prusice. 1996. Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”. Wrocław.
- IUCN Red List of Threatened Species. Version 2013.2
- Jankowski W. (red.). 1998. Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie”. Msc. Fulica Wojciech Jankowski. Wrocław.
- Kaźmierczakowa R., Zarzycki K. (Red.). 2001. Polska Czerwona Księga Roślin. Paprotniki i rośliny kwiatowe. PAN Instytut Botaniki im. W. Szafera, Instytut Ochrony Przyrody Kraków.
- Kącki Z. (red.). 2003. Zagrożone gatunki flory naczyniowej Dolnego Śląska. IBR UW., PTPP „pro Natura”. Wrocław.
- Klasyfikacja gleb leśnych Polski. 2000. Praca zbiorowa. Wydanie III PTG. CILP. Warszawa.
- Kleczkowski A. S. (red.), Adamczyk A. F. i in. 1990. Główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP) w Polsce - własności hydrogeologiczne, jakość wód, badania modelowe i poligonowe. SGGW-AR. Kraków.
- Kobielska K. (kier.), Nawrocka E., Gryszel P. i in. 2007. Koncepcja subregionalnego produktu turystycznego Wzgórz Trzebnickich i Doliny Baryczy. Dolnośląskie Centrum Rozwoju Lokalnego. Wrocław.
- Kocie Góry - góry najbliższe Wrocławowi. Turystyka aktywna na terenie powiatu trzebnickiego. Starostwo Powiatowe w Trzebnicy. Warszawa, 2010.

- Kondracki J. 2011. Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa.
- Macicka T., Wilczyńska W. 1992. Inwentaryzacja stanowisk roślin chronionych na terenie gminy Wińsko. Uniwersytet Wrocławski, Instytut Botaniki. Maszynopis. Wrocław.
- Macicka T., Wilczyńska W. 1993. Inwentaryzacja stanowisk roślin chronionych na terenie gminy Brzeg Dolny. Uniwersytet Wrocławski, Instytut Botaniki. Maszynopis. Wrocław.
- Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (wg stanu CAG na marzec 2012 r.). Państwowy Instytut Geologiczny.
- Mapa Podziału Hydrograficznego Polski. 2007. Zakład Hydrografii i Morfologii Koryt Rzecznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.
- Matuszkiewicz J. M. 2002. Zespoły leśne Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa.
- Matuszkiewicz J.M. 2008a. Regionalizacja geobotaniczna Polski. IGiPZ PAN. Warszawa.
- Matuszkiewicz J.M. 2008b. Potencjalna roślinność naturalna Polski. IGiPZ PAN. Warszawa.
- Matuszkiewicz W. 2008. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa.
- Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. Wyniki monitoringu, aktualizacja 2012-04-18.
- Mróz W. (red.) 2010. Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część I-III. GIOŚ, Warszawa.
- Operat glebowo siedliskowy dla Nadleśnictwa Wołów, wg stanu na 1.01.2014 r. Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Brzegu. Brzeg.
- Opracowanie ekofizjograficzne dla potrzeb studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Prusice. Wrocław, 2011.
- Opracowanie Ekofizjograficzne dla Województwa Dolnośląskiego. Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne. Wrocław, 2005.
- Opracowanie faunistyczne gminy Wołów. Praca zbiorowa. 1991. Uniwersytet Wrocławski, Instytut Zoologiczny. Maszynopis. Wrocław.
- Park Krajobrazowy „Dolina Odry I”. Opracowanie zbiorowe. 1995. „Fulica” Jankowski Wojciech. Wrocław. Maszynopis.
- Plan Gospodarki Odpadami Gminy Wińsko.
- Plan rozwoju lokalnego gminy Wołów na lata 2004-2013. Wołów, 2005.
- Plan urządzeniowo-rolny dla gminy Wińsko. Wrocław, 2007.
- Plan urządzeniowo-rolny gminy Brzeg Dolny. Załącznik do uchwały Nr IX/61/2007 Rady Miejskiej w Brzegu Dolnym z dnia 26 czerwca 2007 r.
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego. Perspektywa 2020. IRT. Wrocław. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XLVIII/1622/2014 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 marca 2014 r.
- Powiatowy plan gospodarki odpadami dla powiatu wołowskiego. Wołów, 2005.
- Powiatowy program ochrony środowiska dla powiatu wołowskiego. Wołów, 2004.
- Program ochrony środowiska dla gminy Prusice na lata 2004-2014. Prusice, 2004.
- Program ochrony środowiska gminy Wińsko.

- Program ochrony środowiska gminy Wołów na lata 2010–2013 z perspektywą na lata 2014-2017. Wołów, 2010.
- Program ochrony środowiska i plan gospodarki odpadami dla powiatu trzebnickiego. Wrocław, 2003.
- Projekt granicy rolno-leśnej gminy Brzeg Dolny. Wrocław, 2005.
- Richling A., Ostaszewska K. (red.), 2009. Geografia fizyczna Polski. Wydawnictwo PWN. Warszawa.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z dnia 7 października 2014 r. poz. 1348).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. z dnia 16 października 2014 r. poz. 1409).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. z dnia 16 października 2014 r. poz. 1408).
- Sadurski A., Paczyński B. (red.). 2007. Hydrogeologia regionalna Polski. Państwowy Instytut Geologiczny. Warszawa.
- Siedliskowe podstawy hodowli lasu. Załącznik nr 1 do Zasad hodowli i użytkowania lasu wielofunkcyjnego. Opracowanie wykonane na zlecenie Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych w Warszawie przez zespół Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego d/s. nowelizacji „Siedliskowych podstaw hodowli lasu” oraz „Instrukcji wyróżniania i kartowania siedlisk leśnych”. Warszawa, 2003.
- Standardowy Formularz Danych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty (OZW) Dębniańskie Mokrada PLH020002. Data aktualizacji: 11.2013. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa.
- Standardowy Formularz Danych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty (OZW) Dolina Łachy PLH020003. Data aktualizacji: 04.2014. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa.
- Standardowy Formularz Danych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty (OZW) Łęgi Odrzańskie PLH020018. Data aktualizacji: 04.2014. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa.
- Standardowy Formularz Danych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty (OZW) Wzgórza Warzęgowskie PLH020079. Data aktualizacji: 04.2014. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa.
- Standardowy Formularz Danych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty (OZW) Zagórzyckie Łąki PLH020053. Data aktualizacji: 04.2014. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa.
- Standardowy Formularz Danych dla obszaru specjalnej ochrony ptaków (OSO) Łęgi Odrzańskie PLB020008. Data aktualizacji: 04.2014. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa.
- Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Wińsko na lata 2010-2015. Wińsko, 2010.
- Strategia rozwoju miasta i gminy Wołów. Wrocław, 2001.
- Strategia rozwoju powiatu wołowskiego do 2020 roku. Wołów, 2006.
- Strategia zrównoważonego rozwoju powiatu trzebnickiego w latach 2007 – 2015. Trzebnica, 2006.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny. Załącznik nr 1 do uchwały Rady Miejskiej w Brzegu Dolnym Nr XIV/158 / 99 z dnia 30 grudnia 1999 roku.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Prusice. Załącznik do Uchwały Nr XII/64/11 Rady Miasta i Gminy Prusice z dnia 8.06.2011 r.

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wińsko. Uchwała nr XVII/108/99 Rady Gminy w Wińsku z dnia 27 grudnia 1999 r.
- Szlak Odry. W krainie Łęgów Odrzańskich. Przewodnik powstał w ramach Pilotażowego Programu LEADER+ realizowanego przez Fundację Partnerstwo Doliny Środkowej Odry, finansowanego ze środków Unii Europejskiej. Wydanie I. Kraków, 2008.
- Świerkosz K., Reczyńska K., Węgrzynek B., Pielech R. 2011. Kontrola jakości siedliska przyrodniczego 91P0 jodłowy bór świętokrzyski oraz jego rozmieszczenia na terenach proponowanych obszarów Natura 2000: Gola, Jodły Ostrzeszowskie oraz Jodłowice. Raport opracowany na zlecenie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.
- Wilczyńska W. 1991. Inwentaryzacja stanowisk roślin chronionych na terenie gminy Wołów. Uniwersytet Wrocławski, Instytut Botaniki. Maszynopis. Wrocław.
- Witkowski A., Kotusz J., Przybylski M. 2009. Stopień zagrożenia słodkowodnej ichtiofauny Polski: Czerwona lista minogów i ryb – stan 2009. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 65 (1): 33–52, 2009.
- Witkowski J. (red.). 1993a. Chronione gatunki zwierząt gminy Brzeg Dolny. Uniwersytet Wrocławski, Instytut Zoologiczny. Maszynopis. Wrocław.
- Witkowski J. (red.). 1993c. Chronione gatunki zwierząt gminy Prusice. Uniwersytet Wrocławski, Instytut Zoologiczny. Maszynopis. Wrocław.
- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego 2012. Załącznik do Uchwały nr XXIV/616/12 z dnia 27 czerwca 2012.
- Wyniki aktualizacji stanu powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w Lasach Państwowych na dzień 1 stycznia 2013 r. Praca wykonana przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej na podstawie informacji z Banku Danych o Lasach. Sękocin Stary, styczeń 2014.
- Wyniki monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. Aktualizacja 2012-04-18. Projekt realizowany na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska przez Instytut Ochrony Przyrody PAN, finansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
- Zarzycki K., Mirek Z. 2006. Czerwona lista roślin i grzybów Polski. Instytut Botaniki im. W. Szafera. Polska Akademia Nauk. Kraków.
- Zielony R., Kliczkowska A. 2012. Regionalizacja przyrodniczo-leśna Polski 2010. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych. Warszawa.
- Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny. Projekt, 2013.
- Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Wołów. Załącznik do Uchwały nr XXXIX/253/2013 Rady Miejskiej w Wołowie z dnia 17 stycznia 2013 r.